ئۇيغۇرچە - ئىنگلىزچە لۇغەت

A CONCISE UIGHUR - ENGLISH DICTIONARY

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

ئۇيغۇرچە ـ ئىنگلىزچە لۇغەت

A CONCISE UIGHUR—ENGLISH DICTIONARY

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

责任编辑:哈德尔·哈吾孜

维英词典 (维吾尔文)

丹尼尔 编

新疆人民出版社出版
(乌鲁木齐市建中路54号 邮政编码:830001)
新疆新华书店发行
新疆新华印刷厂印刷
850×1168毫米 1/32 26.5印张
1997年4月第1版 1997年4月第1次印刷
印数:1——5,000

ISBN7—228—01381—6/Z·37 定价:28.80元

تۇزگۇچىدىن

مەن بۇ «ئۇيغۇرچە ـ ئىنگلىزچە لۇغەت» نى جۇڭگو ۋە چەت ئەللەردىكى ئۇيغۇر تىلى ئۆگەنگۈچىلەر ۋە ئىنگلىز تىلى ئۆگەنگۈچى ئۇيغۇر كىتابخانىلارنىڭ پايدىلىنىشى ئۈچۈن تۇزدۇم.

بۇ لۇغەتكە ھازىرقى زامان ئۇيغۇر ئەدەبىي تىلى ۋە جانلىق تىلدا ئىشلىتىلىدىغان 12 مىڭ 500 چە سۆزلۈك كىرگۈزۈلدى. لۇغەتنى تۇزۇشتە، «ھازىرقى زامان ئۇيغۇر تىلى ئىملا لۇغىتى» ۋە «ئۇيغۇرچە ـ خەنزۇچە لۇغەت» تىكى سۆزلەرنى ئاساس قىلدىم ۋە يەرلىك ئۇيغۇرلاردىن سوراپ توپلىغانلىرىمدىنمۇ پايدىلاندىم. ئەپسۇسكى، سەۋىيەمنىڭ چەكلىكلىكى تۈپەيلىدىن، بۇ لۇغەتكە ھازىرقى زامان ئۇيغۇر ئەدەبىي تىلى ۋە جانلىق تىلدا ئىشلىتىلىدىغان سۆزلەرنى تولۇقراق كىرگۈزۈشكە مۇمكىن بولماي قالدى. بۇ ئىش كەلگۈسىدە چوقۇم ئورۇنلىنىشى مۇمكىن.

مەن 1986 ـ 1987 يىللىرى ئۇرۇمچىدە ئوقۇتقۇچىلىق قىلىۋاتقان چاغلىرىمدا، قادىر قاۋۇز بىلەن تالانت مەۋلانقان ماڭا ئۇچىمىز بىرلىكتە بۇ لۇغەتنى تۇزۇش لايىھىسىنى ئوتتۇرىغا قويغانىدى. بىراق، كېيىن مەن خىزمەت مۇناسىۋىتى بىلەن قەشقەردە تۇرۇپ قالدىم. بىزنىڭ ھەمكارلىشىشىمىزمۇ توسالغۇغا ئۇچرىدى. شۇنىڭ بىلەن، ئۇلار بۇ خىزمەتنى ماڭا ئۆتۈنۈپ بەردى. مەن قەشقەردە تۇرغان مەزگىلدە، لۇغەتنى ئىشلىشىمگە گۇلباھار ھوشۇر ياردەملەشتى. ئۇ ئۆزىنىڭ نۇرغۇن ۋاقتىنى سەرپ قىلىپ ئۇيغۇرچە سۆزلۈكلەرنى توپلاش، ئىنگلىزچىگە تەرجىمە قىلىش ۋە مىسالالارنى يېزىش ئىشلىرىغا ياردەملەشتى. سۆزلۈكلەرنى تاللاشقا مۇھەممەت توختى ياردەملەشتى. پول. دىكىنسون (Paul Dickinson) ۋە مۇھەممەت ئوبۇل قاتارلىقلار

لۇغەتنىڭ قوشۇمچىلىرى ئۈچۈن مېنى زۆرۈر بولغان ماتېرىياللار بىلەن تەمىنلىدى ۋە ياردەملەشتى. ئايالىم سۇزىن (Susan) خىزمىتىمنى سەمىمىيەتلىك بىلەن قوللاپ، ئوربىگىناللارنى تەكشۈرۈپ سىلىشتۇرۇش، ماشىنكىدا كۆچۈرۈپ چىقىرىش ۋە سۆزلەرنىڭ تراىسكرىپسىيىسىنى قوشۇش قاتارلىق ئىشلارنى ئۆز ئۈستىگە ئالدى. شۇڭا، يۇقىرىدا ئىسمى ئاتالغانلارنىڭ ھەممىسىگە يۈكسەك ھۆرمەت ۋە چوڭقۇر مىننەتدارلىق بىلدۈرىمەن.

ئاخىرىدا، مېنىڭ مۇشۇ لۇغەتنى تۈزۈپ چىقىشىمغا تېگىشلىك ۋاقىت چىقىرىپ بەرگەن قەشقەر پېداگوگىكا ئىنستىتۇتىدىكى بارلىق رەھبەرلەرگە ۋە سەپداشلارغا رەھمەت ئېيتىمەن.

لۇغەتنىڭ قايتا نەشرىدە تۈزىتىۋېلىشىمىز ۋە پايدىلىنىشىمىز ئۈچۈن، كىتابخانىلارنىڭ تەنقىدي پىكىر ۋە تەكلىپلىرىنى قارشى ئالىمەن.

دەنىل سنجون
1990 ـ يىلى 1 ـ فېۋرال
قەشقەر

PREFACE TO THE FIRST EDITION

This Uighur—English Dictionary was compiled with the aim of providing a useful tool for both English—speaking students of Uighur and Uighur students of English.

Containing approximately 12,500 high—frequency words from both literary and spoken Uighur, the word list was compiled by asking two native speakers to compile separate word lists, based on the "Modern Literary Uighur Spelling Dictionary" (Urumqi: 1985) and the "Uighur—Chinese Dictonary" (Urumqi: 1982) respectively. Unfortunately, to our knowledge, no word counts exist for modern literary or spoken Uighur, and the compilation of definitive word lists will have to wait until the necessary research has been undertaken.

Compiling this dictionary was first suggested to me in the winter of 1986—87, while we were teaching in Urumqi, by Kadir Kawuz and Talant Mawlankhan. Originally, we had planned to work on the project together, but our move to Kashkar prevented this.

Shortly after moving to Kashkar, I was fortunate to be introduced to Gulbahar Hushur, who also had plans to compile a Uighur—English dictionary, We decided to join forces and have jointly compiled this present volume. She assisted in compiling the word list, provided an initial English translation and wrote many of the examples.

I would like to express my gratitude to Mohammed Tohti, who assisted me with the initial draft, and to Paul Dickinson and Mohammed Obul who compiled the materials in the Appendix. My wife, Susan, also gave invaluable asistance with checking and

printing, and by adding the Roman — script — based phonetic transcription. I hope that she and all others involved will feel that their efforts in this project have been worthwhile.

Finally my thanks to members of the faculty and staff at Kashkar Teachers College who allowed me the time necessary to work on this project. We would value corrections or suggestions for incorporation in possible future editions.

Daniel St. John
Kashkar
February, 1990

مۇندەرىجە

لۇغەتنىڭ تۈزۈلۈشى ھەققىدە 9
گرامماتىكىلىق قىسقارتىلمىلار 12
ئۇيغۇر تىلى ئېلىپبەسى 13
لۇغەت تېكىستى 1

CONTENTS

Notes to the use of the dictionary 11
Grammatical abbreviations 12
The Uighur alphabet 13
Text of the dictionary 1

لۇغەتنىڭ تۈزۈلۈشى ھەققىدە

1. بۇ لۇغەتكە كىرگۈزۈلگەن ئۇيغۇرچە سۆزلەرنىڭ ئاستىغا ئۇنىڭ ئىنگلىزچە تەرجىمىسى ياكى مەنە جەھەتتىن يېقىن كېلىدىغان تەڭداشلىرى ۋە ئىشلىتىلىش ئۇلگىلىرى بېرىلدى. لۇغەتنىڭ ئاخىرىغا گرامماتىكىلىق قوشۇمچىلارمۇ قوشۇمچە قىلىندى. بۇ لۇغەتكە كىرگۈزۈلگەن سۆزلەر ھازىرقى زامان ئۇيغۇر ئەدەبىي تىلىنىڭ ئىملا لۇغىتىدىكى تەرتىپ بويىچە تىزىلدى.

2. ھەربىر سۆزنىڭ يېنىغا ئۇنىڭ ترانسكرىپسىيىسى بېرىلدى.

3. سۆز تۈركۈملىرى «ھازىرقى زامان ئۇيغۇر تىلى ئىزاھلىق لۇغىتى» دە قوللىنىلغان ئۇسۇل بويىچە تۈرلەرگە بۆلۈندى.

4. پېئىللار سۆز تۈپىنىڭ يېنىغا تىزىلدى. مەسىلەن، «يېمەك» دېگەن سۆز، «يە» نىڭ يېنىغا بېرىلدى.

5. پېئىللارنىڭ «ـ ماق، ـ مەك» دېگەندەك ئىنفىنىتىۋ شەكىللىرى سۆز تۈپىدىن كېيىن بېرىلدى. مەسىلەن: ئېيتىش-ئېيتىشماق؛ ئاڭلا-ئاڭلىماق.

6. مەنە جەھەتتىن ئوخشىمايدىغان شەكىلداش سۆزلەرنى بىر ـ بىرىدىن پەرقلەندۇرۇش ئۈچۈن، سۆز ئاخىرىغا 1، 2 دېگەندەك سانلار بېرىلدى.

7. سۆزلەرنىڭ ئىنگلىزچە تەرجىمىسىدە ئۈچرايدىغان پەش (,) بېرىلگەن سۆز ياكى ئىزاھاتنىڭ تەڭداش ئىكەنلىكىنى؛ چېكىتلىك پەش (;) بېرىلگەن سۆز ياكى ئىزاھاتنىڭ تەڭداش بولماستىن، مەزمۇن جەھەتتىن بىر ـ بىرىگە مۇناسىۋەتلىك ياكى باغلىنىشلىق ئىكەنلىكىنى بىلدۈرىدۇ. ئادەتتە سۆزلەرنىڭ نەخ

مەنسى ئاۋۋال بېرىلىپ، ئاندىن كېيىن سۆپەتلەش ياكى ئوخشتىش مەنسى بېرىلدى. سۆزلەرنىڭ تەرجىمىسىنى ئېلىشتا، ھەربىر سۆزنى تەپسىلىي چۈشەندۈرۈش ئۈسۈلىنى قوللانماي، ئۇنىڭ نەخ مەنسى ياكى ئىزاھاتى بېرىلدى.

8. ئۇيغۇرچە ماقال - تەمسىللەرنىڭ تەرجىمىسىنى ئېلىشتا، ئىمكانقەدەر ئۇنىڭ ئىنگلىز تىلىدىكى تەڭدىشىنى تېپىشقا تىرىشتۇق. بىراق ئىنگلىز تىلىدا ئۇنىڭ تەڭدىشى بولمىسا، ئۇدۇلمۇ ئۇدۇل تەرجىمە قىلىش ئۈسۈلىنى قوللاندۇق.

Notes to the use of the dictionary

1. The Uighur words in this dictionary have an English translation or close equivalent, and sample usages. A grammatical appendix is also included. The entries are listed in conventional alphabetical order, following the order used in the Modern Literary Uighur Spelling Dictionary.

2. Following each entry, the transcription of each word is given.

3. Parts of speech are differentiated following the conventions of the Modern Uighur Notated Dictionary.

4. Verbs are entered under their root form. Thus the verb يېمەك will be found under يە.

5. The infinitive form (the—mek, —mak, form) is shown after the root from, thus: ئېتىش-ئېتىشماق؛ ئاڭلا-ئاڭلىماق

6. Homographs are differentiaded by a number, 1,2, etc.

7. In the English translation, a comma (,) seperates equivalent words or expression. A semi—colon (;) on the other hand, indicates that the word following is not necessarily equivalent to the preceding word or expression. In general, literal meanings are given first, followed by figurative meanings where applicable. The translations are intended to be illustrative, rather than exhaustive.

8. In rendering Uighur proverbs, we have usually tried to find an English equivalent. Literal translations are only used where no close English equivalent seems to exist.

گرامماتىكىلىق قىسقارتىلمىلار
Grammatical Abbreviations

ئى.	= ئىسىم	noun
سۈپ.	= سۈپەت	adjective
رەۋ.	= رەۋىش	adverb
ئال.	= ئالماش	pronoun
باغل.	= باغلىغۇچى	conjunction
س.	= سان	numeral
پ.	= پېئىل	verb
م.	= مىقدار سۆز	a measure word
ئىمم.	= ئىملىق سۆز	interjection
تىر.	= تىركەلمە	preposition
يۈك.	= يۈكلىمە	particle
تەق.	= تەقلىدىي سۆز	an onomatopoeiac word
يارد.	= ياردەمچى سۆز	helping word

ئۇيغۇر تىلى ئېلىپبەسى
The Uighur Alphabet

ئا 1
ئە 41
ب 62
پ 104
ت 143
ج 222
چ 239
خ 271
د 290
ر 315
ز 328
ژ 341
س 341
ش 388
غ 408
ف 422
ق 424
ك 493
گ 542
ڭ .....
ل 555
م 567
ن 617
ھ 636
ئو 661
ئۇ 682
ئۆ 699
ئۈ 711
ۇ 718
ئې 728
ئى 742
ي 772

ئا

ئابايا. رەۋ [abaya]
just, a moment ago:
ئۇ ئابايا يېتىپ كەلدى.
He's just arrived.

ئابدال. ئى
a beggar; one who performs circumcisions

ئابروي. ئى [abroy]
reputation, prestige:
ئابرويى ئاشماق
to win respect; prestige
ئۇ ئۇنداق قىلىۋەرسە ئۆزىنىڭ ئابرويىنى يوقىتىپ قويىدۇ.
If he keeps on doing that he will get a bad reputation.

ئابرويپەرەس. سۈپ [abroypərəs]
a person who is overly concerned with his reputation

ئابرويسىز. سۈپ [abroysiz]
without prestige, of low esteem

ئابرويلۇق. سۈپ [abroyluk]
perstigious, highly esteemed:
ئۇ خېلى ئابرويلۇق كىشى.
He's a highly prestigious person.

ئابزاس. ئى [abzas]
a paragragh, section of a text:
بۇ ئابزاسنى ماڭا ئەگىشىپ ئوقۇڭلار.
Read this paragraph after me.

ئابستراكت. سۈپ [abs'trakt]
abstract, metaphysical:
بۇ خىل ئىسىم ئابستراكت ئىسىم دەپ ئاتىلىدۇ.
This kind of noun is called an abstract noun.

ئابستراكتلاشـ ئابستراكتلاشماق. پ [abs'traktlaxmak]
to abstract, generalize

ئابسېسسا. ئى [absessa]
an abs cess, a sore

ئاب ـ ھاۋا. ئى [ab—hawa]
the weather, climate

ئابزەمزەم. ئى [a:bizəmzəm]
water from the Zamzam well, believed to have

magical properties

ئابناۋات. ئى [a:binawat]
a type of melon

ئابھايات. ئى [a:bihayat]
the water of life

ئاپا. ئى [apa]
mother, mummy:
ئاپام سېستىرا.
My mother is a nurse.

ئاپار-ئاپارماق. ئى [aparmak]
to take something away

ئاپ-ئاشكارا. سۈپ [ap'axkara]
clear, obvious

ئاپئاق. سۈپ [ap'ak]
brilliant white:
ئاپئاق قار
brilliant white snow

ئاپاق-چاپاق. سۈپ [apak — qapak]
in—timate, on good terms:
ئۇلار دېگەن ئاپاق - چاپاق دوستلار.
They are close friends.

ئاپەت. ئى [a:pət]
a disaster, calamity, catastrophe:
سۇ ئاپىتى
a flood
ئاپەتنىڭ ئالدىنى ئالماق
to prevent a disaster
بۇ ئاپەت نۇرغۇن ئاھالىلەرنى ئۆيلىرىدىن ئايرىدى.
The disaster left many families without homes.

ئاپەتلىك. سۈپ [a:pətlik]
disastrous, calamitous

ئاپپارات. ئى [apparat]
a camera:
مەن تېخى تۇنۇگۈن بىر ئاپپارات سېتىۋالدىم.
I bought a camera only yesterday.

ئاپپاي. ئى [appay]
madam; a respectful form of address

ئاپتاپ. ئى [aptap]
sunlight, sunshine:
كىيىم - كېچەكنى ئاپتاپقا سالماق
to put clothes out to air
بۇ يەر بەك ئاپتاپ ئىكەن. ئۆيگە كىرىپ كېتەيلى.
It's too sunny here. Let's go indoors.

ئاپتاپپەرەس. ئى [aptappərəs]
a sunflower; a sun worshipper:
بۇ جايغا ئۇلار ھەر يىلى ئاپتاپپەرەس تېرىيدۇ.
They grow sunflowers here every year.

ئاپتاپپەرەسلىك. ئى [aptappərəslik]
sun flower. cultivation; a bright disposition

ئاپتاپلىق. سۈپ. ئى [aptaplik]
sunny, bright

ئاپتوبۇس. ئى [aptobus]
a public bus, a coach

ئاپتور. ئى [aptor]
an author, a writer;
ئاپتورنىڭ بۇ يەردە نېمىنى كۆرسىتىۋاتقانلىقىنى چۈشەندىڭلارمۇ؟
Do you understand what the author is saying here?

ئاپتورلۇق. ئى [aptorluk]
writing, authoring;

ئاپتومات. ئى [aptomat]
a submachine gun

ئاپتوماتلاشتۇرماق. پ [aptomatlaxmaq]
to automate, electrify

ئاپتوماتىك. سۈپ [aptoma:tik]
automatic;
ئاپتوماتىك ئادەم (ماشىنا ئادەم)
a robot

ئاپتوموبىل. ئى [aptomobil]
a car, a sedan;
ئۇلارنىڭ ھەممىسىنىڭ دېگۈدەك ئاپتوموبىلى بار.
They almost all have cars.

ئاپتوموبىلسازلىق. ئى [aptomobilsazlik]
car manufacturing

ئاپتونوم. سۈپ [aptonom]
autonomous, self governing;
شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونى
The Xinjiang Uighur Autonomous Region

ئاپتونومىيە. ئى [aptonomiyə]
autonomy, self—government

ئاپتېكا. ئى [apteka]
a clinic

ئاپرېل. ئى [aprel]
April;
سىزنىڭ 5 ـ ئاپرېلدا يازغان خېتىڭىزنى تاپشۇرۇپ ئالدىم.
I received your letter dated the 5th of April.

ئاپقۇت. ئى [apkut]
the heel (of a shoe)

ئاپقۇتچى. ئى [apkutqi]
a person who repairs shoe heels

ئاپلا. ئىم [apla:]
On dear!, Oh my!;
ئاپلا، كېچىكىپتىمەن.
Oh dear! I'm late.

ئاپىرىدە. ئى [a:piridə]

A big name, but no sub—
stance.

ئاتـئاتماق. پ [atmak]
to shoot, throw:
تاش ئاتماق
to throw stones
مىلتىق ئاتماق
to shoot a rifle
ئېتىپ ئۆلتۈرمەك
to shoot someone
جىنايەتچى ئېتىلدى.
The prisoner was shot.

ئاتا. ئى [ata:]
father, daddy:
ئۆگەي ئاتا
a step — father
قەيىن ئاتا
a father — in — law
ئاتا قىلماق
to give something to one's
son

ئاتا ـ ئاتماق. پ [atimak]
to call, name:
بۇنى نېمە دەپ ئاتايمىز؟
What do we call this?
بۇ دۇتار دەپ ئاتىلىدۇ.
It is called a dutar.

ئاتا ـ ئانا. ئى [ata—ana]
parents, mother and father:
بىز ئاتا ـ ئانىمىزغا ھۆرمەت
قىلىشىمىز كېرەك.
We should respect our
see below

ئاپىرىدە بولماق. پ
to be born, to come into
the world

ئاپىرىن. رەۋ [a:pirin]
good, excellent

ئاپىرىن ئوقۇماق. پ
to praise something, someone

ئات 1. ئى [at]
a horse:
ئات باقار
a horse groom
ئات كۈچى
horse power
ياخشى ئاتقا بىر قامچا، يامان
ئاتقا مىڭ (قامچا).
A good horse needs only
one whip, a bad horse
needs a thousand.

ئات 2. ئى [at]
a name, title; reputation
ئىسمىڭىز نېمە؟
What's your name?
ئات قويماق
to name, to call
ئۇلار ئوغلىنىڭ ئىسمىنى
ئەركىن قويۇپتۇ.
They called their son Arkin.
ئۇنىڭ ئېتى يامان.
He has a bad reputation.
ئېتىنى ئۇلۇغ، سۈپرىسىنى
قۇرۇق.

5 especially, specifically:
ئاتايىن شۇ ئىش ئۈچۈن كەلدىم.
I came specifically to do this business.

ئاتايىن. رەۋ [atayin]

ئاتەش. ئى [a:təx]
fire

ئاتەشپەرەس. سۈپ [a:təxpərəs]
a fire worshipper

ئاتەشپەرەسلىك. ئى [a:təxpərəslik]
Zoro — astrianism, the worship of fire

ئاتچوت. ئى [atqot]
reimbursement for expenses:
ئۆيگە بارغان يول خىراجىتىنى ئىدارىڭىز ئاتچوت قىلىپ بېرەمدۇ؟
Does your unit reimburse your travel expenses home?

ئاتچى. ئى [atqi]
a horse keeper

ئاتچىلىق. ئى [atqilik]
horse keeping, horse breeding

ئاتخانا. ئى [athana]
a stable, a stall

ئاتقۇچى. ئى [atkuqi]
a shooter, thrower

ئاتقۇچىلىق. ئى [atkuqilik]

parents.

ئاتا ـ بوۋا. ئى [ata—bowa]
ancestors, previous generations

ئاتاق. ئى [atak]
reputation, name; adopted:
ئاتىقى چىقماق.
to be famous, wellknown
ئاتاق بالا
an adopted child

ئاتاقلىق. سۈپ [atakliq]
famous, well known:
ئاتاقلىق ئارتىس
a famous actor

ئاتالـ ئاتالماق. پ [atalmaq]
to be called, named:
ئۇ تاغىسىنىڭ ئىسمى بىلەن ئاتالغان.
He was named after his uncle.

ئاتالغۇ. ئى [ataloɣu]
a technical term:
دېھقانچىلىق ئاتالغۇلىرى
agricultural terms

ئاتالمىش. سۈپ [atalmix]
what is known as . . . , so—called

ئاتام زامان. ئى [atam zaman]
olden days, days gone by
ئاتام زاماندىن بۇيان.
since time immemorial

ئاتموسفېرا. ئى [atmosfera]
the atmosphere:
ئاتموسفېرا بېسىمى
atmospheric pressure
ئاتمىش. س [atmix]
sixty
ئاتوم. ئى [atom]
an atom:
ئاتوم بومبىسى
an atomic bomb
ئاتوم قورالى
atomic weapons
ئاتوم يادروسى
the nucleus of the atom
ئاتېئىزم. ئى [ateizm]
atheism, godlessness
ئاتېئىست. ئى [ateist]
an atheist, an agnostic
ئاتېئىستلىق. ئى [ateistlik]
atheistic, godless
ئاجايىپ. سۈپ [aja:yip]
amazing, curious, wonderful:
بۇ ئاجايىپ ئىش!
That's curious!
ئاجايىپخانا. ئى
[aja:yiphana]
a zoo
ئاجايىپ - غارايىپ. سۈپ
[aja:yip—oarayip]
odd, strange, peculiar:
چۈشۈمده ئاجايىپ-غارايىپ
نەرسىلەرنى كۆرۈپتىمەن.

shooting, firing
ئاتقۇر-ئاتقۇرماق. پ
[atkurmak]
to carry out (a task):
ۋەزىپە ئاتقۇرماق
to carry out a task
ئاتلا-ئاتلىماق. پ [atlimak]
to skip over, hop:
ئېرىقتىن ئاتلاپ ئۆتمەك
to jump over a stream
قۇر ئاتلاپ يازماق
to write on every other line
ئاتلاس. ئى [atlas]
an atlas:
جۇڭگو ئاتلىسى
an atlas of China
ئاتلان-ئاتلانماق. پ
[atlanmak]
to mount a horse; to
begin, start:
ئاتلىنىپ يولغا چىقماق
to set out on a horse
جەڭگە ئاتلانماق
to prepare for war
ئاتلىق 1. سۈپ [atlik]
called, named:
ئارزىگۈل ئاتلىق بىر قىز.
A girl called Arzugul.
ئاتلىق 2. سۈپ [atlik]
by horse, on a horse.
مەن ئاتلىق كەلدىم.
I came by horse.

ئاجىز دۆلەت
a weak country
ئۇنىڭ كۆزى ئاجىز
He has weak eyes.
ئاجىزلا-ئاجىزلىماق. پ
[a:jizlimaq]
to become weak, feeble
ئۇ كۈندىن - كۈنگە ئاجىزلاپ كېتىۋاتىدۇ.
He's getting weaker every day.
ئاجىزلاش-ئاجىزلاشماق. پ
[a:jizlaxmaq]
to be weak, feeble
ئاجىزلاشتۇر-ئاجىزلاشتۇرماق. پ
[a:jizlaxturmaq]
to weaken, enfeeble
ئاجىزلىق. ئى [a:jiliq]
weakness, feebleness:
ئاجىزلىقتىن كۈچلۈكلۈككە ئايلانماق
to go from weakness to strength
بۇنى تەسۋىرلەشكە تىلىم ئاجىزلىق قىلىدۇ.
I couldn't begin to describe it.
ئاچ 1. ئى [aq]
hunger, hungriness:
ئاچنىڭ دەردىنى توق بىلمەس، كېسەل دەردىنى ساق بىلمەس).

I saw some strange things in my dream.
ئاجرا-ئاجرىماق. پ
[ajrimaq]
to be apart, adrift
ئاجراتـ-ئاجراتماق. پ
[ajratmaq]
to separate, differentiate between:
ياغنى گۆشتىن ئاجراتماق
to separate the fat from the meat
دوست بىلەن دۈشمەننى ئاجراتماق
to differentiate between friend and foe
ئاجراش-ئاجراشماق. پ
[ajraxmaq]
to be separated, divorced:
ئۇ ئېرىدىن ئاجرىشىپ كەتتى.
She is separated from her husband.
ئاجرال-ئاجرالماق. پ
[ajralmaq]
to be separated from; stand out from:
تاختاي يەملەنگەن يېرىدىن ئاجرىلىپ كېتىپتۇ.
The piece of wood has come unstuck.
ئاجىز. سۈپ [a:jiz]
weak, feeble:

forked, divided:
ئاچا يول
a forked road
ئاچارچىلىق. ئى [a:qarqilik]
a famine:
ئاچارچىلىق يىللىرى
famine years
ئاچا - سىڭىل. ئى
[a:qa — siŋil]
sisters
ئاچچىق 1. سۈپ [aqqik]
sour, bitter, spicy:
ئاچچىق ئۈزۈم
sour grapes
بۇ كاۋاپ بەك ئاچچىق ئىكەن.
These kebabs are very spicy.
تاتلىق يالغاندىن، ئاچچىق ھەقىقەت ياخشى.
Bitter truth is better than sweet lies.
ئاچچىق 2. ئى [aqqik]
anger, irritation:
ئاچچىقى كەلمەك
to get angry
ئاچچىقىم كەلدى.
I got very angry.
ئاچچىقىنى كەلتۈرمەك
to annoy, irritate
ئۇنىڭ ئاچچىقىنى كەلتۈرمە.
Don't irritate her.
ئاچچىق خۇشاللىققا ئايلاندى.
Anger gave way to

A well—fed man doesn't understand the pain of the hungry, nor a healthy man that of the sick.
ئاچ قالماق. پ
to be hungry, to go hungry
ئاچ 2. سۈپ [aq]
light (of colours):
ئاچ كۆك
light blue
ئاچ كۆز
avaricious, greedy
ئاچ-ئاچماق.1. پ [aqmaq]
to be hungry:
قورسىقىم ئاچتى.
I'm hungry.
قورسىقىڭىز ئاچتىمۇ؟
Are you hungry?
ئاچماق 2. پ [aqmaq]
to open (a meeting); to uncover, unpack:
يىغىن ئاچماق
to hold a meeting
يەر ئاستى بايلىقلىرىنى ئاچماق
to exploit natural resources
دېرىزىنى ئېچىڭ.
Open the window.
ئۇ سومكىسىنى ئاچتى.
She unpacked her bag.
ئاچا 1. ئى [a:qa]
an older sister
ئاچا 2. سۈپ [aqa]

ئۆلدى.
Many people starved to death.
ئاچلىق ئېلان قىلماق
to go on hunger strike
ئاچىماق. سۈپ [aqimaq]
forked, divided
ئاخبارات. ئى [ahbarat]
a news bulletin; intelligence report
ئاخباراتچى. ئى [ahbaratqi]
a news reporter, journalist
ئاخباراتچىلىق. ئى [ahbaratqilik]
a news reporting, journalism
ئاختۇر - ئاختۇرماق. پ [ahturmaq]
to look for, search for:
ھەممە جايىنى ئاختۇردۇق. لېكىن ئۇنى تاپالمىدۇق.
We looked for it everywhere, but we couldn't find it.
بۇ سۆزنى لۇغەتتىن ئاختۇرۇڭ.
Look this word up in the dictionary.
ئاخشام. رەۋ [ahxam]
dusk, evening; last night
بۈگۈن ئاخشام كۆرۈشەيلى.
See you this evening.
ئاخشامقى كىنو
last night's film

happiness.
ئاچچىقسۇ. ئى [aqqiqsu]
vinegar:
ئاچچىقسۇ تاماقنىڭ تەمىنى تەڭشەيدۇ.
Vinegar improves the taste of food.
ئاچچىقلاڭ-ئاچچىقلانماق. پ [aqqiklanmaq]
to be angry, annoyed:
ئۇ كىمگە ئاچچىقلىنىۋاتىدۇ؟
Who is he angry with?
ئۇلار بەك ئاچچىقلاندى.
They were very angry.
ئاچقۇچ. ئى [aqkuq]
a key; an index:
ئۆينىڭ ئاچقۇچى قەيەردە؟
Where's the key to the house?
ئاچكۆز. سۈپ [aqkoz]
envious, covetous:
ئۇ بەك ئاچكۆز ئادەم جۇمۇ!
He's a very envious person.
ئاچكۆزلۈك. ئى [aqkozlük]
envy, covetousness
ئاچلىق. ئى [aqlik]
hunger, starvation:
ئاچلىقتا تۇتقان قاچاڭنى توقلۇقتا ئۇنتۇما.
Don't forget your hunger in times of plenty.
نۇرغۇن كىشىلەر ئاچلىقتىن

ئاخشاملىقا. ئى [ahxamlikka]
this evening:
ئاخشاملىقا مېنىڭ ئۆيۈمگە كېلىڭ.
Come to my house this evening.

ئاخۇن. ئى [a:hun]
an akhun, a Muslim religious leader

ئاخىر. رەۋ [a:hir]
at last, in the end, finally:
مۇشۇ ئاينىڭ ئاخىرى
at the end of this month
ئۇ ئاخىر يېتىپ كەلدى.
At last he arrived.
يولنىڭ ئاخىرىدا ئوڭغا بۇرۇلۇڭ.
At the end of the road, turn right.
دەرس ئاخىرىدا ئۇيقۇم كەلدى.
At the end of the lesson, I felt sleepy.
ئۇ ئاخىرى كېلىشكە قوشۇلدى.
She finally agreed to come.
ئاخىر سىز نېمە دېمەكچى؟
What are you really trying to say?
ئاخىر زامان
the end of the world

ئاخىرەت. ئى [a:hirət]
the next world

ئاخىرقى. سۈپ [a:hirki]
the last, final:
سىز ئىبراھىمنى ئاخىرقى قېتىم قاچان كۆرگەن؟
When was the last time you saw Ibrahim?
ئاخىرقى سۆز
a conclusion, epilogue

ئاخىرلاش-ئاخىرلاشماق. پ [a:hirlaxmak]
to last, finish end
مەجلىس سائەت ئۈچتە ئاخىرلاشتى.
The meeting ended at 3 o'clock.

ئادا. پ [ada:]
see below
ئادا بولماق
to be complete, be finished
ۋەزىپە ئادا بولدى.
The task is complete.

ئادا قىلماق. پ
to complete, fulfill:
رەسمىيەتنى ئادا قىلماق
to complete the formalities

ئادا-جۈدا. پ [ada:—juda:]
see below

ئادا - جۈدا بولماق. پ
to make a break with, to discard:
كونا ئىدىيىدىن ئادا - جۈدا بولماق

to discard old ideas

ئاداش. ئى [adax]
a friend, companion
ئاداش (ئاغىنە) تۇتماق
to become friends, make friends

ئاداشماق. پ [adaxmaq]
to lose (one's way, one's purpose:)
يولدىن ئاداشماق
to lose one's way, get lost

ئاداقىقچە. رەۋ [adaqqiqə]
to the bitter end:
ئاداقىقچە كۆرەش قىلماق
to struggle to the very end

ئادالا ـ ئادالىماق. پ [ada:limaq]
to clean, prepare:
مەن كەلگۈچە، سەي ئادالاپ قويۇڭ.
Clean the vegetables before I come back.

ئادالەت. ئى [ada:lət]
justice, righteousness

ئادالەتپەرۋەر. سۈپ [ada:lətpərwər]
one who loves justice

ئادالەتسىز. سۈپ [ada:lətsiz]
unjust, unrighteous

ئادالەتسىزلىك. ئى [ada:lətsizlik]
injustice, unrighteousness:
ئۇلار ئۇنىڭغا بەك ئادالەتسىزلىك قىلدى.
They treated him very unfairly.

ئادالەتلىك. سۈپ [ada:lətlik]
just, righteous, fair:
ئادالەتلىك ئۇرۇش
a just war

ئاداۋەت. ئى [ada:wət]
prejudice, hatred:
ئۇ ئىككىسىنىڭ ئاداۋىتى بار.
They hate each other.
ئىرقىي ئاداۋەت
racial prejudice

ئاداۋەتخور. سۈپ [ada:wəthor]
a prejudiced, hateful person

ئاداۋەتلەشـ ئاداۋەتلەشمەك. پ [ada:wətləxmək]
to bear a grudge, to hate

ئادەت. ئى [a:dət]
a custom, habit:
ئۇ كونا ئادەت.
That's an old custom.
كېچىكىپ قېلىش ياماڭ ئادەت.
Being late is a bad habit.

ئادەتتە. رەۋ [a:dəttə]
usually, ordinarily:
ئادەتتە بۇنداق قىلىش توغرا ئەمەس.

man:
ئادەمزات ئايىغى تەگمىگەن جاي
a place where no man has ever trod
ئادەمسىمان. سۈپ [a:dəmsiman]
human — like, similar to a man
ئاددىي. سۈپ [addiy]
ordinary, simple, common
ئاددىي خەت
ordinary, simple, common
ئاددىي تاماق
a simple meal, simple food
ئاددىيلاش-ئاددىيلاشماق. پ [addiylaxmaq]
to be simple easy
ئاددىيلاشتۇرۇلغان خەنزۇچە خەتلەر
simplified Chinese characters
ئاددىيلاشتۇر-ئاددىيلاشتۇرماق. پ [addiylaxturmaq]
to simplify, streamline:
رەسمىيەتنى ئاددىيلاشتۇرماق
to simplify formalities
ئاددىيلىق. ئى [addiylik]
simplicity:
ئاددىيلىقتىن مۇرەككەپلىككە ئۆتمەك
to proceed from the simple to the complex

It's usually wrong to act like that.
ئادەتتىكى. سۈپ [a:dəttiki]
ordinary, common, simple:
بۇ ئادەتتىكى بىر مەسىلە.
That's a common problem.
ئادەتلەن-ئادەتلەنمەك. پ [a:dətlənmək]
to be used to, accustomed to
سىز بۇ تاماققا ئادەتلەندىڭىزمۇ؟
Are you used to the food?
ھەئە، مەن ھازىر ئادەتلەندىم.
Yes, I'm used to it now.
ئادەتلەنگەن جۈملە
an idiom, a common saying
ئادەم. ئى [a:dəm]
a man, a person, a human being:
ئادەم ھايۋاندىن پەرقلىنىدۇ.
Man is different from the animals.
ئادەم تەبىئەت ئۈستىدىن چوقۇم غەلبە قىلىدۇ.
Man will certainly conquer nature.
ئادەمئاتا. ئى [a:dəmata]
Adam
ئادەمخور. سۈپ [a:dəmhor]
cannibalistic
ئادەمزات. ئى [a:dəmzat]
humanity, mankind, mortal

ئادرېس. ئى [adres]
address:
سىزنىڭ ئادرېسىڭىز نېمە دېيىلىدۇ؟
What's your address?

ئادۋوكات. ئى [adwokat]
a lawyer, a jurist:
مەن كىچىك چېغىمدىلا ئادۋوكات بولۇشنى ياخشى كۆرەتتىم.
I've wanted to be a lawyer since I was young.

ئادىلانە. رەۋ [a:dila:nə]
justly, fairly.

ئادىل. سۈپ [a:dil]
just, fair, righteous
ئادىل ئادەم
a just, fair man

ئارا [ara]
between, among:
بۇلۇت ئارىسىدىن ئاي كۆرۈندى.
The moon could be seen between the clouds:
بىزنىڭ ئارىمىزدا ئۇنداق ئادەم يوق.
There is no such person amongst us.
ئۇلارنىڭ ئارىسى بۇزۇلدى.
They have fallen out.
شۇ ئاردا
at that time
ئارىغا كىرمەك
to intervene
ئارا تۇرماق
to protect

ئاراز. ئى [araz]
discord, bad feeling:
ئىككىسىنىڭ ئارىسىدا ئاراز يوق.
There is no bad feeling between them.

ئارازلاش-ئارازلاشماق. پ [arazlaxmak]
to fall out, bicker

ئارال. ئى [aral]
an island:
خەينەن ئارىلى ھازىر بىر ئۆلكە بولدى.
Hainan island has now become a province.

ئارام. ئى [aram]
peace, rest, leisure
بىر ئاز ئارام ئالايلى.
Let's rest for a while.
ئۇ كەلگەندىن كېيىن، كۆڭلۈم ئارام تاپتى.
I felt at peace after he had arrived.

ئارامبەخش. ئى [arambəhx]
happiness, a feeling of well—being

ئارامخۇدا. رەۋ [aramhuda]
leisurely, carefree

ئاران. رەۋ [aran]
scarcely, only; with difficulty:
ئۇلار يېتىپ كەلگەندە مەن ئىشنى ئاران تۈگەتكەنىدىم.
I'd scarcely finished when they arrived.
ئاران بەش ئادەم كەلدى.
Only five people came.
مەن ئاران كەلدىم.
I only just got here.
ئاران دېگەندە
with some difficulty
ئاران تۇرماق.
to be apt to
ئۇ يىغلىغىلى ئاران تۇرىدۇ.
He's apt to cry.

ئارتـ-ئارتماق. پ [artmak]
to carry on one's back:
مۇرىگە ئارتماق
to carry over one's shoulder
جاۋابكارلىقنى ئارتماق
to take the responsibility for

ئارتۇق. سۈپ [artuk]
surplus, excess
ئارتۇق پۇل
surplus money
ئىككى يۈزدىن ئارتۇق ئادەم
more then two hundred people
جاندىن ئارتۇق كۆرمەك
to consider something very important

ئارتۇقچە. سۈپ [artukqə]
superfluous, unnecessary

ئارتۇقچىلىق. ئى [artukqilik]
an advantage, strength:
بۇ ئۇسۇلنىڭ بىر قانچە ئارتۇقچىلىقى بار.
This method has several advantages.
ھەربىر ئادەمنىڭ ئۆزىگە تۇشلۇق ئارتۇقچىلىقى بار.
Everyone has their own strengths.

ئارتۇقلۇق. سۈپ [artukluk]
excessive, wasteful

ئارتىزىيان. سۈپ [artiziyan]
artesian
ئارتىزىيان قۇدۇقى
an artesian well

ئارتىس. ئى [artis]
an actor, actress, performer:
ئاتاقلىق ئارتىس
a famous actress

ئارتىلـ-ئارتىلماق 1. پ [artilmak]
to be loaded onto one's back
تۆگىگە يۈك ئارتىلدى.

The baggage was loaded on to the camel.

جاۋابكارلىق ئۇنىڭ ئۈستىگە ئارتىلدى.

The responsibility fell on his shoulders.

ئارتىلماق 2. پ [artilmaq]

to climb over, to scale:

تامدىن ئارتىلماق

to climb over the wall

ئارخائىزم. ئى [arha'izm]

an archaism

ئارخېئولوگ. ئى [arhiolog]

an archeologist

ئارخېئولوگىيە. ئى [archiologiyə]

archeology

ئارخېئولوگىيىلىك. سۈپ

archeological, pertaining to archeology

ئارخىپ. ئى [arhip]

archives, files

ئارزۇ. ئى [arzu]

a hope, wish, desire

ئارزۇ قىلماق پ

to hope, wish:

ئارزۇيۇم ئەمەلگە ئاشتى.

My wish has come true.

بەش بالىمىز بولۇشنى ئارزۇ قىلىمىز.

We hope to have five children.

ئارزۇ - ئارمان. ئى [arzu — arman]

a hope, wish, desire:

ئۇ ئاخىر ئارزۇ - ئارمانلىرىغا يەتتى.

His hopes finally came true.

ئارزۇلۇق. سۈپ [arzuluq]

longed for, hoped for, beloved:

ئارزۇلۇق بالا

a beloved child

ئارزۇ - ھەۋەس. ئى [arzu—həwəs]

lust, desire

ئارزۇ - ئۈمىد. ئى [arzu—ümid]

hope, wish

ئارسلان. ئى [arslan]

a lion

ئارغامچا. ئى [aroɣamqa]

rope, string

ئۇ ئارغامچا بىلەن باغلاندى.

He was tied up with rope.

ئارغۇنلاش-ئارغۇنلاشماق. پ [aroɣunlaxmaq]

to cross breed (animals)

ئارقا. رەۋ [arqa]

behind, in back of:

ئارقىدا قالماق

to be left behind

ئىشىكنىڭ ئارقىسىدا

behind the door

ئارقا ئىشىك
the back door
مەكتەپنىڭ ئارقىسىدا بىر نەچچە ئېغىز ئۆي بار.
There are some houses behind the school.
ئارقا - ئارقىدىن. رەۋ [a:rkidin]
in succession, one after the other.
ئۇ ئارقا - ئارقىدىن ئۈچ - تۆت ناخشا ئېيتتى.
She sung three or four songs in a row.
مېھمانلار ئارقا - ئارقىدىن كېلىشتى.
The guests came in droves.
ئارقان. ئى
a thick rope
ئارقىسىدا. رەۋ [ar:kisida]
because of, as a result
behind a person's back:
ئارقىسىدا گەپ قىلماق
to talk behind someone's back
ئارقىغا. رەۋ [arkioa]
backwards, in reverse:
بىز ئارقىغا كېتىپ بارىمىز.
We're going backwards.
ئارقىلىق. تىر [arkilik]
through, by means of, via:
بىز دېرىزە ئارقىلىق كىردۇق.
We got in through the window.
بىز كۇچا ئارقىلىق كەلدۇق.
We came via Kuqa.
سۇ بۇ تۇرۇبا ئارقىلىق ئاقىدۇ.
The water flows through this pipe.
ئارمان. ئى [arman]
a desire, wish, hope
مەقسەتكە يەتتىم، باشقا ئارمىنىم يوق.
I've attained my goal, I have no other wish.
ئارمانسىز. سۈپ [armansiz]
satisfied, fulfilled
ئارمىيە. ئى [armiyə]
the army, a militia:
خەلق ئارمىيىسى تەڭداشسىز.
The people's army is without equal.
ئار - نومۇس. ئى
[ar—nomus]
shame, humiliation
ئارىفمېتىكا. ئى [arifmetika]
arithmetic, maths
ئارىلا-ئارىلىماق. پ
[arilimak]
to cross, go through:
مەن ئېتىزلارنى ئارىلاپ كەلدىم.

I came through the fields.

ئارىلاپ ـ ئارىلاپ. پ [arilap—arilap]

some times, occasionally

ئارىلاش. پ [arilax]

mixed, not pure:

مىللەتلەر ئارىلاش جايلاشقان رايون

a place in habited by people of different ethnicity

ئارىلاشـ ئارىلاشماق. پ [arilaxmak]

to be mixed up, involved in; to interfere with:

بويا‌قلار ئارىلىشىپ كەتتى.

The dyes are mixed together.

ئۇ ئادەملەرگە ئارىلاشمايدۇ.

He doesn't mix much socially.

ئۇ بۇ ئىشقا ئارىلاشقان ئەمەس.

He's not involved in this affair.

ئارىلاشما.

Don't interfere.

ئارىلاشتۇر ـ ئارىلاشتۇر ـ ماق. پ [arilaxturmak]

to stir in, mix up; to involve;

ئۇن بىلەن سۇنى ئارىلاشتۇرۇڭ.

Mix the flour and water.

بۇلارنى نېمە ئۈچۈن ئارىلاشتۇ‌رۇۋەتتىڭىز؟

Why have you mixed these up?

بۇ ئىشقا مېنى ئارىلاشتۇرما.

Don't involve me in this affair.

ئارىلىق. ئى [arilik]

the distance between:

تام بىلەن ئىشكاپنىڭ ئارىلىقى

between the wall and the cupboard

ئىككى مەكتەپنىڭ ئارىلىقى

the distance between the two schools

شۇ ئارىلىقتا

by that time

ئارىيەت. ئى [ariyət]

a loan, something borrowed

ئارىيەت ئالماق. پ

to borrow:

مەن بەش سوم ئارىيەت ئالسام بولامدۇ؟

Can I borrow five yuan?

ئارىيەت بەرمەك

to lend

ماڭا ئون سوم ئارىيەت بەرسىڭىز.

Please lend me ten yuan.

ئاز. سۈپ؛ رەۋ [az]

few, less, little; seldom,

rarely;

گەپنى ئازراق قىلىپ، ئىشنى كۆپرەك قىلايلى.

Let's talk less and do more work.

مەن قازاقچىنى ئازراق بىلىمەن.

I know a little Khazakh.

ئۇ ناھايىتى ئاز سىرتقا چىقىدۇ.

He rerely goes out.

ئاز دېگەندە

at least, not less than

ئۇنىڭ باھاسى ئاز دېگەندە يۈز كوي.

It will cost at least a hundred yuan.

ئاز سانلىق مىللەت

a minority ethnic group

جۇڭگودا ئەللىكتىن ئارتۇق ئاز سانلىق مىللەت بار.

There are over fifty ethnic minorities in China.

ئاز ئۇچرايدىغان

uncommon, rare, unusual

قوشكىزەك تۇغۇش ناھايىتى ئاز ئۇچرايدۇ.

Twins are very uncommon.

ئازاب. ئى [azab]

suffering, torment, hardship

ئازاب چەكمەك. پ

to suffer hardship

ئازابلا-ئازابلىماق. پ [azablimak]

to torment, torture;

ئازابلاپ ئۆلتۈرمەك

to torture to death

ئازابلان-ئازابلانماق. پ [azablanmak]

to be tormented, to be tortured

ئازابلىق. سۈپ [azablik]

distressful, painful, miserable

ئازاب - ئوقۇبەت. ئى [azab—okubət]

pain, suffering, hardship

ئازاد. سۈپ [azad]

free, liberated

ئازاد رايون

a free region

ئازاد قىلماق. پ

to set free, liberate;

ئۇ رايون 1949 - يىلى ئازاد قىلىنغان.

That region was liberated in 1949.

ئازادە. سۈپ [aza:də]

comfortable, spacious, roomy

ئازادە ئورۇندۇق

a comfortable chair

ئازادلىق. ئى [azadlik]

freedom, liberty

Do you speak French?
ئاز - تولا بىلەمەن.
I know a little.

ئازچىلىق. ئى [azqilik]
the minority:
ئازچىلىق كۆپچىلىككە بويسۇنۇش كېرەك.
The minority should obey the majority.

ئازدۇر-ئازدۇرماق. پ [azdurmaq]
to confuse someone:
مۇشۇنداق قىلىپ سەن مېنى ئازدۇراي دەمسەن؟
Are you trying to confuse me by doing that?

ئازراق. سۈپ [azraq]
a little, a bit, a few:
مەن قازاقچىنى ئازراق بىلىمەن.
I know a little Kazakh.
ماڭا ئازراق ئالما بەرسىڭىز.
Give me some apples please.
مېنىڭ سىزگە ئېيتىدىغان ئازراق گېپىم بار.
I've got something to tell you.

ئازغۇن. سۈپ [azoɣun]
lost, off — track

ئازغۇنلۇق. ئى [azoɣunluq]
confusion, perplexity

ئازادلىق ئارمىيە
the Liberation Army

ئازار. ئى [azar]
see below

ئازار بەرمەك. پ
to enbarrass, cause discomfort:
ئۇنىڭ كۆڭلىگە ئازار بەرمە.
Don't embarrass him.

ئازار يېمەك. پ
to be embarrassed

ئازايـ-ئازايماق. پ [azaymaq]
to reduce, become less:
كۆپ ساندىكى قاتناش ۋەقەلىرى ئازايدى.
The number of accidents has reduced.

ئازايت-ئازايتماق. پ [azaytmaq]
to (cause to) reduce, decrease:
چىقىمنى ئازايتماق
to reduce expenditure

ئازايتىش. پ [azaytix]
a reduction, decrease

ئاز - پاز. سۈپ [az—paz]
a little, a small amount

ئاز - تولا. سۈپ [az—tola]
a little, a small amount:
سىز فرانسۇز تىلىنى بىلەمسىز؟

ئازگال. ئى [azgal]
a pit, ditch:
سېنىڭ ئازگالغا چۈشۈپ كېتىپتۇ دەيدۇ، راستمۇ؟
Is it true that you fell into a ditch?

ئازلا - ئازلىماق. پ
[azlimaq]
to decrease, become less:
ئەنگلىيەنىڭ نوپۇسى ئازلاۋاتىدۇ.
The population of England is decreasing.

ئازلات-ئازلاتماق. پ
[azlatmaq]
to (cause to) decrease, lesson

ئازلىق. ئى [azliq]
a lack of, a small amount of:
ئادەمنىڭ ئازلىقىدىن ئىشىمىز ۋاقتىدا پۈتمىدى.
We didn't finish our work on time because we were so few.

ئاس-ئاسماق. پ [asmaq]
to hang up (clothes)
پەلتوينىڭنى مىخقا ئېسىپ قويۇڭ.
Hang your coat on the nail.

ئاسارەت. ئى [asa:rət]
enslavement, bondage
ئاسارەتتە تۇتماق
to hold in bondage

ئاساس 1. ئى [asas]
foundation, elementary knowledge, basis:
ئۇيغۇر تىلىدىن ئاساس
elementary Uighur

ئاساس 2. ئى [asas]
reason, ground, proof

ئاساس سالماق. پ
to initiate, begin

ئاساسەن. رەۋ [asa:sən]
according to; nearly, basically;
قانۇنغا ئاساسەن
in accordance with the law
ئىشنى ئاساسەن تۈگەتتۇق.
We have nearly finished the work.

ئاساسچى. ئى [asasqi]
a creator, initiator

ئاساسسىز. سۈپ [asassiz]
groundless, without foundation

ئاساسلا-ئاساسلىماق. پ
[asaslimaq]
to base on, give reasons for

ئاساسلان-ئاساسلانماق. پ
[asaslanmaq]
to find a basis for, find grounds for

ئاساسلىق. سۈپ [asaslik]

reasonable, explicable; important

ئاساسىي. سۈپ [asa:siy]
basic, foundational:
ئاساسىي مەسىلە
the basic question
ئاساسىي قانۇن
a constitution

ئاسان. سۈپ [asan]
easy, simple:
مەسىلە ئاسانلا ھەل بولدى.
The problem was easily resolved.

ئاسانلاشـ ئاسانلاشماق. پ [asanlaxmaq]
to be simple, easy

ئاسانلىق. رەۋ؛ ئى [asanlik]
easily, with ease

ئاسپىرانت. ئى [aspirant]
a post — graduate student

ئاسپىرىن. ئى [aspirin]
an aspirin

ئاست. ئى [ast]
bottom, lowest part of:
دېڭىز ئاستىدا
at the bottom of the sea
يەر ئاستى بايلىقلىرى
underground resources

ئاستا. رەۋ [asta]
slow, slowly, softly:
ئاستىراق ماڭ.
Slow down.
ئاستىراق سۆزلەڭ.
Please talk more slowly.
ئۇ مۇرەمگە ئاستا ئۇردى.
He tapped me on the shoulder.
ئاستا يۈگۈرمەك
to jog, run slowly

ئاستا ـ ئاستا. رەۋ [asta—asta]
slowly, gradually:
سىز ئۇنى ئاستا ـ ئاستا بىلىپ كېتىسىز.
You'll find out gradually.

ئاستانە. ئى [astanə]
the capital city (of a country); threshold

ئاسترونوم. ئى [as'tronom]
an astronomist

ئاسترونومىيە. ئى [as'tronomiyə]
astronomy

ئاستىدا. رەۋ [astida]
under, beneath:
ئۇ كارىۋات ئاستىدا.
It's under the bed.

ئاستىلا ـ ئاستىلىماق. پ [astilimak]
to be slow:
مېنىڭ سائىتىم ئاستىلاپ قاپتۇ.
My watch is slow.

ئاستىلات ـ ئاستىلاتماق. پ

to be assimilated
ئاسسىملياتسىيە قىلماق. پ
to assimilate
ئاسفالت. ئى [asfalt]
asphalt, tarmac:
ئاسفالت يول
a tarmac road
ئاسفالتلا-ئاسفالتلىماق. پ
[asfaltlimak]
to put down asphalt, tarmac
ئاسلان. ئى [aslan]
a kitten
ئاسما. سۈپ [asma]
hanging, insuspension
ئاسما كۆۋرۈك
a suspension bridge
ئاسمان. ئى [asman]
heaven, sky:
كۆك ئاسمان
a blue sky
ئاسمانغا چىقاي دېسە يىراق،
يەرگە كىرەي دېسە قاتتىق.
Heaven is too far to the earthreach, and is too hard to enter.
ئاسمان - زېمىن. ئى
[asman—zemin]
the earth and the sky, the world.
ئاسىي. ئى [a:siy]
an offender, lawbreaker
ئاسىيا. ئى [a:siya]

[astilatmak]
to (cause to)slow down:
ماشىنىنىڭ سۈرئىتىنى بىر ئاز ئاستىلىتىڭ.
Please drive a bit slower.
ئاستىنقى. سۈپ [astinki]
the one below, underneath:
ئاستىنقى قەۋەت
the floor below
ئاستىن - ئۈستۈن. رەۋ
[astin — üstün]
upside—down, the wrong way up:
بۇنى ئاستىن - ئۈستۈن ئالماشتۇرۇپ قويۇڭ.
Turn it upside down.
ئاسرا-ئاسرىماق. پ
[asrimak]
to preserve, protect, defend:
ئۆزىڭىزنى ئاسراڭ.
Defend yourself.
ئاسراندى. سۈپ [asrandi]
adopted, fostered.
ئاسراندى بالا
a foster child
ئاسسىستېنت. ئى [assistent]
an assistant, helper
ئاسسىملياتسىيە. ئى
[assimilyat'siyə]
assimilation, absorbment
ئاسسىملياتسىيە بولماق. پ

مۇسۇلمانلار ئاشخانىسى
a muslim restaurant
ئاشخانا ئۆي
a kitchen
ئاش-سۇ. ئى [ax—su]
food and drink
ئاشقازان. ئى [axqazan]
the stomach, belly:
مەن ئاشقازان كېسلى بولۇپ قالدىم.
I've got a stomach disease.
ئاشكارا. سۈپ [axkara]
open, revealed, public:
ئاشكارا ئىش
a public affair
ئاشكارا بولماق. پ
to be revealed, made known
سىر ئاشكارا بولدى.
The secret has been revealed.
ئاشكارا قىلماق. پ
to reveal, make known
ئاشكارىلا-ئاشكارىلىماق. پ [axkarilimaq]
to uncover, reveal:
بۇ ئىشنى ئاشكارىلاپ قويغىنى ئايگۈل.
It was Aygul who made this known.
ئاشلا-ئاشلىماق. پ [axlimaq]
Asia:
ئوتتۇرا ئاسىيا
Central Asia
ئاش. ئى [ax]
food, a meal:
ئاش ئەتمەك
to cook a meal
ئاشا-ئاشماق. پ [axmaq]
to increase, to be more than:
دارامەت ئاشماق
to increase income
نوپۇس تېز ئېشىۋاتىدۇ.
The population is inereasing rapidly.
ئۇنىڭ يېشى ئەللىكتىن ئاشتى.
He's over fifty.
ئەمەلگە ئاشماق
to come true, to come to pass
ئاشپەز. ئى [axpəz]
a cook, a chef:
ئۇ ئاشپەز
He's a cook.
ئاشپەزلىك. ئى [axpəzlik]
cooking
ئاش - تاماق. ئى [ax—tamaq]
food, meals.
ئاشخانا. ئى [axhana]
a canteen, restaurant:

[a:xiq—məxuq]
swethearts, lovers:
ئۇلار ئىككىسى ئاشىق-مەشۇقلار.
They are in love.

ئاغ-ئاغماق. پ [aoqmaq]
to lean towards, incline towards:
يۈك بىر تەرەپكە ئېغىپ كەتتى.
The load is slipping to one side.

ئاغدۇر-ئاغدۇرماق. پ [aodurmaq]
to turn upside down, turn inside out
يەر ئاغدۇرماق
to plough the land

ئاغرى-ئاغرىماق. پ [aorimaq]
to hurt, be painful:
بېشىم ئاغرىيدۇ.
My head hurts.
ئۇ ئاغرىپ قالدى.
He's sick.

ئاغرىت-ئاغرىتماق. پ [aoritmaq]
to damage, cause pain to:
قاينىمىغان سۇ قورساقنى ئاغرىتىدۇ.
Unboiled water can hurt the stomach.

to cure (an animal skin)

ئاشلىق. ئى [axliq]
food, grain
ئاشلىق نورمىسى
food rations

ئاش-مانتا. ئى [ax—manta]
palau and manta (a common dish)

ئاشنا. ئى [axna]
a friend, companion

ئاشۇ. ئال [axu]
that:
ئاشۇ كىشى
that person
ئاشۇ كۈنى
on that day

ئاشۇر-ئاشۇرماق. پ [axurmaq]
to (cause to) increase, fill:
پىلاننى ئاشۇرۇپ ئورۇندىماق
to fulfill a planned quota
بۇ زاۋۇت مەھسۇلاتنى ئاشۇرالمىغانلىقتىن تاقالدى.
This factory was closed because they could not increase production.

ئاشىق. ئى [a:xiq]
a sweetheart, lover

ئاشىقلىق. ئى [axiqliq]
love, affection

ئاشىق-مەشۇق. ئى

ئاغرىق. ئى [aoɣrik]
ache, pain:
چىش ئاغرىقى
tooth ache
ئۇ ئاغرىپ قالغانلىقىنى ھېس قىلىۋاتىدۇ.
He feels ill.
ئاغرىقچان. سۈپ [aoɣrikqan]
sickly, often unwell
ئاغرىنـ ئاغرىنماق. پ
[aoɣrinmaq]
to grumble, complain:
بىز ۋاراڭ-چوڕۇق قىلىشىڭلاردىن ئاغرىندۇق.
We complained about the noise you made.
سەن مەندىن ئاغرىنما.
Don't blame me.
ئاغىنە. ئى [aoɣi:nə]
a friend, companion:
ئۇ مېنىڭ ئەڭ يېقىن ئاغىنەم.
He's my best friend.
ئافرىقا. ئى [afrikа]
Africa
ئافغان. ئى [afoɣan]
an Afgan
ئافغانچە. رەۋ [afoɣanqə]
the Afghan language, Dari
ئاق. سۈپ [aq]
white, blank; innocent:
ئاق ساراي
the White House
ئاق يامغۇر
slight rain, a drizzle
چېچىغا ئاق كىرمەك
to go white (of hair)
ئاق قالماق
to be empty, blank
ئۇ بۇ گەپنى ئاڭلاپ يا ئاق، يا كۆك دېيەلمەي تۇرۇپلا قالدى.
When he heard that he didn't know what to say.
ئاق كۆڭۈل. سۈپ [aq køŋül]
sympathetic, kind
ئاقـ ئاقماق. پ [aqmaq]
to flow, leak:
چۆگۈندىكىسۇ ئېقىپ توگەپتۇ.
The water has all leaked out of the kettle.
گەپ ئاقماق
to be persuasive:
مېنىڭ گېپىم ئاقمىدى.
He wasn't persuaded by what I said.
ئاقار-ئاقارماق. پ
[aqarmaq]
to become white, clean:
چېچىم ئاقاردى.
My hair has gone white.
كىر ئوبدان ئاقىرىپتۇ.
The laundry has come out very clean.

ئاقارتـ ئاقارتماق. پ
[aqartmaq]
to whiten, whitewash:
بىز ئۆيىمىزنى ئاقارتتۇق.
We white washed our house.
ئاقسا-ئاقسىماق. پ
[aqsimaq]
to be lame:
ئاقساپ ماڭماق
to limp
ئاقساتـ ئاقساتماق. پ
[aqsatmaq]
to cause to limp, cripple:
ئۇ بالا ئاتنى ئۇرۇپ ئاقساتىپ قويۇپتۇ.
The boy crippled the horse with his beating it.
ئاقساق. سۈپ [aqsaq]
lame, crippled:
ئاشۇ ئاقساق توشقان مېنىڭكى.
That lame rabbit is mine.
ئاقساقال. ئى [aqsaqal]
an old (wise)man
ئاقسۆڭەك. ئى [aqsoŋək]
an aristocrat, nobleman
ئاقلا-ئاقلىماق. پ [aqlimaq]
to white wash; speak in someone's defence
ئار-نومۇسنى ئاقلىماق
to remove someone's shame or guilt
ئاقلاتـ ئاقلاتماق. پ
[aqlatmaq]
to justify, defend
ئاقلان-ئاقلانماق. پ
[aqlanmaq]
to be acquitted, exonerated:
ئۇ سوتتا ئاقلىنىپ چىقتى.
He was acquitted in court.
ئاقلانغۇچى. ئى [aqlanoŋuqi]
a defendant
ئاقلىغۇچى. ئى [aqlioŋuqi]
an adcocate, defense lawyer
ئاقنانچى. ئى [aqnanqi]
a loafer, good—for—nothing
ئاقنانچىلىق. ئى
[aqnanqilik]
idleness, lazines
ئاقناۋات. ئى [aqnawat]
a kind of melon
ئاقىل. ئى [a:qil]
a wise man, sage
ئاقىلانە. سۈپ [a:qila:nə]
sensible, intelligent
ئاقىۋەت. ئى [a:qiwət]
result, outcome, effect
ئاقيول. ئى
see below
ئاقيول بولسۇن!
Have a good trip!
ئاقيول تىلەيمەن.
I hope you have a good trip.
ئاكا. ئى [aka]

مەن ئۇنىڭغا خېلىى بۇرۇنلا ئاگاھلاندۇرۇپ قويغان.
I warned him long ago.

ئاڭ. ئى [aŋ]
consciousness, awareness

ئاڭسىز. سۈپ [aŋsiz]
unconscious, unaware

ئاڭسىزلىق. ئى [aŋsizlik]
unconsciousness, lack of awareness

ئاڭقار-ئاڭقارماق. پ [aŋqarmaq]
to understand, realize:
بۇ مەسىلىلەرنى ئاڭقرالمىدىم.
I don't understand these problems.

ئاڭقاۋ. سۈپ [aŋqaw]
muddle-headed, confused:
ئاڭقاۋ ئادەم
a muddle-headed person

ئاڭلا-ئاڭلىماق. پ [aŋlimaq]
to listen, hear:
مەن ئاڭلىيالمايمەن.
I can't hear.
ئەستايىدىل ئاڭلاڭلار.
Listen carefully.
مەن سىزنىى ئۈرۈمچىگە بارىدىكەن دەپ ئاڭلىدىم.
I hear you're going to Urumqi.
گەپ ئاڭلىماق

an older brother

ئاكادېمىك. ئى [akademik]
a member of an Academy of Sciences

ئاكادېمىيە. ئى [akademiyə]
an Academy

ئاكا-ئۇكا. ئى [aka—uka]
brothers

ئاكتۇئال. سۈپ [aktual]
pressing, important

ئاكتىپ. سۈپ [aktip]
active, lively, positive

ئاكتىپلاش-ئاكتىپلاشماق. پ [aktiplaxmaq]
to be active, lively

ئاكتىپلىق. ئى [aktiplik]
activeness, liveliness

ئاككوردىيون. ئى [akkordiyon]
an accordion

ئاكۇستىكىلىق. سۈپ [akustikilik]
acoustic

ئاگاھ. ئى [a:gah]
see below

ئاگاھ بولماق. پ
to be careful
ئاگاھ بولۇڭ!
Be carefull:

ئاگاھلاندۇر-ئاگاھلاندۇرماق. پ [agahlandurmaq]
to warn:

multi—coloured, of many colours:

ئالا كۆڭۈل

indecisive, fickle

ئالا ـ بۇلا. سۈپ [ala—bula]

multi—coloured

ئالاقه. ئى [ala:qə]

connection, relationship:

مېنىڭ ئۇلار بىلەن ئالاقىم يوق.

I have no connection with them.

ئالاقزاده. رەۋ [alaqza:də]

see below

ئالاقزاده بولماق. پ

to be alarmed, panic stricken:

دۈشمەن ئالاقزاده بولۇپ قاچتى.

The enemy fled in panic.

ئالاقزادىلىك. ئى [alaqza:dilik]

panic, alarm

ئالاقچى. ئى [ala:qiqi]

a messenger, liason person, go—between

ئالاقدار. سۈپ [ala:qidar]

related, connected:

ئالاقدار مەسىلە

a related problem

ئالاقلەشـ ئالاقلەشمەك. پ [ala:kiləxmək]

to liase, communicate

to be obedient

ئاڭلاتـ ئاڭلاتماق. پ [aŋlatmaq]

to broadcast, cause to be heard:

خەۋەر ئاڭلاتماق

to broadcast news

ئاڭلانـ ئاڭلانماق. پ [aŋlanmaq]

tobe heard:

يىراقتىن ناخشا ئاۋازى ئاڭلىنىپ تۇراتتى.

The sound of singing could be heard far away.

ئاڭلىق. سۈپ [aŋliq]

intelligent, conscious:

ئاڭلىنار ـ ئاڭلىماس. رەۋ [aŋlinar—aŋlimas]

barely aubible, quietly

ئال ـ ئالماق. پ [almaq]

to buy, get, take:

مەن بىر گىلەم ئالدىم.

I bought a carpet.

سەن بۇنى نەدىن ئالغان؟

Where did you get it?

كىتابىمنى كىم ئالدى؟

Who's taken my book?

بۇنى دادىڭىزغا ئېلىۋېلىڭ.

Take this to your father.

ئازراق دورا ئالدىڭىزمۇ؟

Did you get any medicine?

ئالا. سۈپ [ala]

ئالاڭغۇ. سۈپ [alaŋoɹu]
aparse, scattered, here and there

ئالامەت 1. ئى [ala:mət]
a sign, symptom:
ئۇنىڭدا ھېچ قانداق كېسەللىك ئالامىتى يوق.
He showed no sign of any sickness.
جىگەر كېسەللىنىڭ ئالامەتلىرى قانداق بولىدۇ؟
What are the symptoms of hepatitis?

ئالامەت 2. رەۋ
very extremely

ئالاھازەل. رەۋ [ala:hazəl]
about, roughly, approximately:
ئۇنىڭ كەتكىنىگە ئالاھازەل بىر سائەت بولدى.
He left about an hour ago.

ئالاھىدە. سۈپ [ala:hidə]
special, unique, distinct:
ئالاھىدە مەھسۇلات
a speciality (of a region)
ئالاھىدە ھوقۇق
a priviledge

ئالاھىدىلىك. ئى
[ala:hidilik]
a characteristic, peculiarity

ئالايـئالايماق. پ [alaymak]
to stare at, glare at

ئالەم. ئى [a:ləm]
the world, universe
ئالەمنى خۇدا ياراتقان.
God created the universe.
ئالەم بوشلۇقى
space
ئالەم كېمىسى
a spaceship
ئالەمنىڭ تارتىشىش كۈچى
gravity

ئالبان. ئى [alban]
an Albanian

ئالبۇم. ئى [album]
a photo album

ئالپىنىزم. ئى [alpinizm]
mountaineering, climbing

ئالپىنىست. ئى [alpinist]
a mountaineer, climber

ئالتە. س [altə]
six:
ئالتەيلەن
six people

ئالتۇن. ئى [altun]
gold:
ئالتۇن ئۈزۈك
a gold ring

ئالتۇنبېلىق. ئى [altunbeliq]
a goldfish

ئالتۇن ـ كۈمۈش. ئى
[altun—kümüx]
gold and silver, precious metals

ئالتىنچى. سۈپ [altinqi]
the sixth:
ئالتىنچى ئاي
June

ئالد. رەۋ [ald]
in front of, before
ئۆينىڭ ئالدى
the front of the house
ئالدىڭىزغا قاراڭ.
Look in front of you.

ئالدى بىلەن. رەۋ
first:
ئالدى بىلەن تېلېفون بېرىپ باقايلى.
Let's telephone first.

ئالدا-ئالدىماق. پ [aldimaq]
to cheat, deceive:
ئۇ مېنى ئالدىدى.
He cheated me.
خەقنى ئالدىغانلىق، ئۆزىنى ئالدىغانلىق.
A person who cheats only cheats himself.
ئالداپ ئېلىپ قاچماق.
to kidnap

ئالدامچى. ئى [aldamqi]
a cheat, trickster

ئالدامچىلىق. ئى
[aldamqilik]
cheating, trickery

ئالدان-ئالدانماق. پ
[aldanmaq]
to be taken in, deceived

ئالدۇر-ئالدۇرماق. پ
[aldurmaq]
to have something bought, taken:
چېچىمنى ئالدۇردۇم.
I had my hair cut.
ماگىزىنىدىن چاي ئالدۇرماق
to have some tea brought
بالا ئالدۇرماق
to induce an abortion

ئالدىرا-ئالدىرىماق. پ
[aldirimaq]
to hurry, be in a rush.
نېمىگە ئالدىرايسىز؟
Why are you hurrying?
ئالدىرىما!
Don't be in such a hurry!

ئالدىراپ-تېنەپ. رەۋ
hastily, in haste:
بۇ خەۋەرنى ئاڭلىغاندىن كېيىن ئالدىراپ - تېنەپ بۇياققا ماڭدىم.
I hurried here after hearing the news.

ئالدىراتـ-ئالدىراتماق. پ
[aldiratmaq]
to hurry someone, rush someone
تېخى ئىشىم تۈگىمىدى، ئالدىراتمىغىنا.
I haven't finished (my

ئۇ بۇ ئىشنىڭ يۈز بېرىدىغانلىقىنى ئالدىن ئېيتقانىدى.
He predicted that this would happen.

ئالدىنقى. سۈپ [aldinqi]
the previous, last:
ئالدىنقى قېتىم مەن ئۇتتۇرۇدۇم.
The previous time I lost.

ئالدىنى ئالماق. پ
[aldini almaq]
to take precautions, prevent:
تەبىئىي ئاپەتنىڭ ئالدىنى ئېلىشىمىز كېرەك.
We must take precautions against natural disasters.
بەزى كېسەللىكنى ئاسانلا ئالدىنى ئالغىلى بولىدۇ.
You can easily prevent certain diseases.

ئالغا. رەۋ [alɣa]
forward:
ئالغا باسماق
to improve, progress
سىز كۆپ ئالغا باستىڭىز.
You have improved a lot.

ئالغاچ كەلمەك. پ
[alɣaq kəlmək]
to bring:
ماڭا ئازراق دورا ئالغاچ كەلگىن.
Bring me some medicine.

ئالقىش. ئى [alqix]
work) yet, don't hurry me.

ئالدىراش. پ [aldirax]
busy, occupied:
كېيىنكى مەۋسۇم مەن ئانچە ئالدىراش بولمايمەن.
I won't be so busy next term.

ئالدىراشلىق. ئى [aldiraxliq]
busyness, bustle

ئالدىراقسان. سۈپ
[aldiraqsan]
impatient, irritable

ئالدىراقسانلىق. ئى
[aldiraqsanliq]
impatience, impetuousness:
بۇنداق ئالدىراقسانلىق قىلماڭ.
Don't be so reckles.

ئالدىراڭغۇ. سۈپ
[aldiraŋɣu]
irritable, impatient

ئالدى ـ ساتتى. ئى
[aldi—satti]
commerce, buying and selling

ئالدىن. رەۋ [aldin]
before, earlier:
سەن نېمە ئۈچۈن ماڭا ئالدىن ئېيتمىدىڭ.
Why didn't you tell me before?

ئالدىن ئېيتماق. پ
to predict, foretell

whichever
ئاللىكىم. ئال [allikim]
whoever:
ئاللىكىملەرنىڭ قىلغىنىنى بىلمىدۇق.
We didn't know who did it.
ئاللىنىمە. ئال [allinemə]
whatever:
ئاللىنىمىلەرنى دەپ يۈرۈيدۇ، ئۇ؟
Whatever is he talking about?
ئالما. ئى [alma]
an apple
ئالماس. ئى [almas]
a diamond, precious stone
ئالماش. ئى [almax]
a pronoun:
كىشىلىك ئالماش
a personal pronoun
ئۆزلۈك ئالماش
a refloxive pronoun
ئالماش-ئالماشماق. پ [almaxmaq]
to replace, supercede:
سۇلالىلەرنىڭ ئالمىشىشى
the succesion of the dyndasties
ئارغامچا ئالمىشىپ قالدى.
The rope is tangled up.
ئالماشتۇر-ئالماشتۇرماق. پ [almaxturmaq]
gratitude applause
ئالقىشقا ئېرىشمەك
to be welcomed
ئالقىشلا-ئالقىشلىماق. پ [alqixlimaq]
to welcome, applaud
ئالكوگول. ئى [alkogol]
alcohol
ئالكوگولىزم. ئى [alkogolizm]
alcoholism
ئاللا. ئى [alla]
God, Allah:
ئاللاھۇ ئەكبەر!
Allah is great!
ئاللىقاچان. رەۋ [allikaqan]
already:
ئۇ ئاللىقاچان يېتىپ باردى.
He has already arrived.
ئاللىقانچە. ئال [allikanqə]
however many
ئاللىقانداق. ئال [allikandaq]
somehow, however
ئاللىقاياق. ئال [allikayaq]
wherever from:
ئۇنىڭ ئاللىقاياقتىن كەلگىنىنى ھېچكىم بىلمەيتتى.
No—one knew where he had come from.
ئاللىقايسى. ئال [allikaysi]

change, exchanged

ئالماشتۇردۇق. بىز پىكىر
We exchanged our views.

ئالۋاستى. ئى [alwasti]
a ghost, phantom

ئالبۆرەك. ئى [aliborək]
unripe, green:

ئالبۆرەك بولۇپتۇ. ھوخلا،
The tomatoes are green.

ئالتوپىلاڭ. ئى [alitopilaŋ]
chaos, confusion

ئالجوقا. سۈپ [alijo:ka]
a rash, brash person

ئالقاپ. سۈپ [aliqap]
unscrupulous, dishonest

ئالقان. ئى [aliqan]
the palm of the hand

ئالقانات. سۈپ [aliqanat]
unscrupulous, dishonest

ئالدىق. ئى [alilik]
hesitation, undecision

ئالدىق قىلماق. پ
to hesitate, be indecisive

ئالىم. ئى [a:lim]
a scholar, learned person

ئالىي. سۈپ [a:liy]
high, lofty:

ئالىي دەرىجىلىك
senior, important

ئالىي دەرىجىلىك ھۆكۈمەت خادىمى
a senior government official

ئالىي مەكتەپ ئوقۇغۇچىسى
a university student

ئالىيجاناب. سۈپ [a:liyjanab]
noble, chivalrous

ئالىيۇمىن. ئى [alyumin]
aluminium

ئامال. ئى [amal]
way, method:

ئامالىم يوق.
There's nothing I can do.

ئامالسىز. سۈپ [amalsiz]
helpless, without recourse:

بىز ئامالسىز قالدۇق.
There was nothing we could do.

ئامان. ئى [aman]
peace, quiet:

ئامان بولۇڭ.
Peace be with you.

ئامانمۇسىز؟
Are you well?

ئامانەت. ئى [ama:nət]
safe; deposited in a bank:

خۇداغا ئامانەت.
Allah be with you.

پۇل ئامانەت قويماق
to deposit money in a bank

ئامانلاشـئامانلاشماق. پ [amanlaxmaq]
to greet, ask after someone

ئامانلىق. ئى [amanlik]

peace, quiet

ئامەت. ئى [a:mət]
fortune, luck:
ئۇنىڭغا ئامەت كەلدى.
She's been lucky.

ئامەتلىك. سۈپ [a:mətlik]
lucky, fortuitous:
مېنىڭ بۇ ئوغلۇم ناھايىتى ئامەتلىك.
This son of mine is very lucky.

ئامبار. ئى [ambar]
a storeroom:
سۇ ئامبىرى
water reservoir
ئامبارغا قويماق
to store

ئامبال. ئى [ambal]
a governor in preliberation China

ئامبۇلاتورىيە. ئى [ambulatoriyə]
an out patient clinic

ئامراق. سۈپ [amrak]
to like, be fond of:
ئۇ كىتاب ئوقۇشقا ئامراق.
He likes reading.

ئامما. ئى [amma]
the public, the masses

ئاممىباب. سۈپ [ammibab]
popular, popularized

ئاممىبابلاش-ئاممىبابلاشـ

ماق. پ [ammibablaxmak]
to popularize

ئاممىۋى. سۈپ [ammiwi]
public:
ئاممىۋى تازىلىق
public health

ئاممىۋىلىق. ئى [ammiwilik]
the public

ئاموت. ئى [a:mut]
a pear

ئامېرىكا. ئى [amerika]
America

ئامېرىكىلىق. ئى
an American

ئامىل. ئى
a factor, element

ئامىن! ئىمم [a:min]
Amen!

ئانا. ئى [ana]
mother, mummy:
قېيىن ئانام
my mother—in—law

ئانا تىل. ئى
mother tongue

ئاناتومىيە. ئى [anatomiyə]
anatomy

ئانار. ئى [anar]
a pomegranate

ئانارخىزم. ئى [anarhizm]
anarchy

ئانارخىست. ئى [anarhist]
an anarchist

ئانارگۈل. ئى [anargül]
a pomegranate flower

ئانالىتىك. سۈپ [analitik]
analytic:

ئانالىتىك خىمىيە
analytical chemistry

ئانالىز. ئى [analiz]
analysis, investigation

ئانالىز قىلماق. پ
to analyse, investigate

ئاناناس. ئى [ananas]
a pineapple

ئانتاركتىكا. ئى [antarktika]
the Antarctica

ئانتاگونىزم. ئى
[antagonizm]
antagonism, hostility

ئانتولوگىيە. ئى [antologiyə]
an antology, compilation

ئانتېننا. ئى [antenna]
an antenna:

تېلېۋىزورنىڭ ئانتېننىسى
a TV antenna

ئانچە. رەۋ [anqə]
not very, not so:

ئانچە ياخشى ئەمەس.
It's not that good.

ئانچە-مۇنچە. رەۋ
[anqə—munqə]
sometimes, occasionally:

ئۇ پات - پات كېلىپ تۇرامدۇ؟
Does he often come?

ئانچە-مۇنچە.
Sometimes.

ئانچىۋالا. رەۋ [anqiwala]
not that much, not so much:

ئانچىۋالا هارمىدىم.
I'm not that tired.

ئاندا-ساندا. رەۋ
[anda—sanda]
sometimes, now and then:

ئۇ ماڭىمۇ ئاندا - ساندا خەت يازىدۇ.
He also writes to me now and then.

ئاندىن. رەۋ [andin]
later, after

ئاندىن كېيىن. . .
aferwards. . .

ئانكىت. ئى [ankit]
a resume, a form

ئانكىت تولدۇرماق. پ
to fill out a form

ئانگىنا. ئى [angina]
angina, a sore throat

ئانىلىق. سۈپ [anilik]
matriarchal, motherly

ئانىلىق جەمئىيەت
a matriarchal society

ئانىي. رەۋ؛ سۈپ [aniy]
humiliated, disgraced

ئانىي بولماق. پ
to be humiliated

Xinjiang has a sparse population.

ئاھانەت. ئى [aha:nət]
insult, humiliation; abuse:
كىشىلەرگە ئاھانەت قىلىش ياخشى ئىش ئەمەس.
It's not good to insult people.

ئاھۇ. ئى [a:hu]
a deer, antelope

ئاۋات. سۈپ [a:wat]
prosperous, overflowing:
بازارلار ئاۋات.
The bazaars are overflowing with goods.

ئاۋارە. ئى [awa:rə]
trouble, nuisance:
ئاۋارە بولماڭلار.
Don't go to any trouble.
ئاۋارە قىلغىنىم ئۈچۈن كەچۈرۈڭ.
Sorry to have troubled you.
سىزنى ئاۋارە قىلدۇق.
We, ve put you to a lot of trouble.

ئاۋارىچىلىك. ئى [awa:riqilik]
trouble, nuisance:
ئۇ ئاۋارىچىلىكتە قالدى.
He's in a spot of trouble.

ئاۋارىكەش. ئى [awa:rikəx]
a troublesome person:

ئانىي تاپماق. پ
to humiliate

ئاھاڭ. ئى [ahaŋ]
a tone, sound:
يېقىملىق ئاھاڭ
a beautiful sound
سوراق ئاھاڭىدا
in an interrogative tone of voice

ئاھاڭداش. سۈپ
similar sounding:
ئاھاڭداش سۆز
a homonym

ئاھاڭداشلىق. ئى [ahaŋdaxlik]
harmony:
سوزۇق تاۋۇشلارنىڭ ئاھاڭداشلىقى
vowel harmony
ئاھاڭداشلىق قانۇنىيىتى
the rules of harmony

ئاھالە. ئى [aha:lə]
population; inhabitants:
قەشقەرنىڭ ئاھالىسى ئىككى يۈز مىڭدىن ئارتۇق.
Kashgar has over two hundred thousand inhabitants.
شاڭخەينىڭ ئاھالىسى قانداق؟
What's the population of Shanghai?
شىنجاڭنىڭ ئاھالىسى شالاڭ.

[awaylimaq]
to take care of, look after:
ئۇ ئاپپاي ئۆزىنى شۇنداق ئاۋايلايدۇ.
That lady really takes good care of herself.

ئاۋغۇست. ئى [awoqust]
August

ئاۋۇ. ئال [awu]
that:
ئاۋۇ كىتاب مېنىڭكى.
That book belongs to me.
ئاۋۇ ئاياغلار بەك چوڭ.
Those shoes are too big.

ئاۋۇ-ئاۋۇماق. پ [awumaq]
to increase, go up:
يېقىندا ئۆلۈم - يېتىم ئاۋۇپ قالدى.
Recently the deathrate has increased.

ئاۋۋال. رەۋ [awwal]
first:
ئاۋۋال ئويلا، كېيىن سۆزلە.
Think before you speak.

ئاۋۋالقى. سۈپ [awwalqi]
last, previous, former:
ئاۋۋالقى قېتىم
the last time

ئاۋىئاتسىيە. ئى [awiatsiyə]
aviation, flying

ئائىت. سۈپ [a:it]
related to, concerned with:
ئۇ ناھايىتى ئاۋارىكەش.
He's a nuisance.

ئاۋاز. ئى [a:waz]
sound, voice:
مەن دولقۇنلارنىڭ ئاۋازىنى ئاڭلىيالمىدىم.
I couldn't hear the sound of the waves.
بۇ رادىئونىڭ ئاۋازى كۈچلۈك.
This radio has a powerful sound.
بۇ ئادەمنىڭ ئاۋازى يۇقىرى.
This man has a high voice.
رادىئونىڭ ئاۋازىنى پەسەيتىپ قويۇڭ.
Turn the volume down on the radio.

ئاۋاز مىقدارى. ئى
volume control

ئاۋازسىز. سۈپ [a:wazsiz]
silent, without a voice
ئاۋازسىز كىنو
a silent film

ئاۋازلىق. سۈپ [a:wazlik]
talking with sound

ئاۋاق. سۈپ [a:wak]
thin, emaciated:
ئاۋاق قېرى ئايال
an emaciated old woman

ئاۋانگارت. ئى [awangart]
avant—garde

ئاۋايلا-ئاۋايلىماق. پ

property

پۇلنى ئاياپ خەجلىمەك

to be economical, thrifty

ئاياغ. ئى [ayaoɹ]

foot, shoe, end:

ئاياغ سالماق

to take off shoes

ئاياغ تاۋۇشى

the sound of footsteps

ھېكايىنىڭ ئايىغى

the end of the story

بىر جۈپ ئاياغ

a pair of shoes

ئاياغ بېسىپ تۇرغۇدەك يەر يوق

nowhere even to stand up

بۇ بالىنىڭ ئايىغى چىقتىمۇ؟

Can he walk yet? (of a child)

بۇ كېلىنىنىڭ ئايىغى ياراشتى.

This bride is a fine girl.

مېھمانلارنىڭ ئايىغى ئۈزۈلمەيتتى.

There was an endless stream of guests.

ئاياغلاش-ئاياغلاشماق. پ [ayaoɹlaxmaq]

to end, finish:

يىغىن سائەت 12 بىلەن ئاياغلاشتى.

The meeting finished at 12.

ئاياغلاشتۇر-ئاياغلاشتۇرماق. پ [ayaoɹlaxturmaq]

ئۆگىنىشكە ئائىت ماتېرىيال

study — related material

ئائىلە. ئى [a:ilə]

a family:

مېنىڭ ئائىلەم مەكىتتە.

My family lives in Mekit.

ئائىلە ئايالى. ئى

housewife

ئائىلىلىك سۈپ [a:ililik]

having a family:

ئائىلىلىك ئادەم

a family man

ئاي 1. ئى [ay]

month

ئاي بېشى

at the beginning of the month

ئاي ئاخىرى

at the end of the month

ئۆتكەن ئاي

last month

شېرىن ئاي

a honeymoon

ئاي2. ئى [ay]

the moon:

يېڭى ئاي

a new month

ئايا-ئايماق. پ [ayimaq]

to treasure, cherish:

ئومۇمنىڭ مال مۈلكىنى ئايماق

to look after public

to finish, end, wind up;
ئىشنى ئاياغلاشتۇرماق
to finish a job
ئايال. ئى [ayal]
a lady, wife, woman;
ئايال پادىشاھ
a queen
ئايالچە. سۈپ [ayalqə]
belonging to a woman, female;
ئايالچە چاپان
a woman's coat
ئايالچە ياسانماق
to dress up as a woman
ئايان. سۈپ [ayan]
clear, distinct;
بۇ ئىش بىزگە ئايان.
The matter is clear to us.
ئايان-ئايانماق. پ [ayanmaq]
to stint, grudge, withhold;
قۇربان بېرىشتىن ئايانماسلىق
not afraid to die
ئايەت. ئى [a:yət]
a Koranic verse; the Muslim confession
ئايەم. ئى [a:yəm]
a festival, holiday
ئايەم كۈنى
a holiday
ئايدىڭ. سۈپ [aydiŋ]
the moonlight; clear;
ئايدىڭ كېچە
a moonlit night
ئايدىڭ باش
a bald head
ئايدىڭلاش-ئايدىڭلاشماق. پ [aydiŋlaxmaq]
to be clear;
مەسىلە ئايدىڭلاشتى.
The matter has become clear.
ئايروپورت. ئى [ayroport]
an aeroport
ئايروپىلان. ئى [ayropilan]
a plane, an aeroplane
ئايروپىلانسازلىق. سۈپ [ayropilansazlik]
plane manufacturing
ئايرودروم. ئى [ayrodrom]
an aerodrome
ئايرىم-ئايرىماق. پ [ayrimaq]
to separate, differentiate between;
ئىككى كەنتنىڭ ئوتتۇرىسىنى دەريا ئايرىپ تۇرىدۇ.
A river separates the two villages.
قويلارنى ئۆچكىلەردىن ئايرىۋەت.
Separate the sheep from the goats.
ئايرىل-ئايرىلماق. پ [ayrilmaq]

the earth.
ئايلىنىپ كېلەي دەيمەن.
I think I'll go for a stroll.
ئايلانماق 2. پ [aylanmaq]
to become, turn to:
سۇ هورغا ئايلانماق
to turn into steam (of water)
يوپۇرماقلار كۆيۈپ كۈلگە ئايلاندى.
The leaves burnt to ashes.
ئايلاندۇر-ئايلاندۇرماق. پ [aylandurmaq]
to turn into; to turn something around:
قايغۇنى كۈچكە ئايلاندۇرايلى!
Let's turn our sorrow into strength!
ماتورنى ئايلاندۇرماق
to make a motor spin
باشنى ئايلاندۇرماق
to turn one's head
بالىنى بازارغا ئاپىرىپ ئايلاندۇرۇپ كەلمەك
to take a child around the bazzar
ئايلانما. ئى [aylanma]
rotating, spinning, circulating
ئايلىق. سۈپ [aylik]
monthly;a monthly salary:
ئايلىق ژۇرنال

to part from, leave, separate
ئاتا - ئانىدىن ئايرىلماق
to leave one's parents
جاندىن ئايرىلماق
to die, pass away
ئايرىلماس. سۈپ [ayrilmas]
inseparable, indivisible:
ئۇ يەر باغچىمىزنىڭ ئايرىلماس بىر قىسمى.
That field is an inseperable part of our garden.
ئايرىلىش. ئى [ayrilix]
departure, leaving
ئايرىم. رەۋ [ayrim]
seperate, individual:
قىزلار بىلەن ئوغۇللار تاماقنى ئايرىم يەيدۇ.
The girls and boys eat seperately.
ئايرىملىق. ئى [ayrimliq]
distinctiveness, separation
ئايلاپ-يىللاپ. رەۋ [aylap—yillap]
for years on end,endlessly
ئايلان-ئايلانماق 1. پ [aylanmaq]
to revolve, rotate; to go for a stroll:
ئاي يەر شارى ئەتراپىدا ئايلىنىدۇ.
The moon revelves around

well (of plants, trees)

ئايهايلا-ئايهايلىماق. پ [ayhaylimaq]
to call out, cry out

a monthly magazine

ئاينە-ئاينىماق. پ [aynimaq]
to increase, to thrive, grow

ئە

Biscuits taste good if they are cooked with mixed oil.

ئەبجەق. ئى [əbjəq]
tattered, scruffy:
ئۇ ئۆتۈكنىڭ ئەبجىقى چىقىپتۇ.
The boots have worn out.

ئەبلەخ. ئى [əbləh]
a scoundrel, scamp

ئەپەندى. ئى [əpəndi]
Sir, Mr:
ھۇرمەتلىك ئەپەندى. . .
Dear Sir, . . .

ئەپت. ئى [əpt]
appearance, features:
ئۇنىڭ ئەپتى يامان تۇرىدۇ.
She looks terrible.

ئەپچىل. سۈپ [əpqil]
dextrous, clever:
بۇ قىزنىڭ قولى ناھايىتى ئەپچىل.
That girl is very fectrous.

ئەپچىللىك. ئى [əpqillik]
dexterity, ingenuity:

ئەبەد. ئى [əbəd]
eternity

ئەبەدىي. رەۋ [əbədiy]
eternal, forever:
ئەبەدىي ئۆزگەرمەسلىك
unchanging, unchangeable
مەن بۇنى ئەبەدىي ياد ئېتىمەن.
I'll remember that forever.

ئەبەدىيەت. ئى [əbədiyət]
eternity

ئەبەدىيلەشـ-ئەبەدىيلەشـمەك. پ [əbədiyləxmək]
to last forever, be immortal

ئەبەدىيلەشتۈر-ئەبەدىيلەشتۈرمەك. پ [əbədiyləxtürmək]
to immortalize

ئەبەدىيلىك. ئى [əbədiylik]
eternity, forever

ئەبجەش. سۈپ [əbjəx]
mixed, blended:
پىرەنىكنى ئەبجەش ماي بىلەن پىشۇرسا ياخشى بولىدۇ.

ئۇ مەسىلىنى ئەپچىللىك بىلەن
ھەل قىلدۇق.
We solved the problem
ingeniously.

ئەپسانە. ئى [əpsa:nə]
a myth, nonsense:
ئۇنداق ئەپسانە گەپلەرگە ئىشەنمەسلىكىمىز كېرەك.
We shouldn't believe
nonsense
like that.

ئەپسانچى. ئى [əpsa:niqi]
a story teller, one who
recounts myths

ئەپسانىشۇناس. ئى
[əpsa:nixunas]
a mythologist

ئەپسانىشۇناسلىق. ئى
[əpsa:nixunasliq]
mythology

ئەپسانىۋى. سۈپ
[əpsa:niwi]
legendary, mythological:
ئەپسانىۋى چۆچەك
a legendary tale

ئەپسۇس. ئىم [əpsus]
a pity, a shame:
ناھايىتى ئەپسۇس، يامغۇر
يېغىپ كەتتى.
It's a pity it's reining.
ئەپسۇسكى، ئۇ كەلمىدى.
Unfortunately, he didn't
come.

ئەپسۇسلاندۇرماق. پ
[əpsuslanmaq]
to regret, feel sorry
مەن بۇ ئىشقا ناھايىتى
ئەپسۇسلاندىم.
I'm very sorry about this.

ئەپسىز. سۈپ [əpsiz]
unsuitable, regrettable
بۇ ئىش توغرۇلۇق ھازىر ئېغىز
ئېچىش ئەپسىز.
We shouldn't discuss this
now.

ئەپسىزلىك. ئى [əpsizlik]
unsuitability

ئەپكەش. ئى [əpkəx]
a shoulder pole, used for
carrying water etc.
ئۇ ئەپكەش كۆتۈرۈپ كېتىۋاتاتتى.
She was carrying a shoulder
pole.

ئەپلەپ-سەپلەپ. پ
[əpləp—səpləp]
passably, just so

ئەپلىك. سۈپ [əplik]
dextrous, clever; suitable:
ئەپلىك ئادەم
an ingenious person

ئەپۇ. ئى [əpu]
see below

ئەپۇ سورىماق. پ
to apologize, ask for

forgiveness:
سىز ئۇنىڭدىن ئەپۇ سورىشىڭىز كېرەك.
You should apologize to him.
ئەپۇ قىلماق. پ
to excuse, forgive
سىزنى ئاۋارە قىلىپ قويدۇم، ئەپۇ قىلىڭ.
I'm sorry for the trouble I caused you.
ئەت. ئى [ət]
meat, flesh, fat:
پاقلاننىڭ ئېتى يۇمشاق.
Lamb meat is tender.
ئەتمەك پ [ətmək]
to close, shut; to cook, mix together
ئىشىكنى ئېتىپ قويۇڭ.
Shut the door.
سىز پولۇ ئېتەلەمسىز؟
Can you cook palau?
سامسىنى قانداق ئېتىسىز؟
How do you make samsa?
ئەتە. ئى [ətə]
tomorrow:
بۈگۈنكى ئىشنى ئەتكە قويما.
Don't put off today's work until tomorrow.
ئەتەي. رەۋ [ətəy]
deliberately, on purpose:
ئۇ ئەتەي شۇنداق قىلىۋاتىدۇ.
He is doing it deliberately.

ئۇ سىزگە ئەتەي سوقۇلغىنى يوق.
He didn't bump into you on purpose.
ئەتراپ ئى [ətrap]
around, surrounding
شەھەر ئەتراپى
the outskirts of town
شەھەر ئەتراپىنى ئايلاندۇق.
We walked around the town.
مەكتەپ ئەتراپىدا تام بار.
There is a wall around the school.
ئەتراپلىق. رەۋ [ətraplik]
from all sides:
مەسىلىگە ئەتراپلىق قارىماق
to look at a problem from all sides
ئەترەت. ئى [ətrət]
group, brigade
ئوت ئۆچۈرۈش ئەترىتى
the fire brigade
ئەتكەس. سۈپ [ətkəs]
smuggled, prohibited:
ئەتكەس مال
smuggled goods, contraband
بۈگۈندىن باشلاپ بۇ ئىش ئەتكەس.
From today on, this is prohibi ted.
ئەتكەسچى. ئى [ətkəsqi]

worth two in the bush.

ئەتىگەن. رەۋ [ətigən]

morning, before noom:

ئەتە ئەتىگەن

tomorrow morning

بۈگۈن ئەتىگەن

this morning

ئەتىگەنلىك تاماق. ئى

breakfast

ئەتىياز. ئى [ə:tiyaz]

the spring:

قىشتىن كېيىن ئەتىياز كېلىدۇ.

Spring comes after winter.

ئەجەب. رەۋ [əjəb]

amazing very:

ئۇ ئەجەب بىر ئادەم ئىكەن.

He's an amazing man.

ئەجەب ياخشى ئىكەن.

It's very good.

ئەجەبلەنـ ئەجەبلەنمەك. پ

[əjəblənmək]

to be suprised, amazed:

سەن بۇنداق ئىشتىن ئەجەبلەنمە.

Don't be surprised at that.

ئەجەبلەندۈرـ ئەجەبلەندۈرمەك. پ [əjəblәndürmək]

to cause surprise, to amaze

بۇ ئىش مېنى ئەجەبلەندۈردى.

That suprised me.

ئەجەل. ئى [əjəl]

limit, life span

ئەجىلى توشماق

a smuggler:

قوراللىق ئەتكەسچى

an armed smuggler

ئەتكەسچىلىك. ئى

[ətkəsqilik]

smuggling

ئەتكەسچىلىك قىلماق. پ

to smuggle

ئەتلىك. سۈپ [ətlik]

well—nourished, fat:

ئەجەب ئەتلىك قوغۇن ئىكەن ـ ھە!

That's a large melon!

ئەتىر. ئى [ətir]

perfume, scent:

بۇ ئادەم ئالاھىدە بىر خىل ئەتىر ئىشلىتىدۇ.

This man uses a very special perfume.

ئەتىر سوپۇن. ئى

[ətir sopun]

face soap:

قانداق ماركىلىق ئەتىر سوپۇن ئەڭ ياخشى؟

Which is the best brand of face soap?

ئەتىرگۈل. ئى [ətirgül]

a rose

ئەتىكى. سۈپ [ə:tiki]

tomorrow's:

ئەتىكى قۇيرۇقتىن بۈگۈنكى ئۆپكە ياخشى.

A bird in the hand is

to die, pass away

ئەجەللىك. سۈپ [əjəllik]
deadly, mortal, fatal

ئەجەللىك زەربە
a deadly blow

ئەجداد. ئى [əjdad]
fore-runner, fore-father

ئەجدىها. ئى [əjdiha:]
a dragon, monster

ئەجىر. ئى [əjir]
effort, kindness, favor:

ئاتا-ئانىنىڭ ئەجرىنى ياندۇرماق
to repay one's parents' love

ئەخلاق. ئى [əhlaq]
morals, virtue

ئەخلاقسىز. سۈپ [əhlaqsiz]
impolite, immoral:

بۇ ناھايىتى ئەخلاقسىز قىز، جۇمۇ!
She's a very impolite girl!

ئەخلاقلىق. سۈپ [əhlaqlik]
moral, polite:

مەن داۋاملىق ئوغلۇمنىڭ ئەخلاقلىق ئادەم بولۇشىنى تىلەيمەن.
I always hope my son will be polite.

ئەخلاقىي. سۈپ [əhla:qiy]
moral:

ئەخلاقىي تەربىيە
moral education

ئەخلەت. ئى [əhlət]
rubbish, garbage:

ئەخلەت ساندۇقى
a rubbish bin, a garbage can

ئەخلەت-چاۋار. ئى [əhlət-qawar]
rubbish, garbage

ئەخلەتچى. ئى [əhlətqi]
a dustman

ئەخلەتخانا. ئى [əhləthana]
a rubbish tip, garbage dump

ئەخمەق. سۈپ [əhmək]
foolish, stupid; a fool, an indiot.

سەن ئەخمەق ئىكەنسەن.
You're a fool.

ئەخمەق ئادەم
a foolish man

ئەخمەق قىلماق. پ
to deceive, make a fool of, tease:

ئادەمنى مۇشۇنداق ئەخمەق قىلغان بارمۇ!
How could he do such a stupid thing.

ئەخمەقلەرچە. رەۋ [əhməqlərqə]
crazily

ئەخمەقلەشـ-ئەخمەقلەشمەك. پ [əhməqləxmək]
to do something stupid:

ئەخمەقلەشمە!
Don't be stupid!

ئەدەب. ئى [ədəb]
manners, courtesy:
ئەدەبنى بىلمەيدىغان ئادەم
a person with no manners
ئەدەبسىز. سۈپ [ədəbsiz]
impolite, rude, vulgar
ئەدەبلە-ئەدەبلىمەك. پ
[ədəblimək]
to scold, discipline.
ئۇ بالىسىنى راسا ئەدەبلىدى.
He gave his child a good
tal king to.
ئەدەبلىك. سۈپ [ədəblik]
polite, courteous:
قىزىڭىز شۇنداق ئەدەبلىك
ئادەم بولۇپتۇ.
Your daughter is very
polite.
ئەدەبلىك بولماق
to behave well
ئەدەبىي. سۈپ [ədəbiy]
literary, artistic:
ئەدەبىي مىراس
literary inheritence
ئەدەبىي تىل
a literary language
ئەدەبىيات. ئى [ədəbiyat]
literature:
خەلق ئەدەبىياتى
folk literatute
كلاسسىك ئەدەبىيات
classical literature

ئەدەبىياتچى. ئى
[ədəbiyatqi]
a writer, literary critic
ئەدەبىيات-سەنئەت. ئى
[ədəbiyat—sən'ət]
the fine arts
ئەدەبىياتشۇناس. ئى
[ədəbiyatxunas]
an arts expert, arts critic
ئەدەبىيلىك. ئى [ədəbiylik]
aesthetic quality
ئەسەرنىڭ ئەدەبىيلىكى
the aesthetic quality of a
work of art
ئەدىب. ئى [ədib]
a writer, literary: person
ئەدىبلىك. سۈپ [ədiblik]
literary:
ئەدىبلىك تالانت
literery talent
ئەدىيال. ئى [ədiyal]
a blanket, cover:
يۇڭ ئەدىيال
a woollen blanket
ئەر. ئى [ər]
man, husband; male:
ئەرلەر كۆڭلىكى
a man's shirt
مەن بىر ئەر، ئۈچ ئايالنى
كۆردۈم.
I saw a man and three
women.

يېقىندىن بۇيان گۆش خېلى ئەرزانلاپ قالدى.
Meat has become much cheaper recently.

ئەرزانلاتـ-ئەرزانلاتماق. پ [ərzanlatmaq]
to reduce the price

ئەرزىـ-ئەرزىمەك. پ [ərzimək]
to be worthy of:
ئۇ ماختاشقا ئەرزيدۇ.
He's worthy of praise.
(رەھمەت ئېيتىشقا) ئەرزىمەيدۇ.
Don't mention it.

ئەرزىمەس. پ [ərzimәs]
unworthy, trivial, trifling:
بولدى. ئۇنداق ئەرزىمەس ئىشلارغا خاپا بولىۋەرمەك.
OK. Don't get so upset about such a trivial matter.

ئەرك. ئى [ərk]
freedom, liberty

ئەركە. سۈپ [ərkə]
spoilt, fastidious
ئەركە بالا
a spoilt child

ئەركەك. سۈپ [ərkək]
male, masculine:
ئەركەك قۇش
a male bird

ئەركەـ-ناياق. سۈپ
بەزى دۆلەتلەردە ئەر-ئاياللار ئاساسەن ئايرىم يەيدۇ.
In some countries, men and women eat separately.

ئەرەب. ئى [ərəb]
arab; an Arab

ئەرەبچە. رەۋ [ərəbqə]
the Arabic language

ئەرەبشۇناس. ئى [ərəbxunas]
an arabicist

ئەرباب. ئى [ərbab]
an activist, a public figure

ئەر-خوتۇن. ئى [ər—hotun]
a husband and wife

ئەرز. ئى [ərz]
a complaint accusation:
ئۇ قاتىل دەپ ئەرز قىلىندى.
He was accused of murder.

ئەرزدار. ئى
a plaintiff, accuser

ئەرز قىلماق. پ
to accuse someone

ئەرزان. سۈپ [ərzan]
cheap, inexpensive:
ئەرزان گۆشنىڭ شورپىسى يوق.
Cheap meat doesn't make good soup.

ئەرزانلاـ-ئەرزانلىماق. پ [ərzanlimaq]
to become cheaper:

He used to oppress the peasants.

ياڭاقنى ئەزمەك

to crack a walnut

ئەزا. ئى [ə:za:]

a member, person who belongs:

مەن كومىتېتنىڭ ئەزاسى.

I'm a memeber of the committee.

پارتىيە ئەزاسى

a party member

ئەزەل. رەۋ [əzəl]

long ago, previously

ئەزەلدىن. رەۋ [əzəldin]

since long ago, for many years, never

بۇ ئىش ئەزەلدىن شۇنداق ئىدى.

This has been the case for many years.

مەن ئەزەلدىن ئەتىگەن تۇرمايمەن.

I never get up early.

ئەزبىرايى. سۆپ [əzbira:yi]

on oath, I swear...

ئەزمە. سۆپ [əzmə]

slack, sluggish

ئەزمىدە. ئى [əzmi:də]

see below

ئەزمىدە بولماق. پ

to be over—ripe

ئەزمىلىك. ئى [ərkə—naynak]

spoilt, fastidious

ئەركسىز. سۆپ [ərksiz]

bound, without freedom

ئەركىن. سۆپ [ərkin]

free, at liberty:

ئەركىن بازار

a free market

ئەركىنلەشـ ئەركىنلەشمەك. پ [ərkinləxmək]

to free, liberate

ئەركىنلىك. ئى [ərkinlik]

freedom, liberty

ئەركىنلىككە چىقماق. پ

to be set free:

ئۇ 15 يىل تۈرمىدە يېتىپ ئەركىنلىككە چىقتى.

He has freed after 15 years in prison.

ئەرلىك. سۆپ [ərlik]

married (of a woman):

بىر ئەرلىك خوتۇن بۇنداق قىلماسلىقى كېرەك.

A married woman shouldn't carry on like that.

ئەرمەن. ئى [ərmən]

an Armenian

ئەز ـ ئەزمەك. پ [əzmək]

to grind into powder, to oppress:

ئۆتمۈشتە ئۇ دېھقانلارنى بەك ئەزگەن.

to remember

ئەستىن چىقماق. پ

to forget:

ئېسىمدىن چىقتى.

I've forgotten.

ئەسەب. ئى [əsəb]

a nerve

ئەسەبىي. سۈپ [əsəbiy]

nervous, highly—strung, tense

ئەسەر. ئى [əsər]

a literary work, literary piece

ئەدەبىي ئەسەر

a literary work

ماۋزېدۇڭ ئەسەرلىرى

the works of Chairman Mao

ئەستاغپۇرۇللا. ئىم

[əstaoɹpurulla]

My good ness! Oh no!

ئەستايىدىل. سۈپ

[əstayidil]

diligent, conscientious:

ئەستايىدىل ئوقۇنۇشىڭىز كېرەك.

You must study hard.

ئۇ بەك ئەستايىدىل

He's very diligent.

ئەستايىدىللىق. [əstayidillik]

seriousness, diligence:

ئۇ ھەممە ئىشنى ئەستايىدىللىق بىلەن قىلىدۇ.

He does everything very

negligence, sleckness

ئەزۋەيلە-ئەزۋەيلىمەك. پ

[əzwəylimək]

to intensify, get worse:

ئۇنىڭ كېسىلى ئەزۋەيلەپ كەتتى.

His sickness got worse.

ئەزىز. سۈپ [əziz]

dear, beloved:

ئەزىز دوست

a dear friend

ئىنقىلاب مەنپەئىتىنى جېنىدىن ئەزىز كۆرمەك

to consider the good of the revolution as more important than one's own life

ئەزىزانە. سۈپ [əziza:nə]

dear, beloved

ئەزىزلە-ئەزىزلىمەك. پ

[əzizlimək]

to treasure, cherish

ئەس. ئى [əs]

memory, mind

ئەسكە چۈشمەك. پ

to remember:

ئۇنىڭ ئىسمى ئېسىمگە چۈشمەيدۇ.

I can't remember his name.

ئەستە تۇتماق. پ

to memorize, remember:

سۆزۈمنى ئېسىڭدە تۇتقىن.

Remember my words.

ئەستە ساقلىماق. پ

to remind someone:
ئۇنتۇپ قالسام ئەسكەرتىپ قويسىڭىز.
Please remind me if I forget.
ئەسكەرتمە. ئى [əskərtmə]
footnotes, remarks
ئەسكى. سۇپ [əski]
bad, worn—out:
ئەسكى ئادەم
a bad man
ئەسكىپۇرۇش. ئى [əskipurux]
junk, useless objects
ئەسكى-تۈسكى. سۇپ [əski—tüski]
useless, rotten:
بۇ ئەسكى-تۈسكى نەرسىلەرنى تاشلىۋېتەيلى.
Let's throw this junk out.
ئەسكىرىي. سۇپ [əskiriy]
military, martial:
ئەسكىرىي كۈچ
military might
ئەسلا. رەۋ [əsla:]
never, not... ever:
بۇ گەپنى مەن ئەسلا دېمىدىم.
I never said that.
ئەسلى. سۇپ [əsli]
original, first, primordial:
ئەسلى ئورۇن
the original place
ئەسلىگە كەلمەك. پ
thoroughly.
ئەستەر. ئى [əstər]
the lining of a garment
ئەستەرلە-ئەستەرلىمەك. پ [əstərlimək]
to line a coat:
قورساقنى ئەستەرلىمەك
to have something to eat
ئەستەرلىك. سۇپ [əstərlik]
lined, with a lining:
چاپىنىڭىز ئەستەرلىكمۇ؟
Is your coat lined?
ئەستىلىك. ئى [əstilik]
a souvenir, momento:
بۇ ساڭا ئەستىلىك بولسۇن.
I'll give this to you as a souvenir.
ئەسرا. سۇپ [əsra:]
intimate, close
ئەسرا بولماق. پ
to be intimate
ئەسسالامۇ ئەلەيكۇم! ئىم [əssalamu ələykum]
Hello! (a greeting)
ئەسقات-ئەسقاتماق. پ
to be useful,
ئەسكەر. ئى [əskər]
a soldier, warrior:
پىيادە ئەسكەر
a foot soldier
ئەسكەرتە-ئەسكەرتمەك. پ [əskərtmək]

ئەسنا. ئى [əsna]
on time, just then:
ئۇ شۇ ئەسنادا يېتىپ كەلدى.
He arrived just then.
ئەسنە-ئەسنىمەك. پ [əsnimək]
to yawn
ئەسنەك. ئى [əsnək]
a yawn
ئەسۋاب. ئى [əswab]
an instrument, a tool:
چالغۇ ئەسۋابلىرى
musical instruments
سەي قورۇش ئەسۋابلىرى
cooking utensils
ئەسۋە. ئى [əswə]
a rash:
ئۇنىڭ بىلىكىدە ئەسۋە بار.
He has a rash on his arm.
ئەسىر1. ئى [əsir]
a century, epoch:
يىگىرمىنچى ئەسىر
the 20th century
ئوتتۇرا ئەسىر
the Middle Ages
ئەسىر2. ئى [əsir]
a prisoner, convict
ئەسىرگە چۈشمەك. پ
to fall prisoner, be captured:
ئۇ غۇلجىدا ئەسىرگە چۈشكەن.
He was captured in Ili.
ئەس-ياد. ئى [əs—yad]
to restore, rebuild:
ئۇلار بۇ مەسچىتنى ئەسلىگە كەلتۈرۈۋاتىدۇ.
They are restoring this mosque
ئۇ ئەسلىگە كەلدىمۇ يوق؟
Has he recovered yet?
ئەسلە-ئەسلىمەك. پ [əslimək]
to recall, remember, notice:
مەن ئۇنىڭ نېمە كەيگەنلىكىنى ئەسلىيەلمىدىم.
I couldn't remember what she was wearing.
ئەسلى. رەۋ [əsli]
originally, at first:
ئەسلى ئۇ بۇ يەرلىك ئادەم ئەمەس.
He's not from here originally.
ئەسلىمە. ئى [əslimə]
memories, recolections:
مەندە تۇرپان ھەققىدە ياخشى ئەسلىمىلەر بار.
I have happy memories of Turpan.
ئۇرۇش ئەسلىمىلىرى
war recollections
ئەسلىھە. ئى [əslihə:]
an installation, location
ھەربىي ئەسلىھە
a military installation

[əkil—para:sət]
intelligence, wisdom
ئەقىلسىز. سۈپ [əkilsiz]
foolish, unwise:
ئەقىلسىز، شۇنداق گەپنىمۇ قىلامسەن!
Nonsense, how can you say that!
ئەقىلسىزلىق. ئى [əkilsizlik]
foolishness, stupidity:
خاپا بولماڭ، ئەقىلسىزلىق قىلىپتىمەن.
Please excuse my stupitidy.
ئەقىللىق. سۈپ [əkillik]
clever, intelligent:
ئۇلارنىڭ ئوغلى بەك ئەقىللىق بالا بولدى.
Their son is very intelligent.
ئەقىل-ھوش. ئى
[əkil—hox]
reason, sense:
ئەقىل - ھوشى جايىدا بالا
a very intelligent child
ئۇ ئەقىل-ھوشىنى يوقاتتى.
He has lost his senses.
ئەكەت-ئەكەتمەك. پ
[əkətmək]
to bring, take
ھېلى كېلىپ، كىتابىڭىزنى ئېلىپ كېتىڭ.
Come and get your book soon.

mood, idea, feeling
ئەخ-ئەخمەك. سۈپ [əxmək]
to twist (thread)
ئەخەددىي. سۈپ [əxəddiy]
fierce, vicious:
ئەخەددىي دۈشمەن
a fierce enemy
ئەخەددىيلىك. ئى
[əxəddiylik]
ferocity, viciousness
ئەخمە چاچ. ئى [əxmə qaq]
false hair, a wig
ئەشيا. ئى [əxya:]
goods, materials:
خام ئەشيا
raw materials:
ئەقلىي. سۈپ [əkliy]
intellectual, mental:
ئەقلىي تەربىيە
intellectual education
ئەقىدە. ئى [əki:də]
a belief, an article of faith:
دىنىي ئەقىدە
religious belief
ئەقىل. ئى [əkil]
intelligence, wisdom
ئەقىل ياشتا ئەمەس، باشتا.
Wisdom is not a question of age, but of knowledge.
ئەقىلغا سىغمايدىغان
incomprehensible, unbelievable
ئەقىل-پاراسەت. ئى

on the contrary:

دەل ئەكسىچە

quite the opposite

ئەكسىلئىنقىلاب. ئى

[əksil'inkilab]

a counterrevolution

ئەكسىلئىنقىلابچى. ئى

[əksil'inkilabqi]

a counter revolutionary

ئەكسىيەتچى. ئى [əksiyətqi]

a reactionary

ئەكسىيەتچىل. سۈپ

[əksiyətqil]

reactionary

ئەكسىيەتچىلىك. ئى

[əksiyətqilik]

reactionaryism

ئەكىر-ئەكىرمەك. پ

[əkirmək]

to bring something in

ئەگ-ئەگمەك. پ [əgmək]

to bend, bow:

شاخنى ئەگمەك

to bend a branch

ئەگەر. باغل [əgər]

if, conditional marker

ئەگەر سىز خالىسىڭىز، كىنو-خانىغا بىرىشىمىز مۇمكىن.

If you like, we could go to the cinema.

ئەگەر يامغۇر ياغسا، بىز ئۆيدە تۇرىۋېرەيلى.

ئەكەل-ئەكەلمەك. پ

[əkəlmək]

to fetch, bring:

مەن بېرىپ قاينىقسۇ ئەكىلەي.

I'll go and fetch some hot water.

ئەكەلدۈر-ئەكەلدۈرمەك. پ

[əkəldürmək]

to have something brought

ئەكچى-ئەكچىمەك. پ

[əkqimək]

to dry out (of clothes etc.)

ئەكچىت-ئەكچىتمەك. پ

[əkqitmək]

to (cause to) dry:

كىيىمنى ئەكچىتمەك

to put clothes out to dry

ئەكس. ئى [əks]

reflection; opposite:

ئۇ سۇدا ئۆزىنىڭ ئەكسىنى كۆرۈۋاتىدۇ.

He's looking at his own reflection in the water.

ئېگىز دېگەن سۆزنىڭ ئەكسى نېمە؟

What's the opppsite of tall?

ياخشىنىڭ ئەكسى يامان.

The opppsote of good is bad.

ئەكس ئەتتۈرمەك. پ

to depict, portray

ئەكسىچە. رەۋ [əksiqə]

[əgdürmək]
to bend, curve

ئەگرى. سۈپ [əgri]
crooked, bent, windy:
ئەگرى يول
a crooked road

ئەگرى-توقاي. سۈپ
[əgri—toqay]
bumpy, uneven:
ئەگرى - توقاي يول
a bumpy road

ئەگرىلىك. ئى [əgrilik]
curvature, bending

ئەگمە. سۈپ؛ ئى [əgmə]
curved, bent:
ئەگمە قاش
curved eyebrows

ئەگمەچ. سۈپ [əgməq]
curved, bent:
ئەگمەچ تاياق
a bent stick

ئەگە-ئەگمەك. پ
[ə:gimək]
to go round and round, wind around:
بۇ يەردە يول ياسىلىۋاتىدۇ.
ماشىنىلار ئەگىپ ئۆتسۇن.
The road is being repaired here, so the cars will have to go around.

ئەگىل-ئەگىلمەك. پ
[ə:gilmək]
If it rains we'll stay in.
ئەگەر ئۇ تېلېفون بەرمىگەن بولسا، مەن بەك ئەنسىرەپ قالاتتىم.
If she hadn't telephoned, I would have been very worried.
سىز كەلمەكچىمۇ؟
Do you want to come?
ئەگەر شۇنداق بولسا، تېز بولۇڭ. ئەگەر ئۇنداق بولمىسا، ئەتە كۆرۈشەيلى.
If so, hurry up. If not, we'll see you tomorrow.

ئەگەرچەندە. باغل
[əgərqəndə]
if

ئەگەش-ئەگەشمەك. پ
[ə:gəxmək]
to follow, pursue:
ماڭا ئەگىشىڭلار.
Follow me.
مەن سىزگە ئەگىشىپ ماڭىمەن.
I am following you.

ئەگەشتۈر-ئەگەشتۈرمەك. پ
[ə:gəxtürmak]
to lead, direct:
ئۇ چوڭ بولغاچقا، باشقىلارنى ئەگەشتۈرۈپ ماڭىدۇ.
Because he's older, he is leading the others.

ئەگدۈر-ئەگدۈرمەك. پ

a diamond ring

ئەڭگىز. ئى [əŋgiz]

a symptom, indication

ئىسسىق ئەڭگىز

hot symptoms(in traditional medicine)

ئەڭلىك. ئى [əŋlik]

rouge, make—up:

ئۇ يۈزىگە ئەڭلىك سۈردى.

She made up.

ئەل. ئى [əl]

country, people, tribe:

چەت ئەل

a foreign country, foreign people

چەت ئەللىك

a foreigner

قوشنا ئەللەر

neighbouring countries

ئەلنىڭ قۇلىقى ئەللىك.

Walls have ears.

ئەلا. سۈپ [ə:la]

excellent, very good:

ئەلا نەتىجە

an excellent result

يۈز ئاڭلىغاندىن بىر كۆرگەن ئەلا.

A picture is worth a thousand words.

ئەلاچى. سۈپ [ə:la:qi]

first—class, first—rate:

ئۇ ئەلاچى ئوقۇغۇچى.

to be wound around

ئەگىم. ئى [ə:gim]

a bend, curve; curved:

دەريا ئەگىمى

a bend in the river

ئەڭ. رەۋ [əŋ]

superlative marker:

ئەڭ ياخشى

the best

ئەڭ ئاخىرى

the last; finally

ئەڭ ئەسكى

the worst

مەن كۆرگەن ئەڭ ئەسكى فىلم

the worst film I've ever seen

ئەڭ تۆۋەن

the minimum, the least

ئىمتىھاندىن ئۆتۈشتىكى ئەڭ تۆۋەن نومۇر 45.

The minimum score to pass is forty five.

بۇ ئۆيگە ئەڭ كۆپ دېگەندە، 200 ئادەم سىغىدۇ.

This room can hold a maximum of two hundred people.

ئەڭ كۆپ بولغاندا ئىككى سائەت كېتىدۇ.

It will take two hours at the most.

ئەڭگۈشتەر. ئى [əngüxtər]

He's a first—rate student.

ئەل-ئاغىنە. ئى [əl—aoi:nə]
friends, companions:
ئۇلار ئەل-ئاغىنىلەر.
They're friends.

ئەلەم. ئى [ə:ləm]
pain, suffering:
ئۇ كۆپ ئەلەم تارتتى.
She suffered a lot.

ئەلپاز. ئى [əlpaz]
manner, posture

ئەل-جامائەت. ئى [əl—jama:ət]
the general public:
بۇ ئىشنى ئەل - جامائەتكە ئۇقتۇرغىنىمىز تۈزۈك.
We should publicize this.

ئەلچى. ئى [əlqi]
a go between, messenger, me diator:
ئۇ بىزنىڭ ئەلچىمىز.
He's our go—between.

ئەلچىخانا. ئى [əlqihana]
an embassy:
ئاۋستىرالىيە ئەلچىخانىسى
the Australian embassy

ئەلچىلىك. ئى [əlqilik]
mediation, liason

ئەللەي. ئى [əlləy]
Go to sleep! (to a small child)

ئەللەيلەپ-ئەللەيلىمەك. پ [əlləylimək]
to sing a child to sleep:
بۇ خوتۇن بالىسىنى كۈندە ئەللەيلەپ ئۇخلىتىدۇ.
This woman always sings her child to sleep.

ئەللىك. س [əllik]
fifty:
بۇ ئاياغنىڭ باھاسى ئەللىك پىرسەنت چۈشۈپتۇ.
The price of these shoes has been reduced by fifty percent.

ئەللىكىنچى. س
the fiftieth

ئەلمىساق. ئى
the beginning of the world:
ئەلمىساقتىن بېرى
since time immemorial

ئەلنەغمە. ئى [əlnəoɪmə]
a folk song

ئەلنەغمىچى. ئى [əlnəoɪmiqiə]
a folk singer

ئەلھال. رەۋ [əlhal]
the present, now

ئەلھەمدۇلىللا! ئىسم [əlhəmdulilla]
(Praise Alla!)

ئەلۋەتتە. مود [əlwəttə]
of course, certainly

ئەل-يۇرت. ئى [əl—yurt]

real, true:

ئەملي ئەھۋال

the real situation

ئەملي مىسال

a true example

ئەملىيەت. ئى [əməliyət]

reality:

ئەملىيەتتىن ئايرىلماق

to divorce oneself from reality

ئەملىيەتتە

in reality

ئەملىيەتچى. ئى [əməliyətqi]

a realist, pragmatist

ئەملىيەتچىلىك. ئى [əməliyətqilik]

realism, pragmatism

ئەملىيلەشـ ئەملىيلەشـمەك. پ [əməliyləxmək]

to as certain, make sure; to implement

ئەمچەك. ئى [əmqək]

breast, bosom:

ئەمچەكتىكى بالا

a nursing child

بالىنى ئەمچەكتىن ئاجراتماق

to wean a child

ئەمدى. رەۋ [əmdi]

just now, recently:

ئۇ ئەمدى كەتتى.

He's just left.

one's home town and people

ئەمـ ئەممەك. پ [əmmək]

to suck:

ئەمچەك ئەممەك

to suck at the breast

تاغزى يۇمشاق موزاي قوش ئەمچەك ئېمەر.

The lamb with a soft mouth can suck at two breasts.

ئەمەس. پ [əməs]

not; negative marker

ئۇ ئىنگلىز ئەمەس.

He's not English.

بۇ ئۇنىڭكى ئەمەس.

That is not his.

ئەمەل. ئى [əməl]

reality, substance, action:

نامدا بار، ئەمەلدە يوق.

In name, but not in reality.

مېنىڭ قىلغان ئەمىلىم مۇشۇ.

There, that's what I did.

ئەمەلگە ئاشماق. پ

to come true, to come to pass

ئەمەلدىن قالدۇرماق. پ

to cancel:

مەجلىس ئەمەلدىن قالدۇرۇلدى.

The meeting was cancelled.

ئەمەلدار. ئى [əməldar]

an official, responsible person

ئەملي. سۈپ [əməliy]

an Emir, prince, ruler

ئەمىرلىك. ئى [əmirlik]
an emirate:
بۇخارانىڭ ئەمىرلىكى
the Buhara Emirate

ئەمىسە. پ [əmisə]
well than, OK:
ماقۇل ئەمىسە، خوش!
OK then, goodby!

ئەمىن. ئى [əmin]
stable, at rest:
كۆڭلۈم ئەمىن تاپتى.
I feel relived.

ئەن1. ئى [ən]
a mark, seal, brand:
قوينىڭ قۇلىقىغا ئەن سالماق
to brand a sheep's ear

ئەن1. ئى [ən]
size, width:
رەختنىڭ ئېنى
the width of the cloth

ئەنە. ئال [ənə]
Look!
ئەنە، پويىز كېلىۋاتىدۇ.
Look! The train's coming.

ئەنئەنە. ئى [ən'ənə]
a tradition, old custom:
بىز بۇ ئەنئەنىگە ۋارىسلىق قىلىشىمىز كېرەك.
We should continue this tradi tion.

ئەنئەنىلىك. سۈپ [ən'ənilik]

ئەمدىلەتىن. رەۋ [əmdilə:tin]
just now

ئەمر. ئى [əmr]
an order, command

ئەمر-پەرمان. ئى [əmr—pərman]
order, command:
ئەمر-پەرمان چىقارماق
to issue an order

ئەمگەك. ئى [əmgək]
labour, work:
ئالتۇن ئوتتا تاۋلىنار، ئادەم ئەمگەكتە.
Gold is refined by fire, man by labour.

ئەمگەكچان. سۈپ [əmgəkqan]
hard—working, industrious:
ئۇنىڭ ئايالى بەك ئەمگەكچان ئايال جۇمۇ!
His wife is very hardwor—king!

ئەمگەكچى. ئى [əmgəkqi]
a worker, labourer

ئەمما. باغل [əmma]
but, however:
مەن مېڭىشنى ئويلىغانىدىم، ئەمما ماڭالمىدىم.
I wanted to go, but I couldn't.

ئەمىر. ئى [əmir]

[əndi:xilik]
worried, troubled
ئەنسىرە-ئەنسىرىمەك. پ
[ənsirimək]
to worry, be troubled:
ئانام ئەنسىرەپ كەتتى.
My mother was worried.
ئەنسىرىمە.
Don't worry.
ئەنسىرەش. ئى [ənsirəx]
fear, worry
ئەنسىز1. ئى [ənsiz]
troubled, disturbed:
ئەنسىز كېچە
a troubled night
ئەنسىز2. ئى [ənsiz]
narrow (of cloth etc.)
ئەنسىزچىلىك. ئى
[ənsizqilik]
alarm, panic, suspense
ئەنسىزلىك. ئى [ənsizlik]
alarm, in suspense:
بىز ھەممىمىز ئەنسىزلىك
ئىچىدە قالدۇق.
We were all in suspense.
ئەنلە-ئەنلىمەك. پ
[ənlimək]
to measure
ئەنلىك. سۈپ [ənlik]
wide, broad
ئەھدە. ئى [əhdə]
a promise, pact

traditional, customary
ئەنئەنىۋى. سۈپ [ən'əniwi]
traditional, customary:
ئەنئەنىۋى بايرام
a traditional festival
ئەنبەھ. ئى [ənbəh]
a mango (a fruit)
ئەنبىيا. ئى [ənbiya:]
a prophet
ئەنجۈر. ئى [ənjür]
a fig:
ئەنجۈر قەشقەرنىڭ ئالاھىدە
مەھسۇلاتى.
Figs are a speciality of Kashkar.
ئەندىزە. ئى [əndizə]
a pattern, style
كىيىم ئەندىزىسى
a clothes pattern
ئەندىزىچىلىك. ئى
[əndiziqilik]
formulism, stereotype
ئەندىشە. ئى [əndi:xə]
a worry, care:
مېنىڭ ئەندىشەم يوق.
I have no wories.
ئەندىشىگە چۈشمەك. پ
to shart worrying
ئەندىشىسىز. سۈپ
[əndi:xisiz]
carefree, without worry
ئەندىشىلىك. سۈپ

ئەھدىلەشـ ئەھدىلەشمەك. پ
[əhdiləxmək]
to make a pact or agreement;
ئەھدىنامە. ئى [əhdina:mə]
a contract, agreement, pact
ئەھل. ئى [əhl]
person, people:
قەشقەر ئەھلى
the people of Kashkar
ئەھلىسەلىپ. ئى [əhlisəlip]
the Crusade armies
ئەھمىيەت. ئى [əhmiyət]
significance, meaning
زور ئەھمىيەتكە ئىگە ئىش
a significant matter
ئەھمىيەتسىز. سۈپ
[əhmiyətsiz]
meaningless, insignificant:
بۇنداق ئەھمىيەتسىز ئىشلارنى ئويلاۋەرمەك.
Don't think about such insigni ficant natters.
ئەھمىيەتسىزلىك. ئى
[əhmiyətsizlik]
meaninglessness, insignificance
ئەھمىيەتلىك. سۈپ
[əhmiyətlik]
meaningful, significant:
ئەھمىيەتلىك ئىش
meaningful, significant work
ئەھۋال. ئى [əhwal]
circumstance, situation:
ئەھۋالىڭىز ياخشىمۇ؟
How are you?
بۇ بىر قىيىن ئەھۋال.
It's a difficult situation.
ئەھۋالات. ئى [əhwalat]
circumstance, situation
ئەھۋاللاشـ ئەھۋاللاشماق. پ
[əhwallaxmak]
to converse, chat
ئەۋەتـ ئەۋەتمەك. پ
[əwətmək]
to send, dispatch:
مەن بۇنى شاڭگاڭغا ئەۋەتمەكچى.
I'd like to send this to Hong Kong.
ئەۋج. ئى [əwj]
see below
ئەۋجىگە چىقماق. پ
to reach the limit:
سوغۇق ئەۋجىگە چىقتى.
This is the coldest time of the year.
ئەۋرە. ئى [əwrə]
a great grandson
ئەۋرىشكە. ئى [əwrixkə]
a specimen, sample:
قان ئەۋرىشكىسى
a blood specimen
ئەۋرىشىم. سۈپ [əwrixim]
a type of silk, satin
ئەۋزەل. سۈپ [əwzəl]

luxury, dissipation, decadence:

ئۇ ئەيش - ئىشرەت ئىچىدە ياشايدۇ.

He lives in luxury.

ئەيلە-ئەيلىمەك. پ [əylimək]

to tan (leather):

تېرە ئەيلىمەك

to tan hides

ئەيمەن-ئەيمەنمەك. پ [əymənmək]

to be afraid of:

ئۇ ئېغىز ئېچىشقا ئەيمىنىدۇ.

He's afraid to open his mouth.

قىزلار يات ئادەمدىن ئەيمىنىدۇ.

Girls are afraid of strangers.

ئەينەك. ئى [əynək]

glass, a mirror:

دېرىزىنىڭ ئەينىكى

the window pane

ئەينەكچى. ئى [əynəkqı]

a glass merchant

ئەينەن. رەۋ [əynən]

categorically, from beginning to end

ئەينەن ئىنكاس قىلماق

to categorically deny

ئەينى. سۈپ [əyni]

original, primordial:

ئەينى نۇسخا

superior to, better than

ئەۋزەل كۆرمەك. پ

to think highly of something

ئەۋزەللىك. ئى [əwzəllik]

advantage, superiority

ئەۋلاد. ئى [əwlad]

posterity, descendants

كېيىنكى ئەۋلاد

the next generation

ئەۋلادتىن ئەۋلادقا

from generation to generation

ئەۋلادسىز. سۈپ [əwladsiz]

without descendants

ئەۋلىيا. ئى [əwliya:]

a holy person

ئەي 1. ئى [əy]

see below

ئەي بولماق. پ

to live, survive (of young animals):

يۈز قوزىدىن 98 ى ئەي بولدى.

98 out of 100 lambs survived.

ئەي! 2. ئى [əy]

Oh!; an expression of wonder:

ئەي، ئۇلۇغ ۋەتەن!

Oh, great country!

ئەيش-ئىشرەت. ئى [əyx—ixrət]

an original manuscript
ئەينى ۋاقىتتا
at that time
ئەيىب. ئى [əyib]
a fault, mistake:
بۇ مېنىڭ ئەيبىم ئەمەس ئىدى.
It wasn't my fault.
ئەيىبدار. ئى [əyibdar]
a person at fault
ئەيىبسىز. سۈپ [əyibsiz]
innocent, not guilty

ئەيىبكار. ئى [əyibkar]
a person at fault
ئەيىبلە-ئەيىبلىمەك. پ
[əyiblimək]
to blame, find fault:
مېنى ئەيىبلىمە.
Don't blame me.
ئەيىبلەنمەك. پ
[əyiblənmək]
to be blamed for something
ئەيىبلەنگۈچى. ئى
a defendant, accused person
ئەيىبلىك. سۈپ [əyiblik]
at fault, guilty:
بۇ ئىشقا ھېچكىم ئەيىبلىك ئەمەس.
This wasn't anybody's fault.
ئەيىبلىگۈچى. ئى
a prosecutor, accuser

ب

باب. ئى [bab]
a chapter:
ئوننىنچى باب
Chapter Ten
بابلا-بابلىماق. پ
[bablimak]
to deceive; teach someone a lesson:
مەن بۈگۈن ئۇنى تازا بابلىدىم.
I really taught him a lesson today.
بابلاڭ-بابلانماق. پ
[bablanmak]
to be cheated; be punished
بابمۇباب. رەۋ [babmubab]
chapter by chapter
باپكار. ئى [bapkar]
a weaver
باپكارلىق. ئى [bapkarlik]
weaving; woven goods
باتارېيە. ئى [batareyə]
a battery:
بۇ ئۇنئالغۇ باتارىيە بىلەنمۇ ماڭىدۇ.

Import taxes are very high.

باجا. ئى [baja]
brothers—in—law

باجخانا. ئى [bajhana]
a tax office

باجگىر. ئى [bajgir]
a tax collecter, tax officer

باجلا-باجلىماق. پ
[bajlimaq]
to pay taxes

باجلات-باجلاتماق. پ
[bajlatmaq]
to tax, cause to pay taxes

باچكا. ئى [baqka]
a young pigeon

باخ. ئسم [bah]
see below

باخ ئەتمەك. پ
to embrace, hug

باخشى. ئى [bahxi]
a shaman, witch—doctor

باخشىلىق. ئى [bahxilik]
witchcraft, shamanism

بادام. ئى [badam]
an almond:
بادام قەشقەردىلا بولامدۇ؟
Are almonds only grows in Kashgar?

بادامدوپپا. ئى
[badamdoppa]
a type of embroidered cap

بادرا. ئى [badra]

This cassette player takes betteiries too.

باتنا-باتنىماق. پ
[batnimaq]
to feel wronged and act rashly:
ئۇ بۇ ئىشنى باتناپ قىلدى.
He did this because he felt wronged.

باتۇر 1. سۈپ [batur]
brave, heroic

باتۇر 2. ئى [batur]
a hero

باتۇرانە. سۈپ [batura:nə]
brave, courageous

باتۇرلارچە. رەۋ [baturlarqə]
bravely, courageously:
باتۇرلارچە ئالغا باسماق
to advance fearlessly

باتۇرلۇق. ئى [baturluq]
bravery, heroism

باتىل. سۈپ [batil]
empty, hollow, useless:
باتىل خىيال
an empty dream

باج. ئى [baj]
tax, duty:
بىز كىرىم ئۈچۈن باج
تۆلەيمىز.
We pay income tax.
چەتئەل كىرگۈزگەن نەرسىنىڭ
بېجى ناھايىتى يۇقىرى.

an arm, shaft, handle

بار. سۆپ [bar]

to exist, be; to have:

نان بارمۇ يوق؟

Is there any bread here?

ئۇنىڭ موتسىكلىتى بار.

He has a motorcycle.

پەرىدە بارمۇ؟

Is Parida in?

ئون ئادەم بار ئىدى.

There were ten people present.

بار-بارماق. پ [barmaq]

to go, to get to, to pass:

نەگە بارىسىز؟

Where are you going?

سىز بېيجىڭغا بېرىپ باقتانمۇ؟

Have you even been to Beijing?

قوينىڭ سانى يۈزگە باردى.

There are a hundred sheep.

ۋاقىت كېتىپ باردۇ.

Time is passing.

بارا-بارا. پ [bara—bara]

gradually, bit by bit:

بارا-بارا چۈشىنىپ قالىسىز.

You'll understand gradually.

بارات ئاي. ئى [barat ay]

the eigth month of the Isalamic calendar

باراقسان. سۆپ [baraqsan]

luxuriant, flourishing

باراقسانلاشماق. پ [baraqsanlaxmaq]

to grow well, become dense

باراڭ. ئى [baraŋ]

a frame, stand, trestle

ئۈزۈم باراڭى

a grape trestle

باراۋەر. رەۋ [bara:wər]

equal, the same:

باراۋەر ئىشلىمەك

to do an equal amouat of work

باراۋەر كەلمەك

to be equal to

ئەمگەكتە ئۇنىڭغا باراۋەر كېلىدىغان ئادەم يوق.

No—one works as well as he does.

باراۋەرلەشمەك. پ [bara:wərləxmək]

to be equal, the same as:

كىرىم-چىقىم باراۋەرلەشمەك

to balance income and expenditure

ئۇنىڭ بويى ئۆسۈپ ئاكىسى بىلەن باراۋەرلىشىپ قالاي دېدى.

He has grown as tall as his brother.

باراۋەرلەشتۈرمەك. پ [bara:wərləxtürmək]

بارلىق. ئال [barlik]
all, every:
بارلىق كىشى
every body
بارماق. ئى [barmaq]
a finger, toe:
باش بارماق
a thumb
بارماق تىلى
sign language
بارىكالا! ئىم [barikalla]
My goodness!
بار-يوق. سۆپ [bar—yoq]
all, every:
بار-يوق، ھەممىسى شۇ.
This is all there is.
بازا. ئى [ba:za]
a base, foundation:
بازار. ئى [ba:zar]
market, town:
كۆكتات بازىرى
a vegetable market
بازار كۈنى
market day
بازىرى چىقماق. پ
to be popular:
ئۇنىڭ بازىرى چىقىپ قالدى.
He's very popular.
بازغان. ئى [bazoɣan]
a forge hammer
بازغانچى. ئى [bazoɣanqi]
a blacksmith, forger.

to equalize
باراۋەرلىك. ئى
[bara:wərlik]
equality:
مىللەتلەرنىڭ باراۋەرلىكى
the equality of ethnic groups
بارچە. سۆپ [barqə]
all, every:
بارچە قۇشلار تەڭ سايرىماقتا.
All the birds are singing together.
باردى-كەلدى. ئى
[bardi—kəldi]
association, intercourse:
بىزنىڭ ئۇلار بىلەن باردى-كەلدىمىز يوق.
We don't associate with them.
بارغانچە. رەۋ [baroɣanqə]
increasingly, more and more
بارغانسېرى. رەۋ
[baroɣanseri]
increasingly, more and more:
تۇرمۇشىمىز بارغانسېرى ياخشىلانماقتا.
Our life is improving all the time.
بارغۇز-بارغۇزماق. پ
[baroɣuzmaq]
to make some one go some where

بازىس. ئى [bazis]
basis, foundation
باسـباسماق1. پ [basmaq]
to load, cover, press, oppress:
ئۇلار خالتىلارنى ماشىنىغا باستى.
They loaded the bags onto the lorry.
يولنى قار بېسىپ كەتتى.
Snow covered the road.
قوڭغۇراقنى بېسىڭ.
Press the bell.
بېسىپ كىرمەك
toinvade, occupy, raid
ساقچىلار ئۆيگە تۇيۇقسىز بېسىپ كىردى.
The police raided the house.
باسماق 2. پ
to print:
بۇ كىتاب نەدە بېسىلغان؟
Where was this book printed?
باس-باس. پ [bas—bas]
crowded, busy:
بۇ يەر نېمە ئانچە باس-باس بولۇپ كەتتى؟
Why are there so many people crowded in here?
باستۇر-باستۇرماق. پ
[basturimaq]
to suppress, put down:
ئەكسىلئىنقىلابچىلارنى باستۇر-ماق
to suppress antirevolutionaries
باستۇرۇل- باستۇرۇلماق. پ
[basturulmaq]
to be suppressed, put down
باسقۇچ. ئى [basquq]
a stage, step (in a process):
بۇ جەريانداتۆت باسقۇچ بار.
There are four stages in this procoss.
باسقۇچلۇق. سۈپ
[basquqluq]
having stages, phased
باسقۇچمۇ باسقۇچ. رەۋ
[basquqmu—basquq]
stage by stage
باسقۇنچى. ئى [basqunqi]
a bandit; rapist
باسقۇنچىلىق. ئى
[basqunqilik]
banditry; rape
باسما. ئى [basma]
printing:
باسما زاۋۇتى
a printing facroty
باسمىچى. ئى [basmiqi]
a bandit, freedom fighter
باسمىچىلىق. ئى
[basmiqilik]
printing
باسمىخانا. ئى [basmihana]
a printing factor

باش. ئى [bax]
the head, the top:
باش ئاغرىقى
a headache
باش بارماق
a thumb
باش سۆڭكى
the skull
باش كىيىم
a hat, cap
باش مىنىستىر
a prime minister
باش ئورگان
headquarters
بېشىدا بولماق
to be at someone's side
باش لىڭشىتماق
to nod

باشاق. ئى [baxaq]
an ear of grain:
بۇغداي باشىقى
an ear of wheat

باشاقسىمان. سۈپ
[baxaqsiman]
like an ear of grain

باش-ئاياغ. ئى [bax—ayaoı]
the beginning and end; all

باش-بۇرنى. ئى
[bax—burni]
the beginning

باشپاناھ. ئى [baxpanah]
a guardian, safekeeper

باشپاناھسىز. سۈپ
[baxpanahsiz]
helpless, unprotected

باشپاناھلىق. سۈپ
[baxpanahlik]
safe, protected

باشچى. ئى [baxqi]
a leader, initiator

باشچىلىق. ئى [baxqilik]
leadership, pioneering

باشچىلىق قىلماق. پ
to lead, initiate

باشقا. ئال [baxqa]
another, different:
باشقا ئىسىم
another name:
باشقا بىرسىنى ياخشى
كۆرەمسىز؟
Would you like another?
مەن ماڭدىم. باشقىلار ۋېلىسىپىتكە مىندى.
I walked. All the others cycled.

باشقا-باشقا. ئال
[baxqa—baxqa]
differente not the same

باشقارما. ئى [baxqarma]
a section, department:
مائارىپ باشقارمىسى
the education department

باشقۇر-باشقۇرماق. پ
[baxqurmaq]

to be started, begin:
سائەت نەچچىدە باشلىنىدۇ؟
What time does it begin?
باشلانغۇچ. سۈپ
[baxlanoɹuq]
primary, first:
باشلانغۇچ مەكتەپ
a primary school
باشلىق. ئى [baxliq]
a boss, caotain, leader
باشمۇ باش. رەۋ
[baxmubax]
reciprocal, equal
باغ 1. ئى [baoɹ]
a garden, an orchard:
ئالمىلىق باغ
an apple orchard
باغدىن سورىسا تاغدىن جاۋاب بەرمەك
to give an irrelevant answer
باغ 2. ئى [baoɹ]
a strap, belt:
سائەت بېغى
a watch strap
باغاق. ئى [baoɹaq]
an inwitation
باغچە. ئى [baoɹqə]
a park, garden
خەلق باغچىسى
the People's Park
باغلا-باغلىماق. پ
to administrate, manage:
مېھمانخانا ياخشى باشقۇرۇلمىدى.
The hotel is badly managed.
باشقۇرۇلمىدىغان بومبا
a guided missile
باشقۇرغۇچى. ئى
[baxqurɹuqi]
governor, administrator, manager:
كىم باشقۇرغۇچى؟
Who's the manager?
باشقىچە. رەۋ [baxqiqə]
different, special:
باشقىدىن. رەۋ [baxqidin]
over again:
باشقىدىن يازماق
to re—write
باش-كۆز. ئى [bax—køz]
the head, the face
باشلا-باشلىماق. پ
[baxlimaq]
to lead; to begin, start:
يول باشلىماق.
to show someone the way
بىز ناخشا ئېيتىشقا باشلىدۇق.
We started singing.
دەريانىڭ باشلىنىش ئورنى
the source of the river
باشلامچى. ئى [baxlamqi]
a leader, pioneer
باشلاڭ-باشلانماق. پ
[baxlanmaq]

having a garden:
باغلىق ئۆي
a house with a garden
باغۇبوستان. ئى
[baoɹubostan]
an orchard, garden
باغ-ۋاران. ئى [baoɹwaran]
an orchard, garden
باغۋەن. ئى [baoɹwən]
a gardener
باغۋەنچىلىك. ئى
[baoɹwənqilik]
horticulture, gardening
باغىر. ئى [baoɹir]
the heart (figurative), breast:
باغرى يۇمشاق
soft—hearted
باغرى قاتتىق
hard—hearted
بالىنى باغرىغا باسماق
to hold a child to one's breast
تاغ باغرى
a hillside
باغىرلا-باغىرلىماق. پ
[baoɹirlimaq]
to lie on, keep close to
باق-باقماق. پ [baqmaq]
to breed, bring up, feed.
ئۇ ئات باقىدۇ.

[baoɹlimaq]
to tie, bind:
ئات باغلىماق
to tie a horse
مۇناسىۋەت باغلىماق
to establish relations
باغلاش-باغلاشماق. پ
[baoɹlaxmaq]
to be tied together, connected
باغلاقسىز. سۈپ [baoɹlaqsiz]
loose, untied
باغلاقلىق. سۈپ [baoɹlaqliq]
tied up, tethered
باغلام. ئى. م [baoɹlam]
a bunch, handful, bundle; a measure word:
ئىككى باغلام پالەك
two bunches of spinach
بىر باغلام قەغەز
a bundle of paper
باغلان-باغلانماق. پ
[baoɹlanmaq]
to be tied up, involved with
باغلانغان. پ [baoɹlanoɹan]
tied up, bound up
باغلىغۇچى. ئى [baoɹlioɹuqi]
a conjunction (ingrammar)
باغلىق 1. سۈپ [baoɹliq]
connected with, related to
باغلىق 2. سۈپ [baoɹliq]

He breeds horses.
ئۇ قوي باقىدۇ.
He rears sheep.
باققال. ئى [bakkal]
a fruit—seller
باققاللىق. ئى [bakkallik]
fruit—selling
باقي. سۈپ [bakiy]
everlasting, permanent
باقي دۇنيا
the immortal world
باك. ئى [bak]
a fuel tank, petrol tank
باكتېرىيە. ئى [baktériyə]
bacteria
باڭ. ئى [baŋ]
bang, a loud noise
بال. ئى [bal]
a degree (of wind):
بەش بال شامال
a five degree wind
بالا 1. ئى [bala:]
a disaster, calamity, catastrophe:
بېشىغا بالا كەلمەك
to suffer a disaster
بالا 2. ئى [bala]
a child, off—spring:
بىزنىڭ ئۈچ بالىمىز بار.
We have three children.
بالا ئالدۇرماق
to have an abortion

بالا-چاقا. ئى [bala—qa:ka]
wife and children
بالا-چاقلىق. سۈپ
[bala—qakilik]
having a wife and children
بالاخور. ئى [bala:hor]
a greedy person. trouble—maker
بالاغەت. ئى [balaoɟət]
puberty, coming of age
بالاغەتكە يەتمەك. پ
to reach puberty
بالا-قازا. ئى [bala:kaza]
a disaster, calamity
بالانس. ئى [balans]
balance, equilibrium
بالا-ۋاقا. ئى [bala—waka]
wife and children
بالايىئاپەت. ئى
[bala:yia:pət]
a disasster, calamity
بالداق. ئى [baldak]
a burden, a wooden suppprt
بالدۇر. رەۋ [baldur]
early, before:
بالدۇرراق كېلىڭ.
Come earlier.
بالدۇرقى. سۈپ [baldurki]
previous, earlier:
بالدۇرقى ۋاقىتلاردا
in previous times
بالكون. ئى [balkon]

banditry

بانكا. ئى [banka]

a bank:

مېنىڭ بانكىدا قويغان پۇلۇم بار.

I've got a lot of money in the bank.

باھا. ئى [baha:]

cost, price:

ئۇنىڭ باھاسى قانچە ئىدى؟

How much did it cost?

باھا ئۆسۈپ كەتتى.

The price has gone up.

باھار. ئى [bahar]

the spring:

قىشتىن كېيىن باھار كېلىدۇ.

Spring comes after winter.

باھاسىز. سۈپ [baha:siz]

priceless, very valuable

باھالا-باھالىماق. پ

[baha:limaq]

to price, judge the value of goods

باھالاتـ-باھالاتماق. پ

[baha:latmaq]

to have something priced

باھانە. ئى [bahanə]

an excuse, pretext

باھانە قىلماق. پ

to make an excuse

باھانە ئىزدىمەك

to look for an excuse

ئۇ باھانە ئىزدەۋاتىدۇ.

a balcony

بالون. ئى [balon]

a tyre

بالېت. ئى [balet]

ballet dancing

بالېتچى. ئى [baletqi]

a bellet dancer

بالىچان. سۈپ [baliqan]

having a love for children

بالىخانا. ئى [balihana]

a room built on the roof

بالىلىق. سۈپ [balilik]

with or for children, infants:

بالىلىق دەۋر

chidhood

بامبۇك. ئى [bambuk]

bamboo

بامبۇكزار. ئى [bambukzar]

bamboo forest

بامدات. سۈپ [bamdat]

early in the morning:

بامدات نامىزى

the first daily Muslim prayer time

بانتىلا-بانتىلىماق. پ

[bantilimaq]

to sew a ribbon on a dress

باندۇز. ئى [bandaz]

a corset

باندىت. ئى [bandit]

a bandit

باندىتلىق. ئى [banditlik]

a statement, declaration

باياۋان. ئى [baya:wan]

a desert, wilderness

بايتال. ئى [baytal]

a mare, female horse

بايراق. ئى [bayraq]

a flag, standard, banner

بايراق چىقارماق. پ

to rais the flag

بايراقچى. ئى [bayraqqi]

a flag holder

بايرام. ئى [bayram]

a festivel, holiday:

بايرام ئۆتكۈزمەك

to celebrate a holiday

دۆلەت بايرىمى

a national festival

بايراملىق. سۈپ [bayramlik]

festival, holiday:

بايراملىق كىيىم

festival clothes, holiday wear

بايقا-بايقىماق. پ [bayqimak]

to discover, uncover:

بۇ بايلىقلار بىرىيل بۇرۇن بايقالغان.

The treasure was discovered a year ago.

فلېمىڭ پېنتسىللىننى بايقىغان.

Fleming discovered penicillin.

بايلىق. ئى [baylik]

He's looking for an excuse.

باي. سۈپ [bay]

rich, wealthy:

باي دېھقان

a rich peasant

تەجرىبىگە باي ئادەم

a man with a lot of experience

بايا. رەۋ [baya]

just now

بايا‌تىن. رەۋ [bayatin]

just now

بايا‌شات. سۈپ [bayaxat]

rich, wealthy

بايا‌شاتلىق. ئى [bayaxatlik]

riches wealth

بايان. ئى [bayan]

a discussion, explanation

بايان قىلماق. پ

to describe, relate:

گۇۋاھچىلار ۋەقەنى بايان قىلدى.

The witnesses described the accident.

بايانات. ئى [baya:nat]

a declaration, statement

بايانات ئېلان قىلماق

to issue a statement

بايانا‌تچى. ئى [baya:natqi]

a spokesman, spokeswoman:

ھۆكۈمەت بايانا‌تچىسى

a govenment spokesman

بايانىنامە. ئى [baya:nnamə]

bad behaviour naughtiness
بەتنام. ئى [bətnam]
ill—repute, bad reputation
بەتنام قىلماق. پ
to defame, vilify
بەتنىيەت. سۈپ [bətniyət]
evil—intentioned
بەتنىكە. ئى [bətinkə]
a leather shop
بەخت. ئى [bəht]
blessing, luck:
بەخت تىلىمەك
to wish someone well
سىزگە بەخت تىلەيمەن!
Good luck!
بەختكە قارشى
unfortunately
بەختكە يارىشا
fortunately, luckily
بەختىمگە يارىشا، مەن
يارىلانمىدىم.
Luckily, I wasn't injured.
بەخت - پېشانە. ئى
[bəht—pexa:nə]
luck, fortune
بەخت-تەلەي. ئى
[bəht—tələy]
luck, fortune
بەخت-سائادەت. ئى
[bəht—saa:dət]
happiness, well—being
بەختسىز. سۈپ [bəhtsiz]
treasure, resoures:
تەبىئىي بايلىق
natural resources
بايۇەچچە. ئى [bayəqqə]
a young master, young heir
بايىقى. سۈپ [bayiqi]
the earlier, previous, former
بەئەينى. سۈپ [bəəyni]
similar, the same; similarly
بەت. ئى [bət]
a page:
بەشىنچى بەت
page five
بەتتەر. سۈپ [bəttər]
worse than
بەتتەم. سۈپ [bəttəm]
bad tasting, foul tasting
بەتخەج. سۈپ [bəthəj]
wasteful, lavish
بەتخەجلىك. ئى [bəthəjlik]
extravagance, wastefulness
بەتخۇي. سۈپ [bəthuy]
badly behaved; badtempered
بەترەڭ. ئى [bətrəŋ]
badly—coloured, ugly
بەتقىلىقلىق. سۈپ
[bətqiliqliq]
badly—behaved, naughty:
ئۇ بەك بەتقىلىق بالا.
He's a very badly beha—
ved boy.
بەتقىلىق. ئى [bətqilik]

unhappy, unfortunate, unlucky

بەختسىزلىك. ئى [bəhtsizlik]
misfortune; bad luck

بەختلىك. سۈپ [bəhtlik]
happy, blessed

بەختىيار. سۈپ [bəhtiyar]
happy, blessed

بەخش. ئى [bəhx]
see below

بەخش ئەتمەك. پ [bəhx ətmək]
to give, bestow

بەخشەندە [bəhxəndə]
see below

بەخشەندە قىلماق. پ
to bestow, give

بەخىرامان. سۈپ [bəhiraman]
at rest, at peace;

بەدەل. ئى [bədəl]
a fee, expense, price;

پارتىيە ئەزالىق بەدىلى
party membership fee

بەدىلىگە كەلگەن
to derive from, be gained through

بەدەن. ئى [bədən]
the human body

بەدەن ئېغىرلىقى
body weight

ساغلام بەدەن
a healthy body;

بەدەن چېنىقتۇرماق
to train one's body

بەدىئىي. سۈپ [bədiiy]
artistic, literary;

بەدىئىي ئەسەر
a work of art or literature

بەدئىيلىك. ئى [bədiiylik]
aesthetic quality, artistry

بەر-بەرمەك. پ [bərmək]
to give, hand over;

ئۇ ماڭا ئادرېسىنى بەردى.
He gave me his address.

ياردەم بەرمەك
to help, asisst

ئوقۇپ بەرمەك
to read for someone else

بەربات. سۈپ [bərbat]
see below

بەربات بولماق. پ
to be destroyed

بەرپا. پ [bərpa:]
see below

بەرپا بولماق. پ
to apear, come about

بەرپا قىلماق. پ
to build, establish

بەرداش. ئى [bərdax]
toleration, long suffering

بەرداشلىق [bərdaxlik]
see below

to console a child

بەزى. ئال [bə:zi]

some, a few:

بەزىلەر تاماق يەۋاتسا، بەزىلەر پاراڭلىشۋاتاتتى.

Some people were eating, while others were talking.

بەزى ۋاقىتتا

occasionally, sometimes

بەزىدە ئاشخانىدا تاماق يەيمەن، بەزىدە ئۆيدە.

Sometimes I eat in the canteen, sometimes at home.

بەزىبىر. ئال [bə:zibir]

some, a few

بەس. ئسم [bəs]

That's enough! That's plenty!

بەس، تالاش - تارتىشنى ئەمدى توختىتايلى.

That's enough quarrelling.

بەسەي. ئى [bəsəy]

a Chinese cabbage

بەس-بەس. رەۋ [bəs—bəs]

one after another, all together

بەس-بەستە. رەۋ [bəs—bəstə]

eagerly, enthusiastically

بەس-بەسچى. ئى [bəs—bəsqi]

a competitor, hustler

بەرداشلىق بەرمەك. پ

to tolerate, undergo

بەرھەم. ئى [bərhəm]

see below

بەرھەم بەرمەك. پ

to cause trouble, difficulties

بەربىر. رەۋ [bəribir]

sooner or later; anyway, the same:

ئۇ بەربىر كېلىدۇ.

He'll turn up soon.

مەن ئۈچۈن بەربىر.

It's all the same to me.

بەرىكەت. ئى [bərikət]

profit, benefit

بەرىكەتسىز. سۈپ [bərikətsiz]

not profitable

بەرىكەتلىك. سۈپ [bərikətlik]

profitable, beneficial

بەز-بەزمەك. پ [bəzmək]

to be sick of, fed up with:

بىكارچىلىقتىن بەزمەك

to be sick of doing nothing

بەزگەك. ئى [bəzgək]

typhoid fever

بەزلە-بەزلىمەك. پ [bəzlimək]

to comfort, consele

بالىنى بەزلىمەك

بەسلەشـ-بەسلەشمەك. پ [bəsləxmək]
to compete

بەسلەشتۇر-بەسلەشتۇر-مەك. پ [bəsləxtürmək]
cause to compete

بەش. س [bəx]
five

بەشىنچى ئاي. ئى
May

بەشەيلەن. س [bə:xəyləb]
a group of five people

بەشىنچى. س [bə:xinqi]
the fifth

بەك. رەۋ [bək]
very, a lot:

مەن گۈرۈچ تامىقىنى بەك ياخشى كۆرىمەن.
I like rice very much.

بىز بەك كۆپ يېدۇق.
We ate too much.

مەن ۋالىبولنى پۇتبولدىن بەكرەك ياخشى كۆرىمەن.
I prefer volleyball to football.

بەكە. ئى [bə:kə]
a small pen knife

بەگ. ئى [bəg]
an honourific title, Sir

بەگزادە. ئى [bagza:də]
son of a feudal prince or high official

بەگلىك. ئى [bəglik]
a realm, petty kingdom

بەڭ. ئى [bəŋ]
opium

بەڭباش. سۈپ [bəŋbax]
silly, stupid

بەڭباشلىق. ئى [bəŋbaxlik]
stupidity, silliness

بەڭگى. ئى [bəŋgi]
an opium addict:

بەل. ئى [bəl]
the waist:

بەل ئاغرىقى
a backache

بەل ئەگمەك
to bend over

بەل باغلىماق
We eat too much

بېلى باغلاقلىق
resolute, decisive

بېلى بوش
indecisive, irresolute

بەلەن. سۈپ [bələn]
good, fine:

ئۇ شۇنداق بەلەن ئوقۇتقۇچى.
He's a fine teacher.

بەلباغ. ئى [bəlbaoɪ]
a waistband, belt

بەلدەم. ئى [bəldəm]
a joint, knot

بەلغەم. ئى [bəloɪəm]
splttle, phiegm

[bəlgilənmək]
to be appointed:
ۋاقىت بەلگىلەندى.
A time was appointed.
بەلگىلەنگۈچى. ئى [bəlgilənggüqi]
the appointed person
بەلگىلىك. سۈپ [bəlgilik]
appointed; fixed, steady:
بەلگىلىك ۋاقىتتا
at the appointed hour
بەلگىلىمە. ئى [bəlgilimə]
a rule, procedure
بەللى. ئسم [bəlli]
fine, OK! Yes Sir!:
بەللى، شۇنداق قىلىش كېرەك.
That's right, that's what we must do.
بەندە. ئى [bəndə]
a servant of God
بەندىك. ئى [bənding]
a chair, stool
بەھۇزۇر. سۈپ [bəhuzur]
at ease, relaxed:
بەھۇزۇر ئولتۇرماق
to sit at ease
بەيتۇللا. ئى [bəytulla]
heaven, paradise
بەيگە. ئى [bəygə]
a horse race
بريگادىر. ئى [brigadir]

بەلكى. باغل [bəlki]
maybe, in case:
پەلتونى ئېلىۋېلىڭ، بەلكى سوغۇق بولۇپ قېلىشى مۇمكىن.
Take a coat in case it's cold.
ئۇ بەلكى كېلىدۇ، بەلكى كەلمەيدۇ.
He may or may not come.
بەلكى بارىمەن.
I might go.
بەلگە. ئى [bəlgə]
a mark, target:
تىنىش بەلگىلىرى
punctuation marks
سوئال بەلگىسى
a question mark
يول بەلگىسى
a signpost
بەلگە سالماق. پ
to mark:
بەلگە سېلىنغان جاي ئۇ ئادەمنىڭ ئۆلگەن يېرى.
A cross marks the place where he died.
بەلگىلە-بەلگىلىمەك. پ [bəlgilimək]
to appoint, arrange:
ۋاقىتنى بەلگىلىمەك
to appoint a time
ۋەزىپىنى بەلگىلىمەك
to appoint a task
بەلگىلەنـبەلگىلەنمەك. پ

a brigadier

برىلىيانت. ئى [brilyant]

a diamond;

ئۇ برىلىيانت مارجان تاقاپتۇ.

She wore a diamond necklace.

بوپا. ئى [bo:pa]

a bundle wrapped in a cloth

بوپبوش. سۈپ [bopbox]

completely empty, vacant

بوپلان-بوپلانماق. پ [bopilanmaq]

to be cheated; wrapped up

بوتا [bota]

see below

بوتا كۆز. ئى

big black eyes

بوتكا. ئى [botka]

a mobile shop, booth

بوتۇلكا. ئى [botulka]

a bottle

بوتۇلكىلىق. سۈپ [botulkilik]

bottled

بوجاق. ئى [bo:jaŋ]

a protector, guardian

بور. ئى [bor]

a piece of chalk

بورا. ئى [bo:ra]

a reed mat

بوران. ئى [bo:ran]

a gale, storm;

بوران چىقىۋاتىدۇ.

It's blowing a gale.

بوران-چاپقۇن. ئى [boran—qapqun]

a thunder storm

بورانقۇش. ئى [borankux]

a storm petrel

بورانلىق. سۈپ [bo:ranlik]

stormy, tempestuous

بوردا-بوردىماق. پ [bordimaq]

to get fat (of an animal)

بوردات-بوردىتماق. پ [bordatmaq]

to fatten up (an animal)

بوردال-بوردالماق. پ [bordalmaq]

to be fattened up

بورسۇق. ئى [borsuq]

a badger

بورۇن. ئى [borun]

a guarantor

بوز. سۈپ [boz]

virgin; dappled;

بوز يەر

virgin soil

بوز يىگىت

an unmarried young man

بوز ئات

a dappled horse

بوزەك. سۈپ [bo:zək]

بوشاتـبوشاتماق. پ
[boxatmaq]
to empty, vacate:
ۋەزىپىدىن بوشاتماق
to relieve someone of his duties

بوشاشـبوشاشماق. پ
[boxaxmaq]
to become loose, relax:
ئارغامچا بوشىشىپ كەتتى.
The rope has come loose.

بوشاق. سۈپ [boxaŋ]
weak, feeble

بوشاڭلىق. ئى [boxaŋlik]
weakness, feebleness

بوشانـبوشانماق. پ
[boxanmaq]
to give birth; to be fired:
ئىشتىن بوشانماق
to be fired from one's work

بوشاندۇرـبوشاندۇرماق. پ
[boxandurmaq]
to deliver a baby

بوشلۇق. ئى [boxluq]
space, emptiness:
ئالەم بوشلۇقى
outer space
ئېغىز بوشلۇقى
the oral cavity

بوغـبوغماق. پ [boo̯maq]
to strangle, tie up, tighten:
بوغۇپ ئۆلتۈرمەك
bullied, insulted

بوزەك بولماق. پ
to be bullied, insulted

بوزەك قىلماق. پ
to bully, insult

بوزەكلىك. ئى [bo:zəklik]
bullying, insulting

بوزلاـبوزلىماق. پ
[bozlimaq]
to wail, whine

بوستان. ئى [bostan]
an oasis:
چۆللەرنى بوستان قىلماق
to turn the deserts into oases

بوستانلىق. ئى [bostanlik]
an aosis

بوسۇغا. ئى [bosuo̯a]
the threshold

بوش. سۈپ [box]
empty, vacant, free:
بوش ۋاقىت
free time
بوش ئورۇن
an empty seat
بۇ يەردە بوش كارىۋات بار.
There is a spare bed here.

بوشاـبوشىماق. پ
[boximaq]
to be empty, vacant; loose:
بۇرما بوشاپ قاپتۇ.
The screw is loose.

to have someone killed

بوغۇزلان-بوغۇزلانماق. پ

[boo1uzlanmaḳ]

to be killed

بوغۇش-بوغۇشماق. پ

[boo1uxmaḳ]

to strangle one another

بوغۇق. سۈپ [boo1uḳ]

tied up, closed:

ئاغزى بوغۇق تاغار

a closed sack

بوغۇقلۇق. ئى [boo1uḳluḳ]

tied up, closed

بوغۇل-بوغۇلماق. پ

[boo1ulmaḳ]

to choke, strangle:

بوغۇلۇپ ئۆلمەك

to choke to death

بوغۇم. ئى [boo1um]

a joint; a syllable:

بارماق بوغۇملىرى

finger joints

بوغۇملۇق. سۈپ

[boo1umluḳ]

jointed; syllabic:

مانا بۇنداق سۆزلەر قوش بو-
غۇملۇق سۆز دەپ ئاتىلىدۇ.

Words such as these are called di—syllabic words.

بول-بولماق. پ [bolmaḳ]

to be, become, happen:

to kill by strangling

هېسابنى بوغماق

to tie up the accounts

بوغا. ئى

a halter (around a donkey's neck)

بوغاز. سۈپ [boo1az]

pregnant (of animals):

بوغاز قوي

a sheep in lamb

بوغالتىر. ئى [boo1altir]

an accountant

بوغالتىرلىق. ئى

[boo1altirliḳ]

accontancy

بوغجۇما. ئى [boo1juma]

a leather bundle

بوغما. سۈپ [boo1ma]

rolled up, folded over:

بوغما يەڭ

rolled up sleeves

بوغۇز. ئى [boo1uz]

the throat

بوغۇزلا-بوغۇزلىماق. پ

[boo1uzlimaḳ]

to kill, to cut someone's throat:

قوي بوغۇزلىماق

to kill a sheep

بوغۇزلات-بوغۇزلاتماق. پ

[boo1uzlatmaḳ]

تېز بولۇڭ!
Be quick!
نېمە بولدى؟
What happened?
سىز كىم بولىسىز؟
Who are you?
ئاتام دوختۇر، مەن ئوقۇغۇچى.
My father's a doctor. I'm a student.
شۇنداق بولسۇن!
So be it!, OK!
بولدى، ئاچچىقلانماڭ!
OK, don't be angry!
بولدى، ھېچ ۋەقەسى يوق.
Anyway, it doesn't matter.
كۈنلۈكنى ئېلىۋېلىڭ، بولمىسا يامغۇردا قالىسىز.
Take an umbrella, otherwise you'll get wet.
بېلەت بولمىسا كىرەلمەيسىز.
You can't come without a ticket.
مەن كىرسەم بولامدۇ؟
May I come in?
بولىدۇ!
OK! yes!

بولا-بولىماق. پ
[bolimaq]
to wrap up, package:
چاينى بولىماق
to wrap up tea

بولار-بولماس. پ
[bolar—bolmas]
sully, foolish:
ئۇنداق بولار-بولماس ئىشلارنى قىلماڭ.
Don't do such silly shings.

بولاق. ئى [bo:laq]
a bundle:
بىر بولاق كىيىم
a bundle of clothes

بولاقلىق. سۈپ [bo:laqliq]
wrapped up, tied up

بولاڭ-بولاناق. پ
[bo:lanmaq]
to be wrapped up

بولشېۋىزم. ئى [bolxewizm]
Bolshevism

بولشېۋىك. ئى [bolxewik]
Bolshevik

بولقا. ئى [bolka]
a hammer

بولقىلا-بولقىلىماق. پ
[bolqilimaq]
to hammer

بولكا. ئى [bolka]
western—style bread

بولمىغۇر. سۈپ [bolmioɲur]
ridiculous, foolish, absurd:
ئۇ ئادەم داۋاملىق شۇنداق بولمىغۇر ئىشلارنى قىلىدۇ.
That man is always doing such ridiculous things.

بولۇپمۇ. رەۋ [bolupmu]

[bombardiman]
a bombardment
بوهتان. ئى [bohtan]
slander, lies:
ئۇلارنىڭ ھەممىسى بوھتان.
That's all lies.
بوھتانچى. ئى [bohtanqi]
a slanderer, liar
بوۋا. ئى [bowa]
grandfather, ancestor
بوۋاق. ئى [bowaq]
a baby, infant
بوۋاي. ئى [boway]
an old man
بوي 1. ئى [boy]
stature, length:
بويى ئېگىز
tall, well—built
پەلتو تىكتۇرۇشكە بۇ رەخت بوي تۇرمايدۇ.
This cloth isn't long enouhg.
بوي بەرمەك
to obey
ئۇ ھېچكىمگە بوي بەرمەيدۇ.
He doesn't obey anyone.
بويىدىن ئاجرىماق
to have a miscarriage
بويىغا يەتمەك
to come of age
بوي 2. ئى [boy]
side, edger:

especially, in particular:
مەن مېۋىلەرنى ياخشى كۆرىمەن، بولۇپمۇ ئۈزۈمنى.
I like fruit, especially grapes.
بولۇشۇش-بولۇشماق. پ
[boluxmaq]
to be on good terms with:
قىزىڭىز يولدىشى بىلەن بولۇشۇپ قالدىمۇ؟
Is your daughter on good terms with her husband?
بولۇشسىز. سۈپ [boluxsiz]
negative:
پېئىلنىڭ بولۇشسىز شەكلى
the negative form of a verb
بولۇشلۇق. سۈپ [boluxluk]
positive:
پېئىلنىڭ بولۇشلۇق شەكلى
the positive form of a verb
بولۇشۇش-بولۇشۇشماق. پ
[boluxuxmaq]
to get on with each other.
بوم. سۈپ [bom]
husky, deep (of a voice):
بوم ئاۋاز
a deep voice
بومبا. ئى [bomba]
a bomb:
بومبا تاشلىماق. پ
to bomb
بومباردىمان. ئى

يول بويىدا
on the side of the road
دېڭىز بويىدا
by the sea
بويا-بويىماق. پ [boyimaq]
to dye:
رەخت بويىماق
to dye cloth
بويات-بوياتماق. پ [boyatmaq]
to have some thing dyed
بوياق. ئى [boyaq]
dye, colour
بوياقچى. ئى [boyaqqi]
a dyer
بوياقچىلىق. ئى [boyaqqilik]
dyeing
بوياقخانا. ئى [boyaqhana]
a dyeing house
بويال-بويالماق. پ [boyalmaq]
to be dyed, coloured
بويتاق. سۈپ [boytaq]
single, unmarried:
ئۇ بالا تېخى بويتاق.
He's still single.
بويتاقلىق. ئى [boytaqlik]
singleness, not married
بويسۇن-بويسۇنماق. پ [boysunmaq]
to obey:
مۇئەللىمگە بويسۇنۇڭ.
Obey the teacher.
ئازچىلىق كۆپچىلىككە بويسۇنماق
the minority obey the majority
بويسۇندۇر-بويسۇندۇرماق. پ [boysundurmaq]
to conquer, overcome:
ئۇلار مۇشۇنداق ئۇسۇللار بىلەن بىزنى بويسۇندۇردى.
They conquered us using such methods as these.
بويلا-بويلىماق. پ [boylimaq]
to walk along side: touch the bottom of:
دەريا بويلاپ ماڭماق
to walk along the river
مەن سۇغا بويلىمىدىم.
I couldn't touch the bottom (of the river).
بويلۇق. سۈپ [boyluq]
statured, sized:
پاكار بويلۇق ئادەم
a man of short stature
بويۇن. ئى [boyun]
the neck:
بوتۇلكىنىڭ بوينى
the neck of a bottle
بوينى قاتتىق
obstinate
بويۇن ئەگمەك.

This sheep is very fat.

بۇت. ئى [but]
an idol, god

بۇتپەرەس. ئى [butpərəs]
an idolator, an idol wor—shipper

بۇتخانا. ئى [buthana]
a temple, shrine

بۇددا. ئى [budda]
Buddha

بۇددىزم. ئى [buddizm]
Buddism

بۇددىست. ئى [buddist]
a Buddist

بۇرا-بۇرىماق. پ [burimaq]
to turn, twist, wind:
هارۋىنى ئوڭغا بۇرىماق.
to turn a cart to the right
سۆزنىنى باشقا ياقفا بۇرىماق
to change the meaning of a word

بۇراتـ-بۇراتماق. پ [buratmaq]
to cause to turn, twist

بۇرادەر. ئى [buradər]
fellow, brother

بۇرادەرچىلىك. ئى [buradərqilik]
friendship, fellowship

بۇرالـ-بۇرالماق. پ [buralmaq]
to obey:
ئۇ ئانچە ئاسان بويۇن ئەگمەيدۇ.
He's not very obedient.
بويۇن تولغماق
to disobey, defy
بويۇنغا ئالماق
to admit, acknowledge

بويۇنتۇرۇق. ئى [boyunturuq]
a yoke:
ئىككى كالا بويۇنتۇرۇقتا
two cows in a yoke

بويۇنچاق. ئى [boyunqaq]
a yoke

بويىچە. رەۋ [boyiqə]
according to, throughout:
قانۇن بويىچە
according to the law
سىزنىڭ دېگىنىڭىز بويىچە ئىش قىلدۇق.
We did it just as you told us to.
مەملىكەت بويىچە
throughout the country

بۇ. ئال [bu]
this, these:
ئاۋۇ ئاياغلار بۇلاردىن كۆپ قىممەت ئىكەن.
Those shoes are more ex—pensive than these.
بۇ قوي ناھايىتى سېمىز ئىكەن.

having a thread:

بۇرمىلىق مىخ

a screw

بۇرناكۈن. رەۋ [burna:kün]

the day before yesterday:

ئۇ ماڭا بۇرناكۈن يېتىپ كېلىمەن دېگەن.

He said he would be here the day before yesterday.

بۇرۇت. ئى [burut]

a moustache

بۇرۇتلۇق. سۈپ [burutluk]

with a moustache:

ئەنە ئاۋۇ بۇرۇتلۇق ئادەم مېنىڭ دادام بولىدۇ.

That man with a moustache is my father.

بۇرۇل-بۇرۇلماق. پ [burulmak]

to turn, face:

بۇرۇلۇپ قارىماق

to turn and look over one's shoulder

سولغا بۇرۇلۇڭ.

Turn left.

بۇرۇلدۇر-بۇرۇلدۇرماق. پ [buruldurmak]

to cause to turn, twist

بۇرۇلكا. ئى [burulka]

trousers, pants:

كەڭ پۇشقاقلىق بۇرۇلكا

flared trousers

to be turned, twisted

بۇرام. ئى. م [buram]

a roll:

بىر بۇرام قەغەز

a roll of paper

بۇرجەك. ئى [burjək]

a corner, edge:

جوزىنىڭ تۆت بۇرجىكى

the four corners of the table

بۇرچ. ئى [burq]

duty: obligation responsibility

بۇرژۇئا. سۈپ [burzua]

bourgeois

بۇرژۇئازىيە. ئى [burzuaziyə]

the bourgeoisie

بۇرغىلا-بۇرغىلىماق. پ [buroilimak]

to dig

قۇدۇقنى بۇرغىلىماق

to dig a well

بۇرما. ئى [burma]

a metal thread; a screw:

بۇرما مىخ

a screw

بۇرما لامپۇچكا

a screw—type light bulb

بۇرمىلا-بۇرمىلىماق. پ [burmilimak]

to drill: distort; mis represent; twist

بۇرمىلىق. سۈپ [burmilik]

بۇرۇن 1. ئى [burun]
the nose:
بۇرۇن بوشلۇقى
the nasal cavity
بۇرۇن تۆشۈكى
a nostril
بۇرۇن 2. ئى [burun]
before, ago:
ئۈچ ھەپتە بۇرۇن
three weeks ago
مەن سىزنى بۇرۇن كۆرگەن.
I've seen you before.
ساقەت ئالتىدىن بۇرۇن كەلسۇن.
Come before 6 o'clock.
بۇرۇندىن. رەۋ [burundin]
formerly, previously
بۇرۇنقى. سۈپ [burunqi]
the last, the previous:
بۇرۇنقى زاماندا
in times past
بۇز-بۇزماق. پ [buzmaq]
to break, tear down:
كونا ئۆينى بۇزماق
to pull down an old house
مۇناسىۋەتنى بۇزماق
to break off relations
ئۇيقۇنى بۇزماق
to disturb one's sleep
بۇزدۇر-بۇزدۇرماق. پ
[buzdurmaq]
to have pulled down

بۇزغۇنچى. ئى [buzoɣunqi]
a saboteur, destroyer
بۇزغۇنچىلىق. ئى
[buzoɣunqiliq]
sabotage, damage
بۇزۇق. سۈپ [buzuq]
broken down, damaged:
بۇزۇق ماشىنا
a broken-down car
بۇزۇقچىلىق. ئى
[buzuqqiliq]
damage, harm
بۇزۇل-بۇزۇلماق. پ
[buzulmaq]
to go bad, be damaged:
بۇ سۈت بۇزۇلۇپ قاپتۇ.
The milk has gone bad.
ماشىنا ئېغىر دەرىجىدە
بۇزۇلدى.
The car was badly damaged.
ئۇ بۇزۇلۇپ قالدى.
It's out of order.
بۇزۇلماس. سۈپ [buzulmas]
unbreakable, unending:
بۇزۇلماس دوستلۇق
urbreakable friendship
بۇڑ-بۇڑ. ت [buz-buz]
the sound of food cooking
بۇزۇلدا-بۇزۇلدىماق. پ
[buzuldimaq]
to make a buzzing noise
بۇغا. ئى [buoa]

بۇلاش-تالاش. ئى
[bulax—talax]
robbery, stealing

بۇلاق. ئى [bulaq]
a spring (of water):
سۇزۇك بۇلاق سۇيى
clear spring water

بۇلاقلىق. ئى [bulaqlik]
with springs of water

بۇلاڭ-تالاڭ. ئى
[bulaŋ—talaŋ]
see below:
بۇلاڭ ـ تالاڭ قىلماق
to rob, steal, plunder
ئۇنىڭ ئۆيى بۇلاڭ ـ تالاڭغا ئۇچرىدى.
His house was robbed.

بۇلاڭچى. ئى [bulaŋqi]
a thief, robber

بۇلاڭچىلىق. ئى [bulaŋqilik]
robbery, thieving

بۇلان-بۇلانماق. پ
[bulanmaq]
to be robbed, plundered

بۇلبۇل. ئى [bulbul]
a nightingale

بۇلبۇلگويا. ئى
[bulbulgoya:]
a mytical talking bird

بۇلتۇر. رەۋ [bultur]
last year

بۇلدۇق-بۇلدۇق. رەۋ
an antelope, deer

بۇغداي. ئى [buoday]
wheat:
بۇغداي دېنى
a grain of wheat
بۇغداي مايسىسى
young wheat seedlings

بۇغدايلىق. ئى [buodaylik]
a wheat field

بۇقا. ئى [buka]
a bull, ox

بۇقۇلدا-بۇقۇلدىماق. پ
[bukuldimaq]
to sob, weep:
بۇقۇلداپ يىغلىماق
to sob, weep

بۇل 1. ئى [bul]
the hub of a wheel

بۇل 2. ئى [bul]
a winch, windlass

بۇلا-بۇلىماق. پ [bulimaq]
to rob, plunder:
بۇلاپ ئالماق
to grab, snatch
ئۇ مېنىڭ پۇل قاپچۇقۇمنى بۇلاپ ئالدى.
He grabbed my purse.

بۇلاپكا. ئى [bulapka]
a broach

بۇلاش-بۇلاشماق. پ
[bulaxmaq]
to rob one another

[bulutluq] سۇپ **بۇلۇتلۇق.**
cloudy, overcast:
بۇلۇتلۇق ھاۋا
cloudy weather
[buluŋ] ئى **بۇلۇڭ.**
a corner, angle:
بۇلۇڭدا
in the corner
ئۈچ بۇلۇڭ
a triangle
[buluŋluq] سۇپ **بۇلۇڭلۇق.**
angled, with corners
[bunqə] ئال **بۇنچە.**
so much; to this degree
[bunqilik] ئال **بۇنچىلىك.**
this (much), so (much)
[bunqiwala] سۇپ **بۇنچىۋالا.**
this (much, big, etc.):
مەن بۇنچىۋالا ئاشنى يەپ كېتەلمەيمەن.
I can't eat this much food.
[bundaq] ئال **بۇنداق.**
like this, this kind
[buyan] رەۋ **بۇيان.**
before, since:
ئۇزۇندىن بۇيان
long ago
دۆلەت قۇرۇلغاندىن بۇيان
since the founding of the country
ئىككى يىلدىن بۇيانقى ئەھۋال
the situation in the last

[bulduq—bulduk]
the sound made by boiling water
پ **بۇلدۇقلا-بۇلدۇقلىماق.**
[bulduqlimaq]
to bubble (of water)
پ **بۇلغا-بۇلغىماق.**
[bulƣimaq]
to pollute, make dirty:
ھاۋانى بۇلغىماق
to pollute the air
نامىنى بۇلغىماق
to dirty a person's reputation
[bulƣar] ئى **بۇلغار،**
Bulgarian, a Bulgarian
[bulƣarqə] ئى **بۇلغارچە.**
the Bulgarian language
پ **بۇلغان-بۇلغانماق.**
[bulƣanmaq]
to be polluted, spoiled, broken
[bulmaq] ئى **بۇلماق.**
a porridge—like food
[bulut] ئى **بۇلۇت.**
a cloud:
قارا بۇلۇت
black clouds
سۇپ **بۇلۇتسىمان.**
[bulutsiman]
cloud—like resembling a cloud

تۇرمۇشقا كېرەكلىك بۇيۇملار
articles of daily necessity

بۆدۈنە. ئى [bədünə]
a quail

بۆرە. ئى [bərə]
a wolf

بۆرەك. ئى [bərək]
a kidney

بۆرتمە. سۈپ [bərtmə]
protruding, raised:
بۆرتمە گۈل
a raised floral design

بۆسـبۆسمەك. پ
[bəsmək]
to break through, to smash:
بۆسۈپ كىرمەك
to break into
ئوغرىلار ئۆيگە بۆسۈپ كىردى.
The thieves broke into the house.
مۇداپىسىنى بۆسۈپ ئۆتمەك
to break through defences

بۆسۈلـبۆسۈلمەك. پ
[bəsülmək]
to come open, undone:
چاپان تىكىچىدىن بۆسۈلدى.
The coat is coming apart at the sean

بۆشۈك. ئى [bəxük]
a cradle, baby's bed:
بۆشۈك توي
a cradle party (a ceremony

two years

بۇيرۇـبۇيرۇماق. پ
[buyrumaq]
to order, command:
ئۇ بىزنى تاڭ سەھەردە يولغا چىقىشقا بۇيرۇدى.
He ordered us to leave at dawn.
خۇدا بۇيرىسا!
God willing!

بۇيرۇق 1. ئى [buyruq]
a command, an order:
ئۇ ئەسكەرلەرگە: «ئېتىشنى توختىتىڭلار!» دەپ بۇيرۇق قىلدى.
He ordered the soldiers to stop shooting.

بۇيرۇق 2. ئى [buyruq]
imperative:

بۇيرۇق پېئىل. ئى
an imperative verb

بۇيرۇقچى. ئى [buyruqqi]
a commander, giver of orders

بۇيرۇقچىلىق. ئى
[buyruqqilik]
commanding ordering

بۇيرۇلـبۇيرۇلماق. پ
[buyrulmaq]
to be ordered to

بۇيۇم. ئى [buyum]
an article, an item:

held 40 days after a babys' birth)

بۆك. ئى [bək]
a hat, cap:
بۆكنى ئاسمانغا ئاتماق
to be over the moon

بۆكەن. ئى [bokən]
an antelope

بۆل-بۆلمەك. پ
[bəlmək]
to divide, share:
بۇ پېچىننى بەش پارچىغا بۆلۈشىمىز كېرەك.
We must divide the cake into five pieces.
ئالتىنى ئۈچكە بۆلسە ئىككىدىن تېگىدۇ.
6 divided by 3 equald 2.

بۆلۈپ بەرمەك. پ
to distribute

بۆلەك. ئى [bələk]
a part, piece, constituent:
جۈملە بۆلەكلىرى
the constituent parts of a sentence

بۆلجۈرگەن. ئى [bəljürgən]
a strawberry

بۆلدۈر-بۆلدۈرمەك. پ
[bəldürmək]
to be divided, shared out

بۆلگۈچ. سۈپ [bəlgüq]
divisive dividing

بۆلگۈچى. ئى [bəlgüqi]
a seperatist

بۆلۈش. پ [bəlüx]
division (in mathematics)

بۆلۈش-بۆلۈشمەك. پ
[bəlüxmək]
to share with each other, divide amongst

بۆلۈم. ئى [bəlüm]
a department (of a hospital, etc.):
بالىلار بۆلۈمى
the Paediatric department
تەھرىر بۆلۈمى
the Editornal department

بۆلۈن-بۆلۈنمەك. پ
[bəlünmək]
to be diveded, shared out
گەپ بۆلۈنمەك
to interrupt

بۈدۈر. سۈپ [büdür]
curved, curly:
بۈدۈر چاچ
with curly hair

بۈدۈر-بۈدۈر. سۈپ
[büdür—büdür]
curved, curly

بۈدۈر-چوقۇر. سۈپ
[büdür—qo:kur]
uneven, not straight
بۇ تاختاينىڭ يۈزى ساپلا بۈدۈر-چوقۇر بولۇپ كېتىپتۇ.

بۈگۈنكى ئىشنى ئەتىگە قويما.
Don't put off today's work until tomorrow.

بۈگۈنلۈك. سۈپ [bügünlük]
today's for today

بۈۋى. ئى [büwi]
a woman who performs religious ceremonies

بۈيۈك. سۈپ [büyük]
large, great, huge:
بۈيۈك پىلان
a great plan

بېجىرمەك. پ [bejirmək]
to handle, implement:
رەسمىيەتنى بېجىرمەك
to go through the official formalities

بېخىل. سۈپ [behil]
miserly, stingy:
بېخىل ئادەم
a miser

بېخىللىق. ئى [behillik]
stinginess, miserliness

بېرىش-كېلىش. پ [berix—kelix]
coming and going, return:
مەن بېرىش-كېلىش بىلىتىنى ئالماقچى.
I want a return ticket.

بېرىلىمەك. پ [berilmək]
This plank has become warped.

بۈركۈت. ئى [bürküt]
an eagle:
بۈركۈت كۆكتە پەرۋاز قىلماقتا.
An eagle is soaring in the sky.

بۈك. سۈپ [bük]
thick, dense:
بۈك ئورمانلىق
a dense forest

بۈك-باراقسان. سۈپ [bük—baraksan]
thick, dense:
بۈك-باراقسان ئورمان
a dense forest

بۈككىدە. رەۋ [bükkidə]
thick, dense

بۈگۈن. رەۋ [bügün]
today:
بۈگۈندىن باشلاپ...
From today on...
بۈگۈنگە قەدەر
until today
بۈگۈن ئاخشام
tonight
بۈگۈن-ئەتە
today or tomorrow

بۈگۈنكى. سۈپ [bügünki]
today's:
بۈگۈنكى گېزىت
today's newspaper

to put down a revolt

بېسىقلىق. سۈپ [besiqlik]

loaded, filled:

يۈك بېسىقلىق ماشىنا

a loaded lorry

بېسىل-بېسىلماق. پ [besilmaq]

to be in stock; to subside, calm down:

بېسىلىپ قالغان مالالار

unsold goods

شامال بېسىلدى.

The wind has subsided.

ئاغرىق بېسىلدى.

The pain has subsided.

بېسىم. ئى [besim]

pressure, stress:

قان بېسىمى

blood pressure

ئۇنىڭغا نۇرغۇن بېسىم بار.

He's under a lot of stress.

بېسىم بىلەن بويسۇندۇرماق

to force someone to comply

بېشارەت. ئى [bexarət]

a sign, omen, indication:

بېشارەت بەرمەك. پ

to give an indication

بېغىر. ئى [beoir]

the liver:

بېغىر رەڭ

brown, dark—purple

بېغىش. ئى [beoix]

to concentrate, be serious about:

بېرىلىپ ئىشلىمەك

to work hard

بېزە-بېزىمەك. پ [bezimək]

to decorate, adorn:

بىز ئۆينى بېزەيمىز.

We will decorate the house.

بېزەر-بېزەرمەك. پ [bezərmək]

to have decorated

بېزەش-بېزەشمەك. پ [bezəxmək]

to decorate each other.

بېزەل-بېزەلمەك. پ [bezəlmək]

to be decorated

بېسىق. سۈپ [besiq]

busy, rapid

بېسىق-بېسىقماق. پ [besiqmaq]

to calm down, subside:

ئۇلارنىڭ جېدىلى بېسىقىپ قالدى.

They have solved their dispute.

بېسىقتۇر-بېسىقتۇرماق. پ [besiqturmaq]

to (cause to) calm, to quieten:

توپىلاڭنى بېسىقتۇرماق

the wrist

بېغىشلا-بېغىشلىماق. پ

[beoɟixlimaḳ]

to devote, donate to:

ئۇ بارلىقىنى ۋەتەنگە بېغىشلىدى.

He gave his all for the country.

بېغىشلاش-بېغىشلاشماق. پ

[beoɟixlaxmaḳ]

to devote to each other

بېغىشلان-بېغىشلانماق. پ

[beoɟixlanmaḳ]

to be devoted to

بېغىشلىما. ئى [beoɟixlima]

a dedication, dedicatory message

بېقىل-بېقىلماق. پ

[beḳilmaḳ]

to be raised, reared

بېقىن-بېقىنماق. پ

[beḳinmaḳ]

to obey; depend on

بېقىندۇر-بېقىندۇرماق. پ

[beḳindurmaḳ]

to conquer, subjugate

بېقىندى. سۈپ [beḳindi]

dependant, subordinate

بېقىندى جۈملە

a dependant clause

بېقىندىلىق. ئى [beḳindiliḳ]

dependence, subordination

بېكەت. ئى [bekət]

bus station, bus stop:

ئاپتوبۇس بېكىتى

a bus stop

ئاپتوبۇس بېكىتى نەدە؟

Where's the bus station?

بېكىت-بېكىتمەك. پ

[bekitmək]

to fix, nail:

بەلگىنى ئىشىككە بېكىتىڭ.

Nail the sign to the door.

بېكىتىل-بېكىتىلمەك. پ

[bekitilmək]

to be fixed, firmly placed

بېلەت. ئى [belət]

a ticket; a vote:

ئاشلىق بېلىتى

food tickets, meal tickets

كىنو بېلىتى

a cinema ticket

بېلەت تاشلىماق

to cast a vote

مەن ئۇنىڭ ئۈچۈن بېلەت تاشلىدىم.

I voted for him.

بېلىق. ئى [beliḳ]

a fish

بېلىق تۇتماق. پ

to fish

سىز بېلىق تۇتۇشنى ياخشى كۆرەمسىز؟

Do you like fishing?

بېلىقئالغۇچ. ئى

[beliqaloquq]
a fishing
بېلىقچى. ئى [beliqqi]
a fisherman
بېلىقچىلىق. ئى [beliqqiliq]
fishing
بېلىقسىمان. سۈپ
[beliqsiman]
fish—like, resembling a fish
بېنەپتە. ئى [benəptə]
a week—day
بېنزىن. ئى [benzin]
petrol, benzine
بېھى. ئى [behi:]
quince
بېيىمىق. پ [beyimaq]
to become rich:
ئۇ بارغانسېرى بېيىۋاتىدۇ.
He's getting richer and richer.
بېيىت 1. ئى [beyit]
a story, fable
بېيىت ئېيتماق. پ
to tell a story
بېيىتماق 2. پ
[beyitmaq]
to enrich, cause to get rich
بېيىشىمىق. پ
[beyixmaq]
to enrich one another
بىئارام. سۈپ [biaram]
unhappy, worried:
بالىڭىز تېپىلىپ قالار، بۇنداق بىئارام بولماڭ.
Your child will be found, don't be so worried.
بىئارامىلىق. ئى [biaramlik]
worry, unhappiness
بىئەپ. سۈپ [biəp]
unsuitable, inconvenient:
قەلەمنى مۇنداق تۇتۇش بىئەپ.
That's not a good way to hold the pen.
بىئەپلىك. ئى [biəplik]
inconvenience, unsuitableness
بىئەدەب. سۈپ [biədəb]
impolite, rude
بىئەدەبلىك. ئى [biədəblik]
impoliteness, rudeness
بىباھا. سۈپ [bibaha:]
priceless, of great; value
بىپايان. سۈپ [bipayan]
vast, limitless:
بىپايان دېڭىز
the vast ocean
بىپەرۋا. سۈپ [bipərwa:]
careless, negligent:
ئىشقا بىپەرۋا قارىماق
to have a negligent: attitude
بىپەرۋالىق. ئى
[bipərwa:lik]
carelessness, negligence
بىتاقەت. سۈپ [bita:kət]
impatient, impetuous

to sprout

بىخەتەر. سۈپ [bihətər]
safe, secure:
بىخەتەر ساندۇق
a safe, money box
سەپىرىڭىز بىخەتەر بولسۇن!
Have a safe trip!
مەن پۇلۇمنى بىخەتەر ساندۇقتا ساقلايمەن.
I keep my money in a safe.

بىخەتەرلىك. ئى [bihətərlik]
safety, security

بىخەستە. سۈپ [bihəstə:]
negligent, careless

بىخەستىلىك. ئى [bihəstilik]
negligence, carelessness

بىخەۋەر. سۈپ [bihəwər]
without information or news:
بىخەۋەر قالماق
to be without news, ignorant

بىخەۋەرلىك. ئى [bihəwərlik]
ignorant of, without knowledge of

بىخلاڭ-بىخلانماق. پ [bihlanmaq]
to sprout:
ئۇرۇقلار بىخلاندى.
The seeds have sprouted.

بىخۇد. سۈپ [bihud]
careless, negligent

بىتاقەتلىك. ئى [bitakətlik]
impatience, impetuosity

بىتەرەپ. سۈپ [bitərəp]
neutral, impartial:
بىتەرەپ مەملىكەت
a neutral country
بىتەرەپ تۇرماق
to remain neutral

بىتەرەپلىك. ئى [bitərəplik]
neutrality, impartiality

بىتەرەت. سۈپ [bitərət]
ritually unclean, unwashed

بىتەلەي. سۈپ [bitələy]
unlucky, unfortunate

بىتەلەيلىك. ئى [bitələylik]
a misfortune, misadventure

بىتچىت. رەۋ [bitqit]
see below

بىتچىت بولماق. پ
to be ruined, shattered

بىتچىت قىلماق. پ
to ruin, shatter

بىچارە. سۈپ [biqa:rə]
unfortunate, helpless, wretched

بىچارىلىك. ئى [biqa:rilik]
helplessness, wretchedness

بىخ. ئى [bih]
a shoot (of a young plant):
بىخ يېرىپ چىقماق
to sprout

بىخ چىقارماق. پ

بىخۇدلاشـ بىخۇدلاشماق. پ [bihudlaxmaq]
to be casual, off—hand
بىخۇدۇك. سۈپ [bihudük]
relaxed, casual
بىخۇدۇكلۇك. ئى [bihudüklük]
noncholance, off—handedness
بىر. س [bir]
a, one, per:
بىر كىتاب
a book
ئوندىن بىر
a tenth
بىر دەم
a short while, a short time
بىر قانچە كىتاب
a few books
باشقا بىرى
another one
ھەربىر سائىتىگە يەتمىش كىلو-مېتر
seventy kilometres per hour
مەن گۇاڭجۇغا بىر قېتىم بار-غان.
I've been to Guang zhou once.
سىز ئۈچ ئىشنى بىر قېتىمدا قىلالمايسىز.
You can't do three things at once.
خەنزۇلار بىر بالىلىق بولىدۇ.
Han women can only have one child.
بىر يەرگە كەلمەك
to make up one's mind
بىر يەرگە كېلىڭ.
Make up your mind.
بىر تەرەپ بولماق
to be handled, solved (of a problem)
بىر تەرەپ قىلماق
to handle, solve (a problem)
بىرئاز. رەۋ [biraz]
a little, a bit:
بىرئاز ساقلاپ تۇرۇڭ.
Wait a moment.
بىرئاز چارچىدىم.
I'm a little tired.
بىراق. باغل [birak]
but, however:
مەن بېرىشنى ئويلىغانىدىم، بىراق بارالمىدىم.
I wanted to go, but I couldn't
بىراقلا. رەۋ [birakla]
all together, all at once
بىرەـبىرە. رەۋ [birə—birə]
sometimes, occasionally
بىرەر. سۈپ [birər]
a certain, a particular:
بىرەر ئادەم
a certain person, somebdy
بىرەر جاي
a certain place, somewhere

[bir türlük]
unusual, out of the ordinary

بىردەك. سۈپ [birdək]
the same, identical

بىردەكلىك. ئى [birdəklik]
unanimity, accord

بىردەم. رەۋ [birdəm]
a moment, a short time, soon:
ئۇ بىردەمدە قايتىپ كېلىدۇ.
He'll be back soon.

بىردىن. رەۋ [birdin]
suddenly

بىردىنبىر. سۈپ [birdinbir]
unique, only:
مانا، بۇ بىردىنبىر ئۆلچەملىك جاۋاب.
This is the only answer to this question.

بىردىنلا. رەۋ [birdinla]
suddenly, all of a sudden:
ھاۋا بىردىنلا ئۆزگىرىپ كەتتى.
The weather suddenly changed.

بىر زامان. رەۋ [birzaman]
sometime past, a short while ago:
بىر زامان بولدى.
It's been a while.

بىرقانچە. ئال [birqanqə]
a few, several

بىرقانداق. ئال [birqandaq]

مەن بىز يوشۇرۇنالىغۇدەك بىرەر جاينى بىلمەيمەن.
I don't know any where to hide.

بىرەر نەرسە يېگۈڭىز بارمۇ؟
Do you want anything to eat?

بىر-بىرى. ئال [bir—biri]
each other, one another:
ئۇلار بىر-بىرىدىن ئۆگىنىۋاتىدۇ.
They are learning from each other.

ئۇلار بىر-بىرىنى قوللايدۇ.
They support each other.

بىر-بىردىن. رەۋ [bir—birdin]
one by one, one after the other

بىر-بىرلەپ. رەۋ [bir—birləp]
one by one, one after the other

بىر-بىرلەپ سۆزلىمەك. پ
to talk one after the other

بىرپەس. رەۋ [birpəs]
a short time:
بىر پەس يامغۇر ياغدى.
It rained briefly.

بىر توقاي. سۈپ [bir tokay]
great many, a lot

بىر تۈرلۈك. سۈپ

organization:
ئاياللار بىرلەشمىسى
a women's federation
بىرلىك. ئى [birlik]
singular; unity.
كۈچ بىرلىكتە
Strength is in unity.
بىرلىك ئىسىم.
a singular noum
بىرلىكتە. رەۋ [birliktə]
together, as one
بىرمەزگىل. رەۋ [birməzgil]
for a while, for a time:
ئۇ ئادەم بۇ جايدا بىر مەزگىل ئىشلىگەن.
That man worked here for a while.
بىر مەھەل. رەۋ [birməhəl]
at a certain time, once upon a time
بىرمۇنچە. ئال [birmunqə]
a fair number
بىرنەچچە. ئال [birnəqqə]
a few, several
بىرنەرسە. ئال [birnərsə]
something or other:
بىرنەرسە دېيىش تەس.
It's hard to know what to say.
بىرنېمە. ئال [birnemə]
something or other:
ئۇ قانداق بىر نېمە؟
somehow
بىرقەدەر. رەۋ [birqədər]
comparatively, quite:
بىرقەدەر ياخشى
quite good
بىرقۇر. رەۋ [birqur]
all at once, with a single sweep
بىرقۇر كۆرمەك. پ
to look over something rapidly
بىرقىسما. رەۋ [birqisma]
unusual, out of the ordinary
بىرقىسما بولماق. پ
to feel a little off
بىركەم. رەۋ [birkəm]
a little while
بىركىم. ئال [birkim]
a certain person
بىرلەشـبىرلەشمەك. پ [birləxmək]
to unite, combine:
بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتى
the United Nations
بىرلەشتۈرـبىرلەشتۈرـمەك. پ [birləxtürmək]
to cause to unite
بىرلەشمە 1. سۈپ [birləxmə]
combined, joint
بىرلەشمە 2. ئى [birləxmə]
a union, federation,

What kind of thing is it?

بىرھازا. رەۋ [birhaza:]

for some time, for a season

بىرھالدا. رەۋ [birhalda]

at the same time

بىرىكىش-بىرىكمەك. پ [birikmək]

to join, unite, combine

بىرىكتۈرۈش-بىرىكتۈرمەك. پ [biriktürmək]

to cause to combine, unite

بىرىكمە. ئى [birikmə]

a chemical compound, a mixture

بىرىكىشىش-بىرىكىشمەك. پ [birikixmək]

to join together, unite

بىرىنچى. س [birinqi]

the first, earliest, original:

بىرىنچى ئاي

January

بىرىنچى بولۇپ كەلگەن كىشى ئابلىمىت.

The fist person to arrive was Ablimit.

بىرىنچىلىك. ئى [birinqilik]

first place, top (in a contest)

بىريولى. رەۋ [biryoli]

at one stroke, all at once:

بىر يولى ئىچىۋەتمەك. پ

to drink with a single gulp

بىز. ئال [biz]

us, we:

بىزنىڭ ئۆيىمىز

our house

بىز ھەممىمىز كىنو كۆرۈشكە ئامراق.

We all enjoy watching films.

بۇ سىزنىڭ رەسىمىڭىز. بىزنىڭكى نەدە؟

That's your picture. Where's ours?

بىزار. سۈپ [bizar]

see below

بىزار بولماق. پ

to be sick of, fed up with

بىزارلىق. ئى [bizarliq]

hatred, loathing

بىزەڭ. سۈپ [bizəŋ]

unreasonable, stubborn

بىزەڭلىك. ئى [bizəŋlik]

stubborness, obstinacy

بىس. ئى [bis]

the blade of a knife:

پىچاقنىڭ بېسى

the blade of a knife

بىسات. ئى [bisat]

a utensil; furniture

ئۆي بىساتلىرى

household furniture

بىساتلىق. سۈپ [bisatliq]

equipped, furnished

بىسەرەمجان. سۈپ [bisərəmjan]

mixed up, in a jumble:

بسەرەمجان ئۆي
a house in disorder
بىسلىق. سۇپ [bislik]
bladed, with a blade:
ئۆتكۇر بىسلىق پىچاق
a sharp knife
بىسمىللا. ئىم [bismilla]
In the name of God!:
بىسمىللا بىلەن باشلىماق
to start an undertaking by invoking the name of God.
بىسوراق. سۇپ [bisoraq]
without asking, without permission
بىشەم. سۇپ [bixəm]
shameless, immodest
بىشەملىك. ئى [bixəmlik]
immodesty
بىغەرەز. سۇپ [bioʁərəz]
absent—minded, muddle—headed
بىغەم. سۇپ [bioʁəm]
carefree, not worried
بىقارار. سۇپ [biqarar]
irresolute, indecisive:
بىقارار ئىش
an undecided matter
بىقارارلىق. ئى [biqararlik]
indecisiveness, hesitation
بىقىن. ئى [biqin]
a rib; side; coastal region
بىكار. سۇپ [bikar]
free, unoccupied, empty:
مەن بىكار.
I'm free.
سىز ئەتە بىكارمۇ؟
Are you free tomorrow?
بىكار گەپ
empty words, nonsense
بىكارغا بەرمەك
to give something for free
بىكار قىلماق
to abrogate, annul, abolish
شەرتنامىنى بىكار قىلماق
to annul a treaty
بىكارچى. ئى [bikarqi]
an idle person, lay—about
بىكارچىلىق. ئى [bikarqilik]
idleness' laziness
بىكاردىن-بىكار. رەۋ
[bikardin—bikar]
in vain, to no purpose:
بىكاردىن-بىكار تاياق يېمەك
to get a beating for nothing
بىكارلا-بىكارلىماق. پ
[bikarlimaq]
to empty, vacate:
ئۆي بىكارلاپ بەرمەك
to vacate a house
بىگۇناھ. سۇپ [bigunah]
innocent, sinless
بىگىزقول. ئى [bigizqol]
the forefinger
بىلە-بىلمەك. پ [bilmək]

to know, to know how to:
مەن بىلمەيمەن.
I don't know.
شاھمات ئويناشنى بىلەمسىز؟
Can you play chess?
سىز رۇسچە بىلەمسىز؟
Do you know Russian?
ئۇنىڭ نېمە ئۈچۈن كەلمىگەنلىكىنى بىلمەكچىدىم.
I wonder why he didn't come.
بىلە-بىلىمەك. پ [bilmək]
to sharpen:
پىچاق بىلىمەك
to sharpen a knife
بىلەرمەن. سۈپ [bilərmən]
worldly—wise, knowledgeable
بىلەزۈك. ئى [bilə;zük]
a bracelet
بىلەك. ئى [biləк]
an arm:
بىلىكىدە كۈچى بار ئادەم
a capable, powerful person
بىلەكلىك. سۈپ [biləklik]
armed, with arms
بىلەن. باغل؛ تىر [bilən]
by, with:
مەن ئاپتوبۇس بىلەن كەلدىم.
I came by bus.
مەن سىز بىلەن بىللە بارىمەن.
I'll go with you.
ئۇ ئاچقۇچ بىلەن ئىشىكنى ئاچتى.
He opened the door with a key.
ئەھمەت سەمەت بىلەن بىللە كەلدى.
Ahmat came with Samat.
بىلەي. ئى [biləy]
a grindstone
بىلدۈر-بىلدۈرمەك. پ [bildürmək]
to inform, express:
مىننەتدارلىق بىلدۈرمەك
to express one's gratitude
نارازىلىقنى بىلدۈرمەك
to express one's dissatisfaction
بىلدۈرۈش-بىلدۈرۈشمەك. پ [bildürüxmək]
to inform one another, communicate
بىللە. رەۋ [billə]
together, at the same time:
بىز يەكەنگە ئادىل بىلەن بىللە باردۇق.
We travelled to Yarkand together with Adil.
بىللىلەش-بىللىلەشمەك. پ [billiləxmək]
to unite, get together:
بىللىلىشىپ ئىشلىمەك
to work together
بىلىش. ئى [bilix]

billiards, pool

بىمار. سۈپ [bimar]
ill, sick

بىمالال. رەۋ [bimalal]
safely, peacefully

بىمەنە. سۈپ [bimə:nə]
meaningless, insignificant:
بىمەنە گەپ
nonsense, foolish talk

بىمەنىلىك. رەۋ [bimə:nilik]
meaninglessness

بىمەھەل. رەۋ [bimәhәl]
untimely, at an unsuitable moment
بىمەھەل ئۆلمەك
to die an untimely death:
سىز بىمەھەل كېلىپسىز.
You have come at a bad time

بىنا. ئى [bina:]
a building, apartment block:
ئۈچ قەۋەتلىك بىنا
a three storey building

بىنا بولماق. پ
to emerge, appear

بىنائەن. رەۋ [bina:ən]
according to:
تەكلىپكە بىنائەن
upon invitation, upon being asked

بىناكار. ئى [bina:kar]
a builder, constructor

knowledge, understanding:
بىلىشىمچە. . .
As far as I know...

بىلىشىـبىلىشمەك. پ [bilixmək]
to know one another

بىلىم. ئى [bilim]
knowledge, learning:
ئازغىنە بىلىم
a little knowledge

بىلىمچان. سۈپ [bilimqan]
knowledgeable, learned

بىلىمدان. سۈپ [bilimdan]
knowledgeable, learned

بىلىمسىز. سۈپ [bilimsiz]
ignorant, unlearned

بىلىمسىزلىك. ئى [bilimsizlik]
ignorance, a lack of knowledge

بىلىملىك. سۈپ [bilimlik]
educated, scholarly

بىلىنـبىلىنمەك. پ [bilinmək]
to know, discover, realize:
ئۇنىڭ كىم ئىكەنلىكى ئەمدى بىلىندى.
His identity has only just been discovered.

بىلىندۈرـبىلىندۈرمەك. پ [bilindürmək]
to make known

بىلىيارت. ئى [bilyart]

بىناكارلىق. ئى [bina:karlik]
building, construction, architecture

بىنەپشە. سۈپ [binəpxə]
violet, purple:
بىنەپشە رەڭ
violet, purple colour

بىھايا. سۈپ [bihaya:]
shameless, brazen

بىھايالىق. ئى [bihaya:lik]
shamelessness

بىھوش. سۈپ [bihox]
unconscious, insensible

بىھۇدە. سۈپ [bihu:də]
futile, in vain:
بىھۇدە ئالدىراشلىق
to be busy without accomplishing anything

بىھۇدىلىك. ئى [bihu:dilik]
futility, vanity

بىھۇرمەت. سۈپ [bihürmət]
disrespectful, derisive

بىھۇرمەتلىك. ئى [bihürmətlik]
disrespect, derision

بىھېساب. سۈپ [bihesab]
countless, innumerable

بيئوخىمىيە. ئى [biohimiyə]
bio—chemistry

بيئوگرافىيە. ئى [biografiyə]
biography

بيئولوگ. ئى [biolog]
a biologist

بيئولوگىيە. ئى [biologiyə]
biology

بېۋاپا. سۈپ [biwapa:]
unreliable, unfaithful:
بېۋاپا يار
an unfaithful lover

بېۋاپالىق. ئى [biwapa:lik]
unfaithfulness, fickleness

بېۋاسىتە. سۈپ [biwasitə]
direct, immediate:
بېۋاسىتە تۇغقان
a direct relative
گوۋۇيۈەنگە بېۋاسىتە قاراشلىق ئىدارىلەر
units governed directly by the State Council

بىيە. ئى [biyə]
a quince

بيۈروكرات. ئى [byurokrat]
a bureaucrat

بيۈروكراتىزم. ئى [byurokratizm]
bureaucracy

پ

پائال. رەۋ [pa:al]
actively, enthusiastically

پائالىيەت. رەۋ [paa:liyət]
an activity, an event:
سىز قانداق پائالىيەتتىن ھو-
زۇرلىنىسىز؟
What kind of activities do you enjoy?
بىز مەكتەپنىڭ ھەرقانداق پائا-
لىيەتلىرىگە ئاكتىپ قاتنىشىش-
ىمىز كېرەك.
We should take an active part in all school activities.

پائالىيەتچان. سۈپ
[paa:liyətqan]
a person who enjoys activities

پاپا. رەۋ [pa:pa]
the Pope:
رىم پاپىسى
the Roman Pope

پاپىرۇس. رەۋ [papirus]
papyrus (paper)

پات 1. رەۋ [pat]
starch:
پېتى بار رەخت
starched cloth

پات 2. رەۋ [pat]
style, manner:
ئۇ يۈگۈرگەن پېتى ئىشخانىغا
كىرىپ كەتتى.
He came running into the office.

پات 3. رەۋ [pat]
quickly, soon:
پات ئارىدا
soon, in a moment
پات كېلىڭ.
Come back soon.
پات يېقىندا
in a moment

پات-پاتقاق. پ [patmak]
to hold, contain, fit; to sink:
بۇ خالتىغا ئەللىك كىلو گۈرۈچ
پاتىدۇ.
This sack holds fifty kilos of rice
بۇ زالغا مىڭ كىشى پاتىدۇ.
This hall holds a thousand people.
بۇ چاپان ماڭا پاتمىدى.
This coat is too small for me.
ئۇنىڭ خۇشاللىقى قىن-قىنىغا
پاتماي قالدى.
He was beside himself with joy.
كۈن تاغ ئارقىسىغا پېتىپ كەتتى.

to sink into, get stuck in:
ماشىنىنى لايغا پاتۇرۇپ قويماق
to get stuck in the mud (of a car)

پاتپاراق. رەۋ [patiparaq]
chaos, disorder

پاتپاراقچىلىق. رەۋ [patiparaqqilik]
chaos, disorderliness

پاجىئە. رەۋ [pa:jiə:]
a tragedy, mishap

پاجىئەلىك. سۈپ [pa:jiə:lik]
tragic, unhappy:
ئۇ بەك پاجىئەلىك ۋەقە بولۇپتۇ.
It was a terrible accident.

پاچاق. رەۋ [pa:qaq]
the lower leg, the calf

پاچاق-پاچاق. رەۋ [paqaq—paqaq]
see below:
پاچاق-پاچاق قىلماق
to break into little pieces

پاچاقچى. رەۋ [pa:qaqqi]
a thug, crook

پاچاقلا-پاچاقلىماق. پ [paqaqlimaq]
to smash, destroy, overthrow:
ئۇلار يېڭى ھۆكۈمەتنى پاچاقلاپ تاشلىماقچى.
They are planning to overthrow the new government.

The sun sank behind the mountains.

پاتاق. رەۋ [pataŋ]
the neck

پات-پات. رەۋ [pat—pat]
frequently, often:
پات-پات كېلىڭ.
Come and see us often.

پاتقاق. رەۋ؛ سۈپ [patqaq]
mud; muddy, miry:
پاتقاق يول
a muddy road:
بۇ جاي ئەتىيازدا بەك پاتقاق بولۇپ كېتىدۇ.
This place is very muddy in the spring.

پاتقاقچىلىق. رەۋ [patqaqqilik]
muddiness, miriness:
بۇ جاي نېمىدېگەن پاتقاقچىلىق!
What a muddy place this is!

پاتقۇزۇپ-پاتقۇزماق. پ [patquzmaq]
to cause to fit, to cram in

پاتمانلاپ. [patmanlap]
very much, in great quantity

پاتمىچۇق. رەۋ [patmiquq]
a house lizard, gecko

پاتولوگىيە. رەۋ [patologiyə]
pathology

پاتۇرۇپ-پاتۇرماق. پ [paturmaq]

چاچلىرىڭىز نېمە ئانچە پاخپىيىپ كەتتى؟
Why is your hair so untidy?

پاخپايىت-پاخپايتماق. پ [pahpaytmaq]
to mess up, cause to be untidy

پاختا. رەۋ [pahta]
cotton:

ساپ پاختا
raw cotton

پاختا كۆينەك
a cotton shirt

پاختەك. رەۋ [pahtək]
a turtledove:

پاختەك تۈكى رەڭ
grey

بىر چالمىدا ئىككى پاختەكنى سوقماق
to hit two birds with one stone

پاختىچى. رەۋ [pahtiqi]
a cotton grower or seller

پاختىچىلىق. رەۋ [pahtiqilik]
cotton growing

پاختىسىمان. سۈپ [pahtisiman]
cotton—like, fluffy

پاختىلاش-پاختىلاشماق. پ [pahtilaxmaq]
to go mouldy, muldewed:

hrow the new goverment.

پاچكا. ئى [paqka]
a packet:

بىر پاچكا تاماكا
a packet of tabacco

پاخال. رەۋ [pahal]
stalks left after threshing, chaff:

شال پاخلى
rice straw

پاخاللاش-پاخاللاشماق. پ [pahallaxmaq]
to lose value, be worthless

ھازىر كىشىلەر پۇل پاخاللاشتى دەپ خاپا بولۇشۇاتىدۇ.
People are complaining that their money is worthless.

پاخاللاشتۇر-پاخاللاشتۇرماق. پ [pahallaxturmaq]
to devaluate

پاخاللىق. رەۋ [pahallik]
devaluation, worthlessness

پۇل پاخاللىقى
economic inflation

پاخپاق. سۈپ [pahpaq]
empty, void:

پاخپاق گەپ
nonsense, foolish talk

پاخپايى-پاخپايماق. پ [pahpaymaq]
to be untidy, messed up:

isn't working.

پار 2. م [par]
measure word:
بىر پار پايپاق
a pair of socks

پارا. رەۋ [pa:ra]
a bribe, hush—money:
پارا ئالماق
to take a bribe
پارا يېمەك
to take a bribe

پارا بەرمەك. پ
to bribe:
ئۇلار ساقچىغا پارا بەردى.
They bribed the policeman.

پاراخوت. رەۋ [parahot]
a ship, boat:
پاراخوت باشلىقى
a ship's captain

پاراخوتچى. رەۋ [parahotqi]
a sailor

پاراسەت. رەۋ [para:sət]
talent, aptitude

پاراسەتسىز. سۈپ
[para:sətsiz]
untalented, unskilful

پاراسەتلىك. سۈپ
[para:sətlik]
talented, gifted

پاراس-پۇرۇس. تەق
[paras—purus]
cracking, banging:

پاختىلىشىپ قالدى.
It's gone mouldy.

پاختىلىق. سۈپ [pahtilik]
having cotton:
پاختىلىق چاپان
a cotton coat

پاخشە. سۈپ [pahxə]
smashed, destroyed:
پاخشە تۇخۇم
a smashed egg

پاخشەك. سۈپ [pahxək]
bald, bare:
پاخشەك باش
a bald head

پادا. رەۋ [pada]
a flock(of cows,sheep,etc.):
كالا پادىسى
a herd of cows

پادىچى. رەۋ [padiqi]
a shepherd

پادىچىلىق. رەۋ [padiqilik]
shepherding, husbandry

پادىشاھ. رەۋ [padixah]
an emperor, a king:

پادىشاھلىق. رەۋ
[padixahlik]
a kingdom, a domain

پار 1. رەۋ [par]
s team; a radiator, central heating:
بۇ ئۆيدىكى پار قىزىمايۋاتىدۇ.
The radiator in this room

پوجاڭزا پاراس-پۇرۇس قىلىپ كەتتى!
The fire — crackers were going bang!

پاراشوك. رەۋ [paraxok]
powder, flakes:
سوپۇن پاراشوكى
soap powder

پاراشوكسىمان. سۇپ
[paraxoksiman]
powderlike, flaky

پاراشۇت. رەۋ [paraxut]
a parachute:
پاراشۇت بىلەن سەكرىمەك
to parachute

پاراشۇتچى. رەۋ [paraxutqi]
a parachutist

پارافىن. رەۋ [paraffin]
paraffin

پاراق-پاراق. تەق
[parak—parak]
the sound of laughter:
پاراق-پاراق كۈلۈشمەك
to laugh loudly

پاراق-پۇرۇق. تەق
[parak—puruk]
the sound of water bubbling

پاراقلا-پاراقلىماق. پ
[paraklimak]
to bubble, gurgle

پاراقلات-پاراقلاتماق. پ
[paraklatmak]
to couse to bubble, gurgle

پاراكەندە. سۇپ
[para:kəndə]
confused, in turmoil

پاراكەندىچىلىك. رەۋ
[para:kəndiqilik]
chaos, turmoil

پاراگراف. رەۋ [paragraf]
a paragragh

پاراڭ. رەۋ [paraŋ]
conversation, talk:
بىرئازا پاراڭلىشامدۇق؟
Shall we have a talk?

پاراڭچى. رەۋ [paraŋqi]
a conversationalist, good talker

پاراڭلاش-پاراڭلاشماق. پ
[paraŋlaxmak]
to converse, talk:
مەن سىزنىڭ خىزمىتىڭىز ھەققىدە ئۇنىڭ بىلەن پاراڭلاشتىم.
I have spoken to him about your work.
سىلەر نېمە ھەققىدە پاراڭلىشىۋاتىسىلەر؟
What are you talking about?
پاراڭلىشىشقا ۋاقتىم يوق.
I haven't got time to talk.

پاراڭلاشتۇر-پاراڭلاشتۇرماق. پ
[paraŋlaxturmak]
to get others talking

پاراللېل. سۇپ [parallel]

پار-پۇر. تەق [par—pur]
see below:
پار-پۇر قىلماق. پ
to shine brightly
پارتا. رەۋ [parta]
a desk
پارتكوم. رەۋ [partkom]
party committee
پارتگۇرۇپپا. رەۋ
[partguruppa]
party group, cell
پارتلا-پارتلىماق. پ
[partlimaq]
to explode:
بومبا پارتلىدى.
The bomb exploded.
پارتلات-پارتلاتماق. پ
[partlatmaq]
to blow up:
ئۇلار كۆۋرۈكنى پارتلىتىۋەتتى.
They blew the bridge up.
پارتلاتقۇچى. رەۋ
[partlatquqi]
an explosive expert
پارتلاتقۇز-پارتلاتقۇزماق. پ
[partlatquzmaq]
to have something blown up
پارتلىتىل-پارتلىتىلماق. پ
[partilitilmaq]
to be blown up
پارتلىغۇچ. سۈپ
[partliquq]

parallel, equal:
بىز ئىككىمىز پاراللېل سىنىپقا دەرس ئۆتىمىز.
We both teach parallel classes.
پاراللېلىزم. رەۋ
[parallelizm]
parallelism
پاراۋان. سۈپ [para:wan]
rich plentiful:
پاراۋان ياشىماق. پ
to live well
پاراۋانلاش-پاراۋانلاشماق. پ
[para:wanlaxmaq]
to live well, be rich
پاراۋوز. ئى [parawoz]
a locomotive engine
پارە. ئى [pa:rə]
a part; a sura of the Koran:
بىر پارە قۇرئان ئوقۇماق
to read a Sura of the Koran
پارە-پارە. رەۋ
[pa:rə—pa:rə]
see below;
پارە-پارە بولماق. پ
to be smashed to pieces
پارە- پارە قىلماق. پ
to smash to piece
پارپا. رەۋ [parpa]
a dwarf, hunchback
پار-پار. تەق [par—par]
shiny, bright

explosive:
پارتلغۇچ ماددا
explosive material
پارتلغۇچ تاۋۇش
a plosive consonant
پارتىزان. رەۋ [partizan]
a freedom—fighter, partisan
پارتىزانچە. سۈپ
[partizanqə]
partisan
پارتىيە. رەۋ [partiyə]
a political party:
پارتىيە ئەزاسى
a party member
پارتىيەگە كىرمەك
to join the party
پارتىيە-گۇرۇھ. رەۋ
[partiyə—guruh]
political parties, factions
پارتىيىسىز. سۈپ
[partiyisiz]
non—aligned, non— party
پارتىيىلىك. سۈپ
[partiyilik]
belonging to a party:
پارتىيىلىك كادىر
a party cadre
پارچە. رەۋ؛ م [parqə]
a part, piece; a measure word:
بىر پارچە نان
a piece of nan

پارچە پۇل
change, small money
پارچە پۇل بارمۇ؟
Have you any change?
بۇنى ئۈچ پارچىغا بۆلۈڭ.
Cut it into three parts.
دىققەت قىلىڭ. پولدا ئەينەك پارچىسى بار ئىكەن.
Be careful, There are some pieces of glass on the floor.
پارچە-پارچە. رەۋ
[parqə—parqə]
piece by piece
پارچە-پۇرات. سۈپ
[parqə—purat]
small pieces; trifling; unimportant, odd.
پارچىلا-پارچىلىماق. پ
[parqilimaq]
to divide, change:
ئون سوملۇق پۇلنى پارچىلاپ بېرەلەمسىز؟
Can you change ten yuan?
پارچىلات-پارچىلاتماق. پ
[parqilatmaq]
to seperate
پارس. رەۋ [pars]
an Iranian; Persian.
پارس تىلى
the Persian language
پارس-پارس. نەق

You have a bright future.

پارلامېنت. رەۋ [parlament]
parliament

پارلاڭ-پارلاتماق. پ
[parlatmaq]
to be chosen, paired

پارىخور. رەۋ [parihor]
one who takes bribes

ئۇ دېگەن بىر پارىخور ئادەم.
He is a man who takes bribes

پارىخورلۇق. رەۋ
[parihorluq]
bribery corruption

ھازىر پارىخورلۇق ئاۋۇپ كەتتى.
Bribery is widespread now

پارىلدا-پارىلدىماق. پ
[parildimaq]
to shine, twinkle

پاس. رەۋ [pas]
a pass (as in football);

پاس بەرمەك
to pass (the ball)

پاساڭدا-پاساڭدىماق. پ
[pasaŋdimaq]
to uproot harvested plants

پاس-پاس. تەق [pas—pas]
poppers. snap buttons

پاسپورت. رەۋ [pasport]
a pasport

پاسخا بايرىمى. رەۋ
[pars—pars]
the sound of an explosion; bang

پارسچە. سۈپ؛ رەۋ [pa:rsqə]
the Persian language; Fars;

پارسىلدا-پارسىلدىماق. پ
[parsildimaq]
to crackle, bang

پارسىي. سۈپ [parsiy]
Farsi, Iranian

پارقىرا-پارقىرىماق. پ
[parqirimaq]
to shine gleam

تاغ چوققىسىدىكى يىل بويى ئېرىمەيدىغان قارلار پارقىراپ تۇراتتى.
The mountain peak gleamed all year round with unmelted snow

پارقىراتقۇ-پارقىراتماق. پ
[parqiratmaq]
to cause to shine, polish;

ئۆتۈكنى مايلاپ پارقىراتماق
to polish one's boots

پارلا-پارلىماق. 1. پ
[parlimaq]
to choose. select; toshine

پارلىماق. 2. پ [parlimaq]
to put together in pairs

پارلاق. سۈپ [parlaq]
bright shining

سىزنىڭ ئىستىقبالىڭىز پارلاق.

[pasha bayrimi]
Easter
پاسساژىر. رەۋ [passazir]
a passenger, travelien
پاسسىپ. سۈپ [passip]
passive, inactive
ئۇنداقتا بىز پاسسىپ ھالغا چۈشۈپ قالىمىز.
In that case, we will become very passive
پاسسىپلاش-پاسسىپلاشماق. پ [passiplaxmak]
to be passive. inactive
پاسسىپلاشتۇر-پاسسىپلاش-تۇرماق. پ [passiplaxturmak]
to render inactive
پاسسىپلىق. رەۋ [passiplik]
passivity, inaction
پاسكىنا. سۈپ [paskina]
dirty, unclean
پاسكىنا كىيىم
dirty clothes
پاسكىنچىلىق. رەۋ [paskiniqilik]
dirtiness filthiness
پاسكىنىلاش-پاسكىنىلاش-ماق. پ [paskinilaxmak]
to be dirty, become dirty
پاسكىنىلاشتۇر-پاسكىنىلاش-تۇرماق. پ [paskinilaxturmak]
to make something dirty
پاسكىنىلىق. رەۋ [paskinilik]
dirt, filth
پاسىل. رەۋ [pa:sil]
boundary, fence
پاش. [pax]
see below
پاش بولماق. پ
to be revealed, made known
پاش قىلماق. پ
to reveal, make known
پاشا 1. رەۋ [paxa]
Sir (Turkish title)
پاشا 2. رەۋ [pa:xa]
a mosquito
پاشنا. رەۋ [paxna]
the heel (of s shoe)
پاشنىلىق. سۈپ [paxnilik]
high—heeled
ھازىر كىشىلەر ئېگىز پاشنىلىق ئاياغدىن زېرىكتى.
People have got tired of wearing high—heeled shoes.
پاشىلىق. رەۋ [paxilik]
a mosquito net; mosquito infested area
پاقا. رەۋ [paka]
a frog:
پاقا كۈركىرىماق
to croak (of a frog)
ئالتىنچى ئاينىڭ پاقىسىدەك يو-

ئاق پاكلىقنىڭ سىمۋولى.
White is the symbol of purity.

پاكىت. [pakit] رەۋ
a fact, reality:
بۇ تارىخىي پاكىت.
It's a historical fact

پاكىتسىز. [pakitsiz] سۈپ
untrue, groundless:
بۇنداق پاكىتسىز گەپنى قىلماسلىق كېرەك ئىدى.
You shouldn't have said those untrue things.

پاكىتلىق. [pakitlik] سۈپ
true based, on fact
گەپلىرىمنىڭ ھەممىسى پاكىتلىق.
All I have said is true.

پاكىز. [pakiz] سۈپ
clean, pure
پاكىز قىز
graceful young girl

پاكىزلە-پاكىزلىمەك. پ
[pakizlimək]
to clean.
ياتاقنى پاكىزلىمەك
to clean the room

پاكىزلەت-پاكىزلەتمەك. پ
[pakizlətmək]
to have something cleaned

پاكىزلىك. [pakizlik] رەۋ
cleanliness:

قاپ كەتمەك
to disappear quickly

پاقالچاق. [pakalqak] رەۋ
the lower leg, the calf:
كاللا دېسە، پاقالچاق دېمەك
to give an irrelevant answer

پاق-پۇق. [pak—puk] تەق
bang, bang

پاق-پاق ئۇرماق. پ
to hit with a bang

پاقلان. [pakłan] رەۋ
a lamb

پاقىچىلاپ. [pakiqilap] رەۋ
see below

پاقىچىلاپ ئۈزمەك. پ
to swim breast—stroke

پاك. [pak] سۈپ
clean, pure, righteous

پاكار. [pakar] سۈپ
short, squat
ئۇ مەندىن پاكار.
He's shorter than me:

پاكار-پاكار. [pakar—pakar] سۈپ
short, squat

پاك-پاكىز. [pak—pakiz] سۈپ
very clean, pure:
ئۇلارنىڭ ئۆيى پاك-پاكىز.
Their house is spotless.

پاكلىق. [paklik] رەۋ
cleanliness, purity:

پاكىزلەنـپاكىزلەنمەك. پ
[pakizlənmək]
to be cleaned
پاكىزلىك سالامەتلىك
دېمەكتۇر.
Cleanliness is health.
پاكىنەك. سۈپ [pakinək]
short, not tall:
ئاۋايا پاكىنەك بىر ئادەم سىزنى
ئىزدەپ كەپتىكەن.
Just now a short man came looking for you.
پاگون. رەۋ [pagon]
a shoulder loop (on army uniforms)
پاڭ. سۈپ [paŋ]
deaf, hard of hearing:
ئۇ ئايال كىچىك چېغىدىلا پاڭ
بولۇپ قالغانىكەن.
That woman has been deaf since childhood apparently.
پاڭ-پۇڭ. تەق [paŋ—puŋ]
bang, bang:
مىلتىق پاڭ-پۇڭ قىلىپ
ئېتىلدى.
The rifle cracked
پاڭشىدە. رەۋ [paŋŋidə]
the sound of some thing bursting
پال. رەۋ [pal]
fortune—telling, sooth—saying:

پال ئاچماق. پ
to banish, send into exile
پال باقماق. پ
to tell someone's fortune
پالا-پالىماق. پ
to banish, send into exile
پالاس. رەۋ [palas]
a cushion, mattress
پالاسلا-پالاسلىماق. پ
[palaslimak]
to be busy with; bustle about
پالاق. رەۋ [palak]
an oar, a racquet:
قېيىق پالىقى
the oars of a boat
تىك - تاك توپ پالىقى
a ping pong racquet
پالاق - پالاق. تەق
[palak palak]
crashing and banging
پالاققىدە. رەۋ [palakkidə]
with a crash
پالاقلا-پالاقلىماق. پ
[palaklimak]
to bustle about, be busy with:
ئەتىدىن كەچكىچە پالاقلاپ يۈ-
رۈپ ھېچ ئىشنى ھەل قىلالـ
مىدىم.
I've been bustling about all day, but I haven't achieved anything.

such—and—such a person, so—and—so

پالان-پوكۇن. ئال [palan—pokun]
this and that, anything

پالان-پۇستان. ئال [palan—pustan]
this and that, anything:

ئۇ پالان-پۇستان دېمىدى.
He didn't say anything.

پالانچى. ئال [palanqi]
a certain person, so and—so

پالانچى-پۇستانچى. ئال [palanqi—pustanqi]
a certain person, soand—so

پالاندى. رەۋ [pa:landi]
an exiled person

پالەچ. سۈپ [pa:ləq]
crippled, paralyzed:

ئۇ ماشىنا ھادىسىسى بىلەن پالەچ بولۇپ قالغان.
He was crippled in an accident.

ئۇ پالەچ.
He's a cripple.

پالەچلىك. رەۋ [pa:ləqlik]
paralysis, handicapped

پالەك. رەۋ [pa:lək]
spinach:

بىر باغلام پالەك
a bundle of spinach

پالپال. تەق [palpal]

پالاقلاتـ-پالاقلاتماق. پ [palaqlatmaq]
to flap about:

خوراز قانىتىنى پالاقلاتتى.
The cock flapped his wings.

پالاكەت. رەۋ؛ سۈپ [pala:kət]
a disaster; clumsy:

پالاكەتكە ئۇچرىماق
to meet with a disaster

پالاكەت ئادەم
a clumsy person

پالاكەتلەشـ-پالاكەتلەشمەك. پ [pala:kətləxmək]
to become clumsy:

ئادەم قېرىغانسېرى پالاكەتلىشىدۇ.
People get clumsier as they age.

پالاكەتلىك. رەۋ [pala:kətlik]
clumsiness, ineptness

پالاك. رەۋ [palaŋ]
rice straw

پالانـ-پالانماق. پ [pa:lanmaq]
to be banished, exiled

پالان. ئال [palan]
so—and—so, such—and—such; a lot:

پالان كۈن
such—and—such a day

پالان ئادەم

پاناق. سۇپ [panaq]
a flat nose, pugnose

پاناما. رەۋ [panama]
a type of cloth

پاناه. رەۋ [panah]
a refuge, shelter:
پاناه ئىزدىمەك
to seek refuge, asylum
بىز يامغۇردىن پاناهلانغۇدەك جاي تاپالمىدۇق.
We couldn't find any shelter from the rain.

پاناهسىز. سۇپ [panahsiz]
shelterless, exposed

پاناهلىق. سۇپ [panahlik]
having shelter, having rafuge

پانتۈركىزم. رەۋ [pantürkizm]
pan—Türkism

پانتۈركىست. رەۋ [pantürkist]
a Türkish nationalist

پانتېئىزم. رەۋ [panteizm]
pantheism

پانۇس. رەۋ [panus]
a lantern

پاھ-پاھ. ئىسم [pah—pah]
an expression of surprise

پاھىشە. ئى [pahixə]
a prostitute, call—girl

پاھىشىخانا. رەۋ
flash, spark of light

پال-پۇل. تەق [pal—pul]
flash, spark:
قول چىراغ پال-پۇل يانماق
to flash a torch on and off

پالتا. رەۋ [palta]
an axe

پالچى. رەۋ [palqi]
a fortune—teller, a palm reader

پالچىلىق. رەۋ [palqilik]
fortune—telling

پالكۆز. سۇپ [palkəz]
bulging, protruding eyes

پاللىدە. رەۋ [pallidə]
glistening, sparkling.

پالما دەرىخى. رەۋ [palma dərihi]
palm tree

پالنامە. رەۋ [palna:mə]
a fortune, soothsaying

پالۋان. سۇپ [palwan]
a hero, strong man

پالۋانلىق. رەۋ [palwanlik]
heroism, courage

پالىلدا-پالىلدىماق. پ [palildimaq]
to shine, twinkle:
يۇلتۇزلار پالىلداپ تۇراتتى.
The stars were twinkling.

پانار. رەۋ [panar]
a lantern

پاپاق. رەۋ [paypak]
socks, stockings
پاپاقلىق. سۈپ [paypaqlik]
having socks
پاپەتەك. رەۋ [paypetək]
see below:
پاپەتەك بولماق
to be running around, busy
پايتەخت. رەۋ [paytəht]
a capital city:
ھىندىستاننىڭ پايتەختى يېڭى دېھلى.
The capital of India is New Dehli.
پايدا. رەۋ [payda]
benefit, good, profit:
بۇنىڭ سىزگە نېمە پايدىسى بار؟
What good does it do you?
ئۆگىنىشنىڭ پايدىسى نېمە؟
What's the use of studying?
پايدا-زىيان. رەۋ [payda—ziyan]
profot and loss
پايدىسىز. سۈپ [paydisiz]
of no value, benefit:
بۇ ئۇسۇلنىڭ بىر قانچە پايدىسىز تەرەپلىرى بار.
This method has several disadvantages.
پايدىلان-پايدىلانماق. پ [paydilanmak]
to take advantage of:.

پاھىشىخانا [pahixihana]
a brothel
پاھىشىۋاز. رەۋ [pahixiwaz]
a licentious person
پاھىشىۋازلىق. رەۋ [pahixiwazlik]
prostitution, licentiousness
پائوزا. ئى [pauza]
a pause (in music)
پاي 1. م [pay]
a pair; a measure word
بىر پاي ئاياغ
a pair of shoes
پاي 2. م [pay]
shares, stocks:
پاي ئۆسۈمى
the yield (profit) of shares
پايان. رەۋ [payan]
side, limit:
پايانى يوق
unlimited
پايانداز. رەۋ [payandaz]
a narrow carpet laid down for guests
پايانسىز. سۈپ [payansiz]
unlimited, un bounded
پايپاس-پايپاس. تەق [paypas—paypas]
hurrying and scurrying
پايپاسلا-پايلاسلىماق. پ [paypaslimak]
to hurry and scurry

يېڭى ئۇسۇلدىن پايدىلىنىش كېرەك.
We should take advantage of new methods.
بوش ۋاقتىڭىزدىن پايدىلىنىشىڭىز كېرەك.
you should take avantage of having so such free time.
پايدىلىنىش ماتېرىيالى
reference materials
پايدىلىق. سۈپ [paydiliq]
useful, profitable:
پايدىلىق كىتاب
a useful book
بۇ، ئىشلىرىمىز ئۈچۈن پايدىلىق.
This is useful for our work.
پايلا-پايلىماق 1. پ [paylimaq]
to be patient, endure
پايلىماق 2. پ [paylimaq]
to spy on, lie in wait for:
سەن مېنى پايلاپ كەپسەن-ھە؟
Are you spying on me?
پايلاش-پايلاشماق. پ [paylaxmaq]
to spy on each other
پايلاقچى. رەۋ [paylaqqi]
a spy, informer
پايلاقچىلىق. رەۋ [paylaqqiliq]
spying, surveillance
پاينەك. ئى [paynək]
a support, butt:
مىلتىق پاينىكى
a rifle butt:
پاينەكباش
bald—headed
پەپىلە-پەپىلىمەك. پ [pə:pilimək]
to pacify, placate
پەتە. رەۋ [pə:tə]
a festive visit:
پەتىگە بارماق
to visit friends during a festival
پەتەك. رەۋ [pə:tək]
a dwarf, hunch—back
پەتتە. رەۋ [pəttə]
a marriage certificate
پەتنۇس. رەۋ [pətnus]
a tray:
ئۇيغۇرلار مېھمانغا چاي ئەكىرگەندە پەتنۇس ئىشلىتىدۇ.
Uighurs use a tray when serving tea to guests.
پەتىۋا. رەۋ [pə:tiwa:]
ruling, suggestion; excuse:
پەخەس. رەۋ
watchful, careful:
پەخەس بولماق. پ
to be careful, watchful
سىز خىزمىتىڭىزدىن پەخەس

پەرتۇق. رەۋ [pərtuk]
a cooking apron

پەردا‌ز [pərdaz]
see below:

پەردا‌ز بۇيۇمى
ornaments, jewellery

پەردازچى. رەۋ [pərdazqi]
a make up artist

پەردازلا-پەردازلىماق. پ
[pərdazlimak]
to beautify, ornament

پەردە. رەۋ [pərdə]
a curtian, veil

پەردىسىمان. سۇپ
[pərdisiman]
curtain—like

پەردىشەپ. رەۋ [pərdixəp]
sense of propriety

پەردىلىك. سۇپ [pərdilik]
veiled; curtain material

پەرز. رەۋ [pərz]
a religious duty; obligation

پەرزەنت. رەۋ [pərzənt]
children, off—spring:

پەرزەنت كۆرمەك. پ
to have children

پەرزەنتسىز. سۇپ
[pərzəntsiz]
childless, without descendants

پەرزەنسىزلىك. رەۋ
[pərzəntsizlik]
childlessness

ئولىمامسىز؟
Don't you care about your work?

پەخىر. رەۋ [pəhir]
honour, fame

پەخىرلەنـپەخىرلەنمەك. پ
[pəhirlənmək]
to boast about, be proud of:

ئۇ بالىلىرىدىن پەخىرلىنىدۇ.
He boasts about his children.

پەخىرلىك. سۇپ [pəhirlik]
famous, renowned

پەدە. رەۋ [pə:də]
a musical tune:

بىزگە بىر پەدە چېلىپ بېرىڭ.
Play us a tune.

پەرەز. رەۋ [pərəz]
an estimate, in ference, hypothesis:

توغرا پەرەز.
That was a good guess.

پەرەز قىلماق
to estimate, hypothesize, guess

پەرەز قىلىڭ!
Guess!

پەرەزىي. سۇپ [pərəziy]
hypothetical, supposed:

پەرەزىي نەتىجىلەر
hypothetical results

a kind of roasted dumpling

پەرھىز. ئى [pərhiz]

a scruple, qualm

پەرھىز قىلماق. پ

to abstain from (for religious reasons)

پەرۋا. رەۋ [pərwa:]

understanding, care:

بۇ ئىشقا نېمە پەرۋايىم؟

What has this to do with me?

پەرۋايىم يوق.

I don't care.

پەرۋا قىلماق

to care, understand

پەرۋاز. رەۋ [pərwaz]

see below

پەرۋاز قىلماق. پ

to fly, hover:

بۈركۈت كۆكتە پەرۋاز قىلماقتا.

An eagle is hovering in the sky.

پەرۋاسىز. سۈپ [pərwa:siz]

uncaring, indifferent

پەرۋاسىزلىق. رەۋ [pərwa:sizlik]

indifferent, disinterest

پەرۋانە. رەۋ [pərwa:nə]

a moth:

چىراغ ئەتراپىدا پەرۋانىلەر ئايلىنىپ يۈرەتتى.

پەرزەنتلىك. سۈپ [pərzəntlik]

having children

پەرق. رەۋ [pərk]

fifference, disparity:

ھېچقانداق پەرق يوق.

There's absolutely no difference.

پەرق قىلماق. پ

to distinguish, differentiate between

پەرقسىز. سۈپ [pərksiz]

identical, similar

پەرقلەنمەك. پ [pərklənmək]

to be different:

بۇ چاينىڭ تەمى باشقا چاينىڭكىدىن پەرقلىنىدۇ.

This tea tastes different from the other tea.

پەرقلەندۈرمەك. پ [pərkləndürmək]

to differentiate:

دۈشمەن بىلەن دوستنى پەرقلەندۈرمەك

to differentiate between friend and foe

پەرقلىق. سۈپ [pərklik]

different, dissimilar

پەرمان. رەۋ [pərman]

an order, command

پەرمۇدە. رەۋ [pərmudə]

پەزىلەتلىك. سۈپ
[pəzi:lətlik]
upstanding, upright

پەس. سۈپ [pəs]
bottom, below:

يۇقىرىدىن پەسكە
from top to bottom

ئۇ پەسكە چۈشۈپ كەتتى.
He has gone down below.

پەس ئاۋاز
a low voice

پەسەندە. سۈپ [pəsəndə]
obscene, lewd idsgusting

پەسەندىلىك. رەۋ
[pəsəndilik]
obscenity, lewdness

پەسەيمەك. پ
[pəsəymək]
to descend, drop, become less:

شامال پەسەيدى.
The wind has dropped.

پەسەيتمەك. پ
[pəsəytmək]
to lower, reduce

رادىئونىڭ ئاۋازىنى پەسەيتىپ قوي.
Turn the radio down.

پەسكەش. سۈپ [pəskəx]
degrading, obscene

پەسكەشلىك. رەۋ
[pəskəxlik]

Moths were flying around the light.

پەرۋەردىگار. رەۋ
[pərwərdigar]
Lord God

پەرۋىش. رەۋ [pərwix]
rearing, up—bringing

پەرۋىش قىلماق. پ
to bring up, look after

پەرىزات. رەۋ [pəri:zat]
a fairy, goddess

پەرىشان. سۈپ [pəri:xan]
depressed, unhappy

پەرىشان بولماق. پ
to be depressed:

مەن ناھايىتى پەرىشان بولۇپ كەتتىم.
I am very depressed.

پەرىشانلىق. رەۋ
[pəri:xanlik]
unhappeness, depression

پەرىشتە. رەۋ [pərixtə]
an angel

پەريات. رەۋ [pəryad]
a sigh, groan:

پەرياد قىلماق
to sigh, groan

پەزىلەت. رەۋ [pəzi:lət]
moral character, moral quality:

ئالىي پەزىلەت
upstanding, with high morals

with you.

پەشتاق. ره‌ؤ [pəxtak]

a pulpit (in a mosque), platform

پەشتاقلىق. سۈپ [pəxtaḳlik]

with a platfom

پەشخۇن. ره‌ؤ [pəxhun]

a chopping board

پەشمەت. ره‌ؤ [pəxmət]

a kind of crunchy sweet

پەشۋا. ئى [pəxwa:]

a kick

پەشۋا بەرمەك. پ

to attack, counterattack

پەقەت. ره‌ؤ [pəḳət]

only, just, never:

پەقەت تۇرسۇنلا كەلدى.

Only Tursun came.

مەن ئۇنى پەقەت بىر قېتىملا كۆرگەن.

I have only seen him once.

مەن پەقەت پاكىستانغىلا بېرىپ باقمىغان.

I've never been to Pakistan.

پەلەك. ره‌ؤ [pələk]

the sky, heaven

پەلەمپەي. ره‌ؤ [pələmpəy]

a flight of stairs:

پەلەمپەي ئېتىز

a terraced field

پەلەي. ره‌ؤ [pələy]

degradation, obscenity

پەسلە-پەسلىمەك. پ [pəslimək]

to fall, come down:

ئايروپىلان پەسلىدى.

The aeroplane descended.

تالاش-تارتىش پەسلىدى.

The argument subsided.

پەسلەت-پەسلەتمەك. پ [pəslətmək]

to lower:

پەسلىك. ره‌ؤ [pəslik]

below, underneath

پەسىل. ره‌ؤ [pəsil]

a season of the year:

ياز پەسلى

the summer

بىر يىلدا تۆت پەسىل بار.

There are four seas-ons in a year.

پەسىللىك. سۈپ [pəsillik]

seasonal

پەش 1. ره‌ؤ [pəx]

a comma:

چېكىتلىك پەش

a semi—colon

پەش 2. ره‌ؤ [pəx]

the front part of a garment

پەش تارتماق. پ

to fall in love:

ئۇ سىزگە پەش تارتىپ يۈرىدۇ.

He's fallen in love

experience, knowledge:
پەمىمچە، ئۇ بۈگۈن كېلىدۇ.
I guess he'll come today.
پەم بىلەن
with care, with dexterity
پەم-پاراسەت. رەۋ
[pəm—para:sət]
wisdom, resourcefulness
پەم-پاراسەتسىز. سۈپ
[pəm—para:sətsiz]
unresourceful
پەمسىز. سۈپ [pəmsiz]
inexprienced, green
پەملە-پەملىمەك. پ
[pəmlimək]
to guess, estimate, opine:
پەملىشىمچە، بۈگۈن يامغۇر يې-غىپ قالارمىكىن.
I think it'll rain today.
پەمىدۇر. ئى [pəmidur]
a tomato
پەن 1. ئى [pən]
science:
ئىجتىمائىي پەن
social science:
پەن تەتقىقات خىزمىتى
scientific research
پەن 2. رەۋ [pən]
subject, course:
بۇ مەۋسۇمدا بىز بەش پەن ئوقۇيدىكەنمىز.
This semester we're taking

a glove, mitten:
بىر جۈپ پەلەي
a pair of gloves
پەلتو. رەۋ [pəlto]
an overcoat
پەلتولۇق. سۈپ [pəltoluk]
material for a coat
پەلسەپە. رەۋ [pəlsəpə]
philosophy
پەلسەپىچى. رەۋ [pəlsəpiqi]
a philosopher
پەلسەپىۋازلىق. رەۋ [pəlsəpiwazlik]
idle talk
پەلسەپىۋى. سۈپ [pəlsəpiwi]
philosophical:
پەلسەپىۋى كۆزقاراش
a philosophical outlook
پەللە. ئى [pəllə]
a step, grade, pinnacle:
پەللىگە يەتمەك
to reach a climax
پەلىپەتىش. سۈپ؛ رەۋ [pəlipətix]
messy, untidy, chaotic:
پەلىپەتىش يازماق
to write untidily
پەلىپەتىشلىك. رەۋ [pəlipətixlik]
choas, mess
پەم. رەۋ [pəm]

five lassens.

پەنەركە. رەۋ [pənərkə]
plywood

پەن-تېخنىكا. رەۋ [pən—tehnika]
science and technology:
پەن-تېخنىكا خادىملىرى
scientists and technicians

پەندىيات. ئىم [pəndiyat]
an expression of regret:
پەندىيات، بۇنداق ئىشنى ئىك-كىنچى قىلمايمەن.
Sorry, I won't do that again.

پەرۋاز. رەۋ [pərwaz]
the hem of a garment

پەرۋازلا-پەرۋازلىماق. پ [pərwazlimak]
to hem a garment

پەۋقۇلئاددە. سۈپ [pəwkul'addə]
special, extraordinary, unusual
پەۋقۇلئاددە ئەلچى
a special envoy
پەۋقۇلئاددە ئىش بولۇپ قالمىسا، چوقۇم كېلىمەن.
If nothing out of the ordinary comes up, I'll certainly come.

پەي 1. رەۋ [pəy]
a feather:
پەي توپ.
badmington

پەي 2. رەۋ [pəy]
a muscle, tendon

پەي 3. رەۋ [pəy]
platoon

پەيت. رەۋ [pəyt]
an occasion, opportunity, time:
مۇھىم پەيت
animportant occasion
پەيتنى قولدىن بەرمەك
to miss an opportunity
ئۇ دەل پەيتىدە كەلدى.
He came right on time.

پەيجاق. رەۋ [pəyjaq]
a platoon commander

پەيدا. رەۋ [pəyda:]
see below

پەيدا بولماق. پ
to appear, arise, emerge:
يېڭى قىيىنچىلىقلار پەيدا بولدى.
New difficulties appeared.

پەيدىنپەي. رەۋ [pəydinpəy]
gradually, bit by bit

پەيز. رەۋ [pəyz]
beauty, merit, interest:
بۇ كىنونىڭ پەيزى يوق ئىكەن.
This film isn't very interesting.

پەيز. سۈپ [pəyz]
beautiful, wonderful:
بۇ گۈل بەك پەيزىكەن.

This is a beautiful flower.
ئۇ ئۇسسۇلنى بەك پەيزى ئويندى.
He danced very well.
پەيشەنبە. رەۋ [pəyxənbə]
Thursday:
ھېنىڭ ھەر پەيشەنبە كۈنى تۆت سائەت دەرسىم بار.
I have four hours of classes every Thursday.
پەيغەمبەر. رەۋ [pəyɔəmbər]
a prophet
پەيل. رەۋ [pəyl]
temperament, mood:
ئۇنىڭ پەيلى يامان.
He has a bad temperament.
پەيلاسوپ. رەۋ [pəylasop]
a philosopher
پراكتىكا. رەۋ [paraktika]
internship, practicum
پراكتىكا قىلماق. پ
to do an internship
پراكتىكانت. رەۋ [prcktikant]
an intern, teacherin training
پروزا. رەۋ [proza]
prose
پروژېكتور. رەۋ [prozektor]
a projector
پروفېسسور. رەۋ [professor]
a professor

پروگراممـا. رەۋ [programma]
a programme, show.
شۇنىڭ بىلەن بۈگۈنكى پروگراممىمىز ئاياغلاشتى.
Today's programme is now over.
پرىكازچىك. رەۋ [prikazqik]
a shop assistant
پرىنسىپ. رەۋ [prinsip]
a principle:
پرىنسىپتا چىڭ تۇرماق
to adhere to one's principles
كوممۇنىزم پرىنسىپلىرى
the principles of communism
پرىنسىپال. سۈپ [prinsipal]
prinsipal, foremost:
پرىنسىپال مەسىلە
the basic problem
پرىنسىپاللىق. رەۋ [prinsipallik]
principled:
پرىنسىپاللىقى كۈچلۈك ئادەم
a man with strong principles
پرىنسىپسىز. سۈپ [prinsipsiz]
unprincipled
پرىنسىپلىق. سۈپ [prinsiplik]
principle, formost
پسىخولوگ. ئى [psiholog]

post and telegraph
پوچتالیون. رەۋ [poqtaliyon]
a postman
پوچتىخانا. رەۋ [poqtihana]
a post office
پوچتىكەش. رەۋ [poqtikəx]
a postman
پوچى. سۈپ [poqi]
a boaster, braggard
پوچىلىق. رەۋ [poqilik]
boasting, bravado
پور. سۈپ [por]
rotten, decomposed:
پور رەڭ
brown
پورەك. رەۋ [porək]
a flower bud
پورەكلەـ پورەكلىمەك. پ [porəklimək]
to be in bud:
قىزىل گۈللەر پورەكلەپ ئۆـ چىلماقتا.
The roses are budding.
پورت. رەۋ [port]
a harbour, port
پورتمان. رەۋ
a purse, a moneybag
پورتۇچكا. رەۋ [portuqka]
a sky—light, smallwindow
پورداقچى. رەۋ [pordaqqi]
a flatterer, sycophant
a psychologist
پسىخولوگىيە. رەۋ [psihologiya]
psychology
پلاستىنكا. رەۋ [plastinka]
a gramophone record
پو. ئى [po]
boasting, bravado
پو ئاتماق. پ
to boast
پوپ. رەۋ [pop]
a clergyman, pastor
پوپايكا. رەۋ [popayka]
a sweater, pullover
پوپوزا. رەۋ [popoza]
fright, scare
پوپوزا قىلماق. پ
to frighten, scare
پوتەي. رەۋ [potəy]
a fort
پوجاڭزا. رەۋ [pojaŋza]
a fire—cracker, firework
پوچتا. رەۋ [poqta]
post, postage:
پوچتا ساندۇقى
a postbox
بىر پارچە خەتنى ئامېرىكىغا ئەۋەتىش پوچتا ھەققى قانچە پۇل؟
What is the postage of a letter to America?
پوچتا—تېلېگراف. ئى [poqta—telegraf]

پورداقچىلىق. رەۋ [pordaqqilik]
flattery, cajolery

پورلاش-پورلاشماق. پ [porlaxmaq]
to rot, decompose:
تۇرۇپ پورلىشىپ قاپتۇ.
The turnips have rotted.

پورۇق-پورۇق. تەق
a bubbling sound

پورۇقلا-پورۇقلىماق. پ
to bubble, gurgle

پوزىتسىيە. رەۋ [pozitsiyə]
attitude:
سىزنىڭ خىزمىتىڭىزگە بولغان پوزىتسىيىڭىز قانداق؟
What is your attitude to your work?

پوست 1. رەۋ [post]
peel, skin:
ئالما پوستى
apple peel
پوستىنغا كىرمەك
to pander to, flatter

پوست 2. رەۋ [post]
a guard

پوستەك. رەۋ [postək]
a miller's fee

پوستەكچى. رەۋ [postəkqi]
a miller

پوستەكچىلىك. رەۋ [postəkqilik]
milling

پوسما. رەۋ [posma]
a child's hat, cap

پوسۇلكا. رەۋ [posulka]
a parcel:
پوسۇلكا سالماق
to send a parcel

پوسۇن. رەۋ [posun]
style, fashion:
بۇ كىيىمنىڭ پوسۇنى چىرايلىق ئىكەن.
I like the style of those clothes.

پوش! ئىسم [box]
Make way! Look out!

پوشكال. رەۋ [poxkal]
a kind of fried pancake

پوق. رەۋ [poq]
excrement, dung:
پوق يېمە.
Don't talk nonsense.
بۇ يەرگە كېلىپ پوق يەپتىمەن.
I came here for nothing.

پوقاق. رەۋ [poqaq]
a goitre; person with a goitre

پوققورساق. رەۋ [poqqorsaq]
an ignorant, uneducated person

پوكان. ئى [pokan]

an iron will
پولات-تۆمۈر. رەۋ
[polat—təmür]
iron and steel
پولەك. رەۋ [polək]
Polish; a Polish person
پولەكچە. رەۋ [poləkqə]
the Polish language
پولتۇق-پولتۇق. تەق
[poltuq—poltuq]
with a splashing sound:
سۇ پولتۇق-پولتۇق چىقىپ ئاقىدۇ.
The water is splashing away.
پولتۇقلا-پولتۇقلىماق. پ
[poltuqlimaq]
to make a splashing noise
پولتۇڭ. تەق [poltuŋ]
a splashing sound
پولتۇڭ-پولتۇڭ. تەق
[poltuŋ—poltuŋ]
with a splashing sound
پولتۇڭلا-پولتۇڭلىماق. پ
[poltuŋlimaq]
to make a splashing sound
پولۇ. رەۋ [polu]
arice dish with mutton
پوم. رەۋ [pom]
something round, ball-shaped
پومپا. ئى [pompa]
a pump:

the crop (of a bird):
توخۇ پوكىنى
the crop of a chicken
پوكەي. رەۋ [pokəy]
a shop—counter
پوك-پوك. تەق [pok—pok]
a thudding, thumping noise
پوككىدە. رەۋ [pokkidə]
with a thump, thud
پوكۇلدا-پوكۇلدىماق. پ
[pokuldimaq]
to hump, thud:
قورقۇپ يۈرىكىم پوكۇلداپ كەتتى.
My heart started thumping from fear.
پوڭ. تەق [poŋ]
rat—tat—tat, the sound of shooting
پوڭڭىدە. رەۋ [poŋŋidə]
with a rat—tat—tat
پول. رەۋ [pol]
the floor, ground:
پول مەينەت ئىكەن.
The floor is dirty.
پولا. سۈپ [po:la]
soft, smooth:
پولا بولماق
to be soft
پولات. رەۋ [polat]
iron, steel:
پولاتتەك ئىرادە

سۇ پومپىسى
a water pump
پومپايـپومپايماق. پ [pompaymaq]
to bulge, extrude:
ئونىڭ يانچۇقى پومپيىپ كېتىپتۇ.
His pockets are bulging.
پومپايتـپومپايتماق. پ [pompaytmaq]
to cause to bulge
پوملاـپوملىماق. پ [pomlimaq]
to roll something into a ball shape:
خېمىرنى پوملىماق
to roll dough into a ball
پومېشچىك. رەۋ [pomexqik]
a landlord
پونكىت. رەۋ [ponkit]
a service centre
داۋالاش پونكىتى
a clinic
پوۋېست. رەۋ [powest]
a short story, short novel
پوئېما. رەۋ [poema]
a lyric poem, epic
پويىز. رەۋ [poyiz]
a train:
پويىز ئىستانسىسى
the train station

پۇت 1. رەۋ [put]
a foot, hoof:
پۇت بارمىقى
a toe
توخۇنىڭ پۇتى
a chicken's foot:
ئورۇندۇقنىڭ پۇتى
the leg of a chair
پۇت 2. رەۋ [put]
a unit of measurement
پۇتاـپۇتىماق. پ [putimaq]
to cut, prune (a tree)
پۇتاق. رەۋ [putaq]
a small branch, twing
پۇتاقلىق. سۈپ [putaqliq]
having many twigs
پۇتبول. رەۋ [putbol]
football
پۇتلاـپۇتلىماق. پ [putlimaq]
to hinder, tripup
پۇتلاشـپۇتلاشماق. پ [putlaxmaq]
to stumble, trip over; impede:
مەن تاشقا پۇتلىشىپ يىقىلىپ چۈشتۈم.
I stumbled over a stone and fell over.
مېنىڭ ئىشىمغا پۇتلاشما.
Don't impede my work.
پۇتلاندـپۇتلانماق. پ

to roast corn

پۇختا. سۇپ؛ رەۋ

[puhta]

strong, sturdy:

پۇختا رەخت

strong cloth

پۇختا بولماق

to be careful

پۇختا قىلماق

to do something well:

ئىشنى پۇختا قىلىش كېرەك.

It must be done well.

پۇختىلا-پۇختىلىماق. پ

[puhtilimaq]

to strengthen, shore up:

قاشنى پۇختىلىماق

to strengthen the river banks

پۇختىلان-پۇختىلانماق. پ

[puhtilanmaq]

to be strengthened

پۇرا-پۇرىماق. پ

[purimaq]

to smell, to give off a smell:

گۈللەرنى پۇراپ بېقىڭ.

Smell the flowers.

قوغۇن پۇراۋاتىدۇ.

The melon smells good.

مەن بىر نەرسىنىڭ كۆيگەنلىكىنى پۇراۋاتىمەن.

I can smell something burning.

[putlanmaq]

to be tripped up, stumbled

پۇتلۇق. سۇپ [putluq]

having feet, having legs

پۇتلىكاشاك. رەۋ

[putlikaxaŋ]

a stumbling stone, obstacle

پۈچەك. سۇپ [püqək]

vacant, empty

پۈچەكلەش-پۈچەكلەشمەك. پ

[puqəkləxmək]

to be vacant, empty

پۇچقاق. سۇپ [puqqaq]

a trouser leg hem

پۇچۇق. سۇپ [puquq]

cracked, broken:

پۇچۇق چىنە

a cracked bowl

پۇچۇل-پۇچۇلماق. پ

[puqulmaq]

to be cracked, loose, damaged

پۇچۇلدۇر-پۇچۇلدۇرماق. پ

[puquldurmaq]

to crack, damage

پۇچىلا-پۇچىلىماق. پ

[puqilimaq]

to roast, toast:

قوناق پۇچىلىماق

پۇراتـپۇراتماق. پ [puratmaq]
to cause to smell; to hint:
پۇرىتىپلا ئېيتساڭ، ئۇ مەقسىتىڭنى چۈشىنىدۇ.
You've only got to hint at it and he'll get what you mean.
پۇراق. ره‍ۇ [purak]
a smell, fragrance:
نېمىدېگەن سېسىق پۇراق!
What a terrible smell!
مەززىلىك پۇراق
a wonderful smell
پۇراقلىق. سۈپ [purakliq]
fragrant, perfumed:
خۇش پۇراقلىق گۈل
a fragrant flower
پۇر-پۇر. تەق [pur—pur]
in a cloud, with a puff:
ئوق ئېتىش بىلەن يەردىن پۇر-پۇر قىلىپ توپا چىقىپ كەتتى.
The bullets kicked up clouds of dust.
پۇرچاق. ره‍ۇ [purqaq]
a bean:
پۇرچاق ئۇنى
bean flour
پۇرچىقى پىشماسلىق
to not see eye to eye
ئۇنىڭ بىلەن مېنىڭ پۇرچىقىم پىشىشمايدۇ.

I don't get on with him.
پۇررىدە. ره‍ۇ [purridə]
in a cloud, in a puff
پۇرزىنا. ره‍ۇ [purzina]
a clockwork spring
پۇرسەت. ره‍ۇ [pursət]
a chance, opportunity, occasion:
ئەگەر مەن پۇرسەت تاپسام ياپونىيىگە بارىمەن.
If I get the opportunity, I'd like to visit Japan.
پۇرسەتپەرەس. ره‍ۇ [pursətpərəs]
an opportunist
پۇرسەتپەرەسلىك. ره‍ۇ [pursətpərəslik]
opportunism
پۇرقۇ-پۇرقۇماق. پ [purqumaq]
to spur (a horse)
پۇرقىراـپۇرقىرىماق. پ
to billow (of smoke):
پۇرقىراپ تۇرغان ئىس
billowing smoke
پۇرقىراتـپۇرقىراتماق. پ [purqiratmaq]
to blow out (smoke):
تاماكىنى پۇرقىرتىپ چەكمەك
to blow out cigarette smoke
پۇرۇچ. ره‍ۇ [puruq]
a rag; garrulous

پۇرۇلدا-پۇرۇلدىماق. پ [puruldimaq]
to flap one's wings:
قارلىغاچ پۇرۇلداپ ئۇچۇپ كەتتى.
The sparrow flew away.

پۇزۇر. سۈپ [puzur]
pretty, attractive:
ئۇ بەك پۇزۇر كىينىنىپ يۈرىدۇ.
She dresses very well.

پۇشۇر-پۇشۇرماق. پ [puxurmaq]
to cause to be unhappy

پۇشۇلدا-پۇشۇلدىماق. پ [puxuldimaq]
to pant, wheeze, snore

پۇقرا. رەۋ [puqra:]
the average person, the man it the street

پۇقراچە. رەۋ [puqra:qə]
common, run of the mill

پۇقرالىق. سۈپ [puqra:liq]
citizenship, status, identity

پۇڭ. رەۋ [puŋ]
fen, the smallest unit of currency:
ئەللىك پۇڭ
fifty fen

پۇل. رەۋ [pul]
currency, money:
پۇل پاخاللىقى
economic inflation, devaluation
چاي پۇلى
a tip, pocket money
سىزدە قانچە پۇل بار؟
How much money do you have?
سىز ھەممە پۇلىڭىزنى خەجلەپ بولدىڭىزمۇ؟
Have you spent all of your money?

پۇل-پۇش. تەق [pux—pux]
with a wheezing sound:
پۇش-پۇش قىلىپ ھاسىرماق
to wheeze, breathe heavily

پۇشت. رەۋ [puxt]
descendants, posterity

پۇشايمان. رەۋ [puxayman]
regret, remorse

پۇشايمان قىلماق. پ
to regret, feel sorry:
مەن شۇنداق دېگىنىمگە پۇشايمان قىلىمەن.
I regret saying that.

پۇشقاق. سۈپ [puxqaq]
fluffy, downy:
پۇشقاق ئۇچۇق
fluffy cloud

پۇشقاق-پۇشقاق. تەق [puxqaq—puxqaq]
fluffy, downy:
پۇشقاق-پۇشقاق قار
fluffy snow

پۇشقاقلاش. پ [puxqaqlaš]
to become fluffy

پۇشقاقلىق. سۈپ [puxqaqliq]
fluffiness, downiness

پۇشماق. پ [puxmaq]
to be unhappy, worried:
ئۇ بۈگۈن كەچكىچە گەپمۇ قىلمىدى. چوقۇم ئىچى پۇشۇپ قالغان ئوخشايدۇ.
She's said nothing allday, she must be feeling unhappy.

[pulaŋlatmaq]
to shake, wave:
قولنى پۇلاڭلاتماق
to wave one's hand
پۇلپەرەس. سۇپ [pulpərəs]
one who loves money
پۇلپەرەسلىك. رەۋ
[pulpərəslik]
the love of money
پۇلتاي-پۇلتايماق. پ
[pultaymaq]
to protrude, extrude
پۇلسىز. سۇپ [pulsiz]
penniless; free, freely:
پۇلسىز تارقاتماق
to be distributed free
پۇللۇق. سۇپ [pulluq]
rich; valuable
پۇل-مال. رەۋ [pul—mal]
riches, material belongings
پوپۇچەك. رەۋ [popüqək]
a small tassle
پۈپۈك. رەۋ [püpük]
an ear (of corn); a tassle;
crop
پوپۈكلۈك. سۇپ [pəpüklük]
with a tassle or crop
پۈت-پۈتمەك 1. پ [pütmək]
to finish, end:
ئىش مانا شۇنداق پۈتتى.
That was how it ended.
پۈتمەك 2. پ [pütmək]

ئۇ تاپقان پۇلىنى بانكىدا ساقلايدۇ.
He deposits his earnings
in the bank.
پۇل قاپچۇقى
a purse, a wallet
پۇل تاپماق
to earn money:
سىز قانچىلىك پۇل تاپالايسىز؟
How much do you earn?
پۇلاك-پۇلاك. تەق
[pulaŋ—pulaŋ]
swinging, swaying
پۇلاك-سالاك. تەق
[pulaŋ—salaŋ]
flickering (of a light)
پۇلاڭشىماق-پۇلاڭشىماق. پ
[pulaŋximaq]
to sway, swing
پۇلاڭشىتماق-پۇلاڭشىتماق. پ
[pulaŋxitmaq]
to shake, wave
پۇلاڭمىدە. رەۋ [pulaŋmidə]
suddenlgy, abruptly:
پۇلاڭمىدە چۈشمەك
to suddenly fall down
پۇلاڭلىماق-پۇلاڭلىماق. پ
[pulaŋlimaq]
to sway, swing:
دەرەخلەر شامالدا پۇلاڭلاۋاتاتتى.
The trees were swaying
in the wind.
پۇلاڭلاتماق-پۇلاڭلاتماق. پ

to be blocked up; dumb:
بۇرنۇم پۈتۈپ قالدى.
My nose is blocked.
پۈتەي. سۈپ [pütəy]
solid, wisthout holes
پۈتكۈز-پۈتكۈزمەك. پ
[pütküzmək]
to finish, complete:
باشلانغۇچ مەكتەپنى پۈتكۈزمەك
to complete primary school
بۇ كۆڭلەكنى بۈگۈن پۈتكۈزەلەمسىز؟
Can you finish sewing this skirt today?
پۈتكۈل. سۈپ [pütkül]
the whole, all
پۈتمەس. سۈپ [pütməs]
infinite, without end
پۈتمەس-تۈگىمەس. سۈپ
[pütməs—tügiməs]
infinite, without end
پۈتۈن. سۈپ [pütün]
whole complete, all:
پۈتۈن مەملىكەت
the whole country
پۈتۈن سان
a whole number
ئۇ پۈتۈن ئاسىياغا تونۇشلۇق.
She's well—known throughout Asia.
پۈتۈنلەپ-پۈتۈنلىمەك. پ
[pütünlimək]
to round off, complete
پارچە سانىنى پۈتۈنلىمەك
to round off to a whole mumber
پۈتۈنلەي. رەۋ [pütünləy]
absolutely, completely:
سىزنىڭ دېگىنىڭىز پۈتۈنلەي توغرا!!
You're absolutely right!
ئۇ قوغۇننى پۈتۈنلەي يەپ بولدى.
He ate the whole melon.
پۈر-پۈرمەك. پ [pürmək]
to twist, bend:
چىرايىنى پۈرمەك
to pull a long face
پۈرۈپ تىكمەك.
to darn
پۈركە-پۈركىمەك. پ
[pürkimək]
to be covered:
يېزىمىز گۈل-چېچەكلەر بىلەن پۈركەندى.
Our village is covered in flowers.
پۈركۈ-پۈركۈمەك. پ
[pürkümək]
to spurt (water)
پۈرۈش-پۈرۈشمەك. پ
[pürüxmək]
to throw away, cast off
پۈرۈشتۈر-پۈرۈشتۈرمەك. پ

to blow out a candle
پېتىر. سۇپ [petir]
unleavened dough:
پېتىر مانتا
unleavened dumplings
پېتىشىش-پېتىشماق. پ
[petixmaq]
to suit each other, be
of equal size
پېتىق. رەۋ [petiq]
mud, mire
پېتىقچىلىق. رەۋ [petiqqilik]
mire, muck
پېتىقلا-پېتىقلىماق. پ
[petiqlimaq]
to tread in, step on
پېتىنە-پېتىنماق. پ
[petinmaq]
to dare, have the courage
to:
ماڭا مۇشۇ گەپنى دېيىشكە قانـ
داقمۇ پېتىنىڭ؟
How dare you say that
tome?
پېچەت. رەۋ [peqət]
an official seal,
stamp:
پېچىتى بۇزۇلمىغان
un opened, sealed
پېچەتلە-پېچەتلىمەك. پ
[peqətlimək]
to seal off, enclose:

[pürüxtürmək]
to be thrown away; to
curl:
ئاغزىنى پۇرۇشتۇرمەك
to curl one's lip in contempt
پۈشتەك. رەۋ [püxtək]
a whistle
پۈشتەك چالماق
to blow a whistle
پۈكـپۈكمەك. پ [pükmək]
to twist, recall,
remember
پۈكلە-پۈكلىمەك. پ
[püklimək]
to fold, crease:
خەتنى پۈكلىمەك
to fold a letter
پۈكلەشـپۈكلەشمەك. پ
[pükləxmək]
to be creased:
كۆڭلەك پۈكلىشىپ قاپتۇ.
The blouse is creased.
پۈكلەنـپۈكلەنمەك. پ
[püklənmək]
to be double over,
folded over:
پۈكلىنىپ تەزىم قىلماق
to bow before someone
پۈۋلە-پۈۋلىمەك. پ
[püwlimək]
to blow out:
شامنى پۈۋلەپ ئۆچۈرمەك

ئۇلارنىڭ ماگىزىنىنى ساقچىلار پېچەتلىۋېتىپتۇ.
The police have sealed off their shop.

پېچەتلىك. سۈپ [peqətlik]
sealed, fastened shut

پېچەك. رەۋ [peqək]
a reel (for thread etc.)

پېچەكلىك. سۈپ [peqəklik]
on a reel:
پېچەكلىك يىپ
thread on a reel

پېچىنە. رەۋ [peqinə]
a biscuit, cookie

پېداگوگ. رەۋ [pedagog]
pedagogue, educationalist

پېداگوگىكا. رەۋ [pedagogika:]
education

پېرسوناژ. رەۋ [personaz]
characters (in a play)

پېشانە. رەۋ [pexa:nə]
the forehead; destiny, fortune:
پېشانىسى ئوڭ
to have good luck
ئۆز پېشانىسىدىن كۆرمەك
to take control of one's own destiny

پېشايۋان. رەۋ [pexaywan]
the eaves of a building

پېشقەدەم. سۈپ [pexqədəm]
experienced, long in tooth:
ياش ئوقۇتقۇچىلار پېشقەدەم ئوقۇتقۇچىلاردىن ئۆگىنىشى كېرەك.
The young teachers should learn from the older.

پېشكەل. سۈپ [pexkəl]
unlucky, unfortunate

پېشكەللىك. رەۋ [pexkəllik]
misfortune, bad luck

پېقىر. رەۋ [peqir]
the poor, the helpless

پېنسىيە. رەۋ [pensiyə]
retirement, pension

پېنسىيىگە چىقماق. پ
to retire:
ئۇ بۇلتۇر پېنسىيىگە چىقتى.
He retired last year.

پېئىل. رەۋ [peil]
a verb:
پېئىللار ئىگىنىڭ كەينىدە كېلىدۇ.
Verbs go after their subjects.

پىت. رەۋ [pit]
a louse, flea

پىتكۆز. سۈپ [pitkoz]
mean, stingy

پىتلا-پىتلىماق. پ
[pitlimaq]
to have louse

پىتلىق. سۈپ [pitliq]
a person suffering from

This knife was made in Yengisar.

پىچاقچى. رەۋ [piqaqqi]
a knife—maker or seller

پىچاقچىلىق. ئى [piqaqqilik]
knife—making

پىچاقلاش-پىچاقلاشماق. پ [piqaqlaxmaq]
to kill with a knife

پىچاقلان-پىچاقلانماق. پ [piqaqlanmaq]
to be stabbed to death

پىچان. رەۋ [piqan]
an iris (a flower)

پىچانلىق. رەۋ [puqanlik]
iris field

پىچىرلا-پىچىرلىماق. پ [piqirlimaq]
to whisper:
پىچىرلاپ گەپلەشمەك
to whisper to each other

پىچىرلاش-پىچىرلاشماق. پ [piqirlaxmaq]
to whisper to each other

پىچىم. رەۋ [piqim]
the cut of clothes

پىچىمچى. رەۋ [piqimqi]
a tailor

پىخ-پىخ. تەق [pih—pih]
a giggle, snigger:
پىخ-پىخ كۈلمەك
to giggle, snigger

louse

پىتنە. رەۋ [pitnə]
gossip, rumours

پىتنە تارقاتماق. پ
to spread gossip

پىتنە-پاسات. رەۋ [pitnə—pasat]
gossip, rumours

پىتنە-ئىغۋا. رەۋ [pitnə—ioɣwa:]
gossip, rumours:
پىتنە-ئىغۋا تارقاتماق
to spread rumours

پىتنىخور. رەۋ [pitnihor]
a gossip, busybody

پىتىرلا-پىتىرلىماق. پ [pitirlimaq]
to be fidgety, uneasy:
سەن تولا پىتىرلاپ كەتتىڭغۇ!
You're so fidgety!

پىتىق-پىتىق. تەق [pitiq—pitiq]
bubbling, gurgling:
پىتىق-پىتىق قاينىماق
to boil with a bubbling sound

پىچ-پىچماق. پ [piqmaq]
to cut out cloth for tailoring

پىچاق. رەۋ [piqaq]
knife, dagger:
ۇ پىچىسىردا ياسالغان پىچاق.

selflessness

پىرامىدا. رەۋ [piramida]
a pyramid

پىرەنىك. رەۋ [pirənik]
a biscuit, cookie

پىر-پىر. تەق [pir—pir]
a spinning sound:
شامالدۇرغۇچ پىر-پىر چۆر-گىلىمەكتە.
The fan was humming.

پىرسەنت. رەۋ [pirsənt]
percent; interest, profit
قىرىق بەش پىرسەنت
forty five percent

پىرسەنتلەشتۈر-پىرسەنتلەشتۈرمەك. پ [pirsənləxtürmək]
to calculate as a percentage

پىرسەنتلىك. سۈپ [pirsəntlik]
percentage; earning interest:

پىرسەنتلىك ئامانەت. رەۋ
deposited money earning interest

پىرقىرا-پىرقىرىماق. پ [pirkirimak]
to spin around, rotate

پىرقىراتـپىرقىراتماق. پ [pirkiratmak]
to cause to spin, rotate

پىرىلدا-پىرىلدىماق. پ [pirildimak]

پىخشىدە. رەۋ [pihhidə]
giggling, sniggering

پىخسىق. سۈپ [pihsik]
miserly, stingy

پىخسىقلىق. رەۋ [pihsiklik]
miseliness, meanness

پىخىلدا-پىخىلدىماق. پ [pihildimak]
to giggle, snigger

پىدا. رەۋ [pida:]
sacrificialy, offering:
ۋەتەن ئۈچۈن جېنىم پىدا.
I offer my life for my country.
جان پىدا قىلماق
to give one's life

پىداكار. رەۋ [pida:kar]
one who voluntarily gives his life

پىداكارانە. رەۋ [pida:kara:nə]
sacrificial, selfless

پىداكارلىق. رەۋ [pida:karlik]
selfless spirit:
ئۇنىڭ پىداكارلىقىغا ھەممە قايىل.
Everyone admires his selfless spirit.

پىدائىي. سۈپ [pida:iy]
voluntary, giving

پىدائىيلىق. رەۋ [pida:iylik]

lace hole
پىستانلىق. سۈپ [pistanlik]
with button—holes
پىستە. رەۋ [pistə]
a bull—dog; a species of tree
پىسسىدە. رەۋ [pissidə]
hissing:
يەل پىسسىدە چىقىپ كەتتى.
The air escaped with a hiss.
پىسىڭ. تەق [pisiŋ]
a giggle, snigger:
پىسىلدا-پىسىلدىماق. پ [pisildimaq]
to hiss, crackle:
پىش. ئىم [pix]
the noise made to call a cat
پىشـپىشماق. پ [pixmaq]
to be ripe, cooked:
ئۈزۈملەر تېخى پىشمىدى.
The grapes aren't ripe yet.
ئىشتا پىشقان ئادەم
an experienced person
پىشىپ يېتىلگەن. سۈپ
mature
پىششىق. سۈپ [pixxiq]
ripe, mature, well:
پىششىق تاۋۇز
a ripe melon
ئىشنى پىششىق قىلماق

to make a humming, swishing sound:
قۇشقاچلار پىرىلداپ ئۇچۇپ كەـ تىشتى.
The sparrows flew off with a swish.
پىرىلداق. رەۋ [pirildaq]
a spinning paper toy
پىز-پىز. تەق [piz—piz]
a hissing sound
پىزىلدا-پىزىلدىماق. پ [pizildimaq]
to hiss, cracle:
ھۆل ئوتۇن پىزىلداپ كۆيۈۋاتىدۇ.
The damp wood is hissing as it burns.
پىسەنت. رەۋ [pisənt]
care, concern
پىسەنت قىلماسلىق. پ
to ignore, not understand:
ئۇ مېنىڭ گېپىمگە پىسەنت قىلمايدۇ.
He doesn't take any notice of what I say.
ئۇ بېشىغا ھەر قانداق بالا كەلسىمۇ پىسەنت قىلمايدۇ.
She doesn't seem to care what troubles assail her.
پىس-پىس. تەق [pis—pis]
a hissing sound
پىستان. رەۋ [pistan]
a button—hole, shoe—

to do something properly
ئۇ رۇس تىلىغا پىششىق.
He's good at Russian.
قوغۇن پىششىقىدا تۇغۇلغان بالا
a child born buring the melon season (an old way of recording time)
پىششىقلا-پىششىقلىماق. پ
[pixxiklimak]
to be well versed in:
دەرس پىششىقلىماق
to review one's lessons
پىشۇر-پىشۇرماق. پ
[pixurmak]
to cause to ripen, cook:
پىشۇرۇل-پىشۇرۇلماق. پ
[pixurulmak]
to be ripened, cooked
پىغان. رەۋ [pioan]
weeping, wailing
پىغان چەكمەك. پ
to weep, wail
پىكاپ. رەۋ [pikap]
a car, small vehicle
پىكىر. رەۋ [pikir]
an idea, thought, opinion:
ياخشى پىكىر
a good idea
پىكىر بايان قىلماق
to expound an idea
بىر پىكرىگە كەل.
Make up your mind.

سىزنىڭ پىكرىڭىز قانداق؟
What's your opinion?
مېنىڭ پىكرىمچە...
In my opinion...
پىكىر-خىيال. ئى
[pikir—hiyal]
an idea, concept
پىكىرداش. رەۋ [pikirdax]
one who shares anothers ideas
پىكىرلەش-پىكىرلەشمەك. پ
[pikirləxmək]
to discuss, exchange ideas
پىل. رەۋ [pil]
an elephant
پىلاتى. رەۋ [pila:ti]
a blouse, dress
پىلان. رەۋ [pilan]
a plan, scheme:
ئوقۇش پىلانى
a teaching plan
بەش يىللىق پىلان
a five year plan:
پىلان تۈزمەك. پ
to draw up a plan
ھۆكۈمەت دوختۇرخانا قۇرۇش پىلانى تۈزۈۋاتىدۇ.
The government plans to build a hospital.
پىلانچى. رەۋ [pilanqi]
a planner
پىلانچىلىق. رەۋ

dough rolled into long strings in preparation for making noodles; a fuse, wick:

پوجاڭزا پلتىسى

a firework fuse

پلتىك-پلتىك. تەق [piltiŋ—piltiŋ]

splashing, the noise of water

پلتىڭلا-پلتىڭلىماق. پ [piltiŋlimaq]

to splash:

بېلىق سۇدا پلتىڭلايدۇ.

A fish is splashing in the water.

پلدىرلا-پلدىرلىماق. پ [pildirlimaq]

to shine, twinkle:

ئاسماندا يۇلتۇزلار پلدىرلاپ تۇراتتى.

The stars were shining in the sky.

پلدىرلىغۇچ. رەۋ [pildirliɣuq]

a windmill

پللىدە. رەۋ [pillidə]

overflowing, full to the brim:

ئۇ، ئىدىشقا سۇنى پللىدە توشقۇزدى.

He filled the jar to

[pilanqilik]

planning

پلانسىز. سۈپ [pilansiz]

unplanned, spontaneous

پلانسىزلىق. رەۋ [pilansizlik]

lack of planning, spontaneity

پلانلا-پلانلىماق. پ [pilanlimaq]

to plan, scheme:

ئۇرۇش پلانلىماق

to prepare for war

پلانلان-پلانلانماق. پ [pilanlanmaq]

to be planned:

پلانلىق. سۈپ [pilanlik]

planned, controlled:

پلانلىق تۇغۇت

family planning

پلانلىق ئىشلەپچىقىرىش

planned production

پىلە. رەۋ [pilə]

a silk—worm

پىلە باقماق. پ

to grow silk —worms

پىل-پىل. تەق [pil—pil]

flashing, shining:

چىراغ پىل-پىل قىلىپ يېنىپ تۇراتتى.

The lightwas shining brightly.

پىلتە. رەۋ [piltə]

beer:

شىنجاڭ پىۋىسى

Xinjiang beer

پىۋچى. ره‌ۋ [pi:wiqi]

a brewer, beer—seller

پىۋچىلىك. ره‌ۋ [pi:wiqilik]

beer brewing or selling

پىۋخانا. ره‌ۋ [pi:wihana]

a bar, pub

پىيادە. ره‌ۋ [piya:də]

on foot

پىيادە ئەسكەر. ره‌ۋ

foot soldier

پىيادە ماڭماق. پ

to walk:

ماشىنىغا ئۈلگۈرەلمەي پىيادە كەلدىم.

I missed the bus, so I walked here.

پىياز. ره‌ۋ [piyaz]

an onion

پىيالە. ره‌ۋ [piya:lə]

a cup, drinking bowl

پىيما. ره‌ۋ [piyma]

a boot made from felt

پىيمىچى. ره‌ۋ [piymiqi]

a felt boot seller

the brim.

كۆزىگە پىللىدە ياش ئالماق

to fill with tears (of one's eyes)

پىلۇس، ئى [pilus]

plus

پىلىچى. ره‌ۋ [piliqi]

a silk—worm breeder

پىلىك. ره‌ۋ [pilik]

a wick

شام پىلىكى

a candle wick

پىلىكلىك. سۇپ [piliklik]

with a wick

پىنجەك. ره‌ۋ [pinjək]

a sleeveless jacket

پىنھان. سۇپ [pinhan]

secret, hidden, secluded:

پىنھان جاي

a secluded spot

پىئونىر. ره‌ۋ [pioner]

a pioneer, young pioneer

پىئونىرلارچە. سۇپ [pionerlarqə]

like a pioneer

پىئونىرلىق. ره‌ۋ [pionerlik]

pioneering, initiating

پىۋا. ره‌ۋ [pi:wa]

ت

تا. رەۋ [ta]
until, to:
تاڭ ئاتقاندىن تا كۈن پاتقۇچە
from dawn to sun down

تاۋام. ئى [ta:am]
food
تاۋۋال تاۋام، ئاندىن كالام.
Food first, talk later.

تابلېتكا. ئى [tabletka]
a tablet, an aspirin

تاپ 1. ئى [tap]
a furrow made by a plough

تاپ 2. ئى [tap]
the corpse of an animal; a burden

تاپ 3. ئى [tap]
time, hour:
شۇ تاپتا ئۇلار ئىشلەۋاتىدۇ.
They are working just now.

تاپ-تاپماق. پ [tapmaq]
to find, discover; to earn:
سىز ئاچقۇچۇمنى نەدىن تاپتىڭىز؟
Where did you find my keys?
پۇل تاپماق
to earn money
قانچە پۇل تاپالايسىز؟
How much do you earn?

لازىم تاپماق
to advise, order
دوختۇر ئۇنىڭ دەم ئېلىشىنى لازىم تاپتى.
The doctor ordered him to rest.

تاپا. ئى [tapa]
blame, guilt

تاپا قىلماق. پ
to blame:
بۇ ئىشتا ئۇنىڭغا تاپا قىلمىساق بولاتتى.
We shouldn't have blamed him for this.

تاپا-تەنە. ئى [tapa—tənə]
a taunt, gibe

تاپا-تەنە قىلماق. پ
to scoff at, taunt

تاپان 1. ئى [tapan]
an animal's paw:
ئېيىق تاپىنى
a bear's paw

تاپان 2. ئى [tapan]
a heel; pedestal, stand

تاپان 3. ئى
hearts (in poker)

تاپانچا. ئى [tapanqa]
a pistol, revolver

تاپاۋەت. ئى [tapa:wət]

تاپىلا-تاپىلىماق. پ
[tapilimaq]
to urge, exhort
تاتار. ئى [tatar]
a Tatar; Tatar
تاتار-تاتارماق. پ
[tatarmaq]
to pale, go white:
ئۇنىڭ يۈزى تاتىرىپ كەتتى.
His face went pale.
تاتارچە. ئى؛ رەۋ [tatarqə]
the Tatar languange, Tatar
تاتلىق. سۈپ [tatliq]
sweet, sugary:
مەن تاتلىق يېمەكلىكنى ياخشى كۆرىمەن.
I like sweet food.
تاتلىقياڭيۇ. ئى
[tatliqyaŋyu]
a sweet potato
تاتۇق. ئى [ta:tuq]
a scar, wound
تاتىراڭ. سۈپ [tatiraŋ]
pale, white
تاتىراڭغۇ. سۈپ [tatiraŋoɣu]
pale, white
تاتىرىش-تاتىرىشماق. پ
[tatirixmaq]
to go pale together
تاتىلا-تاتىلىماق. پ
[tatilimaq]
to scratch:

income, earnings
تاپاۋەت بېجى. ئى
income tax
تاپاۋەت قىلماق. پ
to earn a profit
تاپاۋەتلىك. سۈپ
[tapa:wətlik]
profitable, giving returns
تاپتازا. سۈپ [taptaza]
sparkling clean
تاپتۇر-تاپتۇرماق. پ
[tapturmaq]
to cause to find
تاپسا. پ [tapsa]
the area between the door and the kang in some traditional homes
تاپشۇر-تاپشۇرماق. پ
[tapxurmaq]
to hand in, turn over:
بۇ بالىنى ئەمدى سىزگە تاپشۇردۇم.
I entrust this child to you.
تاپشۇرت-تاپشۇرتماق. پ
[tapxurtmaq]
to cause to hand in
تاپشۇرۇق. ئى [tapxuruq]
home work, assignment
تاپقاق. سۈپ [tapqaq]
clever, agile, dextrous
تاپقان-تەرگەن. ئى
savings, accumulated money

cockscomb

تاختا. ئى [tahta]

a board; a measure word:

شاهمات تاختىسى

a chess board

بىر تاختا ئېتىز

a field

تاختاي. ئى [tahtay]

a plank; the floor:

ياغاچ تاختاي

a plank of wood

تاختايباھاسى. ئى [tahtaybaha:si]

listed price, official price

تاختىلا-تاختىلىماق. پ [tahtilimaq]

to divide, seperate into units

تاختىلان-تاختىلانماق. پ [tahtilanmaq]

to be divided into small parts

تاختىموشۇك. ئى [tahti—müxük]

a mousetrap

تادان. سۈپ [ta:dan]

sly, cunning:

تادان تۈلكە

a cunning fox

تادانلىق. ئى [ta:danliq]

cunning, slyness

تار 1. سۈپ [tar]

narrow, tight, small:

تار يول

ئۇ بۇرنىنى تاتىلىدى.

He scratched his nose.

تاتىلغۇچ. ئى [tatilo‚uq]

an object for scratching

تاج. ئى [taj]

a crown

تاجاۋۇز. ئى [taja:wuz]

an invasion, intrusion

تاجاۋۇز قىلماق. پ

to invade:

ياپونىيە 1931 - يىلى جۇڭگوغا تاجاۋۇز قىلغان.

Japan invaded China in 1931.

تاجاۋۇزچى. ئى [taja:wuzqi]

an invader, trespasser

تاجاۋۇزچىلىق. ئى [taja:wuzqilik]

invading, encroaching

تاج-تەخت. ئى [taj—təht]

a throne:

تاج-تەخت تالاشماق

to dispute the throne

تاجسىمان. سۈپ [tajsiman]

crown—like

تاجىك. ئى [ta:jik]

a Tajik; Tajik

تاجىكچە. سۈپ؛ رەۋ [ta:jikqə]

the Tajik language

تاجىگۈل. ئى [ta:jigül]

a species of flower,

[taraslimaq]
to make a sharp sound:
مۆلدۈر ئۆگزىگە تاراسلاپ ئۇرۇلاتتى.
The hail was beating on the roof.

تاراش-تاراشماق. پ
[taraxmaq]
to disperse, spread out

تاراشلا-تاراشلىماق. پ
[taraxlimaq]
to peel, cut; level

تاراق-تۇرۇق. تەق
[taraq—turuq]
a banging sound, crash:
ئىشىكنى تاراق-تۇرۇق قىلىپ يېپىۋەتمەك
to slam the door

تاراققىدە. رەۋ [taraqqidə]
ئۇ ئىشىكنىڭ تاراققىدە قىلغان ئاۋازىدىن چۆچۈپ ئويغىنىپ كەتتى.
He woke with a start when the door banged.

تاراقلا-تاراقلىماق. پ
[taraqlimaq]
to make a loud noise; to be cocky, self—assured
هارۋىلار تاراقلىماقتا ئىدى.
The carts were bumping along.

تاراڭ-تۇرۇڭ. تەق
a narrow road
بۇ چاپان ماڭا تار كەلدى.
This coat is too tight for me.

تار 2. ئى [tar]
a string (of an instrument):
دۇتارنىڭ تارى
a dutar string

تارا-تارىماق. پ [tarimaq]
to comb, brush; disperse
چېچىڭنى تارا!
Comb your hair.

تاراتا-تاراتماق. پ
[taratmaq]
to distribute, issue:
پىتنە-ئىغۋالارنى تارىتىپ بەرمەك
to spread rumours
پىتنە-ئىغۋا تاراتماق
to spread (of rumours)
يىغىننى تاراتماق
to dismiss, close a meeting

تارازا. ئى [tara:za]
a scale, weighing device

تاراس-تۇرۇس. تەق
[taras—turus]
a sharp cracking sound:
تاراس-تۇرۇس مىلتىق ئاۋازى ئاڭلاندى.
The crack of rifles was heard.

تاراسلا-تاراسلىماق. پ

ئۇنىڭ كۆزىدىن تارىلاپ ياش تۆكۈلدى.
Tears fell in rivers from her eyes.

تاراڭ-تارانماق. پ
[taranmaq]
to wash and comb one's hair

تارايماق. پ
[taraymaq]
to shrink

كىيىم تارىيىپ قالدى.
The garment has shrunk.

تارايتماق. پ
[taraytmaq]
to have something made smaller

[tartmaq] پ تارتماق.
to pull, drag, grind, draw.

ئۇ ھارۋا تارتىۋاتاتتى.
He was pulling a cart.

ئارغامچا تارتىڭ.
Pull the rope.

ئۇن تارتىۋاتىدۇ.
He's grinding flour.

ئۆسۈملۈكلەر يىلتىزى ئارقىلىق تۇپراقتىكى نەملىكنى تارتىدۇ.
Plants draw the earth's moisture through their roots.

[tart—tart] تەق. تارت-تارت
chuff—chuff, an engine

[tarag—turug]
clang, clatter, bang:

ئاسلار تاراڭ-تۇرۇڭ بولۇپ كەتتى.
The bowls clanged together.

تاراڭشىماق. پ
[taraŋximaq]
to make a clanging sound

تاراڭلىماق. پ
[taraŋlimaq]
to make a clanging sound;

چىنە تاراڭلاپ يەرگە چۈشۈپ كەتتى.
The bowl fell to the floor with a clang.

تاراڭلاتماق. پ
[taraŋlatmaq]
to bang, clang

تارالماق. پ
[taralmaq]
to be dispersed, spread out;

قويلار تارىلىپ كېتىپتۇ.
The sheep have spread out.

يۇقۇملۇق كېسەل تارالدى.
The infectious disease has spread.

تارام-تارام. تەق
[taram—taram]
one after another, in a line

تارىلىماق. پ
[taramlimaq]
to flow copiously;

noise

تارتقۇچ. ئى [tartquq]
an instrument for pulling, towing

تارتقۇز-تارتقۇزماق. پ
[tartquzmaq]
to have something pulled:
مەن بۇگۈن چىشىمنى تارتقۇزۇپ كەلدىم.
I've come to have my tooth pulled.

تارتقۇلۇق. ئى [tartquluq]
pain, suffering

تارتما. ئى [tartma]
a drawer (in a desk):
ئىككى تارتمىلىق پارتا
a desk with two drawers

تارتىش-تارتىشماق. پ
[tartixmaq]
to argue, discuss; be taut, tight:
قىزغىن تالاش-تارتىشماق
to discuss with fervour

تارتىشتۇر-تارتىشتۇرماق. پ
[ta:tixturmaq]
to pull and push, push about

تارتىل-تارتىلماق. پ
[ta:tilmaq]
to be pulled; to descend, fall:
سۇ تارتىلىپ كەتتى.
The water level has dropped.

ئۇ خېلى تارتىلىپ قاپتۇ.
He has become very thin.

تارتىن-تارتىنماق. پ
[tartinmaq]
to feel embarassed, ashamed
تارتىنماي سۆزلەۋېرىڭ.
Don't be shy. Speak your mind.

تارتىنچاق. سۈپ [tartinqaq]
shy, bashful:
تارتىنچاق بالا
a shy child

تارتىنچاقلىق. ئى
[tartinqaqliq]
shyness, bashfulness

تارس-تۇرس. تەق
[tars—turs]
crack, bang, crash

تارسىلدا-تارسىلدىماق. پ
[tarsildimaq]
to crash, bang:
ئۆگزىگە مۆلدۈر تارسىلداپ چۈشۈۋاتىدۇ.
Hail is crashing onto the roof.
ئۇ ئاتنى قامچا بىلەن تارسىلدىتىپ ئۇردى.
He beat the horse with a crack of his whip.

تارغاق. ئى [taroaq]
comb, hair—pin

تارغاق-سۆزگۈچ. ئى

[tar oɹak—süzgüq]
utensil for grooming hair

تارقا-تارقىماق. پ
to disperse, scatter

تارقات-تارقاتماق. پ
[tarkatmak]
to issue, pass out; cause to disperse:
يېڭى خەۋەر تارقاتماق
to disseminate news
پىتنە-ئىغۋا تارقاتماق
to spread rumours
نامايىشچىلارنى تارقاتماق
to disperse demonstrators

تارقاق. سۈپ [tarkak]
spread—out, decentralized,
دېھقانلارنىڭ ئۆيلىرى ناھايىتى تارقاق.
The farmer's houses are very scattered.

تارقاقلىق. ئى [tarkaklik]
dispersal, decentralization

تارقال-تارقالماق. پ
[tarkalmak]
to disperse, spread out,
مېھمانلار تارقالدى.
The guests dispersed.
بۇ خەۋەر پۈتۈن شەھەرگە تارقالدى.
The news spread throughout the town.
خۇش پۇراق پۈتۈن ئۆي ئىچىگە تارقالدى.
The aroma spread through the house.
يىغىنغا قاتناشقۇچىلار تارقىلىشتى.
The meeting dispersed.

تارقىلىشچان. سۈپ
[tarkilixqan]
spreading; infectious

تارلا-تارلىماق. پ
[tar limak]
to shrink:
كىيىم تارلاپ كەتتى.
The garment has shrunk.

تارلات-تارلاتماق. پ
[tarlatmak]
to (cause to) shrink

تارلاش-تارلاشماق. پ
[tarlaxmak]
to shrink

تارلاشتۇر-تارلاشتۇرماق. پ
[tarlaxturmak]
to have something made narrower

تارلىق 1. ئى [tarlik]
narrowness, tight ness, crampedness

تارلىق 2. سۈپ [tarlik]
stringed, having strings:
تارلىق چالغۇ ئەسۋابلىرى
stringed musical instruments

تارمار. رەۋ [tarmar]

Clean the floor!
ياتاقنى تازىلىماق
to clean a room
تازىلان-تازىلانماق. پ
[tazilanmaq]
to be cleaned, washed
تازىلىق. ئى [tazilik]
cleanliness, hygiene
تاس. رەۋ [tas]
almost, on the point of
تاس قالماق. پ
to be on the point of:
يىغلىغىلى تاس قالدىم.
I almost cried.
مەن يىقىلىپ چۈشكىلى تاس قالدىم.
I nearly fell over.
تاسادىپەن. رەۋ [tasa:dipən]
accidentally, suddenly
تاسادىپىي. سۈپ
[tasa:dipiy]
accidental, unexpected
كەچۈرۈڭ! تاسادىپىي شۇنداق بولۇپ قالدى.
I'm sorry, It was accidental.
تاسادىپىيلىق. ئى
[tasa:dipiylik]
randomness, chance
تاس-تاس. تەق [tas—tas]
see below
تاس-تاس قالماق. پ
to be on the point of
see below
تارمار بولماق. پ
to be scattered, broken:
دۈشمەن تارمار بولدى.
The enemy scattered.
تارمار قىلماق. پ
to scatter, shatter
تارماق. ئى [tarmaq]
branch, off—shoot:
تۆمۈر يول تارماقلىرى
the branches of a railway line
تارىخ. ئى [ta:rih]
history:
يېقىنقى زامان تارىخى
modern history
دۇنيا تارىخى
world history
تارىخچى. ئى [ta:rihqi]
a historian
تارىخشۇناس. ئى
[ta:rihxunas]
a historian
تارىخىي. سۈپ [ta:rihiy]
historical:
تارىخىي ۋەقە
a historical incident
تازا. سۈپ [taza]
cleam, pure; very
تازىلا-تازىلىماق. پ
[tazilimaq]
to clean, dust, wash:
پولنى تازىلاڭ!

a quilt cover

تاشـتاشماق. پ [taxmaq]
to overflow, spill over, flood:
دەريا تېشىپ كەتتى.
The river has overflowed.

تاشئالما. ئى [taxalma]
a crab—apple

تاشپاقا. ئى [taxpaqa]
a tortoise

تاشتۇرـتاشتۇرماق. پ [taxturmaq]
to cause to overflow

تاشتۇز. ئى [taxtuz]
rock salt

تاشچاي. ئى [taxqay]
brick tea

تاشقى. سۈپ [taxqi]
outer, foreign:
ئۆينىڭ تاشقى كۆرۈنۈشى
the exterior view of the house
تاشقى كېسەللىكلەر دوختۇرى
a surgeon
تاشقى ئىشلار مىنىستىرلىكى
the Ministry of Foreign Affairs

تاشقىرى. ئى [taxqiri]
outside, exterior:
تاشقىرىغا چىقماق
go out to outside

تاشقىرىقى. سۈپ [taxqiriqi]
outer, external

تاسقاـتاسقماق. پ [taskimaq]
to sift, clean:
ئۇن تاسقماق
to sift flour

تاسقاقسىز. سۈپ [taskaqsiz]
unsifted, not cleaned

تاسقاقلىق. سۈپ [taskaqliq]
sifted, cleaned

تاسما. ئى [tasma]
a leather belt, strap:
تاسما بۇزۇلۇپتۇ.
The strap has broken.

تاسمىبېلىق. ئى [tasmibeliq]
a species of fish

تاسمىچى. ئى [tasmiqi]
a tanner, hideseller

تاسمىچىلىق. ئى [tasmiqiliq]
tanning, hideselling

تاسمىلىق. سۈپ [tasmiliq]
having a belt

تاش 1. ئى [tax]
a stone rock
چوڭ تاش
a large rock:
ئېسىل تاش
precious stone

تاش 2. ئى
outside, exterior; surface:
ئۆينىڭ تېشى
the outside of the house
يوتقان تېشى

mountain:

تاغ چوققىسى

the summit, mountain top

پامىر تېغى

Mount Pamir

مەن تاغقا چىقىشنى ياخشى كۆرىمەن.

I love mountain climbing.

تاغا. ئى [taoa]

an uncle

تاغار. ئى [taoar]

a sack:

بىر تاغار بۇغداي

a sack of wheat

تاغ-داۋان. ئى [taoı—dawan]

a mountainridge

تاغ-دەريا. ئى [taoı—dərya:]

mountains and rivers, scenery

تاغلىق. سۈپ [taoılıq]

mountainous, hilly:

تاغلىق رايون

a mountainous region

تاغلىق يەر

monutainous land

تاغمۇتاغ. ئى؛ رەۋ [taoımu—taoı]

mountain upon mountain

تاغىل. سۈپ [ta:oıl]

striped:

تاشلا-تاشلىماق. 1. پ [taxlimaq]

to drop, throw away, give up, reject:

ئۇنى تاشلىۋەتمەڭ!

Don't drop it!

توپنى ماڭا تاشلىۋېتىڭ.

Throw me the ball.

مەن كونا ئايغىمنى تاشلىۋەتتىم.

I threw away my old shoes.

تاماكىنى تاشلىۋەتتىم.

I've given up smoking.

تاشلىماق 2. پ [taxlimaq]

to cover, patch:

چاپىنىڭىزنى تاشلىۋېتىڭ.

Get your coat patched.

تاشلان-تاشلانماق. پ [taxlanmaq]

to be thrown away

تاشلاندۇق. ئى؛ سۈپ [taxlanduq]

castaway goods, junk

تاشلاندى. سۈپ، پ [taxlandi]

abandoned, forsaken:

تاشلاندى ئۆي

an abandoned house

تاشما. ئى [taxma]

a rash

تاشيول. ئى [taxyol]

a paved road, asphalt road

تاغ. ئى [taoı]

تاقاراش-تاقاراشماق. پ
[taqaraxmaq]
to bumpinto (by chance):
مەن ئۇنىڭ بىلەن تاقارىشىپ قالدىم.
I just bumped into him.

تاقاش-تاقاشماق. پ
[taqaxmaq]
to bump into, touch against:
كارىۋات ئىشىككە تاقىشىپ قالدى.
The bed bumped against the door.

تاقاق. ئى [taqaq]
a bolt, latch:
ئىشىككە تاقاق سالماق
to put a bolt on the door

تاقال-تاقالماق. پ
[taqalmaq]
to be closed; to latch on to:
دۇكان تاقالدى.
The shop is closed.
سۆز ئايلىنىپ كېلىپ يەنە ئۇ-نىڭ ئائىلە مەسىلىسىگە بېرىپ تاقالدى.
We chatted about a few things, then the conver—sation returned to his family problem.

تاقەت. ئى [ta:qət]
patience, tolerance:
تاقىتىم قالمىدى.

تاملىق يولۋاس
a striped tiger

تاق. سۈپ [taq]
single, odd:
تاق سۆز
a single word
تاق كۈن
odd days, every other day
تاق سان
an odd number

تاقا. ئى [taqa]
a horse shoe:
تاقا قاقماق
to shoe a horse

تاقا-تاقماق 1. پ
[taqimaq]
to attach, bolt; fix a time:
جوزىنى تامغا تاقاپ قويماق
to fix the table to the wall,
ئۇ ئوغلىنىڭ تويىنى يېڭى يىلغا تاقاپ قىلىدىغانىدەك تۇرىدۇ.
He is going to hold his son's wedding party in the New Year.

تاقىماق 2. پ [taqimaq]
to wear (glasses):
سىز كۆزەينەك تاقامسىز؟
Do you wear glasses?

تاقابىل. ئى [taqa:bil]
an opponent, rival
تاقابىل تۇرماق. پ
to oppose

I've run out of patience.

تاقەتسىز. سۈپ [ta:ķətsiz]
impatient, intolerant

تاقەتسىزلەنـتاقەتسىزلەنمەك. پ [ta:ķətsizlənmək]
to become impatient:

ئۇ تاقەتسىزلەنگەنلىكىدىن ھېلى ئۇ ياقا ھېلى بۇ ياقا قارايتتى.
He got impatient and started looking here and there.

تاقەتسىزلىك. ئى [ta:ķətsizlik]
impatience, intolerance

تاقەتلىك. سۈپ [ta:ķətlik]
patient, tolerant

تاق-تۇق. تەق [taķ—tuķ]
bang, crash

تاققا-تۇققا. سۈپ؛ رەۋ [takķa—tuķķa]
incoherent; disorderly; confused; at sixes and sevens

تاققىدە. رەۋ [takķidə]
with a crash:

ئىشكنى تاققىدە ياپماق
to slam the door

ئۇ ھارۋىدىن تاققىدە سەكرەپ چۈشتى.
He leaped off the cart.

تاقلا-تاقلىماق. پ [takķlimaķ]
to leap, jump; to thin out:

ئېرىقتىن تاقلاپ ئۆتمەك
to jump a stream

قوناق مايىسىنى تاقلىماق
to thin out the maize seedlings

تاقلان-تاقلانماق. پ [takķlanmaķ]
to have been thinned out

تاقىچى. ئى [takiqi]
a blacksmith who shoes horses

تاقىر. سۈپ [ta:ķir]
bare, barren:

تاقىر تاغ
a barren hillside

تاقىر باش
a bald head

ئۇ بارغانسېرى تاقىر باشقا ئايلانماقتا.
He's going bald.

تاقىر-تۇقۇر. تىر [takir—tuķur]
in confusion, disorder

تاقىرلا-تاقىرلىماق. پ [takirlimaķ]
to denude (land); make a crash:

يەرنى تاقىرلىماق
to denude the land

تاقىرلاش-تاقىرلاشماق. پ [takirlaxmaķ]
to become bald, barren

[takiraŋ—takiraŋ]
with a clinking, clanging sound
تاكىراڭلاـتاكىراڭلىماق. پ
[takiraŋlimaq]
to clang, bang:
هارۋا تاكىراڭلاپ كەتتى.
The cart clanged.
تاڭ 1. ئى [taŋ]
dawn, sun rise:
تاڭ سەھەر
sunrise
تاڭ ئاتماق
to dawn
تاڭ 2. تەق [taŋ]
bang, crash
تاڭ 3. پ . ئىم
I don't know.
بارامدىمەنكىن بارمامدىمەنكىن، تاڭ.
I don't know whether I'll go.
تاڭـتاڭماق. پ
[taŋmaq]
to wrap up, tie up
تاڭەي. ئىم [taŋəy]
I don't know:
ئۇ بارامدۇ بارمامدۇ؟
Is he going or not?
تاڭەي.
I don't know.
تاڭـتۇڭ. تەق [taŋ—tuŋ]
a bang, crash

تاقىسىز. سۈپ [taqisiz]
without horse shoes
تاقىلاـتاقىلىماق. پ
[taqilimaq]
to shoe a horse; to swindle
تاقىلداـتاقىلدىماق 1. پ
[taqildimaq]
to make a clatter
تاقىلدىماق 2. پ
to be eager to, to enjoy:
ئۇ كىنو كۆرگىلى ئالدىراپ كۆڭلى تاقىلداپ كەتتى.
He couldn't wait to go and see the film.
تاكاللاشـتاكاللاشماق. پ
[takallaxmaq]
to argue, quarrel
تاكامۇل. سۈپ [taka:mul]
profound, exquisite:
تاكامۇل نەزەرىيە
a profound theory
تاكت. ئى [takt]
tact
تاك ـ تاك. تەق [tak—tak]
knock, knock:
ئىشىكنى تاك ـ تاك قىلىپ چەكمەك
to knock at the door
تاكسى. ئى [taksi]
a taxi
تاككىدە. رەۋ [takkidə]
with a bang, crash
تاكىراڭـتاكىراڭ. تەق

تاڭدۇر-تاڭدۇرماق. پ [taŋdurmaq]
to have something wrapped, bound

تاڭدۇرۇل-تاڭدۇرۇلماق. پ [taŋdurulmaq]
to be wrapped, bound up

تاڭگازا. ئى [taŋgaza]
malt sugar

تاڭڭىدە. رەۋ [taŋŋidə]
with a bang

تاڭلاي. ئى [taŋlay]
the roof of the mouth, the palate:
يۇمشاق تاڭلاي
the sft palate

تاڭمەن. ئى [taŋmən]
noodle soup

تال 1. ئى [tal]
the spleen

تال 2. م
a measure word; a little
بىر تال سەرەڭگە
a match
بىر تال تاماكا
a cigarette
ئۇنىڭ بۇ ئەھۋالدىن بىر تالمۇ خەۋىرى يوق.
He knows absolutely nothing about this.

تال 3. ئى [tal]
a vine
ئۈزۈم تالدا ئۆسىدۇ.
Grapes grow on a vine.

تال-تالماق. پ [talmaq]
to surround, pin down:
كۆز ئالماق
to be sleepy, tired

تالا. ئى [tala:]
outside; a braid, plait (of hair):
تالادا ياتماق
to sleep outside
مەن تالاغا كېتىۋاتىمەن.
I'm going out.

تالا-تالىماق. پ [talimaq]
to grab, snatch; bite

تالاپەت. ئى [talapət]
loss, damage:
دۈشمەن نۇرغۇن تالاپەتكە ئۇچرىدى.
The enemy suffered many losses.

تالاش-تالاشماق. پ [talaxmaq]
to argue, discuss:
ئەرزىمەس ئىشلار ئۈچۈن تالاشما.
Don't argue over trivialities.
ئۇنىڭ بىلەن تالاشما.
Don't argue with him.

تالاش-تارتىش. ئى [talax—tartix]
an argument, controversy

تالاش-تارتش قىلماق
to argue, quarrel
ئۇلار تالاش-تارتش قىلدى.
They quarrelled.
تالاشتۇر-تالاشتۇرماق. پ
[talaxturmaq]
to cause to quarrel, argue
تالاق. ئى [talaq]
divorce
تالاق خەت. ئى
a letter of divorce
تالاق قىلماق. پ
to divorce
تالالىق. سۈپ [tala:liq]
outer, external:
تالالىق كىيىم
outer clothing
تالالىق بولماق. پ
to get married (of a woman)
تالالىق قىلماق. پ
to marry (of a woman)
تالان-تالانماق. پ
[talanmaq]
to be snatched, grabbed
تالانت. ئى [talant]
talent, ability
تالانتسىز. سۈپ [talantsiz]
untalented, ungifted
تالانتلىق. سۈپ [talantliq]
talented, gifted
تالاي. سۈپ [talay]
a lot, many:
تالاي يىللار
many years
تالاي-تالاي. سۈپ
[talay—talay]
many, lots and lost
تالگۈل. ئى [talgül]
a species of flower; Foleander
تاللا-تاللىماق. پ [tallimaq]
to choose, select:
بىرنى تاللىۋېلىڭ!
Choose one!
تاللات-تاللاتماق. پ
[tallatmaq]
to cause to choose
تاللانما. سۈپ [tallanma]
selections, selected:
ماۋزېدوڭ تاللانما ئەسەرلىرى
Selections from the works of Mao Zedong
خەلق ناخشىلىرىدىن تاللانما
selected folk songs
تاللىق. ئى [tallïq]
a vineyard
تالىپ. ئى [talip]
a student, disciple
تام. ئى [tam]
a wall:
خىش تام
a brick wall
تام سائەت. ئى
a wall clock

like?

تاماق يەپ بولغانمۇ؟

Have you eaten yet?

تاماق ئەتمەك

to cook

سىز پولۇ ئېتەلەمسىز؟

Can you cook palau?

تاماق ئېتىش ئۇسۇلى

a cooking recipe

تاماقخانا. ئى [tamaqkhana]

a canteen, restaurant

تاماكا. ئى [tama:ka]

tabacco, a cigarette:

تاماكا چېكەمسىز؟

Do you smoke?

تاماكىچى. ئى [tama:kiqi]

a cigarette seller

تامام. رەۋ [tamam]

complete, finished

سۆزۈم تامام.

I've finished talking.

تامام بولماق. پ

to be over, finished:

كۈرەش بىزنىڭ غەلىبىمىز بىلەن تامام بولدى.

The struggle ended with our victory.

تامام قىلماق. پ

to finish, end

تامامەن. رەۋ [tama:mən]

absolutely, completely:

تامامەن توغرا!!

تام گېزىت. ئى

a wall poster

تام ئۆرۈمەك

to pull down a wall

تامـتاماق. پ [tammaq]

to drip, drop:

ئۇنىڭ كۆز يېشى ياقىسىغا تامدى.

His tears dripped onto his collar.

تاما. ئى [tama]

greed, avarice

تاماخور. سۈپ [tamahor]

greedy, avaricious

تاماخورلۇق. ئى [tamahorluq]

greed, avarice

تاماشا. ئى [tama:xa]

recreation, leisure:

بىز بۇ يەرگە تاماشا ئۈچۈن كەلگىنىمىز يوق.

We heven't come here to play.

تاماشىبىن. ئى [tama:xibin]

an audience, spekctators

تاماشىچى. ئى [tama:xiqi]

an audience, spectators

تاماق. ئى [tamaq]

food, meals:

سىز قانداق تاماقنى ياخشى كۆرىسىز؟

What kind of food do you

a government stamp

تامغىلىق. سۈپ [tamoilik]
stamped, sealed

تاموژنا. ئى [tamozna]
the customs

تان-تانماق. پ [tanmaq]
to deny, break a promise

تانا. ئى [tana]
string

تاناب. ئى [tanab]
rope, string:

تانابىنى تارتماق
to chide, tell off

ئۇنىڭ تانابىنى تارتىش كېرەك.
He needs a good telling off.

تاندۇر-تاندۇرماق. پ
[tandurmaq]
to cause to deny, break
a promise

تانسا. ئى [tansa]
dancing:

تانسا ئويناپسىلامسىز؟
Can you dance?

تانكا. ئى [tanka]
a tank:

ھەربىي تانكىسى
an army tank

تانكىچى. ئى [tankiqi]
a tank driver

تاۋ 1. ئى [taw]
heat, temperature:

ئوتنىڭ تاۋى

Quite right!

تاماملا-تاماملىماق. پ
[tamamlimaq]
to finish, complete

تاماملاش-تاماملاشماق. پ
[tamamlaxmaq]
to finish, complete

تاماملان-تاماملانماق. پ
[tamamlanmaq]
to be finished, complete:

ئۇلۇغ ئىش تاماملاندى.
The great work is finished.

تامبال. ئى [tambal]
trousers, pants

تامبالللىق. سۈپ
trouser cloth

تامچە. ئى؛ م [tamqə]
a drop:

بىر تامچە سۇ
a drop of water

تامچى. ئى [tamqi]
a bricklayer, builder

تامچىلىق. ئى [tamqilik]
building, construction

تامشى-تامشىماق. پ
to smack one's lips, to
eat with relish

تامغا. ئى [tamoa]
a seal, mark, stamp:

پوچتا تامغىسى
a post mark

مۇكۈمەت تامغىسى

a water—melon
تاۋۇزلۇق. ئى [ta:wuzluq]
a water—melon field
تاۋۇش. ئى [tawux]
a sound:
سۆزۈق تاۋۇش
a vowel
سوزۇق تاۋۇشلارنىڭ ئاھاڭداش-لىقى
vowel harmony
ئۈزۈك تاۋۇش
a consonant
تاۋۇشسىز. سۆپ [tawuxsiz]
soundless, silent
تاي 1. ئى [tay]
a pony
تاي 2. م [tay]
a bundle, bale:
بىر تاي يۇڭ
a bale of wool
تاي-تايماق. پ [taymaq]
to abandon, renounce:
ئۆز پىكرىدىن تايماق
to change one's mind
تاياق. ئى [tayaq]
a stick, a rod:
ياغاچ تاياق
a wooden stick
تاياق يېمەك
to get a beating
تاياق-توقماق. ئى [tayaq—tokmaq]
the heat of the fire
تاۋ 2. ئى [taw]
spirit, energy, vitality:
بۈگۈن تاۋىم يوق.
I've no energy today.
تاۋا. ئى [tawa]
a frying pan
تاۋاپ. ئى [tawap]
worship, homage
تاۋاپ قىلماق. پ
to worship, pay homage
تاۋار. ئى [tawar]
satin
تاۋاق. ئى [tawaq]
a clay bowl; measure word:
ئالتە تاۋاق قەغەز
nine sheets of paper
تاۋاقچى. ئى [tawaqqi]
a potter
تاۋلا-تاۋلىماق. پ [tawlimaq]
to smelt, refine
تاۋلان-تاۋلانماق. پ [tawlanmaq]
to be refined:
ئالتۇن ئوتتا تاۋلىنار، ئادەم ئەمگەكتە.
Gold is refined by fire, man by work.
تاۋۇت. ئى [ta:wut]
a coffin, bier
تاۋۇز. ئى [ta:wuz]

to tie up, bundle up

تايىن. رەۋ [ta:yin]

ready, prepared; perhaps, probably:

هەممە نەرسەم تايىن بولدى. يولغا چىقايلى.

My things are ready. Let's go.

تايىن قىلماق

to fix, decide upon

تايىنى يوق

bor ling, dull

تايىنلىق. سۈپ [ta:yinlik]

obvious, clear; limited:

ئۇنىڭ بىلىدىغانلىرى تايىنلىق.

His knowledge is limited.

تەئەججۈپ. ئى [təəjjüp]

strangensess, surprise, amazement

تەئەججۈپلەنـتەئەججۈپلەنـمەك. پ

to be surpised, amazed:

بۇ ئىشقا نېمە ئۈچۈن تەئەججۈپلىنىسىز؟

Why are you surprised at this?

تەئەججۈپلەندۈرـتەئەججۈپلەندۈرمەك. پ

[təəjjüpləndürmək]

to surprise, amaze:

بۇ ئىش مېنى تەئەججۈپلەندۈردى.

That amazed me.

a club, stick

تاياقچە. ئى [tayakqə]

a small stick

تاياقچى. ئى؛ سۈپ [tayakqi]

a wife — beater

تايانـتايانماق. پ [tayanmaq]

to depend upon, lean on:

مەن ئاغرىپ قالغان ۋاقتىتا ئاتا-ئانامغا تايانىدىم.

I depended on my parents when I was sick.

ئۇ ئۇلارغا تايىنىدۇ.

He relies on their support.

تايانچ. ئى [tayanq]

supprt, sustenance:

بۇ بالا مېنىڭ بىردىن بىر تايانچىم.

This child is my only means of support.

تايانچسىز. سۈپ [tayanqisiz]

without support, helpless

تايچاق. ئى [tayqaq]

a pony

تايغاق. سۈپ [tayoɣaq]

slippery, smooth

تايغان. ئى [tayoɣan]

a hunting dog, hound

تايلا-تايلىماق. پ [taylimaq]

تەبىئەت. ئى [təbi;ət]
nature:
ئۇ تەبىئەتنى سۆيىدۇ.
He loves, nature.
تەبىئەت قانۇنى
the laws of nature
تەبىئەت دۇنياسى
the world of nature
ئۇنىڭ تەبىئىتى ياخشى
He's good natured.
تەبىئەتشۇناس. ئى
[təbi;ətxunas]
a naturalist
تەبىئىي. سۈپ [təbiiy]
natural:
جەڭ قىلىش ئەرلەر ئۈچۈن
تەبىئىي ئىش.
It's natural for men to fight.
تەپ 1. ئى [təp]
typhoid
تەپ 2 [təp]
see below
تەپ تارتماق. پ
to be timid, shy:
تەپ تارتماي سۆزلىمەك
to talk frankly, unashamedly
تەپ-تەپمەك. پ [təpmək]
to kick:
ئۇ توپنى ماڭا تەپتى.
He kicked the ball to me.
تەپەككۇر. ئى [təpəkkur]
thinking, thougtht:

تەئەججۇپلىنەرلىك. سۈپ
[təəjjüplinərlik]
suprising, strange:
تەئەججۇپلىنەرلىك ھادىسە
a strange phenomena
تەئەللۇق. ئى؛ رەۋ [təəlluk]
related to, concerned with:
بۇ ماڭا تەئەللۇق.
That belongs to me.
تەئەللۇقات. ئى [təəllukat]
belongings, goods
تەبەسسۇم. ئى [təbəssum]
a smile
تەبەسسۇم قىلماق. پ
to smile
تەبرىك. ئى [təbrik]
congratulations
تەبرىك خېتى. ئى
a letter of congratulations
تەبرىكلە-تەبرىكلىمەك. پ
[təbriklimək]
to congratulate, celebrate
تەبرىكلەن-تەبرىكلەنمەك. پ
[təbriklənmək]
to be celebrated:
بايرام تەنتەنە بىلەن تەبرىك-
لەندى.
The festival was celebrated with joy.
تەبرىكنامە. ئى
[təbrikna;mə]
a letter of congratulation

the trigger of a rifle

تەتبىق. [tətbiq]

see below

تەتبىق قىلماق. پ

to use, apply, interpret:

قانۇننى توغرا تەتبىق قىلماق

to correctly apply the law

تەتقىق. ئى [tətqiq]

research, study

تەتقىق قىلماق. پ

to research:

ئۇ راك كېسىلىنىڭ سەۋەبلىرىنى تەتقىق قىلىۋاتىدۇ.

He's researching the causes of cancer.

تەتقىقات. ئى [tətqiqat]

research:

پەن تەتقىقاتى

scintific research

تەتقىقاتچى. ئى [tətqiqatqi]

a researcher

تەتقىقاتچىلىق. ئى [tətqiqatqilik]

research, study

تەتۈر. سۈپ [tə:tür]

opposite, reverse:

تەتۈر قويماق

to turn something over

تەتۈر ئادەم

a stubborn person

تەتۈرلۈك. ئى [tə:türlük]

stubborness, obstinacy

تەپەككۇر قىلىش ئۇسۇلى

a way of thinking

تەپت 1. ئى [təpt]

heat, radiance:

ئوتنىڭ تەپتى

the heat of the fire

تەپت 2. ئى [təpt]

face, look, countenance:

ئۇنىڭ تەپتىدىن ئادەم قورقىدۇ.

His countenance strikes fear into people.

تەپتىش. ئى [təptix]

a supervisor, overseer

تەپتىش قىلماق. پ

to supervise, oversee

تەپچە-تەپچىمەك. پ

to stamp, to paw(of a horse, etc.)

تەپسىر. ئى [təpsir]

an explanatory note, annotation

تەپسىر قىلماق. پ

to annotate

تەپسىلات. ئى [təpsilat]

a detail, particular

تەپسىلىي. سۈپ [təpsiliy]

detailed, in deatail:

تەپسىلىي سۆزلىمەك

to talk in detail

تەپكە. ئى [təpkə]

a trigger:

مىلتىقنىڭ تەپكىسى

تەتىل. ئى [tə:til]
a holiday, vacation:
يازلىق تەتىل
the summer holiday
قىشلىق تەتىل
the winter holiday
ئۇلار تەتىل قىلىۋاتىدۇ.
They are on vacation.

تەجرىبە. ئى [təjribə]
experience, experiment:
تەجرىبىنى يەكۈنلىمەك
to summarize one's experience

تەجرىبىخانا. ئى [təjribihana]
a laboratory, research station

تەجرىبىسىز. سۈپ [təjribisiz]
inexperienced, green, novice

تەجرىبىلىك. سۈپ [təjribilik]
an experienced, veteran:
تەجرىبىلىك ئوقۇتقۇچى
an experienced teacher

تەخ. سۈپ [təh]
ready, prepared

تەخ بولماق. پ
to be ready, prepared

تەخەللۇس. ئى [təhəllus]
a pen—name, pseudonym

تەخەي. ئى [tə:həy]
a young donkey

تەخت. ئى [təht]
a throne:
تەختتە ئولتۇرماق
to sit on the throne

تەخسە. ئى [təhsə]
a dish, plate:
تەخسە گۈرۈچ تامىقى بىلەن توشتۇرۇلدى.
The dish was filled with rice.

تەخسىچى. ئى [təhsiqi]
a flatterer, fraud

تەخسىچىلىك. ئى [təhsiqilik]
flattery, fawning

تەخمىنەن. رەۋ [təhminə]
about, approximately:
تەخمىنەن ئىككى سائەتتىن كېيىن بارىمەن.
I'll go in about two hours.

تەخمىنىي. سۈپ [təhminiy]
approximate, rough:
تەخمىنىي سان
the approximate number

تەخىر. رەۋ [tə:hir]
see below

تەخىر قىلماق. پ
to be late, delay, to wait, hang on

تەخىرسىز. سۈپ [tə:hirsiz]
immediately, at once

تەدبىر. ئى [tədbir]
a resolution, measure

تەدبىر قوللانماق. پ

to adopta resolution
تەدبىرسىز. سۈپ [tədbirsiz]
indecisive, irresolute
تەدبىرلىك. سۈپ [tədbirlik]
decisive, resolute
تەدرىجىي. رەۋ [tədrijiy]
gradually, step by step:
خەلق تۇرمۇشى تەدرىجىي ياخشىلاندى.
People's lives have gradually improved.
تەدرىجىي تەرەققىيات نەزەريىسى
the theory of evolution
تەر 1. ئى [tər]
sweat, persipiration:
تەر چىقماق
to sweat, perspire
سوغۇق تەر باسماق
to break out in a cold sweat
تەر 2. ئى [tər]
face, look, complexion
تەر-تەرمەك. پ [tərmək]
to pick up, collect, glean:
ئوتۇن تەرمەك
to collect firewood
تەرەپ. ئى [tərəp]
direction, side:
پوچتىخانا قايسى تەرەپتە؟
Which direction is the post office?
كىشىلەر تەرەپ-تەرەپتىن كېلىشكە باشلىدى.
People began arriving from all sides.
بىر تەرەپ قىلماق
to handle, dispose (of a problem)
تەرەپباز. ئى [tərəpbaz]
a quarrelsome, fractious person
تەرەپلىمە. رەۋ [tərəplimə]
an angle, side:
بۇ مەسىلىنى ھەر تەرەپلىمە ئويلاپ كۆرۈش كېرەك.
This problem must be viewed from all angles.
تەرەت 1. ئى [tə:rət]
ablutions, ritual washing
تەرەت 2. ئى [tə:rət]
urine, excrement:
چوڭ تەرەت قىلماق
to defecate
كىچىك تەرەت
urine, piss
كىچىك تەرەت قىلماق
to urinate
تەرەتخانا. ئى [tə:rəthana]
a toilet
تەرەتسىز. سۈپ [tə:rətsiz]
not being ritually clean
تەرەققىي. سۈپ [tərəkkiy]
developed, advanced
تەرەققىي قىلماق. پ

to develop:
جۇڭگو تېز تەرەققي قىلىۋاتىدۇ.
China is developing rapidly.
تەرەققىيات. ئى [tərəkkiyat]
development, progress
تەرەققىيلەش-تەرەققىيلەشمەك. پ [tərəkkiyləxmək]
to develop, advance
تەربىيە. ئى [tərbiyə]
education, training
تەربىيىچى. ئى [tərbiyiqi]
a treiner, educator
تەربىيىلە-تەربىيىلىمەك. پ [tərbiyilimək]
to train, educate
تەربىيىلەن-تەربىيىلەنمەك. پ [tərbiyilənmək]
to be trained, educated:
سىز دوختۇر بولۇش ئۈچۈن قانچە يىل تەربىيىلىنىسىز؟
How many years training do you need to become a doctor?
تەربىيىلىگۈچى. ئى [tərbiyiligüqi]
a trainer, educator
تەربىيەۋى. سۈپ [tərbiyiwi]
educational
تەرتىپ. ئى [tərtip]
order, sequence:
ئېلىپبە تەرتىپى
alphabetical order
تەرتىپسىز. سۈپ [tərtipsiz]
haphazardly; out of sequence:
كىتابلار جۇزا ئۈستىدە تەرتىپسىز يېيىلىپ تۇراتتى.
The books lay in a heap on the table.
تەرتىپلىك. سۈپ [tərtiplik]
in sequence, ordered, disciplined
تەرجىمان. ئى [tərjiman]
a translator, interpreter
تەرجىمانلىق. ئى [tərjimanlik]
translation, interpretation
تەرجىمە. ئى [tərjimə]
translation, interpretation
تەرجىمە قىلماق. پ
to translate, interpret
بۇ كىتاب ئۇيغۇر تىلىغا تەرجىمە قىلىندى.
This book has been translated into Uighur.
تەرجىمھال. ئى [tərjimihal]
a biography:
تەرجىمھال جەدۋىلى
resume, curriculum vitae
تەرخەمەك. ئى [tərhəmək]
cucumber
تەرسا. سۈپ [tərsa:]
stubborn, bad tempered

تەرسالىق. ئى [tərsa:lik]
stubborness, obstinacy

تەرغىب. پ [tərɵib]
see below

تەرغىب قىلماق. پ
to spread propaganda

تەركىب. ئى [tərkib]
a component, ingredient:
جۈملە تەركىبى
the components of a sentence

تەركىب تاپماق. پ
to be cumposed of:
جۈملە سۆزلەردىن تەركىب تاپىدۇ.
A sentence is composed of words.
بۇ بولسا شېكەر، ئۇن ۋە سۇدىن تەركىب تاپىدۇ.
It consists of sugar, flour and water.

تەركىبىي. سۈپ [tərkibiy]
component:
تەركىبىي قىسىم
a component part

تەرلەـتەرلىمەك. پ [tərlimək]
to sweat, perspire
تەرلەپ كەتمەك
to sweat
مەن تەرلەپ كېتىۋاتىمەن!
I'm sweating!

تەرلەنـتەرلەنمەك. پ [tərlənmək]
to sweat

تەرمەچ. ئى [tərməq]
firewood

تەرىپ. ئى [tə:rip]
a definition:
سۆزنىڭ تەرىپى
the definition of a word

تەرىپلەـتەرىپلىمەك. پ [təriplimək]to define

تەرىقە. ئى [təri:kə]
way, method:
مۇشۇ تەرىقىدە ئىشلەڭ.
Do it this way.

تەرىقەت. ئى [təri:kət]
a sufi order; way of salvation

تەزـتەزمەك. پ [təzmək]
to desert, leave

تەزدۈرـتەزدۈرمەك. پ [təzdürmək]
to force to leave, separate

تەزىيە. ئى [tə:ziyə]
mourning, grief

تەس. سۈپ [təs]
difficult, hard.
بىر نېمە دېيىش تەس.
It's hard to say.
بۇ سۆزنى تەلەپپۇز قىلماق تەس.
This word is hard to pronounce.

تەسەللى. ئى [təsəlli]
comfort, consolation:
كېسەل ئادەمگە تەسەللى بەرمەك
to comfort a sick person
تەسەۋۋۇر. ئى [təsəwwur]
imagination, fancy
تەسەۋۋۇر قىلماق. پ
to imagine:
سىز ئۆزىڭىزنى ئايدا دەپ
تەسەۋۋۇر قىلىڭ!
Imagine you're on the moon!
تەستەك. ئى [təstək]
a slap, blow on the face
تەستەكلە-تەستەكلىمەك. پ
[təstəklimək]
to slap, box someone's ears
تەستىق. ئى [təstik]
approval, sanction;
instructions
تەستىقلا-تەستىقلىماق. پ
[təstiqlimaq]
to approve, sanction:
بوۋاي بېشىنى لىڭشىتىپ
تەستىقلىدى.
The old man nodded his approval.
تەسلىم. ئى، پ [təslim]
surrender, capitulation
تەسلىم بولماق. پ
to surrender, capitulate:
قەتئىي تەسلىم بولما.
Never surrender.

تەسلىمچىلىك. ئى
[təslimqilik]
surrender, capitulation
تەسلىمنامە. ئى
[təslimna:mə]
a letter of surrender
تەسۋى. ئى [təswi:]
beads, rosary
تەسۋىر. ئى [təswir]
a description, account
تەسۋىرلە-تەسۋىرلىمەك. پ
[təswirlimək]
to describe
تەسۋىرىي. سۈپ [təswiriy]
descririptive:
تەسۋىرىي فونېتىكا
descriptive phonetics
تەسىر. ئى [tə:sir]
effect, influence, impression:
ياخشى تەسىر
a good influence, impression
تەسىر بەرمەك. پ
to impress, influence:
ئۇنىڭ دېگەنلىرى ماڭا كۈچلۈك
تەسىر بەردى.
I was very impressed by what he said.
بۇ دورا ماڭا خېلى تەسىر
قىلدى.
This medicine has done me a lot of good.
تەسىرات. ئى [tə:sirat]

reflections, impressions
ياخشى تەسىرات قالدۇرماق
to leave a good impression
تەسىرچان. سۈپ [tə:sirqan]
an emotional person
تەسىرلەنـتەسىرلەنمەك. پ
[tə:sirlənmək]
to be impressed, inspired:
بۇ كىنونى كۆرگەندىن كېيىن
كۆپچىلىك بەك تەسىرلەندى.
Many people were very impressed by this film.
تەسىرلەندۇرـتەسىرلەندۈرمەك. پ [tə:sirləndürmək]
to impress, move (imotionally)
بۇ گەپلەر بىزنى چوڭقۇر
تەسىرلەندۇردى.
We were deeply moved by these words.
تەسىرلىك. سۈپ [tə:sirlik]
impressive, moving:
تەسىرلىك سۆز
moving words
تەشـتەشمەك. پ [təxmək]
to puncture, pierce, tunnel through
تەشەببۇس. ئى [təxəbbus]
a proposition, initiative:
بىز ئۇلارنىڭ تەشەببۇسىغا
قوشۇلمىدۇق.
We didn't agree to their proposition.

بۇ ئىش سىزنىڭ تەشەببۇسكارلىرىڭىز بىلەن قىلىندى.
This was done with your initiative.
تەشەببۇس قىلماق
to initiate, propose
تەشەببۇسچان. سۈپ
[təxəbbusqan]
initiative, drive
تەشەببۇسچانلىق. ئى
[təxəbbusqanlik]
initiative, gumption.
تەشەببۇسكار. ئى
[təxəbbuskar]
an initiator, proposer
تەشەببۇسكارلىق. ئى
[təxəbbuskarlik]
initiative, drive
تەشەببۇسنامە. ئى
[təxəbbusna:mə]
a letter of proposal
تەشەككۇر. ئى [təxəkkur]
thanks, gratitude:
بىزگە بەرگەن ياردىمىڭلەرگە
تەشەككۇر.
Thanks for your help.
تەشەككۇر ئېيتماق. پ
to thank
تەشەككۇرنامە. ئى
[təxəkkurna:mə]
a latter of thanks
تەشتەك. ئى [təxtək]

a pot of vessel:
بىر تەشتەك گۈل
a pot of flowers
تەشتۈرۈل-تەشتۈرۈلمەك. پ [təxtürülmək]
to be punctured, pierced
تەشكىل. ئى [təxkil]
organization, structure:
پارتىيە تەشكىلى
party organization
تەشكىل قىلماق
to organize, achieve, attain
تەشكىلات. ئى [təxkilat]
an organization:
دۇنيا سالامەتلىك تەشكىلاتى
the World Health Organization:
تەشكىللە-تەشكىللىمەك. پ [təxkillimək]
to be organized, arranged
بىز رەسىم سىزىش مۇسابىقىسى تەشكىللىدۇق.
we organized a painting competition
تەشكىللەن-تەشكىللەنمەك. پ [təxkillənmək]
to be organized, arranged
تەشكىلىي. سۈپ [təxkiliy]
organizational
تەشنا. رەۋ [təxna:]
thirsty
تەشنا بولماق. پ
to be thirsty for:
ئەركىنلىككە تەشنا بولماق
to desire freedom
تەشنالىق. ئى [təxna:lik]
thirst, eagerness:
تەشنالىق بىلەن كۈتمەك
to await eagerly
تەشۋىش. ئى [təxwix]
worry, anxiety:
بۇ خەۋەر مېنى تەشۋىشكە سالدى.
I was worried by the news.
تەشۋىشسىز. سۈپ [təxwixsiz]
carefree, worry—free
تەشۋىشلەن-تەشۋىشلەنمەك. پ [təxwixlənmək]
to worry, be anxious:
بالىلاردىن تەشۋىشلەندىم.
I'm worried about the children.
تەشۋىشلىك. سۈپ [təxwixlik]
worried, anxious:
تەشۋىشلىك كېچە
an anxious night
تەشۋىق. ئى [təxwiq]
publicity, propaganda
تەشۋىق قىلماق. پ
to publicize
تەشۋىقات. ئى [təxwiqat]
propaganda, publicity

تەقدىرلە-تەقدىرلىمەك. پ
[təqdirlimək]
to commend, praise

تەقدىرلەنە-تەقدىرلەنمەك. پ
[təqdirlənmək]
to be commended, praised

تەقدىرنامە. ئ
[taqdirnamə]
a reference, letter of commendation

تەقدىم [təqdim]
see below

تەقدىم قىلماق. پ
to offer, devote, give

تەقسىر. ئ [təqsir]
sir, your majesty

تەقسىم. ئ [təqsim]
allocation, distribution

تەقسىم قىلماق. پ
to distribute, allocate:
ئۇ خوتەنگە تەقسىم قىلىندى.
He was assigned to Hotan.

تەقسىمات. ئ [təqsi:mat]
distributon, allocation

تەقسىملە-تەقسىملىمەك. پ
[təqsimlimək]
to share out, distribute:
بىز تاماقنى تەقسىملىدۇق.
We shared out the food.

تەقلىد. ئ [təqlid]
a pattern, example, way

تەقلىد قىلماق. پ

تەشۋىقاتچى. ئ
[təxwiqatqi]
a propagandist, publicity worker

تەشۋىقاتچىلىق. ئ
[təxwiqatqilik]
propaganda, publicity

تەشۋىقىي. سۈپ [təxwiqiy]
propaganda, publicity

تەھەززار. ئ [təqəzza:r]
control, domination

تەھەززار بولماق. پ
to long for:
سىلىشىڭىزنى تەھەززار بولدۇم.
I've been longing for your arrival.

تەھەززارلىق. سۈپ
[təqəzza:rlik]
eagerly, with longing

تەقدىر 1. ئ [təqdir]
destiny, fate:
ئىمگەكچى خەلق ئۆز تەقدىرىنى قولىغا ئالدى.
The working people have taken their destiny into their own hands.

تەقدىر 2. تىر [təqdir]
if, although
ماشىنا بولماي قالغان تەقدىردە، پىيادە بارىمىز.
If there are no vehicles, we'll walk.

again

تەكرارلا-تەكرارلىماق. پ
[təkrarlimaq]
to repeat, to do again, revise:
ئۇ ئۆز پىكرىنى تەكرارلاۋەردى.
He repeated his opinions.

تەكرارلان-تەكرارلانماق. پ
[təkrarlanmaq]
to be repeated, recur:
تارىخىي خاتالىقلارنىڭ تەكرارلىنىشىغا يول قويماسلىق كېرەك.
We must avoid repeating the mistakes of history.

تەكشۈر-تەكشۈرمەك. پ
[təkxürmək]
to check, examine, investigate:
دوختۇر مېنى تەكشۈردى.
The doctor examined me.
ساقچىلار بۇلاڭچىلىق ھەرىكىتىنى تەكشۈرۈۋاتىدۇ.
The police are investigating the robbery.

تەكشۈرت-تەكشۈرتمەك. پ
[təkxürtmək]
to have something examined

تەكشۈرۈل-تەكشۈرۈلمەك. پ
[təkxürülmək]
to be tested, examined:
ماشىنىلار زاۋۇتتا تەكشۈرۈلدى.
to imitate, copy:
. . . گە تەقلىد قىلىپ
in the same way as...
مۇشۇ تەقلىدتە قىلىڭ.
Do it like this.

تەقى-تۇرقى. ئى
[təki—turki]
appearance, (a woman,s) figure

تەكەببۇر. سۈپ [təkəbbur]
proud, arrogant

تەكەببۇرانە. رەۋ
[təkəbburanə]
proudly, arrogantly:

تەكەببۇرلۇق. ئى
[təkəbburluk]
pride, arrogance

تەكەللۇپ. ئى [təkəllup]
politeness, ceremony:
تەكەللۇپ قىلماڭ.
Don,t stand on ceremony.

تەكت. ئى [təkt]
bottom, bed:
دەريانىڭ تەكتى
the river bed
ئىشنىڭ تېگىنى بىلمەك
to know something inside out

تەكرار. رەۋ [təkrar]
repeatedly, over and over:

تەكرار قىلماق. پ
to repeat, do something

The machines were tested in the factory.

تەكشى، سۈپ [təkxi]
flat, smooth, even:
تەكشى يول
a smooth road
بۇ پارتا تەكشى ئەمەس.
The desk isn't flat.

تەكشى بۆلمەك. پ
to divide up evenly

تەكشىلە-تەكشىلىمەك. پ [təkxilimək]
to levely make smooth:
يولنى تەكشىلىمەك
to make a road smooth

تەكشىلەنـ-تەكشىلەنمەك. پ [təkxilənmək]
to be made flat, smooth:

تەكشىلىك. ئى [təkxilik]
plains, flat land

تەكلىپ، ئى [təklip]
an invitation, request:
سىزنىڭ نېمە تەكلىپىڭىز بار؟
Do you have any requests?
تەكلىپ قىلماق.
to intive:
بىز سىزنى شەنبە كۈنى تاماققا تەكلىپ قىلىمىز.
We'd like to invite you to dinner on Saturday.

تەكلىپنامە. ئى [təklipnamə]
an invitation

تەكىت. ئى [təkit]
stress, repetition

تەكىتلە-تەكىتلىمەك. پ [təkitlimək]
to emphasize, stress:
ئۇ ئۆگىنىشنىڭ مۇھىملىقىنى تەكىتلىدى.
He emphasized the importance of study.
ئۇ تىرىشىپ ئۆگىنىشنىڭ لازىملىقىنى تەكىتلىدى.
He stressed the need to study hard.

تەگ 1. ئى [təg]
bottom, underneath, background:
دەريانىڭ تېگى
the bottom of the river
دەرەخنىڭ تېگىدە ئولتۇرماق
to sit under a tree
تېگى كۆك، گۈلى قىزىل رەخت
cloth with red flowers on a blue background

تەگ 2. تەگمەك. پ [təgmək]
to touch, reach, obtain:
ئۇنىڭغا تەگمە.
Don't touch.
ئوق نىشان تاختىسىغا تەگمىدى.
The bullet missed the target.
خېتىڭىز (ېزگە) تەگدى.

تەڭرى. ئى [təŋri]
God
تەڭسىز. سۈپ [təŋsiz]
unequal, dissimilar
تەڭشە-تەڭشىمەك. پ
[təŋximək]
to adjust, ragulate, mix:
دورا تەڭشىمەك
to make up a prescription
تەمنى تەڭشىمەك
to give flavour to
تەڭشەك. ئى [təŋxək]
a regulator, adjustor, tuner
تەڭكىس. سۈپ [təŋkis]
difficult, tight embarrassed:
ئۇلارنىڭ تۇرمۇشى تەڭكىس ئىكەن.
They live a meagre existence.
تەڭكىس بولماق. پ
to be in difficulty;
embarrassed:
تەڭكەش. رەۋ [təŋkəx]
see below
تەڭكەش قىلماق. پ
to adjust, tune:
سازغا تەڭكەش قىلماق
to tune an instument
تەڭگە. ئى [təŋgə]
a coin
تەڭلە-تەڭلىمەك. پ
[təŋlimək]
to measure; point(a gun):

We received your letter.
مېنىڭ گېپىم ئۇنىڭ كۆڭلىگە تەگدى.
My words made an impression on him.
نومۇسسىغا تەگمەك
to rape, seduce
ئەرگە تەگمەك
to marry (of a woman)
كېسەل تەگمەك
to catch a disease
تەگدۇر-تەگدۇرمەك. پ
[təgdürmək]
to cause to marry
تەڭ. سۈپ [təŋ]
on a par with: equal:
ئىككىسىزنىڭ بويى تەڭ.
We are the same height.
تەڭ-باراۋەر. سۈپ
[təŋ—bara:wər]
equal, the same
تەڭپۇڭ. ئى [təŋpuŋ]
balance, scales:
تەڭپۇڭلاش-تەڭپۇڭلاشماق. پ
[təŋpuŋlaxmaq]
to weigh, evaluate, balance
تەڭتۇش. سۈپ [təŋtux]
of the same age:
مەن ئۇنىڭ تەڭتۇشى.
I am the same age as he.
تەڭداش. ئى [təŋdax]
of the same age

life?

تەڭلىككە سالماق. پ

to embarrass; make things difficult for:

ئۇكام، مېنى تەڭلىككە سالما.

My brother, don't embarrass me.

تەلەپ. ئى [tələp]

demand, request:

تەلىپىڭىز بويىچە

in accordance with your request

تەلەپ قىلماق. پ

to demand, require:

بۇ كۆپ ئويلاشنى تەلەپ قىلىدىغان ئىش.

It requires a lot of thought.

تەلەپپۇز. ئى [tələppuz]

pronunciation:

سىزنىڭ تەلەپپۇزىڭىز خاتا.

Your pronunciation is wrong.

تەلەپپۇزىمنى تۈزىتىپ قويۇڭ.

Please correct my pronunciation.

تەلەپپۇز قىلماق. پ

to pronounce.

بۇ سۆز قانداق تەلەپپۇز قىلىنىدۇ؟

How do you pronounce this word?

تەلەپچان. سۈپ [tələpqan]

demanding (of a person):

ھاپانى بويۇڭغا تەڭلەپ باق.

Measure the coat against yourself.

دۈشمەنگە تەڭلىمەك

to aim a rifle at the enemy

تەڭلەشتەڭلەشمەك. پ [təŋləxmək]

to compare with, be equal to:

بۇ يىلقى يامغۇر مىقدارى بۇلتۇرقىغا تەڭلەشتى.

We have had the same amount of rain this year as last.

تەڭلەشتۈرمەك-تەڭلەشتۈرمەك. پ [təŋləxtürmək]

to compare with:

سەن مېنى كىم بىلەن تەڭلەشتۈرۈۋاتسەن؟

Who are you comparing me with?

تەڭلەشتۈرگۈسىز. سۈپ [təŋləxtürgüsiz]

incomparable, matchless

تەڭلىك 1. ئى [təŋlik]

equality:

تەڭلىك بەلگىسى

the equals sign (=)

تەڭلىك 2. ئى [təŋlik]

embarrassment, difficulty:

تۇرمۇشتا تەڭلىكىڭىز بارمۇ؟

Are there difficulties in your

to hope for, expect:
ئۇ جاۋاب كۈتۈپ تەلمۈرۈپ تۇراتتى.
He's expecting an answer..

تەلۋە. سۈپ [təlwə]
a crude, conceited person:
تەلۋە ئادەم
a conceited person

تەلۋىلەرچە. رەۋ [təlwilərqə]
conceitedly, presumptuously

تەلۋىلىك. سۈپ [təlwilik]
presumptuous, rude

تەلىم. ئى [tə:lim]
training, education:
ھەربىي بىلىم
military training

تەلىمات. ئى [tə:limat]
training, teaching:
ماركسىزم تەلىماتى
marxist theory

تەلىم تەربىيە. ئى [tə:lim—tərbiyə]
training, education:

تەم. ئى [təm]
taste, flavour:
ئۇنىڭ تەمى ياخشى.
That tastes good.
ئاشنىڭ تەمى تۇز بىلەن،
ئادەمنىڭ (تەمى) سۆز بىلەن.
As salt flavours food so words lend honour to a man.

تەلەپكار. ئى [tələpkar]
a claimant, person making a demand:

تەلەپنامە. ئى [tələpna:mə]
a letter of demand:

تەلەت. ئى [tələt]
face, expression, outlook:
بۈگۈن ھاۋانىڭ تەلەتى يامان.
The weather outlook looks bad.

تەلەڭگە. ئى [tələŋgə]
an enamel plate

تەلەي. ئى [tə:ləy]
chance, luck:
ئۇنىڭ تەلىيى بار.
He's luck.
تەلەي ئۆڭدىن كەلمەك
to strike lucky

تەلەيسىز. سۈپ [tə:ləysiz]
unlucky, unfortunate

تەلەيسىزلىك. ئى [tə:ləysizlik]
bad luck, misfortune

تەلەيلىك. سۈپ [tə:ləylik]
lucky, fortunate

تەلتۆكۈس. رەۋ [təltəküs]
all, complete, completely:
دۈشمەننى تەلتۆكۈس يوقاتماق
to completely destroy the enemy

تەلمۈر-تەلمۈرمەك. پ [təlmürmək]

when he stopped.

تەمكىن. سۈپ [təmkin]
calm, unruffled:

تەمكىنلىك. ئى [təmkinlik]
calmness, serenity:

تەملىك. سۈپ [təmlik]
delicious, tasty:

تەمىنات. ئى [tə:mi:nat]
supplies, provisions:
بىزدە خېلى كۆپ تەمىنات بار.
We have a lot of supplies.

تەمىناتلىق. سۈپ
[tə:minatlik]
well supplied, provided for:

تەمىنلە-تەمىنلىمەك. پ
[tə:minlimək]
to provide, supply:
مەكتەپ بىزنى تۇرمۇش
بۇيۇملىرى بىلەن تەمىنلىدى.
The school provided us with basic necessities.

تەن. 1. ئى [tən]
body, physique:
تېنى ساغلام ئادەم
able bodied person
تەن جازاسى
corporal punishment

تەن 2. رەۋ [tən]
see below

تەن ئالماق. پ [tən almak]
to admit to, recognize

تەن بەرمەك. پ

تەمەننا. ئى [təmənna:]
boasting, pretension

تەمەننا قىلماق. پ
to boast, praise oneself

تەمبۇر. ئى [təmbür]
a tambour, a drum

تەمبۇرچى. ئى [təmbürqi]
a tambour player

تەمتىرەش-تەمتىرىمەك. پ
[təmtirimək]
to panic, be flustered; hesitate
ئاچا يولدا تەمتىرەپ قالماق
to hesitate at fork in the road

تەمرەتكە. ئى [təmrətkə]
ringworm

تەمسىز. سۈپ [təmsiz]
tasteless, without flavour:
تەمسىز تاماق
tastless food

تەمسىل. ئى [təmsil]
a proverb, saying

تەمشەل-تەمشەلمەك. پ
[təmxəlmək]
to be rady to, to be about to:
تاماق يېيىشكە تەمشەلمەك
to be ready to eat
ئۇ تۆۋەنگە چۈشىي دەپ تەمشەلىپ توختاپ قالدى.
He was about to go down

[təntənilik]
jubilant, triumphant, victorious:
تەنتەنىلىك مۇراسىم
a grand ceremony
تەنزە. ئى [tənzə]
a stall, booth:
سەي تەنزىسى
a vegetable stall
تەنقىد. ئى [tənqid]
criticism, censure
تەنقىد قىلماق. پ
to criticize, find fault:
مەن تەنقىد قىلىشنى خالىمايمەن.
I don't like to criticize.
مەن تەنقىد ئاڭلاشنى خالىمايمەن.
I don't like to be criticized.
تەنقىدچى. ئى [tənqidqi]
a critic:
گەدەبىي تەنقىدچى
a literary critic
تەنقىدچىلىك. ئى [tənqidqilik]
criticism, censure
تەنقىدلە-تەنقىدلىمەك. پ [tənqidlimək]
to criticize, censure
تەنقىدلەن-تەنقىدلەنمەك. پ [tənqidlənmək]
to be criticised, censured
تەنقىدىي. سۈپ [tənqidiy]
critical, censurious

to consent to, give in to:
مەغلۇبىيەتكە تەن بەرمەسلىك
not to give in to defeat
تەنە. ئى [tə:nə]
irony, sarcasm:
تەنە قىلماق. پ
to speak ironically, sarcastically:
تەنەپپۇس. ئى [tənəppus]
rest, relaxation:
تەنەپپۇس ۋاقتى
time—out, break—time
تەنبىھ. ئى [tənbih]
a reprimand, telling off:
تەنبىھ بەرمەك. پ
to reprimand, tell off:
ئۇ ئوغلىغا تەنبىھ بەردى.
He reprimanded his son.
تەنتەربىيە. ئى [təntərbiyə]
sport, physical education
تەنتەربىيىچى. ئى [təntərbiyiqi]
a sportsman, sportswoman
تەنتەك. سۈپ [təntək]
rash, abrupt
تەنتەكلىك. ئى [təntəklik]
rashness, imprudence
تەنتەنە. ئى [təntənə]
jubilation, joy
تەنتەنە قىلماق. پ
to celebrate, rejoice
تەنتەنىلىك. سۈپ

ته‌نها. سۈپ [tənha:]
solitay, alone:
ته‌نها ئادەم
a bachelor
ته‌نهالىق. ئى [tənha:lik]
loneliness, solitariness:
ته‌نهەرىكەت. ئى [tənhərikət]
sport, exercise:
ته‌نهەرىكەت كىيىمى
sports—wear
ته‌نهەرىكەتچى. ئى [tənhərikətqi]
an athlete, sportsman:
ته‌نهەرىكەتچىلىك. ئى [tənhərikətqilik]
sports, physical education:
ته‌ھدىت. ئى [təhdit]
a threat, menace:
ته‌ھدىت سالماق. پ
to threaten, menace:
ئۇ ماڭا بۇ ئىشنى قايتا قىلىدىغان بولساڭ ئۇرىمەن دەپ ته‌ھدىت سالدى.
He threatened to beat me if I did it again.
دۈشمەن ھە دەپ ته‌ھدىت سالساقتا، بىز ئۇنىڭدىن ھەرگىز قورقمايمىز.
Although the enemy threatens us we will not fear.
ته‌ھرىر. ئى [təhrir]
an editor, proof reader
ته‌ھرىرلە-ته‌ھرىرلىمەك. پ [təhirlimək]
to edit, proof—read
مەن ماقالە ته‌ھرىرلەۋاتىمەن.
I am editing an article.
ته‌ھرىرلەتـ-ته‌ھرىرلەتمەك. پ [təhrirlətmək]
to have something edit
ته‌ھقىق. رەۋ [təhkik]
really, truly:
ته‌ھقىق، دانىشمەن ئىكەنسىز!
You're a real scholar!
ته‌ھلىل. ئى [təhlil]
analysis, inquiry:
ته‌ھلىل قىلماق. پ
to analyse:
جۈملىلەرنى ته‌ھلىل قىلماق
to analyse sentences
ته‌ۋە. رەۋ [tə:wə]
to be the property of, to belong to:
بۇ كىتاب كىمگە ته‌ۋە؟
Who does this book belong to?
بۇ پۇل ئۇنىڭغا ته‌ۋە.
He owns this money.
ته‌ۋەررۇك. ئى [təwərruk]
a bequest, legacy, heir loom
ته‌ۋەككۇل. ئى [təwəkkul]
a rash action
ته‌ۋەككۇل قىلماق. پ

تەيىنلە-تەيىنلىمەك. پ [təyinlimək]
to appoint, designate; prepare:
باش ئەلچى تەيىنلىمەك
to appoint an ambassador

تەيىنلەن-تەيىنلەنمەك. پ [təyinlənmək]
to be appointed, designated:
ئۇنىڭ قانداق ۋەزىپىگە تەيىنلەنگەنلىكىنى بىلەمسىز؟
Do you know what he has been appointed to do?

تەييار. سۈپ؛ رەۋ [təyyar]
ready; instant:
تەييار بولدىڭىزمۇ؟
Are you ready?
تاماق تەييار بولدى.
The food's ready.

تەييار چۆپ. ئى
instant noodles

تەييار قىلماق. پ
to prepare, get ready:
سىز سەپىرىڭىزگە تەييارلىق قىلىپ بولدىڭىزمۇ؟
Have you prepared for your journey?

تەييارتاپ. سۈپ [təyyartap]
a parasite

تەييارلا-تەييارلىماق. پ [təyyarlimaq]
to prepare
to try one's luck

تەۋەك. ئى [təwəŋ]
a woven basket

تەۋەللۇت. ئى [təwəllut]
see below

تەۋەللۇت قىلماق. پ
to give birth to, have a child

تەۋەلىك. ئى [tə:wə:lik]
ownership, control:
دۆلەت تەۋەلىكىدىكى يەرلەر
land under state Control

تەۋرات. ئى [təwrat]
the books of Moses, the Torah:

تەۋرە-تەۋرىمەك. پ [təwrimək]
to vibrate, shake:
ماتور قوزغالغاندا ئاپتوبۇس تەۋرەپ كەتتى.
The bus vibrated when the engine started.

تەۋرەت-تەۋرەتمەك. پ [təwrətmək]
to jog, cause to vibrate:
جوزىنى تەۋرەتمە.
Don't jog the table.

تەۋرىمەس. پ [təwrimәs]
unshakeable, firm

تەۋرىنىش. ئى، پ [təwrinix]
shaking, rocking

تەييارلاتـتەييارلاتماق.
[təyyarlatmaq]
to have something prepared
تەييارلانـتەييارلانماق. پ
[təyyarlanmaq]
to be prepared, ready:
ئۇلار ئۇرۇشقا تەييارلاندى.
They are ready for war.
تەييارلىق. ئى [təyyarlik]
preparations:
تەييارلىقى پۈتمەك
to complete preparations
تەييارلىقسىز. سۈپ
[təyyarlikṣiz]
unprepared, unready
تراكتور. ئى [traktor]
a tractor
تراكتورچى. ئى [traktorqi]
a tractor driver
تراگېدىيە. ئى [tragediyə]
a tragedy, calamity
تراللىبۇس. ئى [trallibus]
a trolleybus
ترانسپورت. ئى [transport]
transport
توپ 1. ئى [top]
a ball
توپ 2. م [top]
a flock, swarm, crowd; a measure word:
بىر توپ ئۆشكە
a herd of goats
بىر توپ چېكەتكە
a swarm of locusts
بىر توپ ئادەم يىغىلدى.
A large crowd gathered.
توپا. ئى [topa]
earth, dust, dirt:
توپا-توزان. ئى
dust, dirt
بۇ ئۆينى توپا-توزان بېسىپ كېتىپتۇ.
This house is full of dust.
توپا-تۇمان. ئى
[topa—tuman]
dust, dirt:
توپا-چاڭ. ئى [topa—qaŋ]
dust, dirt:
توپتوغرا. سۈپ [toptoɣra]
absolutely right:
توپچى. ئى [topqi]
a ball—player
توپلا-توپلىماق. پ
[toplimaq]
to assemble, gather, collect, concentrate:
ئۇ نۇرغۇن كىتابلارنى توپلىدى.
He has collected a lot of books.
پۇل توپلىماق
to collect money
توپلاش-توپلاشماق. پ
[toplaxmaq]
to gather together

توپلام. ئى [toplam]
a collection, compilation:
شېئىرلار توپلىمى
a collection of poems
توپلان-توپلانماق. پ
[toplanmaq]
to be gathered together:
يىغىن مەيدانغا نۇرغۇن ئادەم توپلاندى.
Many people were gathered in the meeting hall.
توپلەي. ئى [toplәy]
leather shoes
توپوگرافىيە. ئى
[topografiyә]
topograghy
توپۇر-توپۇر. تەق
[topur—topur]
busting, hurrying:
توپۇر-توپۇر ئاياغ تاۋۇشى
the noise of many footsteps
توپۇرلا-توپۇرلىماق. پ
[topurlimaq]
to bustle, hurry:
كوچىدىن ئاتلار توپۇرلاپ ئۆتۈپ كەتتى.
The horses galloped through the streets.
توپىلا-توپىلىماق. پ
[topilimaq]
to cover with earth
توپىلاڭ. ئى [topilaŋ]
a riot, rebellion:
ئەسكەرلەر توپىلىڭى
a mutiny
توپىلاڭچى. ئى [topilaŋqi]
a rioter, mutineer
توختا-توختىماق. پ
[tohtimaq]
to stop, cease:
يامغۇر توختاپ قالدى.
The rain has stopped.
توختاڭ! مەن چۈشۈۋالاي.
Stop! I want to get off.
قولۇمدا پۇل توختىمايدۇ.
I'm always spending my money.
توختات-توختاتماق. پ
[tohtatmaq]
to prevent, restrain:
مەن ئۆزۈمنى كۈلكىدىن توختىتالمىدىم.
I couldn't stop laughing.
پاراڭنى توختىتىڭلار.
Stop talking.
توختال-توختالماق. پ
[tohtalmaq]
to talk about (in a lecture, class etc.):
بىز ئۆتكەندە خەلقئارا ۋەزىيەت توغرىسىدا توختىلىپ ئۆتكەن ئىدۇق.
Last time, we were discussing the international situation.

توختام. ئى [tohtam]
a contract, agreement
ئۇلار توختام تۈزدى.
They drew up a contract.
توختامنامه. ئى
[tohtamna:mə]
a treaty, contract:
توخۇ. ئى [tohu]
a chicken:
توخۇ تۇخۇمى
a chicken's egg
توخۇ يۈرەك
a cowardly person
تور. ئى [tor]
a net, network:
بېلىق توری
a fishing net
قاتناش تورلىرى
a traffic network
رادىئو تۈرلىرى
a radio network
تورلا-تورلىماق. پ [torimaq]
to obstruct, prevent, hold back:
تورالا-تورالماق. پ
[toralmaq]
to be obstructed, held back
تورالغۇسىز. سۈپ
[toralɵusiz]
without obstacles, free
تورت. ئى [tort]
a cake
تورغاي. ئى [torɑɣay]
a skylark
تورلاش-تورلاشماق. پ
[torlaxmaq]
to be criss—crossed; have bad sight
تورمۇز. ئى [tormuz]
a brake:
تورمۇزنى چىڭىتىپ قويساق بولغۇدەك.
The brakes need tightening.
تورمۇزلا-تورمۇزلىماق. پ
[tormuzlimaq]
to brake:
شوپۇر ماشىنىسىنى تورمۇز-لىدى.
The driver braked.
تورمۇزلۇق. سۈپ
[tormuzluq]
having brakes:
تورۇق-تورۇك. تەق
[toruɳ—toruɳ]
having a gruff voice:
توز. ئى [toz]
a peacock
توزۇ-توزۇماق. پ
[tozumaq]
to rise, fly upwards; to get old:
توپا توزۇپ كەتتى.
The dust rose into the air.
قۇشقاچلار توزۇپ كەتتى.

to cross without difficulty
توستۇر-توستۇرماق. پ
[tosturmaq]
to have something blocked.
توسقۇن. ئى، سۇپ [tosqun]
a hindrance, impediment, obstruction:
توسقۇنلارنى بۇزۇپ تاشلىماق
to remove obstacles
توسقۇنلۇق. ئى [tosqunluq]
hindrances, obstacles:
ماڭا توسقۇنلۇق قىلما.
Please don't stop me.
توسما. ئى [tosma]
a dam:
دەريا توسمىسى
a river dam
توسۇق. ئى [tosuq]
a barrier, hindrance:
توسۇقتا توختا.
Stop at the barrier.
توسۇقنى ئېلىپ تاشلىماق
to remove hindrances
توسۇل-توسۇلماق. پ
[tosulmaq]
to be blocked, obstructed:
بۇ تۇرۇبا توسۇلۇپ قالدى.
The pipe is blocked.
توش-توشماق. پ [toxmaq]
to be full, complete
ئىدىش سۇغا توشتى.
The jar is full of water.
The sparrows flew off.
توزۇت-توزۇتماق. پ
[tozutmaq]
to cause to rise, fly up
توزۇندى. ئى [tozundi]
particles rising in the air, fluff:
پاختا توزۇندىسى
loose pieces of cotton fluff:
توس-توسماق. پ [tosmaq]
to block, bar the way:
ئاتنى تېز توس.
Quick, catch the horse!
يول توسماق
to block the road
توساتتىن. رەۋ [tosattin]
by chance, suddenly, unexpectedly:
مەن ئۇنى توساتتىن ئۇچرىتىپ قالدىم.
I met him by chance.
توساتتىن قاتتىق يامغۇر يېغىپ كەتتى.
It suddenly started raining hard.
توسالغۇ. ئى [tosalɣu]
a hindrance, blockage, obstruction
توسالغۇسىز. سۇپ
[tosalɣusiz]
without hindrance, freely:
توسالغۇسىز ئۆتۈپ كەتمەك

ۋاقىت توشتى!
Time's up!

توشۇر-توشتۇرماق. پ [toxturmaq]
to fill up:
چايدانغا قايناقسۇ توشتۇرۇڭ.
Fill the thermos with hot water.

توشقان. ئى [toxqan]
a rabbit:
ياۋا توشقان
a wild rabbit
توشقان ئۆلسە تۈلكە ھازا تۇتۇپتۇ.
The fox mourns when the rabbit dies. (crocodile tears)

توشقانقۇلاق. ئى [toxqanqulaq]
a type of grass

توشۇ-توشۇماق. پ [toxumaq]
to transport, carry:
مال توشۇماق
to transport goods

توشۇت-توشۇتماق. پ [toxutmaq]
to have something transported

توشۇل-توشۇلماق. پ [toxulmaq]
to be carried, transported:
كۆمۈر مەملىكەتنىڭ ھەممە يېرىگە توشۇلىدۇ.
The coal is transported all over the country.

توغاچ. ئى [tooaq]
a nectarine:

توغرا. سۈپ [toora]
direct; correct, right:
توپتوغرا ئۈرۈمچىگە بارىدىغان پويىز
a direct train to Urumqi

توغرا!
That's correct!

توغرا كەلمەك. پ
to fit, suit, be appropriate:
بۇ كىيىم ماڭا توغرا كېلىدۇ.
This garment fits me.
ئۇنداق بولسا، ئەتە بېرىشقا توغرا كېلىدۇ.
In that case, we should go tomorrow.

توغرا-توغرىماق. پ [toorimaq]
to cut up, chop:
پىياز توغراڭ.
Chop the onion.

توغراتقۇزماق. پ [tooratquzmaq]
to have something cut up

توغراق. ئى [toorak]
a species of tree

توغرالماق. پ

[tooɣrilanmaq]
to be put right, settled:
ئۇنىڭ ئىشى توغرىلاندى.
His problem has been solved.
توغرىلىق. سۈپ [tooɣrilik]
corretness, rightness:
توغرىلىق ئادەم
a well—built man
توق. سۈپ [toq]
full, replete; dark (of colours):
قورسىقىم توق.
I'm full.
توق قىزىل
dark red
توقاچ 1. ئى [toqaq]
small rounded nan (bread):
توقاچ 2. م [toqaq]
a measure word:
بىر توقاچ سوپۇن
a piece of soap
توقاي. ئى[toqay]
a crowd, gathering
بىر توقاي ئادەم
a crowd of people
توقسان. س [toqsan]
ninety:
توققۇز. س [toqquz]
nine
توققۇزەيلەن. س
[toqquzəylən]
a group of nine people

[tooɣralmaq]
to be chopped up
توغرام. م [tooɣram]
a piece, scrap, morsel
توغرۇلۇق. تىر [tooɣruluq]
about, concerning
توغرىدا. تىر [tooɣrida]
about, concerning
توغرىدىن-توغرا. رەۋ
[tooɣridin—tooɣra]
immediately, directly:
مەسىلە بولسا، توغرىدىن-توغرا ئۈتتۈرىغا قويۇش كېرەك.
If there is a problem, it should be brought up immediately.
توغرىسىدا. تىر [tooɣrisida]
about, concerning, to do with:
بۇ بولسا دۇنيا ئۇرۇشى توغرىسىدىكى كىتاب.
This book is about the World War.
توغرىلا-توغرىلىماق. پ
[tooɣrilimaq]
to adjust, correct; aim at:
سائەتنى توغرىلىماق
to put a clock right
نىشانغا توغرىلىماق
to aim at one's goal
توغرىلاڭ-توغرىلانماق. پ

to be knitted, woven:
بۇ گىلەم نەدە توقۇلغان؟
Where was this carpet woven?

توقۇلما. سۈپ [tokulma]
woven, electrician
توقۇلما مالالار
woven goods

توقۇم. ئى [tokum]
a saddle

توقۇمچى. ئى [tokumiqi]
a weaver, knitter

توقۇمچىلىق. ئى [tokumiqilik]
weaving, knitting

توقۇناق. ئى [tokunak]
a wooden hock; fast knot

توقۇنۇش-توقۇنۇشماق. پ [tokunuxmak]
to clash, enter into conflict:
قوراللىق توقۇنۇشماق
to enter into armed conflict

توقۇنۇشلۇق. ئى [tokunuxluk]
a conflict, combat

توك 1. ئى [tok]
electricity:
توك كەتتى.
The electricity is off.

توك چىراغ. ئى
an electric lamp

توك 2. تەق [tok]

توققۇزىنچى. س [tokkuzinqi]
the ninth

توققۇزىنچى ئاي. ئى
September

توقلا-توقلىماق. پ [toklimak]
to eat one's fill

توقماقلا-توقماقلىماق. پ [tokmaklimak]
to beat with a club

توقۇ-توقۇماق. پ [tokumak]
to weave, knit; to saddle:
گىلەم توقۇماق
to weave a carpet
پىتنە-ئىغۋا توقۇماق
to spread rumours
سەن ئىشەنمە، بۇنى ئۇ توقۇپ چىققان.
Don't believe that, he made it up.
ئات توقۇماق
to saddle a horse

توقۇش ماشىنىسى. ئى
a loom

توقۇت-توقۇتماق. پ [tokutmak]
to have something knitted or woven

توقۇل-توقۇلماق. پ [tokulmak]

[toŋlimaq]
to be cold, frozen:
يەر توڭلاپتۇ.
The ground has frozen.
مەن توڭلاپ كەتتىم.
I'm cold.
كۆلدە مۇز توڭلاپ قاپتۇ.
The lake has frozen over.
توڭلاتـ-توڭلاتماق. پ
[toŋlatmaq]
to cool, freeze:
توڭلاتقان گۆش
frozen meat
مەبلەغنى توڭلاتماق
to freeze expenditure
توڭلاتقۇ. ئى
a refrigerator:
تولـ-تولماق. پ [tolmaq]
to fill up with:
ئۆي ئىسقا تولدى.
Smoke filled the room.
بۇ قۇم بىلەن تولدى.
It's full of sand.
تولا. سۈپ [tola]
many, a lot, very much:
ئۇنىڭ گېپى تولا.
He talks a lot.
ئۇ تولا خۇشخۇي ئادەم.
He's very good natured.
تولدۇرـ-تولدۇرماق. پ
[toldurmaq]
to fill, replenish:

banging, crashing sound
توكـ-توك. تەق [tok—tok]
banging, crashing sound
توكچى. ئى [tokqi]
an electrician
توكۇر. سۈپ [tokur]
lame, crippled
توكۇرلاـ-توكۇرلىماق. پ
[tokurlimaq]
to make a loud sound:
ئالمىلار توكۇرلاپ چۈشتى.
The apples were falling with a bump.
توڭ 1. سۈپ [toŋ]
raw, unripe:
توڭ شاپتۇل
a raw peach
توڭ 2. سۈپ [toŋ]
frozen, congealed
توڭ گۆش
frozen meat:
توڭـ-توڭماق. پ [toŋmaq]
to be cold, frozen:
توڭدىڭىزمۇ؟
Are you cold?
توڭغاق. سۈپ [toŋoaq]
afraid of the cold
قېرىلار توڭغاق كېلىدۇ.
The old fear the cold.
توڭگۈز. ئى [toŋguz]
a pig, pork:
توڭلاـ-توڭلىماق. پ

چېلەكنى سۇ بىلەن تولدۇرۇڭ.
Fill the bucket with water.
جەدۋەل تولدۇرماق
to fill out a form
تولدۇرغۇچى. ئى [toldurɵuqi]
object:
ئىگە، تولدۇرغۇچى، پېئىل
subject, object, verb
تولدۇرۇل-تولدۇرۇلماق. پ [toldurulmaq]
to be filled:
ئۆيگە سۇ تولدۇرۇلدى.
The house filled with water.
تولغا- تولغىماق. پ [tolɵimaq]
to twist, wrench:
مەن بىلىكىمنى تولغۇۋالدىم.
I twisted my arm.
سىمنى تولغىماق
to twist wire
تولغان-تولغانماق. پ [tolɵanmaq]
to be twisted, wrenched:
قولۇم تولغىنىپ كەتتى.
My arm got wrenched.
يىلان تولغىنىپ ماڭىدۇ.
The snake moves by bending itself.
تولغماچ. سۈپ [tolɵimaq]
bent, twisted, coiled:
تولۇق. سۈپ [toluk]
full, complete:
تولۇق بىر چېلەك سۇ
a bucket full of water
ئۇ قەرزنى تولۇق قايتۇرۇپ بەردى.
He repaid the whole debt.
تولۇق ئوتتۇرا مەكتەپ
senior high school
تولۇق يېزىلغان تېكىست
an unabridged text
تولۇقسىز. سۈپ [tolukɕsiz]
incomplete, unfinished:
تولۇقسىز ئوتتۇرا مەكتەپ
junior high school
تولۇقلا-تولۇقلىماق. پ [tolukɕlimaq]
to enrich, replenish:
مەزمۇننى تولۇقلىماق
to round off the contents
تولۇقلان-تولۇقلانماق. پ [tolukɕlanmaq]
to be enriched, made complete:
تولۇن. سۈپ [tolun]
see below
تولۇن ئاي. ئى
a full moon
تولىلا-تولىلىماق. پ [tolilimaq]
to increase, multiply:
ئۇنىڭ گېپى تولىلاپ كەتتى.
He waxed lyrical.

تولىلىق. ئى [tolilik]
a large amount, huge mumber of:
قاراڭ، ئادەمنىڭ تولىلىقىنى.
See how many people there are.

توم 1. سۈپ [tom]
thick, coarse
توم ئارغامچا
thick rope

توم 1. ئى [tom]
a volume:
بىرىنچى توم
the first colume

تومپاي. سۈپ [tompay]
vulgar, boorish, crass

تومپاي-تومپايماق. پ
[tompaymak]
to bulge, extrude:
ئۇنىڭ قورسىقى تومپىيىپ چىقىدۇ.
He has a bulging stomach.

تومپۇچكا. ئى [tompuqka]
a bedside cupboard

تومۇر 1. ئى [tomur]
veins and arteries:
كۆك تومۇر
a vein
قىزىل تومۇر
an artery
تومۇرنىڭ سوقۇشى
the pulse rate

تومۇر تۇتماق. پ
to take someone's pulse;
to find out a person's attitude to something

تومۇر 2. ئى [tomur]
a root, derivation:
سۆز تومۇرى
the root of a word

تومۇرچى. ئى [tomurqi]
a traditional doctor

تومۇرداش. سۈپ
[tomurdax]
(words) derived from the same root

تومۇز. ئى [tomuz]
the heat; hot season

تون 1. ئى [ton]
a long traditional Uighur coat

تون 2. ئى [ton]
tone, intonation:
سوراق جۈملىنىڭ تونى
the intonation of an interrogative sentence

تونناپ. رەۋ [tonnilap]
many tons, tons and tons:
يۈز تونناپ كۆمۈر توشۇماق
to transport hundreds and hundreds of tons of coal

تونناق. سۈپ [tonnilik]
ton:
ئون مىڭ تونناق پاراخوت
a ten-thousand ton ship

تونۇ-تونۇماق. پ
[tonumaq]
to know, recognize:
سىز تۇرسۇننى تونۇمسىز؟
Do you know Tursun?
مەن سىزنى تونۇمۇدىم.
I didn't recognize you.
تونۇ-تونۇتماق. پ
[tonutmaq]
to teach, tell:
مەن ساڭا ئۇنى تونۇتۇپ قويايى.
Let me show it to you.
تونۇر. ئى [tonur]
a traditional oven:
بىز نانىنى تونۇردا ياقىمىز.
We bake nan in our oven.
تونۇش. ئى [tonux]
an acquaintance:
كىنوخاندا بىر تونۇشقا ئۇچراپ قالدىم.
I met an acquaintance in the cinema.
تونۇش-تونۇشماق. پ
[tonuxmaq]
to meet with one another, get to know:
يېڭى ساۋاقداشلار بىلەن تونۇشماق
to get to know new students
بىز نۇرغۇن كىشىلەر بىلەن تونۇشتۇق.
We met many people.

تونۇش-بىلىش. ئى
[tonux—bilix]
an acquaintance:
تونۇشتۇر-تونۇشتۇرماق. پ
[tonuxturmaq]
introduce, recommend:
دوستىڭىزنى ماڭا تونۇشتۇرۇپ قويسىڭىز.
Please introduce me to your friend.
ئۇنىڭغا ياخشى بىر مېھمانخانا تونۇشتۇرۇپ قويسىڭىز.
Please recommend a good hotel to him.
تونۇشتۇرۇش خېتى. ئى
a letter of introduction
تونۇشتۇرغۇچى. ئى
[tonuxturoɹuqi]
a sponsor, guarantor
تونۇشلۇق. ئى [tonuxluq]
knowledge, information:
بۇ ئىش بىلەن تونۇشلۇقۇم يوق.
I have no knowledge of this matter.
تونۇشلۇق بەرمەك. پ
to inform
تونۇغۇسىز. سۈپ
[tonuoɹusiz]
unrecognizable, unfathomable:
تونۇل-تونۇلماق. پ
[tonulmaq]

to be known:

توۋا. ئىم [towa]

Oh dear! Goodness!:

توۋا، ئەمدى قانداق قىلاي؟

Oh dear, what should I do now?

توۋا قىلماق. پ

to regret, repent; give up:

هاراق ئىچكىنىمگە توۋا قىلدىم.

I've given up drinking.

توۋلا-توۋلىماق. پ [towlimaq]

to cry out:

ئۇ ئاغرىقتا چىدىماي توۋلاپ كەتتى.

The pain was such he cried out.

توۋلاش-توۋلاشماق. پ [towlaxmaq]

to argue, quarrel:

ئۇ ئىككىسى توۋلىشىپ قالدى.

The two of them started arguing.

توي. ئى [toy]

a marriage; a party:

توي مۇراسىمى

a marriage ceremony

توي كېلەر دۈشەنبە بولىدۇ.

The wedding will be next Monday.

بۆشۈك توي

a cradle party

خەتنە توي

a circumcision party

توي قىلماق. پ

to marry:

سىز توي قىلغانمۇ؟

Are you married?

سىز قاچان توي قىلغان؟

When did you get married

تويماق. پ [toymaq]

to have had enough, be full:

مەن تويدۇم.

I've had enough (to eat).

قورسىقىم تويدى، رەھمەت.

I'm full, thank you!

مەن سەندىن تويدۇم.

I've had enough of you!

گېپىڭدىن تويۇپ كەتتىم.

I've heard enough of your talk.

بۇ مەنزىرە شۇنداق چىرايلىقكى قاراپ-قاراپ كۆزۈم تويمىدى.

The scenery was so beautiful I couldn't get enough of it.

مەن ۋاقىت ئىسراپچىلىقىدىن تويۇپ كەتتىم.

I hate wasting time.

توي-تاماشا. ئى [toy—tama:xa]

celebration, enjoyment

توي-تۆكۈن. ئى [toy—tökün]

wedding celebrations

تويدۇر-تويدۇرماق. پ [toydurmaq]
to stuff, cause to be full

تويلاش-تويلاشماق. پ [toylaxmaq]
to get married, marry

تويلۇق. سۆپ [toyluq]
for a wedding; wedding gifts, a dowry:
تويلۇق كىيىم
wedding clothes

تويماس. سۆپ [toymas]
unsatisfied; person never satisfied:
ئۆزى تويسا، كۆزى تويماس.
The stomach may be satisfied, but never the eyes.

تويماسلىق. ئى [toymaslik]
discontent, dissatisfaction

توي-مەرىكە. ئى [toy—mə:rikə]
wedding celebration

تۇمەن. ئى [tuən]
an army regiment

تۇپراق. ئى [tuprak]
soil, earth

تۇپراقشۇناس. ئى [tupraqxunas]
a soil expert

تۇت. ئى [tut]
a mulberry; mulberry tree

تۇت-تۇتماق. پ [tutmaq]
to hold, grab, catch;
ئۇنى سول قولىڭىزدا تۇتۇڭ.
Hold it in your left hand.
ئۇ مېنىڭ قولۇمنى تۇتتى.
He seized my hand.
تۇتۇڭ
Catch!
بېلىق تۇتماق
to catch fish
ساقچىلار ئۇنى تۇتتى.
The police arrested him.
ئۇ ئۆزىنى تۇتالماستىن كۈلۈۋەتتى.
He couldn't help smiling.
ئۆزىنى چوڭ تۇتماق
to be proud, aloof

تۇتاش. پ [tutax]
connected to, adjacent to;
باغ ئۆي بىلەن تۇتاش.
The garden connects with the house.

تۇتاش-تۇتاشماق 1. پ [tutaxmaq]
to catch fire;
كىيىمگە ئوت تۇتىشىپ كەتتى.
My clothes caught fire.

تۇتاشماق 2. پ [tutaxmaq]
to connect, be adjacent to;
ئۇرۇمچىنىڭ بىر تەرىپى سانجىغا تۇتىشىدۇ.
Urumqi borders Sanji with

one side.

تۇتاشتۇر-تۇتاشتۇرماق 1. پ
[tutaxturmaq]
to light a fire

تۇتاشتۇرماق 2. پ
[tutaxturmaq]
to place side by side

تۇتاشتۇرۇل-تۇتاشتۇرۇلماق. پ
[tutaxturulmaq]
to be placed side by side

تۇتام. م؛ ئى [tutam]
a handful, a bunch

بىر تۇتام گۈل
a bunch of flowers

تۇتامى يوق ئادەم
a person who is not trustworthy

تۇتامسىز. سۈپ [tutamsiz]
worthless, unimportant

تۇتاملا-تۇتاملىماق. پ
[tutamlimaq]
to grasp, take hold of:

بۇغدايىنى تۇتاملاپ ئورماق
to harvest wheat by hand

تۇتاملىق. سۈپ [tutamliq]
important, valuable:

تۇتاملىق ھېچ نەرسە يوق
nothing of value

تۇتقا. ئى [tutqa]
a handle:

ئىشىكنىڭ تۇتقىسى
the door handle

تۇتقاق. سۈپ [tutqaq]
see bolow

تۇتقاق كېسەل. ئى
epilepsy:

تۇتقاقلىق. ئى [tutaqliq]
epileptic

تۇتقۇچ. ئى [tutquq]
a handle

ئىشىكنىڭ تۇتقۇچى
a door handle

تۇتقۇز-تۇتقۇزماق. پ
[tutquzmaq]
to cause, to take hold of

تۇتقۇن. ئى [tutqun]
a captive, prisoner:

تۇتقۇنغا ئالماق
to capture, take prisoner

تۇتقۇنلۇق. ئى [tutqunluq]
captivity, arrest

تۇتۇرۇق. ئى [tuturuq]
kindling material (for lighting fires):

تۇتۇرۇق بولماق. پ
to be inflammable:

تۇتۇرۇقسىز. سۈپ
[tuturuqsiz]
changeable, unpredictable:

تۇتۇرۇقسىز ئادەم
a capricious person

تۇتۇرۇقلۇق. سۈپ
[tuturuqluq]
used for kindling:

توخۇ تۇخۇمى
a chicken's egg
بېلىق تۇخۇمى
fish spawn
تۇخۇمدان. ئى [tuhumdan]
the ovaries;
تۇخۇمسىمان. سۈپ
[tuhumsiman]
egg—like, egg—shaped
تۇخۇملا-تۇخۇملىماق. پ
[tuhumlimaq]
to lay eggs, spawn, ovulate;
تۇر-تۇرماق. پ [turmaq]
to live, stay, stand;
سىز نەدە تۇرىسىز؟
Where do you live?
سىز قانچە كۈن تۇرماقچى؟
How long are you staying?
مەن قايتىپ كەلگۈچە سىز
مۇشۇ يەردە تۇرۇڭ.
Stay here till I come back.
ئورنۇڭىزدىن تۇرۇڭ!
Stand up!
بىز زالنىڭ كەينىدە تۇرۇۋالـ
تاتتۇق.
We were standing at the back of the hall.
ياخشى تۇرۇۋاتامسىز؟
Are you well?
ئۇ بىلىپ تۇرۇپ، ئېيتقۇسى
كەلمەيۋاتىدۇ.
He knows, but won't say.

تۇتۇرۇقلۇق قەغەز
paper used to light a fire
تۇتۇشـتۇتۇشماق. پ
[tutuxmaq]
to hold out; hold each other;
بالىلار مېھمانلارغا گۈلدەستە
تۇتۇشتى.
The children held out bouquets for the guests.
چېلىشچىلار تۇتۇشۇپ قالدى.
The wrestlers grabbed each other.
تۇتۇق. سۈپ [tutuq]
overcast, grey; ambiguous, unclear;
تۇتۇق ھاۋا
overcast weather
تۇتۇق جاۋاب
an equivocal answer
بالا تۇتۇق بەرمەي قېچىپ كەتتى.
The chid wriggled away and escaped.
تۇتۇل-تۇتۇلماق. پ
[tutulmaq]
to be captured; become overcast;
ھاۋا تۇتۇلدى
It's become overcast.
تۇخاۋ. ئى [tuhaw]
a local tyrant
تۇخۇم. ئى [tuhum]
an egg, spawn;

These are all her belongings.

تۇرغۇز-تۇرغۇزماق. پ [turoɣuzmaq]
to prop up; put up(a guest), to wake someone, get up:
ئاغرىقنى يۆلەپ تۇرغۇزماق
to help a sick person stand
مېھماننى ئۆيدە بىر ھەپتە تۇرغۇزۇپ يولغا سالدۇق.
We put the guest up for a week and then sent him off.

تۇرغۇن. سۈپ [turoɣun]
stable, fixed, unchanging:
تۇرغۇن سۇ
still, dead water

تۇرغۇنلۇق. ئى [turoɣunluq]
stability, steadiness

تۇرق. ئى [turq]
appearance, face:
بۇ بالىنىڭ تۇرقى ئاتىسىغا ئوخشايدىكەن.
That boy resembles his father.

تۇرمۇش. ئى [turmux]
life, living:
تۇرمۇشىڭىز قانداق؟
How's life?
ئۇلار 30 يىل بىرگە تۇرمۇش كەچۈردى.
They spent thirty years together.

تۇرمۇشلۇق. سۈپ

تۇرار [turar]
standing, living

تۇرار جاي. ئى
a fixed abode:
تۇرار جايى يوق ئادەم
a homeless person

تۇراقسىز. سۈپ [turaqsiz]
not fixed, unstable

تۇراقلاشتۇراقلاشماق. پ [turaqlaxmaq]
to fix, set, stabilize:
مال باھاسى تۇراقلاشتى.
The price of goods has been stabilized.

تۇراقلىق. سۈپ [turaqliq]
stable, fixed:
تۇراقلىق خىزمەت
a permanent job
تۇراقلىق سۆز
a fixed expression, idiom:

تۇرالغۇ. ئى [turaloɣu]
a fixed abode, home; decisive:
تۇرالغۇسى يوق ئادەم
an indecisive person, untrustworthy

تۇرخۇن. ئى [turhun]
a chimney

تۇرغان-پۈتكەن. پ [turoɣan— pütkən]
complete, whole, all:
ئۇنىڭ تۇرغان-پۈتكىنى مۇشۇ.

[turmuxluk]
married
بۇ قىز تۇرمۇشلۇق بولغان.
This girl is already married.

تۇرنا. ئى [turna]
a species of bird, crane

تۇروبا. ئى [turuba]
a tube, pipe:
سۇ تۇروبىسى
a water pipe

تۇروپ چامغۇر. ئى
[turup qamoɣur]
a kind of turnip

تۇروپ-تۇروپ. پ
[turup— turup]
now and then:
ئۇ تۇروپ-تۇروپ شۇنداق دەپ قويىدۇ.
He says that now and again.

تۇروپكا. ئى [turupka]
a telephone receiver

تۇروشلۇق. سۈپ
[turuxluk]
resident in, living in:
جۇڭگودا تۇروشلۇق چەت ئەللىكلەر
foreigners resident in China

تۇروقلۇق. رەۋ [turukluk]
even though, although:
ئۇ ئاغرىق تۇروقلۇق ئەمگەككە قاتناشتى
He took part in the work although he was sick.

تۇز. ئى [tuz]
salt:
تۇز كانى
a salt mine
ئاشنىڭ تۇزى ئۆتۈپ كېتىپتۇ.
The food's too salty.
تۇزنىڭ ئۈستىگە شۇلتا قويماق
to pour oil on a fire

تۇزاق. ئى [tuzak]
a trap, snare

تۇزاقچى. ئى [tuzakqi]
a trapper

تۇزچى. ئى [tuzqi]
a salt dealer

تۇزسىرا-تۇزسىرىماق. پ
[tuzsirimak]
to need, lack salt

تۇزسىز. سۈپ [tuzsiz]
without salt:

تۇزلا-تۇزلىماق. پ
[tuzlimak]
to salt:
ئاشنى تۇزلىماق
to salt food

تۇزلۇق. سۈپ [tuzluk]
salty, saline:
تۇزلۇق سۇ
salty water

تۇشمۇتۇش. رەۋ

We see you once and we know you, twice and we're related.

تۇغما. سۈپ [tuoɹma]
congenital, instinctive:
تۇغما تەبىئەت
instinct
تۇغما كېسەل
a congenital disease

تۇغماس. سۈپ [tuoɹmas]
barren(of a woman)

تۇغۇت. ئى [tuoɹut]
a birth, delivery:
تۇغۇت بۆلۈمى
the midwifery department
تۇغۇت ئانىسى
a midwife

تۇغۇتخانا. ئى [tuoɹuthana]
a delivery room

تۇغۇتلۇق. سۈپ [tuoɹutluk]
having given birth

تۇغۇل-تۇغۇلماق. پ
[tuoɹulmak]
to be born, originate:
سىز نەدە تۇغۇلغان؟
Where were you born?

تۇغۇمچان. سۈپ
[tuoɹumqan]
having given birth many time?

تۇل. سۈپ [tul]
[tuxmutux]
from all sides:
كىشىلەر تۆشمۈتۆشتىن كېلىشكە باشلىدى.
People started coming from everywhere.

تۇغ. ئى [tuoɹ]
a flag

تۇغ-تۇغماق. پ [tuoɹmak]
to givebirth; be lucky:
ئوغۇل تۇغماق
to give birth to a son
ئۇنىڭ كۈنى تۇغۇلدى.
He's struck lucky.

تۇغدۇر-تۇغدۇرماق. پ
[tuoɹdurmak]
to induce; produce:
هامىلدار ئايالنى تۇغدۇرماق
to induce a birth

تۇغقان 1. سۈپ [tuoɹkan]
related:
سىلەر تۇغقانمۇ؟
Are you related?

تۇغقان 2. ئى [tuoɹkan]
a relative by marriage
يېقىن تۇغقان
a close relative:
مېنىڭ تۇغقانلىرىم ئالتايدا تۇرىدۇ.
My relatives live in Altay.
بىر كۆرگەن تونۇش، ئىككى كۆرگەن تۇغقان.

to choke to death
تۇنجۇقتۇر-تۇنجۇقتۇرماق. پ
[tunjuqturmaq]
to choke, strangle
تۇنجى. سۈپ [tunji]
first, initial:
تۇنجى قېتىم
the first time
تۇنجى بالا
the first— born
تۇۋاق. ئى [tuwaq]
a lid, cap
تۇۋاقلا-تۇۋاقلىماق. پ
[tuwaqlimaq]
to stop up, shut up; cover:
بىر ئېغىز سۆز بىلەن ئۇنىڭ
ئاغزىنى تۇۋاقلاپ قويدى.
He shut him up with a
single word.
تۇۋاقلان-تۇۋاقلانماق. پ
[tuwaqlanmaq]
to be silenced; covered
تۇيماق. پ [tuymaq]
to sense, feel, notice
ئۇنىڭ بۇ يەردە ئىكەنلىكىنى
تۇيۇپ قالدىم.
I sensed that he was here.
تۇياق. ئى [tuyaq]
a hoof:
ئات تۇيىقى
a horse hoof
تۇيغۇ. ئى [tuyoɣu]
a widow:
تۇل خوتۇن
a widow
تۇلۇم. ئى [tulum]
a leather bag
تۇم. رەۋ [tum]
dark, pure(of colours):
تۇم قارا
jet black
تۇم ئاق
pure white
تۇمار. ئى [tumar]
an amulet, charm, talisman
تۇماق. ئى [tumaq]
a fur hat
تۇماقچى. ئى [tumaqqi]
a hat maker, seller
تۇماقچىلىق. ئى
[tumaqqilik]
hat— making
تۇمان. ئى [tuman]
fog, smog, mist
تۇمانلىق. سۈپ [tumanlik]
foggy, smoggy, misty
تۇمشۇق. ئى [tumxuk]
a beak, snout(of an animal):
توڭگۇز تۇمشۇقى
a pig's snout
تۇنجۇق-تۇنجۇقماق. پ
[tunjuqmaq]
to choke, suffocate:
تۇنجۇقۇپ ئۆلمەك

sense, feeling, perception
تۇيغۇ ئەزالىرى
the sense organs (ear, eye etc.)
تۇيغۇن. سۈپ [tuyoɹun]
far—sighted; vigilant
تۇيۇش-تۇيۇشماق. پ
[tuyuxmaq]
to feel, sense
تۇيۇق. سۈپ [tuyuq]
impracticable, hopeless
تۇيۇق بولماق. پ
to sense, feel, think
تۇيۇقسىز. رەۋ [tuyuqsiz]
accidentally, unexpectedly, suddenly:
تۇيۇقسىز ھۇجۇم قىلماق
to attack suddenly
مەن تۇيۇقسىزدىن بارمىقىمنى كېسىۋالتتىم.
I accidentally cut my finger.
تۇيۇل-تۇيۇلماق. پ
[tuyulmaq]
to be felt, noticed
بىر ئاز سوغۇقتەك تۇيۇلدى.
It feels a little cold.
تۆپە. ئى [tɵ:pə]
the top, highest point:
تاغ تۆپىسى
the mountain top
ماشىنىنىڭ تۆپىسى
the roof of a car

تۆپە-تۆپىسىگە. رەۋ
[tɵpə—tɵpisigə]
one on top of the other
تۆپە-تۆپىلەپ. رەۋ
[tɵpə— tɵpiləp]
in two's and three's:
مېھمانلار تۆپە-تۆپىلەپ كەلدى.
The guests arrived in two's and three's.
تۆپىلىك. ئى [tɵpilik]
a pile of earth
تۆت. س [tɵt]
four:
تۆت كوچا
a cross— roads
تۆت كوچىدا سول تەرەپكە بۇرۇلۇڭ.
Turn left at the cross — roads.
تۆتەيلەن. س [tɵtəylən]
a group of four people
تۆتىنچى. س [tɵtinqi]
the fourth:
تۆتىنچى ئاي
April
تۆر. ئى [tɵr]
the seat of honour:
تەلۈە تۆرنى بەرمەس.
A fool is not given the best seat.
تۆرەل-تۆرەلمەك. پ
[tɵrəlmək]

away.
ئۇ خەلق ئۈچۈن قېنىنى تۆكتى.
He shed his blood for the people.

تۆكمە. سۈپ [tökmə]
plentiful(of fruit and vegetables):
هازىر بازاردا مېۋە-چېۋىلەر تۆكمە بولۇپ كەتتى.
The bazar is full of fruits and vegetables now.

تۆكۈل-تۆكۈلمەك. پ [tökülmək]
to spill, fall out
سېۋەتتىكى ئالمىلار تۆكۈلۈپ كەتتى.
The apples in the basket spilled out.
سىياھ جوزىغا تۆكۈلۈپ كەتتى.
The ink spilled onto the table.

تۆگە. ئى [tö:gə]
a camel:
ئىككى لوكىلىق تۆگە
a dromedary camel
تۆگە قانچە بولسا، يېغىرى شۇنچە.
Large camel, large wound.

تۆگىتاپان. ئى [tö:gitapan]
a species of grass

تۆگىچى. ئى [tö:giqi]
a camel—herder, camel —

to come from, be born of:
تۇخۇمدىن چۈجە تۆرىلىدۇ.
Chicks come from eggs.

تۆرەلمە. ئى [törəlmə]
an embryo

تۆرەلمىشۇناس. ئى [törəlmixunas]
an embry ologist

تۆرۈك. ئى [törük]
oval— shaped, rounded

تۆرىگۈچ. ئى [törigüq]
a safty pin; brooch

تۆرىلىك. ئى [törilik]
bureaucratic practices

تۆرىلىك قىلماق. پ
to be officious, bureaucratic

توش. ئى [tox]
the chest, breast

توش يانچۇق
breast pocket

توش سۆڭەك
a rib

توشۇك. ئى [toxük]
a hole, aperture, cavity:
بۇرۇن تۆشۈكى
a nostril
يىڭنە تۆشۈكى
the eye of a needle

تۆك-تۆكمەك. پ [tökmək]
to throw out; shed:
بۇزۇلغان سۈتنى تۆكۈۋېتىڭ.
Throw the spoiled milk

scrap iron
تۆمۈر تۇمشۇق. ئى
[tomür tumxuk]
a woodpecker
تۆمۈرچى. ئى [təmürqi]
a blacksmith, iron smith
تۆمۈرچىلىك. ئى
[tomürqilik]
metalwork, ironwork
تۆمۈر يول. ئى
[təmür yol]
a railway
تۆھپە. ئى [təhpə]
an achievement, contribution:
ئۇلۇغ تۆھپە
a great contribution
تۆھپە يازماق
to record a good deed
تۆھپىكار. ئى [təhpikar]
a contributor
تۆھمەت. ئى [təhmət]
slander, derision:
تۆھمەت چاپلىماق
to slander, deride
تۆھمەتخور. ئى [təhməthor]
a slanderer, reviler
تۆھمەتخورلۇق. ئى
[təhməthorluk]
slander, derision
تۆۋەن. رەۋ؛ سۈپ [təwən]
below, down; low:
تۆۋەن ماڭماق

driver
تۆگىچىلىك. ئى [tə:giqilik]
camel-herding
تۆگىقۇش. ئى [tə:giqux]
an ostrich
تۆل. ئى [təl]
a young lamb
تۆل ئالماق. پ
to deliver lambs
تۆلەمەك- تۆلىمەك. پ [təlimək]
to pay, repay:
باج تۆلىمەك
to pay taxes
نەق پۇل تۆلىمەك
to pay in cash
سىز ئەتە ماڭا تۆلەپ بەرسىڭىز بولىدۇ.
You can pay me tomorrow.
تۆللەمەك- تۆللىمەك. پ
[təllimək]
to lamb(of sheep)
تۆمۈر. ئى [təmür]
iron:
تۆمۈر تاياق
an iron bar
تۆمۈر زەنجىر
an iron chain
تۆمۈر قول ئادەم
a powerful, overpowering person
تۆمۈر-تەسەك. ئى
[təmür—tərsək]

a low salary
تۆۋەن ئاۋاز
a low voice
ئۇلار تۆۋەنگە قاراپ كەتتى.
They went downstairs.
ئۇلار تۆۋەندە تۇرىدۇ.
They live downstairs.
تۆۋەن ئاۋازدا گەپ قىلماق
to whisper
تۆۋەندىكى. سۆپ
[towəndiki]
the following
تۆۋەندىكىچە. رەۋ
[təwəndikiqə]
as follows; see below
تۆۋەنلە- تۆۋەنلىمەك. پ
[towənlimək]
to go lower, sink, land:
مال باھاسى تۆۋەنلەۋاتىدۇ.
prices are going down.
ئايروپىلان تۆۋەنلىدى.
The plane landed.
تۆۋەنلەت-تۆۋەنلەتمەك. پ
[təwənlətmək]
to lower, reduce:
ئۇلار تېمپېراتۇرىنى تۆۋەنلەتتى.
They lowered the temperature.
تۈپ 1. سۆپ [tüp]
basic, essential:
تۈپ سەۋەب
the fundamental reason

تۈپ 2. م [tüp]
a measure word:
بىر تۈپ دەرەخ
a tree
تۈپەيلى. تىر [tüpəyli]
because, on account of
مەن كېسەل تۈپەيلىدىن ئىشقا كېلەلمىدىم.
I coudn't come to work because I was sick.
تۈپتۈز. سۆپ [tüptüz]
very flat, dead straight
تۈپتىن. رەۋ [tüptin]
completely, absolutely:
تۈپتىن ئوخشىماسلىق
completely different
تۈپتىن ھەل قىلماق
completely resolve (a problem)
تۈپلە-تۈپلىمەك. پ
[tüplimək]
to bind(a book)
تۈپلەت-تۈپلەتمەك. پ
[tüplətmək]
to have(a book) bound
تۈپ-يىلتىز. ئى
[tüp—yiltiz]
roots;the fundamental basis
تۈتەك. ئى [tütək]
fog, smog, mist
تۈتەكلىك. سۆپ [tütəklik]
foggy, smoggy, misty

تۈتۈ. ئىم [tütü]
a noise made to call chickens

تۈتۈن. ئى [tütün]
smoke; a household:
بۇ يەردە ئون موربدىن تۈتۈن چىقىدۇ.
There are ten households here.

تۈتۈن چىقماق. پ
to emit smoke

تۈجۈپىلە-تۈجۈپىلىمەك. پ [tüjüpilimək]
to do something carefully

تۈر. ئى [tür]
variety, kind; look:
توخۇ ئۆي قۇشلىرىنىڭ بىر تۈرى.
Chickens are one variety of domestic bird.

تۈر-تۈرمەك. پ [türmək]
to roll up, wind up:
يەڭنى تۈرمەك
to roll up one's sleeves

تۈرتە-تۈرتمەك. پ [türtmək]
to push, shove

تۈرتكە. ئى [türtkə]
impetus, motion:
ئىنقىلابنىڭ تۈرتكىسى
the impetus of the revolution

تۈرك. ئى؛ رەۋ [türk]
a Turk; Turkish

تۈركچە. ئى [türkqə]
the Turkish language; Turkish

تۈركمەن. ئى [türkmən]
Turkman; a Turkman

تۈركمەنچە. سۈپ؛ رەۋ [türkmənqə]
the Turkmeni language; Turkmeni

تۈركۈم. ئى؛ م [türküm]
a batch, group, class:
سۆز تۈركۈملىرى
parts of speech
بىر تۈركۈم ئادەم
a group of people

تۈركۈملە-تۈركۈملىمەك. پ [türkümlimək]
to classify, group

تۈركىي. سۈپ [türkiy]
Turkish

تۈركىيە. ئى [türkiyə]
Turkey

تۈرلە-تۈرلىمەك. پ [türlimək]
to classify, group; to mutate

تۈرلەن-تۈرلەنمەك. پ [türlənmək]
to inflect, undergo grammatical changes:

بۇ سۆز تۈرلەنمەيدۇ.
This word doesn't inflect.

تۈرلۈك. سۈپ [türlük]
variety, kind, class:
تۈرلۈك گۈللەر
different varieties of flowers
بۇ ماگىزىندا كۆپلىگەن تۈرلۈك مالالار بار.
The store has a wide variety of goods.

تۈرمە. ئى [türmə]
a jail, goal, prison:
ئۇ تۈرمىدە ئون يىل تۇردى.
He was in jail for ten years.
تۈرمىگە كىرمەك
to go to prison
تۈرمىدىن چىقماق
to come out of prison
تۈرمىگە تاشلانماق
to be put in prison
ئۇ تۈرمىگە تاشلاندى.
He was put in prison.

تۈرۈلـ تۈرۈلمەك. پ
[türülmək]
to be wound, rolled up:
ئۇنىڭ يەڭلىرى تۈرۈلۈپ قالدى.
His sleeves are rolled up.

تۈز. سۈپ [tüz]
level, straight; honest:
تۈز يەر
level ground
تۈز سىزىق
a straight line
تۈز ئادەم
an honest, loyal person

تۈز-تۈزمەك. پ [tüzmək]
to compile, draw up:
لوغەت تۈزمەك
to compile a dictionary
پىلان تۈزمەك
to make up a plan

تۈزە-تۈزىنمەك. پ [tüzimək]
to make up, dress up; to set:
ئۆزىنى تۈزىنمەك
to make oneself up
چېچىنى تۈزىنمەك
to set, arrange one's hair

تۈزەت-تۈزەتمەك. پ
[tüzətmək]
to correct, rectify, ammend:
مېنىڭ خاتالىقىمنى تۈزىتىپ بېرىڭ.
Please correct my errors.

تۈزەل- تۈزەلمەك. پ
[tüzəlmək]
to be corrected, mended:
ماشىنا تۈزەلدى.
The car has been mended.
ئىملا خاتالىقلىرى تۈزەلدى.
The spelling errors have been corrected.

تۈزلە- تۈزلىمەك. پ
[tüzlimək]

to observe the rules

تۈس. ئى [tüs]

colour, air, countenance; aspect(of a verb):

بىزنىڭ ئۆيىمىز يېڭى تۈسكە كىردى.

Our house has a new air about it.

تۈك. ئى [tük]

fine hair, whiskers

تۈكلۈك. سۈپ [tüklük]

hairy, having fur

تۈكۈر-تۈكۈرمەك. پ [tükürmək]

to spit:

تۈكۈرمە

Don't spit.

تۈگ-تۈگمەك. پ [tügmək]

to wrap, tie up; make:

جۈۋاڭا تۈگمەك

to make dumplings

تۈگە-تۈگىمەك. پ [tügimək]

to finish, end:

دەرس تۈگىدى.

The lesson is over.

تۈگەپ قالماق

to run out

بىزنىڭ سۈتىمىز تۈگەپ قالدى.

We have run out of milk.

تۈگەت-تۈگەتمەك. پ

to level, make flat

تۈزلەڭ. سۈپ [tüzləŋ]

flat, level smooth:

تۈزلەڭ يەر

a plain

تۈزلەڭلىك. ئى [tüzləŋlik]

a plain, tableland, steppe

تۈزلەن- تۈزلەنمەك. پ [tüzlənmək]

to be levelled, made flat

تۈزۈك. سۈپ [tüzük]

in order, complete, good; fitting

تېلېفون تۈزۈكمۇ؟

Is the telephone working?

تۈزۈك ئولتۇر.

Sit properly.

تۈزۈل- تۈزۈلمەك. پ [tüzülmək]

to be drawn up, composed of

تۈزۈلۈش. ئى [tüzülüx]

composition, structure:

ئاتومنىڭ تۈزۈلۈشى

the structure of the atom

تۈزۈلمە. ئى [tüzülmə]

structure, composition

تۈزۈلمە ئىسلاھاتى. ئى

structural reform

تۈزۈم. ئى [tüzüm]

rules, regulations:

تۈزۈمگە رىئايە قىلماق

[tügətmək]
to complete, finish:
سىز تېخى تۈگەتمىدىڭىزمۇ؟
Haven't you finished yet?
تۈگمە. ئى [tügmə]
a button, popper
تۈگمەن. ئى [tügmən]
a mill
تۈگمەنچى. ئى [tügmənqi]
a miller
تۈگمىگۈل. ئى [tügmigül]
a plant (astragalus sinicus)
تۈگۈچ. ئى [tügüq]
a knot
تۈگۈر-تۈگۈرمەك. پ
to dip into, put into:
مەسەلگە نان تۈگۈرۈپ يەڭ.
Dip the nan into the honey and eat it.
تۈگۈر- تۈگۈر. تەق
[tügür—tugür]
knotted, tangled
تۈگۈك. سۈپ [tügük]
twined, knotted, clenched:
تۈگۈك مۇشت
a clenched fist
تۈگۈك چاچ
tangled hair
تۈگۈكلۈك. سۈپ [tügüklük]
twined, knotted
تۈگۈل. رەۋ [tügül]
not even, much less:

بۇ كىتابنى ساڭا بېرىش تۈگۈل كۆرۈشكىمۇ بەرمەيمەن.
I'm not giving you the book. I'm not even going to let you see it!
مەن غۇلجىغا بېرىش تۈگۈل، ماناسقىمۇ بېرىپ باقمىغان.
I haven't been to Manas, much less Ghulja.
تۈگۈل-تۈگۈلمەك. پ
[tügülmək]
knotted, tangled
تۈگۈلۈپ ياتماق. پ
to lie curled up
تۈگۈن. ئى [tügün]
knot, intersection; crux:
تۈگۈننى يەشمەك
to untie a knot
مەسىلىنىڭ تۈگۈنى
the crux of the problem
تۈگۈنچە. ئى [tügünqə]
a knot, tangle
تۈگۈنچە تۈگمەك. پ
to tie a knot
تۈلكە. ئى [tülkə]
a fox:
تۈلكە تېرىسى
fox fur
تۈلكىلىك. سۈپ [tülkilik]
sly, cunning
تۈمەن. س [tümən]
ten thousand

to fit a new base on a bucket

بۇ قىز تۈۋلەپ تېخىمۇ چىرايلىق بولۇپ كەتتى.

This girl has grown prettier than ever.

تېپچەكلە-تېپچەكلىمەك. پ [tepqəklimək]

to stamp one's feet

تېپىرلا-تېپىرلىماق. پ [tepirlimaq]

to stamp one's feet

تېپىش-تېپىشماق 2. پ [tepixmaq]

to think up; get to know:

بالىلار يېڭى بىر ئويۇننى ئويلاپ تېپىشتى.

The children have thought up a new game.

مەن ئۇنىڭ بىلەن ئاتۇشتا تېپىشقان.

I got to know him in Atush.

تېپىشماق 2. ئى [tepixmaq]

riddle; conundrum; puzzle

تېپىشماق تاپماق. پ

to solve a riddle

تېپىش-تېپىشمەك. پ [tepixmək]

to find; get on with

تېپىشتۇر-تېپىشتۇرماق. پ [tümənmiŋ] س **تۈمەنمىڭ.**

thousands, millions

تۈن. ئى [tün]

evening, night:

تۈن يېرىمى

mid— night

تۈنە-تۈنىمەك. پ [tünimək]

to stay up all night; sleep (of animals):

ئۇ كېچىچە تۈنەپ چىقتى.

He stayed up all night.

تۈنەت-تۈنەتمەك. پ [tünətmək]

to cause to stay up

تۈنەگ. ئى [tünəg]

the night watch

تۈنۈگۈن. رەۋ [tünügün]

yesterday

تۈۋرۈك. ئى [tüwrük]

a pillar, pole:

ياغاچ تۈۋرۈك

a wooden pole

ئۆگزىنى تۈۋرۈك تىرەپ تۇرىدۇ.

The roof is supported by pillars.

تۈۋلە- تۈۋلىمەك. پ [tüwlimək]

to replace the base, to grow:

چىلەكنى تۈۋلىمەك

Rouse yourself.

تېتىكلەشمەك. پ [tetikləxmək]
to be vigorous, energetic;

تېتىكلىك. ئى [tetiklik]
vigour, energy;

ئۇنىڭ تېتىكلىكىنى قارا.
See how energetic he is.

تېتىم. ئى [tetim]
strength, flavour;

بۇ تۇزنىڭ ھېچ تېتىمى يوق.
This salt is flavourless.

تېتىملىق. سۈپ [tetimlik]
full of flavour, tasty

تېجەمەك. پ [tejimək]
to save, economize;

مەن پۇل تېجەۋاتىمەن.
I'm saving money.

بىز توكنى تېجىشىمىز لازىم.
We should save electricity.

تېجەشلىك. سۈپ [tejəxlik]
frugal, thrifty

تېجەلمەك. پ [tejəlmək]
to be saved up, laid aside;

تېجەلگەن پۇل
savings

تېخنولوگىيە. ئى [tehnologiyə]
technology

تېخنىك. ئى؛ سۈپ [tehnik]
a technician; technical

[tepixturmaq]
to bring together, mediate

تېپىلماق. پ [tepilmaq]
to be found;

يوقالغان نەرسە تېپىلدى.
What was lost has been found.

تېتىماق. پ [tetimaq]
to taste, savour, to be to one's liking, to be equal to;

سىز بۇ ھەسەلنى تېتىپ باقتىڭىزمۇ؟
Have you tasted this honey?

تېتىر. سۈپ [tetir]
barren, waste;

تېتىر يەر
barren land

تېتىشماق. پ [tetixmaq]
to taste, savour

تېتىقسىز. سۈپ [tetiqsiz]
without flavour; foolish;

تېتىقسىز گەپ
foolish talk

تېتىقسىزلىق. ئى [tetiqsizliq]
tastelessness; foolishness

تېتىك. سۈپ [tetik]
vigorous, energetic

ئۆزۈڭنى تېتىك تۇت.

to frighten somebody

تېرەك. ئى [terək]

a poplar tree

تېرەك بوستان. ئى

a poplar grove

تېرەكلىك. ئى[terəklik]

a poplar field

تېرورچى. ئى [terorqi]

a terrorist

تېررورلۇق. ئى [terorluq]

see below

تېرورلۇق قىلماق. پ

to terrorize, hijack

تېرمومېتر. ئى [termometr]

a thermometer

تېرمىنولوگىيە. ئى

[termonologiyə]

terminology

تېرىـتېرىماق. پ [terimaq]

to plant, sow, grow:

بۇ يىل بىز بۇغداي تېرىدۇق.

We planted wheat this year.

سىلەر بۇ يىل قانداق زىرائەتـ

لەرنى تېرىدىڭلار؟

What crops have you sown this year?

تېرىپـتەرمەپ. پ

[terip—tərməp]

piece by piece

تېرىپ - تەرمەپ توپلىماق.

to put together piece by piece

تېخنىكا. ئى [tehnika]

technology

تېخنىكوم. ئى [tehnikom]

a technical college

تېخنىكىلىق. سۈپ

[tehnikilik]

technical

تېخى. رەۋ [tehi]

still, (not) yet:

ئۇنىڭ يېشى تېخى كىچىك.

He's still young.

ئۇ تېخى كەلمىدى.

He hasn't arrived yet.

تېخىچە. رەۋ [tehiqə]

still, (not)yet:

تېخىچە يامغۇر يېغىۋاتىدۇ.

It's still raining.

تېخىمۇ. رەۋ [tehimu]

very, even:

تېخىمۇ ياخشى

very good; even better

تېرە. ئى [terə]

an animal skin:

قوي تېرىسى

a sheep skin

تېرىسىگە سىغماسلىق

very, extremely

ئۇ خۇشاللىقىدىن تېرىسىگە

سىغماي كەتتى.

He couldn't contain himself for joy.

تېرە تارتقىلاتماق. پ

dung

تېزلە-تېزلىمەك. پ
[tezlimək]
to speed up, quicken:
يۈرىكىڭىز نىڭ سوقۇشى تېزلىدى.
Your heart is beating faster.

تېزلەت-تېزلەتمەك. پ
[tezlətmək]
to accelerate, speed up

تېزلەتكۈچ. ئى [tezlətküq]
an accelerator

تېزلەش-تېزلەشمەك. پ
[tezləxmək]
to speed up, quicken

تېزلىك. ئى [tezlik]
speed
ئاۋاز تېزلىكى
the speed of sound

تېزىس. ئى [tezis]
outline, essential, points

تېكىست. ئى [tekist]
text:
تولۇق تېكىست
an unabridged text
ئەسلى تېكىست
an original text

تېگى-تەكتى. ئى
[tegi—təkti]
a root, a foundation, basis:
ئۇنىڭ تېگى-تەكتى ئۇرۇمچىلىك.
He's originally from

تېرىپ-تۇشەپ. رەۋ
[terip—toxəp]
little by little

تېرىپۇرۇش. ئى [teripurux]
a fur—seller, skin—seller

تېرىشتېرىشماق. پ
[terixmaq]
to plant, sow

تېرىق. ئى [terik]
millet

تېرىقچى. ئى [terikqi]
millet—seller, millet grower

تېرىكتېرىكمەك. پ
[terikmək]
to get angry, mad

تېرىكتۈرتېرىكتۈرمەك. پ
[teriktürmək]
to annoy, cause anger

تېرىككەك. سۈپ [terikkək]
bad—tempered, irritable

تېرىلتېرىلماق. پ
[terilmaq]
to be sown, planted:
بۇغداي تېرىلىپ بولدى.
The wheat has been sown.

تېز. سۈپ [tez]
quick, quickly:
تېز پويىز
express train
تېز بول.
Be quick.

تېزەك. ئى [tezək]

a doctor who sets fractured bones

تېلېسكوپ. ئى [teleskop]

a telescope

تېلېفون. ئى [telefon]

a telephone, phone:

تېلېفون بەرسەم بولامدۇ؟

Can I use the phone?

كەچتە ماڭا تېلېفون بېرىڭ.

Phone me tonight.

تېلېگراممـا. ئى [telegramma]

a telegram:

مەن تېلېگراممـا ئەۋەتمەن.

I'll send a telegram.

تېلېۋىزور. ئى [telewizor]

a television:

رەڭلىك تېلېۋىزور

a colour television

تېما. ئى [tema]

a topic, title, subject:

ماقالىنىڭ تېمىسى

the topic of the article

تېمپېراتۇرا. ئى [temperatura]

temperature:

بۈگۈنكى تېمپېراتۇرا قانچە گرادۇس؟

What's the temperature today?

تېمىتـ-تېمىتماق. پ [temitmaq]

Urumqi.

تېگىشـ-تېگىشمەك. پ [tegixmək]

to change, exchange:

پۇل تېگىشمەك

to change money

تېگىشلىك. سۈپ [tegixlik]

necessary, appropriate; belonging to:

ماڭا تېگىشلىك ئىش

my personal business

ئۇ تېگىشلىك جازاغا تارتىلدى.

He was justly punished.

ماڭا ئۆز تېگىشلىكىمنى بېرىڭ.

Give me my share.

تېگىشىلـ-تېگىشىلمەك. پ [tegixilmək]

to be changed, exchanged

تېگىل. سۈپ [tegil]

belonging to:

بۇ كىتاب ماڭا تېگىل.

This book belongs to me.

تېگىل بولماق. پ

to enjoy, need:

رەھمەت، ماڭا تېگىل بولدى.

Thank you, I needed that.

تېڭىرقـا-تېڭىرقىماق. پ [teŋirqimaq]

to hesitate, be uncertain

تېڭىق. ئى [teŋiq]

a bandage

تېڭىقچى. ئى [teŋiqqi]

shallow:
دەريانىڭ سۇيى تېيىزلاشتى.
The river has gone down.
تېيىلـتېيىلماق. پ
[teyilmaq]
to slide, skid:
مۇز تېيىلماق
to skate
تېيىلىپ سۇغا چۈشۈپ كەتمەك
to slip and fall into the water
تېيىلغاق. سۈپ [teyliɵaq]
slippery, glassy:
يول ناھايىتى تېيىلغاق.
The road is very slippery.
تىبابەت. ئى [tibabət]
medical treatment
تىبابەتچىلىك. ئى
[tibabətqilik]
medicine
تىببىي. سۈپ [tibbiy]
medical:
تىببىي خادىملار
medical staff
تىپ. ئى [tip]
type, kind:
ئاۋۇ قايسى تىپلىق پىكاپ ئىكەن؟
What type of car is that?
تىپتىنچ. سۈپ [tiptinq]
very quiet, peaceful:
تىپىك. سۈپ [tipik]
to trop; hesitate:
ئازگە دورا تېمىتماق
to drop medicine into on's eye
تېمىتقۇچ. ئى [temitquq]
a dropper, burette
تېمىلىق. سۈپ [temilik]
entitled, called, about
تېمىم. ئى؛ م [temim]
a drop, globule:
بىر تېمىم كۆز دورىسى
a drop of eyemedicine
تېنەـتېنىمەك. پ [tenimək]
to get lost; be confused; roam
ئادىشالدا تېنەپ قالماق
to get lost in a forest
ھەر جايدا تېنەپ يۈرمەك
to roam about
تېۋىپ. ئى [tewip]
a traditional Uighur doctor
تېۋىپلىق. ئى [tewiplik]
traditional Uighur medicine
تېۋىنـتېۋىنماق. پ
[tewinmaq]
to worship, adore
تېيىز. سۈپ
shallow:
تېيىز كۆل
a shallow lake
تېيىزلاشـتېيىزلاشماق. پ
[teyizlaxmaq]
to be shallow, become

shivery, shaky

تىتقۇز-تىتقۇزماق. پ

[titkuzmak]

to have something shredded

تىتما-تالاڭ. رەۋ

[titma—talaŋ]

torn, tatterd:

تىتما-تىتما. رەۋ

[titma—titma]

torn, ragged:

كىيىم تىتما-تىتما بولۇپ كەتتى.

My clothes are all tattered.

تىتىل-تىتىلماق. پ

to be torn, worn, tattered:

كىتابنىڭ مۇقاۋىسى تىتىلىپ كەتتى.

The book's spine has become torn.

تىجارەت. ئى [tija:rət]

trade, business

تىجارەتچى. ئى [tija:rətqi]

a trader merchant

تىجارەتچىلىك. ئى

[tijarətqilik]

trade, business

تىراژ. ئى [tiraz]

magazine, book

تىرە-تىرىمەك. پ

[tirimək]

to support. uphold:

تۈۋرۈكلەر ئۆگزىنى تىرەپ

typical, traditional:

تىپىك مىسال

a typical example

تىپىكلەش-تىپىكلەشمەك. پ

[tipikləxmək]

to be typical, typify

تىت-تىتماق. پ [titmak]

to tear, cut to shreds:

پىششىق گۆشنى تىتماق

to shred cooked meat

تىتاڭ تومۇر. ئى

[titaŋ tomur]

the jugular vein; life—blood

تىت-تىت بولماق. پ

[tit—tit bolmak]

to worry, be anxious:

ئىچىم تىت-تىت بولۇپ كەتتى.

I was very worried.

تىترە-تىترىمەك. پ

[titrimək]

to shiver, tremble

تىترەت-تىترەتمەك. پ

[titrətmək]

to cause to shiver, tremble:

سوغۇقتىن تىترىمەك

to shiver from cold

تىترەك. ئى [titrək]

shiver, shudder

تىترەڭگۈ. سۈپ

[titrəŋgü]

shivery, shaky

تىترىگەك. سۈپ [titrigək]

تۇرىدۇ.
The pillars support the roof.
تىرەك. ئى [tirək]
pillar, prop, support
تىرەك بىلەن تامنى تىرەپ قويۇڭ.
support the wall with props
ئۇ ئائىلىمىزنىڭ تىرىكى.
He,s our familys support.
تىرەل-تىرەلمەك. پ [tirəlmək]
to be supported upheld
تىرسسىدە. رەۋ [tirssidə]
tight, confining:
بۇ كىيىم ماڭا تىرسسىدە كەلدى.
This garment is too tight for me.
تىرسىلدا-تىرسىلدىماق. پ [tirsildimak]
to make a cracking noise
تىرناق. ئى [tirnak]
a nail, claw; a bracket (punctuationmark):
بارماق تىرنىقى
a finger nail
مۇشۇكنىڭ تىرنىقى
a cats claws
قوش تىرناق
double inverted commas (« »)

تىرناقتا توختىماق
to be very beautiful
تىرناقتا توختىغۇدەك قىز
a very beautifulgirl
تىرناقچە. ئى [tirnakqə]
quotation marks
تىرناقسىز. سۈپ [tirnaksiz]
without claws
تىرناقلا-تىرناقلىماق. پ [tirnaklimak]
to pinch, nip
تىرناقلىق. سۈپ [tirnaklik]
with claws
تىرپىرەن. رەۋ [tiripirən]
see below
تىرپىرەن بولماق
to be scattered
دۈشمەنلەر تىرپىرەن بولۇپ كەتتى.
The enemy was scattered.
تىرىشـتىرىشماق. پ [tirixmak]
to strain, make offorts:
تىرىشىپ ئوقۇڭ.
Study hard. hard—working, diligent.
تىرىشچان. سۈپ [tirixqan]
diligence, industry
تىرىشچانلىق. ئى [tirixqanlik]
hard —working, diligent
تىرىشقاق. سۈپ [tirixkak]

with a clinking sound

تىرىڭلا - تىرىڭلىماق. پ [tiriŋlimaq]

to make a clinking, jingling sound

تىرىل-تىرىلمەك. پ [tirilmək]

to come back to life, resurrect:

ئۇ ئۆلۈپ ئۈچ كۈندىن كېيىن تىرىلدى.

He died and came back to life three days later.

كاپىتالىزم تىرىلىشىنىڭ ئالدىنى ئېلىشىمىز كېرەك.

We must prevent the resurrection of capitalism!

تىرىلدات-تىرىلداتماق. پ [tirildatmaq]

to be resurrected, resuscitated

تىرىلدۈر-تىرىلدۈرمەك. پ [tirildürmək]

to bring back to life, resuscitate

تىز. ئى [tiz]

a knee:

بالىنى تىزىغا ئولتۇرغۇزماق

to sit a child on one's knee

تىز-تىزماق. پ [tizmaq]

to string together, line up, arrange:

hard working, diligent

تىرىشىپ-تىرمىشىپ. رەۋ [tirixip—tirmixip]

assiduously, diligently

تىرىك. سۈپ [tirik]

alive; active, vigorous:

تىرىك بېلىق

a live fish

تىرىك بالا

a lively child

تىرىكتاپ. ئى [tiriktap]

good—for—nothing, parasite

تىرىكتاپلىق. ئى [tiriktaplik]

parasitism

تىرىكچىلىك. ئى [tirikqilik]

livelihood, living:

نېمە تىرىكچىلىك قىلىپ يۈرىسەن؟

How do you make a living?

تىرىكچىلىكنىڭ يولىنى بىلىدىغان ئادەم

a person who is street wise

تىرىكلىك. سۈپ [tiriklik]

alive, living:

ئۇ ئادەمنىڭ ئۆلۈك - تىرىكلىكىدىن خەۋىرىم يوق.

I have no news as to whether he's dead or alive.

تىرىڭ. رەۋ [tiriŋ]

the sound of clinking glass

تىرىڭشىدە. رەۋ [tiriŋʃidə]

ئورۇندۇقلارنى تىزماق
to arrange chairs in rows
تىزگىن. ئى [tizgin]
a barness(eg. for a horse)
تىزگىنلە-تىزگىنلىمەك. پ
[tizginlimək]
to control, harness:
سۇنى تىزگىنلىمەك
to harness water energy
تىزگىنلەن-تىزگىنلەنمەك. پ
[tizginlənmək]
to be harnessed:
دەريالار تىزگىنلەندى.
The rivers have been harnessed.
تىزلا-تىزلىماق. پ
[tizlimaq]
to knee someone
تىزلان-تىزلانماق. پ
[tizlanmaq]
to kneel:
تىزلىنىپ ئولتۇرماق
to sit in a kneeling position, squat
تىزلىق. سۇپ [tizlik]
a kneepad
تىزما. ئى [tizma]
a range:
تاغ تىزمىسى
a mountain range
تىزىق. ئى [tiziq]
a bunch, handful

تىزىل-تىزىلماق. پ
[tizilmaq]
to be lined up on display
ماگىزىنغا ھەر خىل مالالار تىزىلىپتۇ.
All kinds of goods were on display in the shop.
تىزىلىپ ماڭماق
to walk in file
تىزىلدۇر-تىزىلدۇرماق. پ
[tizildurmaq]
to line up, arrange in rows
تىزىم. ئى [tizim]
a register, roll, record:
ئوقۇغۇچىلارنىڭ تىزىمى
a student register
تىزىملا-تىزىملىماق. پ
[tizimlimaq]
to register, enroll
تىزىملاش-تىزىملاشماق. پ
[tizimlaxmaq]
to rigister, enroll
تىزىملان-تىزىملانماق. پ
[tizimlanmaq]
to be registered, enrolled
تىزىملىك. ئى [tizimlik]
register, roll
تىغ. ئى [tioɣ]
a blade
تىغلىق. سۇپ [tioɣlik]
having a blade
تىقىل-تىقماق. پ [tiqmaq]

[tikanlik]
having thorns
تىكتاك توپ. ئى
[tiktak top]
table tennis
تىكتۇر-تىكتۇرمەك. پ
[tiktürmək]
to have clothes sewn
تىكلە-تىكلىمەك. پ
[tiklimək]
to erect, set up:
تۇۋرۇك تىكلىمەك
to erect a pillar
تىكىر-تىكىر. تەق
[tikir—tikir]
the noise made by mice nibbling:
چاشقان ساندۇقتا تىكىر - تىكىر قىلىۋاتىدۇ.
I can hear the mice nibbling in the box.
تىكىل-تىكىلمەك. پ
[tikilmək]
to be sewn, stitched; to gaze at:
كىيىمىڭىز ياخشى تىكىلىپتۇ.
your clothes have been well sewn.
نېمىگە تىكىلىپ قاراۋاتىسىز؟
What are you staring at?
تىڭ. ئى [tiŋ]
uncultivated land

to stuff into, plunge into:
قولىنى يانچۇققا تىقماق
to put one's hand in one's pocket
تىقما-تىقما. سۈپ
[tiqma—tiqma]
crowded, busy:
كوچىدا ئادەملەر تىقما - تىقما.
The streets are very crowded.
تىك. سۈپ [tik]
vertical, upright, steep:
بۇ تام تىك ئەمەس.
This wall isn't vertical.
تىك يار
a cliff, precipice
تىك ئۇچار ئايروپىلان
a helicopter
تىكىمەك. پ [tikmək]
to sew, stitch:
كىيىم تىكمەك
to make clothes
تىكىش ماشىنىسى
a sewing machine
تىكەن. ئى [tikən]
a thorn; alone
قولغا تىكەن سانچىلماق
to get a thorn in the hand
ئۆيدە تىكەندەك يالغۇز قالدىم.
I was all alone in the house.
تىكەنلىك. سۈپ. ئى

تىڭشا-تىڭشىماق. پ
[tiŋximaq]
to listen

تىڭلا-تىڭلىماق. پ
[tiŋlimaq]
to listen

تىل. ئى [til]
language, tongue:
ئانا تىل
mother tongue
ئۇيغۇر تىلى بىلەن قازاق تىلى يېقىن تىللار.
Uighur and Khazakh are related languages.
تىل فاكولتېتى
The Language Department

تىلا-تىلماق. پ [tilmaq]
to cut up, slice:
قوغۇن تىلماق
to slice up a melon

تىل-ئاھانەت. ئى
[til—ah:nət]
a curse, abuse

تىلە-تىلىمەك. پ
[tilimək]
to ask for, beg; pray, wish:
پۇل تىلىمەك
to beg for money
سىزگە سالامەتلىك تىلەيمەن.
I wish you health.
سىزگە ئاق يول تىلەيمەن.
Have a good trip.

تىلەك. ئى [tiləq]
a wish, desire:
تىلىكىم ۋەتەن ئۈچۈن ئۆگىنىش.
My desireis to study for my country.

تىلەكداش. ئى [tiləqdax]
an expression of hope:
سالامەت بولۇشىڭىزغا تىلەكداشمەن.
I hope you are well.

تىلەكداشلىق. ئى
[tiləqdaxliq]
hopes, wishes:
سەمىمىي تىلەكداشلىق بىلدۈرمەك
to express one's best wishes

تىلەم. ئى [tiləm]
a request, petition

تىلەمچى. ئى [tiləmqi]
a beggar

تىلەمچىلىك. ئى [tiləmqilik]
begging

تىلتۇمار. ئى [tiltumar]
an amulet, talisman

تىلچى. ئى [tilqi]
a linguist, polyglot

تىلخەت. ئى [tilhət]
a written pledge, a note written by a person who borrows money

[tilimlimaq]
to slice up, carve up

تىم. ئى [tim]
beacon tower

تىمەن. سۈپ [timən]
healthy, hearty:
ئۇ ئادەم يەتمىش ياشقا كىرگەن بىلەن تېخى تىمەن.
He's very healthy despite being seventy.

تىن. ئى [tin]
breath, respiration:
تىنىڭنى چىقارما.
Don't over exert yourself.

تىنـتىنماق 1. پ [tinmaq]
to breathe, pant; ease:
ئالدىرىما، مەن بىر تىنىۋالاي.
Don't rush, let me have a breather.
تىنماي سۆزلىمەك
to speak without pausing for breath
يامغۇر تىندى.
The rain has eased.
تىنىش بەلگىسى
a punctuation mark

تىنماق 2. پ [tinmaq]
to clear, settle; be full:
سۇ تىندى.
The water has cleared.
ئۆي ئىچىگە ئادەملەر تىنىپ كەتتى.

تىلسىز. سۈپ [tilsiz]
dump; having no language

تىلشۇناس. ئى [tilxunas]
a linguist

تىلشۇناسلىق. ئى
[tilxunaslik]
linguistics

تىللا. ئى [tilla:]
an ancient weight measure;
a gold coin

تىللا-تىللماق. پ
[tillimaq]
to curse, swear at:
ئۇ مېنى تىللىدى.
He swore at me.

تىللاش-تىللاشماق. پ
[tillaxmaq]
to curse one another, quarrel

تىل-ھاقارەت. ئى
[til—haqa:rət]
a curse, abuse

تىلىش-تىلىشماق. پ
[tilixmaq]
to cut open, slice up

تىلىم. م [tilim]
a slice, piece:
بىر تىلىم قوغۇن
a slice of melon

تىلىم-تىلىم. تەق
[tilim—tilim]
piece by piece

تىلىملا-تىلىملىماق. پ

[tinqlikpərwərlik]
pacifism; pacifistic
تىنچ-تىنچىماق. پ
[tinqimak]
to be peaceful, quiet:
بالا تىنچىپ قالدى.
The child quietened down.
تىنچىتىنچىتماق. پ
[tinqitmak]
to quietene, calm, pacify:
توپلاڭنى تىنچىتماق
to calm a riot
تىندۇر-تىندۇرماق. پ
[tindurmak]
to cause to breathe
تىنىق 1. سۈپ [tinik]
transparent, clear:
تىنىق سۇ
clear water
تىنىق 2. ئى [tinik]
breath, respiration:
تىنىقى سېسىق
bad breath
تىنىم. ئى [tinim]
rest, peace:
ئۇنىڭغا كېچە - كۈندۈز تىنىم يوق.
He has no peace day or night.
تىنىمسىز. سۈپ [tinimsiz]
busy, without rest
تىيماق. پ [tiymak]

The house is full of people.
تىنچ. سۈپ [tinq]
calm, quiet:
دېڭىز ناھايىتى تىنچ.
The sea is very calm,
Keep still.
تىنچمۇ سىز؟
Are you well?
تىنچ-ئامان. رەۋ
[tinq—aman]
peacefully, quietly
تىنچسىز. سۈپ [tinqsiz]
disturbed, agitated:
تىنچسىزلاندۇرماق. پ
[tinqsizlanmak]
to be disturbed, worried
تىنچسىزلىق. ئى [tinqsizlik]
disquiet
تىنچلاندۇرماق. پ
[tinqlanmak]
to be at peace, at rest
تىنچلىق. ئى [tinqlik]
peace, quiet:
تىنچلىق سۆيەر
peace — loving
تىنچلىق-ئامانلىق. ئى
[tinqlik—amanlik]
peace and quiet
تىنچلىقپەرۋەر. ئى
[tinqlikpərwər]
a pacifist; pacifistic
تىنچلىقپەرۋەرلىك. ئى؛ سۈپ

to restrain, withhold:
كۆزۈڭ ئاغرىسا قولۇڭنى تىي،
قورسىقىڭ ئاغرىسا ئاغزىڭنى
تىي.
If your eyes hurt restrain your hand, if your stomach hurts, restrain your mouth.

تياتر. ئى [tiyatir]
a theatre

تياتىرخانا. ئى [tiyatirhana]
a theatre — hall

تىيزا. ئى [tiyza]
paper money

تىيىل-تىيىلماق. پ [tiyilmaq]
to be restrained

تىيىن. ئى [tiyin]
a coin

ج

جا. سۈپ [ja]
false, sham:
جا پۇل
fake money

جابدۇ-جابدۇماق. پ [jabdumaq]
to prepare, get ready:
ئاتنى جابدۇماق
to get a horse ready
ئۇ بالىسىنى يولغا جابدۇۋاتىدۇ.
She's getting her child ready for the trip.

جابدۇق. ئى [jabduq]
utensils, tools; preparations:
ياغاچچىلىق جابدۇقلىرى
carpentry tools
يول جابدۇقىڭىز پۈتتىمۇ؟
Are you ready for your trip?

جابدۇل-جابدۇلماق. پ [jabdulmaq]
to be ready, prepared

جابدۇن-جابدۇنماق. پ [jabdunmaq]
to tidy up, pack up

جابدۇش-جابدۇشماق. پ [jabduxmaq]
to prepare, get ready:
ئۇلار بېيجىڭگە بېرىشقا
جابدۇنۇشتى.
They prepared for their trip to Beijing.

جاپا. ئى [japa:]
suffering, difficulty:

[japildaxmaq]
to chat, converse
جاپىلداق. سۈپ [japildaq]
talkative, garrulous
جادا. ئى [ja:da]
a hay — cutter
جادۇ. ئى [ja:du]
a witch, sooth — sayer; witchcraft
جادۇ قىلماق. پ
to engage in sorcery
جادۇگەر. ئى [ja:dugər]
a magician, witch
جادۇگەرلىك. ئى [ja:dugərlik]
magic, sorcery
جار. تەق [jar]
see below
جار سالماق. پ
to shout, call out
جاراڭ. تەق [jaraŋ]
a clanging, jingling noise
جاراڭ-جاراڭ. تەق [jaraŋ—jaraŋ]
a clang, jingle
جاراڭ-جۇرۇڭ. تەق [jaraŋ—juruŋ]
clanging, jingling noise
جاراڭسىز. سۈپ [jaraŋsiz]
noiseless; unvoiced:
جاراڭسىز ئۈزۈك تاۋۇش
voiceless consonant

جاپا چەكمىگۈچە ھالاۋەت يوق.
No gain without pain.
جاپا تارتماق. پ
to suffer, face difficulties
جاپادىن قاچماق. پ
to escape from difficulties
جاپاسىز. سۈپ [japasiz]
easily, trouble — free
جاپاكەش. ئى [japakəx]
one who has suffered
جاپاكەشلىك. ئى [japakəxlik]
suffering, pain
جاپالىق. سۈپ [japaliq]
hard, difficult, painful:
جاپالىق ئەمگەك
hard labour
جاپالىق تۇرمۇش
difficult living conditions
جاپالىق كۈنلەر
hard days
جاپا-مۇشەققەت. ئى [japa:muxəkkət]
troble and suffering
جاپ-جاپ. سۈپ [jap—jap]
talkative, garrulous:
جاپ - جاپ خوتۇن
a talkative wife
جاپ-جاپلىق. ئى [jap—japliq]
talkativeness, garrulousness
جاپىلداش-جاپىلداشماق. پ

جاراڭسىزلاش-جاراڭسىزلاشماق. پ [jaraŋsizlaxmaq]
to be voiceless

جاراڭلا-جاراڭلىماق. پ [jaraŋlimaq]
to make a clanging noise

جاراڭلىق. سۈپ [jaraŋliq]
voiced (of consonants)

جاراڭلىق ئۈزۈك تاۋۇش
voiced consonant

جاراھەت. ئى [jarahət]
a wound, injury:

تاشقى جاراھەت
a surface wound

ئىچكى جاراھەت
an inner wound

ئۇرۇش جاراھىتى
a war wound

جاراھەتلەن-جاراھەتلەنمەك. پ [jarahətlənmək]
to be wounded, injured

جاراھەتلەندۈر-جاراھەتلەندۈرمەك. پ [jarahətləndürmək]
to wound, injure

جارتىلدا-جارتىلدىماق. پ [jartildimaq]
to make a tearing, ripping noise

جارتىلداتماق. پ [jartildatmaq]
to cause a ripping noise:

ئۇ رەختنى جارتىلدىتىپ يىرتىۋەتتى.
He ripped the cloth in two.

جارقىرا-جارقىرىماق. پ [jarqirimaq]
to shout, call out

جارى. رەۋ [ja:ri]
see below

جارى بولماق. پ
to be developed, brought into play

جارى قىلماق. پ
to develop, foster:

قابىلىيىتىمىزنى جارى قىلدۇرۇشىمىز كېرەك.
We should foster our abilities.

جازا 1. ئى [jaza:]
a punishment, penalty:

ئۆلۈم جازاسى
the death penalty

جازاسىنى يېمەك
to be punished

ئوغرىلىققا نېمە جازا بار؟
What's the penalty for stealing?

جازا 2. ئى [ja:za]
a frame, shelf

رەسىم جازىسى
picture frame

كىتاب جازىسى
a book case, book shelf

جاسارەت بىلەن ئالغا باسايلى!
Let's advance courageously!

جاسارەتسىز. سۈپ
[jasa:rətsiz]
lacking courage ,timid, cowardly

جاسارەتلەنـجاسارەتلەنمەك. پ
[jasa:rətlənmək]
to be brave, bold

جاسارەتلەندۈرـجاسارەتلەندۈرمەك. پ
[jasa:rətləndürmək]
to inspire with courage, embolden

جاسارەتلىك. سۈپ
[jasarətlik]
courageous, brave:
جاسارەتلىك ئەسكەر
a brave soldier

جاسۇس. ئى [jasus]
a spy, informer

جاسۇسلۇق. ئى [jasusluk]
spying, espionage

جاغ. ئى [jaoɪ]
the jaw:
جاغ سۆڭىكى
a jaw bone

جاغدا. سۈپ [jaoɪda]
young — looking; green, unripe:
جاغدا ئادەم
a strong — looking man

جازالاـجازالىماق. پ
[jaza:limak]
to punish

جازالاتـجازالاتماق. پ
[jaza:latmak]
to have someone punished

جازالانـجازالانماق. پ
[jaza:lanmak]
to be punished:
ئۇ چوقۇم جازالىنىدۇ.
He will certainly 0 be punished.

جازانە. ئى [jaza:nə]
usury, high interest

جازانىخور. ئى [jaza:nihor]
a usurer, loan shark

جازانىخورلۇق. ئى
[jaza:nihorluk]
usury

جازىلاـجازىلىماق. پ
[ja:zilimak]
to frame
رەسىمنى جازىلىماق
to frame a picture

جازىلىق. سۈپ [ja:zilik]
framed, having a frame:
جازىلىق رەسىم
a framed picture

جاسارەت. ئى [jasarət]
courage, bravery:
جاسارەت كۆرسەتمەك
to display courage

جاق-جاق. تەق [jaq—jaq]
a banging noise
جاق-جۇق. تەق [jaq—juq]
a banging noise
جاققىدە. رەۋ [jaqqidə]
with a bang
جاقىلدا-جاقىلدىماق. پ
[jaqildimaq]
to make a banging sound
جاقىلداتـجاقىلداتماق. پ
[jaqildatmaq]
to cause a banging sound
جاكارلا-جاكارلىماق. پ
[jakarlimaq]
to declare, announce, publicize:
ئۇ خىتابنامە جاكارلىدى.
He published the manifesto.
جاڭ. ئى [jaŋ]
a gong
جاڭ-جاڭ. تەق [jaŋ—jaŋ]
the sound of a gong
جاڭدۇ. ئى [jaŋdu]
a type of bean
جاڭزا. ئى [jaŋza]
a village, hamlet
جاڭگال. ئى [jaŋgal]
uninhabited country
جاڭگاللىق. ئى [jaŋgallik]
uninhabited country
جاڭگۈيدە. ئى [jaŋgüydə]
a shop — keeper

جاڭيۇ. ئى [jaŋyu]
soya sauce
جالاق-جالاق. تەق
[jalaq—jalaq]
a rattling, banging sound
جالاق-جۇلۇق. تەق
[jalaq—juluq]
a rattling, banging sound
بوراندا ئىشىك — دېرىزىلەر جالاق-جۇلۇق قىلىپ كەتتى.
The door and windows were rattling in the wind.
جالاقىدە. رەۋ [jalaqqidə]
with a rattling sound:
جالاقلا-جالاقلىماق. پ
[jalaqlimaq]
to rattle
جالاقلاش-جالاقلاشماق. پ
[jalaqlaxmaq]
to rattle:
شامال دېرىزىلەرنى جالاقلاتتۇرەتتى.
The wind was rattling the windows.
جالدىر-جالدىر . تەق
[jaldir—jaldir]
a tinkling, ringing sound
جالدىر-جۇلدۇر. تەق
[jaldir—juldur]
a tinkling, ringing sound
جالاپ. ئى [jalap]
a whore, prostitute

in your family?

جان دوست

a dear friend

ئەركىنجان

dear Erkin

جان پىدا قىلماق. پ

to lay down one's life:

ئۇ ۋەتەن ئۈچۈن جېنىنى پىدا قىلدى.

He lay down his life to his country.

جان دەپ. رەۋ

an expressions of pleasure:

ئەمگەككە جان دەپ بارىمەن.

I enjoy going to work.

جان كۆيدۈرمەك. پ

to do something earnestly

جاناب. ئى [janab]

Sir, an honorific title:

پادىشاھ جانابلىرى!

Your Majesty!

جانابي. سۈپ [jana:biy]

Sir, honorific title:

جان-پان [jan—pan]

see below:

جان - پان چىقماق

to be exasperated, angry

جان-تەن. ئى [jantən]

heart and soul

جان-جانىۋار. ئى [jan—janiwar]

living things, nature:

جالاپخانا. ئى [jalaphana]

a brothel, whorehouse

جالاپلىق. ئى [jalaplik]

prostitution

جاللات. ئى [jallat]

an executioner, hangman

جاللاتلىق. ئى [jallatlik]

an execution, slaughter, killing

جاللاتلىق قىلىچى. ئى

an executioner's sword

جاماۋە. ئى [jama:ə]

a village, commune

جاماۋەت. ئى [jama:ət]

public, community:

جاماۋەت خەۋپسىزلىكى

public security

جاماۋەت فوندى

public funds

جاماۋەتچىلىك. ئى [jama:ətqilik]

social intercourse, social contact

جامال. ئى [jamal]

appearance, looks, countenance

جان. ئى [jan]

life, person; dear:

ئۆسۈملۈكلەرنىڭ جېنى بار.

Plants have life.

ئائىلىڭىزدە قانچە جان بار؟

How many people are there

alive, living:
جانلىق تىل
a living language
بۇ رەسىم راسا جانلىق سىزىلىپتۇ.
This picture looks very real.
جانلىقلىق. ئى [janlikliq]
life, vitality
جانجان. سۈپ [ja:nijan]
dear, beloved
جانۋار. ئى [janiwar]
living organism
جاھان. ئى [jahan]
the world, universe
جاھاندارچىلىق. ئى [jahandarqilik]
a livelihood, means of living
جاھانكەزدى. سۈپ [jahankəzdi]
experienced, dyded—in—the—wool
جاھانگىر. ئى [jahangir]
an imperialist
جاھانگىرلىك. ئى [jahangirlik]
imperialism
جاھىل. سۈپ [ja:hil]
obstinate, stubborn:
جاھىل ئادەم
a stubborn man
جاھىللاشـجاھىللاشماق. پ [ja:hillaxmaq]

ھەممە جان ـ جانۋارلارغا سۇ كېرەك.
All living things need water.
جان جەھل. ئى [jan—jəhl]
heart and soul
جانجىگەر. ئى [janjigər]
beloved, dear:
جانجىگەر بالام
my dear child
جان-دىل. ئى [jan—dil]
heart and soul:
خەلق ئۈچۈن جان دىلىمىز بىلەن خىزمەت قىلايلى.
Let's serve the people heart and soul.
جانسىز. سۈپ [jansiz]
lifeless; weak, feeble
جانسىز ئارغامچا
thin rope
جانسىزلان-جانسىزلانماق. پ [jansizlanmaq]
to be weak, feeble
جانلان-جانلانماق. پ [janlanmaq]
to come alive
باھار كەلدى، تەبىئەت جانلاندى.
Spring is here, nature has come alive.
جانلاندۇر-جانلاندۇرماق. پ [janlandurmaq]
to bring to life, revive
جانلىق. سۈپ [janlik]

Don't argue with your parents.

جاۋۇر. ئى [jawur]
a basin

جائىز. سۈپ [jaiz]
permitted, legal:
مۇنداق قىلىش جائىز ئەمەس.
That is not permitted.

جاي. ئى [jay]
a place, area:
بۇ ئۆي سالىدىغان ياخشى جاي ئىكەن.
This is a good place to build a house.
تۇغۇلغان جاي
one's birthplace
بۇ يەردىكى زىيارەت قىلىدىغان ئەڭ ياخشى جاي قايسى؟
What are the most interes—ting places to visit here?

جايلاش-جايلاشماق. پ [jaylaxmaq]
to be situated:
شىنجاڭ جۇڭگونىڭ غەربىي شىمالىغا جايلاشقان.
Xinjiang is situated in NW China.

جايلاشتۇر-جايلاشتۇرماق. پ [jaylaxturmaq]
to situate, place:
بالىنى يەسلىگە جايلاشتۇرماق
to place a child in a nursery

to be stubborn

جاۋاب. ئى [jawab]
an answer, a solution:
جاۋابى نېمە؟
What's the answer?

جاۋاب بەرمەك. پ
to answer
جاۋاب بېرەلمەسلىك
unanswerable

جاۋابسىز. سۈپ [jawabsiz]
irrefutable, without an answer:
جاۋابسىز قايتتىڭىزمۇ؟
Did you come back empty—handed?

جاۋابكار. ئى [jawabkar]
a defendant; person responsible:
جاۋابكار بىلەن دەۋاگەر
the accused and the accuser
مەسىلە چىقسىپ قالسا، مەن جاۋابكار.
If there are any problems, see me.

جاۋابكارلىق. ئى [jawabkarliq]
a duty, responsibility

جاۋابلاش-جاۋابلاشماق. پ [jawablaxmaq]
to answer back, disageree with:
ئاتا - ئاناڭ بىلەن جاۋابلاشما.

جاي-ماكان. ئى
[jay—makan]
a place to stay
جاينامаз. ئى [jaynamaz]
a prayer mat
جايىدا. رەۋ [ja:yida]
good, suitable, OK:
ھەممە ئىش جايىدا
Everything is just fine.
گەپىڭىز خېلى جايىدا
What you said was great.
جابرائىل. ئى [jəbra:il]
the angel Gabriel
جەبىر-جاپا. ئى
[jəbir—japa]
trouble, difficulties
جەبىر-زۇلۇم. ئى
[jəbir—zulum]
oppression, tyranny
جەددى-جەمەت. ئى
[jəddi—jəmət]
a clan, extended family
جەدۋەل. ئى [jədwəl]
a list, from;time table, schedule
جەدۋەل تولدۇرماق
to fill out a form
جەدۋەل سىزماق
to draw up a timetable:
پويىز قاتناش جەدۋىلى
a train schedule
دەرس جەدۋىلى
a class timetable
جەدۋەللەشتۈرمەك. پ
[jədwəlləxmək]
to be scheduled
جەدۋەللەشتۈر-جەدۋەللەشتۈرمەك. پ [jədwəlləxtürmək]
to schedule, arrange
جەرەن. ئى [jərən]
a gazelle
جەرىمانە. ئى [jərima:nə]
a fine
جەرىمانە قويماق. پ
to fine:
بىز جەرىمانە تۆلىدۇق.
We had to pay a fine.
جەريان. ئى [jəryan]
a process, method:
ئاددىي جەريان
a simple process
ئىش جەريانى
a work process
جەريانىدا
during
مەن تەتىل جەريانىدا تۇرپانغا باردىم.
During the holeday I went to Turpan.
جەزم قىلماق. پ
to decide, be sure
جەزمەن. رەۋ [jəzmən]
certainly:
ئۇ جەزمەن كېلىدۇ.

He'll certainly come.

جەسەت. ئى [jəsət]
a corpse

جەسەت ساندۇقى. ئى
a coffin

جەسۇر. سۈپ [jəsur]
brave, courageous:

جەسۇر قىز
a brave girl

جەسۇرلۇق. ئى [jəsurluk]
bravery, courage

جەكىلەـجەكىلىمەك. پ
[jəkilimək]
to order, to tell

جەڭ. ئى [jəŋ]
a war, fighting

جەڭگە كىرمەك. پ
to start fighting

جەڭچى. ئى [jəŋqi]
a soldier, fighter

جەڭچىلىك. ئى [jəŋqilik]
fighting, war

جەڭگىۋار. سۈپ [jəŋgiwar]
military, combat, fighting

جەڭگىۋارلىق. ئى
[jəŋgiwarlik]
a combatitive spririt, fighting

جەڭنامە. ئى [jəŋnamə]
a war epic, war story

جەلپ. ئى [jəlp]
attraction

جەلپ قىلماق. پ
to attract, draw to

جەم. رەۋ [jəm]
total, sum

جەم بولماق. پ
to be together:

قان ـ قېرىنداشلار جەم بولدى.
All our relatives and friends are here.

جەم قىلماق. پ
to collect, bring together

جەمەت. ئى [jəmət]
a clan, family

جەملەـجەملىمەك. پ
[jəmlimək]
to add up, collect

جەملەتـجەملەتمەك. پ
[jəmlətmək]
to gather together

جەمئىي. ئال؛ سۈپ [jəmiy]
altogether, total:

جەمئىي ئادەم
everybody, every person

جەمئىي بەش سوم بولدى.
That's five yuan altogether.

جەمئىيەت. ئى [jəmiyət]
a society, association:

سوتسىيالىستىك جەمئىيەت
a socialist society

قىزىل كرېست جەمئىيىتى
the Red Cross Society

جەننەت. ئى [jənnət]

see below

جور بولماق. پ

to accompany:

جور بولۇپ ناخشا ئېيتماق

to sing a duet

جورا. ئ

a mate, companinon

جوزا. ئ [jo:za]

a table:

بىز جوزىدا ئولتۇردۇق.

We sat at the table.

جۇڭگو. ئ [juŋgo]

China

جوھۇت. ئ [joḥut]

a Jew; Jewish

جۇدا. رەۋ

see below

جۇدا بولماق. پ

to be seperated from

جۇدا قىلماق. پ

to get lost; leave, part

جۇدالاش-جۇدالاشماق. پ [judalaxmaḳ]

to part, leave forever

جۇدالىق. ئ [juda:lik]

parting, seperation:

جۇدالىق دەردى

the pain of being apart

جۇدۇن. ئ [judun]

a snow—storm

جۇدۇن-چاپقۇن. ئ [judun—qapḳun]

heaven, paradise

جەنۇب. ئ [jənub]

the south

جەنۇبىي. سۈپ [jənubiy]

southern:

جەنۇبىي شىنجاڭ

southern Xinjiang

جەھەت. ئ [jəḥət]

an aspect, view, side:

ئۇ ھەممە جەھەتتىن ياخشى.

He's good in every respect.

بەزى جەھەتتىن ياخشى.

good in some ways

جەھەننەم. ئ [jaḥənnəm]

hell

جەۋلان. رەۋ [jəwlan]

see below

جەۋلان قىلماق. پ

to flutter, wave:

بايراق شامالدا جەۋلان قىلماقتا.

The flag is fluttering in the wind.

جەۋھەر. ئ [jəwḥər]

a pearl, precious stone; the essence, quintessence

جەينەك. ئ [jəynək]

the elbow

جەينەكلە-جەينەكلىمەك. پ [jəynəklimək]

جودا. ئ [joda]

trouble, a problem

جور. ئ؛ رەۋ [jor]

tattered, ragged

جۇمھۇرىيەت. ئى [jumhuriyət]
a republic:

جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتى
the People's Republic of China

جۇمۇ. [jumu] يوك
OK?, ··· good it?:

سەن بۇنداق قىلما، جۇمۇ؟
Don't do that, OK?

جۇنۇپ. [junup] سۇپ
unclean, dirty

جۇۋا. [juwa] ئى
a coat:

كۆرپە جۇۋىسى
a lamb skin coat

جۇۋاز. [juwaz] ئى
an oil press

جۇۋازچى. [juwazqi] ئى
an oil presser

جۇۋالدۇرۇز. [juwalduruz] ئى
a large sewing pin

جۇۋان. [juwan] ئى
a young married woman

جۇۋاۋا. [juwawa] ئى
a dumpling

جۇۋاينىمەك. [juwaynimək] ئىسم
wretch, scum

جۇۋىچى. [juwiqi] ئى

a snow—storm

جۇدۇن-چاپقۇنلۇق. [judun—qapqunluk] ئى
a violent storm

جۇش. [jux] رەۋ
see below

جۇش ئۇرماق. پ
to surge, swell:

قەلبىم جۇش ئۇردى.
My heart skipped a beat.

جۇشقۇن. [juxqun] سۇپ
elated; vigorous:

جۇشقۇن كەيپىيات
high spirits

جۇشقۇنلاش-جۇشقۇنلاشماق. [juxqunlaxmaq] پ
to be elated, in good spirits

جۇغراپىيە. [juƣrapiyə] ئى
geography

جۇغلا-جۇغلىماق. [juƣlimaq] پ
to gather, collect

جۇغلانما. [juƣlanma] ئى
an accumulation, collection

جۇڭشياۋ. [juŋxyaw] ئى
a lieutenant commander

جۇل-جۇل. [jul—jul] سۇپ
tattered, ragged

جۇلغۇ-جۇلغۇماق. [julƣumaq] پ
to molt, lose one's feathers

جۇلۇق. [juluk] سۇپ

a coat waker
جۇيازا. ئى [juyaza]
a cotton—padded jacket
جۆندە-جۆندىمەك. پ
[jəndimək]
to put right, tidyup; to punish:
ئۆينى جۆندىمەك
to put the house straight
جۆندەل-جۆندەلمەك. پ
[jəndəlmək]
to be put in order; be punished
جۆيلۈ-جۆيلۈمۈك. پ
[jəylümək]
to talk in one's sleep; talk nonsense
جۈپ. سۈپ. م [jüp]
double, pair; a measure word:
جۈپ كارىۋات
a double bed
بىر جۈپ ئاياغ
a pair of shoes
جۈپ كۈن
alternate days
جۈپلە-جۈپلىمەك. پ
[jüplimək]
to put together in two's
جۈپلەشـجۈپلەشمەك. پ
[jüpləxmək]
to mate:

قۇشلار باهاردا جۈپلىشىدۇ.
Birds mate in the spring.
جۈدە-جۈدىمەك. پ
[jüdimək]
to waste away, become thin
جۈرئەت. ئى [jür'ət]
bravery, daring
جۈرئەت قىلماق. پ
to dare:
بىز قىينىچىلىقنى يېڭىشقا جۈرئەت قىلىشىمىز كېرەك.
We must overcome the problem.
جۈرئەتسىز. سۈپ [jür'ətsiz]
lacking courage, cowardly
جۈرئەتلىك. سۈپ [jür'ətlik]
brave, daring
جۈسەي. ئى [jüsəy]
a chinese vegetable
جۈمە. ئى [jümə]
Friday
جۈمەك. ئى [jümək]
a tap, faucet:
جۈمەكنى ئېتىۋېتىڭ.
Turn the tap off.
جۈمەكلىك. سۈپ [jüməklik]
with a tap or faucet
جۈملە. ئى [jümlə]
a sentence, phrase:
ئاددىي جۈملە
a simple sentence.
بىر جۈملە تۈزۈپ بېقىڭ.

جىددي خەت
an urgent letter
جىددي ۋەزىپە
an ungent task
جىددي ئەھۋال
an emergency
جىددىيلەشـ-جىددىيلەشـ
مەك. پ [jiddiyləxmək]
to become tense, serious;
be nervous
جىددىيلەشتۈر-جىددىيلەشـ
تۈرمەك. پ
[jiddiyləxtürmək]
to cause tension,
nervousness
جىددىيلىك. ئى [jiddiylik]
nervousness, tension:
مەن ناھايىتى جىددىيلىك ھېس
قىلدىم.
I felt very tense.
جىرا. ئى [jira:]
a gully, ravine
جىرا-جىرىماق. پ
[jirimaq]
to mark out (land)
جىرغا. ئى [jirɔa]
a stretcher
جىرىڭ. تەق [jiriŋ]
a ringing sound
جىرىڭ-جىرىڭ. تەق
[jiriŋ—jiriŋ]
a ringing sound

Make up a sentence.
جۈملىدىن. باغل [jümlidin]
in other words that is to
say
جېدەل. ئى [jedəl]
a dispute, trouble; incident
جېدەل چىقارماق. پ
to make trouble
جېدەلچى. ئى [jedəlqi]
a trouble—maker, rabble
rouser
جېدەلخور. سۈپ [jedəlhor]
troublesome argumentative
جېدەلخورلۇق. ئى
[jedəlhorluq]
trouble—making, rabble—
rousing
جېدەللەشـ-جېدەللەشمەك. پ
[jedəlləxmək]
to quarrel, argue
جېدەل-ماجرا. ئى
[jedəl—majra]
a dispute, argument
جېنەستە. ئى [jenəstə]
a cherry
جېنەستىلىك. ئى
[jenəstilik]
a cherry orchard
جىپ. ئى [jip]
a jeep
جىددي. سۈپ [jiddiy]
urgent, tense:

to increase, add

جىگەر. ئى [jigər]

the liver:

جىگەر رەڭ

purple

جىگەر كېسىلى

hepatitis

جىگىرى بار

brave, courageous

جىگەرسىز. سۈپ [jigərsiz]

fearful, timid

جىگەرلىك. سۈپ [jigərlik]

brave, courageous

جىگدە. ئى [jigdə]

a haw, Chinese date

جىگدىلىك. ئى [jigdilik]

a haw—field

جىڭ 1. سۈپ [jiŋ]

genuine, real, pure:

جىڭ ئالتۇن ئوتتىن قورقماس.

Real gold doesn't fear fire.

جىڭ 2. ئى [jiŋ]

a jin (unit of measurement), half a kilo

جىڭلا-جىڭلىماق. پ [jiŋlimaq]

to weigh:

بۇ قوغۇننى جىڭلاپ بېرىڭ.

Weigh this melon please.

جىڭلات-جىڭلاتماق. پ

to have something weighed

جىڭموما [jiŋmoma] ئى

جىرىڭشىدە. رەۋ [jiriŋšidə]

with a ringing sound

جىرىڭلا-جىرىڭلىماق. پ [jiriŋlimaq]

to ring, jingle

جىرىم. ئى [jirim]

a sapling, young tree

جىسىم. ئى [jisim]

matter, substance, body:

قاتتىق جىسىم

a solid

سۇيۇق جىسىم

a liquid

جىغىلدا-جىغىلدىماق. پ [jiɣildimaq]

to beat (of the heart):

يۈرىكىم جىغىلداپ كەتتى.

My heart was pounding.

جىق. سۈپ [jik]

many, much, a lot:

بۈگۈن بازاردا ئادەم جىق.

There are a lot of people in the bazaar today.

جىقاي-جىقايماق. پ [jikaymaq]

to increase

جىق-جىق. سۈپ [jik—jik]

many, much, a lot

جىققىدە. سۈپ [jikkidə]

a great many

جىقلا-جىقلىماق. پ [jiklimaq]

quiet nights
جىمجىت ئورمانلىق
a quiet wood
جىمجىتلىق. ئى [jimjitliq]
silence, quietness
جىملا-جىملىماق. پ
[jimlimaq]
to shut, hush someone up:
مەن ئۇنى جىملاپ قويدۇم.
I shut him up.
جىممىدە. رەۋ [jimmidə]
quietly, silently:
ئۇ جىممىدە چىقىپ كەتتى.
He left quietly.
جىمى. ئال [jimi:]
all, every:
جىمى ئادەم قايتىپ كەلدى.
Everyone is back.
جىمىد-جىمىماق. پ
[jimimaq]
to become quiet, still
جىمىت-جىمىتماق. پ
[jimitmaq]
to quieten
جىمىغۇر. سۈپ [jimioɣur]
quiet, introverted:
جىمىغۇر ئادەم
a person who rarely speaks
جىمىق-جىمىقماق. پ
[jimiqmaq]
to ease, subside:
بوران ئاستا جىمىقتى.

steamed bread
جىلە. رەۋ [ji:lə]
see below
جىلە بولماق. پ
to be angry, annoyed
جىلە قىلماق. پ
to annoy, anger:
مېنى جىلە قىلماڭ!
Don't annoy me.
جىلغا. ئى [jiloɣa]
a valley:
ئاۋۇ تاغلار ئارىسىدا چىرايلىق
جىلغا بار ئىكەن.
There is a beautiful valley
between those mountains.
جىلىت. ئى [jilit]
a school-bag
جىلىتكە. ئى [jilitkə]
a sleeveless jacket
جىلىخور. سۈپ [ji:lihor]
impetuous, hot-tempered
جىم. رەۋ [jim]
still, quiet:
جىم بولۇڭ.
Be quiet.
جىم ئولتۇرماق. پ
to sit quietly
جىمبىل. ئى [jimbil]
a steamer (a cooking utensil)
جىمجىت. سۈپ [jimjit]
quiet, still:
جىمجىت كېچىلەر

جىندەك. ئى؛ رەۋ [jindək]
a moment, a second:
جىندەك تۇرۇپ تۇرۇڭ.
Wait just a second.

جىنس. ئى [jins]
nature, gender, sex:
ئەرلىك جىنس
male
ئاياللىق جىنس
female

جىنسلىق. سۈپ [jinslik]
having a gender, sexual

جىنسىي. سۈپ [jinsiy]
sexual:
جىنسىي ئەزا
a sexual organ
جىنسىي ئالاقە
sexual relations

جىن - شەيتان. ئى
[jin—xəytan]
demons and ghosts

جىيەن. ئى [jiyən]
a nephew
جىيەن قىز. ئى
a niece

جىياۋبۇ. ئى [jyawbu:]
glue, adhesive

The storm slowly subsided.

جىمىكى. ئال [jimi:ki]
all, every

جىن. ئى [jin]
a demon, ghost:
جىن چاپلاشماق
demon possessed
ئىچىگە جىن كىرمەك
to have a demon
جىن يول
small path

جىنازا. ئى
a coffin, bier

جىن - ئالۋاستى. ئى
[jin—alwasti]
demons and ghosts

جىنايەت. ئى [jina:yət]
a crime, offense
جىنايەت ئۆتكۈزۈش. پ
to commit a crime

جىنايەتچى. ئى [jina:yətqi]
a criminal, offender

جىنايى. سۈپ [jina:yi]
criminal; guilty:
جىنايى ئىش
a criminal case

جىنچىراق. ئى [jinqirak]
akerosene lamp; lantern

چ

چاپ- چاپماق 1. پ
[qapmaq]
to chop, cut up, to dig:
بالتا بىلەن چاپماق
to chop with an axe
چاپماق. 2. پ [qapmaq]
to gallop(of a horse)
ئات يولدا تېز چاپماقتا ئىدى.
The horse was galloping in the street.
چاپماق. 3. پ
tosmear, spread, apply
چاپماق. 4. پ
to mate (of animals)
چاپارمەن. سۆپ [qaparmən]
a person who runs errands, go—for
چاپارمەنلىك. ئى
[qaparmənlik]
running errands
چاپان. ئى [qapan]
a cloak, jacket
چاپان كۆتۈرمەك. پ
to flatter
چاپان ياپماق. پ
to wrap up, conceal
چاپانچى. ئى [qapanqi]
a flatterer
چاپ-چاپ 1. ئى
[qap—qap]
hand—to — hand fighting
چاپ-چاپقا چۈشمەك. پ
to fight hand—to — hand
چاپ-چاپ قىلماق. پ
to slaughter
دۈشمەن خەلقنى چاپ-چاپ قىلدى.
The enemy slaughtered many people.
چاپ-چاپ.2 سۆپ
easy to sell:
بۇ مالنىڭ بازىرى چاپ- چاپ.
This sells very quickly.
چاپسان. رەۋ [qapsan]
quickly, speedily:
چاپسان بول.
Be quick.
چاپسان ماڭماق. پ
to walk quickly
چاپسانلا-چاپسانلىماق. پ
[qapsanlimaq]
to hurry, act quickly:
قەدىمى چاپسانلىماق
to quicken one's pace
چاپسانلات-چاپسانلاتماق. پ
[qapsanlatmaq]
to quicken
چاپلا-چاپلىماق. پ

چاتاشـچاتاشماق. پ
[qataxmaq]
to prune (trees etc.)

چاتاق. ئی [qatak]
a fault, problem:
چاتاق بار.
It has a fault.
چاتاق یوق!
No problem!
ئۇ ئىشنى چاتاق قىلىپ قويدى.
He did it wrong.
بۇ ئىش بىلەن نېمە چاتىقىڭ بار؟
What has this to do with you?

چاتاقچى. ئی [qataqqi]
a trouble — maker

چاتاقلاشـچاتاقلاشماق. پ
[qataqlaxmaq]
to go wrong, turn sour:
ئىشلار چاتاقلىشىپ كەتتى.
Things have gone wrong.

چاتقال. ئی [qatqal]
a bush

چاتقاللىق. ئی [qatqallik]
a place with many bushes

چاتقۇچ. ئی [qatquq]
a plug, outlet; hook:
ئۆيدە چاتقۇچ بارمۇ؟
Is there a plug in the room?

چاتقۇزـچاتقۇزماق. پ
[qaplimaq]
to stick on, stidk up:
خەتكە ماركا چاپلاڭ.
Stick the stamps on the letter.
بەتنام چاپلىماق
to defame, call bad names
بۇ بالا ئاتىسىغا چاپلاپ قويغاندەك ئوخشايدىكەن.
This child looks the split image of his father.

چاپلاتـچاپلاتماق. پ
[qaplatmaq]
to have stuck on, stuck up

چاپلاشـچاپلاشماق. پ
[qaplaxmaq]
to stick to:
كىيىمىڭىزگە لاي چاپلىشىپ قاپتۇ.
There's mud on your clothes.
سەن ماڭا چاپلاشما.
Don't nag me.

چاپلاشقاق. سۈپ
[qaplaxqaq]
sticky, abhesive

چاتـچاتماق. پ [qatmaq]
to join together, connect:
ۋاگونلارنى چاتماق
to hitch up train carriages

چاتاـچاتماق. پ [qatimaq]
to prune (trees etc.)

where.

چاچراپ ئورنىدىن تۇرماق

to get up quickly

چاچراڭ-چاچراتماق. پ [qaqratmaq]

to splash

يۈزگە سۇ چاچراتماق

to splash water onto one's face

چاچلىق. سۈپ [qaqliq]

with long hair:

ئۇزۇن چاچلىق قىز

a girl with long hair

چاچما. سۈپ [qaqma]

scattered; resembling prose:

چاچما شېئىر

broken, free verse

چار 1. سۈپ [qar]

spotted, speckled; grey:

چار توخۇ

a speckled chicken

چار ساقال

a grey beard

چار 2. ئى [qar]

wheat stubble

چاراس-چۇرۇس. تەق [qaras—qurus]

a cracking, snapping sound

بۇ شاخ چاراس - چۇرۇس قىلىپ سۇنۇپ كەتتى.

The branch broke with a crack.

[qatkuzmak]

to have something hooked up

چاچ. ئى [qaq]

hair:

تۈنۈگۈن مەن چېچىمنى ياساتتىم.

Yesterday I had my hair cut.

چاچ ئاقىرىپ كەتمەك

to go grey

ئاچچىقىدىن ئۇنىڭ چاچلىرى تىك تۇرۇپ كەتتى.

He was so cross, his hair was standing on end.

چاچ-چاچماق. پ [qaqmaq]

to scatter, spill, emit:

ئۇ چاينى كىتابنىڭ ھەممە يېرىگە چېچىۋەتتى.

He spilt tea all over the book.

ئۇنىڭغا سۇ چاچما.

Don't splash water on her.

ئاي ئۆزىنىڭ يېقىملىق نۇرىنى چاچاتتى.

The moon was shining brightly.

چاچرا-چاچرىماق. پ [qaqrimaq]

to spill, splash; to do something quickly:

سۇ ھەممە جايغا چاچراپ كەتتى.

The water spilled every

چاراسلا-چاراسلىماق. پ
[qaraslimaq]
to crack, snap, creak
چارە. ئى [qa:rə]
a method, way:
چارە يوق.
There's no way.
چارە تېپىش كېرەك.
We must find a solution.
چارەك. ئى [qa:rək]
a quarter:
سائەت ئالتىگە چارەك ۋاقىت قالدى.
It's a quarter to six.
چارباغ. ئى [qarbaoɣ]
an imperial garden, large garden
چارچا-چارچىماق. پ
[qarqimaq]
to be tired:
بىر ئاز چارچاپ قالدىم.
I'm a little tired.
چارچات-چارچاتماق. پ
[qarqatmaq]
to tire someone out
چارس. تەق [qars]
a crack, snap, creak:
چىنە چارس قىلىپ چەك كەتتى.
The bowl broke with a crack.
چارس-چارس. تەق
[qars—qars]
a cracking, snapping sound
چارس-چۇرس. تەق
[qars—qurs]
a cracking, snapping sound
چارسسىدە. رەۋ [qarssidə]
with a crack, snap
چارسىلدا-چارسىلدىماق. پ
[qarsildimaq]
to crack, snap, creak:
مۇز چارسىلداپ يېرىلدى.
The ice cracked.
چارسىلداتـ-چارسىلداتماق. پ
[qarsildatmaq]
to cause to crack, creak
چارشەنبە. ئى [qarxənbə]
Wednesday
چارلا-چارلىماق. پ
[qarlimaq]
to explore, reconnoitre
چارلىغۇچى. ئى [qarlioɣuqi]
a reconnaissance soldier, explorer
چارۋا. ئى [qarwa]
cattle, livestock:
چارۋا مەھسۇلاتى
livestock products
چارۋىچى. ئى [qarwiqi]
a shepherd, nomad, cattle owner
چارۋىچىلىق. ئى
[qarwiqilik]

let him take hold of the cat's tail.

چاشكا. ئى [qaxka]
a cup, mug

چاغ 1. ئى [qaoɹ]
then, at a certain time:
مەن بالا چېغىمدا...
When I was a boy...
ئۇ چاغدا، مەن ئۇنى تونۇ-مايتتىم.
I didn't know him then.

چاغ 2. ئى [qaoɹ]
in your opinion
چېغىڭدا، بۇ ئىشنى قىلالماس-مەنمۇ؟
So you think, I oucldn't do it?

چاغ 3. سۈپ [qaoɹ]
small, smallish:
بۇ ئاياغ سەل چاغراق ئىكەن.
These shoes are a bit too tight.

چاغان. ئى [qa:oɹan]
the Chinese Spring Festival

چاغانلىق. سۈپ [qa:oɹanlik]
for the Spring Festival

چاق. ئى [qak]
a tyre, wheel:
هارۋا چاقى
a cart wheel:
تارىخ چاقى
the wheels of history

animal husbandry

چارۋىدار. ئى [qarwidar]
a livestock owner, herd owner

چارىسىز. ئى [qa:risiz]
helpless, stuck:
چارىسىز قالدۇق.
There was nothing we could do.

چارىسىزلىق. ئى [qa:risizlik]
helplessness

چازا. ئى [qa:za]
see below

چازا قۇرماق. پ
to cross one's legs
چازا قۇرۇپ ئولتۇرماق.
to sit cross — legged

چاسا. سۈپ [qa:sa]
square, rectangle:
چاسا رشەكىللىك) لاتا
a square piece of cloth

چاسىلا-چاسىلىماق. پ [qa:silimak]
to make into squares:
رەختنى چاسىلاپ كەسمەك
to cut cloth into squares

چاشقان. ئى [qaxkan]
a mouse, rat
چاشقاننىڭ ئۆلگۈسى كەلسە مۇ-شۇكىنىڭ قويرۇقىغا ئېسىلار.
If the mouse wants to die

sharpens things:
چاقچی کەلسە، پىچاقنى
چاقلىتىپ قويۇڭ.
If the knife sharpener comes, get the knife sharpened.

چاققان 1. رەۋ [qaqqan]
quickly, speedily:
چاققان ماڭە.
Walk quickly.

چاققان 2. سۈپ [qaqqan]
dextrous, agile

چاققانلىق. ئى [qaqqanlik]
alertness, dextrousness:
ئەگەر ئۇ چاققانلىق قىلمىغان بولسا، ماشىنا بېسىۋالاتتى.
If he hadn't acted quickly he wonld have been run over.

چاقلا-چاقلىماق. پ
[qaqlimaq]
to grind, sharpen

چاقلات-چاقلاتماق. پ
[qaqlatmaq]
to have something ground, sharpened

چاقماق 1. ئى [qaqmaq]
lightning:
چاقماقتەك تېز
as quick as lightning

چاقماق 2. سۈپ [qaqmaq]
square, chequered:
چاقماق قەغەز

چاقتا تۆشۈك بار ئىكەن.
There's a puncture in the tyre.

چاق-چاقماق 1. پ
[qaqmaq]
to pound, break open:
ياڭاق چاقماق
to shell walnuts
گازىر چاقماق
to eat sunflower seeds

چاقماق 2. پ [qaqmaq]
to sting:
مېنى ھەرە چېقىۋالدى.
I was stung by a bee.

چاقماق 3. پ [qaqmaq]
to strike (of lightning etc):
سەرەڭگە چاقماق
to strike a match

چاقپەلەك. ئى [qaqpələk]
a water—wheel, a wind mill

چاقتۇر-چاقتۇرماق. پ
[qakturmaq]
to have something broken, pounded

چاقچاق. ئى [qaqqaq]
a joke, jest

چاقچاق قىلماق. پ
to joke:
مەن پەقەت چاقچاق قىلدىم.
I was only joking.

چاقچى. ئى [qaqqi]
a grinder, person who

I'm waiting for the invitation.

چاقىرىقنامە. ئى
[qa:ḳiriḳnamə]
a written invitation, appeal

چاقىرىم. رەۋ [qa:ḳirim]
a li (half a kilometre):
ئۇلارنىڭ ئۆيى بىزنىڭ ئۆيگە بىر چاقىرىم كېلىدۇ.
They live one li from our house.

چاك. ئى [qak]
a seam, crack, chink:
چاپاننىڭ چېكى
the seam of a coat

چاكار. ئى [qakar]
a servant

چاكىلدا-چاكىلدىماق. پ
[qakildimaḳ]
to smack one's lips:
ئۇسسىغىنىدىن ئۇنىڭ ئاغىز-لىرى چاكىلداپ كېتىپتۇ.
He smacked his lips from thirst.

چاكىنا. سۈپ [qakina]
vulgar, coarse

چاكىنىلاش-چاكىنىلاشماق. پ
[qakinilaxmaḳ]
to be vulgar, coarse

چاڭ. ئى
a dulcimer, stringed instrument

chequered paper

چاقنا-چاقنىماق. پ
[qaḳnimaḳ]
to shine, gleam:
يۇلتۇزلار چاقناپ تۇراتتى.
The stars were shining.
ئۇنىڭ كۆزلىرى خۇشاللىقىدىن چاقناپ تۇراتتى.
Her eyes were sparkling with joy.

چاقنات-چاقناتماق. پ
[qaḳnatmak]
to cause to shine, gleam

چاقىر-چاقىرماق. پ
[qaḳirmaḳ]
to call, to invite:
ئۇلار ياردەمگە ئادەم چاقىردى.
They called for help.
تويغا چاقىرماق
to invite people to a wedding
يىغىن چاقىرماق
to call a meeting

چاقىرت-چاقىرتماق. پ
[qa:ḳirtmaḳ]
to have someone invited

چاقىرىش-چاقىرىشماق. پ
[qa:ḳirixmaḳ]
to invite one another

چاقىرىق. ئى [qa:ḳirik]
a call, appeal, invitation:
چاقىرىق كۈتۈۋاتىمەن.

to build a nest

چاڭگال. ئى [qaŋgal]

a claw, nail, talon, a handful:

بۈركۈتنىڭ چاڭگىلى

an eagle's talons

چاڭگاللا-چاڭگاللىماق. پ [qaŋgallimaq]

to grab, seize, claw at

چاڭگىلە. ئى [qaŋgilə]

an opera, a show

چاڭلاش-چاڭلاشماق. پ [qaŋlaxmaq]

to be pollinated

چاڭلاشتۇر-چاڭلاشتۇرماق. پ [qaŋlaxturmaq]

see below:

سۈنئىي چاڭلاشتۇرماق

to pollenate artificially

چاڭىلدا-چاڭىلدىماق. پ [qaŋildimaq]

to speak clearly and loudly:

بۈلبۈل چاڭىلداپ سايرىماقتا.

The nightingale is singing beautifully.

چاڭىلداق. سۈپ [qaŋildaq]

loud and clear:

چاڭىلداق ئاۋاز

a loud, clear voice

چال-چالماق. پ [qalmaq]

to play (an instrument), to ring:

چاڭ-توپا. ئى [qaŋ—topa]

dust, dirt

چاڭ-توزان. ئى [qaŋ—tozan]

dust, dirt

چاڭ-چاڭ. تەق [qaŋ—qaŋ]

a sharp smacking sound

چاڭ-چۇڭ. تەق [qaŋ—quŋ]

a sharp smacking sound:

ئۇ ئۇنىڭ يۈزىگە چاڭ - چۇڭ قىلىپ ئىككى شاپىلاق ئۇردى.

He slapped him twice on the face.

چاڭچى. ئى [qaŋqi]

a dulcimer player

چاڭچىلىكەش. ئى [qaŋqi:likəx]

an opera singer

چاڭقا-چاڭقىماق. پ [qaŋkimaq]

to be very thirsty

چاڭغا. ئى

skis

چاڭغا تېيىلماق. پ

to ski

چاڭغىچى. ئى

a skier

چاڭغىراق. ئى

a sky—light (in the roof)

چاڭگا. ئى [qaŋga]

a nest, lair:

چاڭگا تىزماق

all one's strengh, one's power

چاما 2. ئی

an estimate, guess; around, about:

مېنىڭ چامىمچە...

I would guess...

چامادان. ئی [qamadan]

a suitcase

چامباش. ئی [qambax]

sword — play, chinese boxing

چامباشچى. ئی [qambaxqi]

a chinose boxer

چامدا-چامدىماق. پ [qamdimaq]

to walk, stride, pace:

چامداپ بېقىڭ، ئۇزۇنلۇقى قانچىلىك كېلەركەن.

See how many paces long it is.

چامدام. ئی [qamdam]

a pace, stride

چامغۇر. ئی [qamoɣur]

a turnip

چامغۇرلۇق. ئی [qamoɣurluq]

a turnip field

چان-چانماق 1. پ [qanmaq]

to be revealed, become known:

سىز دۇتار چالالامسىز؟

Do you play the dutar?

قوڭغۇراق چېلىڭ.

Ring the bell.

چالا. سۈپ [qala]

inadequate, half:

چالا پىشقان قوغۇن

an under—ripe melon

چالا يېتىلگەن بالا

a premature baby

چالا-بۇلا. رەۋ [qala—bula]

carelessly, inadequately:

چالا - بۇلا ئىشلىمەك

to do slip — shod work

چالغۇ. سۈپ [qaloɣu]

musical:

چالغۇ ئەسۋابلىرى

musical instruments

چالغۇچى. ئی [qaloɣuqi]

a player of musical instruments

چالما. ئی [qalma]

a lump of earth, mud

چالما-كېسەك. ئی [qalma—kesək]

earth, soil

چالۋاقا-چالۋاقىماق. پ [qalwa:kimaq]

to fly into a rage

چاما 2. ئی [qama]

strengh, power

چاما يەتكۈچە

to give oneself away
چاۋاك. ئى [qawak]
the palm (of the hand)
چاۋاك چالماق. پ
to clap, applaud:
ھەممەيلەن چاۋاك چالدى.
Everybody clapped.
چاي. ئى [qay]
tea:
ئازراق چاي ئىچەمسىز؟
Would you like some tea?
چاي بارمۇ؟
Is there any tea?
سۈتلۈك چاي
milk — tea
چاي پۇلى بەرمەك
to give a tip
چاي ئىچكۈزمەك
to be engaged to be married
چايان. ئى [qayan]
a scorpion:
چاي-پاي. ئى [qay—pay]
tea and biscuits, food
چاي - پاي ئىچىپ كېلەي.
I'll come as soon I've eaten.
چايپۇرۇش. ئى [qaypurux]
a tea — seller
چايچى. ئى [qayqi]
a tea — seller
چايچىلىق. ئى [qayqilik]
tea—selling, tea—growing

ئۇنىڭ ئىشى چېنىپ قالدى.
He's given himself away now.
چانماق 2. پ [qanmak]
to consider unsuitable, to clash, not match:
ئۇ ئېرىدىن چاندى.
She's finished with her husband.
ئۇنىڭ كىيىمى چېنىپ قاپتۇ.
Her clothes do not match.
چانماق 3. پ [qanmak]
to be hesitant in speeeh:
ئۇنىڭ ئۇيغۇرچە سۆزلىرى چانمايدۇ.
He's fluent in Uighur.
چانا. ئى [qana]
a sledge
چانا-چانماق. پ
[qanimak]
to chop up, sliee:
چاناپ ئۆلتۈرمەك
to hack to death
چاناچ. ئى [qanaq]
a leather container
بىر چاناچ قېمىز
a containerful of kemiz
چانالا-چانالماق. پ
[qanalmak]
to be chopped up
چاندۇر-چاندۇرماق. پ
[qandurmak]

چايخانا. ئى [qayhana]
a tea — house
چايخور. سۈپ [qayhor]
tea — loving
چايدان. ئى [qaydan]
a flask, thermos
چايقا-چايقىماق. پ
[qayqimaq]
to rinse in water, to shake:
كىرنى چايقىماق
to rinse dirty clothes
ئاغزىڭنى چايقىۋېتىپ گەپ
قىل!
Go rinse your mouth out!
ئۇ بېشىنى چايقىدى.
He shook his head.
چاينا-چاينىماق. پ
[qaynimaq]
to chew, munch on:
تاماقنى چاينىماق
to chew one's food
چەت. ئى [qət]
outside, side, edge:
يولنىڭ ئىككى چېتى
the two sides of the road
ئۇ ئۆزىنىڭ ئىشىنى چەتكە قايـ
رىپ قويۇپ ماڭا ياردەملەشتى.
He put his own work aside
to help me.
چەت ئەل. ئى [qət əl]
foreign, abroad:
سىز بۇرۇن چەت ئەلگە بارغانمۇ؟
Have you ever been abroad?
چەت ئەللىك
a foreigner
چەت ئەل تىلى
a foreign language
چەت ئەلدىن كىرگەن سۆز
a foreign loan word
چەتلە-چەتلىمەك. پ
[qətlimək]
to avoid, dodge:
تونۇش ئادەمدىن چەتلىمەك
to avoid meeting an
acquaintance
چەتنە-چەتنىمەك. پ
[qətnimək]
to avoid, dodge
چەت - ياقا. ئى
[qət—yaqa]
the edge, verge, brink:
يېزىنىڭ چەت - ياقىلىرى
the edge of the village
چەرەندە-پەرەندە. ئى
[qərəndə—pərəndə]
birds and beasts
چەش. ئى [qəx]
a heap of grain
چەشمە. ئى [qəxmə]
an eye:
يەكچەشمىنىڭ يۇرتىغا بارساڭ،
بىر كۆزۈڭنى يۇم.
If you go to a one eyed
man's house, close one of your

to undergo:

جاپا چەكمەك. پ

to suffer, undergo trials

چەكمەك 4. پ [qəkmək]

to embroider

چەكچەيـ-چەكچەيمەك. پ [qəkqəymək]

to look at something with large eyes:

چەكچىيىپ قارىماق

to stare at

چەكسىز. سۈپ [qəksiz]

infinite, boundless:

چەكسىز سان

an infinite number

چەكسىز مۇھەببەت

undying love

چەكسىز خۇشاللىققا چۆممەك

to be filled with unspeakable joy

چەكلە-چەكلىمەك. پ [qəklimək]

to limit, restrict:

ۋاقىتنى چەكلىمەك

to limit one's time

پىلانسىز تۇغۇت چەكلىنىۋاتىدۇ.

They are enforcing birth control.

چەكلەنـ-چەكلەنمەك. پ [qəklənmək]

to be banned, prohibited:

ئاپتوبۇستا تاماكا چېكىش

eyes.

چەك 1. ئى [qək]

a cheque

چەك 2. ئى [qək]

a limit, boundary:

بۇ يەردىكى تېزلىك چېكى سائىتىگە 60 كىلومېتر.

There's a speed limit of sixty kilometres per hour.

چەك قويماق

to limit

چېكىگە يەتمەك

to reach the limit

ئۇنىڭ جىنايىتى چېكىگە يەتتى.

He's guilty of terrible crimes.

چەك 3. ئى

stones and sticks used for divination

چەكـ-چەكمەك 1. پ [qəkmək]

to strike with one's fingers, knock:

تەمبۇر چەكمەك

to play a tamburine

ئىشىكنى چېكىڭ.

Knock on the door.

چەكمەك 2. پ [qəkmək]

to smoke:

تاماكا چېكەمسىز؟

Do you smoke?

چەكمەك 3. پ [qəkmək]

چەكلىنىدۇ.
smoking is banned on buses.
چەكلىك. سۈپ [qəklik]
finite, limited:
چەكلىك سان
an finite number
چەكلىمە. ئى [qəklimə]
limit, boundary
چەكلىمىگە ئۇچرىماق. پ
to reach the limit
چەكلىملىك. سۈپ
[qəklimilik]
finitely
چەكمەن. ئى [qəkmən]
a type of rough cloth
چەلپەك. ئى [qəlpək]
a type of cake
چەم. ئى [qəm]
a heel, sole (of a shoe):
ئاياغقا چەم سالماق
to sole a shoe
چەمبەر. ئى [qəmbər]
a hoop, ring, circle:
تۆمۈر چەمبەر
an iron hoop
بىر چەمبەر سىزىڭ.
Draw a circle.
چەمبەرچاس. رەۋ
[qəmbərqas]
tightly, securely:
چەمبەرچاس باغلىماق
to tie securely

چەمبىرەك. ئى [qəmbirək]
a ring, circle
چەمپەن. ئى [qəmpən]
a pair of scales
چەملە-چەملىمەك. پ
[qəmlimək]
to heel, sole (shoes)
چەملەتـ-چەملەتمەك. پ
[qəmlətmək]
to have a shoe heeled
چەن 1. ئى [qən]
a pair of scales:
قول چىنى
hand scales
چەن 2. ئى [qən]
an appraisal, assessment
چەندان. رەۋ [qəndən]
very, extremely; repeatedly:
مەن چەندان ئېيتتىم، ئۇ
بارمىدى.
I've already told you, he
didn't go.
چەنلە-چەنلىمەك. پ
[qənlimək]
to take aim:
نىشانغا چەنلەپ ئاتماق
to aim at a target and fire
چەۋەنداز. ئى [qəwəndaz]
a cavalryman
چەۋرە. ئى [qəwrə]
a great — grandson or
daughter

چەيدو. ئى [qəydo]
a kitchen knife

چەيزە. ئى [qəyzə]
an egg plant, aubergine

چەيلە-چەيلىمەك. پ [qəylimək]
to step on, trample underfoot:
قوي ئېتىزلىقنى چەيلىۋەتتى.
The sheep have trampled on the crops.

چەينەك. ئى [qəynək]
a kettle, teapot

چوپچوڭ. سۈپ [qopqoŋ]
very large

چوت. ئى [qot]
an abacus

چوتكا. ئى [qotka]
a brush, broom:
بىر چوتكا بېرىڭ.
I'd like a brush please.

چوتكىلا-چوتكىلىماق. پ [qotkilimaq]
to brush, to scrub:
سىز چىشىڭىزنى چوتكىلاپ بولدىڭىزمۇ؟
Have you brushed your teeth?

چورۇق. ئى [qoruq]
thick leather boots

چوشقا. ئى [qoxqa]
a pig
چوشقا گۆشى.
pork meat

چوققا. ئى [qoqqa]
the summit, the peak:
تاغ چوققىسى
the mountain summit
ئۇلار ئاخىرقى چوققىغا يېتىپ بارالمىدى.
They didn't reach the summit.

چوقۇ-چوقۇماق. پ [qoqumaq]
to peck (of birds)
توخۇ دان چوقۇۋاتىدۇ.
The chicken is pecking grain.

چوقۇش-چوقۇشماق. پ [qoquxmaq]
to peck each other

چوقۇلا-چوقۇلماق. پ [qoqulimaq]
to peck at; discriminate against:
چوقۇلاپ ئۆلتۈرمەك
to peck to death

چوقۇم. رەۋ [qoqum]
certain to, bound to:
ئۇ چوقۇم مۇۋەپپەقىيەتكە ئېرىشىدۇ.
He's bound to succeed.
مەن چوقۇم بارىمەن.
I must go.

to boast

چوڭايـچوڭايماق. پ

[qoŋaymaq]

to grow up, develop:

بالا چوڭىيىپ قالدى.

The child has grown up.

چوڭايتـچوڭايتماق. پ

[qoŋaitmaq]

to — enlarge, magnify; exaggerate

چوڭايتىپ كۆرسىتىدىغان ئەينەك

a magnifying glass

چوڭايتقۇچ. ئى [qoŋaytquq]

a magnifier

چوڭايتقۇزـچوڭايتقۇزماق. پ

[qoŋaitquzmaq]

to have something enlarged

چوڭچى. ئى [qoŋqi]

an arrogant, conceited person

چوڭچىلىق. ئى [qoŋqiilq]

arrogance, conceit

چوڭقۇر. سۈپ [qoŋqur]

deep, profound:

چوڭقۇر قۇدۇق

a deep well

چوڭقۇر ئەھمىيەتلىك

deep significance

چوڭقۇرلاـچوڭقۇرلىماق. پ

[qoŋqurlimaq]

to be deep:

بۇنى چوقۇم ئوغرى ئالدى.

It must have been stolen.

چوقۇنـچوقۇنماق. پ

[qoqunmaq]

to worship

چوكا. ئى [qoka]

a pair of chopsticks

چوكان. ئى [qo:kan]

a young married woman

چوك-چوك. تەق [qok—qok]

the sound of smacking lips

چوككىدە. رەۋ [qokkidə]

with a smack of one's lips:

ئۇ بالىنى چوككىدە سۆيۈپ قويدى.

She gave the child a smacking kiss.

چوڭ. سۈپ [qoŋ]

big, old, grand:

چوڭ دادام

my grandfather

چوڭ ئانام

my grandmother

چوڭ ئاكام

my older brother

مەن سىزدىن چوڭ.

I'm older than you.

چوڭ بولماق. پ

to grow up:

سىز قەيەردە چوڭ بولغان؟

Where did you grow up?

چوڭ سۆزلىمەك. پ

to help.

چولاق. سۈپ [qolaq]
a one — armed person

چولپان. ئى [qolpan]
the planet Venus

چولتوككىدە. رەۋ
[qoltokkidə]
with a splash
چولتوككىدە قىلىپ سۇغا چۈشۈپ كەتتى.
It fell into the water with a splash.

چوماق. ئى [qomaq]
a wooden club, wooden mace

چوماقلا-چوماقلىماق. پ
[qomaqlimaq]
to beat with a club

چويلا. ئى [qoyla]
a strainer (for cooking)

چۆيۈن. ئى [qөyün]
pig — iron

چۆيۈن توپ. ئى
a shot—putt (in athletics)

چۇپۇر. ئى [qupur]
goat skin, goat hair

چۇپۇرلۇق. سۈپ [qupurluq]
hairy, furry

چۇچا. ئى [quqa]
a tassel

چۇچىلىق. سۈپ [quqilik]
tasseled, with tassels:

چوڭقۇرلاپ كىرمەك
to go into something in depth

چوڭقۇرلاتـچوڭقۇرلاتماق. پ
[qoŋqurlatmaq]
to deepen:
ئۆستەڭنى چوڭقۇرلاتماق
to deepen an irrigation ditch

چوڭقۇرلۇق. ئى [qoŋqurluq]
depth, profundity:
بۇ قۇدۇقنىڭ چوڭقۇرلۇقى ئوتتۇز مېتر.
This well is thirty metres deep.

چوڭـكىچىك. سۈپ
[qoŋ—kiqik]
old and young; size

چوڭلۇق. ئى [qoŋluq]
size, number
سىز قانچىلىك چوڭلۇقتىكى ئاياغنى كىيىسىز؟
What size shoes do you wear?

چولا. ئى [qola]
free time, spare time:
چولىڭىز تەگسە، ئۆيگە كېلىپ كېتىڭ.
When you are free, come and visit us.
بىكارنىڭ چولىسى يوق.
The lazy man is never free

[qukuldimaq]
to chirp, twitter:
چۇجىلەر چۇكۇلداۋاتىدۇ.
The chicks are chirping.

چۇل-چۇل بولماق. پ
[qul—qul bolmaq]
to be smashed to pieces

چۇلدۇرلاشماق-چۇلدۇرلاش. پ
[quldurlaxmaq]
to chirp, twitter

چۇلۇۋۇر. ئى [qulwur]
the reins (of a horse):
چۇلۇۋۇرنى تارتماڭ.
Pull the reins.

چۇۋاش. ئى [quwax]
Chuvash (an ethnic minority)

چۇۋالچاق. سۈپ [quwalqaq]
disorderly, confused:
بۇ ماقالىنىڭ مەزمۇنى چۇۋالچاق ئىكەن.
This article is very confused.

چۇۋۇ-چۇۋۇماق. پ
[quwumaq]
to take apart, dismantle:
ماشىنىنى چۇۋۇماق
to dismantle a car

چۇۋۇق. سۈپ [quwuq]
untidy, messy:
چۇۋۇق چاچ
unkempt hair

چۇۋۇلماق-چۇۋۇل. پ
[quwulmaq]

چۇچىلىق ياغلىق
a tasseled scarf

چۇخچىلاماق-چۇخچىلا. پ
[quhqilimaq]
to stoke, poke:
ئوتنى چۇخچىلىماق
to stoke the fire

چۇرۇقلاماق-چۇرۇقلا. پ
[quruqlimaq]
to chirp, twitter:
قۇشقاچلار چۇرۇقلىماقتا.
The sparrows are chirping.

چۇرۇلداماق-چۇرۇلدا. پ
[qurudimaq]
to chirp, twitter

چۇس. سۈپ [qus]
impetuous, rash, bad tempered

چۇسا. ئى [qusa]
a bug, a bed — bug

چۇقان. ئى [qu:kan]
a cry, a shout

چۇقان سالماق. پ
to cry out, shout

چۇك. تەق [quk]
chirp, twitter

چۇك-چۇك. تەق [quk—quk]
chirp, twitter:
چۇجىلەر چۇك - چۇك قىلىشىپ يۈرمەكتە.
The chicks are chirping.

چۇكۇلداماق-چۇكۇلدا. پ

چۆرە. ئى [qɵ:rə]
side, perameter:
ئېتىزلىق چۆرىسىگە دەرەخ تىكمەك
to plant trees around a field

چۆرۈ-چۆرۈمەك 1. پ
[qɵ:rümək]
to turn (a door handle):
تۇنۇقۇچنى قايتا چۆرۈپ بېقىڭ.
Try turning the handle again.

چۆرۈمەك 2. پ
[qɵ:rümək]
to throw, toss, shake:
ئۇ چېچىنى ئارقىغا چۆرۈپ تاشلىدى.
She shook her hair back.

چۆرىدە-چۆرىدىمەك. پ
[qɵ:ridimək]
to encircle:
ئۇلار مېنى چۆرىدەپ تۇردى.
They stood round me.

چۆرىدەت-چۆرىدەتمەك. پ
[qɵ:ridətmək]
to encircle

چۆك-چۆكمەك. پ
[qɵkmək]
to drown, sink:
ئۇ سۇغا چۆكۈپ كەتكەن بىر بالىنى قۇتقۇزۇۋالدى.
He saved a drowning child.

to be tangled, unkempt:
يىپ چۇۋۇلۇپ كەتتى.
The thread has got tangled.

چۆپ 1. ئى [qɵp]
grass, a meadow:
كالىلار چۆپلەرنى يەيدۇ.
Cows eat grass.

چۆپ 2. ئى [qɵp]
a noodle dish

چۆپلۈك. سۈپ [qɵplük]
grassy place, meadow

چۆچەك 1. ئى [qɵ:qək]
a fable, legend

چۆچەك ئېيتماق. پ
to tell a story

چۆچەك 2. ئى [qɵ:qək]
a wooden bowl

چۆچۈ-چۆچۈمەك. پ
[qɵqümək]
to be frightened, shocked:
بالا چۆچۈپ كەتتى.
The child was frightened.

چۆچۈپ ئويغانماق
to wake with a start

چۆچۈت-چۆچۈتمەك. پ
[qɵqütmək]
to frighten, startle:
كىشىنى چۆچۈتكۈدەك ئىش
a frightening event

چۆچۈرە. ئى [qɵqürə]
a dish of small dumplings in soup

a desert, wilderness

چۆللۈك. ئى [qøllük]

a desert, wilderness

چۆمـ-چۆممەك. پ

[qømmək]

to soak, be bathed in:

سۇغا چۆممەك

to soak in water

تەرگە چۆممەك

to be bathed in sweat

چۆمدۇر-چۆمدۇرمەك. پ

[qømdürmək]

to immerse, plunge into

چۆمۈچ. ئى [qømüq]

a ladle:

قازاندا نېمە بولسا، چۆمۈچكە شۇ چىقار.

Whatever's in the pot will come out in the ladle.

چۆمۈل-چۆمۈلمەك. پ

[qømülmək]

to wash, rinse, be bathed in

چۆمۈلدۈر-چۆمۈلدۈرمەك. پ

[qømüldürmək]

to immerse in water; baptize

چۆنتەك. ئى [qøntək]

a pocket

چۈپەيلەشـ-چۈپەيلەشمەك. پ

[qüpəyləxmək]

to be mean, stingy

چۈپەيلىك. ئى [qüpəylik]

كېمە سۇغا چۆكۈپ كەتتى.

The ship sunk.

چۆكتۈر-چۆكتۈرمەك. پ

[qøktürmək]

to(cause to)sink, to lower:

دۈشمەن پاراخوتىنى سۇغا چۆكتۈرمەك

to sink an enemy ship

چۆگۈن. ئى [qø:gün]

a jug, kettle:

مىس چۆگۈن

a copper kettle

چۆگىلە-چۆگىلىمەك. پ

[qø:gilimək]

to turn around; go for a walk:

كوچا چۆگىلىمەك

to stroll around

چۆگىلەت-چۆگىلەتمەك. پ

[qø:gilətmək]

to twist; take for a walk:

گەپنى چۆگىلەتمەي، پوسكاللىـ سىنى ئېيت.

Tell it like it is.

سىز بالىلارنى باغچىغا ئاپىرىپ چۆگىلىتىپ كېلىڭ.

Take the children for a walk in the park.

چۆل. ئى [qøl]

deserted, uninhabited place

چۆل-باياۋان. ئى

[qøl—baya:wan]

meanness, stinginess, miserliness

چۈجە. ئى [qüjə]

a chick:

چۈجىنى كۈزدە ساناڭ.

Count your chicks after they're hatched.

چۈچۈ-چۈچۈمەك. پ [qüqümək]

to refine:

ياغ چۈچۈمەك

to refine oil

چۈچۈك. سۈپ [qüqük]

sour, acidic:

چۈچۈك ئالما

a sour apple

تەمى چۈچۈك

It tastes sour.

چۈچۈمەل. سۈپ [qüqüməl]

sour, acidic

چۈرۈش. سۈپ [qürüx]

slightly unripe:

بۇ قوغۇن چۈرۈش چىقتى.

This melon is not quite ripe.

چۈرۈك. سۈپ [qürük]

fragile, brittle, crisp

بۇ بەك چۈرۈك قوغۇن ئىكەن.

This melon is very crisp.

چۈش 1. ئى [qüx]

a dream

چۈش كۆرمەك. پ

to dream:

ئۆتكەن ئاخشام مەن سىزنى چۈشۈمدە كۆرۈپتىمەن.

Last night, I dreamt about you.

چۈشىگىمۇ كىرمىگەن ئىشلار

things never dreamed of

چۈش 2. ئى [qüx]

midday, noon:

بىز دەل چۈشتە تاماق يەيمىز.

We eat at midday exactly.

چۈشتىن كېيىن

afternoon

چۈش-چۈشمەك. پ [qüxmək]

to get off, get on, fall, land:

تاغدىن چۈشمەك

to come down a mountain

يوپۇرماقلار چۈشتى.

The leaves have fallen.

ئايروپىلان چۈشتى.

The aeroplane landed.

ئاپتوبۇسقا چۈشمەك

to get on the bus

توختاڭ، مەن چۈشىمەن.

Stop, I want to get off.

ئىشتىن چۈشمەك

to get off (stop) work

قار چۈشمەك

to snow

جاۋابكارلىق ئۇنىڭ ئۈستىگە چۈشتى.

He has deep understanding.

چۈشەندۈر-چۈشەندۈرمەك. پ [qüxəndürmək]

to explain, accunt for, interpret:

بۇنى قايتا چۈشەندۈرۈپ قويسىڭىز؟

Can you explain it again?

سىز ئۇنى قانداق چۈشەندۈرىسىز؟

How do you account for that?

چۈشكۈر-چۈشكۈرمەك. پ [qüxkürmək]

to sneeze

چۈشكۈن. سۈپ [qüxkün]

down — hearted, low; declining:

چۈشكۈن كەيپىيات

a sad expression

چۈشكۈن مەدەنىيەت

a declining civilization

چۈشكۈنلەشـ-چۈشكۈنلەشـمەك. پ [qüxkünləxmək]

to be depressed; be declining

چۈشكۈنلۈك. ئى [qüxkünlük]

a depression; decline:

ئىقتىسادىي چۈشكۈنلۈك

an economic decline

چۈشلۈك. سۈپ [qüxlük]

midday:

چۈشلۈك تاماق

The responsibility has fallen on him.

لامپۇچكا پاترونغا چۈشمىدى.

The bulb didn't fit the socket.

چۈشە-چۈشمەك 1. پ [qüximək]

to dream of

چۈشمەك 2. پ [qüximək]

to tether, tie up:

ئاتنى چۈشمەك

to tether a horse

چۈشەكە-چۈشەكسىمەك. پ [qüxə;kimək]

to talk in one's sleep

چۈشەنـ-چۈشەنمەك. پ [qüxənmək]

to understand, comprehend:

مەن ئۇنىڭ نېمە دېگىنىنى چۈشەنمىدىم.

I didn't understand what he said.

سەن چۈشەندىڭمۇ؟

Did you understand?

بۇنى مەن ئۆچۈن ھاقارەت دەپ چۈشىنىمەن.

I take that as an insult.

چۈشەنچە. ئى [qüxənqə]

understanding; explanation, footnote:

ئۇنىڭ چۈشەنچىسى ناھايىتى يۇقىرى.

a veil, mask
چۈمكه-چۈمكىمەك. پ
[qümkimək]
to cover, wrap in:
بېشىنى يوتقان بىلەن چۈمكىمەك
to pull the bedding over one's head
چۈمۈله. ئى [qümülə]
an ant:
چۈمۈلىنىڭ پۇتىدىن ئۆگەن،
قۇشقاچنىڭ تىلىدىن ئۆگەنمە.
Learn from the ant's foot, not the sparrow's tongue.
چۈنكى. باغل [qünki]
because, on account of
چېپىل-چېپىلماق. پ
[qepilmaq]
to interrupt, interfere with
چېپىلغاق. سۈپ [qepilɣaq]
meddlesome:
چېپىلغاق ئادەم
a busybody
چېتىش-چېتىشماق. پ
[qetixmaq]
to be implicated in, associated with:
ئۇ بىر سەت ئىشقا چېتىشلىق ئىكەن.
He was implicated in some dirty business.
چېتىشتۇر-چېتىشتۇرماق. پ
[qetixturmaq]
lunch
چۈشلۈك ئۈيقۇ
an afternoon nap, siesta
چۈشۈر-چۈشۈرمەك. پ
[qüxürmək]
to lower, unload:
بايراق چۈشۈرمەك
to lower the flag
مال باھاسىنى چۈشۈرمەك
to lower priece
چۈشۈرۈپ قويماق
to lose, misplace
چۈشۈم كېلىش. ئى
the object case (in grammar)
چۈشىنىش-چۈشىنىشمەك. پ
[qüxinixmək]
to understand one another
چۈشىنىشلىك. سۈپ
[qüxinixlik]
easy to understand:
بۇ ماقالە خېلى چۈشىنىشلىك.
This article is easy to follow.
چۈشىنىكسىز. سۈپ
[qüxiniksiz]
hard to understand
چۈمبەل. ئى [qümbəl]
a veil:
ئۇ يۈزىگە چۈمبەل تارتىۋاپتۇ.
She wore a veil ever her face.
چۈمپەردە. ئى [qümpərdə]

clever, bright; agile

چېچەنلەشمەك. پ [qeqənləxmək]

to be bright, clever

چېچەنلىك. ئى [qeqənlik]

brightness, cleverness

چېچىلمىق. پ [qeqilmaq]

to scatter, spill; get angry

بۇغداي يەرگە چېچىلىپ كەتتى.

The wheat spilled onto the ground.

جوزا ئۈستىدە بىر نەچچە كىتاب چېچىلىپ ياتاتتى.

There were a few books scattered on the table.

ئۆپكەڭنى بېسىۋال، تولا چېچىلما.

Calm down, don't be so angry.

چېچىلاڭغۇ. سۈپ [qeqilaŋoɹu]

untidy, careless

چېچىلغاق. سۈپ [qeqiloɹaq]

hot—tempered, impulsive

چېدىر. ئى [qedir]

a tent:

بىز چېدىردا ئۇخلىدۇق.

We slept in a tent.

چېدىر تىكمەك. پ

to put up a tent

چېركاۋ. ئى [qerkaw]

to yoke, join together:

ۋاگونلارنى چېتىشتۇرماق

to hook — up railway carriages

چېتىشلىق. سۈپ [qetixliq]

associated, implicated:

چېتىق. سۈپ [qetiq]

see blow:

بىر - بىرىگە چېتىشلىق مەسىلىلەر

associated, implicated:

associated problems

چېتىقلىق. سۈپ [qetiqliq]

associated, connected:

چېتىقلىق ئات

horses harnessed together

چېتىلمىق. پ [qetilmaq]

to be connected, associated

چېچەك 1. ئى [qeqək]

a blossom

شاپتۇل چېچىكى

peach blossom:

چېچەك 2. ئى [qeqək]

small—pox

چېچەكلىمەك. پ [qeqəklimək]

to flower, to blossom:

ئۆرۈك چېچەكلىدى.

The apricot trees are in blossom.

چېچەن. سۈپ [qeqən]

چېقىل-چېقىلماق. پ
[qeḳilmaḳ]
to break, crack:
ئەينەك چېقىلدى.
The mirror cracked.
چېقىل-چوقۇل. ئ
[qeḳil—quḳul]
troubles, difficulties
چېقىلغان. سۈپ [qeḳilɑn]
broken, cracked
چېقىمچى. ئ [qeḳimqi]
a slanderer, false witness
چېقىمچىلىق. ئ
[qeḳimqiliḳ]
false witness, slander
چېكە. ئ [qekə]
the temple(part of the head)
چېكەتكە. ئ [qekətkə]
a locust:
چېكەتكە ئاپىتى
a plague of locusts
چېكىت. ئ [qekit]
a point, full—stop, period
چېكىت قويماق. پ
to put in a full—stop
چېكىتلىك. سۈپ [qekitlik]
spotted, dotted
چېكىتلىك پەش
a semi—colon
چېكىش-چېكىشمەك. پ
[qekixmək]
to smoke (a cigarette)

an orthodox church building
چېرىك. ئ؛ سۈپ [qerik]
a soldier; rottern, bed
چېسلا. ئ [qesla:]
the date:
بۈگۈن چېسلاغا قانچە؟
What's the date today?
چېسلاسىز. سۈپ [qesla:siz]
undated, without a date
چېسلالىق. سۈپ [qesla:liḳ]
with a date:
چېسلالىق سائەت
a wahch which shows the date
چېقىر. سۈپ [qeḳir]
green:
چېقىر كۆز
green eyes
چېقىش-چېقىشماق. پ
[qeḳixmaḳ]
to joke with each other
چېقىشتۇر-چېقىشتۇرماق. پ
[qeḳixturmaḳ]
to talk behind: another's back, gossip:
سەن مېنى چېقىشتۇرما!
Don't talk behind my back!
چېقىشقاق. ئ [qeḳixkaḳ]
one who enjoys playing jokes
چېقىق. سۈپ [qeḳiḳ]
broken, cracked

چېكىم. م [qekim]
a measure word:
بىر چېكىم تاماكا
a cigarette
چېكىمچى. ئى
a gossip
چېكىم-چېكىم. تەق
[qekim—qekim]
spotted, dotted, printed:
چېكىم - چېكىم كۆڭلەك
a print dress
چېكىملىك. ئى [qekimlik]
cigarttes, narcotics:
زەھەرلىك چېكىملىك چەكمەك
to take drugs
چېكىنىش-چېكىنمەك. پ
[qekinmək]
to retreat, withdraw:
بىز قىينىچىلىق ئالدىدا
چېكىنمەيمىز.
We don't retreat before difficulties.
ئەسكەرلەر چېكىندى.
The soldiers withdrew.
چېكىندۈرمەك. پ
[qekindürmək]
to drive back; reverse:
ماشىنىنى چېكىندۈرمەك
to reverse the car:
چېگرا. ئى [qegra]
a border, frontier:
دۆلەت چېگرىسى
national borders
چېگرىدىن ئۆتمەك
to cross the border
بىز چېگرىدىن ئۆتتۇق.
We crossed the frontier.
چېگرىداش. سۈپ [qegridax]
sharing a border with, bordering on:
پاكىستان جۇڭگو بىلەن
چېگرىداش.
Pakistan borders China.
چېلىشىش-چېلىشماق. پ
[qelixmaq]
to struggle, strive, wrestle
چېلىشچى. ئى [qelixqi]
a wrestler
چېلىق-چېلىقماق. پ
[qeliqmaq]
to shine, reflect:
كۆزگە چېلىقماق
to meet one's eye's.
مول ھوسۇل مەنزىرىسى
كۆزۈمگە چېلىقىپ تۇراتتى.
A harvest scene met my eyes.
چېمپىيون. ئى [qempiyon]
a champion
چېمپىيونلۇق. ئى
[qempiyonluq]
a championship
چېنە-چېنىمەك. پ
[qenimək]

to aim:
ئوقنى چېنەپ ئاتماق
to aim and fire
چېنىقـچېنىقماق. پ
[qenikmak]
to train oneself, take exercise
چېنىقىش. پ [qenikix]
physical exercise:
پۇتبول ئويناش ياخشى چېنىقىش.
Football is good exercise.
چېنىقتۇرـچېنىقتۇرماق. پ
[qenikturmak]
to train, exercise:
بەدەننى چېنىقتۇرۇپ، ۋەتەننى قوغدايلى.
Let's train our bodies, and defend our country.
چېۋەر. سۈپ [qewər]
clever, bright; agile
چى. ئى [qi:]
a measurement:
بىر چى رەخت
a chi of cloth
چىبەرقۇت. ئى [qibərkut]
corduroy cloth
چىپ. تەق [qip]
fitting, suitable
چىپ كەلمەك. پ
to fit, suit
چىپار. سۈپ [qipar]
dappled, variegate:
چىپار ئات
a dappled horse
چىپارئوت. ئى [qipar ot]
a species of plant
چىپپىدە. رەۋ [qippidə]
well—fitting:
بۇ ئاياغ پۇتۇمغا چىپپىدە كەلدى.
These shoes fit me perfectly.
چىپتا. ئى [qipta]
coarse, hemp cloth
چىپ-چىپ. تەق [qip—qip]
dripping wet:
چىپ-چىپ تەرلىمەك. پ
to be dripping with sweat
چىپچىرايلىق. سۈپ
[qipqiraylik]
very beautiful, exquisite
چىپمۇچىپ. سۈپ
[qipmuqip]
well—fitting
چىپىلداـچىپىلدىماق. پ
[qipildimak]
to drip
چىپىلداپ چۈشمەك. پ
to fall in drops
چىت. ئى [qit]
plain cloth; a fence
چىتلاـچىتلىماق. پ
[qitlimak]
to fence off, enclose with branches
باغ ئەتراپىنى چىتلىماق

to fence off a garden
چىتلىق. سۈپ [qitlik]
fenced—off with branches or bamboo
چىچ-چىچماق. پ [qiqmaq]
to defecate
چىچاڭشە-چىچاڭشىماق. پ [qiqaŋximaq]
to bolt (of a horse)
چىدا-چىدىماق. پ [qidimaq]
to endure, be able to stand:
ئىسسىق ھاۋاغا چىدىمايمەن.
I can't stand hot weather.
بۇ گەپكە چىدىمىدىم.
I couldn't bear to hear that.
چىداش-چىداشماق. پ [qidaxmaq]
to tolerate, be able to stand
چىداشلىق. سۈپ [qidaxlik]
durable, tough:
چىداشلىق كىيىم
durable clothes
چىدام. ئى [qidam]
patience, long suffering:
چىداملىق. سۈپ [qidamlik]
patient, durable
چىداملىق ئوقۇتقۇچى
a patient teacher
چىدىغۇسىز. سۈپ [qidioɹusiz]
unbearable, insufferable:
چىدىغۇسىز ئاغرىق
unbearable pain
چىدىغۇسىز ئىسسىق
unbearable heat
چىدىماس. پ [qidimas]
intolerant of, unable to bear:
چاقچاققا چىدىماس ئادەم
tolerate joking
چىدىماسلىق. ئى [qidimaslik]
intolerance, dogmatism
چىراغ. ئى [qiraoɹ]
a lamp, a light:
كوچا چىرىغى
a street—lamp
چىراغپاي. ئى [qiraoɹpay]
lamp—stand
چىراي. ئى [qiray]
face, countenance:
ئۇنىڭ چىرايى قىزىرىپ كەتتى.
She blushed.
چىرايىدىن كۈلكە يېغىپ تۇرماق
to be radiant with joy
چىرايلىق. سۈپ [qiraylik]
beautiful, pretty:
چىرايلىق رەسىم
a beautiful picture
چىرايلىق مەنزىرە
a beautiful view
چىرايلىقچە. رەۋ [qiraylikqə]
well, calmly, earnestly

چىرت. ئى. تەق [qirt]
the sound of cloth tearing
چىررىدە. رەۋ [qirridə]
with a scream
چىرسىلدا-چىرسىلدىماق. پ
[qirsildimaq]
to snap, crack, crackle
چىرقىرا-چىرقىرىماق. پ
[qirqirimaq]
to scream, yell
چىرماش-چىرماشماق. پ
[qirmaxmaq]
to be tangled, to be
intertwined:
يىپ چىرمىشىپ قاپتۇ.
The string is tangled up.
چىرماق. ئى [qirmaq]
a stumbling—block
چىرماق سالماق. پ
to trip someone up
چىرمال-چىرمالماق. پ
[qirmalmak]
to ber twisted together
چىرىك-چىرىمەك. پ
[qirimək]
to rot, putrefy
چىرىق-چىرىق. تەق
[qiriq—qiriq]
a scream, yell, cry
چىرىققىدە. رەۋ [qiriqqidə]
with a scream, yell
چىرىك. سۈپ [qirik]
rotten, putrid
چىرىكلەش-چىرىكلەشمەك. پ
[qirikləxmək]
to become rotten, putrid
چىرىندى. سۈپ [qirindi]
decomposed:
چىرىندى ئوغۇت
decomposed fertilizer
چىش. ئى [qix]
a tooth:
چىش ئاغرىقى
toothache
چىش چوتكىسى
a toothbrush
چىش دوختۇرى
a dentist:
مەن چىشىمنى چىش دوختۇرىغا
كۆرسىتىشىم كېرەك.
I must see the dentist
about my tooth.
چىشىغا تەگمەك
to annoy, offend:
مېنىڭ گېپىم ئۇنىڭ چىشىغا
تەگدى.
He was offended by what
I said
چىشلە-چىشلىمەك. پ
[qixlimək]
to bite:
بۇ ئىت مېنى چىشلىۋالدى.
The dog bit me.
چىشلەم. م [qixləm]

قولىنى يانچۇقتىن چىقارماق
to take one's hands out of one's pockets
مەكتەپتىن چىقارماق
to expel from school
چىقىشـچىقىشماق. پ [qikixmaq]
to afford:
پۇل چىقىشمىدى.
The money was insufficient.
مەن ئۇنىڭغا چىقىشالمايمەن.
I can't afford it.
چىقىم. ئى [qikim]
expenses, fees:
كىرىم ۋە چىقىم
income and outlay
چىقىمدار. ئى [qikimdar]
a person who has a lot of expenses
چىك-چاك. تەق [qik—qak]
tic — toc, tic — toc(of a clock)
چىك-چىك. تەق [qik—qik]
tic—toc(of a clock); chirp
چىككىدە. رەۋ [qikkidə]
the sound of breaking glass
چىكىلدا-چىكىلدىماق. پ [qikildimaq]
to tick, tic—toc(of a clock):
سائەت چىكىلداپ ماڭماقتا.
The clock is ticking away.
چىگ-چىگمەك. پ [qigmək]
a mouthful:
بىر چىشلەم نان
a mouthful of bread
چىشلىق. سۈپ [qixlik]
toothed, with teeth
چىشى. سۈپ [qixi]
female:
چىشى مۈشۈك
a female cat
چىغ. ئى [qioɪ]
a type of grass
چىغىر يول. ئى [qioɪr yol]
a footpath
چىقـچىقماق. پ [qikmaq]
to leave, go out, climb, blow:
ئۇ چىقىپ كەتتى.
He's gone out.
كۈن سائەت قانچىدە چىقىدۇ؟
What time does the sun rise?
ئۇ دەرەخقە چىقتى.
He climbed a tree.
كۈچلۈك شامال چىقماقتا.
A strong wind is blowing.
بۇ رەسىم ئوچۇق چىقىپتۇ.
This picture has come out well.
چىقار-چىقارماق. پ [qikarmaq]
to take out, pull out, send out:

to be knotted, tangled; complicated:

يىپ چىگىشلىشىپ كەتتى.

The thread has got tangled.

مەسىلە چىگىشلىشىپ كەتتى.

The matter has been complicated.

چىگىك. ئى [qigik]

a knot, tie

چىگىكلىك. سۈپ [qigiklik]

tied, knotted:

بېشىغا ياغلىق چىگىكلىك.

with a scarf tied round one's head

چىگىل-چىگىلمەك. پ [qigilmək]

to be tied, knotted

چىڭ. سۈپ [qiŋ]

tight, secure:

ئىشىكنى چىڭ ياپ.

Close the door securely.

مېنىڭ ئايىغىم پۇتۇمغا چىڭ كېلىدۇ.

My shoes are too tight.

چىڭ تۇتماق. پ

to hold something tightly:

ۋاقىتنى چىڭ تۇتۇشىمىز كېرەك.

We musn't waste time.

چىڭدا-چىڭدىماق. پ [qiŋdimaq]

to make secure, bolster

to tie, do up:

چاچباغنى چىگمەك

to tie a ribbon in one's hair

ئاياغنىڭ يىپىنى چىگىڭ.

Tie your shoe laces up.

چىگىت. ئى [qigit]

cotton seed

چىگىت چاقماق. پ

to fizzle out, fail:

مېنىڭ بۇ ئىشىم چىگىت چىقىپ قالدى.

This venture of mine hasfailed.

چىگىتسىز. سۈپ [qigitsiz]

without cotton seed:

چىگىتسىز پاختا

treated cotton

چىگىتلىك. سۈپ [qigitlik]

having cotton seed:

چىگىتلىك پاختا

raw, natural cotton

چىگىش. ئى. سۈپ [qigix]

a knot, tie:

يىپنىڭ چىگىشىنى يەشمەك

to untie, unravel knots in thread

چىگىش-چىگىشمەك. پ [qigixmək]

to tie a knot

چىگىشلەش-چىگىشلەشمەك. پ [qigixləxmək]

hands

چىلاش-چىلاشماق. پ
[qilaxmaq]
to dip into, soak in

چىلاشتۇر-چىلاشتۇرماق. پ
[qilaxturmaq]
to dip into, soak in

چىلان. ئى [qilan]
a Chinese date, haw

چىلان-چىلانماق. پ
[qilanmaq]
to be dipped in soaked in

چىلانلىق. ئى [qilanlik]
field of haw trees

چېلەك. ئى [qeləк]
a bucket, pail:

بىر چېلەك سۇ
a bucket of water

چېلەكلەپ. رەۋ [qeləkləp]
buckets—full, a great amount of:

يامغۇر چېلەكلەپ قۇيغاندەك ياغماقتا.
It's raining cats and dogs.

چىلبۆرە. ئى [qilbərə]
a jackal, an evil person

چىلگە. ئى [qilgə]
early—ripening melon

چىلگە شاپتۇل. ئى
carly—ripening peach

چىللا-چىللىماق 1. پ
[qillimaq]

چىڭدال-چىڭدالماق. پ
[qiŋdalmaq]
to be made secure, bolstered

چىڭسەي. ئى [qiŋsəy]
celery

چىڭقال-چىڭقالماق. پ
[qiŋqalmaq]
to swell, expand:

ئازراق يېگىن، قورسقىڭ چىڭقىلىپ كەتمىسۇن.
Don't eat too much or you'll get a paunch.

چىڭ-چىڭماق. پ
[qiŋimaq]
to be tight

چىڭىت-چىڭىتماق. پ
[qiŋitmaq]
to tighten, secure:

ياغاچچى جوزىنىڭ پۇتىنى چىڭىتتى.
The carpenter tightened the table leg.

چىل. ئى [qil]
a grouse

چىلا-چىلىماق. پ [qilimaq]
to dip into, soakin:

قەلەمنى سياھقا چىلىماق
to dip a pen in ink

چايغا نان چىلىماق
to dip bread into tea

چىلاپچا. ئى [qilapqa]
copper basin for washing

چىمچىق. ئى [qimqiq]
a blink, wink
چىمچىقلا-چىمچىقلىماق. پ
[qimqiqlimaq]
to blink, wink
چىمچىلاق. ئى [qimqilaq]
the little finger
چىم. ئى
turf, grass
چىم-چىم. تەق [qim—qim]
slowly, leisurely:
سۇ چىم - چىم قىلىپ
قايناۋاتىدۇ.
The water is boiling gently.
چىمدە-چىمدىماق. پ
[qimdimaq]
to squeeze, pinch; knead:
قولنى چىمدىماق
to squeeze someone's hand
چىمدىش-چىمدىشماق. پ
[qimdixmaq]
squeeze, pinch
چىمدىم. م [qimdim]
a pinch of:
بىر چىمدىم تۇز
a pinch of salt
چىملىق. ئى
a lawn, grass
چىمىلدا-چىمىلدىماق. پ
[qimildimaq]
to blink, wink
چىنار. ئى [qinar]
to invite:
ئۇلار بىزنى مېھمانغا چىللىدى.
They invited us to visit them.
چىللىماق 2. پ
[qillimaq]
to crow (of a cock):
خوراز ئۈچ قېتىم چىللىدى.
The cock crowed three times.
چىلىق-چىلىق. تەق
[qilik—qilik]
dripping wet, soaked:
- يامغۇردا كىيىملىرىم چىلىق
چىلىق سۇ بولۇپ كەتتى.
My clothes got soaked in the rain.
چىلىم. ئى [qilim]
a water pipe, hook a pipe
چىلىم چەكمەك. پ
to smoke a water pipe
چىمەن. ئى [qimən]
a pasture, orchard
چىمەن دوپپا. ئى
an embroidered Uighur cap
چىمەنزار. ئى [qimənzar]
a lawn, grassy area
چىمەنزارلىق. ئى
[qimənzarlik]
a lawn, grassy field
چىمەنلىك. ئى [qimənlik]
a lawn, grassy area

a species of flower
چىنە. ئى [qinə]
a china bowl
چىنە-قاچا. ئى [qinə—kaqa]
eating utensils
چىنپۈت-چىنپۈتمەك. پ [qinpütmək]
to believe, have faith in
چىنلىق. ئى [qinlik]
truth, reality
چىنەتەخسە. ئى [qinətəhsə]
crockery, china
چىنىگۈل. ئى [qinigül]

a species of flower
چىۋىش. ئى [qiwix]
a young female goat
چىۋىق. ئى [qiwik]
a twig
چىۋىقلا-چىۋىقلىماق. پ [qiwiklimak]
to hit with a twig
چىۋىن. ئى [qiwin]
a house—fly
چىۋىن دورىسى. ئى
fly repellent

خ

ھاپا. سۇپ [hapa]
angry, upset:
ئۇ سەندىن ناھايىتى خاپا.
He's very mad at you.
خاپا بولمايسىز!
Don't be angry!
خاپا قىلماق. پ
to anger, annoy
خاپىچىلىق. ئى [hapiqilik]
anger, annoyance
خاپىغان. سۇپ [hapiɔan]
bad — tempered, quicktempered
خاپىلىق. ئى [hapilik]

anger, annoyance
خاپىلىق يانماق. پ
to calm down
خاتا. سۇپ [hata:]
mistaken, wrong:
خاتا يول
the wrong road
بۇ توغرىمۇ ياكى خاتامۇ؟
Is this right or wrong?
خاتا كۆز قاراش
a mistaken opinion
خاتا قىلماق. پ
to make mistakes, do wrong
خاتاسىز. سۇپ [hata:siz]

خاتىرەڭنى جەم قىل، ئىشىڭنى جەزمەن ئورۇنلايمەن.
Don't worry, I'll certainly take care of your business.

خاتىرجەم. رەۋ [ha:tirjəm]
peaceful, quiet:
خاتىرجەم تۇرمۇش
a peaceful life

خاتىرجەم بولماق. پ
to be at peace, free from worry

خاتىرجەم قىلماق. پ
to put someone at ease

خاتىرجەمسىز. سۈپ [ha:tirjəmsiz]
worried, anxious

خاتىرجەمسىزلەنـخاتىرجەمسىزلەنمەك. پ [ha:tirjəmsizlənmək]
to worry, be anxious

خاتىرجەمسىزلەندۈرمەك. پ [ha:tirjəmsizləndürmək]
to cause to worry

خاتىرجەملىك. ئى [ha:tirjəmlik]
peace, quiet

خاتىرلەـخاتىرلىمەك. پ [ha:tirilimək]
to record; celebrate, commemorate:
بىز تۇغۇلغان كۈنۈمنى

perfect, without mistakes

خاتالاشـخاتالاشماق. پ [hata:laxmak]
to make a mistake, do wrong

خاتالاشتۇرـخاتالاشتۇرماق. پ [hatalaxturmak]
to cause a mistake

خاتالىق. ئى [hata:lik]
mistake:
سەن خاتالىق ئۆتكۈزدۈڭ.
You, ve made a mistake.
خاتالىقنى تۈزەتمەك
to correct mistakes

خاتىپ. ئى [ha:tip]
a religious preacher

خاتىرە. ئى [ha:tirə]
a record; memory:
خاتىرەم ياخشى.
I have a good memory.
ئۇ پۈتۈن سەپىرىدە خاتىرە قالدۇرۇپ ماڭدى.
He kept a diary of all his travels.
بۇ ئىش خاتىرىڭىزدە بولسۇن.
Don't youforget this.
خاتىرە دەپتىر
a diary
خاتىرە بۇيۇم
a souvenir
خاتىرە مۇنارىسى
a monument, memorial

to decline, be run down:
خارابلاشقان يېزىلار ئەمدى گۈللەنمەكتە.
Previously run—down villages are now prospering.

خارابلاشتۇر-خارابلاشتۇر-ماق. پ [harablaxturmaq]
to cause to decline

خارابلىق. ئى [harablik]
ruins, remains; destruction

خاراكتېر. ئى [harakter]
characteristic, characteristic nature:
ئۇنىڭ ئۆزىگە خاس خاراكتېرى بار.
It has its own special characteristics.

خاراكتېرلىك. سۈپ [harakterlik]
—natured, —tempered:
يامان خاراكتېرلىك
bad—tempered, —bad—natured

خاراكتېرىستىكا. ئى [harakteristika]
a characteristic

خارت-خۇرت. تەق [hart—hurt]
a snort, grunt, groan

خارتىلدا-خارتىلدىماق. پ [hartildimaq]
to snore

خاتىرىلەۋاتىمىز.
We're celebrating my birthday.

خاتىرىلەن-خاتىرىلە-مەك. پ [ha:tirilənmək]
to be recorded, commemorated

خاتىمە. ئى [ha:timə]
conclusion, ending

خاتىمە بەرمەك. پ
to end, conclude:
ئۇرۇشقا خاتىمە بەرمەك
to end fighting

خاجو. ئى [haju]
prickly ash (a species of tree)

خادانى. ئى [hadani:]
gabardine cloth

خادىم. ئى [ha:dim]
a worker, personnel:
ئىلمىي خادىملار
scientists

خاراب. سۈپ [harab]
dilapidated, rundown:

خاراب قىلماق. پ
to destroy, break down

خارابە. ئى [hara:bə]
remains, ruins:
يارغۇل خارابىسى
the ruins of Yarghul

خارابلاش-خارابلاشماق. پ [harablaxmaq]

exceptional, unusual:
خاسیەتلىك يامغۇر
unseasonable rain
خاڭ. ئى [haŋ]
a mine
خاڭچى. ئى [haŋqi]
a miner, mine—worker
خاڭدا-خاڭدىماق. پ
[haŋdimaq]
to ram, pound, beat
خاڭگا. ئى [haŋga:]
cucumber
خالا. ئى [ha:la]
a toilet
خالاغا بارماق. پ
to go to the toilet
خالا-خالىماق. پ [ha:limaq]
to like, enjoy, aspire to:
مەن توپ ئويناشنى خالايمەن.
I enjoy playing sports.
خالاش-خالاشماق. پ
[ha:laxmaq]
to have a common desire
خالات. ئى [halat]
overalls
خالاتلىق. سۈپ [halatliq]
wearing overalls
خالاس. رەۋ [halas]
nothing more, that is all
خالاس بولماق. پ
to escape from, be free of:
غەمدىن خالاس بولماق

خارقىرا-خارقىرىماق. پ
[harqirimaq]
to snore
خارلا-خارلىماق. پ
[harlimaq]
to insult, humiliate:
ئۇ مېنى خارلىدى.
He insulted me.
خارلان-خارلانماق. پ
[harlanmaq]
to be insulted, humiliated
خارلىق. ئى [harliq]
an insult, abuse
خارلىق تارتماق. پ
to be insulted, disgraced
خارىلدا-خارىلدىماق. پ
[harildimaq]
to snore
خاس. سۈپ [has]
special, exceptionl:
خاس ئۆي
a specially equipped house
خاسلىق. ئى [haslik]
a characteristic, special
feature
خاسىڭ. ئى [hasiŋ]
a peanut
خاسىيەت. ئى [hasiyət]
a special feature,
characteristic
خاسىيەتلىك. سۈپ
[ha:siyətlik]

to be relieved of worry
ئۇنىڭدىن خالاس بولدۇق.
That's the end of that.
خالاس قىلماق. پ
to exempt, remit:
قەرزدىن خالاس قىلماق
to wipe out, remit a debt
خالايىق. ئى [hala:yiq]
masses, crowd, public:
خالايىق ئالدىدا
in public
خالتا. ئى [halta]
a parcel package; a bag, sack:
بىر خالتا ئۇن
a sack of flour
ئۆيدىن كەلگەن خالتا
a parcel, from home
پلاستىك خالتا
a plastic bag
خالىس. سۈپ [ha:lis]
unselfish, righteous, altruistic:
خالىس ياردەم
unselfish help
خالىس ئەمگەك
voluntary work
خالىي. سۈپ [haliy]
secluded, out of the way:
بۇ يەر بەك خالىي ئىكەن.
This place is miles from anywhere.
خالىي بولماق. پ
to avoid, refrain from
خاتالىقتىن خالىي بولماق
to avoid mistakes
خالىسانە. سۈپ [ha:lisa:nə]
unselfish, righteous, altruistic
خالىسلىق. ئى [ha:lisliq]
unselfishness, altruism
خالىسلىق قىلماق. پ
to uphold justice
خالىغانچە. رەۋ [halio,anqə]
at will, as you please:
خالىغانچە ئىچىۋەرمەك
to drink one's fill
خام. سۈپ [ham]
raw, unripe, untreated:
خام گۆش
raw meat
خام سەي
raw vegetables; salad
خام خىيال
day—dream
خام يىپەك
raw, untreated silk
خامار. ئى [hamar]
the mouth and nose
خامان. ئى [ha:man]
a threshing ground
خامسۇق. سۈپ [hamsuq]
half—cooked, half—baked:
خامسۇق نان
half—baked bread
خان. ئى [han]
a han; affix added to

خاۋارىچ. ئى [ha:wariq]
a turncoat, traitor

خائىن. ئى [ha:in]
a traitor

خائىنلارچە. رەۋ [ha:inlarqə]
treacherously, perfidiously

خائىنلىق. ئى [ha:inliq]
betrayal, treachery

خائىنلىق قىلماق. پ
to betray:
ئۇ ئۆزىنىڭ دوستلىرىغا خائىنلىق قىلدى.
He betrayed his friends.

خەت. ئى [hət]
a letter, mail, post:
ئۆيدىن كەلگەن خەت
a letter from home
ماڭا خەت بارمۇ؟
Is there any mail for me?
بىز سىزگە خەت قالدۇرۇپ قويدۇق.
We left a note for you.

خەت باسماق. پ
to type, print:
سىز خەت باسالامسىز؟
Can you type?
خەت بېسىش ماشىنىسى
typewriter; printer
خەت ساندۇقى
a mailbox

خەت ـ ئالاقە. ئى
[hət—ala:qə]
women's names:
ئايىمخان
Ayimhan(a woman's name)

خاندانلىق. ئى [handanliq]
a dynasty, hanate:
چىن خاندانلىقى
the Qing dynasty

خانلىق. سۈپ. ئى [hanliq]
dynasty, hanate

خانىش. ئى [ha:nix]
a queen

خانقا. ئى [haniqa:]
a large mosque

خانىكە. ئى [hanikə]
a princess

خانىم. ئى [ha:nim]
madam, a polite form of address

خانۇەيران. رەۋ [ha:niwəyran]
bankrupt

خانۇەيران بولماق. پ
to go bankrupt

خانۇەيران قىلماق. پ
to destroy, damage

خانۇەيرانلىق. ئى
[ha:niwəyranliq]
bankruptcy; destruction:

خاھىش. ئى [ha:hix]
a wish, aspiration:
ئۆز خاھىشىنى بىلدۈرمەك
to make one's wishes known

[hət—həwər]
letters, news
خەت-ساۋات. ئى
[hət—sawat]
education, civilization
خەت-ساۋاتلىق. سۈپ
[hət—sawatlik]
educated, civilized
خەتلە-خەتلىمەك. پ
[hətlimək]
to write
خەتلەن-خەتلەنمەك. پ
[hətlənmək]
to be written; called up:
ئەسكەرلىككە خەتلەنمەك
to be drafted
خەتمە. ئى [hətmə]
a recitation (of the Koran):
ئۇ خەتمىدىن ئۆتتى.
He can recite the Korano
خەتمەقۇرئان. ئى
[hətməkuran]
a person who can recite
the koran
خەتمۇخەت. رەۋ [hətmuhət]
word by word
خەتنە. ئى [hətnə]
cirumcision
خەتنە توي. ئى
a circumcision party
خەتنىچى. ئى [hətniqi]
a person who cirsumcises

an official document
خەتەر. ئى [hətər]
a danger, hazard risk
خەتەردىن قۇتۇلماق. پ
to escape from danger
خەتەرسىز. سۈپ [hətərsiz]
safe, secure:
خەتەرسىز جاي
a safe place; safety zone
خەتەرسىزلەندۈر-خەتەرسىز-
لەندۈرمەك. پ
[hətərsizləndürmək]
to make safe, make secure
خەتەرلىك. سۈپ [hətərlik]
dangerous, harmful:
خەتەرلىك يول
a dangerous road
تاماكا چېكىش خەتەرلىك.
Smoking is dangerous.
خەت-پەت. ئى [hət—pət]
a letter, mail, post
خەتتات. ئى [həttat]
a calligrapher
خەتتاتلىق. ئى [həttatlik]
calligraphy
خەت-چەك. ئى [hət—qək]
a letter, post, mail:
ماڭا خەت-چەك بارمۇ؟
Is there any post for me?
خەت-خالتا. ئى [hət—halta]
post, mail
خەت-خەۋەر. ئى

people, folk:
خەلق ئۈچۈن خىزمەت قىلماق
to work for the people
خەلق چۆچەكلىرى. ئى
folk tales
خەلقارا. سۈپ [həlqara:]
international:
خەلقارا خەۋەرلەر
international news
خەلقارالىق. سۈپ
[həlqara:liq]
international:
خەلقارالىق يىغىن
an international conference
خەلقپەرۋەر. سۈپ
[həlqpərwər]
a nationalist
خەلىپە. ئى [həli:pə]
a caliph
خەلىپىلىك. ئى [həli:pilik]
a caliphate
خەنجەر. ئى [hənjər]
a dagger, short sword
خەنجەرلەشـ-خەنجەرلەشمەك. پ [hənjərləxmək]
to fight with daggers
خەنجەرۋاز. ئى [hənjərwaz]
a person adept with a dagger
خەنزۇ. ئى [həhnzu]
Han, Chinese
خەنزۇچە. رەۋ [hənzuqə]

others
خەج-خىراج. ئى [həj—hiraj]
expenses, expenditure
خەج-خىراجەت. ئى [haj—hira:jət]
expenses, expenditure
خەجلە-خەجلىمەك. پ [həjlimək]
to spend money:
مەن كۆپ پۇل خەجلىدىم
I spent a lot of money.
خەرىتە. ئى [həri:tə]
a map, plan:
شىنجاڭ خەرىتىسى
a map of Xinjiang
خەزىنە. ئى [həzi:nə]
treasure, wealth
خەسە. ئى [həsə]
undyed cotton cloth
خەق. ئى [hək]
other people, in public:
خەقنىڭ ئالدىدا
in public
خەق ىىلەن كارىڭ بولمىسۇن.
Don't meddle in other people's business.
خەلپە. ئى [həlpə]
a religious leader
خەلپەت. ئى [həlpət]
the head of a religious school
خەلق. ئى [halk]

خەۋەر 2. ئى [həwər]
a predicate:
جۈملە خەۋىرى
the predicate in a sentence
خەۋەرچى. ئى [həwərqi]
a reporter, journalist
خەۋەرچىلىك. ئى [həwərqilik]
reporting, journalism
خەۋەردار. سۈپ [həwərdar]
well—informed, informed about:
بىز ھەممە ۋەقەدىن خەۋەردار.
We know all about events.
خەۋەردار قىلماق. پ
to inform, tell:
ئۇنى بۇ ئىشتىن خەۋەردار قىلىڭ.
Please tell him about this.
خەۋەرسىز. سۈپ [həwərsiz]
uninformed, ignorant of
خەۋەرلەشـخەۋەرلەشمەك. پ [həwərləxmək]
to communicate:
خەۋەرلىشىش قىسىملىرى
the signal corps
خەۋەرلەنـخەۋەرلەنمەك. پ [həwərlənmək]
to be informed, to know
خەۋەرلەندۈرـخەۋەرلەندۈرمەك. پ [həwərləndürmək]
to advertise, publicize, inform

the Chinese language; Chinese
خەنزۇشۇناس. ئى [həzuxunas]
a Sinologist, Chinese specialist
خەنزۇشۇناسلىق. ئى [hənzuxunaslik]
Sinology
خەۋەر 1. ئى [həwər]
news, message:
خۇش خەۋەر
good news
خەۋەر كۈتمەك
to be awaiting news
سىز خەۋەرنى ئاڭلىدىڭىزمۇ؟
Have you heard the news?
سىڭلىڭىزدىن ئازراق خەۋەر بارمۇ؟
Have you any news about your sister?
ئۇنىڭغا خەۋەر بېرىپ قويسىڭىز؟
Can you give him a message please?
خەۋەر ئالماق. پ
to take care of, get news of:
كىچىك سىڭلىڭىزدىن ئۇبدان خەۋەر ئېلىڭ.
Take care of your little sister.

خەۋپ. ئى [həwp]
danger, a hazard
خەۋپ ئاستىدا قالماق. پ
to be in danger
خەۋپىكە ئۇچرىماق. پ
to weet with danger
خەۋپسىز. سۈپ [həw psiz]
secure, safe
خەۋپسىزلىك. ئى
[həwpsizlik]
security, safety:
خەۋپسىزلىكنى قوغدىماق
to keep the peace
جامائەت خەۋپسىزلىك ئورگىنى
the Public Security Bureau
خەۋپلىك. سۈپ [həwplik]
dangerous, hazardous
خەي. ئى [həy]
cloth shoes
خەير 1. ئى [həyr]
blessing, happiness; alms
خەير 2. ئىم
So be it; OK
خەير - خوش!
Goodbye!
خەيرخاھ. سۈپ
[həyr—hah]
kind, benevolent
خەيرخاھلىق. ئى
[həyr—hahlik]
sympathy, Kindness
خەيرخاھلىق قىلماق. پ

to sympathize, show kindness
خەيرساخاۋەت. ئى
[hayr—sahawat]
charity, a charitable cause
خەيرسەدىقە. ئى
[hayr—sədika]
alms, charity
خەيرلەشخەيرلەشمەك. پ
[həyrlaxmək]
to say goodbye
خەيرلىك. سۈپ [həyrlik]
lucky, auspicious:
خەيرلىك كۈن
an auspicious day
خەيرلىك بولسۇن!
Good luck!
خەيرئېھسان. ئى
[həyr—ehsan]
alms, charity
خەيرىيەت. يۇك؛ ئى
[həyriyət]
fortunately, luckily, alms
خرىستىئان. ئى [hristian]
Christian; a Christian
خوپ. ئىم [hop]
Yes sir!, At once!, OK:
خوپ شۇنداق قىلايلى.
OK, that's agreed.
خوپ كۆرمەك. پ
to agree
خوت. ئى [hot]

[horimaq]
to decrease, decline
خوراتـخوراتماق. پ
[horatmaq]
to consume, use up
خورانقۇچى. سۈپ
debilitating
خوراز. ئى [horaz]
a cock
خوراشچان. سۈپ [horaxqan]
consumer, consumable:
خوراشچان بۇيۇم
consumer goods
خورەك. ئى [horək]
a snore:
خورەك تارتماق. پ
to snore
خورەكچى. ئى [horəkqi]
a snorer
خورلاـخورلىماق. پ
[horlimaq]
to insult, abuse
خورلانـخورلانماق. پ
[horlanmaq]
to be insulted, abused
خوش 1. ئى [hox]
Hey, well; pleasure, interest:
خوش، سۆزلەپ بېقىڭ.
Well, say a few words.
ھاراق بىلەن خوشۇم يوق.
I don't enjoy drinking.
خوش 2. ئى [hox]
a gear (eg. of a car)
خوت يۆتكىمەك. پ
to change gear
خوتقا چۈشمەك. پ
to put into gear
خوتۇن. ئى [hotun]
a wife
خوتۇنپەرەس. ئى؛ سۈپ
[hotunpərəs]
a womanizer
خوتۇنـقىز. ئى
[hotun—qiz]
a woman; ladies
خوتۇنلۇق. سۈپ [hotunluk]
married (of a man)
خوجا. ئى [hoja]
a leader; respectful form of address:
دۆلەتنىڭ خوجىسى
the leader of a coutry
خوجايىن. ئى [hojayin]
an owner, manager:
دۇكاننىڭ خوجايىنى
the shop manager
خوجايىنلىق. ئى
[hojayinliq]
management, ownership
خوجىلىق. ئى [hojiliq]
service, management
خور. ئى [hor]
a chorus, refrain (of a song)
خورلـخورلىماق. پ

ignorance
خۇپسەنلىك. ئى [hupsənlik]
feigning ignorance:
خۇپسەنلىك قىلماق. پ
to feign ignorance
خۇپيانە. رەۋ [hupiya:nə]
secretly, undercover:
خۇپيانە ئۇچرىشىش
a secret meeting
خۇپيانە ھەرىكەت
secret activities
خۇد. ئى [hud]
sense, feeling
خۇدىنى بىلمەك. پ
to be aware, concious:
ئۇنىڭ كېسىلى ئېغىر ، خۇدىنى بىلمەي ياتىدۇ.
He's very ill, and is unconcious.
خۇدىنى يوقاتماق. پ
to lose one's sense
خۇدا. ئى [huda:]
God, Lord:
خۇدا خالىسا
God willing!
خۇدا ساقلىسۇن !
God keep you! (a leave—taking)
خۇداغا ئامانەت !
God keep you! (a leave—taking)
خۇداغا شۈكۈر.

Cheers! (when drinking)
خوش ئەمىسە!
Godbye!
خوشاك. ئى [hoxaŋ]
a meat pasty
خوشلاش-خوشلاشماق. پ
[hoxlaxmaq]
to say goodbye
خولۇپ. تەق [holup]
slurp, gulp
خولۇپپىدە. رەۋ [holuppidə]
with a slurping, gulping noise
خولۇپ-خولۇپ. تەق
[holup—holup]
slurp slurp:
ئۇ سۈيقاشنى خولۇپ -خولۇپ قىلىپ ئىچىۋەتتى.
He slurped down his noodle soup.
خولېرا. ئى [holera:]
cholera
خويمۇ. رەۋ [hoymu]
very, extremly:
خويمۇ ياخشى
exellent
خۇپتەن. ئى [huptən]
evening prayers
خۇپسەن. سۈپ [hupsən]
feigning ignorance:
خۇپسەن ئادەم
a person who feigns

ئۇ پەقەت خۇراپاتلىق.
That's just superstition
خۇراپىي. سۈپ [hura:piy]
superstitions:
خۇراپىي ئۆرپ-ئادەتلەر.
superstitious customs
خۇراپىيلارچە. رەۋ
[hura:piylarqə]
supertitiously
خۇرجۇن. ئى [hurjun]
a saddle bag
خۇرسەن. رەۋ [hursən]
happy, joyful:
كەلگەنلىكىڭىزگە خۇرسەنمەن.
I'm so glad you've come.
خېتىڭىزنى تاپشۇرۇۋ ئېلىپ
ناھايىتى خۇرسەن بولدۇم.
I was very pleased to
recieve your letter.
خۇرسەنلىك. ئى [hursənlik]
gladness, joy
خۇروچ. ئى [huruq]
ingredients, materials
خۇرۇم. ئى [hurum]
a kind of leather
خۇسۇس. ئى [husus]
about, concerning; reason,
cause
سىز بۇ خۇسۇستا كىم بىلەن
سۆزلەشتىڭىز؟
Who did you talk with
about this?

Thank God.
خۇداسىز. سۈپ [huda:siz]
atheistic, godless
خۇداسىزلىق. ئى
[huda:sizlik]
atheism, godlessness
خۇداۋەندە. ئى
[huda:wəndə]
God, Lord
خۇدايتائالا. ئى
[hudaytaa:la]
God Almighty
خۇددى. رەۋ [huddi]
as if, just as though
ئۇ خۇددى ھەممە ئىشنى
بىلىدىغاندەك سۆزلەيدىكەن.
He talks as if he knows all
about everything.
خۇدۇك. ئى [hudük]
suspicion, misgiving
خۇدۇكچان. سۈپ
[hudükqan]
suspicious, apprehensive
خۇدۇكلەنمەك. پ
[hudüklənmək]
to suspect, have misgivings
خۇراپات. ئى [hurapat]
a superstition
خۇراپاتلىق. ئى [hurapatlik]
superstition:
خۇراپاتلىقنى يوقاتماق
to wipe out superstition

مەن مۇشۇ خۇسۇستىن ۋاقتىدا كېلەلمىدىم.
For this reason I was unable to arrive on time.

خۇسۇسەن. رەۋ [hususən]
especially, particularly

خۇسۇسىي. سۈپ [hususiy]
private:
خۇسۇسىي مۇلۈك
private property
خۇسۇسىي مەكتەپ
a private school

خۇسۇسىيەت. ئى [hususiyət]
a characteristic, specially:
يەرلىك خۇسۇسىيەت
a local speciality

خۇسۇسىيلىق. ئى [hususiylik]
selfishness, self—interest

خۇش. سۈپ [hux]
happy, wonderful:
خۇش ئاۋاز
a good voice
خۇش پۇراق
a wonderful smell
خۇش پۇراقلىق ئۆسۈملۈكلەر
fragrant plants
خۇش خەۋەر
good news
خۇش خەت
calligraphy

خۇشى كەلمەك. پ
to be in the mood:
خۇشى كەلگەندە، ئۇ قالتىس ئىشلەيدۇ.
If he's in the mood, he works very hard.

خۇشى كەتمەك. پ
to no longer enjoy
خۇش كەپسىز!
I'm glad you come!
خۇش -ۋاق بۇلۇڭ!
I wish you well!

خۇشال. رەۋ [huxal]
glad, happy

خۇشال بولماق. پ
to be pleased, rejoice:
سىزنى كۆرۈپ ناھايىتى خۇشال بولدۇم.
I'm very glad to meet you.
ئۇ ناھايىتى خۇشال بولدى.
He was very pleased.
خۇشال بولۇڭلار!
Rejoice!

خۇشال -خۇرام. رەۋ [huxal—huram]
happily, gladly

خۇشال-خۇرام‌لىق. ئى [huxal—huramlik]
happiness, joy

خۇشاللان-خۇشاللانماق. پ [huxallanmak]
to be happy, glad

خۇشاللىق. ئى [huxalliq]
happiness, joy

خۇشامەت. ئى [huxa:mət]
flattery, adulation

خۇشامەت قىلماق. پ
to flatter

خۇشامەتچى. ئى
[huxa:mətqi]
a flatter, sycophant

خۇشامەتچىلىك. ئى
[huxa:mətqilik]
flattery, adulation

خۇشتار. ئى، سۈپ [huxtar]
a hobby, activity one finds pleasure in

سىز نېمىگە خۇشتار؟
What is you hobby?

ئەدەبىياتقا خۇشتار ئادەم
a person who loves literature

خۇشتار بولماق. پ
to enjoy, find pleasure in

خۇشتارلىق. ئى [huxtarliq]
pleasure, enjoyment

خۇلاسە. ئى [hula:sa]
a summary, result, conclusion

خۇلاسىگە كەلمەك
to come to a conclusion

مەن شۇنداق خۇلاسىگە كەلدىم.
That's the conclusion I've come to.

خۇلاسىلە-خۇلاسىلىمەك. پ
[hula:silimək]
to conclude, summarize

خۇلق. ئى [hulk]
nature, temperament:

خۇلقى ياخشى ئايال
a good—natured woman

خۇلقلۇق. سۈپ [hulqluq]
tempered, natured

خۇمار. ئى [humar]
an addiction, habit

خۇمار بولماق. پ
to be addicted:

تاماكا خۇمارى
cigartte addiction

خۇماردىن چىقماق
to break a habit

خۇمارلاش-خۇمارلاشماق. پ
[humarlaxmaq]
to sparkle(of eyes):

ئۇنىڭ كۆزى خۇمارلىشىپ كېتىپتۇ.
Her eyes sparkled.

خۇمدان. ئى [humdan]
a kiln:

خىش خۇمدىنى
a brick kiln

خۇن. ئى [hun]
blood, human life; menstruation:

خۇن دەۋاسى
a case invoving a muder

خۇن كەلمەك. پ
to menstruate
خۇنسىز. سۈپ [hunsiz]
pale, lifeless:
خۇنسىز چىراي
a pale face
خۇنسىز كۆز
lifeless eyes
خۇنۈك. سۈپ [hunük]
pale, colourless, gloomy, dismal:
خۇنۈك چىراي
a pale face
خۇنۈكلەشـخۇنۈكلەشمەك. پ
[hunükləxmək]
to be become pale, dismal
خۇي. ئى [huy]
nature, temperment:
خۇيى يامان
bad—tempered
بۇ قىزنىڭ خۇيى يامان.
This girl has a bad temper.
خۇيى تۇتماق. پ
to lose one's temper
خۇي-پەيل. ئى [huypəyl]
temper, disposition
خۇيزۇ. ئى [huyzu]
Tungan nationality
خۇيلا-خۇيلىماق. پ
[huylimak]
to paper(a wall etc.)
خۇيلاڭ-خۇيلانماق 1. پ
[huylanmak]
to be covered with paper
خۇيلانماق 2. پ
[huylanmak]
to lose one's temper
خۇيلۇق. سۈپ [huyluk]
bad—tempered, unpredictable:
بۇ خۇيلۇق ئات.
This horse is temperamental.
خېرىدار. ئى [heridar]
a customer, shopper, patron
خېرىدار چاقىرماق. پ
to invite, draw customer
خېلى. رەۋ [heli]
quite, rather, fairly:
ئۇ خېلى ئەقىللىق.
He's quite intelligent.
خېمىر. ئى [hemir]
leaven, dough
خېمىر يۇغۇرماق. پ
to knead dough
خېمىرتۇرۇچ. ئى
[hemirturuq]
yeast, bookish learning:
ئۇنىڭ قورسىقىدا خېلى خېمىر تۇرۇچ بار.
He's quite a scholar.
خېنە. ئى [henə]
balsam wood
خېيىم-خەتەر. ئى
[heyim—hətər]
danger, risk

خەيىم-خەتەرگە يولۇقماق
to be in danger
خىتابنامە. ئى [hitabna:mə]
a manifesto, proclamation
خىجالەت. ئى [hija:lət]
shame, embarrassment:
خىجالەتتە قالدۇرماق
to be shy, embarrassed
خىجالەتتىن چىقماق
to satisfy a demand
خىجالەتتە قالماق
to be embarrassed
خىجالەتچىلىك. ئى
[hijalətqilik]
shame, embarrassment
خىجىل. رەۋ [hijil]
ashamed, embarrassed
خىجىل بولماق. پ
to be ashamed, embarrassed:
ئۆزىڭىزدىن خىجىل بولمامسىز؟
Aren't you ashamed of yourself!
خىجىللىق. ئى [hijillik]
shame, embarrassment
خىراجەت. ئى [hirajət]
expenses, fees:
يول خىراجىتى
travel expenses
ئۆي خىراجىتى
housekeeping expenses
ئوقۇش خىراجىتى ئالتە يۈز دوللار
Tuition fees are six hundred dollars.
خىرە. سۈپ [hirə:]
dim, faint
چىراغنىڭ نۇرى بەك خىرە.
The light is very dim.
خىرەلەشمەك-خىرەلەشمەك. پ
[hirə:ləxmək]
to be dim, faint:
تاڭ ئاتار ۋاقتىدا يۇلتۇزلار خىرەلەشتى.
The stars have grown dim with the light of dawn
خىرت-خىرت. تەق
[hirt—hirt]
the sound of crying, sobbing
خىرتىلداپ-خىرتىلدىماق. پ
[hirtildimak]
to cry, sob:
خىرتىلداپ يىغلىماق
to sob, wail
خىر-خىر. تەق [hri—hir]
the sound of laughter:
خىر-خىر قىلىپ كۈلمەك. پ
to giggle
خىرقىراپ-خىرقىرىماق. پ
[hirkirimak]
to roar, howl
خىرقىراق. سۈپ [hirkirak]
hoarse, husky, rasping
خىرىلداپ-خىرىلدىماق. پ
[hirildimak]

to wheeze, snore

خىزمەت. ئى [hizmət]
work, job, occupation, employment:
خىزمىتىڭىز نېمە؟
What's your job?
مەن خىزمىتىمنى ياخشى كۆرىمەن.
I like my work.
خىزمەتكە بارماق. پ
to go to work
خىزمەتتىن چۈشمەك. پ
to knock off, stop work
خىزمەت قىلماق. پ
to serve:
ئۇ پادىشاھنىڭ خىزمىتىنى قىلىدۇ.
He serves the king.
خىزمەتچى. ئى [hizmətqi]
a worker, servant, house—help
خىزمەتداش. ئى [hizmətdax]
a colleague, work—mate
خىزمەتكار. ئى [hizmətkar]
a servant
خىسلەت. ئى [hislət]
moral character, qualities, style:
ئەسكەرلەرگە خاس خىسلەت
the special qualities of a soldier

خىسلەتلىك. سۈپ [hislətlik]
character, qualities:
ياخشى خىسلەتلىك ئادەم
a man of good moral character
خىش. ئى [hix]
a brick:
خىش ئۆي
a brick house
خىش پىشۇرماق. پ
to bake bricks
خىشچى. ئى [hixqi]
a bricklayer
خىل 1. ئى [hil]
a kind, type, sort:
بىر نەچچە خىل
several kinds
بىر خىل
the same, similar
ئىككى خىل
dissimilar, two kinds
خىللارغا ئاجراتماق. پ
to classify, sort
خىل 2. ئى [hil]
an opponent, rival
خىل 3. سۈپ
exellent, first—rate:
خىل قوشۇن
highly — trained, crack troops
خىلاپ. سۈپ [hilap]
contrary to, against:

قانۇنغا خىلاپ
contrary to the law, illegal
ئىنتىزامغا خىلاپ
in violation of discipline
خىلاپلىق. رەۋ [hilaplik]
in violation of, contrary to
خىللا-خىللىماق. پ
[hillimak]
to choose, select:
ئۇرۇك خىللىماق
to select apricots
خىلمۇخىل. سۈپ [hilmuhil]
various, different (kinds):
خىلمۇخىل پىكىرلەر
different ideas
خىلۋەت. سۈپ [hilwat]
lonely, desolate:
خىلۋەت جاي
a desolate place
خىمىيە. ئى [hi:miyə]
chemistry:
ئۆزگىنىك خىمىيە
organic chemistry
خىمىيىلىك. سۈپ
[hi:miyilik]
chemical:
خىمىيىلىك رېئاكسىيە
a chemical reaction
خىيال. ئى [hiyal]
an idea, imagination:
ئۇنىڭ خىيالى بىر يەردە ئەمەس.
He's doubleminded.

بۇ خىيال ئەمەس، بەلكى
ھەقىقەت.
That's not imaginary,
that's true.
خىيالغا چۆممەك. پ
to daydream, be lost in
thought
خىيالغا كەتمەك. پ
to start thinking
خىيالغا كەلتۈرمەك. پ
to recall, think of, realize:
مەن بۇ ئىشنى ئەسلا خىيالىمغا
كەلتۈرمىگەندىم.
I hadn't dreamed of this
originally.
مەن سىزنى ئۇنىڭ سىڭلىسى
ئىكەنلىكىڭىزنى خىيالىمغىمۇ
كەلتۈرمەپتىمەن.
I didn't realize you were
his sister.
خىيالپەرەس. سۈپ
[hiyalpərəs]
a daydreamer, fantasizer
خىيالپەرەسلىك. ئى
[hiyalpərəslik]
daydreaming, fantasy
خىيالچان. سۈپ [hiyalqan]
a day—dreamer, fantasizer
خىيالىي. سۈپ [hiya:liy]
imaginary, unreal, utopian
خىيانەت. ئى [hiya:nət]
treachery, disloyalty

خيانەت قىلماق. پ
to betray:
ئۇ ئۆزىنىڭ دوستلىرىغا
خيانەت قىلدى.
He betrayed his friends.
خيانەتچى. ئى [hiya:nətqi]
a traitor, turncoat
خيانەتچىلىك. ئى
[hiya:nətqilik]
treachery, disloyalty
خيانەتكار. ئى
[hiya:nətkar]
a traitor, turncoat

د

داپ. ئى [dap]
a tambourine — like
instrument
داپ چالماق. پ
to play the dap
داپچى. ئى [dapqi]
a dap player
داپ-دۇمباق. ئى
[dap—dumbaq]
drums and daps
داپشاق. سۈپ [dapxaq]
brazen, shameless, immodest:
داپشاق ئايال
a brazen woman
داپشاقلىق. ئى [dapxaqlik]
a lack of modesty
shamelessness
دات. ئى [dat]
rust, corrosion:
تۆمۈر دېتى
iron rust
دات باسماق. پ
to rust, corrods
دات چىقارماق. پ
to get rid of rust
داتلاش-داتلاشماق. پ
[datlaxmaq]
to rust, corrode:
بۇ پىچاق داتلىشىپتۇ.
The knife is rusty.
داتلاشتۇر-داتلاشتۇرماق. پ
[datlaxturmaq]
to cause to rust, corrods
داجا-داجىماق. پ [dajimaq]
to jump aside, dodge
داچەن. ئى [daqən]
a valuable coin
داخان. ئى [da:han]
a witch—doctor, witch
داخانلىق. ئى [da:hanlik]

[dadmuamilə]
contact, association

دادۇر. ئى [dadur]
a soya bean

دادۇر-پۇرچاق. ئى
[dadur—purqaq]
a snack, food eaten between meals

دادۇي. ئى [dadüy]
a brigade (part of a commune)

دادىل. سۇپ [da:dil]
brave, daring:

دادىل ئادەم
a brave man

دادىللاش-دادىللاشماق. پ
[dadillaxmaq]
to be brave, courageous

دادىللىق. ئى [da:dillik]
bravery, courage

دادىللىق بىلەن. رەۋ
bravely, courageously

داراق. تەق [daraŋ]
a bang, clatter

داراق-دۇرۇق. تەق
[daraŋ—duruŋ]
a bang, a clatter

داراڭشا-داراڭشىماق. پ
[daraŋximaq]
to make a clatter, clang:

داراڭلا-داراڭلىماق. پ
[daraŋlimaq]
sorcery, sooth—saying

داخىل. رەۋ [da:hil]
see below

داخىل بولماق. پ
to take part in, attend:

زىياپەتكە داخىل بولماق
to attend a banquet

داد. ئى [dad]
suffering, hardship

داد ئېيتماق. پ
to vent one's grievances

دادىغا يەتمەك. پ
to sympathize

دادا. ئى [dada]
father, daddy

داد-پەرياد. ئى
[dad—pəryad]
suffering, hardship

داد-پەرياد كۆتۈرمەك. پ
to complainn, moan

داد-پەرياد ئۇقۇماق. پ
to vent one's grivances

دادخور. سۇپ [dadhor]
fond of recounting one's hardships:

دادخور ئادەم
one who enjoys talking about his troubles

دادلا-دادلىماق. پ
[dadlimaq]
to complain, grumble

داد-مۇئامىلە. ئى

to make a caltter, clang:
پەتنۇس يەرگە چۈشۈپ داراڭلاپ كەتتى.
The tray fell to the ground with a clang.

دارامەت. ئى [dara:mət]
income, salary:
يىللىق دارامەت
annual salary

دارامەتسىز. سۈپ
[dara:mətsiz]
without any income, revenue

دارامەتلىك. سۈپ
[dara:mətlik]
having an income, profitable

داروۋىنىزم. ئى [darwinizm]
Darwinism

دارىمەق. پ [darimaq]
to be tainted, soiled with:
نانغا بىنزىن دارىپ قاپتۇ.
Petrol has tainted the bread.
مەن ئۇنىڭ ئۆيىگە دارىپ باقمىدىم.
I've never so much as darkened the door of their house.

داس. ئى [das]
a basin, large bowl for washing

داستان. ئى [dastan]
an epic poem

داستانچى. ئى [dastanqi]
a story, —teller

داستانچىلىق. ئى
[dastanqilik]
epic poetry

داستىخان. ئى [dastihan]
a cloth on which food is laid, table—cloth:
داستىخان سالماق
to serve food (esp. to a guest)
داستىخىنى كەڭ
hospitable, generous

داغ 1. ئى [dao1]
a mark, spot, stain:
ئۇنىڭ يۈزىدە قارا دېغى بار.
He has a black mark on his face.
بۇ كىيىمدا ماي دېغى بار.
There is a spot on grease on the dress.
قان دېغى
a blood stain

داغ2. ئى [dao1]
a pain, injury, wound:
كۆڭلىگە داغ سالماق
to have hurt feelings

داغدا قالماق. پ
to be hurt, wounded

داغدۇغا. ئى [dao1du2a]
force, power, lustre:
يىغىن داغدۇغا بىلەن ئېچىلدى.
The meeting opened in style.

داغدۇغىلىق. سۈپ

to be famous, well—known

داڭدار. سۈپ [daŋdar]

famous, well—known:

داڭدار ئەرباب

a famous personage

داڭگۇي. ئى [daŋguy]

a species of flower

داڭلا-داڭلىماق. پ

[daŋlimaq]

to praise, recommend

داڭلىق. سۈپ [daŋliq]

famous, popular, well—known:

داڭلىق ناخشىچى

a popular singer

داڭلىق رەسسام

a well—known painter

دالا. ئى [dala:]

open country, countryside

دالا تامىقى. ئى

a picnic

دالالەت. ئى [dala:lət]

a guide, leader

دالالەت قىلماق. پ

to lead, guide, supervise

دالان. ئى [dalan]

an outhouse

دالدا. ئى [dalda]

a shelter, hide—out

دالدىغا ئالماق. پ

to take shelter, hide:

مېنى دالدىغا ئېلىڭ.

[daoɹduoɹilik]

grand, ceremonious:

داغدۇغىلىق نامايىش

a grand parade, march—past

داغلا-داغلىماق. پ

[daoɹlimaq]

to fry, deepfry

داغۇر. ئى [daoɹur]

Daur nationality

داغۇرچە. رەۋ [daoɹurqə]

the Daur language

داق. سۈپ [dak]

see below

داق يەر. ئى [dak yər]

empty, unused ground

داقا-دۇمباق. ئى

[daqa—dumbaq]

gongs and drums

داق-دۇق. تەق [daq—duq]

a clatter, clang, bang

داققىدە. رەۋ [daqqidə]

with a clatter, clang:

ئۇ ئورۇندۇقنى داققىدە قويۇپ چىقىپ كەتتى.

He got up noisily from the chair and went out.

داڭ1. ئى [daŋ]

a bell, gong

داڭ 2. ئى [daŋ]

reputation, name

داڭ چىقارماق. پ

Please give me shelter.

بوراندىن دالدىلانماق. پ
to shelter from a storm

دامخور. سۈپ [damhor]
pretentious, boastful

دامخورلۇق. ئى
[damhorluq]
boasting, bragging

دامولللا. ئى [damolla]
a learned mullah

دان. ئى [dan]
a grain, kernel:
بۇغداي دېنى
a grain of wheat

دانا. سۈپ [da:na:]
wise, understanding

دانالىق. ئى [da:na:liq]
wisdom, understanding

دانە. م [da:nə]
a measure word:
بىر دانە تۇخۇم
one egg

دانە-دانە. م [da:nə—da:nə]
one by one, each one

دانلا-دانلىماق. پ
[danlimaq]
to peak (of birds)

دانلاش-دانلاشماق. پ
[danlaxmaq]
to peck each other

دانلىق. سۈپ [danliq]
grain, cereal:
دانلىق زىرائەت
cereal crops

دانىخورەك. ئى [da:nihorək]
acne, spots

دانىشمەن. سۈپ
[da:nixmən]
knowledgeable, wise:
دانىشمەن بوۋاي
a wise old man

دانىلا-دانىلىماق. پ
[da:nilimaq]
to seperate, split up:

دانىلاپ ساتماق. پ
to sell individually

دانىلاپ تېرىماق. پ
to plant seeds one by one

داھىي. ئى [da:hiy]
a leader, commander

داھىيانە. سۈپ [da:hiya:na]
wise, brilliant:
داھىيانە ئالدىن كۆرەرلىك
brilliant foresight

داۋا1. ئى [dawa:]
treatment, remedy:
باش ئاغرىقىنىڭ داۋاسى
a remedy for a headache
داۋاسى يوق ئاغرىق
an incurable disease or pain

داۋا2. ئى [dawa:]
reprimand, telling off

داۋالا-داۋالىماق. پ
[dawa:limaq]

The meeting lasted for three hours

داۋاملاشـ‌داۋاملاشماق. پ [dawamlaxmaq]
to last, continue for

داۋاملاشتۇر‌ـداۋاملاشتۇرماق. پ [dawamlaxturmaq]
to continue, keep on:

ئۇ سۆزىنى داۋاملاشتۇردى.
He went on talking.

داۋاملىق. رەۋ [dawamliq]
always, continually:

داۋاملىق بېرىش-كېلىش قىلماق
to always be coming and going

داۋان. ئى [dawan]
a mountain slope, hillside

داۋبەن. ئى [dawban]
a highway maintenance squad

داۋراڭ. ئى [dawraŋ]
impetus, momentum

داۋراڭ سالماق. پ
to disclose, make public

داۋلى. ئى [dawli:]
reason, sense

داۋلىسىز. سۈپ [dawli:siz]
unreasonable, untenable

داۋلىلاشـ‌داۋلىلاشماق. پ [dawli:laxmaq]
to argue, discuss

داۋىخور. سۈپ [dawihor]
to treat, cure:

دوختۇرلار ئۇنى ياخشى داۋالاپ ئۆيىگە ئەۋەتتى.
The doctors treated him and sent him home.

باش ئاغرىقىنى داۋالاشنىڭ ئەڭ ياخشى ئۇسۇلى قايسى؟
What is the best treatment for a headache?

داۋالاتـ‌داۋالاتماق. پ [dawa:latmaq]
to have someone treated

داۋالانـ‌داۋالانماق. پ [dawalanmaq]
to be treated, cured

داۋالغۇـ‌داۋالغۇماق. پ [dawaloŋumaq]
to rage, surge:

دېڭىز سۈيى داۋالغۇپ تۇراتتى.
The sea was raging.

داۋام. ئى [dawam]
continuation, follow on:

داۋامى بار.
To be continued.

بەش يىل داۋامىدا
for five years

داۋام قىلماق. پ
to continue, last:

ئۇلار ئىشلەشنى داۋام قىلدى.
They kept on working.

مەجلىس ئۇچ سائەت داۋام قىلدى.

one who enjoys rebuking others

داغىر. ئى [da:ir]
about, concerning:
دېھقانچىلىققا داغىر كىتابلار
books about farming

داغىره. ئى [daira]
area, scope, limit
هوقۇق داغىرىسى
the limits of the law
قۇتۇپ داغىرىسى
the Polar circle
بۇ فابرىكىنىڭ داغىرىسى بەك چوڭ ئىكەن.
The factory covers a large area.

داغىم. رەۋ [da:im]
frequently, often, always:
ئۇ بىزنى داغىم يوقلايدۇ.
He visit us frequently.
مەن داغىم ئاشخانىدا تاماق يەيمەن.
I always eat in the canteen.

داغىملىق. سۈپ [da:imlik]
everyday, common place, usual:
داغىملىق خىزمەت
everyday work

داغىمىي. سۈپ [da:imiy]
regular, continuous, standing:
ئۇ داغىمىي مېھمان.
He is a regualr guest.

داغىمىي كومىتېت
standing committee

دەـدېمەك. پ [demək]
to say, tell, call:
نېمە دېدىڭىز؟
What did you say?
ئۇ سودىلىق قىلىشقا بارىمەن دېدى.
He said he was going out on business.
مەن ساڭا بارما دېگەن ئىدىمغۇ.
I told you not to go.
ئۇنىڭغا دەپ قوي، مەن ئەتە كەچ كېلىپ ئۇنى يوقلايمەن.
Tell him, I'll come and see him tomorrow evening.
بۇنى نېمە دەيسىز؟
What do you call this?
دېمەك، نەتىجىلىرىمىز زور.
In short, our results are exellent.
ئۇ ھاۋا سوغۇق دەپ كەلمىدى.
He didn't come because it was cold.

دەپتەر. ئى [dəptər]
a notebook

دەپسەندە. ئى [dəpsəndə]
see below:

دەپسەندە بولماق. پ
to be oppressed, down—trodden

دەپسەندە قىلماق. پ

to oppress, devastate
دەپنە. ئى [dəpnə]
a burial
دەپنە قىلماق. پ
to bury
ئۇ ئۈرۈمچىدە دەپنە قىلىندى.
He was buried in Urumqi.
دەپنە مۇراسىمى
a funeral
دەججال. ئى [dəjjal]
a demon, false prophet
دەخلى. ئى [dəhli]
effect, influence:
بۇ ئىشنىڭ ئوقۇشىغا نېمە دەخلىسى بار؟
What effect does this have on study?
دەخلى بولماق. پ
to hinder, impede
دەخلى قىلماق. پ
to interfere with, obstruct
دەخلىسىز. سۈپ [dahlisiz]
inviolable, sacrosanct
دەخمىزە. ئى [dəhmi:zə]
encumbrance, nuisance:
بۇ بالا ماڭا دەخمىزە بولدى.
This child is a nuisance.
دەرەخ. ئى [dərəh]
a tree:
دەرەخ شاخلىرى
tree branches
دەرەخ سايىسى
the shade of a tree
مېۋىلىك دەرەخ
a fruit tree
دەرەخلىك. سۈپ [dərəhlik]
with trees
دەرد. ئى [dərd]
pain, suffering, hardship:
دەرد تارتماق. پ
to suffer
دەرد-ئەلەم. ئى
[dərd—ələm]
pain, suffering
دەرد-ئەھۋال. ئى
[dərd—ahwal]
pain, suffering:
دەرد-ئەھۋالىنى ئېيتماق
to recount one's hardships
دەردلەشمەك. پ
[dərdləxmək]
talk about one's troubles
دەردمەن. ئى [dərdmən]
a person who has suffered much
دەررۇ. رەۋ [dərru]
immediately, at once
دەرس. ئى [dərs]
a lesson:
دەرس جەدۋىلى
a class timetable
دەرستىن سىرتقى ھەرىكەت
extra—curricular activities
دەرسكە كىرمەك

to go to class
دەرستىن چۈشمەك
to come out of class
دەرس ئۆتمەك
to teach:
سىز ھەپتىدە قانچە سائەت
دەرس ئۆتىسىز؟
How many hours do you teach a weak?
مەن تەنتەربىيە دەرسى ئۆتىمەن.
I teach sports.
دەرسخانا. ئى [dərs'hana]
a classroom
دەرسلىك. ئى [dərslik]
teaching material
دەرسلىك كىتاب
a textbook
دەرغەزەپ. ئى [dəroəzəp]
anger, annoyance:
دەرغەزەپكە كەلمەك. پ
to get angery, feel annoyed
دەرگاھ. ئى [dərgah]
a palace:
پادىشاھنىڭ دەرگاھى
the king's palace
دەرگۇمان. رەۋ [dərguman]
in doubt, not altogether believing
دەرمان. ئى [dərman]
power, strength, energy:
دەرمانىم يوق.
I feel weak.
دەرمان بولماق. پ
to effect powerfully:
بۇ دورا مېنىڭ دەردىمگە دەرمان بولدى.
The medicine has had a wonderful effect on me.
دەرھال. رەۋ [dərhal]
immediately, at once
دەرۋازا. ئى [dərwa:za]
a gate, door
دەرۋازىۋەن. ئى [dərwa:ziwən]
a gate — keeper, door—keeper
دەرۋەقە. رەۋ [dərwə:kə]
as expected, sure enough, in fact
دەرۋىش. ئى [dərwix]
a dervish, travelling seer
دەرىجە. ئى [dərijə]
grade, degree, voice (in grammar):
دەرىجىسى ئۆرلىمەك
to go up a grade
دەرىجىسى تۆۋەنلىمەك
to go down grade
دەرىجە سان. ئى
ordinal number
مەجھۇل دەرىجە
passive voice
دەرىجىلىك. سۈپ [dərijilik]

grade, rank:
يۇقىرى دەرىجىلىك كادىر
a high ranking cadre
دەريا. ئى [dərya:]
a river, stream:
دەريا بويى
by the river
دەريا قىرغىقى
the river bank
تارىم دەرياسى
the Tarim river
دەز. ئى [dəz]
a crack, rift:
دەزى بار چىنە
a cracked bowl
دەز كەتمەك. پ
to crack, split:
ئەينەك دەز كېتىپتۇ.
The glass has cracked.
دەزمال. ئى [dəzmal]
an iron:
كىيىمگە دەزمال سالماق
to iron clothes
دەزمالالاـدەزمالالماق. پ
[dəzmallimak]
to iron:
كۆڭلىكىمنى دەزمالالاپ قويۇڭ.
Please iron my shirt.
دەس. رەۋ [dəs]
straight, upright
دەس تۇرماق. پ
to stand up:
ئۇ ئورنىدىن دەس تۇردى.
He stood up straight.
دەستە. م [dəstə]
a bunch, handful:
بىر دەستە گۈل
a bunch of flowers
دەستەك. ئى [dəstək]
a lever, a laughing matter
, indiscretion
دەستىلەـدەستىلىمەك. پ
[dəstilimək]
to pile up, stack:
نانىنى دەستىلىمەك
to stack bread
دەسسەـدەسسىمەك. پ
[dəssimək]
to tread on, step on:
دەسسەپ ئۆلتۈرمەك
to trample to death
مەن مىخقا دەسسۈدىم.
I trod on a nail.
دەسسەلـدەسسەلمەك. پ
[dəssəlmək]
to be trampled, stamped on
دەسلەپتە. رەۋ [dəsləptə]
at first, originally:
دەسلەپتە ئۇ بىلمەيتتى، كېيىن
باشقىلار ئۇنىڭغا ئۇقتۇردى.
He didn't know at first,
then other people told him.
دەسلەپكى. سۈپ [dəsləpki]
first, original:

دەسلەپكى قەدەم
the first step
دەسلەپكى لاھىيە
the original design
دەسمالال-دەسمالىماق. پ
[dəsmallimaq]
to wipe down, wipe clean:
جوزىنى دەسمالىماق
to wipe the table
دەسمايە. ئى [dəsma:yə]
capital, funds
دەسمايىلىك. سۈپ
[dəsma:yilik]
having capital, funds
دەشت. ئى [dəxt]
a wilderness, desert
دەشت-باياۋان. ئى
[dəxt—bayawan]
a wilderness, desert
دەقىقە. ئى [dəqiqə]
a second, moment
دەككە. ئى [dəkkə]
a reprimand, rebuke
دەككە يېمەك. پ
to be reprimanded, told off
دەككە-دۈككە. ئى
[dəkkə—dükkə]
panic, terror, fear
دەككە-دۈككىدە قالماق. پ
to be afraid, terrified
دەڭ. ئى [daŋ]
inn, motel

دەڭسە-دەڭسىمەك. پ
[dəŋsimək]
to estimate weight:
دەڭسەپ باققىنا، بۇنىڭ
ئېغىرلىقى قانچىلىك چىقار.
Tell me how much you
think this weight?
دەل. رەۋ [dəl]
exactly, precisely:
دەل ۋاقتىدا
right on time
ئوق نىشانغا دەل تەگدى.
The bullet hit the target
squarely.
دەل كەلمەك. پ
to fit, suit
بۇ شلىپە سىزگە دەل كېلىدۇ.
The hat suits you.
دەلتە. سۈپ [dəltə]
foolish, muddle—headed
دەل-دەرەخ. ئى
[dəl—dərəh]
trees, vegetation
دەلدەڭ. سۈپ [dəldəŋ]
vertical, pointed:
دەلدەڭ قۇلاق
pointed ears
دەلدەڭشە-دەلدەڭشىمەك. پ
[dəldəŋximək]
to stagger, totter
دەلدەڭلە-دەلدەڭلىمەك. پ
[dəldəŋlimək]

a short time:
بىر دەمدىن كېيىن
in a minute
بىر دەم ساقلاپ تۇرۇڭ.
Wait just a moment.
دەم2. ئى [dəm]
a breathe, respiration:
دەم سقىلماق
to pant, breathe heavily
دېمىڭنى چىقارما.
Calm down.
دەم ئالماق. پ
to breathe, rest, relax
بىز يەكشەنبە كۈنلەردە دەم ئالىمىز.
On Sundays we relax.
دەم ئېلىش كۈنى
a day of rest
دەملە-دەملىمەك. پ
[dəmlimək]
to infuse:
چاي دەملىمەك
to infuse tea
دەمىدە. ئى [dəmi:də]
an incantation:
دەمىدە سۇيى
water given to sick or dying people
دەمىدە سالماق. پ
to recite, read incantations:
دەھشەت. ئى [dəhxət]
ferocity, savageness
to stagger, totter
دەلدەڭلەپ ماڭماق. پ
to stagger, totter
دەللال. ئى [dəllal]
a middleman, madame, pimp
دەلمۇ-دەل. رەۋ
[dəlmu—dəl]
exactly
دەلىل. ئى [dəlil]
evidence, proof
دەلىل كەلتۈرمەك. پ
to cite, provide as evidence
دەلىلسىز. سۈپ [dəlilsiz]
groundless, unproven
دەللىلە-دەللىلىمەك. پ
[dəlillimək]
to prove, demonstrate:
مەسىلىنى پاكىتلار بىلەن دەللىلىمەك
to prove a case with facts
دەللىلىك. سۈپ [dəlillik]
demonstrable, having proof
دەلىل-ئىسپات. ئى
[dəlil—ispat]
evidence, proof
دەلىل-ئىسپاتسىز. سۈپ
[dəlil—ispatsiz]
groundless, unproveen
دەلىل-ئىسپاتلىق. سۈپ
[dəlil—ispatlik]
having demonstrable, proof
دەم1. ئى [dəm]

to lord over, rule a region

دەي. ئى [dəy]

a cassette

دراما. ئى [drama]

a drama

دراماچىلىق. ئى [dramiqilik]

acting, theatrics

دوپپا. ئى [doppa]

a Uighur cap

دوپدۇغلاق. سۈپ [dopduoilak]

short and fat, dumpy:

دوپدۇغلاق بالا

a dumpy child

دوپدۇمىلاق. سۈپ [dopdumilak]

round, circular

دوختۇر. ئى [dohtur]

a doctor, medic:

دوختۇر كېسەلنى يوقلىدى.

The doctor visited the patient.

دوختۇرخانا. ئى [dohturhana]

a hospital, clinic

دوختۇرلۇق. ئى [dohturluk]

medicine, medical work

دودەن. سۈپ [do:dan]

mischievous, naughty

دورا. ئى [do:ra]

a drug, medicine:

دورا ئۆسۈملۈكلەر

دەھشەتلىك. سۈپ [dəhxətlik]

ferocious, savage:

بۇ يەردە دەھشەتلىك بوران-چاپقۇن بولغان.

There was a violent storm here.

دەۋا. ئى [də:wa]

a lawsuit, litigation, allegation

دەۋا قىلماق. پ

to bring a lawsuit, to assert, allege

دەۋاگەر. ئى [də:wa:gər]

a prosecutor, one who brings a lawsuit

داۋالاش-داۋالاشماق. پ [də:wa:laxmak]

to bring a law suit against someone

دەۋەت. ئى [də:wət]

a call, invitation

دەۋەت قىلماق. پ

to call, invite

دەۋر. ئى [dəwr]

a period of time, age:

تاش دەۋرى

the Stone Age

دەۋر خۇسۇسىيتى

the characterisics of a period of history

دەۋر سۈرمەك. پ

medicinal plants

دوختۇر ماڭا ئازراق دورا بەردى.
The doctor gave me some medicine.

دورا دۇكىنى. ئى
a chemists, drugstore

دورا ئىچمەك. پ
to take medication

دورا-دورىماق. پ
[do:rimak]
to imitate, mime

بالىلار چوڭلارنىڭ ھەرىكىتىنى دوراشنى ياخشى كۆرىدۇ.
Children love to imitate adults.

دورا-دەرمان. ئى
seasoning, spices (for food)

دورامچى. ئى [do:ramqi]
a mimic

دورامچىلىق. ئى
[do:ramqilik]
mime, imitation

دورەم. ئى [do:rəm]
time, occasion:

بۇ دورەم مەن يېڭىمەن.
This time I'll win.

دورداي كالپۇك. ئى
[dorday calpuk]
a thick lip

دورىپۇرۇش. ئى
[do:ripurux]
a medicine seller

دورىپۇرۇشلۇق. ئى
[do:ripuruxluk]
medicine selling

دورىخانا. ئى [do:rihana]
a chemists, drug store

دورىگەر. ئى [do:rigər]
a medicine maker, pharmacist

دورىلا-دورىلىماق. پ
[do:rilimak]
to treat (plants):

دېھقانلار كېۋەزنى تېرىشتىن بۇرۇن چىگىتنى دورىلايدۇ.
The farmers treat the cotton seeds before planting.

دوزاخ. ئى [dozah]
hell, handes:

دوزاخ ئازابى
the torments of hell

دوست. ئى [dost]
a friend, companion:

دوست مەملىكەت
a friendly nation

ئۇ مېنىڭ ئەڭ يېقىن دوستۇم.
He is my best friend.

دوست تۇتماق. پ
to become friends

دوستانە. سۈپ [dosta:nə]
friendly, amicable

دوستانىلىك. ئى
[doata:nilik]
friendship

دوستلارچه. رەۋ [dostlarqa]
friendly, amicably
دوستلاش-دوستلاشماق . پ [dostlaxmaq]
to become friends, make friends
دوستلۇق. ئى [dostluk]
friendship:
دوستلۇق مۇسابىقىسى
a friendly match
دوسكا. ئى [doska]
a blackboard
دوغىسىمان. سۈپ [do:oisiman]
arched, curved
دوق. ئى [dok]
a threat, menace
دوق قىلماق. پ
to threaten:
باشقىلارنىڭ دوق قىلىشىدىن قورقماسلىق
to be unafraid of the threats of other's
دوقا. سۈپ [doqa]
protruding, bulging:
دوقا باش
a mis—shaped head
دوقال. ئى [doqal]
difficulty, crisis:
قىيىن دوقالغا دۇچ كەلمەك
to face a great crisis
دوق-دوق. تەق [dok—dok]
a crash, bang
دوققىدە. رەۋ [doqqida]
with a crashing sound:
ئۇ چىنىنى دوققىدە قويۇپ قويدى.
He put the bowl down with a crash .
دوقمۇش. ئى [doqmux]
a corner, angle:
كوچىنىڭ دوقمۇشى
the corner of the road
دوقۇر-دوقۇرماق. پ [doqurmaq]
to meet, run into, dash about
دوك. سۈپ [dok]
hunch—backed:
دوك ئادەم
a hunch—back
دوكتور. ئى [doktor]
a doctor (of philosophy)
دوكلات. ئى [doklat]
a report, account, statement:
بىز دوكلات يازدۇق.
We wrote a report.
دوكلات بەرمەك. پ
to report
دوكلاتچى. ئى [doklatqi]
a reporter,
دوگما. ئى [dogma]
dogma, religious belief
دوگماتىك. سۈپ [dogmatic]

دولقۇنلا-دولقۇنلىماق. پ
[dolqunlimaq]
to undulate, be wavy:
دەريا دولقۇنلاپ ئاقماقتا.
The river is white with rapids.
دولقۇنلۇق. سۈپ
[dolqunluq]
with waves:
قىسقا دولقۇنلۇق رادىئو
short wave radio
دوللار. ئى [dollar]
a dollar:
ئامېرىكا دوللىرى
American dollars
دومبايـدومبايماق. پ
[dombaymaq]
to bulge, swell:
قورساق دومبايماق
to have a bulging stomach
دومبايتـدومبايتماق. پ
[dombaytmaq]
to cause to bulge, swell:
قورسىقىنى دومبايتماق
to stick out one's belly
دومبىرا. ئى [dombira]
a Kazak two-stringed instrument
دومبىرچى. ئى [dombiriqi]
a dombira player
دومسايـدومسايماق. پ
[domsaymaq]
dogmatic
دوڭ. تەق [doŋ]
a clanging, ringing sound
دوڭ-دوڭ. تەق [doŋ—doŋ]
a clanging, ringing sound
دوڭغاق. سۈپ [doŋoɣaq]
bent, hunch-backed:
دوڭغاق بوۋاي
a bent old man
دوڭغاقلا-دوڭغاقلىماق. پ
[doŋoɣaqlimaq]
to be bent over, hunch-backed
دوڭغايـدوڭغايماق. پ
[doŋoɣaymaq]
to stoop, bent over
دوڭغايتـدوڭغايتماق. پ
[doŋoɣaytmaq]
to make someone stoop, bend
دولان. ئى [dolan]
a branch of Uighurs living around Mekit
دولقۇن. ئى [dolqun]
a wave, ripple:
دېڭىز دولقۇنلىرى
the waves of the sea
ئېلېكتر دولقۇنى
electric current
دولقۇنسىمان. سۈپ
[dolqunsiman]
like a wave, rippling

bad luck:
دومىلە باسماق
to have bad luck
دۇئا. ئى [dua:]
prayer,petition
دۇئا قىلماق. پ
to pray
دۇئا-تەكبىر. ئى
[dua:—təkbir]
prayer,petition
دۇئا-تەلەپ. ئى
[dua:—tələp]
prayers and petitions,
request
دۇئاگوي. سۈپ [dua:goy]
a praying person
دۇت. ئى [dut]
smoke,vapour:
تاماكا دۇتى
tabacco smoke
دۇتار. ئى [dutar]
a 2 stringed Uighur
musical instrument
دۇتارچى. ئى [dutarqi]
a dutar player
دۇتخانا. ئى [duthana]
air—vent
دۇچ. رەۋ [duq]
see below
دۇچ كەلمەك. پ
to meet,face
بالايىئاپەتكە دۇچ كەلمەك

to put on a long face
دوملا-دوملىماق. پ
[domlimaq]
to put,place:
ئۇ چاينى ئاغزىغا دوملاپ قويۇپ
ئىچمىدى.
He put the tea to his
mouth but didn't drink it.
دومىلا-دومىلىماق. پ
[domilimaq]
to tumble,roll down:
تاغدىن دومىلاپ چۈشمەك
to come rolling down the
hill
دومىلاق. سۈپ [domilaq]
round,circular:
دومىلاق يۈز
a round face
يەر شارى دومىلاق.
The earth is round.
دومىلاقلا-دومىلاقلىماق. پ
[domilaqlimaq]
to make into a circle,roll:
دومىلاقلاپ ئويناماق
to do cart—wheels
دومىلان-دومىلانماق. پ
[domilanmaq]
to tumble down,roll down
ئۇ تاغدىن دومىلىنىپ چۈشتى.
He rolled down the
mountain.
دومىلا. ئى [domi:la]

to meet with a disaster

دۇچار. رەۋ [duqar]

see below

دۇچار بولماق. پ

to happen, befall, meet with

دۇخاۋا. ئى [duhawa]

velvet cloth

دۇخۇپكا. ئى [duhupka]

an electric oven

دۇدۇقلا-دۇدۇقىلماق. پ

[dudukḷimak̦]

to stammer, stutter:

ئۇ دۇدۇقلاپ سۆزلىدى.

He spoke with a stammer.

دۇر. ئى [dur]

sediment, precipitation

دۇربۇن. ئى [durbun]

binoculars

دۇردۇن. ئى [durdun]

an expensive type of silk

دۇرۇس. سۈپ [durus]

right, correct:

كۆز-قارىشى دۇرۇس.

His opinion is correct.

دۇرۇسلا-دۇرۇسلىماق. پ

[duruslimak̦]

to correct, put right

دۇش. ئى [dux]

a shower, a wash

دۇغ. ئى [duo1]

sediment, precipitation

ياغنىڭ دۇغى

oil sediment

دۇكان. ئى [dukan]

a shop, store

دۇكانچى. ئى [dukanqi]

a shoopkeeper

دۇكاندار. ئى [dukandar]

a shopkeeper

دۇڭ. رەۋ [duŋ]

wholesale

دۇڭ ئالماق

to buy wholesale

دۇڭ ساتماق

to sell wholesale

دۇمباق. ئى [dumbak̦]

a drum:

جەڭ دۇمبىقى

a war drum

دۇمباق چالماق

to play the drum

دۇمباق يېرىلماق

to fail, run into difficulty

دۇمباقچى. ئى [dumbak̦qi]

a drum player

دۇمباقچىلىق. ئى

[dumbak̦qilik̦]

drum playing: flattery

دومبالا-دۇمبالىماق. پ

[dumbalimak̦]

to beat, hit

دۇنيا 1. ئى [dunya]

world, earth:

پۇتۇن دۇنيا

a cutting board(for meat, vegetables)

دۆشكەلە-دۆشكەلىمەك. پ [dəxkəlimək]

to censure, find fault

دۆڭ. سۈپ [dəŋ]

a slope, incline, hill:

قۇم دۆڭى

a sand dune

دۆڭ يول

a sloping road

دۆڭگە چىقماق. پ

to go up an incline

دۆڭگە-دۆڭگىمەك. پ [dəŋgimək]

to transfer, shift:

جاۋابكارلىقنى دۆڭگىمەك

to shift the responsibility

دۆڭلۈك. ئى [dəŋlük]

a hilly area

دۆلەت 1. ئى [də:lət]

a country, nation:

گۈزەل دۆلەت

a beautiful country

دۆلەت 2. ئى [də:lət]

fortune, luck

بەشىغا دۆلەت قۇشى قونماق

to strike lucky

دۆلەتلىك 1. سۈپ [də:lətlik]

national, nation—wide

دۆلەتلىك 2. سۈپ

the whole world

دۇنيا تىلى

Esperanto

هايۋاناتلار دۇنياسى

the animal world

دۇنيادىن ئۆتمەك. پ

to die, pass away

دۇنياغا كەلمەك. پ

to be born

دۇنيا 2. ئى [dunya]

wealth, goods

دۇنيالىق. ئى [dunyalik]

world, universe:

بۇ دۇنيالىق

the material world

ئۇ دۇنيالىق

the spiritual world

دۇنياۋى. سۈپ [dunya:wi]

earthly, belonging to this world

دۆت. سۈپ [dət]

stupid, foolish:

دۆت بالا

a stupid boy

دۆتلەشـدۆتلەشمەك. پ [dətləxmak]

to be stupid, foolish

دۆتلۈك. ئى [dətlük]

stupidity, foolishness

دۆش. ئى [dəx]

mound, mole—hill

دۆشە. ئى [dəxa]

oves

دۇپۇرلە-دۇپۇرلىمەك. پ
[düpürlimək]
to make a noise with one's feet:
ئاتلار دۇپۇرلەپ كەلدى.
The horses came galloping by.

دۇپۇلدە-دۇپۇلدىمەك. پ
[düpüldimək]
to beat, make a beating noise:
يۈرەك دۇپۇلدىمەك
the sound of the heart beating

دۇدۇت. تەق [düdüt]
a whistling sound, toot—toot

دۇررىدە. رەۋ [dürridə]
shouting, whooping:
بالىلار دۇررىدە تارقاپ كەتتى.
The children went on their way, shouting.

دۇشەنبە. ئى [düxənbə]
Monday

دۇشمەن. ئى [düxmən]
enemy, foe

دۇشمەنلەرچە. رەۋ
[düxmənlərqə]
with hostility, animosity

دۇشمەنلەشـ-دۇشمەنلەشمەك. پ
[düxmənləxmək]

[də:lətlik]
wealthy, rich

دۆلەتمەن. سۈپ
[də:lətmən]
wealthy, rich

دۆلەتمەنلىك. ئى
[də:lətmənlik]
wealth, riches

دۆۋە. ئى؛ م [də:wə]
a mound, pile
بىر دۆۋە توپا
a mound of earth
ئەخلەت دۆۋىسى
the rubbish pile

دۆۋە-دۆۋە. سۈپ
[dəwə—dəwə]
in piles, in mounds

دۆۋىلە-دۆۋىلىمەك. پ
[dəwilimək]
to pile up, collect in piles

دۆۋىلەت-دۆۋىلەتمەك. پ
[dəwilətmək]
to pile up, make into mounds

دۇپ-دۇپ. تەق [düp—düp]
boom—boom:
يۈرەك دۇپ-دۇپ قىلىپ سوقماق
the sound of the heart beating

دۇپۇر-دۇپۇر. تەق
[düpür—düpür]
the sound of footsteps, ho

to fall upside down
دۇم قويماق. پ
to place upside down:
چىنىنى جوزىغا دۇم قىلىپ قوي.
Put the bowl upside down on the table.
دۇم ياتماق. پ
to lie on one's front
دۇمبە. ئى [dümbə]
back
دۇمبەمنى يارىلاندۇرۇۋالدىم.
I hurt my back.
دۇمچەك. سۇپ [dümqək]
a hunchback
دۇمچەيـدۇمچەيمەك. پ
[dümqəymək]
to be bent over
دۇمچىيىپ ئولتۇرماق. پ
to sit hunched up
دۇم-دۇم. تەق [düm—düm]
blindman's buff (a children's game)
دۇم-دۇم ئوينىماق. پ
to play blind man's buff
دۇملە-دۇملىمەك. پ
[dümlimək]
to braise, cook slowly:
پولۇ دۇملىمەك
to cook palau
دۇۋەت. ئى [düwət]
ink bottle

to be hostile
دۇشمەنلىك. ئى
[düxmənlik]
hostility, animosity
دۇك-دۇك. تەق [dük—dük]
boom—boom
دۇكۇر-دۇكۇر. تەق
[dükür—dükür]
the sound of footsteps, hooves
دۇكۇرلە-دۇكۇرلىمەك. پ
[dükürlimək]
to beat
دۇگىلە-دۇگىلىمەك. پ
[dügilimək]
to roll, tumble
توپ بۇ ياققا دۇگىلەپ كەتتى.
دۇگىلەتـدۇگىلەتمەك. پ
[dügilətmək]
to cause to roll:
بالىلار دۇگىلچەكنى دۇگىلىتىپ ئويناۋاتىدۇ.
The children are playing with the hoop.
دۇگىلەك. سۇپ [dügilək]
round, circular
دۇگىلچەك. ئى [dügilqək]
a toy iron hoop
دۇم. رەۋ [düm]
upside down, on one's stomach
دۇم چۈشمەك. پ

a reciter, performer

دېگەنبىلەن. رەۋ [degənbilən]
although, despite
ئۇ بارىمەن دېگەنبىلەن بارمىدى.
Although he said he was going, he never went.

دېگەندەك. رەۋ [degəndək]
as expected, sure enough, not bad:
دېگەندەك، ئۇ كەلدى.
Sure enough, he came.
دېگەندەك ئاتتىن بىرنى سېتىۋالدىم.
I bought a good horse.

دېگۈدەك. رەۋ [degüdək]
about, approximately, more or less:
ئۇلار ھەممىسى دېگۈدەك كەلدى.
Most of them came.

دېگۈز-دېگۈزمەك. پ [degüzmək]
to force someone to say something

دېڭىز. ئى [deŋiz]
ocean, sea:
دېڭىز ئارمىيىسى
navy
دېڭىز بويى
the seaside, coast
دېڭىز ساھىلى
the beach

دۈي [düy]
a work team, working group

دەدەك ئى [dedək]
a female servant

دېرەك. ئى [derək]
news, information

دېرەك بەرمەك. پ
to tell, inform

دېرەكنى قىلماق. پ
to inquire after somebody

دېرەكسىز. سۈپ [deraksiz]
without any news, information:
ئۇ دېرەكسىز يوقاپ كەتتى.
He was lost without trace.

دېرىزە. ئى [derizə]
a window:
دېرىزە سىرتىغا قارا.
Look out of the window.
دېرىزە پەردىسى
a window curtain

دېرىزىلىك. سۈپ [derizilik]
a room with windows

دېكابىر. ئى [dikabr]
December

دېكلاماتسىيە. ئى [deklamatsiyə]
a recitation (of a poim etc.)

دېكلاماتسىيچى. ئى [deklamatsiyiqi]

دېڭىز قىرغىقى
the coast
دېڭىز پىلى
a walrus
دېڭىزچى. ئى [deŋizqi]
a sailor
دېڭىز-ئوكيان. ئى [deŋiz—okyan]
seas and oceans
دېلىغۇل. سۈپ [delioɣul]
hesitate, uncertain
دېلىغۇللۇق. ئى [delioɣulluk]
hesitation:
دېلىغۇللۇق قىلما.
Don't hesitate.
دېلو. ئى [delo]
a dossier, file, case
دېمەت. سۈپ [demət]
the same age:
مۇرات مەن دېمەتلىك بالا.
Murat and I are nearly the same age.
دېمەك. پ [demək]
in other words, that is to say
دېمەكچى. پ [demək qi]
what one intends to say:
سەن نېمە دېمەكچى؟
What are you trying to say?
دېموكرات. ئى [demokrat]
democrat
دېموكراتىزم. ئى [demokratizm]
democracy
دېموكراتىك. سۈپ
[demokratik]
democratic
دېموكراتىيىلەشمەك-دېموكراتىيىلەشتۈرمەك. پ
[demokra:tiyiləxmək]
to democratize
دېھقان. ئى [dehkan]
a peasent, farmer:
دېھقانلار جەمئىيتى
a peasent society
دېھقانچىلىق. ئى
[dehkanqilik]
a farming, agriculture:
دېھقانچىلىق بىلەن شۇغۇللانماق
to be engaged in farming
دېۋەك. سۈپ [dewəŋ]
foolish, clumsy
دېۋەكلىك. ئى [dewəŋlik]
a foolishness, clumsiness
دېۋەيلە-دېۋەيلىمەك. پ
[dewəylimək]
to put on airs, act fierce:
ئۇ دېۋەيلەپ مېنىڭ ئالدىمغا كەلدى.
He came up to me, acting tough.
دېيەرلىك. رەۋ [deyərlik]
almost, more or less:
يوق دېيەرلىك

almost nothing

دىئالوگ. ئى [dialog]
dialogue

دىئالوگسىز. سۈپ [dialogsiz]
without dialogue

دىئامېتر. ئى [diametr]
diameter

دىپلوم. ئى [diplom]
a diploma

دىپلوماتىك. سۈپ
[diplomatik]
diplomatic:
دىپلوماتىك مۇناسىۋەت
diplomatic relation

دىت. ئى [dit]
taste, interest, pleasure:
دىتىغا ياقماق
to be to one's taste
دىتى بار ئادەم
a clever person

دىجورنى. ئى [dijorni]
be on duty:
بۈگۈن كىم دىجورنى ؟
Who's on duty today?

دىر-دىر تىترىمەك. پ
[dir—dir titrimək]
to shiver, shake

دىرېكتور. ئى [direktor]
a director

دىرىڭڭىدە. رەۋ [diriŋŋidə]
with a thump, thud

دىرىڭلا-دىرىڭلىماق. پ
[diriŋlimaḳ]
to make a thump, thud

دىرىلدا-دىرىلدىماق. پ
[dirildimaḳ]
to tremble, shiver, shake

دىسكا. ئى [diska]
a discus (in athletics)

دىسكو. ئى [disko]
disco dancing

دىففېرېنسىئال. ئى
[differensial]
differential

دىققەت. ئى [diḳḳət]
attention, interest:
دىققەت قىلىڭلار.
Please pay attention.

دىققەت قىلماق. پ
to notice, be careful

دىققەتنى يىغماق. پ
to concentrate
ۋاراڭ -چۇرۇڭ تۈپەيلى مەن
دىققىتىمنى يىغالمىدىم.
I couldn't concentrate
because of the noise

دىققەتسىز. سۈپ [diḳḳətsiz]
carelessness

دىققەت -ئېتىبار. ئى
[diḳḳat—e:tibar]
attention, interest:
دىققەت -ئېتىبارىنى قوزغىماق
to catch one's attention

دىقماق. سۈپ [diḳmaḳ]

دىڭگايتىماق. پ [diŋgaytmaq] to cause to wag(of a tail)

قۇيرۇقىنى دىڭگايتماق to wag one's tail

دىل. ئى [dil] heart, soul:

دىلى سۇنۇق depressed, sad

دىلى بۇزۇق evil, wicked

دىلى يۇمشاق kind, soft —hearted

دىل‌شىكەستە. رەۋ grieved, hurt

دىلئارام. سۇپ [dilaram] at peace, rested

دىلبەر. ئى [dilbər] a beautiful woman

دىلدار. ئى [dildar] beloved, cherished

دىماغ. ئى [dimaoɳ] nasal cavity

دىماغ تاۋۇشى. ئى a nasal vowel

دىم‌-دام ئۇخلىماق. پ [dim—dam uhlimaq] to sleep fitfully

دىمىق. سۇپ [dimiq] stuffy, close:

دىمىق ئۆي a stuffy room

short and dumpy(of people)

دىكتاتور. ئى [diktator] a dictator

دىكتاتورا. ئى [diktatora] a dictatorship

دىكتور. ئى [diktor] announcer, newsreader(esp. TV, radio)

دىك‌-دىك. تەق [dik—dik] thump—thump, thud—thud

ئۇ دىك‌-دىك يۈگۈرۈپ كەلدى. He came running in, breathing heavily

دىككىدە. رەۋ [dikkidə] with a thump, thud:

ئۇ ئۆڭگزىدىن دىككىدە سەكرەپ چۈشتى. He jumped smartly down from the roof.

دىكىلدە‌-دىكىلدىمەك. پ [dikildimək] to jog, trot

دىڭ. تەق [diŋ] straight, erect:

دىڭ قۇلاق ئادەم one who always has the latest gossip

دىڭ تۇرماق. پ to stand up straight

دىڭگاي‌-دىڭگايماق. پ [diŋgaymaq] to wag(of a tail)

دىمىق ھاۋا
close weather
دىمىقـدىمىقماق. پ [dimikmak]
to fell stuffy, suffocate
مەن بۇ ئۆيدە دىمىقىپ قالدىم.
I'm suffocating in this room.
دىمىقتا. سۈپ [dimikta]
stuffiness
دىمىقتا بولماق. پ
to be stuffy
دىن. ئى [din]
a religion:
ئىسلام دىنى
Islam
دىن تارقاتماق
to spread religion
دىندار. سۈپ [dindar]
religious, faithful, believing
دىنسىز. سۈپ [dinsiz]
irreligious, atheistic
دىنسىزلىق. ئى [dinsizlik]
atheism
دىنىي. سۈپ [diniy]
religious:
دىنىي ئېتىقاد
religious beliefs
دىۋان. ئى [diwan]
a collection, compilation
(eg. of poims)
دىۋانە. ئى [diwa:nə]
a beggar
دىۋانىلىك. ئى [diwa:nilik]
begging, almsseeking
دىۋە. ئى [di:wə]
devil, demon
دىۋىزىيە. ئى [diwiziyə]
division
دىيار. ئى [diyar]
mother—land, home—country

ر

رابىتە. ئى [rabitə]
a link, connection
راتسىئونالىزم. ئى [ratsionalizm]
ratonalism
راخاب. ئى [rahab]
an iced drink
راخىت. ئى [rahit]
rickets (a disease)
رادار. ئى [radar]
radar
رادىئاتسىيە. ئى [radiatsiyə]

I'm not satisfied with your work.

رازىلاش-رازىلاشماق. پ [razilaxmaq]
to be mutually content, satisfied

رازىلىق. ئى [razilik]
satisfaction, contentment, agreement

رازىلىق بەرمەك. پ
to give one's content, agree

رازىمەن. سۈپ [raziman]
satisfied, content

راسا. رەۋ [rasa:]
very, extremly, really:

مەن راسا چارچىدىم.
I'm exhausted.

بۈگۈن راسا ئىشلىدۇق!
Today we're really done some work!

راست. سۈپ [rast]
true, real:

ئۇ راستمۇ؟
Is that true?

ئۇ راست سۆزلەۋاتامدۇ؟
Is he telling the truth?

شۇ ۋاقىتتا بۇنى راست بىلمەيتتىم.
I truly didn't know about it then.

راستقا ئايلانماق. پ
radiation

رادىئاتور. ئى [radiator]
a radiator

رادىئو. ئى [radio]
a radio:

رادىئو دولقۇنى
radio waves

رادىئو ئىستانسىسى
a radio station

سىز رادىئو ئاڭلامسىز؟
Do you listen to the radio?

رادىئوئاكتىپ. سۈپ [radioaktip]
radio—active

رادىئوئۇزىل. ئى [radiouzel]
a broadcasting station

رادىئۇس. ئى [radius]
radius

رازمېر. ئى [razmer]
size, measurement:

چوڭ رازمېرلىك كۆڭلەك
a large —size dress

رازى. رەۋ [razi]
satisfaction, contentment:

مەن بۇ ئىشتىن رازى.
I'm satisfied with this matter.

ئۇلار بۇ تاماقتىن رازى بولمىدى.
They were dissatisfied with the food.

مەن سىزنىڭ خىزمىتىڭىزدىن رازى بولمىدىم.

to come true:
ئۇنىڭ چۈشى راستقا ئايلاندى.
His dream came true.
راستتىن. رەۋ [rasttin]
really, indeed:
راستتىن پۇلىڭىز يوقمۇ؟
Do you really have no money?
راستچىل. سۈپ [rastqil]
honest, sincere
راستچىللىق. ئى [rastqillik]
honesty, sincerity
راستلىق. ئى [rastlik]
truth, reality
راسخوت. ئى [rashot]
expenses, payment:
پول راسخوتى
travel expenses
راسلا-راسلىماق. پ
[raslimaq]
to prepare, to get ready:
ئاش راسلىماق
to prepare food
راسلاتـ-راسلاتماق. پ
[raslatmaq]
to have prepared, got ready
راك 1. ئى [rak]
cancer:
ئاشقازان راكى
cancer of the stomach
ئۇ راك كېسىلى بۇلۇپ قالدى.
He has cancer.

راك 2. ئى
a prawn, shrimp
راك 3. ئى [rak]
one of the twelve mukam
راكېتا. ئى [raketa]
a rocket
رام. ئى [ram]
a frame(of a door, window etc.)
دېرىزىنىڭ رامى
the window frame
رام بولماق. پ
[ram bolmaq]
to obey, listen to
رام قىلماق. پ
to subdue, subjugate
رامكا. ئى [ramka]
to frame:
رەسىمنى رامكىغا ئالماق
to frame a picture
رامىزان. ئى [ramizan]
Ramadan, the Islamic month of fasting
راھەت. ئى [rahət]
peace, comfort, ease
راھەت ئالماق. پ
to live in peace
ئەمگەكنىڭ تېگى راھەت.
Work requires relaxation.
راھەت كۆرمەك. پ
to find pleasure, comfort
راھەت ـپاراغەت. ئى

[ra:ḥət—paraoɿət]
ease, comfort

راھەتپەرەس. سۈپ
[ra:ḥətpərəs]
one who loves comfort

راھەتپەرەسلىك. ئى
[ra:ḥətpərəslik]
the love of comfort

راھەتلەن-راھەتلەنمەك. پ
[ra:ḥətlənmək]
to relax, feel at ease

راھەتلەندۈر-راھەتلەندۈر-
مەك. پ [ra:ḥətləndürmək]
to cause someone to rest

راھەتلىك. سۈپ [ra:ḥətlik]
comfortable, luxurious

راھىب. ئى [ra:ḥib]
a (Buddhist)monk

راۋا. رەۋ [rawa:]
suitable, appropriately

راۋا بولماق. پ
to suit, be appropriate

راۋا كۆرمەك. پ
to permit, conset to, approve

راۋاب. ئى [rawab]
a 5 stringed musical instrument

راۋابچى. ئى [rawabqi]
a rawab player

راۋاج. ئى [rawaj]
development, growth

راۋاجلان-راۋاجلانماق. پ
[rawajlanmak]
to develope, grow:
پەن -تېخنىكا راۋاجلانماق
to develope (of science and technology)

راۋاجلاندۇر-راۋاجلاندۇر-
ماق. پ [rawajlandurmak]
to cause to develope, expand:
ئىگىلىكنى راۋاجلاندۇرماق
to develope the economy

راۋاجلاندۇرۇل-راۋاجلاندۇرۇل-
ماق. پ [rawajlandurulmak]
to be developed

راۋاق. ئى [rawak]
a pavilion, gate—tower:
قىزىل راۋاقتىكى چۈش
The Dream of Red Mansions

راۋان. رەۋ [rawan]
fluently, smooth
ئۇ ئىنگلىزچىنى راۋان سۆزلەيدۇ.
He speaks English fluently.
بۇ ناھايىتى راۋان تەرجىمە ئىكەن.
The translation is very smooth.

راۋانلاش-راۋانلاشماق. پ
[rawalaxmak]
to be free of hindrances,

impediments

راۋانلىق. ئى [rawanlik]
flow, fluency:
تىلنىڭ راۋانلىقى
the flow of speech

راۋۇرۇس. سۈپ [rawurus]
good, decent:
راۋۇرۇس ئادەم
an upright person

راي. ئى [ray]
wish, mood (of a verb in grammar)
ئۆز رايى بىلەن
of his own choosing
ھازىر كىنو كۆرۈشكە رايىم يوق.
I don't want to see a film just now.
پېئىلنىڭ بۇيرۇق رايى
the imperative mood of a verb

رايون. ئى [rayon]
a region, zone, area:
تاغلىق رايون
a mountainous region
ئاپتونوم رايون
an autonomous region
چېگرا رايون
a border zone

رايونلۇق. سۈپ [rayonluk]
regional, local:
رايونلۇق ھۆكۈمەت
the regional government

رايىش. سۈپ [ra:yix]
well—behaved, honest:
رايىش بالا
an obedient child

رەپىقە. ئى [rəpikə]
wife

رەت. ئى [rət]
row, sequence:
ئالتىنچى رەت
the sixth row
رەت بويىچە
in squence

رەت قىلماق. پ [rət kilmak]
to refuse, reject:
ئۇ سۆز قىلىشنى رەت قىلدى.
He refused to speak.
مەن ئۇنىڭ تەلىپىنى رەت قىلدىم.
I turned down his request.

رەت-رەت. رەۋ [rət—rət]
row by row, row upon row

رەتسىز. سۈپ [rətsiz]
untidy, out of sequence

رەتلە-رەتلىمەك. پ [rətlimək]
to put in order

رەتلەنمەك. پ [rətlənmək]
to be put in order, sequence

رەتلىك. سۈپ [rətlik]

neat, tidey:
ئۆيىڭىز ناھايىتى رەتلىك!
Your house is very neat!
رەجەپ. ئى [rəjəp]
the 7th month in the Islamic calendar
رەخت. ئى [rəht]
cloth, cloth material
رەددىيە. ئى [rəddiyə]
a retort, rebuttal
رەددىيە بەرمەك
to give a rebuttal, retort
رەزگى. سۈپ [rəzgi]
ragged, worn — out, bad quality:
رەزگى مال
inferior goods
رەزىل. سۈپ [rəzil]
obscene, indecent
رەزىللەشـرەزىللەشمەك. پ [rəzilləxmək]
to be obscene, indecent
رەزىللىك. ئى [rəzillik]
obscenity, indecency
رەسسام. ئى [rəssam]
an artist, painter:
داڭلىق رەسسام
a famous painter
رەسساملىق. ئى [rəssamlik]
a painting, work of art
رەسمىي. سۈپ [rəsmiy]
official, formal:

رەسمىي زىيارەت
an official visit
رەسمىي ھۇججەت
an official document
رەسمىيەت. ئى [rəsmiyət]
formalities, protocol
رەسمىيەت ئۆتىمەك
to go through the formalities
رەسمىيەتچى. ئى [rəsmiyətqi]
an officious person
رەسمىيەتچىلىك. ئى [rəsmiyətqilik]
routine, protocol
رەسمىيەتچىلىك قىلماق
to act merely for form's sake
رەسمىيلەشـرەسمىيلەشمەك. پ [rəsmiyləxmək]
to be formal, official
رەسمىيلەشتۈرـرەسمىيلەشتۈرمەك. پ [rəsmiyləxtürmək]
to formalise, determine
رەسۋا. سۈپ [rəswa:]
despicable, scandalous:
رەسۋا ئىش
a scandal, an affair
رەسۋا بولماق. پ
to make a fool of oneself
رەسۋاچىلىق. ئى

with photographs, coloured:
رەسىملىك ژۇرنال
a photo magazine
رەسىم-يوسۇن. ئى [rəsim—yosun]
a custom, convention
رەقەم. ئى [rəqəm]
a number, numeral:
ئەرەبچە رەقەم
arab numerals
رىمچە رەقەم
roman numerals
رەقىب. ئى [rəqib]
an opponent, a rival
رەڭ. ئى [rəŋ]
colour:
قىزىل رەڭ
red ink
رەڭ بەرمەك. پ
to colour
رەڭگى ئۇچمەك. پ
to fade, lose colour:
ئالمىغا رەڭ كىرىپتۇ.
The apples are nearly ripe.
رەڭ قارىغۇسى
colour blindness
رەڭدار. سۈپ [rəŋdar]
colourful, multi—coloured:
رەڭدار بايراق
a colourful flag
رەڭدار لىنتا
a colour film(for a camera)

[rəswaqilik]
a scandal, gossip
رەسۋالاش-رەسۋالاشماق. پ
[rəswalaxmaq]
to make a fool of oneself
رەسۋالاشتۇر-رەسۋالاشتۇرماق. پ [rəswalaxturmaq]
to disgrace make a fool of
رەسۋالىق. ئى [raswalik]
a scandal, bad behaviour
رەسىدە بولماق. پ
[rəsi:də bolmaq]
to grow, mature
رەسىم. ئى [rəsim]
painting, photogragh:
چىرايلىق سىزما رەسىم
a beautiful painting
رەسىم تارتماق. پ
to take a picture
رەسىمىڭىزنى تارتسام بولامدۇ؟
Can I take your picture?
رەسىمچى. ئى [rəsimqi]
a photographer
رەسىمچىلىك. ئى
[rəsimqilik]
photography
رەسىمخانا. ئى [rəsimhana]
photograph studio
رەسىم-قائىدە. ئى
[rəsim—qa:idə]
a custom, convention
رەسىملىك. سۈپ [rəsimlik]

رەڭسىز. سۈپ [rəŋsiz]
black and white;
transparent:
رەڭسىز فىلم
a black and white film
رەڭسىز سۇيۇقلۇق
a transparent liquid

رەڭگارەڭ. سۈپ [rəŋgarəŋ]
many — coloured, multi—
coloured

رەڭلىك. سۈپ [rəŋlik]
colour:
رەڭلىك تېلېۋىزور
a colour TV
رەڭلىك لېنتا
a colour film(for a camera)
رەڭلىك مېتال
a precious metal

رەڭمۇرەڭ. سۈپ [rəŋmurəŋ]
many — coloured, multi—
coloured:
رەڭمۇرەڭ رەخت
coloured cloth

رەڭۋاز. ئى [rəŋwaz]
chameleon

رەم سالماق. پ
[rəm salmaq]
to tell fortunes

رەممال. ئى [rəmmal]
a fortune—teller

رەمچى. ئى [rəmqi]
a fortune—teller

رەنا 1. سۈپ [rəna:]
tender, delicate, charming

رەنا 2. ئى [rəna:]
a woman's name

رەنە. ئى [rənə]
mortgage, pawning
رەنگە قويماق
to pawn, mortgage

رەنجىـرەنجىمەك. پ
[rənjimək]
to complain, grumble, get
mad:
بىز ۋاراڭ-چۇرۇڭدىن رەنجىدۇق.
We complained about the
noise
كىمدىن رەنجىدىڭىز؟
Who are you mad at?

رەنجىتـرەنجىتمەك. پ
[rənjitmək]
to annoy, make someone
angry:
مېنى رەنجىتمە.
Don't annoy me.

رەنجىشـرەنجىشمەك. پ
[rənjixmək]
to fall out with each other

رەندە. ئى [rəndə]
a plane (a carpenter's tool)

رەندىلەـرەندىلىمەك. پ
[rəndilimək]
to plane, make smooth

رەندىلەتتۇرەندىلەتمەك. پ
[rəndilətmək]
to have something planed
رەھبەر. ئى [rəhbər]
a leader, boss:
دۆلەت رەھبەرلىرى
the country's leader
رەھبەرلىك. ئى [rəhbərlik]
leadership:
رەھبەرلىكنى كۈچەيتمەك
to strengthen the leadership
رەھبەرلىك قىلماق. پ
to lead
رەھمەت. ئم [rəhmət]
thank—you:
رەھمەت سىزگە.
thank you.
ياردىمىڭىزگە رەھمەت
Thanks for your help.
رەھمەت ئېيتماق. پ
to thank:
مەن ئۇنىڭ مەسلىھەت بەرگىنىگە رەھمەت ئېيتتىم.
I thanked him for his advice.
رەھمەتلىك. سۈپ
[rəhmətlik]
said of a deceased person:
رەھمەتلىك ئانام
my deceased mother
رەھىم. ئى [rəhim]
mercy, compassion.
سوتچى جىنايەتچىگە رەھىم قىلدى.
The judge had mercy on the prisoner.
ماڭا رەھىم قىلىڭ.
Have mercy on me.
رەھىمدىل. سۈپ [rəhimdil]
kind, benevolent
رەھىمدىللىك. ئى
[rəhimdillik]
kindness, compassion
رەھىمسىز. سۈپ [rəhimsiz]
curel, unkind
رەھىمسىزلىك. ئى
[rəhimsizlik]
cruelty, unkindness
رەھىم-شەپقەت. ئى
[rəhim—xəpkət]
mercy, benevolent
رەۋىش. ئى [rəwix]
an adverb:
ۋاقىت رەۋىش
an adverb of time
ئورۇن رەۋىش
an adverb of place
رەيھان. ئى [rəyhan]
species of flower
رەيھانگۈل. ئى [rəyhangül]
a woman's name
رو. ئى [ro]
aluminium
رو قازان. ئى
an aluminium pot

to become clear:
مەسىلە روشەنلەشتى.
The problem became apparent.
روشەنلەشتۇر-روشەنلەشتۇر-مەك. پ [roxənləxtürmək]
to make clear, clearly:
ئۇ ئەھۋالنى روشەنلەشتۇردى.
He clearified the situation.
رول. ئ [rol]
a rudder, role:
پاراخوتنىڭ رولى
a ship's rudder
رول تۇتماق
to be at the helm
باش رول
a leading role
رول ئالغۇچى
actor
رول ئوينىماق
to play a role
رولچى. ئ [rolqi]
a ship's pilot
رومال. ئ [romal]
a head—scarf
رومان. ئ [roman]
a novel
رومانتىزم. ئ [romantizm]
romanticism
رومانتىك. سۈپ [romantik]
romantic:
رومانتىك مۇزىكا

روجەك. ئ [rojək]
window curtain
روچىۋىن. ئ [ro:qiwin]
a large yellow fly
رودۇپاي. ئ [rodupay]
a vampire, blood—sucker
روزا. ئ [ro:za]
fasting
روزا تۇتماق
to fast:
روزا تۇتامسىز؟
Do you fast?
روزا-رامىزان. ئ [ro:za—ramizan]
fasting
روسۇل. ئ [rosul]
a prophet, an apostle
روسۇلىللا. ئ [rosulilla]
the prophet of God (Mohammad)
روسىيە. ئ [rosiyə]
Russia
روسىيلىك. سۈپ [rosiyilik]
a Russian
روشەن. سۈپ [roxən]
bright, clear:
ئۇنىڭ كۆزى روشەن.
He has bright eyes.
روشەنكى ئۇ مېنى ئالداۋاتىدۇ.
He is obviously cheating me.
روشەنلەش-روشەنلەشمەك. پ [roxənləxmək]

to be excited, in high spirits

روهلاندۇر-روهلاندۇرماق. پ [rohlandurmaq]

to excite, inspire

روهلۇق. سۈپ [rohluk]

high—spirited, lively

روهىي. سۈپ [rohiy]

spiritual:

روهىي دۇنيا

the spiritual world

روهىي ئازاب

inner conflict, turmoil

روي بەرمەك. پ [roy bərmək]

to appear, emerge

رويخەت. ئى [royhət]

a register, name roll:

سايلىغۇچىلار رويخىتى

electoral roll

رۇبائىي. ئى [ruba:iy]

a four stanza poem

رۇبلى. ئى [rubli]

a rouble (soviet currency)

رۇخسەت. ئى [ruhsət]

permission, leave:

ساياھەت قىلىش رۇخسەت ئىسپاتى

travel permit

سىزگە كىم رۇخسەت بەردى؟

Who gave you permission?

كىمنىڭكە رۇخسەتمۇ؟

romantic music

رومانىست. ئى [romanist]

a romantic

رومبا. ئى [romba]

rumba(dance)

رومكا. ئى [romka]

a small wine glass

رومكا كۆتۈرمەك. پ

to drink a toast

روناق. ئى [ronaq]

see below

روناق تاپماق. پ

to develope, become wealthy

روھ. ئى [roh]

the spirit, soul:

روھ، دىل ۋە بەدەن

spirit, soul and body

روھى چۈشۈپ كەتمەك

to be in low spirits

روھىنى كۆتۈرۈپ قويماق

to encourage, lift spirits

روھانىي. ئى [roha:niy]

a spiritual man, a priest

روھسىز. سۈپ [rohsiz]

without spirit, lifeless

روھسىزلاندۇروھسىزلانماق. پ [rohsizlanmaq]

to be in low spirits

روھسىزلىق. ئى [rohsizlik]

depression

روھلاندۇروھلانماق. پ [rohlanmaq]

[reallaxmaq]
to realize, achieve
رېئاللىق. ئى [reallik]
reality:
رېئاللىقتىن چەتنىمەك
to be divorced from reality
رېئاللىققا جەددىي قارىماق
to face up to reality
رېئالىزم. ئى [realizm]
realism
رېئالىست. ئى [realist]
a realist
رېپېتىتسىيە. ئى
[repetitsiyə]
a practice, rehearsal
رېپېتىتسىيە قىلماق
to rehearse
رېپىرى. ئى [repiri]
a referee, an umpire
رېپىرلىق. ئى [repirlik]
arbitration, refereeing
رېتسېپ. ئى [retsep]
medical prescription
رېتسېپ يازماق. پ
to write a prescription
رېجىم. ئى [rejim]
surveillance, observation:
رېجىم ئاستىدا ئەمگەك
قىلدۇرماق
to be forced to work under
surveillance
رېجىسسور. ئى [rejissor]

May I come in ?
تاماكا چېكىشكە رۇخسەت
قىلامسىز؟
May I smoke?
رۇخسەتسىز. سۈپ
[ruhsətsiz]
without permission, illegally
رۇخسەتلىك. سۈپ
[ruhsətlik]
legally, with permission
رۇس 1. سۈپ [rus]
of Russian nationality; a
Russian
رۇس تىلى
the Russian language
رۇس 2. سۈپ [rus]
straight, correct
رۇسچە. ئى [rusqə]
the Russian language
رۇسلا-رۇسلىماق. پ
[ruslimaq]
to correct, straighten:
ئەگرى ياغاچنى رۇسلىماق
to straight crooked wood
رېئاكتىۋ ئايروپىلان. ئى
[reaktiw ayropilan]
a jet aeroplane
رېئاكسىيە. ئى [reaksiyə]
reaction
رېئال. سۈپ [real]
real, pracitical
رېئاللاش-رېئاللاشماق. پ

man

رېمونتخانا. ئى [remont'hana]
a garage, repairshop

رېمونتسىز. سۈپ [remontsiz]
unrepaired, broken down

رېنتگېن نۇرى. ئى [rent'gin nuri]
an X—ray:
مەن رېنتگېنگە چۈشىدىكەنمەن.
I need an X—ray.

رىئايە. ئى، رەۋ [ria:yə]
compliance, observation

رىئايە قىلماق. پ
to pay attention to, comply with:
تازىلىققا رىئايە قىلىش كېرەك.
We must pay attention to cleaness.

رىتورىك. سۈپ [ritorik]
rhetoric:
رىتورىك سوئال
a rhetorical question

رىتىم. ئى [ritim]
rhythm:
مۇزىكا رىتىمى
musical rhythm

رىتىمسىز. سۈپ [ritimsiz]
without a rhythm

رىتىملىق. سۈپ [ritimlik]
rhythmic

a director, producer (of a film)

رېسپۇبلىكا. ئى [respublika]
a republic

رېستوران. ئى [restoran]
a restaurant

رېشاتكا. ئى [rexatka]
a fence, rail:
تۆمۈر رېشاتكا
an iron fence

رېفلېكس. ئى [refleks]
reflex

رېكورت. ئى [rekort]
a record, a fast time:
دۇنيا رېكورتى
a world record
ئۇ رېكورتنى بۇزدى.
He broke the record.

رېلىس. ئى [relis]
rail, track:
رېلىستىن چىقىپ كەتمەك
to leave the rails

رېماتىزم. ئى [rematizm]
rheumatism

رېمونت. ئى [remont]
repair, redress

رېمونت قىلماق. پ
to mend, repair, fix:
ماشىنا رېمونتتىن چىقتى.
The car has been mended.

رېمونتچى. ئى [remontqi]
a mender, repairer, odd—job

ريزىق. ئى [rizik]
one's lot in life, one's God given portion

ريسالە. ئى [risa:lə]
a small booklet, tract

ريشالە. ئى [rixa:lə]
a sweet food

ريشتە. ئى [rixtə]
link, connection:
كۆڭۈل ريشتىسى ئۇزۇلمەسلىك
undying friendship
مۇھەببەت ريشتىسى
the cords of love

ريغبەت. ئى [rioɫbət]
interest, desire

ريغبەتلەنـ-ريغبەتلەنمەك. پ [rioɫbətlənmək]
to be interested in, enjoy
مەن بۇ ئىشتىن ناھايىتى ريغبەتلەندىم.
I really enjoyed doing that.

ريقابەت. ئى [rika:bət]
competition:
سودا ريقابىتى
economic compitition

ريقابەتچى. ئى [rika:bətqi]
a rival, competitor

ريقابەتلەشـ-ريقابەتلەشمەك. پ [rika:bətləxmək]
to compete

ريكشا. ئى [rikxa]
a rickshaw

ريم. ئى [rim]
Rome

ريم پاپاسى. ئى
the Rome pope

ريۋايەت. ئى [riwa:yət]
a legened, myth:
قەدىمقى ريۋايەت
an old legend

رياسەت. ئى [riya:sət]
chairing, presiding

رياسەتچىلىك. ئى [riya:sətqilik]
chairing, presiding:
يىغىنغا رياسەتچىلىك قىلماق
to chair a meeting

ريال. ئى [riyal]
Saudia Arabian currency

ز

زاپاس. سۈپ [zapas]
reserve, spare, extra

زاپاس مال
reserve, stored goods
زاپاس ماشىنا
a spare machine
زاپاس قوشۇن
a reserve army
زاپاس كۆمۈر
coal supplies
زاپچاس. ئى [zapqas]
spare parts, spares
زاپخوز. ئى [zaphoz]
a service attendant
زات. ئى [zat]
a person, personage:
ئۇلۇغ زات
an important person, VIP
زادى. رەۋ [za:di]
an intensifier, really, ever:
بۇ ئادەم زادى كىم بولىدۇ؟
Whoever is that man?
ئۆيىنىڭ ئىسسىقلىقىدا زادى
تۇرغىلى بولمايتتى.
The house was so hot it was unbearable.
زار. رەۋ [zar]
see below
زار يىغلىماق. پ
to weep, sob
زار بولماق. پ
to long for
زاراڭزا. ئى [zaraŋza]
a type of medicinal herb

زار-زار. رەۋ [zar—zar]
sadly, sorrowfully
زار-زار يىغلىماق. پ
to weep
زارلا-زارلىماق. پ
[zarlimaq]
to complain, grumble
زارلاش-زارلاشماق. پ
[zarlaxmaq]
to accuse each other, argue
زارىق-زارىقماق. پ
[zariqmaq]
to long for:
سىزنى كۆرۈشكە زارىقىپ
كەتتىم.
I'm longing to see you.
زاسۇي. ئى [zasüy]
cooked sheep entrails
زاغرا. ئى [zaoɣra]
a bread made from corn—flour
زاغۇن. ئى [zaoɣun]
a species of plant
زاكا. ئى [zaka]
swaddling for a baby:
زاكىسىدا قېرىپ قالغان بالا
an old head on young shoulders
زاكات. ئى [zakat]
alms, charity
زاكاز. سۈپ [zakaz]
on order, registered:

زاكاز مال
goods on order
زاكاز خەت
a registered letter
زاكىلا-زاكىلىماق. پ
[zakilimaq]
to swaddle a baby
زاڭ 1. سۈپ [zaŋ]
frivolous, light—hearted
زاڭ 2. ئى [zaŋ]
stolen goods, booty, contraband
زاڭنى يوشۇرماق
to hide stolen goods
زاڭ 3. ئى [zaŋ]
a kind of food
زاڭلاش-زاڭلاشماق. پ
[zaŋlaxmaq]
to be frivo lous, flighty
زاڭلىق. رەۋ [zaŋlik]
mocking, satire:
زاڭلىق قىلماق. پ
fo mock, satirize:
ئۇ مېنى زاڭلىق قىلىۋاتىدۇ.
She'a mocking me.
زال. ئى [zal]
a hall, auditorium
زالىم. سۈپ [zalim]
cruel, unkind:
زالىم پادىشاھ
a cruel king
زالىملىق. ئى [zalimlik]
cruelty, unkindness
زالىملىق قىلماق. پ
to act cruelly
زاماسكا. ئى [za:maska]
putty(used in building)
زاماسكا سۈرمەك. پ
to apply putty
زاماسكىلا-زاماسكىلىماق. پ
[zamaskilimaq]
to mend with putty
دېرىزىنى زاماسكىلىماق
to put putty round a window
زامان. ئى [zaman]
a time, period, tense:
ھازىرقى زامان
modern, present time
يېقىنقى زاماندا
in recent times
قەدىمقى زاماندا
in olden times
زاماندىن قالماق
to be out of date
بۇ زاماندىن قالدى.
This is out of date.
ھازىرقى داۋام زامان
the present continuous tense
زامانداش. ئى [zamandax]
a contemporary
زامانىۋى. سۈپ [zamaniwi]
modern, foreign
زامانىۋىلاش-زامانىۋىلاش-

زامانىۋىلاخماق. پ [zamaniwilaxmaq]
to be modern, up—to—date
زامانىۋىلاشتۇر-زامانىۋىلاشتۇرماق. پ [zamaniwilaxturmaq]
to develop, modernize
زامىن. رەۋ [zamin]
a cause, reason
ئۇنىڭ ئۆلۈشىگە سەن زامىن.
You were the reason he died.
زامىن بولماق. پ
to be the cause of
زاھىت. ئى [za:hit]
an ascetic devotee
زاھىتلىق. ئى [za:hitlik]
asceticism
زاھىر بولماق. پ [za:hir bolmaq]
to appear, come about
زاھىرەن. رەۋ [za:hirən]
appearently, superficially
ئۇ زاھىرەن خاتىرجەم كۆرۈنىدۇ.
He seems content.
زاھىرىي. سۈپ [za:hiriy]
superficial . outside:
زاھىدى كۆرۈنۈش
the superficial appearance
زاۋال. ئى [zawal]
the sunset, a decline, wane:
زاۋالغا يۈز تۇتماق
to be in decline

زاۋال تاپماق
to die, pass away
زاۋۇت. ئى [zawut]
a factory:
زاۋۇت باشلىقى
the factory manager
پولات زاۋۇتى
a steel factory
زايە بولماق. پ [za:yə bolmaq]
to lose, be wasted:
بىر كۈنلۈك ئەمگىكىمىز زايە بولدى.
We've lost a day's work.
زايە قىلماق. پ
to waste, lose
زايوم. ئى [zayom]
government bonds:
زايوم تارقاتماق
be issue government bonds
زەبەردەس. سۈپ [zəbərdəs]
strong, powerful:
زابەردەس يىگىت
a powerful young man
زەپ. رەۋ [zəp]
extremely, very:
زەپ زېرەك بالا
a very intelligent child
زەپەر. ئى [zəpər]
a triumph, victory:
زەپەر مارشى

as decoration

زەر. ئى [zər]

gold thread:

زەر باسقان دوپپا

a gold thread embroidered cap

زەرەت. ئى [zərət]

electric charge:

مۇسبەت زەرەت

a positive charge

زەرەتلە-زەرەتلىمەك. پ [zərətlimək]

to charge(batteries)

زەرەر. ئى [zərər]

harm, damage

زەرەر تارتماق. پ

to lose, get the worst of

زەربە. ئى [zərbə]

a blow, knock

زەربە بەرمەك. پ

to beat, hit

زەربە يېمەك. پ

to get a beating

زەربىدار. سۈپ [zərbidar]

a commando:

زەربىدار دۈي

a shock brigade

زەرداب. ئى [zərdab]

pus and blood, gastric acid

زەردە. ئى [zərdə]

anger, rage

زەردىسى قاينىماق. پ

a victory song

زەپەر قۇچماق

to gain a victory

زەپت. ئى [zəpt]

anger, rage:

زەپتى بىلەن ئۇرماق

to hit someone in anger

زەخمەت. ئى [zəhmət]

a scar, wound:

ئۇنىڭ يۈزىدە زەخمەت بار.

He has a scar on his face.

زەخمەت يەتمەك. پ

to be wounded, scarred

زەخمەك. ئى [zəhmək]

a plectrum, a pick(for playing music)

زەخىملەنـزەخىملەنمەك. پ [zəhimlənmək]

to be bruised, disfigured

ئالما يەرگە چۈشۈپ زەخىملەندى.

The apple was bruised after falling to the ground.

زەخىملەندۈرـزەخىملەندۈرمەك. پ [zəhimləndürmək]

to bruise, disfigure

زەدەك. ئى [zə:dək]

a carrot

زەدىۋال. ئى [zədiwal]

a cloth used to decorate the wall

زەدىۋال تارتماق. پ

to hang cloth on a wall

a chain, lock:
ئالتۇن زەنجىر
a gold chain
ئىشىك زەنجىرى
a door—lock
زەنجىرسىمان. سۈپ [zənjirsiman]
chain—like:
زەنجىرسىمان رېئاكسىيە
a chain reaction
زەنجىرلە-زەنجىرلىمەك. پ [zənjirlimək]
to chain, bolt, lock:
ئىشىكنى زەنجىرلىمەك
to bolt the door
زەنجىرلىك. سۈپ [zənjirlik]
chained, with a chain:
زەنجىرلىك ئىت
a chained dog
زەنجىرلىك ئىشىك
a chained, bolted door
زەھەر. ئى [zəhər]
poison:
يىلاننىڭ زەھىرى
snake poison
تىلى شېكەر، دىلى زەھەر
Sweet words, bitter thoughts.
زەھەرلىك قىلماق. پ
to urinate
زەھەرخەندە. سۈپ
to lose one's temper, get mad
زەردىلىك. سۈپ [zərdilik]
courageous, upright
زەرگەر. ئى [zərgər]
a jeweller, gold—smith
زەرگەرلىك. ئى [zərgərlik]
jewellery making
زەڭگەر. سۈپ [zəŋgər]
sky blue
زەمبىرەك. ئى [zəmbirək]
artillery, canon
زەمبىرەك ئوقى
an artillery shell
زەمبىرەكچى. ئى [zəmbirəkqi]
a gunner, artilleryman
زەمبىل. ئى [zəmbil]
a stretcher; matting stretched between two poles used for carrying earth etc.
زەمچە. ئى [zəmqə]
alum(chemical substance)
زەن سالماق. پ [zən salmaq]
to pay attention
زەن قويماق. پ
to pay attention
زەن قويۇپ ئاڭلىماق. پ
to listen attentively
زەنجىر. ئى [zənjir]

moist, damp, waterlogged:
زەي يەر
moist earth
زەينى چىقارماق
to drain waterlogged fields
زەي 2. ئى [zəy]
embroidered:
ئېتىكىگە زەي تۇتقان كۆڭلەك
an embroidered shirt
زەيتۇن. ئى [zəytun]
olive tree:
زەيتۇن يېغى
olive oil
زەيتۇن رەڭ
deep sea blue
زەيكەش. سۈپ [zəykəx]
moist, damp
زەيلە-زەيلىمەك. پ
[zəylimək]
to be damp, moist
زەيلىك. ئى [zəylik]
moist, damp
زور1. سۈپ [zor]
large, important
زور ۋەقە
an important event
زور2. ئى [zor]
compulsion, force:
بۇ يەرگە ئۇنىڭ زورى بىلەن كەلدىم.
He made me come here.
زورايـزورايماق. پ
[zərhərəndə]
vicious, malicious
زەھەرلە-زەھەرلىمەك. پ
[zəhərlimək]
to poison
زەھەرلەپ ئۆلتۈرمەك
to poison someone
زەھەرلەنـزەھەرلەنمەك. پ
[zəhərlənmək]
to be poisoned
زەھەرلەندۈر-زەھەرلەندۈرمەك. پ [zəhərləndürmək]
to have poisoned, cause to be poisoned
زەھەرلىك. سۈپ [zəhərlik]
poisonous; vicious:
زەھەرلىك ھاشارەت
poisoned insects
زەھەرلىك چىكىملىك
harmful drugs
زەھەرلىك سۆز
vicious words
زەئىپ. سۈپ [zəip]
weak, feeble, importent:
ئىرادىسى زەئىپ ئادەم
weak—willed
زەئىپلىك. ئى [zəiplik]
weakness, feebleness, importence:
ئۆزىنىڭ زەئىپلىكىنى بىلمەك
to know one's weaknesses
زەي 1. سۈپ [zəy]

strength, force:
زورلۇق بىلەن ئىگىلىۋالماق
to master by force
زورمۇزور. رەۋ [zormuzor]
forcedly, under compulsion:
مەن بۇ يەرگە زورمۇزور كەلدىم.
I come here under compulsion.
زورمۇزور كۈلمەك
to give a forced smile
زورۇق-زورۇقماق. پ
[zorukmak]
to be exhausted, tired out
زوق. ئى [zok]
joy, delight, enthusiasm:
زوقى بىلەن سۆزلىمەك
to speak with enthusiasm
بۇ بالىغا زوقۇم كېلىۋاتىدۇ.
I love this child.
زوقلان-زوقلانماق. پ
[zoklanmak]
to be enthralled, excited:
بالىلار ھېكايىنى زوقلىنىپ ئاڭلىماقتا.
The children were spellbound as they listened to the story.
زوقلاندۇر-زوقلاندۇرماق. پ
[zoklandurmak]
to cause to enjoy
زوقلىنارلىق. سۈپ
[zoklinarlik]
enthralling, exciting:

[zoraymak]
to increase in size or importance:
ۋەقە بارغانسېرى زورايماقتا.
The incident is getting more serious all the time.
زورايت-زورايتماق. پ
[zoraytmak]
to enlarge, exaggerate:
ۋەقەنى زورايتماق
to exaggerate an incident
زورايتىل-زورايتىلماق. پ
[zoraytilmak]
to be enlarged, exaggerated
زوراۋان. ئى [zorawan]
brutal, vicious, cruel:
زوراۋان پادىشاھ
a cruel king
زوراۋانلىق. ئى
[zorawanlik]
cruelty, brutality
زورلا-زورلىماق. پ
[zorlimak]
to force, compel:
ئۇ ئەمگەك قىلىشقا زورلىدى.
He forced them to work.
زورلاپ يېگۈزمەك. پ
to force to eat
زورلاش-زورلاشماق. پ
[zorlaxmak]
to force one another
زورلۇق. ئى [zorluk]

زوقلىنارلىق هېكايە
an enthralling story
زوقمەن. ئى [zoqmən]
finding, pleasure in:
ساز چېلىشقا زوقمەن ئادەم
a person who enjoying
playing music
زوقمەنلىك. ئى [zoqmənlik]
enthusiasm, interest:
زوقمەنلىك بىلەن قارىماق
to watch with interest
زوك ئولتۇرماق. پ
[zoŋolturmak]
to squat on one's heels
زوڭزايماق-زوڭزايماق. پ
[zoŋzaymak]
to squat
زوڭزىيىپ ئولتۇرماق. پ
to sit on one's haunches,
squat
زومىگەر. ئى [zomigər]
a conqueror, trant
زومىگەرلىك. ئى
[zomigərlik]
tyranny, oppression:
زومىگەرلىككە قارشى تۇرماق
to oppose tyranny
زوئولوگىيە. ئى [zoologiya]
zoology
زۇكام. ئى [zukam]
influenza, cold:
زۇكام بۇلۇپ قالدىم.
I've got a cold.
زۇكام تەگمەك. پ
to catch a cold
زۇكامدا-زۇكامدىماق. پ
[zukamdimak]
to catch a cold:
ئۇ زۇكامداپ قالدى.
He's got a cold .
زۇلپىقار. ئى [zulpiqar]
a double—edged sword
زۇلمەت. ئى [zulmət]
darkness, oppression
زۇلمەتلىك. سۇپ
[zulmətlik]
dark, oppressive
زۇلۇم. ئى [zulum]
oppression, restriction
زۇلۇم سالماق. پ
to oppress, restrict
زۇمرەت. ئى [zumrət]
emerald
زۇمرەتتەك. سۇپ
[zumrəttək]
sparkling, clear water
زۇۋان. ئى [zuwan]
speech, talk, answer:
زۇۋانى ئۆچمەك
to not answer
زۇۋۇلا. ئى [zuwula]
a measure the right amount
جۇۋاۋنىڭ زۇۋۇلىسى
the amount of dough

[zerəkləxmək]
to be clever, intelligent
زېرەكلىك. ئى [zerəklik]
intelligence, cleverness
زېرىك-زېرىكمەك. پ
[zerikmək]
to bebored, fed up:
زېرىكتىڭىزمۇ؟
Are you bored?
زېرىكمەي ئۆگەنمەك. پ
to never get tired of studying
زېرىكەرلىك. سۈپ
[zerikərlik]
boring, monotonous:
زېرىكەرلىك كىتاب
a boring book
زېرىكەرلىك ئىش
monotonous work
زېرىكتۈر-زېرىكتۈرمەك. پ
[zeriktürmək]
to bore, annoy someone
زېرىككەك. سۈپ [zerikkək]
boring, annoying:
زېرىككەك ئادەم
a bore, a nuisance
زېمىن. ئى [zemin]
land, territory
زېمىندار. ئى [zemindar]
a land—owner
زېھىن. ئى [zehin]
intellect, intelligence:

required to make a dumpling
زۆرۈر. سۈپ [zərür]
important, necessary
نەزەرىيىنى ئەمەلىيەت بىلەن
بىرلەشتۈرۈش زۆرۈر.
Theory must be consistent with reality.
زۆرۈرلۈك. ئى [zərurlük]
importance, necessity:
ئىشىمنىڭ زۆرۈرلىكىدىن
كېلەلمىدىم.
I couldn't come because of the importance of my work.
زۆرۈرىي. سۈپ [zərüriy]
important, necessary
زۆرۈرىيەت. ئى [zərüriyət]
requisite, necessity:
مەن بىلەن بىرگە كېلىشىڭىز-
نىڭ زۆرۈرىيتى يوق.
You needn't come with me.
زۆرۈرىيەتلىك. سۈپ
[zərüriyətlik]
necessary, indispensable
زۆھرە. ئى [zöhrə]
a girl's name
زەدە. ئى [zeda]
a bruise, scar:
زەدىسى يوق ئالما
an unbruised apple
زېرەك. سۈپ [zerək]
clever, intelligent
زېرەكلەشـزېرەكلەشمەك. پ

پۈتۈن زېھنى بىلەن
with all one's mind
زېھنلىك. سۈپ [zehinlik]
intellegent, clever
زېھنىي. سۈپ [zehniy]
intellectual;
زېھنىي قابىلىيەت
IQ, intelligence
زىبۇ زىننەت. ئى
[zi:buzinnət]
decoration, ornaments
زىبۇزىننەت بۇيۇمى. ئى
ornaments, jewellery
زىت. سۈپ [zit]
opposing, contradictory;
بىر-بىرىگە زىت پىكىر
opposing ideas
زىتلاش-زىتلاشماق.
[zitlaxmaq]
to be in opposition,
contradict;
ئۇ مەن بىلەن زىتلىشىپ
قالدى.
He's opposing me.
زىتلىق. ئى [zitlik]
opposition, antagonism
زىتلىق قىلماق. پ
to oppese
زىچ. سۈپ [ziq]
close, dense, compact;
بۇغدايىنى زىچ تېرىماق
to plant wheat close together

زىچچىدە. رەۋ [ziqqidə]
densely, compactly;
ئۆيدە ئادەملەر زىچچىدە ئولتۇرىدۇ.
The room is full of people.
زىچلاش-زىچلاشماق. پ
[ziqlaxmaq]
to be close, dense;
ئۇلارنىڭ مۇناسىۋىتى زىچلىشىپ كەتتى.
They have got very close.
زىچلىق. ئى [ziqlik]
density, compactness;
ئاھالىنىڭ زىچلىقى
density of population
زىخ. ئى [zih]
a skewer;
بىر زىخ كاۋاپ
one skewer of kebab
ئىككى زىخ بېرىڭ.
Give me two kebabs.
زىددىيەت. ئى [ziddiyat]
a contradiction, denial
زىرائەت. ئى [zira:at]
crops;
كۈزلۈك زىرائەت
autumn crops
قانداق زىرائەت ئۆستۈرىدۇكەنسىلەر؟
What crops do yoy grow?
زىرىك. ئى [zirik]
a type of plant
زىغىر. ئى [zioir]
vegetable seeds, rape seed

زىمغىر رەڭ. سۈپ
dark brown

زىق. سۈپ [zik]
urgent, pressing

ۋاقتى زىق.
Time is pressing.

زىقلىق. ئى [ziklik]
urgency, importance

زىڭ. تەق [ziŋ]
a ringing noise

زىڭخىدە. رەۋ [ziŋxida]
with a ringing noise

زىڭىلداڭ-زىڭىلدىماق. پ [ziŋildimaq]
to make a ringing sound

زىل. سۈپ [zil]
clear, melodious:

زىل ئاۋاز
a clear voice

زىلچا. ئى [zilqa]
a carpet

زىلچا-گىلەم. ئى [zilqa giləm]
carpets

زىلزىلە. ئى [zilzila]
an earthquake

زىللاشماق-زىللاشماق. پ [zillaxmaq]
to be clear and melodious (a voice)

زىلۋا. سۈپ [zilwa:]
slender, graceful:

زىلۋا كەلگەن بىر قىز
a slender girl

زىمىستان. ئى [zimistan]
winter:

زىمىستان كۆرمىگەن بۈلبۈل،
باھارنىڭ قەدرىنى بىلمەس.
The nightingale who hasn't endured winter, doesn't know the wonder of spring.

زىنا. ئى [zina:]
illicit sex, adultery

زىنا قىلماق. پ
to commit adultery

زىناخور. ئى [zinahor]
an adulterer, a promiscuous person

زىناخورلۇق. ئى [zinahorluk]
adultery, promisuity

زىندان. ئى [zindan]
a prison

زىندانغا تاشلىماق. پ
to put into prison

زىندانداڭ ياتماق. پ
to be in prison

زىننەت. ئى [zinnət]
decoration, adornments

زىننەت بۇيۇمى. ئى
ornaments, jewellery

زىننەتلە-زىننەتلىمەك. پ [zinnətlimək]

intellectual:
زیالىلار
intellectuals, the intelligentsia
زیان. ئی [ziyan]
damage, harm:
زیان ئېغىر ئەمەس.
The damage is not serious.
زیان بولماق
to be damaged, harmed
زیان قىلماق. پ
to harm, damage:
تاماكا سالامەتلىككە زیان قىلىدۇ.
Smoking harms your health.
زیانداش. ئی [ziyandax]
evil, calamity; pestilential:
زیانداش ھاشارەتلەر
harmful insects
زیان-زەخمەت. ئی
[ziyan—zəhmət]
damage, harm
زیانسىز. سۈپ [ziyansiz]
harmless, innocent
زیانكەش. ئی [ziyankəx]
a harmful person
زیانلىق. سۈپ [ziyanlik]
disastrous, loss—making
to decorate, adorn
ئۆينى زىننەتلىدۇق.
We docorated the room.
زىننەتلەنمەك. پ [zinnətlənmək]
to be decorated, adorned
زىنھار. رەۋ [zinhar]
absolutely never, absolutely not:
بۇنداق ئىشنى زىنھار قىلما.
Don't you ever do that.
زىياپەت. ئی [ziya:pət]
a banquet, a feast:
زىياپەت زالى
a banqueting hall
دۆلەت زىياپىتى
a state banquet
زىيادە. سۈپ [ziyadə]
extra, surplus:
زىيادە پۇل
surplus money
زىيارەت. ئی [ziya:rət]
a tour, a visit
زىيارەت قىلماق. پ
to visit, tour
زىيارەتچى. ئی [ziya:rətqi]
a tourist, a sightseer
زىيالىي. سۈپ [ziya:liy]

ژ

ژارگون. ئى [ʒargun]
jargon

ژاندارما. ئى [ʒandarma]
the police, gendarme

ژانر. ئى [ʒa:nir]
a genre, type (of literature)

ژۇرنال. ئى [ʒurnal]
a journal, a magazine.

ئايلىق ژۇرنال
a monthly magazine

رەسىملىك ژۇرنال
a colour photo magazine

ژۇرنالىست. ئى [ʒurnalist]
a journalist, reporter

س

ساائادەت. ئى [saa:dət]
happiness, fortune, luck

ساائادەتلىك. سۈپ
[saa:dətlik]
happy, wonderful.

ساائادەتلىك كۈنلەر
happy days

ساائادەتمەن. سۈپ
[saa:dətmən]
happy, wonderful

ساائەت. ئى [sa:ət]
a clock, hour, meter.

تام ساائىتى
a wall clock

قول ساائىتى
a wrist watch

ساائەت توغرىلىماق
to set a watch

ساائەت ئالتىدە
at 6 o'clock

بۈگۈن بەش ساائەت ئىشلىدۇق.
We worked for 5 hours today.

ساائەت توشتى.
Time is up.

توك ساائىتى
an electricity meter

ساائەتچى. ئى [sa:ətqi]
a clock—maker, watch—repairer

سائەتچىلىك. ئى [sa:ətqilik]
watch and clock making
سائەتلىك. سۈپ [sa:ətlik]
so many hours:
بىر سائەتلىك ئىش
an hour's work
سابا. ئى [saba:]
a dawn breeze
ساپ 1. ئى [sap]
handle, end:
قەلەم سېپى
a pen handle
ساپ. سۈپ [sap]
fresh, pure:
ساپ ھاۋا
fresh air
ساپ ئالتۇن
pure gold
ساپ-ساپماق. پ [sapmak]
to wear, put on:
يىڭنىگە يىپ ساپماق
to thread a needle
پۇتنى ئاياغقا ساپماق
to put on shoes
ساپا. ئى [sapa:]
quality; number of carats:
ئالتۇننىڭ ساپاسى
the quality, grade of gold
ساپاق. ئى [sapaq]
a bunch of grapes
ساپايى. ئى [sapa:yi]
a percussion instrument
ساپايىچى. ئى [sapa:yiqi]
a sapayi player
ساپلا-ساپلىماق. پ
[saplimaq]
to fit a handle on something
ساپلىق. سۈپ [saplik]
with a handle:
سۆڭەك ساپلىق پىچاق
a bone handled knife
ساتـ-ساتماق. پ [satmaq]
to sell:
ئۇ ۋېلىسىپىتىنى ئىككى يۈز سومغا ساتتى.
He sold his bike for two hundred yuan.
ساتار. ئى [satar]
a satar (musical instrument)
ساتارچى. ئى [satarqi]
a satar player
ساتقۇچى. ئى [satquqi]
a seller:
گۈل ساتقۇچى
a flower seller
ساتقۇز-ساتقۇزماق. پ
[satquzmaq]
to have something sold
ساتقۇن. سۈپ [satqun]
a traitor, a judas
ساتقۇن. ئى [satqun]
a traitor, a judas
ساتقۇنلۇق. ئى [satqunluq]

ساختىلىق. ئى [sahtilik]
hypocrisy, deceit:
ئۇنىڭ سۆزىدە ساختىلىق بار.
His words are hypocritical.

سادا. ئى [sada]
voice, sound

سادال. ئى [sadak]
a quiver (for arrows)

ساداقەت. ئى [sada:kət]
loyalty, sincerity

ساداقەتسىز. سۈپ [sada:kətsiz]
disloyal, insincere

ساداقەتلىك. سۈپ [sada:kətlik]
loyal, sincere:
ساداقەتلىك كۆرسەتمەك
to display one's loyalty

ساددا. سۈپ [sadda]
honest, simple, pure:
ساددا تىل
honest —hearted

ساددىلاش-ساددىلاشماق. پ [saddilaxmak]
to be simple, naive

ساددىلىق. ئى [saddilik]
simplicity, naivety

سادىر بولماق. پ [sa:dir bolmak]
to happen, occur:
كۆڭۈلسىز بىر ئىش سادىر بولدى.
An unfortuante thing

treachery, disloyalty

ساتما. ئى [satma]
a shed, shack

ساتىرا. ئى [sati:ra]
satire

ساتىراش. ئى [satirax]
a barber, hairdresser

ساتىراشخانا. ئى [satiraxhana]
a barber's, hairdresser's:
يېقىنراق ساتىراشخانا نەدە؟
Where's the nearest hairdresser's?

ساختا. سۈپ [sahta]
false, hypocritical, sham:
ساختا دوستلۇق
false friendship
ساختا ھۆججەت
a forged document

ساختىپەز. ئى [sahtipəz]
a hypocrite, a sham

ساختىپەزلىك. ئى [sahtipəzlik]
hypocrisy, deceit

ساختىلاش-ساختىلاشماق. پ [sahtilaxmak]
to be false

ساختىلاشتۇر-ساختىلاشتۇرماق. پ [sahtilaxturmak]
to falsify:
تارىخنى ساختىلاشتۇرماق
to falsify history

ساراڭلار دوختۇرخانىسى
a mental asylum
سارائك بولماق. پ
to be mad, go mad
سارائخلىق. ئى [saraŋlik]
madness, foolishness
سارای. ئى [saray]
a palace, inn:
خان سارىيى
a palace
كارۋان سارىيى
a wayside inn
سارجا. ئى [sarja]
a type of cloth; calico
سارغايـسارغايماق. پ
[sarɔaymak]
to be, go yellow:
دەرەخ يوپۇرماقلىرى سارغايدى.
The leaves have turned yellow.
سارقـسارقماق. پ
[sarkimak]
to drip out slowly
ساز1. ئى [saz]
musical instruments:
تارلىق ساز
stringed instrument
ساز قىلماق
to tune (an instrument)
ساز2. سۈپ [saz]
sound, healthy, in good shape
happenened.
سادىر قىلماق. پ
to commit (a crime):
ئۇ نېمە گۇناھ سادىر قىلدى؟
What crime has he commited?
سادىغا. ئى [sa:diɔa]
see below:
سادىغاڭ كېتەي
beloved, dear good
سادىغاڭ كېتەي بالام
my dear child
سادىق. سۈپ [sa:dik]
loyal, sincere:
سادىق دوست
a loyal friend
سادىقلىق. ئى [sa:diklik]
sincerity, loyalty
سادىقلىق كۆرسەتمەك. پ
to display loyalty
ساراپان. ئى [sarapan]
a sleeveless blouse
سارا:سىمە. ئى [sara:simə]
surprise, shok
سارا:سىمىدە قالماق. پ
to panic
سارا:سىمىگە چۈشمەك. پ
to be stunned, shocked:
سارا:سىمىگە چۈشمەڭ.
Don't panic.
سارائك. سۈپ [saraŋ]
mad, foolish:

سازلا-سازلىماق. پ [sazlimaq]
to tune (an instrument)

سازلىق. ئى [sazlik]
a marsh, bog

ساغ-ساغماق. پ [saoɣmaq]
to squeeze:

سۈت ساغماق
to milk a cow

ساغرا. ئى [saoɣra]
hip(part of the body)

ساغلام. سۈپ [saoɣlam]
healthy, sound:

ساغلام بالا
a healthy child

ساغلاملاش-ساغلاملاشماق. پ [saoɣlamlaxmaq]
to be healthy

ساغلاملىق. ئى [saoɣlamlik]
health, strength:

تەن ساغلاملىقى
physical health

تەننىڭ ساغلاملىقى ئادەمگە دۆلەت.
Health is wealth.

ساغلىق. ئى [saoɣlik]
a ewe(female sheep)

سافا. ئى [sa:fa]
a sofa

ساق. سۈپ [sak]
health, in good physical shape:

ئاۋازى ساز
a good voice

مىجەزىم ساز.
I feel fine.

ئاز بولسۇن، ساز بولسۇن.
Quality, not quantity.

ئىشنى ساز قىلىڭ.
Do it properly.

سازاق. ئى [sazaŋ]
an earth worm

سازاقسىمان. سۈپ [sazaŋsiman]
worm —like

سازاۋەر. رەۋ [saza:wər]
see below

سازاۋەر بولماق. پ [saza:wər bolmaq]
to recieve, be worthy of:

ھۆرمەتكە سازاۋەر بولماق
to win, earn respect

سازايى قىلماق. پ [saza:yi kilmaq]
to parade (a criminal)in the streets

سازەندە. ئى [sazəndə]
a maker of musical instruments, musician

سازچى. ئى [sazqi]
a maker of musical instruments, musician

سازچىلىق. ئى [sazqilik]
musical instrument making

ئۇ ئۆگزىدىن يىقىلىپ چۈشتى، ئەمما ساق.
He fell off the roof, but he is quite all right.

ساق بولماق. پ
to take care of

ساقال. ئى [saqal]
a beard:
ساقال ئالغۇچ
a razor
ساقلىمنى ئۆستۈرۈۋاتىمەن.
I'm growing a beard.
ساقلىمنى قىرىپ قويسىڭىز.
I'd like a shave please.

ساقاللىق. سۈپ [saqallik]
bearded, with a beard

ساقايماق. پ
[saqaymak]
to get better, recover:
ئۇ راك كېسىلىدىن ساقايدى.
He has recovered from cancer.
ئۇ ساقىيىپ دوختۇرخانىدىن چىقتى.
He's well, and out of hospital.

ساقايتماق. پ
[saqaytmaq]
to cure, heal

ساقايتىلماق. پ
[saqaytilmak]
to be cured, healed

ساقايماس. سۈپ [saqaymas]
incurable:
ساقايماس كېسەل
an incurable disease

ساقچى. ئى [saqqi]
a policeman, guard:
قاتناش ساقچىسى
a traffic policeman
ساقچى ئىدارىسى
the police station

ساق-سالامەت. سۈپ
[saq—salamət]
healthy, well:
ساق-سالامەت تۇرىدۇكلارمۇ؟
Are you well?

ساقلا-ساقلىماق. 1 پ
[saqlimaq]
to wait:
ساقلاپ تۇرۇڭ.
Wait a moment!

ساقلىماق 2. پ [saqlimaq]
to preserve, look after, deposit:
ئىنتىزامنى ساقلىماق
to keep discipline
ئۇ تاپقان پۇلىنى بانكىدا ساقلايدۇ.
He deposits his earnings in the bank.

ساقلاپ قويماق. پ
to reserve:
بىر ئۆيىنى ماڭا ساقلاپ قويۇڭ.

[saŋgilimaq]
to hang down:
شاختا مېۋىلەر ساڭگىلاپ تۇراتتى.
The fruit hung on the branch.

ساڭگىلات-ساڭگىلاتماق. پ
[saŋgilatmaq]
to hang up, cause to hang:
پۇتنى ساڭگىلىتىپ ئولتۇرماق
to sit with one's legs hanging down

ساڭگىل-سۇڭگۇل. سۈپ
[saŋgil—suŋgul]
ragged, shabby:
ساڭگىل-سۇڭگۇل كىيىم
shabby clothes

سال. ئى [sal]
a raft

سال-سالماق. پ [salmaq]
to put on, add, construct, post etc.:
ئاشقا تۇز سېلىڭ.
Put some salt on the food.
ئاياغنى سېلىۋېتىڭ.
Take off your shoes.
ئۇلار يېڭى ئۆي سېلىۋاتىدۇ.
They're building a new house.
باشقىلارنى ئىشقا سالماق
to employ others
مەن تېلېگرام سالماقچى.
I want to send a telegram.
Please reserve a room for me.
خودا ساقلىسۇن !
God keep you! (a leave taking)

ساقلات-ساقلاتماق. پ
[saqlatmaq]
to keep someone waiting:
ماڭا بولمايدۇ، ساقلىتىپ قويدۇم.
I'm sorry to keep you waiting.

ساقلان-ساقلانماق. پ
[saqlanmaq]
to be preserved; avoid:
چاتاق چىقىشتىن ساقلانماق
to avoid problems arising
كېسەللىكتىن ساقلانماق
to guard against disease

ساقلانغۇسىز. سۈپ
[saqlanoɟusiz]
perishable (goods)

ساقلىق. ئى [saqlik]
health, well—being:
ئانا-بالىلار ساقلىقىنى ساقلاش پونكىتى
mother and child health clinic

ساڭزا. ئى [saŋza]
fried dough served at festivals

ساڭگىلا-ساڭگىلىماق. پ

سالامەتمۇ سىز؟
Are you weel?
سالامەت بولۇڭ.
Keep weel.
سالامەتلىك. ئى [salamətlik]
health, strength:
ئۇنىڭ سالامەتلىكى قانداق ؟
How's his health?
سىزگە سالامەتلىك تىلەيمەن.
I wish you health.
سالاملاش-سالاملاشماق. پ
[salamlaxmaq]
to greet one another
سالامۇئەلەيكۇم. ئى
[salamuələykum]
a traditional greeting
سالاھىيەت. ئى [sala:hiyət]
identification, qualifications:
پۇقرالىق سالاھىيەت گۇۋاھنامىسى
indentification card
ئۇنىڭ سالاھىيتى نېمە؟
What are his qualifications?
سالاھىيەتسىز. ئى
[sala:hiyətsiz]
lack of qualification, ability
ئۇ بۇ ئىشتا ئۇنىڭ سالاھىيەتسىز ئىكەنلىكىنى سەزدى.
He felt his lack of qualifications for the job.
سالاھىيەتلىك. سۈپ
[sala:hiyətlik]

مەن پوچتىغا خەت سېلىشىم كېرەك.
I have to post a letter.
كۆۋرۈك سالماق
to build a bridge
تىل سالماق
to swear at someone
كىيىمنى ئاپتاپقا سالماق
to put clothes in the sun
سالا. ئى [sala]
mediation:
سالاغا كۆنمەك
to accept mediation
سالا قىلماق
to mediate, keep the peace
سالاپەت. ئى [sala:pət]
demeanour, bearing
سالاچى. ئى [sala:qi]
mediator, go—between
سالار. ئى [salar]
of Salar nationality
سالام. ئى [salam]
greetings, regards:
دادىڭىزغا مەندىن سالام ئېيتىڭ.
Give my greetings to your father.
سەمىمى سالىمىمنى قوبۇل قىلغايسىز.
Please accept my warm gree-tings.
سالامەت. سۈپ [sala:mət]
healthy, well:

دەرەخ سايىسىدا سالقىنلىدۇق.
We cooled off in the shade of the tree.

سالقىنلاتـسالقىنلاتماق. پ
[salkinlatmak]
to cool, chill

سالقىنلاشـسالقىنلاشماق. پ
[salkinlaxmak]
to become cool:
ھاۋا بىر ئاز سالقىنلاپ قالدى.
The weather has got cooler.

سالما. ئى [salma]
a house lizard, gecko

سالماق. سۈپ [salmak]
calm, steady:
سالماق قەدەم
steady, measured pace
سالمىقى بار گەپ
weighty words

سالماقلىق. ئى [salmaklik]
unruffled, calm

سالىۋت. ئى [salyut]
fireworks

ساما 1. ئى [sama:]
space, the sky

ساما 2. ئى [sama:]
trance —like dance

ساما سالماق. پ
to be in a trance
ساما ئۇسۇلى
traditional festival dance

سامان. ئى [saman]
qualified, able

سالاۋات. ئى [salawat]
forgiveness, pardon:
ئۆتكەن ئىشقا سالاۋات.
Let by gones be by gones.

سالپاك. سۈپ [salpaŋ]
droopy, hanging down:
سالپاك قولاق
droopy ears

سالپاڭلا-سالپاڭلىماق. پ
[salpaŋlimak]
to droop, sag, to hang down

سالپاي-سالپايماق. پ
[salpaymak]
to droop, sag

سالتاك. سۈپ [saltaŋ]
single, unburdened:
سالتاك ئادەم
a bachelor

سالجا. ئى [salja]
a tick (small insect)

سالدۇر-سالدۇرماق. پ
[saldurmak]
to have something taken off, added etc.

سالقىن. سۈپ [salkin]
cool, chilly:
بۈگۈن ھاۋا سالقىن.
It's cool today.

سالقىنلا-سالقىنلىماق. پ
[salkinlimak]
to cool off:

chaff, wheat straw:

سامان قەغەز

a type of rough paper

سامانيولى. ئى [samanyoli]

the Milky Way

ساماۋار. ئى [samawar]

a samovar; traditional tea-dispenser

ساماۋى. سۈپ [sama:wi]

heavenly:

ساماۋى دۆلەت

the heavently country

سامسا. ئى [samsa]

a baked meat patty

سامساق. ئى [samsaq]

garlic

سامسىپەز. ئى [samsipaz]

a samsa seller

سان 1. ئى [san]

a number:

پۈتۈن سان

a whole number

سانى يوق

innumerable, countless

بەشىنچى سان

number five

سان 2. ئى [san]

the hindleg (of a sheep etc.)

سانا-سانماق. پ [sanimaq]

to count:

ئونغىچە سانا!.

Count to ten.

سانمايلا سەككىز دېمە.

Don't speak until you know the fact.

سانائەت. ئى [sana:ət]

industry

ئېغىر سانائەت

heavy industry

يېنىك سانائەت

light industry

سانائەت ئىنقىلابى

the industrial revolution

سانائەت ئىشچىلىرى

industrial workers

سانائەتچى. ئى [sana:ətqi]

an industrialist

سانائەتلەش-سانائەتلەشمەك. پ [sana:ətləxmək]

to industrialise

سانا توريە. ئى [sanatoriyə]

a sanatorium, clinic

ساناق. سۈپ [sanaq]

cardinal:

ساناق سان

a cardinal number

سانال-سانالماق. پ [sanalmaq]

to be counted, numbered

سانتىمېتر. ئى [santimetr]

centimetre

سانجاق. سۈپ [sanjaq]

a crowd, a band:

سانجاق-سانجاق ئادەم

innumerable, countless
سان-سسفىر. ئى
[san — sifir]
numerrals, numbers
سانلىق. سۈپ [sanlik]
countable, numbered:
ئىككىنچى سانلىق ئومۇمىي يىغىن
the second plenary meeting
ئاز سانلىق مىللەت
minority nationality
ساھە. ئى [sa:hə]
a field, area of knowledge
ئۇنى بۇ ساھەدە مۇتەخەسسىس دېيىشكە بولىدۇ.
He is quite a specialist in this field.
ساھىب. ئى [sa:hib]
the head, leader:
ئۆي ساھىبى
the head of the household
ساھىبجامال. ئى
[sa:hibjamal]
a beautiful, handsome person
ساھىبخان. ئى [sa:hibhan]
a host:
ساھىبخان ۋە مېھمان
the host and the guest
ساھىبخان دۆلەت
the host country
ساۋا-ساۋىماق. ت
[sawimak]
thick with people, crowded
سانجى-سانجىماق. پ
[sanjimak]
to puncture, pierce, stab:
يىگنە سانجىماق
prick with a needle
گەپ بىلەن سانجىماق
to speak cutting words
سانجىق. ئى [sanjik]
chest pain, breathing pain
سانجىل- سانجىلماق. پ
[sanjilmak]
to be pricked, pierced:
يىگنە سانجىلغاندەك ئاغرىماق
to feel stabbing pains
پۇتقا سانجىلغان تىكەن
a thorn in the foot
ساندۇق. ئى [sanduk]
a box trunk:
قەغەز ساندۇق
a cardboard box
توپلۇق قاچىلانغان ساندۇق
a wedding trunk
سان-ساناقسىز. سۈپ
[san— sanaksiz]
innumerable
سان-ساناقسىز چارۋا مالالار
innumerable cattle
سانسكرىت. سۈپ
[san — skrit]
Sanskrit
سانسىز. سۈپ [sansiz]

to lash, whip:
يۇڭ ساۋىماق
to thrash wool
نىيىتى يامان قۇلدارلار قۇلـ
لىرىنى قامچا بىلەن ساۋايتتى.
The wicked slave—owners whipped their slaves.

ساۋاب. ئى [sawab]
a good deed; a religious act:
ساۋاب ئىش قىلماق
to do a good deed

ساۋابلىق. سۈپ [sawablik̡]
having merit in God,s sight:
ساۋابلىق ئىش
a good deed

ساۋات. ئى [sawat]
literacy, education:
ساۋاتى بار.
educated, literate
سىياسىي ساۋات
political knowledge

ساۋاتـ ساۋاتماق. پ
[sawatmak̡]
to have someone lashed, whipped

ساۋاتسىز. سۈپ [sawatsiz]
uneducated, illiterate

ساۋاتلىق. سۈپ [sawatlik̡]
literate, educated

ساۋاق. ئى [sawak̡]
lesson, moral:
ساۋاق ئالماق
to take a class, course
تارىخىي ساۋاقلار
the lessons of history
بۇ ئىش ماڭا ئوبدان ساۋاق بولدى.
It was a good lesson to me
ساۋاق شۇكى؛ ئاۋۋال ئويلاپ ئاندىن سۆزلە.
The moral is: Think before you speak.

ساۋاقداش. ئى [sawak̡dax]
a school—mate, fellow student

ساۋۇت. ئى [sa:wut]
armour, shielding

ساي. ئى [say]
a river valley, canyon

ساياھەت. ئى [saya: h̡ət]
a tour, journey:
ساياھەت خاتىرىسى
a travel diary

ساياھەتچى. ئى
[saya: h̡ətqi]
a tourist, traveller

ساياھەتچىلىك. ئى
[saya: h̡ətqilik]
tourism

سايە. ئى [sa:ye]
shade, shadow:
ئادەمنىڭ سايىسى
a man,s shadow
بىز سايىدا ئولتۇرايلى.
Let,s sit in the shade

ئوقۇتۇش سايمانلىرى
teaching equipment, (books, pens etc.)

سايۋا. ئى [saywa]
a variety of grape

سايىدا-سايىدىماق. پ
[sa:yidimaq]
to cool off, relax in the shade:

دەرەخ ئاستىدا سايىدىماق
to cool off under a tree

سەبىي. سۈپ [səbiy]
innocent, guileless

سەبىيلىك. ئى [səbiylik]
innocence, guilelessness

سەپ. ئى [səp]
a row, line, rank:

سەپكە تىزىلماق
to line up, fall in

سەپ تارتىپ ماڭماق
to walk keeping line

ئالدىنقى سەپ
the front line

سەپ سالماق. پ
[səp salmaq]
to size up, examine

سەپسېلىپ قارىماق. پ
to scrutinize

سەپ-سەپمەك. پ [səpmək]
to spray, sprinkle:

ئۇ گۈللەرگە سۇ سەپتى.
He sprayed water on the

سايرا-سايرىماق. پ
[sayrimaq]
to sing (of birds):

بۈلبۈل سايراۋاتىدۇ.
The nightingale is singing

سايلا-سايلىماق. پ
[saylimaq]
to elect, vote

سايلات-سايلاتماق. پ
[saylatmaq]
to have someone elected

سايلام. ئى [saylam]
an election, vote:

سايلام بېلىتى
a voting paper

ھەممە سايلام بېلەتلىرى سانالدى.
All the votes were counted.

سايلام ئۆتكۈزمەك. پ
to hold an election

سايلان-سايلانماق. پ
[saylanmaq]
to be elected

سايلانغۇچى. ئى
[saylanoɹuqi]
a person elected, voted in

سايلىغۇچى. ئى [sayliоɹuqi]
a voter

سايمان. ئى [sayman]
equipment, tools:

ئەمگەك سايمانلىرى
work tools

flowers.

سەپەر. ئى [səpər]
a journey, voyage; time:
سەپەرگە چىقماق
to set off on a journey
ئۇزۇن سەپەر
a long journey
ئۇ كېمە بىلەن مۇشكۇل بىر سەپەر قىلدى.
He made a difficult voyage in a boat.
بىرىنچى سەپەر
the first time
سەپەر قىلماق
to go somewhere
سەپەرۋەر قىلماق. پ [səpərwər kilmak]
to mobilize:
ئارمىيەگە كىرىشكە سەپەرۋەر قىلماق
to call up men into the army
سەپداش. ئى [səpdax]
a comrade — in — arms
سەپرا. ئى [səpra:]
vomiting; irritable, irascible
سەپرا بولماق. پ
to get angry
سەپرا قىلماق. پ
to vomit
سەپرالىق. سۈپ [səpralik]
vomiting; irritability
سەپرالىق ئادەم
an irascible man
سەپسەتە. ئى [səpsətə]
fallacy, myth
سەپسەتە ساتماق. پ
to talk nonsense
سەپسەتچى. ئى [səpsətiqi]
a person who talks nonsense
سەپكۈچ. ئى [səpküq]
a watering can
سەپكۈن. ئى [səpkün]
a freckle, mole
سەپكۈنلۈك. سۈپ [səpkünlük]
freckled, having moles
سەپلە-سەپلىمەك. پ [səplimək]
to substitute, represent
سەپلىمە. سۈپ [səplimə]
substitute, in place of:
سەپلىمە بۇيۇم
substitute goods
سەت. سۈپ [sət]
ugly, unsightly, bad:
سەت چىراي
an ugly face
سەت قىلىق
an evil deed
ئۇنىڭ خېتى ئىنتايىن سەت.
Her handwriting is terrible.
سەتەڭ. سۈپ [sətəŋ]

a box of matches
سەرەڭگە ياقماق. پ
to light a match
سەرەمجان. ئى [sərəmjan]
furnishings; orderly, methodical:
سەرەمجان ئادەم
a methodical person
سەرەمجانلاش-سەرەمجانلاشماق. پ [sərəmjanlaxmaq]
to be ready, prepared
سەرەمجانلاشتۇر-سەرەمجانلاشتۇرماق. پ [sərəmjanlaxturmaq]
to get ready, tidy up
سەرپ. رەۋ [sərp]
see below
سەرپ قىلماق. پ
to spend, expend:
ئۇ ئوتتۇرا ئاسىيا تارىخىنى ئۆگىنىش ئۈچۈن ئۈچ يىل سەرپ قىلدى.
He spent three years studying the history of Central Asia.
سەرسان. رەۋ [sərsan]
vagrant, roving
سەرسان-سەرگەردان. ئى [sərsan — sərgərdan]
a vagrant, tramp
سەركەردە. ئى [sərkərdə]
a chief commander
beautiful, distinguished:
سەنەلىك ئايال
a distinguished woman
سەتچىلىك. ئى [sətqilik]
an ugly deed, ugliness
سەتچىلىككە قالماق. پ
to make a fool of oneself
سەتلە-سەتلىمەك. پ [sətlimək]
to treat someone badly:
مېنى ئۇنداق سەتلىمە.
Don,t treat me so rudely.
سەتلەش-سەتلەشمەك. پ [sətləxmək]
to be ugly; make a fool of oneself
سەتلىك. ئى [sətlik]
ugliness
سەجدە. ئى [səjdə]
prostration, bowing down
سەددىچىن سېپىلى. ئى [səddiqin sepili]
the Great Wall
سەر. ئى: م [sər]
unit of measurement:
بىر سەر ئالتۇن
a ser of gold
سەرەڭگە. ئى [sərəŋgə]
a match:
بىر تال سەرەڭگە
a match:
بىر قاپ سەرەڭگە

سەرگەردان. ئى [sərgərdan]
pilgrim, refugee, tramp
سەرگۈزەشت. ئى[sərgüzəxt]
experiences, adventures:
نەسىردىن ئەپەندىنىڭ سەرگۈزەشتىلىرى
the adventures of Nesrdin
سەزـسەزمەك. پ [səzmək]
to notice, feel:
كۈن كەچ بولۇپ قالغانلىقىنى سەزمەي قالدىم.
I hadn't noticed that night had fallen.
ھېچكىم ئۆيگە كىرگەنلىكىمنى سەزمىدى.
No—one noticed me entering the house.
سەزگۈ. ئى [səzgü]
sense:
بىزدە بەش تۇرلۇك سەزگۈ بار، ئۇلار: تېتىش، كۆرۈش، پۇراش، ئاڭلاش ۋە تۇتۇشتىن ئىبارەت.
We have five senses: taste, sight, smell, hearing, and touch.
سەزگۈر. سۈپ [səgür]
sensible, sensitive
ئۇ ناھايىتى سەزگۈر.
He's very sensible.
سەزگۈر ئادەم
a sensitive person

سەزگۈرلۈك. ئى [səzgürlük]
sensitivity
سەسكەنـسەسكەنمەك. پ
[səskənmək]
to detest, abhor
سەكرەـسەكرىمەك.[səkrimək]
to jump, dive:
سەكرەڭ!
jump!
مەن ئۇزۇنغا سەكرەشكە ئۇستا.
I'm good at long jump.
سەكرەتـسەكرەتمەك. پ
[səkrətmək]
to cause to jump:
ئاتنى ئېرىقتىن سەكرىتىپ ئۆتمەك
to make a horse jump a stream
سەكرىگۈچ. ئى [səkrigüq]
a diving platform
سەكسەن. س [səksən]
eighty
سەكسەنپۇت. ئى
a centipede
سەككىز. س [səkkiz]
eight
سەككىزەيلەن. سۈپ
[səkkizəylən]
eight people
سەككىزىنچى. س
[səkkizinqi]
the eighth

سەككىزىنچى ئاي. ئى
August
سەگەك. سۈپ، رەۋ [sə:gek]
clear — headed, alert
سەگەك ياتماق پ
to sleep lightly:
سەگەك ئادەم
a clear — headed man
سەگەكلەش-سەگەكلەشمەك. پ
[sə:gəkləxmək]
to be clear—headed, alert
سەگىز-سەگىزمەك. پ
[sə:gimək]
to cool off, be refreshed
سەگىدە-سەگىدىمەك. پ
[sə:gidimək]
to cool off, be refreshed
سەگىدەتـسەگىدەتمەك. پ
[sə:gidetmək]
to cool off, refresh:
بالىنى دەرەخ سايىسىدا
سەگىدەتمەك
to cool a child off in
the shade
سەل 1. رەۋ [səl]
a little, somewhat:
سەل چوڭ ئىكەن.
It,s a little too big.
سەل قالدى.
There,s a little left.
سەل قارىماق
to be little, despise

سەل 2. ئى [səl]
a flood:
سەل كەلمەك. پ
to flood
سەلبىي. سۈپ [səlbiy]
opposite, negative:
سەلبىي پىكىر
an opposing idea
سەلبىي رول
an opposite role
سەل-پەل. رەۋ [səl—pəl]
a little, a fraction
سەلتەنەت. ئى [səltənət]
a kingdom, domain
سەللە. ئى [səllə]
a turban
سەمرىـسەمرىمەك. پ
[səmrimək]
to gain weight, be fat
سەمرىتـسەمرىتمەك. پ
[səmritmək]
to fatten, feed up
سەمىمىي. سۈپ [səmi:miy]
sincere, honest:
سەمىمىي دوست
a sincere friend
سەمىمىي سۆز
sincere words
سەمىمىي ھال سورىماق
to ask after a person,
s health
سەمىمىيەت. ئى

an abacus
سەنپەن سوقماق
to use an abacus
سەن-پەن دېيىشمەك. پ
[sən—pən deyixmək]
to argue, quarrel
سەندەل. ئ
a brazier, fire — pan
سەنلە-سەنلىمەك. پ
[sənlimək]
to address someone using
the informal form sen
سەنلەش-سەنلەشمەك. پ
[sənləxmək]
to argue, quarrel
سەنتۈرۈل-سەنتۈرۈلمەك. پ
[səntürülmək]
to stumble, trip
سەھەر. ئ [səhər]
dawn, early morning:
سەھەر شامىلى
a dawn wind
سەھەر تۇرۇپ، كەچ ياتماق
to rise early and retirelate
مەن سەھەر تۇرۇشنى ياخشى
كۆرىمەن.
I like to get up early.
سەھەرلەپ. رەۋ [səhərləp]
early in the morning:
ئۇ سەھەرلەپ يۇرۇپ كەتتى.
He set out very early.
سەھرا. ئ [səhra:]

[səmi:miyət]
sincerity, honesty, honesty
سەمىمىيەتلىك. سۈپ
[səmi:miyətlik]
genuine, sincere
سەن. ئال [sən]
you (singular, familiar):
سېنىڭ گېپىڭ بارمۇ؟
Do you have anything
to say?
سەنئەت. ئ [sən,ət]
art, music, craft
سەنئەت كېچىلىكى
a concert
سەنئەت ئويۇنى
a performance
سەنئەت ئۆمىكى
a music and dancing troupe
سەنئەتچى. ئ [sən,ətqi]
an artist,musician,crafts—
man
سەنئەتچىلىك. ئ
[sən,ətqilik]
dance, art and music
سەنئەتكار. ئ [sən,ətkar]
an artist, musician
سەنەم 1. ئ [sənəm]
beauty; a beautiful woman
سەنەم 2. ئ
a tune, a traditional music
form
سەنپەن. ئ [sənpən]

تىدۇ.
The cause of the accident is being investigated.
ئۇنىڭ كەلمەسلىكىنىڭ سەۋەبى دادىسى ئاغرىق.
The reason he didn't come is because his father is ill.
شۇ سەۋەبتىن...
For this reason...
سەۋەبچى. ئى
a person responsible for something
سەۋەبلىك. سۈپ [səwəblik]
because of:
كېسەل بولغانلىقى سەۋەبلىك
due to illness
سەۋەنلىك. ئى [sə:wənlik]
a fault, error:
سەۋەنلىك مەندىن ئۆتتى.
It was my fault.
سەۋدا. ئى [səwda:]
weakness for, addiction to:
ئوۋ سەۋداسى
a fondness for hunting
سەۋدايى. سۈپ [səwda:yi]
insane, mad
سەۋر. ئى [səwr]
patience, long — suffering
سەۋر قىلىڭ.
Be patient.
سەۋرنىڭ تېگى ئالتۇن.
The fruit of patience is

countryside, village
سەھراچە. رەۋ [səhra:qə]
rural, of the countryside:
سەھراچە كىيىم
rural clothes
سەھراچە تەلەپپۇز
rural pronunciation
سەھراچە سۆزلەش
to use rural language
سەھرالىق. سۈپ [səhra:lik]
rural, of the countryside
سەھنە. ئى [səhnə]
a stage (in a theatre):
سەھنە سۆزى
an actor's lines
سەھنىلەشـسەھنىلەشمەك. پ [səhniləxmək]
to be staged, dramatized
سەھنىلەشتۇرـسەھنىلەشتۇرمەك. پ [səhniləxtürmək]
to dramatize, put on as a play
سەھىپە. ئى [səhi:pə]
annal, chapter:
تارىخ سەھىپىسى
a chapter of history
سەھىيە. ئى [səhiyə]
health, hygiene
سەۋەب. ئى [səwəb]
a reason, cause:
ۋەقەنىڭ سەۋەبى تەكشۈرۈلۈۋاتـ

a walk, a trip out
سەيلە تامىقى. ئى
a picnic
سەيلە قىلماق. پ
to wander
سەيلە ھەمراھى. ئى
a travel companion
سەينا. ئى [səyna:]
a courtyard
سەينەك. ئى [səynək]
a young goat
سەييارە. ئى [səyya:rə]
a planet
ستاتىستىكا. ئى [statistika]
statistics
ستاژ. ئى [staʒ]
length of service, seniority
ئوتتۇز يىللىق ستاژغا ئىگە ئىشچى.
a worker of thirty years standing.
سوئال. ئى [soal]
a question, query
سوئال بەلگىسى. ئى
a question mark
سوئال سورىماق. پ
to ask a question
ئۇلار ئوغرىدىن سوئال سوردى.
They questioned the thief.
سوپۇن. ئى [sopun]
soap, detergent
كۆڭلەكنى سوپۇن بىلەن يۇغىن.
gold.
سەۋرچان. سۈپ [səwrqan]
patient, long — suffering:
سەۋرسىز. سۈپ [səwrsiz]
impatient
سەۋرسىزلىك. ئى [səwrsizlik]
impatience
سەۋرلىك. سۈپ [səwrlik]
patient, long — suffering
سەۋزە. ئى [səwzə]
a carrot
سەۋىيە. ئى [səwiyə]
standard, level:
مائارىپ سەۋىيىسى بەك تۆۋەن.
The level of education is very low.
تۇرمۇش سەۋىيىسى
the standard of living
سەي. ئى [səy]
a vegetable dish
سەي تىزىملىكى
a menu
سەيپۇڭ. ئى [səypuŋ]
a tailor
سەيچى. ئى [səyqi]
a vegetable seller
سەيخانا. ئى [səyhana]
a greengrocer,s
سەيشەنبە. ئى [səyxənbə]
Tuesday
سەيلە. ئى [səylə]

Wash the dress with detergent.

سوپۇنلا-سوپۇنلىماق. پ [sopunlimaq]
to wash with soap

سوپى. ئى [sopi]
a sufi, mystic

سوپىسوپىياڭ. ئى [sopisopiyaŋ]
oriole, a species of bird

سوپىلىق. ئى [sopilik]
sufism, myticism

سوت. ئى [sot]
a court of law, trial:
ئۇ سوتقا تارتىلدى.
He,s on trial.
ئوچۇق سوت
an open trial

سوت زالى. ئى
a law court

سوت قىلماق. پ
to judge:
باشقا كىشىلەرنى سوتلىما.
Don,t judge other people.

سوت مەھكىمىسى. ئى
a court of law:
سوتچى سوت مەھكىمىسىدە ئىشلەيدۇ.
A judge works in a court.

سوتچى. ئى [sotqi]
a judge:
ئۇ يىگىرمە يىل سوتچى بولۇپ ئىشلىگەن.
He has been a judge for twenty years.

سوتسىيالىزم. ئى [sotsiyalizm]
socialism

سوتسىيالىست. ئى [sotsiyalist]
a socialist

سوتسىيالىستىك. سۈپ [sotsiyalistik]
socialist:
سوتسىيالىستىك دۆلەت
a socialist country

سوتكا. ئى [sotka]
day and night, round the clock:
بىر سوتكا
twenty four hours

سوتلا-سوتلىماق. پ [sotlimaq]
to judge, pass judgement:
جىنايەتچىنى سوتلىماق
to judge a criminal

سوتلان-سوتلانماق. پ [sotlanmaq]
to be judged

سودا. ئى [so:da]
trade, business;
baking powder

سودا بازىرى. ئى
a market

سودا ساراي. ئى
a department store
سودا قىلماق. پ
to bargain:
ئۇ ياغاچچى بىلەن سودا قىلىشتى.
He bargained with the carpenter.
سودا-سانائەت. ئى
[so:da—sana:ət]
trade and industry
سودىگەر. ئى [so:digər]
a trader, merchant
سودىگەرچىلىك. ئى
[so: digərqilik]
trade, business
سودىلاش-سودىلاشماق. پ
[so:dilaxmaq]
to trade, do business; compromise:
پرىنسىپتا سودىلىشىشقا بولمايدۇ.
We cannot compromise on principles.
سوراش-سورىماق. پ
[so:rimaq]
to ask, inquire:
قادىردىن سوراپ باقايلى.
Let's ask kadir.
سوراش-سوراشماق. پ
[so:raxmaq]
to question each other
سوراق. ئى [so:rak]
interrogation, trial:
سوراققا تارتماق. پ
to be brought to trial
سوراق قىلماق. پ
to question, interrogate
سوراق بەلگىسى. ئى
a question mark
سوراق جۈملە. ئى
an interrogative sentence
سوراقچى. ئى [so:rakqi]
an interrogator, judge
سوراقخانا. ئى
[so:rakhana]
a court of law
سوراقسىز. سۈپ
[so:raksiz]
without trial, without permission:
سوراقسىز قاماللماق
to imprison without trial
مەندىن سوراقسىز كوچىغا چىقما.
Don't go out without asking me.
سورت. ئى [sort]
grade, class, kind:
پاختىنىڭ سورتى
the grade of cotton
سورۇن. ئى [so:run]
occasion, gathering:
جامائەت سورۇنلىرى
public places
سورۇندا يوق ئادەم

an unsociable person

سوز-سوزماق. پ [sozmaḳ]

to stretch, extend:

قولىڭىزنى سوزۇڭ.

Stretch out your hand.

پۇتنى سوزۇپ ئولتۇرماق

to sit with one,s legs extended

لەغمەن سوزماق

to make noodles

ۋاقىتنى سوزماق

to extend a deadline

سوزدۇر-سوزدۇرماق. پ [sozdurmaḳ]

to cause to stretch

سوزۇق. سۈپ [sozuḳ]

oval — shaped, extended

سوزۇق تاۋۇش. ئى

a vowel

سوزۇل-سوزۇلماق. پ [sozulmaḳ]

to stretch out, extend:

تاش يول يىراققا سوزۇلدى.

The road stretched into the distance.

ئۇنىڭ كېسىلى بىر ئايغا سوزۇلدى.

His illness continued for a month.

ئۇزاققا سوزۇلغان ئۇرۇش

along drawn—out war

سوزۇلۇپ ياتماق. پ

to sleep stretched out full length

سوزۇلغاق. سۈپ [sozuloɿaḳ]

elastic, springy:

سوزۇلغان پايپاق

elastic socks

سوزۇلما. سۈپ [sozulma]

long, extended:

سوزۇلما سوزۇق تاۋۇش

a long vowel

سوزۇلما كېسەل

an extended sickness

سوزۇلۇشچان. سۈپ [sozuluxqan]

elastic, flexible:

سوزۇلۇشچان مېتال

a pliable metal

سوزۇلۇشچانلىق. ئى [sozuluxqanliḳ]

flexibility, elasticity

سوزۇنچاق. سۈپ [sozunqaḳ]

long, oval—shaped:

سوزۇنچاق يۈز

an oval face

سوسكا. ئى [soska]

feeding bottle, comforter, dummy

سوغا. ئى [so:oɿa]

a wooden bucket

سوغۇق. سۈپ [sooɿuḳ]

cold, chilly:

بۈگۈن ھاۋا سوغۇق.
It,s cold today.
سوغۇق ئىچىملىك
a cool drink
سوغۇق شامال
a cold wind
سوغۇق مۇئامىلە
a cold reception
سوغۇقچان. سۈپ
[soɤukqan]
a person with a cold nature (a term used in traditional medicine)
سوغۇقچىلىق. ئى
[soɤukqilik]
coolness, unfriendliness:
ئۇلارنىڭ ئارىسىغا سوغۇقچىلىق چۈشتى.
They aren,t getting on very well.
سوغۇققان. سۈپ
[soɤukkan]
sober, calm, level—headed
سوغۇققانلىق. سۈپ
[soɤukkanlik]
cold—blooded; levelheaded:
سوغۇققانلىق ھايۋانلار
cold—blooded animals
سوغۇقلۇق. ئى [soɤukluk]
coldness, cold
سوغۇل-سوغۇلماق. پ

[soɤulmaq]
to dry up, end:
كالىنىڭ سۈتى سوغۇلۇپ كەتتى
The cow,s milk has dried up.
سوق-سوقماق. پ [soqmaq]
to hit, strike, forge:
كالتەك بىلەن قوناق سوقماق
to strike the corn with a stick
پىچاق سوقماق
to forge a knife
تام سوقماق
to build a wall
سوقا 1. ئى [soqa]
a plough:
ياغاچ سوقا
a wooden plough
سوقا 2. سۈپ [soqa]
oval — shaped
سوقا قوغۇن
an oval — shaped melon
سوقتۇر-سوقتۇرماق. پ
[soqturmaq]
to have something made, forged
ھالقامنى قەشقەردە سوقتۇرۇپ كەلدىم.
I had my earrings made in Kashkar.
سوقما. سۈپ [soqma]
made of rammed earth:

سوڭ. ئى [soŋ]
the heel(part of the body):
پۇتنىڭ سوڭى
the heel of the foot
سوڭسىز كەش
slippers
سول. سۈپ: رەۋ [sol]
left:
سول قول
the left hand
تۆت كوچىدا سولغا بۇرۇلۇڭ.
Turn left at the crossroad.
سولا-سولىماق. پ [solimaḳ]
to lock up, imprison:
ئۆيگە سولاپ قويماق
to lock up indoors
قوينى قوتانغا سولماق
to put sheep in a fold
جىنايەتچىنى سولىماق
to imprison a prisoner
سولاش-سولاشماق. پ
[solaxmaḳ]
to wither; belistless:
يوپۇرماقلار سولىشىپ قالدى.
The leaves have withered.
ئۇ بۈگۈن سولىشىپ كېتىپتۇ.
He,s very listless today.
سولاق. سۈپ: ئى [solaḳ]
locked, closed; prison
سولاقتا ياتماق. پ
to be in prison
سولاقخانا. ئى [solaḳhana]

سوقما تام
a wall constructed of
rammed earth
سوقۇش. ئى [soḳux]
a battle, fighting:
بىر مەيدان دەھشەتلىك سوقۇش
a fierce battle
سوقۇش فىلمى
a war film
سوقۇش-سوقۇشماق. پ
[soḳuxmaḳ]
to fight; collide, crash:
پويىز ئاپتوبۇس بىلەن سوقۇ-
شۇپ كەتتى.
The train collided with a
bus.
سوقۇشتۇر-سوقۇشتۇرماق. پ
[soḳuxturmaḳ]
to cause to fight:
خوراز سوقۇشتۇرماق
to hold a cock — fight
سوقۇشقاق. سۈپ
[soḳuxḳaḳ]
hostile, fond of fighting
سوقۇل-سوقۇلماق. پ
[soḳulmaḳ]
to be struck, hit
سوقىچاق. سۈپ [soḳiqaḳ]
oval — shaped
سوكۇلدا-سوكۇلدىماق. پ
[sokuldimaḳ]
to jolt, jerk

سوۋغات بەرمەك. پ
to give a present
سوۋۇ-سوۋۇماق. پ
[sowumaq]
to cool, lose heat:
هاۋا سوۋۇدى.
It,s got cooler.
چاي سوۋۇپ قالدى.
The tea is cold.
سوۋۇت-سوۋۇتماق. پ
[sowutmaq]
to cause to cool, chill
چاينى سوۋۇتۇپ ئىچىڭ.
Cool the tea,then drink it.
سوۋۇتقۇچ. ئى [sowutquq]
a cooling machine
سوۋۇتۇل-سوۋۇتۇلماق. پ
[sowutulmaq]
to be cooled:
سوۋېت. ئى [sowet]
Soviet:
سوۋېت هاكىمىيىتى
the Soviet government
سوي-سويماق. پ [soymaq]
to kill; peel:
ئۇلار قوي سويدى.
They killed a sheep.
ئالمىنى سويۇپ يەڭ.
Peel the apple before eating it.
سويما. ئى [soyma]
an unripe melon:

a jail, prison cell
سولامچى. ئى [solamqi]
a pimp, procurer
سولان-سولانماق. پ
[solanmaq]
to be locked up,imprisoned
سولتەك. سۈپ [soltək]
short — tailed; short:
سولتەك خوراز
a short — tailed cock
سولتەك چاپان
a short coat
سولچى. ئى [solqi]
a leftist
سولخاي. سۈپ [solhay]
left — handed
سولغۇن. سۈپ [solƣun]
withered, dried up; lifeless:
سولغۇن گۈللەر
withered flowers
سوم. ئى [som]
a yuan, unit of currency:
بەش سوم
five yuan
سومكا. ئى [somka]
a bag, small case
سوممما. ئى [somma] a
a sum of money
سوۋغات. ئى [sowƣat]
a present, gift:
نېمىدېگەن ئېسىل سوۋغات-ھە!
What alovely present!

سويما قوڭ
a small child
سويۇلـسويۇلماق. پ [soyulmaq]
to be killed
سۇ. ئى [su]
water; juice;
ئىسسىق سۇ
hot water
سۇ ئاپىتى
a flood
سۇ ئامبىرى
a reservoir
سۇ تۇرۇبىسى
a water pipe
سۇ كۈچى
hydro — electric power
سۇ يولى
a canal
سۇ كۆلچىكى
a sink
سۇ كۆلچىكى توسۇلۇپ قاپتۇ.
The sink is blocked
سۇ ئۈزمەك
to swim
سۇ ئۈزەلەمسىز؟
Can you swim?
سۇ ئۈزۈش كۆلچىكى
a swimming pool
ئانار سۈيى
pomegranate juice
سۇنماق بېشى لاي بولسا ئايىغىمۇ لاي بولىدۇ.
If the head of the stream is muddy, its end will be also.
سۇبات. ئى [subat]
willpower, resolution
سۇباتلىق. سۈپ [subatlik]
resolute, indomitable;
سۇباتلىق ئادەم
a man with great willpower
سۇبيېكتىپ. سۈپ [subyektip]
subjective
سۇپا. ئى [supa]
a raised platform used for eating, sleeping etc.
سۇپرا. ئى [supra]
cloth used in cooking
سۇچى. ئى [suqi]
a water seller, irrigator
سۇخانا. ئى [suhana]
a bathroom, toilet
سۇخەنچى. ئى [suhənqi]
a gossip, busybody
سۇدان. ئى [sudan]
water container, water bottle
سۇر. سۈپ [sur]
grey;
سۇر ئات
a grey horse
سۇرۇپ. ئى [surup]

bleach:

ئاق سۇرۇپ

white bleach

سۇرۇخ. ئى [suruh]

coloured ink used in printing

سۇس. سۇپ [sus]

light (of a colour, etc):

سۇس يېشىل

light green

سۇس يامغۇر

light rain

سۇسلاش- سۇسلاشماق. پ [suslaxmaq]

to be sluggish; weak, feeble:

ئەمگەكتە سۇسلاشماق

to work sluggishly

بۇياق سۇسلاشتى.

The dye has faded.

سۇسلۇق. ئى [susluq]

negligence, slackness

سۇسىرا-سۇسىرىماق. پ [susirimaq]

to be dry, needing water:

زىرائەتلەر سۇسىراپ كېتىپتۇ.

The crops need water.

سۇغار-سۇغارماق. پ [suoarmaq]

to water, irrigate:

ئات سۇغارماق

to water a horse

قوناق سۇغارماق

to water the corn

سۇغۇر-سۇغۇرماق. [suoɹurmaq]

to take out, extract:

قىلىچنى غىلاپتىن سۇغۇرماق

to draw a sword

سۇغۇرت-سۇغۇرتماق. پ [suoɹurtmaq]

to have taken out, extracted:

دوختۇرغا چىشنى سۇغۇرتماق

to have a tooth pulled

سۇغۇرتا. ئى [suoɹurta]

insurance:

ئەمگەك سۇغۇرتىسى

work insurance

سىزنىڭ سۇغۇرتىڭىز بارمۇ؟

Do you have insuranc?

سۇغۇرۇل-سۇغۇرۇلماق. پ [suoɹurulmaq]

to be taken out, extracted

سۇغىرىل-سۇغىرىلماق. پ [suoɹirilmaq]

to be irrigated, watered:

بۇغداي سۇغىرىلدى.

The wheat has been watered.

سۇڭ. ئى [suŋ]

a unit of measurement

سۇڭپىياز. ئى [suŋpiyaz]

a spring onion

سۇنـسۇنماق 1. پ [sunmaq]
to break, snap:
ياغاچ سۇندى.
The wood snapped
سۆڭەك سۇنماق
to break a bone
سۇنماق 2. پ [sunmaq]
to extend, hand to:
قول سۇنماق
to extend, one,s hand
بىر دەستە گۈل سۇنماق
to give a bouquet to someone
سۇناي. ئ [sunay]
a trumpet
سۇنايچى. ئ [sunayqi]
a trumpeter
سۇندۇر-سۇندۇرماق. پ [sundurmaq]
to break, blow down:
بىلىكىمنى سۇندۇرۇۋالدىم.
I broke my arm.
بوران بىر تۈپ دەرەخنى سۇندۇرۇپتۇ.
The storm blew a tree down.
سۇندۇرۇل-سۇندۇرۇلماق. پ [sundurulmaq]
to be broken:
دەستە سۇندۇرۇلۇپتۇ.
The handle broke.

سۇلا-سۇلىماق. پ [sulimaq]
to add water to, moisten:
نانىنى سۇلىماق
to moisten bread
سۇلالە. ئ [sula:lə]
a dynasty:
چىڭ سۇلالە
the Qing dynasty
سۇلتان. ئ [sultan]
a king, emperor
سۇلۇ. ئ [sulu]
oats
سۇلۇق. سۈپ [suluq]
watery, watered, juicy:
سۇلۇق يەر
watered ground
سۇلۇق شاپتۇل
a juicy peach
سۇلياۋ. سۈپ [sulyaw]
plastic:
سۇلياۋ خالتا
a plastic bag
سۇلياۋ ئاياغ
plastic shoes
سۇماي. ئ [sumay]
vegetable oil
سۇمبۇل. ئ [sumbul]
a type of grass
سۇمبۇل چاچ. ئ
long black hair
سۇمۇرغ. ئ [sumuroɣ]
a phoenix

soup with noodle pieces
سۇيۇق-سەلەڭ. سۇپ
[suyuk — sələn]
watery, thin, liquid
سۇيۇقلۇق. ئى [suyukluk]
a liquid, fluid
سۇيۇل-سۇيۇلماق. پ
[suyulmak]
to be thin, watery
سۇيۇلدۇر-سۇيۇلدۇرماق. پ
[suyuldurmak]
to dilute, make watery
سۇيىقەست. ئى [suyikəst]
a plot, evil scheme.
conspiracy
سۇيىقەست قىلماق. پ
to plot an evil scheme
سۇيىقەستچى. ئى
[suyikəstqi]
a plotter, conspirator
سۇيىقەستلىك. سۇپ
[suyikəstlik]
conspire torial, intrigue
سۇيىئىستېمال قىلماق. پ
[suyiistemal kilmak]
to take advantage of misuse:
هوقۇقنى سۇيىئىستېمال قىلماق
to misuse one,s power
سۆرە-سۆرىمەك. پ
[sø: rimək]
to pull, drag:
ياغاچ سۆرەپ ماڭماق

سۇنۇق. سۇپ [sunuk]
broken, shattered; a piece:
سۇنۇق چىنە
a broken bowl
ئەينەكنىڭ سۇنۇقى
pieces of broken glass
سۇنۇقچى. ئى [sunukqi]
a bone setter
سۇۋا-سۇۋىماق. پ
[suwimak]
to smear, daub:
تام سۇۋىماق
to daub a wall
سۇۋار. رەۋ [suwar]
completely, altogether:
مېهمانلار سۇۋار كەلدى.
The guests all came.
سۇۋاق. ئى [suwak]
plaster:
تام سۇۋقى
wall plaster
سۇۋاقچى. ئى [suwakqi]
a plasterer
سۇيۇق. سۇپ [suyuk]
watery, liquid, fluid:
سۇيۇق لاي
watery mud
سۇيۇق گاز
liquid gas
سۇيۇق چاچ سوپۇنى
liquid shampoo
سۇيۇقئاش. ئى [suyukax]

to walk dragging wood behind one

سەن چاناڭنى سۆرەپ نەگە كېتىۋاتىسەن؟

Where are you going pulling your sledge?

سۆرەش-سۆرەشمەك. پ [sə:rəxmək]

to pull, drag

سۆرەل-سۆرەلمەك. پ [sə:rəlmeek]

to be dragged, pulled, trail:

كۆڭلەكنىڭ ئېتىكى پولغا سۆرىلىپ قالدى.

The skirt was trailing on the floor.

سۆرەم. ئى [sə:rəm]

a rake:

يەرگە سۆرەم سالماق

to rake the ground

سۆرەمچى. ئى [sə:rəmqi]

a person who rakes

سۆرۈن. سۈپ [sə:rün]

cool, shady, chilly; frosty:

ھاۋا سۆرۈن.

It,s chilly,

سۆرۈن ئۆي

a cool room

كىيىمنى سۆرۈن جايدا قۇرۇتماق

to dry clothes in a coll place

سۆرۈنلەش-سۆرۈنلەشمەك. پ [sə:rünləxmək]

to be cool, shady

سۆرۈنلۈك. ئى [sə:rünlük]

coolness, shade

سۆز. ئى [səz]

a word, speech:

بۇ سۆزنىڭ مەنىسى نېمە؟

What does this word mean?

ئۇ ئۇزۇن سۆز قىلدى.

He gave a long speech.

ئۇ يىغىندا سۆز قىلدى.

He addressed the meeting.

سۆز ئاڭلىماق

to heed some one's words

ئۇنىڭ سۆزى سۆز.

He means what he says.

ھازىر سىزگە سۆز قىلىش نۆۋىتى كەلدى.

It's your turn to speak.

سۆز-چۆچەك. ئى [səzqə:qək]

rumours, gossip

سۆزسىز. سۈپ؛ رەۋ [səzsiz]

certainly, absolutely:

ئۇ سۆزسىز كېلىدۇ.

He,ll certainly come.

سۆزسىز تەسلىم بولماق

to surrender unconditionally

سۆزلە-سۆزلىمەك. پ [sozlimək]

to talk, speak:

to denounce; take apart, tear open:

كىيىمنى سۆكمەك

to take clothes apart

سۆكۈل-سۆكۈلمەك. پ [sökülmək]

to come apart, come adrift

سۆگەت. ئى [sögət]

a willow tree

سۆگەتلىك. ئى [sögətlik]

a place with willow trees

سۆگەل. ئى [sögəl]

wart

سۆڭەك. ئى [söŋək]

bone:

باش سۆڭىكى

skull bone

سۆڭەكلىك. سۈپ [söŋəklik]

bony, with bones:

سۆڭەكلىك گۆش

meat on the bone

سۆڭگەچ. ئى [söŋgəq]

the thigh (upper leg)

سۆل. ئى [söl]

strength, power

سۆلەت. ئى [sö:lət]

style, manner

سۆلەتپەرەس. ئى؛ سۈپ [sö:lətpərəs]

a person concerned about appearances

سۆلەتلىك. سۈپ [sö:lətlik]

ئاز سۆزلە، كۆپ ئاڭلا.

Speech is silver, silence is golden.

رۇسچە سۆزلىيەلەمسىز؟

Do you speak Russian?

ئۇ خەنزۇچىنى ئىنتايىن ياخشى سۆزلەيدۇ. بىراق ياخشى يازالمايدۇ.

Her spoken Chinese is very good, but she can't write very well.

ھېكايە سۆزلىمەك

to tell a story

سۆزلەشـسۆزلەشمەك. پ [sözləxmək]

to converse, talk to one another

سۆزلۈك. ئى [sözlük]

a dictionary, vocabulary, glossary

سۆزمەن. سۈپ [sözmən]

talkative, good at talking

سۆزمۇ سۆز. رەۋ [sözmu—söz]

word by word

سۆزنەك. ئى [soznək]

gonorrhea

سۆسۈن. سۈپ

purple

سۆك. ئى [sök]

millet

سۆكـسۆكمەك. پ [sökmək]

dear, beloved:
سۆيۈملۈك ئانام
my dear mother
سۆيۈنمەك. پ [səyünmək]
to feel grateful for, happy
سۆيۈنچە [səyünqə] ئى.
a gift in return for information:
سۆيۈنچە بېرىڭ.
What will you give me? (said to tease a person who wants some information)
سۈبھى. ئى [sübhi]
dawn, sunrise
سۈپەت. ئى [süpət]
quality; adjective:
ياخشى سۈپەت
high quality (goods):
سۈپەت ساندىن مۇھىم.
Quality is more important than quantity.
سۈپەتداش. ئى [süpətdax]
participle, verbal adjective
سۈپەتلەش- سۈپەتلىمەك. پ [süpətlimək]
to praise, commend
سۈپەتلىك [süpətlik] سۈپ
high — quality
سۈپەتلىك پولات
high — grade steel
having a good style
سۆللۈك. سۈپ [söllük]
strong, sturdy:
سۆللۈك ئادەم
a strong man
سۆھبەت. ئى [söhbət]
conversation, interview
مەخپىي سۆھبەت
a secret conversation
سۆھبەت ئۆتكۈزمەك. پ
to hold talks
سۆھبەتلەشـسۆھبەتلەشـمەك. پ [söhbətləxmək]
to talk, converse with:
بىز ئۇلار بىلەن سۆھبەتلەشتۇق.
We held talks with them.
سۆيـسۆيمەك. پ [söymək]
to love, kiss:
ۋەتەننى سۆيمەك
to love one,s country
ئۇ بالىسىنى باغرىغا بېسىپ سۆيدى.
He hugged and kissed his child.
سۆيگۈ. ئى [söygü]
love, affection; finacee
سۆيۈشـسۆيۈشمەك. پ [söyüxmək]
to fall in love; kiss
سۆيۈملۈك. سۈپ [söyümlük]

[sütlimək]
to add milk (eg, to tea)
سۈر 1. [sür] سۈپ؛ رەڭ
smoked:
سۈر بېلىق
smoked fish
سۈر 2. [sür] سۈپ
dark, gloomy
سۈرمەك-سۈر. پ [sürmək]
to move, shift, spread:
جوزىنى سۈرمەك
to move a table
ۋاقىتنى سەل ئارقىغىراق سۈرمەك
to move the time back a little, postpone
ماي سۈرمەك
to spread oil
ئىچ سۈرمەك
to have diarrhoea
سۈرئەت. ئى [sür,ət]
rate of progress, speed:
سۈرئەتنى تېزلەتمەك
to increase speed
سۈرئەتلىك. سۈپ [sür,ətlik]
fast, rapid
تېز سۈرئەتلىك پويىز
an express train
سۈرەت. ئى [sü:rət]
a picture, photo
سۈرەتكە چۈشمەك. پ

سۈپۈر-سۈپۈرمەك. پ [süpürmək]
to sweep, brush
پولنى سۈپۈرۈڭ.
Sweep the floor.
توسالغۇلارنى سۈپۈرۈپ تاشلىۋەتمەك
to sweep away obstacles
سۈپۈرت-سۈپۈرتمەك. پ [süpürtmək]
to have swept
سۈپۈرگە. ئى [süpürgə]
a broom
سۈت. ئى [süt]
milk:
قوي سۈتى
sheep,s milk
سۈت پاراشوكى
milk powder
سۈت ئەمدۈرمەك. پ
to suckle:
سۈت ئەمگۈچى ھايۋانلار
mammals
بىز سۈتنى كۆپ ئىچىمىز.
We drink a lot of milk.
سۈت ساغماق. پ
to milk (an animal)
سۈتچى. ئى [sütqi]
a milk — seller
سۈتچىلىك. ئى [sütqilik]
dairy processing
سۈتلەش-سۈتلىمەك. پ

to rub a knife against a stone

سۈركەل-سۈركەلمەك. پ

[sürkəlmək]

to be rubbed against:

تامغا سۈركەلمە.

Don't rub against the wall.

سۈركىلىش كۈچى

the force of friction

سۈركەنـسۈركەنمەك. پ

[sürkənmək]

to rub against

سۈرگۈن. ئى [sürgün]

exile, banishment

سۈرگۈن بولماق. پ

to be exiled

سۈرگۈن قىلماق. پ

to banish, send into exile

سۈرلە-سۈرلىمەك. پ

[sürlimək]

to smoke(food)

سۈرلۈك. سۈپ [sürlük]

smoked, dark, gloomy:

سۈرلۈك ئورمان

a dark forest

سۈرلۈك چىراي

a gloomy face

سۈرەشتە. ئى [sürüxtə]

see below

سۈرۈشتە قىلماق. پ

to investigate, look into

سۈرۈشتۈر-سۈرۈشتۈرمەك. پ

to have a photo taken

سۈرەت سىزماق. پ

to paint a picture

سۈرەتچى. ئى [sü:rətqi]

a photographer, painter

سۈرەتخانا. ئى [sü:rəthana]

a photo—shop, photo studio

سۈرەتلە-سۈرەتلىمەك. پ

[sü:rətlimək]

to depict, portray (with pictures)

سۈرەتلەنـسۈرەتلەنمەك. پ

[sü:rətlənmək]

to be depicted, potrayed

سۈرەتلىك. سۈپ [sü:rətlik]

with photos, illustrated:

سۈرەتلىك كىتاب

an illustrated book

سۈرتـسۈرتمەك. پ [sürtmək]

to wipe, scrub:

جوزىنى سۈرت.

Wipe the table.

كۆز يېشىنى سۈرتمەك

to dry one's tears

سۈركە-سۈركىمەك. پ

[sürkimək]

to rub against:

ئۇ قولىنى ئىسىتىش ئۈچۈن بىر-بىرگە سۈركىدى.

He rubbed his hands together to keep warm.

پىچاقنى تاشقا سۈركىمەك

the translucency of water
سۈزۈل-سۈزۈلمەك. پ
[süzülmək]
to be filtered, to sparkle:
سۇ سۈزۈلدى.
The water sparkled.
ئاسمان سۈزۈلدى.
The sky cleared
سۈزۈلدۈر-سۈزۈلدۈرمەك. پ
[süzüldürmək]
to filter, clean:
سۇنى سۈزۈلدۈرمەك
to purify water
سۈكۈت. ئى [süküt]
quiet, silence:
ئاچچىقنىڭ دورىسى سۈكۈت.
The cure for anger is silence.
سۈكۈت قىلماق. پ
to be silent, be quiet
سۈلھ. ئى [sülh]
peace, quiet
سۈلھ شەرتنامىسى. ئى
a peace treaty
سۈلھچى. ئى [sülhçi]
a peace—maker
سۈمۈر-سۈمۈرمەك. پ
[sümürmək]
to sip, suck:
بىر يۇتۇم ھاراق سۈمۈرمەك
to sip a glass of wine
سۈننەت. ئى [sünnət]
[sürüxtürmək]
to investigate, look into
سۈرۈك. ئى [sürük]
a period of time
بىر يىللىق سۈرۈك
a period of one year
سۈرۈل-سۈرۈلمەك. پ
[sürülmək]
to be rubbed on, applied to:
يۈزگە سۈرۈلگەن ماي
face cream
سۈز-سۈزمەك. پ [süzmək]
to filter, strain, dredge:
سۈت سۈزمەك
to strain milk
سۇدىن ياغاچنى سۈزمەك
to dredge wood from the water
سۈزگۈچ. ئى [süzgüç]
a fine comb
سۈزۈش-سۈزۈشمەك. پ
[süzüxmək]
to filter, strain, dredge
سۈزۈك. سۈپ [süzük]
clear, transparent:
سۈزۈك ئاسمان
a clear sky
سۈزۈك تاش
a translucent stone
سۈزۈكلۈك. ئى [süzüklük]
transparency, clearness:
سۇنىڭ سۈزۈكلۈكى

[sepilmək]
to be thrown, spread
سېتىقچى. ئى [setikqi]
a businessman
سېتىلىش. پ [setilmaq]
to be sold:
بىر گىلەم سېتىلدى.
A carpet has been sold
سېخ. ئى [seh]
a workshop(in a factory)
سېخىي. سۈپ [sehiy]
generous, kind
سېخىي تاپسا بۆلۈپ يەر، بېخىل تاپسا يېسىپ (يەر).
A generous man shares what he finds, a miser eats it in secret.
سېخىيلىق. ئى [sehylik]
generosity, liberality
سېرك. ئى [serk]
a circus
سېرىتما. ئى [seritma]
a drawer, zip fastener:
سومكىنىڭ سېرىتمىسى
the zip of a bag
سېرىق. سۈپ [serik]
yellow; pornographic:
سېرىق چاچ
blonde hair
سېرىق كىتاب
a pornographic book

circumcision
سۈننەت توي. ئى
a circumcision party
سۈننەت قىلماق. پ
to circumcise
سۈننىي. سۈپ [sünniy]
Sunni sect of Islam
سۈنئىي. سۈپ [süniy]
artificial, man-made:
سۈنئىي يىپەك
artificial silk
سۈنئىي يول بىلەن بالا پۈشۈرمەك
an induced aboriton
سۈنئىي پۇت
a false leg
سۈنئىي ھەمراھ. ئى
a satelli-te
سۈيلە-سۈيلىمەك. پ [süylimək]
to urge, hurry
سۈيلەش-سۈيلەشمەك. پ [süyləxmək]
to urge one another
سېپىل. ئى [sepil]
a city wall:
ئۆتكىلى بولمايدىغان سېپىل بوق، قىلغىلى بولمايدىغان ئىش.
No walls are unscaleable, and nothing is impossible.
سېپىل-سېپىلمەك. پ

سېرىق ماي
butter
سېرىقسۇ. ئى
pus and water
سېرىقكېسەل. ئى [serikesəl]
yellow fever
سېزىك. ئى [sezik]
morning sickness
(during pregnancy)
سېزىك بولماق. پ
to have a desire to eat:
چۈچۈك مېۋىگە سېزىك بولماق
to have a desire for sour
fruit
سېزىكلىك. ئى [seziklik]
morning sickness(during
pregnancy)
سېزىل-سېزىلمەك. پ
[sezilmək]
to be found, discovered:
يېپ ئۇچى سېزىلدى.
We have found a clue.
بۇ ئەھۋال بىزگە ئاللىقاچان
سېزىلگەن.
We sensed what had
happened.
سېزىم. ئى [sezim]
feeling, sensation
سېسترا. ئى [sestra:]
a nurse
سېسترالىق. سۈپ
[sestra:lik]

nursing
سېسە-سېسىماق. پ
[sesimak]
to go bad, go off, to smell:
گۆش سېسىپ قاپتۇ.
The meat has gone rotten.
پەمىدۇر ئاسانلا سېسىپ
قالىدۇ.
Tomatoes go off easily.
سېسىت-سېسىتماق. پ
[sesitmak]
to cause to rot:
ئۇ گۆشنى سېسىتىپ قويۇپتۇ.
He caused the meat to rot.
سېسىق. سۈپ [sesik]
smelly, rotten:
سېسىق پۇراق
a putrid smell
سېسىق ئالما
a rotten apple
سېسىق گەپ
bad talk
سېسىقچىلىق. ئى
[sesikqilik]
a foul smell, a stench
سېغىز. ئى [seoiz]
clay—like soil
سېغىز لاي. ئى
clay
سېغىز رەڭ. ئى
dark brown
سېغىزلىق. ئى [seoizlik]

You can't compare yourself with him.

سېلىشتۇرغۇسىز. سۈپ
[selixturoɣusiz]
incomparable, matchless

سېلىشتۇرما. سۈپ
[selixturma]
comparative:

سېلىشتۇرما گراماتىكا
comparative grammar

سۈپەتلەرنىڭ سېلىشتۇرما دەرىجىسى
comparative adjectives

سېلىق. ئى [selik]
a levy, tax (paid by farmers for water rights)

سېلىق يىغماق. پ
to levy taxes

سېلىك-سېلىكمەك. پ
[selikmək]
to become scarce, few, weak:

كوچىدا كىشىلەر سېلىكسىپ قالدى.
There were few people about on the street.

يامغۇر سېلىكسىپ قالدى.
The rain slackened.

سېلىنىش-سېلىنماق. پ
[selinmaq]
to be taken off (clothes)

سېلىنچا. ئى [selinqa]
a cushion

a clay deposit

سېغىنىش-سېغىنماق. پ
[seoinmaq]
to miss (a place or person)

مەن ئۆيۈمنى سېغىندىم.
I miss my family.

سىزنى بەك سېغىندىم.
I realy missed you.

سېكۇنت. ئى [sekunt]
a second:

ئوتتۇز سېكونت
thirty seconds

سېكىلەك. ئى [sekilək]
a plait of hair on the side of the head

سېلىشماق. پ [selixmaq]
see the word <salmak>

سېلىشتۇر-سېلىشتۇرماق. پ
[selixturmaq]
to compare, contrast

سېلىشتۇرغاندىلا پەرقنى تاپقىلى بولىدۇ.
The difference can only be seen when the two are compared.

ئۇيغۇرچىغا سېلىشتۇرغاندا خەنزۇچىنىڭ گراماتىكىسى ئاسان.
Compared to Uighur, Chinese grammar is simple.

سىنى ئۇنىڭ بىلەن سېلىشتۇرغىلى بولمايدۇ.

سېۋەت. ئى [sewət]
a basket
سېيالكا. ئى [seyalka]
a seeding machine
سىپايە. سۈپ [sipa:yə]
elegant, refined, docile
سىپايىگەر. ئى [sipa:yigər]
an elegant, gentle person
سىپايىلىك. ئى [sipa:yilik]
elegance, grace
سىپتا. رەۋ [sipta]
fine, thin
سىپتا توقۇلغان گىلەم
a finely wovent carpet
سىدام. سۈپ [si:dam]
plain, unadorned:
سىدام قەغەز
plain paper
سىدام رەخت
plain cloth
سىر 1. ئى [sir]
mystery, secret:
دىلنىڭ سىرى
the secrets of the heart
سىر ساقلىماق
to keep a secret
سىرنى ئاشكارىلىماق
to make a secret known
سىر 2. ئى [sir]
paint:
سېرىق رەڭلىك سىر
yellow paint

سېمانتىكا. ئى [semantika]
semantics
سېمونت. ئى [semont]
cement
سېمونتلا-سېمونتلىماق. پ [semontlimak]
to lay cement:
يولنى سېمونتلىماق
to pave a road
سېمىز. سۈپ [semiz]
fat, overweight:
سېمىز ئادەم
a fat man
سېمىز گۆش
fatty meat
سېمىزلىك. ئى [semizlik]
obesity, fatness
سېناريە. ئى [senariyə]
scenario
سېنتەبر. ئى [sentəbr]
September
سېھىر. ئى [sehir]
magic, sorcery
سېھىرچى. ئى [sehirqi]
a magician, sorcerer
سېھىرگەرلىك. ئى [sehirgərlik]
magic, sorcery
سېھىرلىك. سۈپ [sehirlik]
magic, puzzling, mysterious:
سېھىرلىك تەسىر
a magic effect

be intimate

سىرقىرا-سىرقىرىماق. پ [sirqirimaq]

to ache, hurt

سىرلا-سىرلىماق. پ [sirlimaq]

to paint:

بىز ئۇنى كۆك رەڭدە سىرلىماقچى.

We're going to paint it blue.

سىرلات-سىرلاتماق. پ [sirlatmaq]

to have something painted

سىرلان-سىرلانماق. پ [sirlanmaq]

to be painted, coloured

يېڭى سىرلانغان ئىشىك

a newly painted door

سىرلىق. 1. سۈپ [sirlik]

mysterious, secret:

سىرلىق يىغىلىش

a secret meeting

سىرلىق قاراش

mysticism

سىرلىق 2. سۈپ [sirlik]

painted:

سىرلىك ئىشىك

a painted door

سىز. ئال [siz]

you (polite, sing):

ياخشىمۇسىز؟

How are you?

سىر بەرمەك

to paint

سىرت. رەۋ [sirt]

outside, exterior:

مەن سىرتقا كېتىۋاتىمەن.

I'm going out.

شەھەر سىرتىدا مازارلىق بار.

Outside the town there is a cemetery.

ئۆينىڭ سىرتى

the exterior of the house

سىرتتىن ئاڭلىماق. پ

to hear unofficially

سىرتقى. سۈپ [sirtki]

outer, exterior:

سىرتقى كىيىم

outer garments

سىرتقى كۆرۈنۈش

the outer appearance

ئىشتىن سىرتقى مەكتەپ

a spare-time school

سىرتقى تەرىپى شۇنداق قاتتىق، بىراق ئىچى يۇمشاق.

The ouside is very hard, but the inside is soft.

سىرچى. ئى [sirqi]

a painter, decorator

سىرداش. ئى [sirdax]

a confidant, close friend

سىرداش-سىرداشماق. پ [sirdaxmaq]

to share one's heart,

سىز-سىزماق 1. پ [sizmaq]
to draw, paint:
رەسىم سىزالامسىز؟
Can you draw?
خەرىتە سىزماق
to draw a map
سىزماق 2. پ [sizmaq]
to seep, ooze; become thin:
كۆلدىكى سۇ سىزىپ كەتتى.
The lake water has seeped away.
ئۇ كۆندىن-كۈنگە سىزىپ كەتتى.
He's wasting away.
سىزغۇچ. ئى [sizoɣuq]
a ruler
قەلەمداش ۋە سىزغۇچ
a pencil and a ruler
سىزلە-سىزلىمەك. پ [sizlimək]
to address a person using the polite form ‹ siz ›
سىزما. سۈپ [sizma]
drawn, painted:
سىزما رەسىم
a drawing
سىزىق. ئى [sizik]
a line
قىزىل سىزىق
a red line
سىزىقچە. ئى [sizikqə]
a short line
سىزىقلىق. سۈپ [sizikliq]
striped, lined:
سىزىقلىق قەغەز
lined paper
سىزىقلىق رەسىم
a well—drawn picture
سىزىل-سىزىلماق. پ [sizilmaq]
to be drawn, painted
سىستېما. ئى [sistema]
system:
تىل سىستېمىسى
a language system
نېرۋا سىستېمىسى
the nervous system
قۇياش سىستېمىسى
the solar system
سىستېمىلاش-سىستېمىلاش-ماق. پ [sistemilaxmaq]
to be systematic
سىستېمىلاشتۇر-سىستېمىلاشتۇرماق. پ [sistemilaxturmaq]
to systematize
سىستېمىلىق. سۈپ؛ رەۋ [sistemilik]
systematic, orderly
سىستېمىلىق ئىشلىمەك. پ
to work systimatically
سىغ-سىغماق. پ [siɔmaq]
to be able to hold:

بۇ ئىدىشقا بەش چىلەك سۇ سىغىدۇ.
This container can hold five buckets of water.

سىغدۇر-سىغدۇرماق. پ [sioɣdurmaḳ]
to be squeezed, pushed into; to tolerate:
مالنىڭ ھەممىسى تاغارغا چىڭداپ سىغدۇرۇلدى.
The goods were squeezed into the sack.
ئۇ مېنى سىغدۇرمىدى.
He can't tolerate me.

سىغىش-سىغىشماق. پ [seoɣixmaḳ]
to hold, be able to contain, to get on with:
زالغا ئادەملەر سىغىشماي كەتتى.
The hall couldn't contain everybody.
ئۇ ھەممە ئادەم بىلەن سىغىشا-لايدۇ.
He gets on with everybody.

سىغىم. ئى [sioɣim]
volume, capacity, :
سۇ ئامبىرىنىڭ سىغىمى
the capacity of a reservior
بۇ قاپنىڭ سىغىمى قانچىلىك؟
What is the volume of this box?

سىغىمچان. سۈپ [sioɣimqan]
large, voluminous

سىفىر ئى [sifir]
number, numeral

سىق-سىقماق. پ [siḳmaḳ]
to squeeze, press:
قولىنى چىڭ سىقماق
to squeeze someone's hand
ئۈزۈمنى سىقىپ شىرنە ئالماق
to squeeze juice from grapes

سىقىم. ئى؛ م [siḳim]
a handful:
بىر سىقىم ئۇن
a handful of flour

سىقىملا-سىقىملىماق. پ [siḳimlimaḳ]
to scoop up with the hand

سىگنال. ئى [signal]
signal, siren:
ھاۋا مۇداپىئە سىگنالى
an air raid siren

سىگنال بەرمەك. پ
to signal

سىڭ-سىڭمەك. پ [siŋmək]
to seep out, ooze, be digested:
سۇ قۇمغا سىڭىپ كەتتى.
The water seeped into the sand.
يېگەن تاماق سىڭىپ كەتتى.
The food is already digested.

سىڭار. سۆپ [siŋar]
single, only:
سىڭار قول
one-handed
سىڭار كۆز
one-eyed
سىڭدۈر-سىڭدۈرمەك. پ
[siŋdürmək]
to pour drop by drop, digest:
سۇنى قۇمغا سىڭدۈرمەك
to pour water into the sand drop by drop
تاماقنى سىڭدۈرمەك
to digest food
سىڭدۈرۈشچان. سۆپ
[siŋdürüxqan]
absorbent
سىڭدۈرۈشچانلىق. ئى
[siŋdürüxqanlik]
absorbency:
قەغەزنىڭ سىڭدۈرۈشچانلىقى
the absorbency of paper
سىڭىشىسىڭىشمەك. پ
[siŋixmək]
to get used to, suit:
يېزىغا سىڭىشىپ كەتمەك
to get used to village life
بۇ كىيىم ساڭا سىڭىشىپ قاپتۇ.
Those clothes suit you.
سىڭىشلىق. سۆپ [siŋixlik]
easily digested; becoming:
سىڭىشلىق تاماق
easily digested food
سىڭىشلىق كىيىم
becoming clothes
سىڭىل. ئى [siŋil]
a youger sister
سىڭىلچاق. ئى [siŋilqaq]
younger sister
سىلاپ-سىلىماق. پ [silimaq]
to stroke, rub:
ئاغرىغان يەرنى سىلىماق
to rub a painful spot
بوۋاي سۆزلەۋېتىپ ساقىلىنى سىلاپ قوياتتى.
The old man stroked his beard as he spoke.
سىلاشتۇر-سىلاشتۇرماق. پ
[silaxturmaq]
to feel for, grope around:
سەرەڭگىنى سىلاشتۇرۇپ يۈرۈپ ئاران تاپتىم.
After some groping around I found the matches.
سىلاشىسىلاشماق. پ
[silaxmaq]
to stroke, rub
سىلانىسىلانماق. پ
[silanmaq]
to be rubbed, stroked
سىلەر. ئال [silər]
you(plural)
سىلىجىسىلىجماق. پ

ئەينەكتەك سلىق
as smooth as glass
كېمە سلىق ماڭىدۇ.
The ship is moving steadily
سلىقلا-سلىقلىماق. پ
[silikləmak]
to polish, make something shine
ماقالىنى سلىقلىماق
to polish an article
سلىقلاش-سلىقلاشماق. پ
[silikləxmak]
to become smooth, shiny:
تاش سلىقلاشتى.
The stone has been rubbed smooth.
سىم. ئى [sim]
wire, strings of an instrument:
مىس سىم
copper wire
سىم تور
a wire net
چاڭنىڭ سىمى
the strings of a dulcimer
تېلېفون سىمى
telephone wires
سىمسىز. سۈپ [simsiz]
wireless, without wires:
سىمسىز تېلېفون
a wireless telephone
سىم-سىم. تەق [sim—sim]

[siljimak]
to move:
ئالغا سىلجىماق
to move forward
خىزمەت ئالغا سىلجىدى.
The work has progressed.
سىلجىت-سىلجىتماق. پ
[siljitmak]
to move, shift:
ئورۇندۇقنى ئازراق سىلجىتماق
to move a chair slightly
سىلكە-سىلكىمەك. پ
[silkimək]
to shake, wag:
ئۇ قولىنى سىلكىدى.
He swung his arms.
باشنى سىلكىمەك
to shake one's head
دەرەخنى سىلكىمەك
to shake a tree
سىلكىنە-سىلكىنىمەك. پ
[silkinmək]
to be shaked, to shake, jog, bump:
پارتلاشتىن يەر سىلكىنىپ كەتتى.
The ground shook from the explosion.
سىلىق. سۈپ [silik]
smooth, shiny:
سىلىق تاختاي
a smooth plank

in little drops, thinly:
يامغۇر سىم-سىم ياغدى.
It was drizzling.
سىمكار. ئى [simkar]
money paid for labour:
ئۆتۈكنىڭ سىمكىرى
money paid to a boot-maker
سىملىق. سۈپ [simlik]
with wires:
سىملىق ئەينەك
wire reinforced glass
سىمۋول. ئى [simwol]
a symbol
سىمۋولىزم. ئى [simwolizm]
symbolism
سىمىلدا-سىمىلدىماق. پ
[simildimak]
to drip—drop, fall in drops:
يامغۇر سىمىلداپ يېغىۋاتىدۇ.
It's drizzling.
سىنا-سىنىماق. پ [sinimak]
to test, try out:
ئۆز كۈچىنى سىنىماق
to test one's strength
سىناپ ئىشلەتمەك
to try out, test
سىناپ كۆرمەك
to probe, explore sound out
سىناش-سىناشماق. پ
[sinaxmak]
to test, try out:

كۈچ سىناشماق
to test one's strength against another
سىناق. ئى [sinak]
a test, trial:
يادرو سىنىقى
a unclear test
سىناقتىن ئۆتمەك
to pass a trial, test
سىناقتىن ئۆتكەن جەڭچى
an experienced soldier
سىناق قىلماق. پ
to test, try out
سىنال-سىنالماق. پ
[sinalmak]
to be tested, tried out:
سىنالغان كادىر
a tried and tested cadre
سىنئالغۇ. ئى [sinalɵu]
a video machine:
سىزدە سىنئالغۇ بارمۇ؟
Do you have a video recorder?
سىنئالغۇ لىنتىسى. ئى
a video cassette
سىنتاكسىس. ئى [sintaksis]
syntax
سىنچاي. ئى [sinqay]
a type of tea
سىنچىلا-سىنچىلىماق. پ
[sinqilimak]
to examine something:

سنچىلاپ قارىماق
to scrutinize
سىنىپ. ئى [sinip]
a class, classroom:
ئىشچىلار سىنىپى
the working class
سىنىپ باشلىقى
class monitor
سىنىپتا ئوتتۇز ئوقۇغۇچى بار.
There are thirty students in the class.
سىنىپداش. ئى [sinipdax]
a classmate
سىنىپسىز. سۈپ [sinipsiz]
classless
سىنىپسىز جەمئىيەت
a classless society
سىنىپىي. سۈپ [sinipiy]
class:
سىنىپىي دۈشمەن
a class enemy
سىنىپىي كۈرەش
class struggle
سىيمەك. پ [siymək]
to urinate
سىيادان. ئى [siyadan]
an ink—well
سىياسەت. ئى [siyasət]
politics, policy:
ھۆكۈمەت سىياسىتى
gover-nment policy
ئىقتىسادىي سىياسەت
economic policy
سىياسەتچى. ئى [siyasətqi]
a politician
سىياسەتۋاز. ئى [siyasətwaz]
politician
سىياسىي. سۈپ [siyasiy]
political
سىياسىي ئۆگىنىش
political study
سىياسىي مەسىلە
a political problem
سىياسىي مەھبۇس
a political prisoner
سىياق. ئى [siyaq]
look, style:
ھاۋانىڭ يامغۇر ياغىدىغان سىياقى بار.
It looks like rain.
ئۇنىڭ سىياقىغا قارىغاندا كېسەلدەك تۇرىدۇ.
He looks as though he's ill.
بۇ ئۆتۈكنىڭ سىياقى چىرايلىق ئىكەن.
I like the style of these boots.
سىياھ. ئى [siyah]
ink:
كۆك سىياھ
blue ink
سىياھ ئىزى
an ink blot

سيپا-سيپىماق. پ
[siypimaq]
to clean with rage
سيدۇر-سيدۇرمەك. پ
[siydürmək]
to cause to urinate
سيرىلاڭغۇ. سۇپ
[siyrilaŋoɣu]

slippery, slimy, fricative
بۇ يول سيرىلاڭغۇ.
The road is slippery.
سيرىلاڭغۇ ئۈزۈك تاۋۇش
a fricative consonant
سيگەك. سۇپ [siygək]
one who urinatess often

ش

شاپ. ئى [xap]
horsepower; a plant
شاپ بۇرۇت. ئى
a handle bar moustache
شاپائەت. ئى [xapa:ət]
grace, kindness
شاپائەتلىك. سۇپ
[xapa:ətlik]
benevolent, kind
شاپاشلا-ساپاشلىماق. پ
[xapaxlimaq]
to hurry, dash, rush
شاپاق. ئى [xapaq]
melon rind;
قوغۇن شاپىقى
melon rind;
شاپاق دوپپا. ئى
a skullcap
شاپاقچى. ئى [xapaqqi]

a prostitute, whore
شاپپىدە. رەۋ [xappidə]
very quickly, suddenly;
يامغۇر شاپپىدە توختىدى.
The rain suddenly stopped.
شاپتۇل. ئى [xaptul]
a peach
شاپتۇل قېقى
dried peaches
شاپتۇللۇق. ئى [xaptullq]
a peach orchard
شاپ-شاپ. تەق [xap—xap]
quickly, hurriedly;
تاماقنى شاپ-شاپ يېمەك
to bolt one's food
شاپۇر-شۇپۇر. تەق
[xapur—xupur]
quickly, hurriedly
شاپىگراف. ئى [xapigraf]

شاتۇر. ئى [xatur]
a fast runner
شاخ. ئى [xah]
the branch of a tree:
دەرەخ شېخى
the branch of a tree
شاختىن شاخقا قونماق
to change horses, be irresolute
شاخار. ئى [xahar]
coal cinders
شاخلا-شاخلىماق. پ [xahlimaq]
to sprout branches
شاخلىق. سۈپ [xahliq]
having branches:
شاخلىق دەرەخ
a tree with many branches
شادا. ئى [xada]
a stalk;the spoke of a wheel:
قوناق شادىسى
a stalk of corn
چاق شادىسى
the spoke of a wheel
شاد-خۇرام. سۈپ [xad—huram]
joyful, happy, merry
شاد-خۇراملىق. ئى [xad—huramliq]
high—spirits, joy
شادلان-شادلانماق. پ [xadlanmaq]
a mimeograph machine
شاپىلاق. ئى [xapilaq]
the palm of the hand; a slap:
شاپىلاق سالماق
to slap someone
شاپىلاق يېمەك
to get a slap
شاپىلاقلا-شاپىلاقلىماق. پ [xapilaqlimaq]
to slap with the hand
شاپىلدات-شاپىلداتماق. پ [xapildatmaq]
to smack one's lips:
تاماقنى شاپىلدىتىپ يېمەك
to eat with relish
شاتراق. سۈپ [xatraq]
frivolous:
شاتراق موزاي بىر پادىنى بۇزار.
A sick lamb can ruin a herd.
شاتراق ئادەم
a frivolous person
شاتراقلا-شاتراقلىماق. پ [xatraqlimaq]
to have diarrhoea
شاتراقلاش-شاتراقلاشماق. پ [xatraqlaxmaq]
to be frivolous
شاتۇتى. ئى [xatu:ti]
a parrot

alcohol, wine
شاراپەت. ئى [xara:pət]
favour, kindness, luck:
سىزنىڭ شاراپىتىڭىزبىلەن
thanks to your kindness
شاراپەتلىك. سۈپ
[xara:pətlik]
lucky, blessed:
شاراپەتلىك ئادەم
a lucky man
شاراق-شۇرۇق. تەق
[xaraq—xuruq]
with a crash, rumble:
تاشلار شاراق-شۇرۇق چۈشتى.
The stones fell with a rumbling sound
شاراقشىماق. پ
[xaraqximaq]
to crash, rustle:
شاراقلاماق. پ
[xaraqlimaq]
to crash, rustle:
يۇپۇرماقلار شامالدا شاراقلايتتى.
The leaves were rustling in the wind.
شاراقلاتماق. پ
[xaraqlatmaq]
to cause to crash, rustle:
قەغەزنى شاراقلاتماق
to rustle paper
ئۇ خالتىسىدىكى تەڭگىلەرنى شاراقلىتىپ تۇرتتى.

to enjoy oneself, be happy
شادلىق. ئى [xadliq]
joy, happiness:
شادلىققا چۆمۈلمەك
to be filled with joy
شادىپاچاق. سۈپ
[xadipa:qaq]
tall, having long legs
شادىلا-شادىلىماق. پ
[xadilimaq]
to put spokes on a wheel
شادىلىق. سۈپ [xadiliq]
covered, four poster:
شادىلىق كارىۋات
a four poster bed
شادىمان. سۈپ [xa:diman]
in high spirits, excited
شادىيانە. رەۋ [xa:diya:nə]
happily, gaily:
مۇزىكىنى شادىيانە چالماق
to play music gaily
شادىيانە بايرام
a merry festival
شادىيانە تەبەسسۇم
a happy smile
شار. ئى [xar]
a sphere, circle:
يەر شارى
the earth, the globe
ھاۋا شارى
a balloon
شاراب. ئى [xarab]

He tipped the coins out of his bag with jingle.

شارائىت. ئى [xara:it]
conditions, situation:
ئوقۇش شارائىتى
study conditions
تۇرمۇش شارائىتى قانداق؟
What are the living conditions like?

شارپا. ئى [xarpa]
a scarf

شارتتىدە. رەۋ [xarttidə]
quickly, deftly; decisively

شارت-شۇرت. تەق
[xart—xurt]
quickly, deftly:
دەرەخنى شارت-شۇرت قىلىپ كەسمەك
to fell a tree deftly
مەسىلىنى شارت-شۇرت بىر تەرەپ قىلماق
to solve a problem quickly

شارچە. ئى [xarqə]
a small ball

شارراڭدە. رەۋ [xarridə]
noisily, loudly

شارسىمان. سۈپ [xarsiman]
like a ball, spherical:
شارسىمان باكتېرىيە
spherical bacteria

شار-شار. تەق [xar—xar]
noisily, loudly; fluently:
شار-شار ئوقۇماق
to read fluently

شار-شۇر. تەق [xar—xur]
noisily, loudly
يامغۇر شار-شۇر قۇيۇۋەتتى.
It was pouring cast and dogs.

شارقىرا-شارقىرىماق. پ
[xarkirimak]
to flow, pour, splash:
سۇ شاقىراپ ئاقماق
to cascade, gush (of water)

شارقىراتما. ئى
[xarkiratma]
a waterfull

شارىلدا-شارىلدىماق. پ
[xarildimak]
to make a splashing noise:
سۇ شارىلداپ ئاقماق
to roar (of water)
شارىلداپ ئوقۇماق
to read fluently

شارىلداتماق. پ
[xarildatmak]
to cuase to splash:
چىلەك بىلەن شارىلدىتىپ سۇ قۇيماق
to splash water from a bucket

شازا. ئى [xa:za]
winnowing instrument

شاش. سۇ [xax]

untamed, wild:

شاش ئات

a frisky horse

شاشلىق. ئى [xaxlik]

mischief, trouble

شاشلىق قىلماق. پ

to be mischievous, play pranks

شاق. تەق [xaq]

a sharp cracking sound:

ئۇ قۇلۇپنى شاق قىلىپ ئەتتى.

He snapped the lock shut.

شاقشاق. ئى؛ سۇ [xaqxaq]

cutin, one ready to give his opinion:

شاقشاق خوتۇن

a vocal, loud woman

شاق-شۇق. تەق [xaq—xuq]

quickly, speedly:

ئىش شاق-شۇق قىلىپ پۈتتۈرۈلدى.

The business was over quickly.

شاققىدە. رەۋ [xaqqidə]

quickly, hurriedly

شاقىلداق. ئى [xaqildaq]

a ruttle (baby's toy)

شاكال. ئى [xakal]

shell, peel:

تۇخۇم شاكىلى

egg shell

ياڭاق شاكىلى

walnut shell

شاكىلات. ئى [xakilat]

chocolate

شاگىرت. ئى [xagirt]

an apprentice; a disciple

شاگىرت ئالماق. پ

to take on an apprentice

شاگىرتلىق. ئى [xagirtlik]

apprenticeship, discipleship

شاگىرتلىق مۇددىتى

a period of apprenticeship

شاڭجياڭ. ئى [xaŋjyaŋ]

a village — head, village—leader

شاڭخو. ئى [xaŋho]

ridicule, joking

شاڭخو قىلماق. پ

to make fun of, ridicule

شال 1. ئى [xal]

rice seeds:

شال تېرىماق

to plant rice

شال 2. ئى [xal]

boards, planks:

شال تىلماق

to cut logs into planks

شال 3. ئى [xal]

saliva

شالا. ئى [xala:]

a grate, grating:

مەشنىڭ شالاسى

The wheat has grown sparsely.
كوچىدا ئادەم شالاڭ.
There were few people on the street.

شالاڭلا-شالاڭلىماق. پ
[xalaŋlimaq]
to be few, became sparse

شالاڭلات-شالاڭلاتماق. پ
[xalaŋlatmaq]
to thin out, make sparse

شالاڭلاش-شالاڭلاشماق. پ
[xalaŋlaxmaq]
to be few, become sparse:
بۇلۇت شالاڭلاشتى.
The clouds thinned out.

شالتاق. ئى [xaltaq]
juice, a stain:
شالتىقى يۇقماق
to be stained

شالدۇر-شالدۇر. تەق
[xladir—xuldur]
a rustling sound

شالدىرلا-شالدىرلىماق. پ
[xaldirlimaq]
to rustle, crackle

شالدىرلات-شالدىرلاتماق. پ
[xaldirlatmaq]
to cause to rustle:
شامال يوپۇرماقلارنى شالدىرلىتاتتى.
The wind was rustling the

the grating of a stove

شالاپ-شۇلۇپ. تەق
[xalap—xulup]
noisily:
ئۇ تاماقنى شالاپ-شۇلۇپ قىلىپ يەپ بولدى.
He slurped down his food.

شالاپلا-شالاپلىماق. پ
[xalaplimaq]
to make a slurping sound

شالاق. تەق [xalaq]
the sound of pouring a liquid

شالاق-شۇلۇق. تەق
[xalaq—xuluq]
the sound of splashing:
ئۇ شالاق -شۇلۇق قىلىپ، پاتقاق كېچىپ كېتىۋاتاتتى.
He was splashing through the mud.

شالاقلا-شالاقلىماق. پ
[xalaqlimaq]
to make a splashing sound:
دولقۇن شالاقلاپ قىرغاقنى ئۇرۇلماقتا.
The waves are lapping the shore.

شالاڭ. سۈپ [xalaŋ]
scarce, spares:
شالاڭ چاچ
thin hair
بۇغداي شالاڭ ئۆسۈپتۇ.

a wind, breeze:
ئىسسىق شامال
a hot wind
شامال كۆرسەتكۈچى
a weather vane
شامال چىقمىسا، دەرەخ لىڭشىمايدۇ.
If the wind doesn't blow, the trees don't shake.
شامال چىقتى.
It's windy.

شامالچە. ئى [xamalqə]
a windmill

شامالدا-شامالدىماق. پ [xamaldimaq]
to be cold, take a walk:
مەن شامالداپ قالدىم.
I'm cold.
بىز شامالداپ كېلەيلى.
Let's go and take a walk.

شامالداتـشامالداتماق. پ [xamaldatmaq]
to blow upon:
قوناقنى شامالدىتىپ قۇرۇتماق
to blow-dry corn

شامالدۇرغۇچ. ئى [xamaldurɔuq]
an electric fan

شامالـلىق. سۈپ [xamallik]
windy, breezy:
شامالـلىق كۈن
a windy day

leaves.

شالغۇت. ئى [xalɔut]
a hybrid, crossbreed

شالغۇتلاشتۇر-شالغۇتلاشتۇر-ماق [xalɔutlaxturmaq]
to crossbreed, to interbreed

شاللا-شاللىماق. پ [xallimaq]
to eliminate through selection

شاللان-شاللانماق. پ [xallanmaq]
to be eliminated through selection

شاللىق. ئى [xallik]
a rice field

شالۋاق. ئى [xalwaq]
saliva

شالۋۇر. ئى [xalwur]
leather trousers

شام 1. ئى [xam]
dusk; evining prayer

شام 2. ئى [xam]
a candle

شام ياقماق. پ
to light a candle

شاما. ئى [xama]
tea dregs

شاما قىلماق. پ [xama kilmaq]
to destroy, smash

شامال. ئى [xamal]

شامپان. ئی [xampan]
champagne

شان-شەرەپ. ئی
[xan—xərəp]
glory, honour:
ۋەتەنگە شان-شەرەپ كەلتۈرمەك
to bring honour to one's country

شان-شۆھرەت. ئی
[xan—xoḫrət]
majesty, splendour

شانلىق. سۈپ [xanliḳ]
glorious, splended:
شانلىق نەمۇنە
a wonderful model, example

شاھ. ئی [xaḫ]
a king

شاھادەتنامە. ئی
[xaḫa:dətna:mə]
a certificate, reference:
ئوقۇش پۈتتۈرۈش شاھادەتنامىسى
graduation certificate

شاھزادە. ئی [xaḫza:də]
a prince

شاھلىق. سۈپ [xaḫliḳ]
royal, belonging to a king

شاھلىق قىلماق. پ
to become king

شاھمات. سۈپ [xaḫmat]
chess(the game)
شاھمات تاختىسى
a chess board

شاھمات ئوينامسىز؟
Do you play chess?

شاھىت. ئی [xa:ḫit]
a witness, testifier

شاھىتلىق. ئی [xa:ḫitliḳ]
testimony, testifying

شاھىتلىق قىلماق. پ
to witness, testify

شاھىنشاھ. ئی [xa:ḫinxaḫ]
king of king

شاۋجياڭ. ئی [xawjyaŋ]
the president of a school

شاۋقۇن. ئی [xawḳun]
an uproar, hubbub

شاۋقۇن سالماق. پ
to cause an uproar

شاۋقۇن-سۈرەن. ئی
[xawḳun—sürən]
uproar, hubbub:
شاۋقۇن-سۈرەن كۆتۈرمەك
to make a lot of noise

شاۋقۇنلا-شاۋقۇنلىماق. پ
[xawḳunlimaḳ]
to make a gurgling sound
دەريا سۈيى شاۋقۇنلاپ ئاقماق
to gush, cascade(of a river)

شاۋقۇنلۇق. سۈپ
[xawḳunluḳ]
noisy, disturbed:
شاۋقۇنلۇق كېچە
a disturbed night

شائىر. ئی [xa:ir]

a frisky horse

شەپقەت. ئى [xəpkət]

grace, kindness, benevolence

شەپقەتسىز. سۈپ [xəpkətsiz]

unkind, unfeeling

شەپقەتسىز ئادەم

an unkind man

شەپقەتلىك. سۈپ [xəpkətlik]

benevolent, gracious

شەپكە. ئى [xəpkə]

a peaked cap

شەپسىز. سۈپ [xə:pisiz]

quiet, without a sound

شەخس. ئى [xəhs]

an individual, person:

ناتونۇش شەخس

an unknown person

شەخسىنىڭ نەرسىسى

private property

بىرىنچى شەخس

the first person (eg. I and we)

شەخسەن. رەۋ [xəhsən]

in person, personally:

شەخسەن قاتناشماق

to take part in person

شەخسىي. سۈپ [xəhsiy]

individual, private

شەخسىي ئۆي

a private house

a poet

شائىرانە. سۈپ [xa:ira:nə]

poitic, emotive

شائىرانە سۆز. ئى [xa:ira:nə səz]

poetic words

شائىرلىق. ئى [xa:irlik]

poetry

شايى. ئى [xa:yi]

a type of thin silk

شەبنەم. ئى [xəbnəm]

dew:

شەبنەم چۈشتى.

Dew lay on the ground.

شەپە. ئى [xə:pə]

a sound, noise:

ئاياغ شەپىسى

the sound of steps

يامغۇرنىڭ شەپىسى

the sound of rain

شەپە بەرمەك. پ

to make a sound

شەپەق. ئى [xəpək]

half—light, morning or evining glow

ئەتىگەنكى شەپەق

the morning glow

كەچكى شەپەق

the evening glow

شەپشەك. سۈپ [xəpxək]

impetuous, rash:

شەپشەك ئات

شەخسىي مۇناسىۋەت
personal relation
شەخسىي ئادەۋەت
personal prejudice
شەخسىيەتچى. ئى [xəhsiyətqi]
an individualist, selfish person
شەخسىيەتچىلىك. ئى [xəhsiyətqilik]
selfishness, individualism
شەخسىيەتچىلىككە قارشى تۇرماق
to oppose individualism
شەرەپ. ئى [xərəp]
glory, honour:
شەرەپ كەلتۈرمەك
to bring credit
شەرەپ ئۇنىڭغا مەنسۇپ.
The glory is his.
. . . نىڭ شەرىپىگە
in someone's honour
ۋەكىللەر شەرىپىگە بېرىلگەن زىياپەت
a banquet in honour of the delegates
شەرەپلىك. سۈپ [xərəplik]
glorious, honourable:
شەرەپلىك نام
an honourable reputation
شەربەت. ئى [xərbət]
juice, cordial:
ئۈزۈم شەربىتى
grape juice
شەرت. ئى [xərt]
term, condition; necessary:
ئالدىنقى شەرت
a precondition, premise
شەرت قويماق. پ
to state some conditions
مەجلىس ئېچىش ئۈچۈن مەخسۇس ئۆي بولۇشى شەرت ئەمەس.
It's not necessary to have a special room to hold the meeting.
شەرت پېئىل. ئى
a conditional verb
شەرتسىز. سۈپ [xərtsiz]
unconditionally:
شەرتسىز بويسۇنماق
to obey unconditionally
شەرتلەش-شەرتلەشمەك. پ [xərtləxmək]
to agree to, arrange to:
بىز باغدا ئۇچرىشىشقا شەرتلەشىپ قويدۇق.
We arranged to meet in the park.
شەرتلىك. سۈپ [xərtlik]
conditional, hypothetical:
شەرتلىك بەلگە
a secret sign, password
شەرتنامە. ئى [xərtna:mə]
a treaty, pact:

ئۇرۇش توختىتىش شەرتنامىسى
a treaty to end fighting
سۈلھ شەرتنامىسى
a peace treaty
شەرق. ئى [xərk]
the East:
ئوتتۇرا شەرق
the Middle East
يېراق شەرق
the Far East
شەرق شامىلى
an east wind
شەرقشۇناس. ئى
[xərkxunas]
an orienta list.
شەرقي. سۈپ [xərkiy]
eastern:
شەرقي جەنۇپ
the south east
شەرقي شىمال
the north east
شەرقي ياۋروپا
Eastern Europe
شەرمەندە. سۈپ [xərməndə]
ahameful, disgraceful,
scandalous:
شەرمەندە قاچقۇن
a shameful deserter
شەرمەندە بولماق. پ
to make a fool of onself
شەرمەندىلەرچە. رەۋ
[xərməndilərqə]
shamefully, disgracefully:
شەرمەندىلەرچە مەغلۇپ بولماق
to be shamefully defeated
شەرمەندىلىك. ئى
[xərməndilik]
a scandal, shameful deed
شەرمەندىلىك قىلماق. پ
to cause a scandal
شەك. ئى [xək]
doubt, unbelief
شەك كەلتۈرمەك. پ
to doubt
شەكسىز. سۈپ [xəksiz]
doubtless, certainly; of
course
ئۇ شەكسىز كېلىدۇ.
He'll certainly come.
شەكلەن. رەۋ [xəklən]
in form, in design
شەكلەن-شەكلەنمەك. پ
[xəklənmək]
to become suspicious, doubt
شەكىل. ئى [xakil]
shape, form, style:
بۇ ئىككى مەسىلە شەكىل
جەھەتتە ئوخشاش
These two problem are of
the some kind.
شەكىل ئۆزگەرتمەك
to disguise
بۇ ئىككى تاشنىڭ شەكلى
ئوخشاش.

شەمشەر. ئى [xəmxər]
a sword
شەنبە. ئى [xənbə]
Saturday
شەھەر. ئى [xəhər]
a city, town:
چوڭ شەھەر
a large city
شاڭخەينىڭ شەھەر ئەتراپى
the sububs of Shanghai
شەھەر ئاھالىسى
the population of a city
شەھەرچە. ئى [xəhərqə]
a small city, town
شەھۋانىي. سۈپ
[xəhwa:niy]
lewd, pornographic
شەھۋانىيەت. ئى
[xəhwaniyət]
lewdness, obscenity
شەھۋەت. ئى [xəhwət]
sexual desire, lust, greed
شەھۋەتپەرەس. ئى
[xəhwətpərəs]
a lascivious person
شەۋكەت. ئى [xəwkət]
reputation, honor
شەۋكەتلىك. سۈپ
[xəwkətlik]
reputable, upstanding
شەيتان. ئى [xəytan]
devil, Satan

These two stones are the some shape.
شەكىلداش. سۈپ [xəkildax]
having the some shape;
شەكىلداش سۆز
a homonym
شەكىلسىز. سۈپ [xəkilsiz]
shapeless, formless,
شەكىللەنىش-شەكىللەنمەك. پ
[xəkillənmək]
to take shape, form
يېڭى ۋەزىيەت شەكىللەندى.
A new situation has arisen.
بۇ رايون دۆلەت بولۇپ
شەكىللەندى.
The region has become a seperate country.
شەكىللەندۈر-شەكىللەندۈرمەك. پ [xəkilləndürmək]
to shape, form
شەكىللىك. سۈپ [xəkillik]
shaped, having a form
شەكىلۋاز. ئى [xəkilwaz]
formalism
شەلپەر. ئى [xəlpər]
red cloth:
شەلپەر كۆينەك
a red shirt
قىزچاق ئۇيالغىنىدىن يۈزى
شەلپەردەك قىزىرىپ كەتتى.
The young girl blushed with embarrassment.

شەيتانلىق. ئى [xəytanlik]
evil, bad deeds

شەيخ. ئى [xəyh]
learned man, old man

شەيدا. ئى [xəyda:]
infatuation, indulgence

شەيدا بولماق. پ
to be infatuated with

شەيئى. ئى [xəy'i]
thing, matter:

يېڭى شەيئى
something new

شتات. ئى [xtat]
a state

ئامېرىكا قوشما شتاتلىرى
the United States of America

شوئار. ئى [xoar]
a slogan

شوئار توۋلىماق. پ
to shout slogans

شوئار چاپلىماق. پ
to post slogans

شوئارۋاز. ئى [xoarwaz]
one who enjoys using slogans

شوپاك. ئى [xo:paŋ]
a winery, distillery

شوپاڭكەش. ئى [xo:paŋkəx]
a drunkard, an alcoholic

شوپۇر. ئى [xo:pur]
a driver, chauffeur

شوپۇرلۇق. سۈپ [xo:purluk]
driving:

شوپۇرلۇق كىنىشكىسى
driver's licence

شوتا. ئى [xo:ta]
a ladder

شوخ. سۈپ [xoh]
mischievous; merry, lively:

شوخ بالا
a naughty mischievous boy

شوخ يىگىت
a lively youth

شوخ ئۇسسۇل
a lively dance

شوخ رەڭ
a bright colour

شوخلا. ئى [xohla]
a tomato

شور1. ئى [xor]
saline, saline—alkali:

شور توپا
saline earth

شور2. سۈپ [xor]
unlucky, unfortunate

شور ئېغىز. ئى
one who often says unfortunate things

ئۇنىڭ شورى قۇرىدى.
His luck run out.

شورا. ئى [xo:ra]
a slit, crack, breach

chauvinism

شويلا. ئى [xoyla]

a mutton and rice dish

شوينا. ئى [xoyna]

fine hair, fine thread

شوينا بەل. ئى

a very thin waist

شۇ. ئال [xu]

that:

شۇ ھالدا

in that case

شۇ كۈندە

on that day

شۇنىڭدىن كېيىن

after that

شۇنىڭدىن باشقا

apart from that, in addition

شۇنىڭ ئۈچۈن

so, as a result, therefore

گەپ شۇنىڭدا

That's just the problem

شۇجى. ئى [xuji]

a (party) secretary

شۇغۇللان-شۇغۇللانماق. پ [xuoullanmaq]

to be engaged in

ئۇ چارۋچىلىق بىلەن شۇغۇللانىدى.

He's engaged in animal husbandry.

شۇڭا. باغل [xuŋa]

so, therefore

تام شورىسى

a breach in a wall

شورا-شورىماق. پ [xo:rimaq]

to suck:

ئەمچەك شورىماق

to suckle

قان شورىماق

to suck blood

شورلۇق. سۈپ [xorluq]

salty, saline land

شورپا. ئى [xorpa]

a meat soup

توخۇ شورپىسى

chicken soup

شورپىلىق. سۈپ [xorpiliq]

with soup, oupy

شوشاق. ئى [xoxaŋ]

wool shears

شولا. ئى [xo:la]

reflection:

ئاي شولىسى

the reflection of the moon

مەن شولامنى سۇدا كۆرەلەيمەن.

I can see my reflection in the water.

شوۋىچى [xowiqi]

a bastard, illegitimate child

شوۋىگۈرۈچ. ئى [xowigürüq]

rice porridge

شوۋىنىزم. ئى [xowinizm]

بىز بەك ئۇسساپ كەتتۇق، شۇڭا چاي دەملىمەكچى بولدۇق.
We were very thirsty, so we decided to make some tea.

ئۇ ئاغرىپ قالدى، شۇڭا كەلمىدى.
he was sick so be didn't come.

شۇڭغۇ-شۇڭغۇماق. پ [xuŋoŋumaq]
to dive into

تېيىز سۇغا شۇڭغۇماڭ.
Do not dive in shallow water.

ئايروپىلان بۇلۇت ئىچىگە شۇڭغۇپ كىرىپ كەتتى.
The plane disappeared into the clouds.

شۇڭغۇت-شۇڭغۇتماق. پ [xuŋoŋutmaq]
to stuff into, cram into

شۇڭغۇش-شۇڭغۇشماق. پ [xuŋoŋuxmaq]
to dive into

شۇڭلاشقا. باغل [xuŋlaxqa]
so, therefore:

ئۇ ئاغرىپ قالدى، شۇڭلاشقا كەلمىدى.
He's sick, so he didn't come.

شۇم. سۈپ [xum]
critical, insidious:

شۇم خەۋەر
bad news (of some one's death)

شۇمبۇيا. ئى [xumbuya]
a brush — like herb, broomrape

شۇمتەك. ئى [xumtək]
naughty boy

شۇملۇق. ئى [xumluq]
bad deed, violent atc.

شۇملۇق قىلماق. پ
to be something terrible

شۇنچە. رەۋ [xunqə]
however, much, so

سىز شۇنچە تىرىشقىنىڭىز بىلەن مېنى ئىشەندۈرەلمەيسىز.
However hard you try, you won't convince me.

شۇنچىلىك. رەۋ [xunqilik]
so much, such

مەن شۇنچىلىك ھېرىپ كەتتىمكى ئۇخلاپ قالايلا دەپ قالدىم.
I was so tired, nearly fell asleep.

شۇنچىۋالا. رەۋ [xunqiwala]
so much, such a lot

ئۇ يەردە تاماق شۇنچىۋالا كۆپ تۇرسا، بىز ئۇنىڭ ھەممىنى يەپ بولالايتتۇقمۇ؟
There was such a lot of food there how could we finish it all?

doubt, suspicion

شۇبھىسىز. سۈپ [xübhisiz]
certainly, undoubtedly

شۇبھىلەنمەك. پ [xübhilənmək]
to be suspicious, doubtful

شۇبھىلىك. سۈپ [xübhilik]
suspicious, doubtous

شۇدىگەر. ئى [xüdigər]
autumn ploughing

دېھقان بولساڭ شۇدىگەر قىل،
موللا بولساڭ تەكرار قىل.
Let the farmer plough, let the scholar study.

شۇركۈنمەك. پ [xürkünmək]
to shiver, shake

سوغۇقتىن شۇركۈنمەك
to shiver from cold

شۇك. رەۋ [xük]
quiet, still:

شۇك تۇرۇڭ.
stand still.

شۇك ئولتۇرماق
to sit still

شۇكۇر. ئىم [xükür]
thanks, thank you:

خۇداغا شۇكۇر.
Thank God.

شۇمشۇمەك. پ [xümmək]
to suck:

شۇنداق. ئال [xundak]
like that, such, that's right:

نۇرغۇن يىللار مانا شۇنداق ئۆتتۇق كەتتى.
Many years passed like this.

ئۇ شۇنداق بىر ئادەم.
He's just such a man.

شۇنداق ئېيتقىنىڭىز توغرا.
That's correct.

شۆبە. سۈپ [xo:bə]
branch, affiliated:

شۆبە مەكتەپ
a branch school

شۆپۈك. ئى [xəpük]
peel (of fruit etc.)

شاپتۇل شۆپۈكى
peach peel

شۆپۈكنى سويماق
to peel

شۆلگەي. ئى [xəlgəy]
saliva

شۆھرەت. ئى [xəhrət]
reputation, fame

شۆھرەت قازانماق. پ
to achive fame

شۆھرەتپەرەس. ئى [xəhrətpərəs]
one who is vain

شۆھرەتلىك. سۈپ [xəhrətlik]
famous, reputable

شۇبھە. ئى [xübhə]

[xerinləxmək]
to be sweet, wonderful
شېشه. ئى [xexə]
glass, a bottle:
لامپا شېشىسى
light bulb
شېغىل. ئى [xeoil]
gravel(small stones)
شېكەر. ئى [xekər]
sugar:
قارا شېكەر
brown sugar
قۇم شېكەر
loose, granulated sugar
شېكەر سېيىش كېسىلى
diabetes
شېكەر سۈيى. ئى
[xekər süyi]
a kind of melon
شېھىت. ئى [xehit]
martyr
شېھىتلىك. ئى [xehitlik]
martyrdom
شېۋە. ئى [xewə]
accent, dialect:
خوتەن شېۋىسى
the Hotan dialect
شېئىر. ئى [xeir]
a poem, poetry:
شېئىرلار توپلىمى
a collection of poems
شېئىر يازماق. پ

كەمپۈت شۇمەك
to suck sweet
شۇمەك. ئى [xümək]
a urinal tube(for babies)
شۇمشەيىشۇمشەيمەك
[xümxəymək]
to sit huddled up:
ئۇ سوغۇقتىن شۇمشىيىپ
كېتىپتۇ.
He sat huddled against the cold.
شېرىك. ئى [xerik]
a partner, companion, accomplice
شېرىكلەشىشېرىكلەشمەك
[xerikləxmək]
to form a partnership:
شېرىكلىشىپ ئوقەت قىلماق
to go into business together
شېرىكلىك. ئى [xeriklik]
partnership, companionship
شېرىن. سۈپ [xerin]
sweet, delicious:
شېرىن ئۈزۈم
sweet grapes
شېرىن يېمەكلىكلەر
sweet foods, delicious
شېرىن چۈش
a woderful dream
شېرىن ئاي
a honeymoon
شېرىنلەشىشېرىنلەشمەك

to write poetry

شېئىرلىي. سۈپ [xeiriy]
poetical:
شېئىرلىي ئەسەر
a work of poetry

شېئىرىيەت. ئى [xeiriyət]
poetry

شىبە. ئى [xibə]
the Xibo language, Xibo

شىبلىت. ئى [xiblit]
leather shoes

شىپا. ئى [xipa:]
cure, treatment:
شىپاسى يوق كېسەل
an incurable disease

شىپاخانا. ئى [xipa:hana]
clinic, hospital

شىپاك. ئى [xi:paŋ]
verandah

شىپالىق. سۈپ [xipalik]
medicinal, curative
شىپالىق سۇ
water having medicinal qualities

شىپىڭ. تەق [xippaŋ]
wagging, waving:
شىپىڭ قۇيرۇق ئىت
a dog with a waving tail

شىپىڭ-شىپىڭشىماق. پ
[xippaŋximak]
to wave, to wag

شىپىڭشىت-شىپىڭشىت-ماق. پ [xippaŋxitmak]
to cause to wag, flutter

شىپىڭلاتـ-شىپىڭلاتماق. پ
[xippaŋlatmak]
to wave, to wag
قۇيرۇق شىپىڭلاتماق
to wag one's tail

شىپ. تەق [xip]
see (xip—xip)

شىپپىدە. رەۋ [xippidə]
very quickly:
ئىششىق شىپپىدە ياندى.
The swelling went down rapidly.
ئۇ شىپپىدە ئورۇقلاپ كېتىپتۇ.
He has lost weight very quickly.

شىپ-شىپ. تەق [xip—xip]
the sound of walking on tip—toe:
شىپ-شىپ دەسسەپ ماڭماق
to creep softly

شىپىلدا-شىپىلدىماق. پ
[xipildimak]
to wink, blink, tip—toe:
شىپىلداپ مېڭىپ كەلمەك
to walk on tip—toe

شىپىلداق. ئى [xipildak]
a blink, wink of the eye

شىتىرلا-شىتىرلىماق. پ
[xitirlimak]
to squeak

شجائەت. ئ [xija:ət]
bravery, courage

شجائەتلىك. سۈپ [xija:ətlik]
brave, courageous

شىددەت. ئ [xiddət]
violence, force:
دولقۇن شىددەت بىلەن قىرغاققا ئۇرۇلماقتا.
The waves were breaking violently on the shore.

شىددەتلىك. سۈپ [xiddətlik]
violent, ferocious:
شىددەتلىك جەڭ
a violent battle
شىددەتلىك سوغۇق
fierce cold

شىر 1. ئ [xir]
lion

شىر 2. سۈپ [xir]
solid, in one piece
شىر ياغاچ
solid wood

شىرە 1. ئ [xirə]
a low table, usually placed on a kang

شىرە 2. ئ [xirə]
raw hide:
كالا شىرىسى
the hide of a cow

شىرە3. ئ [xirə]
juice
قوغۇننىڭ شىرىسى
melon juice

شىرت. تەق [xirt]
a rustling sound

شىرتتىدە. رەۋ [xirttidə]
with a rustling sound

شىرتىلدا-شىرتىلدىماق. پ [xirtildimak]
to rustle

شىرداق. ئ [xirdak]
embroidered felt mat

شىر-شىر. تەق [xir—xir]
a rustling sound

شىرشىم. سۈپ [xirxim]
damp, not quite dry:
شىرشىم ئوتۇن
damp fire—wood

شىرقىرا-شىرقىرىماق. پ [xirkirimak]
to murmur, bubble (of water):
سۇ شىرقىراپ ئاقماق
to bubble up (eg. a spring)

شىركەت. ئ [xirkət]
firm, company

شىرنە. ئ [xirnə]
juice, sauce:
قوغۇن شىرنىسى
melon juice
پۇرچاق شىرنىسى
soya suace

to point at:
ماڭا قولۇڭنى تۇلا شىلتىما.
Don't point at me.
شىلدىرلا-شىلدىرلىماق. پ
[xildirlimaq]
to bubble, murmur (of water):
بۇلاق سۇيى شىلدىرلاپ ئاقماقتا.
The water from the spring was bubbling up.
شىلىم. ئى [xilim]
flue, adhesive:
بىر قۇتا شىلىم
a pot of glue
شىلىم بىلەن چاپلىماق
to glue something up
شىلىمشىق. سۈپ [xilimxiq]
adhesive, having glue
شىلىملا-شىلىملىماق. پ
[xilimlimaq]
to be adhesive
شىم. ئى [xim]
trousers, pants
شىمال. ئى [ximal]
north:
ئۈرۈمچى قەشقەرنىڭ بىر مىڭ تۆت يۈز كىلومېتر شىمالدا.
Urumqi ia one thousand four handred kilometres north of Kashkar.
شىمال شامىلى
a north wind

شىرنىلىك. سۈپ [xirnilik]
juice
شىرىقلا-شىرىقلىماق. پ
[xiriqlimaq]
to grate, grind, scrape:
شېغىل شىرىقلاپ چۈشتى.
The gravel fell with a grating sound.
شىرىلدا-شىرىلدىماق. پ
[xirildimaq]
to mur—mur, bubble, rustle
شىكار. ئى [xikar]
hunting
شىكارغا چىقماق. پ
to go hunting
شىكايەت. ئى [xika:yət]
accusation, criticism:
شىكايەت يىغىنى
criticism session
شىكايەت قىلماق. پ
to accuse:
ئۇ قاتىل دەپ شىكايەت قىلىندى.
He was accused of murder.
شىكايەتچى. ئى [xika:yətqi]
an accuser, a prosecutor
شىكايەتنامە. ئى
[xika:yətna:mə]
a written acusation, denunciatoin
شىلتا-شىلتىماق. پ
[xiltimaq]

شمالي. سۇپ [xima:liy]
northern:
شمالي شىنجاڭ
northern Xinjianh
شمالي قۇتۇپ
the North Pole
شمايلا-شمايلىماق. پ
[ximaylimaq]
to roll up:
يەڭنى شمايلىماق
to roll one's leeves up
شۇر-شۇر. تەق
[xiwir—xiwir]
whispering:
شۇر-شۇر گەپ قىلماق
to converse secretly
شۇرغان. ئى [xiwirɔ:an]
a snowstorm, blizzard
شۇرغانلىق. سۇپ
[xiwirɔ:anlik]
stormy, tempestuous:
شۇرغانلىق كېچە
a stormy night
شۇرلا-شۇرلىماق. پ
[xiwirlimaq]
to whisper
شۇرلاش-شۇرلاشماق. پ
[xiwirlaxmaq]
to whisper, converse in low tones
شىلا-شىلىماق. پ
[xiylimaq]
to cheat
شىلان-شىلانماق. پ
[xiylanmaq]
to be cheated
شياۋدۇي. ئى [xyaodüy]
a work team, working group
شيۇجېڭجۇيى. ئى
[xyujeŋjuyi]
revisionism

غ

غاجا-غاجىماق. پ
[ɔ:ajimaq]
to gnaw, nibble; reproach:
سۆڭەك غاجىماق
to gnaw a bone
سەن مېنى تولا غاجىما.
Don't keep on at me.
غاجىغۇچى. ئى [ɔ:ajiɔ:uqi]
animals that gnaw, rodents
غاچ. تەق [ɔ:aq]

to cause to creak, squeak
ئۇ ئۆتۈكنى غاچىلدىتىپ ماڭاتتى.
His boots squeaked as he walked.

غادايـ غادايماق. پ
[ɔɣadaymaq]
to face, look; put on airs:
ئارقاڭغا غادايما، يىقىلىپ چۈشسەن.
Don't look back or you'll fall.

غادىيىپ ماڭماق. پ
to strike about

غار. ئى [ɔɣar]
a valley

غاراسسىدە. رەۋ [ɔɣarassidə]
with a cracking sound

غاراس-غۇرۇس. تەق
[ɔɣaras—ɔɣurus]
with a crashing sound:
قارىغاي غاراس-غۇرۇس قىلىپ يىقىلدى.
The pine tree crashed to the ground.

غاراسلا-غاراسلىماق. پ
[ɔɣaraslimaq]
to crack, snap:
ياغاچ غاراسلاپ سۇنۇپ كەتتى.
The wood snapped.

غاراڭ-غۇرۇڭ. تەق
[ɔɣaraŋ—ɔɣuruŋ]
a cracking, creaking sound

غاچچىدە. رەۋ [ɔɣaqqidə]
with a creak, quickly:
ئىشىك غاچچىدە ئېچىلدى.
The door banged open.
كېلىڭلار، بۇ ئىشنى غاچچىدە قىلىۋېتەيلى.
Come on, let's get this over with.

غاچ-غۇچ. تەق [ɔɣaq—ɔɣuq]
noisily:
غاچ-غۇچ دەسسەپ ماڭماق
to stride noisily along

غاچ-غاچ. تەق [ɔɣaq—ɔɣaq]
quickly, noisily

غاچىر-غۇچۇر. ت
[ɔɣqir—ɔɣuqur]
a crunching sound:
ھارۋا شېغىل ئۈستىدىن غاچۇر-غۇچۇر قىلىپ ئۆتۈپ كەتتى.
The cart scrunched over the gravel.
ياغاچ غاچۇر-غۇچۇر قىلىپ سۇنۇپ كەتتى.
The wood snapped.

غاچىلدا-غاچىلدىماق. پ
[ɔɣaqildimaq]
to squeak, creak:
ئىشىك غاچىلداۋاتىدۇ.
The door is creaking.

غاچىلداتـ غاچىلداتماق. پ
[ɔɣaqildatmaq]

[oɣarsildimaq]
to creak, crash
غار-غار. تەق [oɣar—oɣar]
qurgle, cough, to splutter:
ماتور غار-غار قىلىپ ئايلانماق
to chug round (of an engine)
غارقىرا-غارقىرىماق. پ
[oɣarkirimaq]
to roar (of an engine)
غاز. ئى [oɣaz]
goose:
غاز پېيى
a goose feather
غازاڭ. ئى [oɣazaŋ]
withered leaves
غازاڭ بولماق. پ
to wither:
گۈل-چېچەكلەر غازاڭ بولدى.
The blossoms have withered.
غاز تاپان. ئى [oɣaz tapan]
a kind of grass
غاژ-غۇژ. تەق [oɣaz-oɣuz]
snarling, growling:
ئىتلار غاژ-غۇژ قىلىپ تالىشىپ كەتتى.
The dogs growled and started fighting.
غاژىلدا-غاژىلدىماق. پ
[oɣazildimaq]
to wheeze:
ئۇنىڭ كانىيى غاژىلداپ
in a husky, low voice:
ئاۋازىم غاراڭغۇرۇڭ بولۇپ قاپتۇ.
My voice has gone husky.
غاراڭلا-غاراڭلىماق. پ
[oɣaraŋlimaq]
to be husky, gruff:
ئۇنىڭ ئۈنى غاراڭلاپ قاپتۇ.
His voice has gone husky.
غارايىپ. سۈپ [oɣara:yip]
strange, marvellous
غارت. تەق [oɣart]
a roaring, crashing sound:
ماشىنا غارت قىلىپ توختىدى.
The engine coughed and then died.
غارتتىدە. رەۋ [oɣarttidə]
with a roar
غارتىلدا-غارتىلدىماق. پ
[oɣartildimaq]
to roar, crash:
ئايروپىلان غارتىلداپ ئۈچۈپ ئۆتۈپ كەتتى.
The aeroplane roared past overhead
غارسسىدە. رەۋ [oɣarssidə]
with a crash:
دەرەخ شېخى غارسسىدە سۇنۇپ كەتتى.
The branch cracked and broke.
غارسىلدا-غارسىلدىماق. پ

to go insane, act desperately
غالجىرلىق. ئى [oɣaljirlik]
insanity, madness
غالچا. ئى [oɣalqa]
a servant
غالچىلىق. ئى [oɣalqilik]
service, attendance
غالچىلىق قىلماق. پ
to run errands for, serve
غالدۇر-غۇلدۇر. تەق
[oɣaldur—oɣuldur]
rumbling:
قورساق غالدۇر-غۇلدۇر قىلماق
to rumble(of the stomach)
غالىب. ئى [oɣa:lib]
victor, invincible:
غالىب ئارمىيە
an invincible army
غالىب كەلمەك. پ
to win a victory
غالىبىيەت. ئى [oɣa:libiyət]
a triumph, victory:
غالىبىيەت مېۋىسى
the fruit of victory
غالىبىيەت قازانماق. پ
to win a victory
غالىلدا-غالىلدىماق. پ
[oɣalildimaq]
to shiver, tremble:
سوغۇقتىن غالىلداپ كەتمەك
to shiver from cold
غايە. ئى [oɣa:yə]

كېتىپتۇ.
He's very wheezy.
غاق. تەق [oɣaq]
quackc
غاقىلدا-غاقىلدىماق. پ
[oɣakildimaq]
to quack:
غازلار غاقىلداۋاتىدۇ.
The geese are quacking.
غاڭزا. ئى [oɣaŋza]
a pipe(for smoking)
غالتەك. ئى [oɣaltək]
spool, wheel; a hand cart
غالتەك يىپ. ئى
spooled cotton
غالجىر. سۈپ [oɣaljir]
fierce, wild, mad
غالجىر ئىت
a mad dog
غالجىر بولۇپ قالماق
to go mad
غالجىرانە. رەۋ [oɣaljirana]
insane, desperate:
غالجىرانە ھۇجۇم
a desperate assualt
غالجىرلارچە. رەۋ
[oɣaljirlarqa]
desprately:
غالجىرلارچە ھۇجۇم قىلماق
to make a lastditch attack
غالجىرلاش-غالجىرلاشماق. پ
[oɣaljirlaxmaq]

an ideal, a dream:
ئۇلۇغ غايه
a great ideal
غايەت. رەۋ [oɣa:yət]
very, extremely:
غايەت چوڭ
extremely big
غايىب. سۈپ [oɣa:yib]
invisible
غايىب بولماق
to vanish:
ئۇ كۆزۈمدىن غايىب بولغۇچه قاراپ تۇردۇم.
I watched till he vanished from sight.
غايىبانه. رەۋ [oɣa:yiba:na]
not seen before, unknown, strange
غايىسىز. سۈپ [oɣa:yisiz]
without ideals, unscrupulous
غايىلىق. سۈپ [oɣa:yilik]
idealistic:
ئۇلۇغ غايىلىق ئادەم
a man with great vision
غايىۋى. سۈپ [oɣa:yiwi]
ideal:
غايىۋى مەنزىل
an ideal state
غايىۋىلەشمەك-غايىۋىلەشمەك. پ [oɣa:yiwilexmək]
to idealize, dream about something
غايىۋىلىك. ئى [oɣa:yiwilik]
idealism
غەپلەت. سۈپ [oɣaplət]
illiterate, ignorant
غەپلەتته قالماق. پ
to remain in ignorance
غەرەز. ئى [oɣərəz]
intention, motive:
يامان غەرەز
an evil intent
بۇنى ئۇ ھېرىر غەرەز بىلەن ئېيىتقان ئەمەس.
He did not say this with any hidden motive
غەرەزسىز. سۈپ [oɣərəzsiz]
unintentionally
غەرەزلىك. سۈپ [oɣərəzlik]
intentionally, deliberately:
غەرەزلىك بۇزغۇنچىلىق قىلماق
to sabotage, destroy intentionally
غەرب. ئى؛ سۈپ [oɣərb]
the west, west
غەرب ئەللىرى
the western nation
غەربچە. رەۋ [oɣərbqə]
western style
غەربچە رەسىم
western style painting
غەربىي. سۈپ
western:

غەربىي ياۋروپا
western Europe
غەربىي شىمال
the north—west
غەربىي جەنۇب
the south—west
غەرق. رەۋ [oɣərk]
deep, profound:
غەرق مەس
stone drunk
غەرق ئۇيقۇ
a deep sleep
غەرق بولماق. پ
to sink, drown:
كېمە غەرق بولدى.
The ship sunk.
غەرق قىلماق. پ
to cause to sink
ئۇلار دۈشمەن كېمىسىنى غەرق قىلدى.
They sank the enemy ship.
غەزەپ. ئى [oɣazəp]
anger, rage:
غەزىپى قاينىماق
to boil with rage
غەزىپىنى باسماق
to supress one's anger
غەزەپلەنـغەزەپلەنمەك. پ [oɣəzəplənmək]
to be angry, furious
غەزەپلەندۈرـغەزەپلەندۈرمەك. پ [oɣəzəplәndürmək]
to anger, put someone into a rage
غەزەپلىك. سۈپ [oɣəzəplik]
angry, furious
غەزەل. ئى [oɣəzəl]
a type of poem; a song
غەزەلچى. ئى [oɣəzəlqi]
a singer
غەزنە. ئى [oɣəznə]
a treasure—store
غەش. سۈپ [oɣəx]
depressed, down—cast:
كۆڭلى غەش بولماق
to be down—hearted
غەشلىك. ئى [oɣəxlik]
depression, bitterness of heart
غەلەت. سۈپ [oɣələt]
false, hypocitical:
غەلەت گەپ
lying, false talk
غەلەت قىلماق
to do something by false pretences
غەللە. ئى [oɣəllə]
money—box, grain grown for the government
غەللىنى ساناماق
to count the money in the cash—box
غەللە تاپشۇرماق

to worry
غەم ـ ئەندىشە. ئى
[oɟəm əndi:xə]
worry, sadness
غەمخور. سۈپ [oɟəmhor]
concerned, caring:
غەمخور ئانا
a concerned mother
غەمخورلۇق. ئى
[oɟəmhorluk]
concern, care
غەمخورلۇق قىلماق. پ
to look after
غەمسىز. سۈپ [oɟəmsiz]
carefree, not worried
غەم ـ قايغۇ. سۈپ
[oɟəm—qayoɟu]
sadness, anxiety
غەمكىن. سۈپ [oɟəmkin]
sad, depressed
غەمكىنلىك. ئى
[oɟəmkinlik]
sadness, anxiety
غەملە ـ غەملىمەك [oɟəmlimək]
to prepare, set aside:
قىش ئۈچۈن كۆكتات غەملىمەك
to set aside vegetalbes for winter
غەنىيمەت. ئى [oɟaniymat]
booty, golden, precious:
ۋاقىت غەنىيمەت.
Time is precious.

to hand over grain to the state
غەلۋە. ئى [oɟəlwə]
dispute, quarrel
غەلۋە قىلماق. پ
to have a dispute
غەلۋىچى. ئى [oɟəlwiqi]
a fractious person
غەلۋىر. ئى [oɟəlwir]
sieve
غەلىبە. ئى [oɟəlibə]
victory, success, triumph
غەلىبە قىلماق. پ
to defeat
غەلىبىلىك. سۈپ [oɟəlibilik]
victory, victorious:
غەلىبىلىك يېغىن
a victory celebration
غەلىتە. سۈپ [oɟəlitə]
strange, amazing:
ئۇنىڭ بويى غەلىتە ئۆسۈپتۇ.
He's really shot up
غەلىتىلىك. ئى [oɟəlitilik]
strangeness, unusualness
غەم. ئى [oɟəm]
sadness, misery, worry
غەم يېمەك. پ
to worry; care about
ئۆينىڭ غېمىنى يېمەك
to carry the cares of a houshold
غەم قىلماق. پ

gossip

غەيۋەتچى. ئى [oɩəywətqi]
a gossip

غەيۋەتخور. ئى [oɩəywəthor]
one who loves gossip

غەيۋەت-شىكايەت. ئى
[oɩəywət—xika:yət]
gossip, slander

غوت-غوت. تەق [oɩot—oɩot]
muttering to oneself

غوتۇلدا-غوتۇلدىماق. پ
[oɩotuldimaq]
to mutter to oneself

غوتۇلداش-غوتۇلداشماق. پ
[oɩotuldaxmaq]
to mutter, talk in low tones

غوجا. ئى [oɩoja]
master, lord

غوجىدار. ئى [oɩojidar]
host, head of the house, chairman

غودۇڭشە-غودۇڭشىماق. پ
to grumble, mumble:
غودۇڭشىشىڭنى توختات.
stop grumbling.
ئۇ بېشىنى تۆۋەن سېلىپ ئالـ
لىنېمىلەرنى دەپ غودۇڭشىدى.
He loweered his head and started mumbling.

غودۇڭشىغاق. سۈپ
[oɩoduŋxioɩak]
one who grumbles; hard—

ۋاقتنى غەنىيمەت بىلمەك
to understand the value of time

غەيرەت. ئى [oɩəyrət]
strength, drive, vigour

غەيرەتچان. سۈپ
[oɩəyrətqan]
vigorous, enthusiastic

غەيرەتسىز. سۈپ
[oɩəyrətsiz]
lacking energy, drive

غەيرەتلەنـغەيرەتلەنمەك. پ
[oɩəyrətlənmək]
to be bold, enthusiastic

غەيرەتلەندۈرـغەيرەتلەندۈرـمەك. پ [oɩəyrətləndürmək]
to embolden, inspire, encourage:
ئۇنىڭ سۆزى مېنى غەيرەتلەندۈردى.
His word inspired me.

غەيرەتلىك. سۈپ
[oɩəyrətlik]
vigorous, energetic

غەيرىي. سۈپ [oɩəyriy]
strange, odd:
غەيرىي تەبىئىي
supernatural

غەيۋر. سۈپ [oɩəyur]
resolute, steadfast

غەيۋرانە. رەۋ [oɩəyuranə]
resolutely, steadfastly

غەيۋەت. ئى [oɩəywət]

to—please:
بۇ تازا بىر غودۇكشىغاق بالا ئىكەن.
This child is always grumbling.
غورا. ئى [oɤo:ra]
green, unripe apricot:
سەۋر قىلساڭ، غوربدىن ھالۋا پىشار.
Patience yields high rewards.
غورۇلدا-غورۇلدىماق. پ
[oɤoruldimaq]
to rumble (of the stomach)
غوزا. ئى [oɤo:za]
cotton boll
غوزەك. ئى [oɤo:zək]
cotton boll
غوڭشى-غوڭشىماق. پ
[oɤoŋximaq]
to complain; buzz, drone
غوڭۇلدا-غوڭۇلدىماق. پ
[oɤoŋuldimaq]
to buzz, drone:
ھەرىلەر غوڭۇلداپ ئۇچماقتا.
The bees are buzzing.
قۇلىقىم غوڭۇلداپ كەتتى.
My ears are ringing.
غول. ئى [oɤol]
trunk, stalk:
دەرەخ غولى
the trunk of a tree
قوناقنىڭ غولى
the stalk of a corn plant
غولدا-غولدىماق. پ
[oɤoldimaq]
to increase
غولداتـ-غولداتماق. پ
[oɤoldatmaq]
to cause to increase
غولدۇرلا-غولدۇرلىماق. پ
[oɤoldurlimaq]
to rumble (of the stomach)
غوللۇق. سۈپ [oɤolluq]
having a trunk or stalk
غۇچچىدە. رەۋ [oɤuqqidə]
densely, thickly:
ئالما غۇچچىدە چۈشۈپتۇ.
The trees are loaded with apples.
غۇچۇر-غۇچۇر. تەق
[oɤuqur—oɤuqur]
a grinding noise
غۇچۇرلا-غۇچۇرلىماق. پ
[oɤuqurlimaq]
to grind together
غۇچۇرلاتـ-غۇچۇرلاتماق. پ
[oɤuqurlatmaq]
to cause to grind:
چىشنى غۇچۇرلاتماق
to grind one's teeth
غۇدۇرا-غۇدۇرىماق. پ
[oɤudurimaq]
to grumble, complain

مىللىي غۇرۇر
ethnic pride

غۇرۇرىغا تەگمەك. پ
to injure someone's pride

غۇرۇرلان-غۇرۇرلانماق. پ
[oɹururlanmaq]
to feel proud

غۇرۇرلۇق. سۈپ [oɹururluq]
proud, arrogant

غۇرۇلدا-غۇرۇلدىماق. پ
[oɹuruldimaq]
to roar, howl:

ماشىنا غۇرۇلداپ ئۆتۈپ كەتتى.
The car roared past.

شامال غۇرۇلداپ كەلدى.
The wind howled.

غۇزۇزىدە. رەۋ [oɹuzzidə]
suddenly, abruptly:

غۇزۇزىدە ئاچچىقى كەلمەك
to suddenly lose one's temper

غۇزمەك. ئى؛ سۈپ
[oɹuzmək]
a bunch, cluster:

غۇزمەك-غۇزمەك ئۈزۈملەر
clusters of grapes

غۇزمەكلەش-غۇزمەكلەشمەك. پ [oɹuzməkləxmək]
to form a cluster

غۇسۇل. ئى [oɹusul]
ritual ablutions

غۇربەت. ئى [oɹurbət]
poverty, destitution

غۇربەتتە قالماق
to be destitute

غۇربەتلىك. سۈپ
[oɹurbətlik]
poor, destitute

غۇرت. تەق [oɹurt]
gluping sound

ئۇ بىر چىنە سۇنى غۇرت قىلىپ ئىچىۋەتتى.
He gluped down a bowl of water.

غۇرتۇلدا-غۇرتۇلدىماق. پ
[oɹurtuldimaq]
to glup:

غۇرتۇلدىتىپ سۇ ئىچمەك
to glup water

غۇررىدە. رەۋ [oɹurridə]
howling, roaring

غۇررىدە بىر شامال كەلدى.
There was a sudden gust of wind

غۇر-غۇر. تەق [oɹur—oɹur]
howling, shrieking (of the wind)

كۈز شامىلى غۇر-غۇر قىلىپ چىقماقتا.
The autumn wind is howling.

غۇرۇر. ئى [oɹurur]
pride, esteem:

غۇسۇل قىلماق
to perform the ritual ablutions
غۇلا-غۇلىماق. پ [oɹulimaq]
to fall down, topple, collapse:
ئۆگزە غۇلاپ چۈشتى.
The roof caved in.
غۇلاتـغۇلاتماق. پ [oɹulatmaq]
to overturn, cause to collapse:
شامال دەرەخنى غۇلىتىپ تاشلىدى.
The wind overturned a tree.
غۇلاچ. ئى [oɹulaq]
arm, an arm's length:
غۇلاچ يايماق
to extend one's arms
بۇ دەرەخكە غۇلاچ يەتمەيدۇ.
I can't get my arms around this tree.
غۇلىچى تۈگەپ، غېرىچى قالماق
to be almost finished
غۇلاچلا-غۇلاچلىماق. پ [oɹulaqlimaq]
to stretch one's arms
غۇلاچلاپ ئۈزمەك. پ
to swim free—stroke
غۇلام. ئى [oɹulam]
a youth, a servant
غۇلجا. ئى [oɹulja]
a species of sheep
غۇلغۇلا. ئى [oɹuloɹula]
commotion, disturbance, discussion:
غۇلغۇلا كۆتۈرمەك
to be in a commotion
غۇلغۇلا قىلماق. پ
to discuss
غۇم [oɹum]
prejudice, preconception:
غۇم ساقلىماق. پ
to harbour prejudice
غۇنان. ئى [oɹunan]
a three year—old horse
غۇنچە. ئى [oɹunqə]
flower bud:
قىزىلگۈل غۇنچىسى
rose buds
غۇنچە بوي
slim, slender (of a woman)
غۇنچىلا-غۇنچىلىماق. پ [oɹunqilimaq]
to bud, flower
غۇنىجىن. ئى [oɹunijin]
tree year old cow
غۇۋا. سۈپ [oɹuwa:]
dim, dark, dingy, lifeless:
غۇۋا يورۇق
a dim light
غۇۋا كۆرۈنمەك

solitary, alone

غېرىبانە ھايات

a lonely existence

غېرىبسىنىش. غېرىبسىنماق. پ

[oɤeribsinmaq]

to feel lonely

غېرىب. غۇرۇا. سۈپ

solitary, lonely

غېرىبلاش. غېرىبلاشماق. پ

[oɤeriblaxmaq]

to feel lonely

غېرىبلىق. ئى [oɤeriblik]

loneliness, solitude:

غېرىبلىق ھىس قىلماق

to feel lonely

غېرىچ. ئى [oɤeriq]

a span (of the hand):

بىر غېرىچ

a span (in length)

ئۇنىڭ بىر غېرىچ يېرىمۇ يوق.

He owns nothing at all.

غېرىچلا. غېرىچلىماق. پ

[oɤeriqlimaq]

to mesure in spans:

رەختنى غېرىچلاپ ئۆلچىمەك

to measure cloth in spans

غىپ. تەق [oɣip]

quickly, suddenly

ئۇ غىپلا قىلىپ تالاغا چىقىپ كەتتى.

He went out as quick as a flash.

to be dimly apparent

تاغ غۇۋا كۆرۈنۈپ تۇرۇپتۇ.

The mountain could be seen faintly in the distance.

غۇۋا ئىسىمدە

in the back of my mind

غۇۋا كۆز

lifeless eyes

غۇۋالاش. غۇۋالاشماق. پ

[oɣuwalaxmaq]

to be dim, lifeless

غۇيۇلدا. غۇيۇلدىماق. پ

[oɣuyuldimaq]

to roar, howl

ماشىنا غۇيۇلداپ ئۆتۈپ كەتتى.

The car roared past.

شامال غۇيۇلداپ كەلدى.

The wind howled.

غۇيۇلدات. غۇيۇلداتماق. پ

[oɣuldatmaq]

to cause to roar:

غۇيۇلدىتىپ تاش ئاتماق

to make a stone crash down

غىجەك. ئى [oɣijək]

a violin—like instrument

غىجەكچى. ئى [oɣijəkqi]

a ghijek player

غېرىب. سۈپ [oɤerib]

solitary, alone

غېرىبانە. رەۋ

[oɤeribanə]

That's all lies.

غىچچىدە. رەۋ [oɨqqidə]
completely, entairely

غىچىر. ت [oɨqir]
a creaking, squeaking sound

ئۇرۇندۇق غىچىر-غىچىر قىلىۋاتىدۇ.
The chair is creaking.

غىچىرلا-غىچىرلىماق. پ [oɨqirlimaq]
to crak, creak:

ئەپكەش ئېغىر نەرسىلەرنى كۆتۈرەلمەي غىچىرلاپ كەتتى.
The shoulder pole creaked under the strain.

غىچىلدا-غىچىلدىماق. پ [oɨqildimaq]
to creak:

ئىشىك غىچىلداۋاتىدۇ.
The door is creaking.

غىچىلداتـ-غىچىلداتماق. پ [oɨqildatmaq]
to cause to creak:

ئورۇندۇقنى غىچىلداتما.
Stop creaking that chair.

غىدىق. ئى [oɨdik]
itching, tickling, feeling

غىدىقى كەلمەك. پ
to itch, tickle

غىدىقلا-غىدىقلىماق. پ [oɨdiqlimaq]
to itch, tickle

غىپپىدە. رەۋ [oɨppidə]
quickly, suddenly

غىپ-غىپ. تەق [oɨp oɨp]
quickly, suddenly

غىپىلدا-غىپىلدىماق. پ [oɨpildimaq]
to fidget, be restless:

تولا غىپىلدىماي تىنچ ئولتۇر.
Sit still and don't fidget.

غىت. تەق [oɨt]
tightly

غىت-غىت. تەق [it—oɨt]
fidgeting, restless:

غىت قىسماق
to press tightly

غىتىلدا-غىتىلدىماق. پ [oɨtildimaq]
to fidget, be restless

غىجىم. ئى [oɨjim]
a type of cloth

غىچ.1. تەق [oɨq]
a bang, a crash:

ئىشىك غىچ قىلىپ ئېچىلدى.
The door banged open.

غىچ2. رەۋ [oɨq]
all, entirely:

بۈگۈنكى يىغىنغا غىچ ياشلار كەپتۇ.
Today's meeting was attended entairele by young people.

بۇ غىچلا يالغان.

غىدىڭ-پىدىڭ. تەق
[oɣidiŋ—pidiŋ]
hesitation, indecision:
غىدىڭ-پىدىڭنى قوي، بۇگۈن چوقۇم يولغا چىقىمىز.
Stop humming and hawing, we're definitely leaving today.

غىر. تەق [oɣir]
suddenly, unexpectedly:
مەن غىر قىلىپ تېيىلىپ كەتتىم.
I slipped over.

غىرت. تەق [oɣirt]
suddenly, unexpectedly:
ئۇنىڭ قولىدىكى بېلىق غىرت قىلىپ چىقىپ كەتتى.
The fish he was holding flipped out of his hand.

غىرتتىدە. رەۋ [oɣirttidə]
suddenly, unexpectedly

غىررىدە. رەۋ [oɣirrida]
with a humming, whirring sound

غىرقىرا-غىرقىرىماق. پ
[oɣirqiriməq]
to whir, hum, buzz

غىرىلدا-غىرىلدىماق. پ
[oɣrildimaq]
to whir, hum, buzz

غىزا. ئى [oɣiza]
food

غىزا ئەتمەك. پ
to cook

غىزالان-غىزالانماق. پ
[oɣiza:lanmaq]
to eat

غىزالاندۇر-غىزالاندۇرماق. پ
[oɣiza:landurmaq]
to feed

غىژ-غىژ. تەق [oɣiz—oɣiz]
wheezing, hoarseness

غىژىلدا-غىژىلدىماق. پ
[oɣizildimaq]
to wheeze, be hoarse

غىژىلدا-غىژىلداشماق. پ
[oɣizildaxmaq]
to bicker, be divided

غىق. رەۋ [oɣiq]
absolutely, completely

غىق تويماق. پ
to be stuffed (with food)

غىققىدە. رەۋ [oɣiqqidə]
absolutely, completely

غىقىلدا-غىقىلدىماق. پ
[oɣiqildimaq]
to sob, weep

غىڭ. تەق [oɣiŋ]
a word, anutterance:
ئۇ غىڭ قىلماي كەتتى.
He left without a word.
ئۇ غىڭ قىلالماي قالدى.
He was left speechless.

غىڭشىد-غىڭشىماق. پ

غىل-پال كۆرۈنمەك
to be dimly visible in the distance
ئۇنى غىل-پال كۆرۈپ قالدىم.
I only caught a glimpse of him.
غىلتاق. سۈپ [oɣiltaŋ]
smooth, glossy:
غىلتاق يول
smooth road
غىلجىق. سۈپ [oɣiljiŋ]
shy, bashful
غىلجىقلا-غىلجىقلىماق. پ
[oɣiljiŋlimak]
to be shy, bashful
غىلدىر-غىلدىر. تەق
[oɣildir—oɣildir]
a rumblingsound
غىلدىرلا-غىلدىرلىماق. پ
[oɣildirlimak]
to rumble, rattle:
غالتەك غىلدىرلاپ مېڭىۋاتىدۇ.
The wheel barrow was rumbling along.

[oɣiŋximak]
to wail, whin, hum, croon:
كۆچۈك غىڭشىدى.
The puppy whinned.
ئۇ كېتىۋېتىپ، غىڭشىپ ناخشا ئېيتاتتى.
He was humming as he went about.
غىڭشىغاق. سۈپ
[oɣiŋxioɣak]
often whining, wailing
غىڭشىغاق بالا
a cry baby
غىڭشىلدا-غىڭشىلدىماق. پ
[oɣiŋildimak]
to buzz, hum:
پاشا غىڭشلداپ يۈرىدۇ.
A mosquito is buzzing.
غىلاپ. ئى [oɣilap]
having a sheath:
غىلاپلىق قىلىچ
a sword with a sheath
غىل-پال. تەق
[oɣil—pal]
faint, dim, indistinct:

ف

فابرىكا. ئى [fabrika]
a factory

توقۇمىچىلىق فابرىكىسى
a textile mill
فاشىزم. ئى [faxizim]
fascism
فاشىست. ئى [faxist]
fascist
فاكۇلتېت. ئى [fakultet]
a department (of a university):
مەن گەدەبىيات فاكۇلتېتىدا.
I am in the Literature department.
فاڭجېن. ئى [faŋjen]
a political policy, principle, guiding principle
فامىلە. ئى [fami:lə]
a surname, family name
سىزنىڭ فامىلىڭىز نىمە؟
What's your surname?
مېنىڭ فامىلەم باقى.
My surname is Baki
فرازېئولوگىيە. ئى [frazeologiyə]
phraseology
فرانسۇز. ئى [fransuz]
French; a Frenchman
فرانسۇزچە. رەۋ [fransuzqə]
the French language
فرونت. ئى [front]
a war front
فوتو. ئى [foto]
a photo, picture:
فوتو ئاپپارات
a camera
فوتوگراف. ئى [fotograf]
a photogragh
فورما. ئى [forma]
shape, form
فورمات. ئى [format]
book size, book format
فورمۇلا. ئى [formula]
a scientific formula
فوكۇس. ئى [fokus]
focus
فولكلور. ئى [folklor]
folklore
فونتان. ئى [fontan]
a water fountain
فوند. ئى [fond]
a fund, money; a corpus (of words):
فوند ستېرلىڭ
English pounds sterling
لۇغەت فوندى
a word list
فونېتىكا. ئى [fonetika]
phonetics
فونېتىكىلىق. سۈپ [fonetikilik]
phonetic:
فونېتىكىلىق تىرانسكرىپسىيە
phonetic transcription
فونېما. ئى [fonema]
a phoneme

فونېمىلىق. سۈپ [fonemilik] phonemic:
فونېمىلىق تىرانسكرىپسىيە phonemic transcription
فۇداۋ. ئى [fudaw] coaching, remedial teaching
فۇداۋ قىلماق. پ to give (academic) coaching
فۇنكسىيە. ئى [funk'siya] a mathematical function
فېدېراتسىيە. ئى [federatsiya] a federation
فېرما. ئى [ferma] a firm:
توخۇ فېرمىسى a chicken farm
فېستىۋال. ئى [festiwal] a festival, carnival
فېئودالىلىق. سۈپ [feodallik] feudal:
فېئودالىلىق تۈزۈم a feuda social system
فېئودالىزم. ئى [feodalizm] feudalism
فېۋرال. ئى [fewral] Febuary
فىزىك. ئى [fizik] a physicist
فىزىكا. ئى [fizika] physics
فىزىئولوگىيە. ئى [fiziologiya] physiology
فىگۇرا. ئى [figura] a figure; shape
فىلتىر. ئى [filtir] a filter
فىلتىرلا-فىلتىرلىماق. پ [filtirlimaq] to filter
فىلولوگ. ئى [filolog] a philologist
فىلولوگىيە. ئى [filologiyə] philology
فىلىم. ئى [film] a film, movie:
سوقۇش فىلىمى a war film, kungfu film

ق

قابىل. سۈپ [qa:bil] powerful, skilful

قابلىيەت. ئى [qa:biliyət]
ability, power:
يېزىش قابلىيىتى
the ability to write
ھەر كىم قابلىيىتىگە قاراپ ئىشلەش، ھەر كىمگە ئەمگىكىگە قاراپ تەقسىم قىلىش.
Everyone works according to their ability and everyone is rewarded on the basis of their work.

قابلىيەتسىز. سۈپ
[qa:biliyətsiz]
incapable, unable

قابلىيەتلىك. سۈپ
[qa:biliyətlik]
capable, able

قاپ. ئى [qap]
a sack, container, box; a mesure word:
بىر قاپ بۇغداي
a sack of wheat
ياستۇق قېپى
a pillow case
سەرەڭگە قېپى
a match box

قاپار-قاپارماق. پ
[kaparmaq]
to become blistered

قاپارتقۇ. ئى [qapartqu]
a blister

قاپارتما. ئى [qapartma]
a bilister
پۇتۇمغا قاپارتما چىقتى.
I've got a blister on my foot.

قاپاق 1. ئى [qapaq]
an eyelid, eyebrow:
قاپىقى يامان
to look mean
قاپىقىنى تۈرمەك
to frown, knit one's eyebrow
قاپىقى ئېچىلماق
to be wreathed in smiles

قاپاق 2. ئى [qapaq]
a calabash tree:
قاپاق تېرەك
a white poplar
قاپاقتىن سۇ تۆكۈلگەندەك كۈلمەك
to laugh out loud

قاپاقباش. ئى؛ سۈپ
[qapaqbax]
a muddleheaded person

قاپچۇق. ئى [qapquq]
a small bag, purse

قاپقارا. سۈپ [qapqara]
jet—black:
قاپقارا چاچ
jet—black hair

قاپقاراڭغۇ. سۈپ
[qapqaraŋoɹu]
very dark, black:

يىراقتىن قاپقاراڭغۇ ئورمان كۆرۈنۈپ تۇراتتى.
In the distance a dark forest could be seen.

قاپقاق. ئى [qapqaq]
a lid, cover; window—tray:
چۆگۈننىڭ قاپقىقى
a kettle lid

قاپقاقلا-قاپقاقلىماق. پ
[qapqaqlimaq]
to cover with a lid

قاپقاقلان-قاپقاقلانماق. پ
[qapqaqlanmaq]
to be coverded with a lid

قاپقاقلىق. سۈپ [qapqaqlik]
having a lid

قاپقان. ئى [qapqan]
a trap, snare:
قاپقانغا چۈشمەك
to fall into a trap
قاپقان قۇرماق
to lay a trap

قاپقانچى. ئى [qapqanqi]
a trap maker or seller

قاپلا-قاپلىماق. پ
[qaplimaq]
to cover; fill
قار ئېتىزلارنى قاپلاپتۇ.
Snow covered the fields.
ئاسمانىنى قارا بۇلۇت قاپلاپ كەتتى.
Black clouds covered the sky.
مەيدانىنى ئادەم قاپلاپ كېتىپتۇ.
The square was filled with people.

قاپلاش-قاپلاشماق. پ
[qaplaxmaq]
to be stuck fast

قاپلان-قاپلانماق. پ
[qaplanmaq]
to be covered

قاپلىما. سۈپ [qaplima]
covering, masking:
قاپلىما چاپان
overalls

قاپىيە. ئى [qa:piyə]
a rhyme:
تولۇق قاپىيە
a full rhyme
قاپىيە تۈزۈش قائىدىسى
rules for forming shymes

قاپىيىداش. سۈپ
[qa:piyidax]
rhyming:
قاپىيىداش سۆزلەر
rhyming words

قاپىيىلەش-قاپىيىلەشمەك. پ
[qa:piyiləxmək]
to rhyme:
شېئىرنىڭ كۆپلىتى قاپىيىلەشمەپتۇ.
This couplet doesn't rhyme.

قاپىيىلەشتۈر-قاپىيىلەشتۈرمەك. پ [qa:piyiləxtürmək]

قاتار2. ئى [qatar]
a turn, a go
قاتار ئويناماق. پ
to take turns at a game
قاتار-قاتار. سۈپ
[qatar—qatar]
rows, lines:
قاتار-قاتار دەرەخلەر
rows of trees
قاتار-قاتار ئۆيلەر
rows of houses
قاتارلاش-قاتارلاشماق. پ
[qatarlaxmaq]
to be in line, in rows:
قاتارلىشىپ ماڭماق
to march in line
قاتارلىشىپ ئولتۇرماق
to sit in rows
قاتارلاش-قاتارلاشتۇرماق. پ
[qatarlaxturmaq]
to put in line, order
قاتارلىق. سۈپ [qatarliq]
etcetera, like similar
ئۈرۈمچى، بېيجىڭ، گۇاڭجۇ
قاتارلىق جايلار
Urumqi, Beijing, Guangzhou etc.
تۈنۈگۈن كەچتە كىنو كۆرگىلى بارغانلار مەمەت، ئەلى ۋە ئايشەم قاتارلىقلار.
The people who saw the film last night were Memet,

to (cause to)rhyme
قاپىيلىك. سۈپ [qapiyilik]
rhyming
قات. ئى [qat]
a layer, strata; side:
بىر قات توپا
a layer of earth
ئىككى قات يىپ
double stranded thread
يولنىڭ ئىككى قېتى
the two sides of the road
قاتـقاتماق 1. سۈپ
[qatmaq]
to harden, solidify:
ماي قېتىپ قالدى.
The oil has solidify.
نان قېتىپ قالدى.
The bread is stale.
ئۇ قورققىنىدىن قېتىپ قالدى.
He was frozen with fear.
قاتماق 2. پ [qatmaq]
to add:
ئازراق سۇ قاتايلى.
Let's add some water.
قاتار1. ئى [qatar]
a row, rank, line:
بىر قاتار ئادەم
a line of people
قاتارغا تۇرماق
to stand in line
قاتاردىن چىقماق
to break rank

Don't be stubborn.

قاتتىقچىلىق. ئى [qattiqqilik]
difficulties, problems
تۇرمۇشتا قاتتىقچىلىق تارتـ
مىغان ئادەم
a person who lives a protected life

قاترا-قاترىماق. پ [qatrimaq]
to trot, rush about

قاتراش-قاتراشماق. پ [qatraxmaq]
to rush about

قات-قات. سۈپ [qat—qat]
many—layered

قاتقۇز-قاتقۇزماق. پ [qatquzmaq]
to cause to harden, solidify

قاتلا-قاتلىماق. پ [qatlimaq]
to fold:
قەغەزنى ئوتتۇرىدىن قاتلاڭ.
Fold the paper in half.
ئۇ خەتنى قاتلاپ كونۋېرتقا سالدى.
He folded the letter and put it in an envelope.

قاتلاش-قاتلاشماق. پ [qatlaxmaq]
to fold together

قاتلام. ئى [qatlam]
Ali, Aysham, etc.

قاتاڭغۇر. سۈپ [qataŋoɹur]
skinny, thin

قاتتىق. سۈپ [qattiq]
hard, severe:
قاتتىق ياغاچ
hard wood
قاتتىق جازا
a severe punishment
قاتتىق قول
cruel, merciless
قاتتىق جىسىم
solid
سۇيۇقلۇق، قاتتىق جىسىم ۋە گاز
liquids, solids and gases
يامغۇر قاتتىق ياغدى.
It rained heavily.
ئۇ قاتتىق يىقىلىپ چۈشتى.
He fell heavily.

قاتتىق يىغلىماق. پ
to wail

قاتتىقلاش-قاتتىقلاشماق. پ [qattiqlaxmaq]
to harden, solidfy:
كۈنى قاتتىقلاشماق
to fall on hard days

قاتتىقلىق. ئى [qattiqlik]
hardness, rigidity
پولاتنىڭ قاتتىقلىقى
the hardness of steel
سەن قاتتىقلىق قىلما.

a layer, stratum, grade:
يەر قاتلىمى
a layer of earth
مۇز قاتلىمى
ice strata
ھەرقايسى قاتلام ۋەكىللىرى
every level of representative
قاتلان-قاتلانماق. پ [qatlanmaq]
to be folded; to double:
بۇ يىل ئېلىنغان مول ھوسۇل ئۆتكەن يىلغا قارىغاندا بىر گە بىر قاتلاندى.
This year's harvest is double last year's.
قاتلىما. سۈپ [qatlima]
layered, folding:
قاتلىما نان
a type of layered bread
قاتلىما ئورۇندۇق
a folding chair
قاتما. ئى [qatma]
tetanus disease
قاتمال. سۈپ [qatmal]
stiff, unyielding, stubborn
قاتماللاش-قاتماللاشماق. پ [qatmallaxmaq]
to be stiff, rigid, stubborn:
ئىدىيە قاتماللىشىپ قالماق
to be rigid in one's thinking
قاتمالىق. ئى [qatmallik]
rigidness, stubboness:
قاتماللىقنى بۇزۇپ تاشلىماق
to abandon one's stubborn ways
قاتمۇقات. سۈپ [qatmuqat]
layer upon layer; endless:
قاتمۇقات توسالغۇلار
endless obstacles
قاتمۇقات تاغ-داۋانلار
range upon range of mountains
قاتنا-قاتنىماق. پ [qatnimaq]
to travel, go between:
ئۈرۈمچى بىلەن بېيجىڭ ئوتتۇرىسىدا پويىز قاتناپ تۇرىدۇ.
A train runs between Urumqi and Beijing.
قاتناش. ئى [qatnax]
traffic, public transport:
قاتناش ساقچىسى
a traffic policeman
قاتناش قائىدىسى
traffic rules
ئۈرۈمچى شەھىرىنىڭ قاتنىشى قولايلىق.
Urumqi's public transport system is convenient to use.
قاتناش-قاتناشماق. پ [qatnaxmaq]
to take part in, attend:
بۇ مەجلىسكە كىم قاتناشتى؟

clothes)

قاتۇرۇلغان بېنزىن بومبا
a napalm bomb

قاتىرىسىغا. رەۋ [qatirisioa]
in turns, by turn

قاتىل. ئى [ka:til]
a murderer, killer

ئۇنىڭ قاتىللىقى ئىسپاتلاندى.
He was convicted of murder.

قاتىلاڭ. سۈپ [qatilaŋ]
busy, occupied:

دېھقانچىلىقنىڭ قاتىلاڭ مەزگىللىرى
times when farmers are very busy

قاتىللىق. ئى [qatillik]
murder

قاتىللىق قوراللىرى
weapons used to commit crimes

قاچ-قاچماق. پ [qaqmaq]
to escape, get away, desert:

ئۆلۈمدىن قېچىپ قۇتۇلماق
to escape death

مەن تامدىن ئارتىلىپ قاچتىم.
I escaped over the wall.

ئاپەتتىن قاچماق
to escape from a disaster

جاۋابكارلىقتىن قاچماق
to shirk responsibility

قاچا. ئى [qaqa]
a bowl, eating vessel

Who attended the meeting?

ئۇ 23 ياش ۋاقتىدا ھەربىيگە قاتناشقاندى.
He joined the Army when he was 23.

سىزمۇ قاتنىشىشنى خالامسىز؟
Do you want to join in?

قاتناش-ترانسپورت. ئى [qatnax—tran'sport]
communication and transport

قاتناشتۇر-قاتناشتۇرماق. پ [qatnaxturmaq]
to cause someone to take part

قاتناشقۇچى. ئى [qatnaxquqi]
a participator

قاتۇر-قاتۇرماق. پ [qaturmaq]
to cause to dry, solidify, be good at:

باش قاتۇرماق
to think hard

ئۇ تەرجىمىنى قاتۇرۇپتىدۇ.
He is good at translation.

قاتۇرما. ئى [qaturma]
lining (eg. of a coat):

جۇڭنىڭ قاتۇرمىسى
the lining of a coat

قاتۇرۇل-قاتۇرۇلماق. پ [qaturulmaq]
to be solidified; lined (of

deserter:

قاچقۇننى تۇتماق

to catch an escaped prisoner

قاچقۇنچى. ئى [qaqqunqi]

a deserter:

قاچقۇنچى ئەسكەر

a desered soldier

قاچۇر-قاچۇرماق. پ

[qaqurmaq]

to cause to flee;to mate:

ئۇ مەندىن ئۆزىنى قاچۇرۇپ يۈرىدۇ.

He's always avoiding me.

ئايغىر بايتالنى قاچۇردى.

The stallion mated with the mare.

قاچىلا-قاچىلىماق. پ

[qaqilimaq]

to pack,put into:

تاغارغا بۇغداي قاچىلىماق

to fill a sack with wheat

سىز سومكىلارنى قاچىلاپ بولدىڭىزمۇ؟

Have you packed your bags yet?

قاچىلاش-قاچىلاشماق. پ

[qaqilaxmaq]

to pack up together

قاچىلان-قاچىلانماق. پ

[qaqilanmaq]

to be packed,put into

قادا-قادىماق. پ

قاچا-قومۇچ. ئى

[qaqa—qumuq]

cutlery,eating utensils

قاچان. [qaqan]

when:

قاچان باشلىنىدۇ؟

When does it start?

قاچان بولسا

whenever

قاچانلا بولمىسۇن، ۋاقتىڭىز بولسىلا كېلىڭ.

Come whenever you have time.

قاچانقى. سۈپ [qaqanqi]

when,at which time:

قاچانقى گەپ؟

When did I (he)say that?

قاچانلىكى. رەۋ [qaqanliki]

whenever

قاچانلىكى بارساڭ، ئۇ ئۆيدە.

Whenever you go,he'll be at home.

قاچانىكى. رەۋ [qaqa:niki]

whenever,if

قاچ-قاچ. پ [qaqqaq]

escape,fleeing,deserting

قاچقاق. سۈپ [qaqqak]

one who likes to run:

قاچقاق ئات

a fast horse

قاچقۇن. ئى [qaqqun]

an escaped prisoner,

do something
بىز بۇ ۋەزىپىنى ئورۇنلاشقا قادىر.
We can finish this job.

قار. ئى [kar]
snow:
سىز قارنى ياخشى كۆرەمسىز؟
Do you like the snow?

قار ياغماق. پ
to snow:
قار يېغىۋاتىدۇ.
It's snowing.

قارا1. سۈپ [kara]
black, evil, shadow:
قارا چاچ
black hair
قارا بۇلۇت
black clouds
قارا كۈن
a black day
قارا مال
contraband
قارا گۆش
lean meat
قارا چاپلىماق
to dafame, slander
قارا قۇرساق
an illiterate, rustic person
قارا شېكەر
brown sugar
قازانغا يولۇقساڭ قارىسى يۇقار.
Lean on a kettle and

[kadimak]
to attach, fix, sew:
دوپپىغا قاداق قادىماق
to fix an ornament to a hat
تۈگمە قادىماق
to sew a button
چىنىنى قادىماق
to mend a cracked bowl

قاداتـقاداتماق. پ
[kadatmak]
to have something attached, sewn

قاداق 1. ئى [kadak]
a metal strip used to mend crokery

قاداق 2. ئى [kadak]
an ornament on a hat

قاداقچى. ئى [kadakqi]
a person who mends cracked china

قادالـقادالماق. پ
[kadalmak]
to be swen; to share at:
ماڭا قادىلىپ تۇرۇۋالماي يولۇڭغا ماڭ.
Stop staring at me and go away.

قادىر 1. ئى [ka:dir]
a man's name

قادىر 2. سۈپ [k:adir]
able, having the power to

ئاتا-ئانامغا مەن قارايمەن.
I'm providing for my parents.

قارىماق 2. پ [karimak]
to manage, oversee:
بۇ مەكتەپلەر مائارىپ ئىدارىسىغا قارايدۇ.
These schools are overseen by the education unit.

قاراتقاراتماق. پ [karatmak]
to watch, cause to face:
ئۆيگە ئادەم قارىتىپ قويماق
to have someone watch the house
مىلتىقنىڭ ئاغزىنى دۈشمەنگە قاراتماق
to aim one's rifle at the enemy

قارار. ئى [karar]
a dicision

قارار قىلماق. پ
to decide:
مەن تېخى قارار قىلمىدىم.
I haven't decided yet.

قارارغا كەلمەك. پ
to reach a decision
قارارى يوق ئادەم
an indecisive, irresolute person

قارارسىز. سۈپ [kararsiz]
indecisive, irresolute
you'll get dirty.

قارا 2. ئى [kara]
a target

قارىغا ئاتماق. پ
to shoot at a target

قارىغا تەگمەك. پ
to hit the target

قارا-قارىماق. پ [karimak]
to look at, concider:
دېرىزىدىن قارىماق
to look out of the window
مەن ئۇنىڭ پىكرىنى توغرا دەپ قارايمەن.
I think his opinion is correct.
ئۇنىڭ ئۆيىنىڭ دېرىزىسى كوچىغا قارايدۇ.
His house's window looks onto the street.
سىز نىكاھدىن ئاجرىشىشقا قانداق قارايسىز؟
What do you thing of divorce?
كۆزۈڭگە قاراپ ماڭ.
Be careful as you go.
بىز ساڭىلا قاراپ تۇردۇق.
We're waiting just for you.
بۇ يېتىم بالا ئۇنى ئانا دەپ قارىدى.
This orphan concidered her his mother.

چېلىشتى.
The children broke out into loud applause.
قاراش-قاراشماق. پ [qaraxmaq]
to look at, meet, help one another:
ئۇلار بىر -بىرىگە قاراشتى.
They looked at each other.
بىز ئۇنىڭ بىلەن قاراشمايمىز.
We don't mix with him.
قاراشتۇر-قاراشتۇرماق. پ [qaraxturmaq]
to search through, look through
قاراشلىق. سۆپ [qaraxlik]
belong to, depend on:
يەر ئاستى بايلىقلىرى دۆلەتكە قاراشلىق.
Underground resources belong to the state.
بۇ مەسىلىنىڭ ھەل بولۇشى ساڭا قاراشلىق.
It's up to you to solve this problem.
قاراق. ئى [qarak]
the pupil(of the eye)
قاراقچى. ئى [qarakqi]
robber, bandit:
دېڭىز قاراقچىلىرى
pirates
قارا-قۇرا. سۆپ

قارارلاش-قارارلاشماق. پ [qararlaxmaq]
to make a decision
قارارلاشتۇرۇل-قارارلاشتۇرۇلماق. پ [qararlaxturulmaq]
to be decided
قارارلىق. سۆپ [qararlik]
periodically, from time to time
ئۇنىڭ كېسىلى قارارلىق تۇتىدۇ.
His sicnkess recurs periodically.
قاراس. تەق [qaras]
a cracking sound
قاراس-قۇرۇس. تەق [qaras—qurus]
cracking sound
دەرەخ شېخى قاراس-قۇرۇس قىلىپ سۇندى.
The branch broke with a crack.
قاراسلا-قاراسلىماق. پ [qaraslimaq]
to crack, snap:
دەرەخ شېخى قاراسلاپ سۇنۇپ كەتتى.
The branch snapped.
قاراسلات-قاراسلاتماق. پ [qaraslatmaq]
to make a cracking sound:
بالىلار قاراسلىتىپ چاۋاك

قارام. سۈپ [qaram]
rash, impetuous
قارام ئادەم
a rash man
قارامتۇل. سۈپ [qaramtul]
greyish, dark coloured
قارامىلىق. ئى [qaramlik]
impetuosity, imprudenc
قاراۋۇل. ئى [qarawul]
a sentry, guard
قاراۋۇلخانا. ئى
[qarawulhana]
a guard — house, sentry—post
قارايماق. پ [qaraymaq]
to become dark, black:
ئاپتاپتا يۈزۈڭ قاريىپ كېتىپتۇ.
Your face has got tanned.
قارايتماق. پ [qaraytmaq]
to blacken, darken
قارتا. ئى [qarta]
playing cards
قارس. تەق [qars]
snapping, cracking sound:
ياغاچ قارس قىلىپ سۇندى.
The wood snapped
قارس-قۇرس. تەق
[qars—qurs]
a sharp sound:
قارا-قۇرا كۆرۈنمەك. پ [qara—qura]
indistinct, faint
to appear faintly in the distance
قاراڭغۇ. سۈپ [qaraŋoɹu]
dark, unclear:
قاراڭغۇ كېچە
a dark night
قاراڭغۇ چۈشتى.
Night fell.
بۇ مەسىلە ماڭا قاراڭغۇ.
This problem is not clear to me.
قاراڭغۇلاتماق [qaraŋoɹulatmaq]
to darken
قاراڭغۇلاشماق. پ [qaraŋoɹulaxmaq]
to become dark:
ئۆي قاراڭغۇلاشتى.
The room darkned.
قاراڭغۇلۇق. ئى [qaraŋoɹuluk]
darkness
قاراڭغۇلۇقتىن يورۇقلۇققا چىقماق
to come out of the darkness into the light
قارالماق. پ [qaralmaq]
to be looked after

قارس -قۇرس قىلىپ كاچات سالماق

to slap someone hard

قارسىلدا-قارسىلدىماق. پ

[ḳarsildimaḳ]

to sharp sound:

قامچا قارسىلدىماق

to crack a whip

قارشى. تىر [ḳarxi]

against, in opposition to:

ئۇلار جىنايەتچىلەرگە قارشى تۇرماقتا.

They are fighting against criminals.

قارار ئون ئاۋازغا قارشى، 51 ئاۋاز بىلەن ماقۇللاندى.

The decision was passed by fifteen votes to ten.

قارشى پارتىيە

the opposition

قارشى ئالماق. پ

to welcome:

سىزنى قارشى ئالىمىز!

Welcome!

قارشى تۇرماق. پ

to oppose, object to:

مەن بۇ قارارغا قارشى تۇرىمەن.

I oppose the decision.

قارشىلاش-قارشىلاشماق. پ

[ḳarxilaxmaḳ]

to oppose one another

قارشىلىق. ئى [ḳarxiliḳ]

opposition, an objection:

مېنىڭ قارشىلىقىم يوق.

I have no onjection.

قارشىلىق بىلدۈرمەك. پ

to express dissent

قارشىلىق كۆرسەتمەك. پ

to protest, object

قارغا-قارغىماق. پ

[ḳar oɿimaḳ]

to curse, wish someone harm

قارغال-قارغالماق. پ

[ḳar oɿalmaḳ]

to be cursed

قارلىق. سۈپ [ḳarliḳ]

having snow:

قارلىق تاغ

a snow—capped mountain

قارماق. ئى [ḳarmaḳ]

a fishing hook

قارىتا. تىر [ḳarita]

about, concerning:

بۇ ئىشقا قارىتا مېنىڭ پىكىرىم يوق.

I have nothing to say about this matter.

قارىتاختا. ئى [ḳarɨtahta]

a blackboard

قارىتىل-قارىتىلماق. پ

[ḳaritilmaḳ]

to belong to, be intended for:

تىغ ئۇچى بىزگە قارىتىلغان.
They intend harm us.

قارىچاي. ئى [qariqay]
brick tea

قارىچۇق. ئى [qariquk]
pupil(of the eye)

قارىداڭ-قارىدىماق. پ
[qaridimak]
to become dark, black

قارىسىغا. رەۋ [qarisioa]
disorderly, confusedly:
قارىسىغا سۆزلىمەك
to talk nonsense
قارىسىغا ئىشلىمەك
to work carelessly

قارىغاي. ئى [qarioay]
a pine tree:
قارىغاي دەرىخى
a pine tree

قارىغۇ. سۈپ [qariou]
blind, sightless:
قارىغۇلار تىلى
braille
رەڭ قارىغۇسى
colour—blindness

قارىغۇلارچە. رەۋ
[qarioularqa]
blindly, for no reason:
قارىغۇلارچە قارشى تۇرماق
to blindly resist

قارىغۇلۇق. ئى [qariouluk]
blindness, sightlessness

قارىقات. ئى [qarikat]
a gooseberry

قارىقويۇق. رەۋ [qarikoyuk]
all, every:
بولدى، قارىقويۇق ھەممىنى
ئېلىپ كېلىڭلار.
OK, bring all of it here.

قارىكۆل. ئى [qarikol]
young lamb's skin

قارىلا-قارىلىماق 1. پ
[qarilimak]
to slander, defame

قارىلىماق 2. پ
to head for, go towards:
يىراقتىكى ئۆينى قارىلاپ
ماڭماق
to head towards a distant
house

قارىلاش-قارىلاشماق. پ
[qarilaxmak]
to slander one another

قارىلان-قارىلانماق. پ
[qarilanmak]
to be slandered, defamed

قارىلىغۇچى. ئى
[qarilioquqi]
a prosecutor, accuser

قارىلىق. ئى [qarilik]
blackness, evil

قارىلىق تۇتماق. پ
to be in mourning

قارىماي. ئى [qarimay]

tar, asphlt:
قارىماي يانقۇزۇلغان يول
an asphalt road
قارىمۇچ [qarimuq]
pepper(the spice)
قارىمۇقارشى. سۆپ
[qarimu—qarxi]
opposite, antonymous:
ئېگىز دېگەن سۆزنىڭ قارىمۇ قارشىسى نېمە؟
What's the opposite of tall?
ئۇلار قارىمۇقارشى ئولتۇراتتى.
They were sitting opposite each other.
قارى. ئى [qariy]
a person who can recite the Kuran
قارىيخانا. [qariyhana] ئى
Kuranic school
قارىيلىق. [qariylik] ئى
the ability to recite the Kuran
قاز-قازماق. پ [qazmaq]
to dig, excavate:
قۇدۇق قازماق
to dig a well
قەدىمقى يادىكارلىقلارنى قازماق
to excavate old relics
قازا. [qaza:] ئى
a disaster, tragedy:
قازا كەلمەك
to come by a disaster
قازا بولماق
to die, pass away
قازا تاپماق
to die, pass away
قازاق. [qazak] ئى
Kazakh; a Kazakh
قازاقچە. [qazakqə] رەۋ
the Kazakh language, Kazakh
قازان. [qazan] ئى
a pot, pan:
قازاندا نېمە بولسا، چۆمۈچكە شۇ چىقار.
Whatever is in the pot will come up in the ladle.
قازان-قازانماق. پ
[qazanmaq]
to obtain, gain:
غەلىبە قازانماق
to win, be victorious
مۇۋەپپەقىيەت قازانماق
to be successful
قازانچى. [qazanqi] ئى
a pot —seller, potmaker
قازان-قومۇچ
[qazan—qomuq]
cutlery
قازدۇرۇل-قازدۇرۇلماق. پ
[qazdurulmaq]
to be dug up, excavated
قازناق. [qaznaq] ئى
a storeroom

قازى. ئى [qa:zi]
an islamic judge

قاسا-قاسماق. پ
[qasimaq]
to peel, to pleat

قاساق. ئى [qasaq]
a pleat, crease (in a dress etc)

قاسساپ. ئى [qassap]
a butcher

قويىنى قاسساپ سويسۇن.
Let the butcher kill the sheep.

قاسقان. ئى [qasqan]
a food steamer; a hoop, band, rim:

شەپكە قاسقىنى
a hat band

كۆتۈر قاسقىنىڭنى.
Get out of here!

قاسناق. ئى
the edge, side (eg. of a river)

قاسىراق. ئى [qasiraq]
shell, scales:

بېلىق قاسىرىقى
a fish's scales

قاسىر-قۇسۇر. تەق
[qasir—qusur]
a sharp, cracking sound

قاش1. ئى [qax]
an eyebrows

قاش ئاتماق. پ
to make eyes at, ogle at

قاش2. ئى [qax]
side, bank:

دەريا قېشى
the bank of a river

مەن ئۇنىڭ قېشىدىن كەلدىم.
I've just come from being with him.

قاشا. ئى [qaxa:]
fence

قاشار-قاشارماق. پ
[qaxarmaq]
to be slow—witted

قاشاق. سۈپ [qaxaŋ]
slow—witted, clumsy, blunt:

قاشاق پىچاق
a blunt knife

قاشاق ئېشەك
a slow—witted donkey

قاشاڭلاش-قاشاڭلاشماق. پ
[qaxŋlaxmaq]
to be slow—witted, clumsy

قاشاڭلىق. ئى [qaxŋlik]
ineptness, clumsiness

قاشالات-قاشالاتماق. پ
[qaxa:latmaq]
to have something fenced

قاشتاش. ئى [qaxtax]
jade (a precious stone)

قاششاق. سۈپ [qaxxaq]
poor, underpriviledged:

قاششاق تۇرمۇش

withered; dry:
قاغجىراق يەر
parched earth
قاغدالما. سۈپ [qaoɣdalma]
naughty, undisciplined:
بۇ بالا بەك قاغدالما بولۇپ كېتىپتۇ.
That boy has got very naughty.
قاغىتۇمشۇق. ئى [qaɣɨtumxuq]
door-bolt; buckler
قاق 1. ئى [qaq]
dried fruit:
شاپتۇل قېقى
dried peach
پەمىدۇر قېقى
dried tomato
قاق2. سۈپ [qaq]
exactly; sharp:
يېزىنىڭ قاق ئوتتۇرىسى
in the very center of the village
قاق يېرىم كېچە
in the very middle of the night
قاقـ قاقماق. پ
[qaqmaq]
to hit, bang, slap:
مىخ قاقماق
to hammer a nail
ئىشىك قاقماق

a poor life
قاشقا. ئى [qaxqa]
spots (esp. on an animals)
قاش-قاپاق. ئى
[qax-qapaq]
features, looks:
ئۇنىڭ قاش-قاپىقى جايىدا.
She's beautiful.
قاشلا-قاشلىماق. پ
[qaxlimaq]
to scratch, itch:
باشنى قاشلىماق
to scratch one's head
قاشلان-قاشلانماق. پ
[qaxlanmaq]
to be scratched
قاشلىق. سۈپ [qaxliq]
having big eyebrows
قاغا. ئى [qaoɣa]
a crow:
قاغا بىلەن دوست بولساڭ يېيىشىڭ پوق.
Befriend a crow and you will have to eat dung.
قاغجىرا-قاغجىرىماق. پ
[qaoɣjirimaq]
to dry up, wither:
سۇ ئامبىرى قاغجىراپ كەتتى.
The reservoir has dried up.
قاغجىراپ كەتكەن دەرەخلەر
withered trees
قاغجىراق. سۈپ [qaoɣjiraq]

to knock at a door

to beat a carpet;

to crack walunts

to knock back a drink

قاقاس. سۈپ [qaqas]
barren, uncultivated;

barren land

barren mountains

قاقاقلا-قاقاقلىماق. پ
[qaqaqlimaq]
to laugh heartily; to cluck (of a hen)

قاقاقلاپ كۈلمەك. پ
to laugh heartily

قاقاقلاش-قاقاقلاشماق. پ
[qaqaqlaxmaq]
to laugh heartily; to cluck (of a hen)

قاقتۇرۇل-قاقتۇرۇلماق. پ
[qaqturulmaq]
to be nailed

قاقتى-سوقتى قىلماق. پ
[qaqti—soqti qilmaq]
to extort, blackmail

قاقشا-قاقشىماق. پ
[qaqximaq]
to grumble, complain;

ئاغرىقتا چىدىماي قاقشىماق
to cry out in pain

قاقشاتقۇچ. سۈپ
[qaqxatquq]
heavy, deadly;

دۈشمەنگە قاقشاتقۇچ زەربە بەرمەك
to deal the enemy a heavy blow

قاقشال. سۈپ [qaqxal]
withered, emaciated

قاقشال دەرەخ
a withered tree

ئۇ كېسەل دەستىدىن ئورۇقلاپ قاقشال بولۇپ قالدى.
He's become emaciated as a result of the disease.

قاقلا-قاقلىماق. پ
[qaqlimaq]
to dry in front of a fire;

هۆل كىيىمنى ئوتقا قاقلاپ قۇرۇتماق
to dry damp clothes before a fire

قاقلان-قاقلانماق. پ
[qaqlanmaq]
to be dried;

ئاپتاپقا قاقلانماق
to dry out in the sun

قاقىر. ئى [qa:qir]
a crane (a bird)

قاقىل-قاقىلماق [qaqilmaq]

to cough up:
گالغا تۇرۇپ قالغان نەرسىنى قاقىلىپ چىقىرىۋەتمەك
to dislodge something caugth in one's throat
قاقىلدا-قاقىلدىماق. پ [kakildimak]
to cluck (of a hen)
قاقىلداش-قاقىلداشماق. پ [kakildaxmak]
to cluck (of hens etc)
قاڭالتىر. ئى [kaŋaltir]
iron—sheeting, sheet—iron
قاڭالتىرلا-قاڭالتىرلىماق. پ [kaŋaltirlimak]
to lay iron sheeting (eg. on a roof)
قاڭالتىرلىق. سۈپ [kaŋaltirlik]
having iron sheets:
قاڭالتىرلىق ئۆگزە
an iron—sheeting roof
قاڭتۇر-قاڭتۇرماق. پ [kaŋturmak]
to sunpend, lift with a rope:
ئاتنى قاڭتۇرماق
to lift a horse (before fitting a shoe)
قاڭتۇرۇق. ئى [kaŋturuk]
a frame to which a horse is tied for shoe—fitting

قاڭرۇق. ئى [kaŋruk]
one who speaks with a nasal voice
قاڭسىـقاڭسىماق. پ [kaŋsimak]
to taste bitter
قاڭسىق. سۈپ [kaŋsik]
bitter—tasting, acrid
قاڭشار. ئى [kaŋxar]
the bridge of the nose
قاڭشارلىق. سۈپ [kaŋxarlik]
having a high nose—bridge
قاڭقىـقاڭقىماق. پ [kaŋkimak]
to burst, explode:
توپ تامغا تېگىپ قاڭقىپ كەتتى.
The ball hit the wall and burst.
قالـقالماق. پ [kalmak]
to be left over, remain:
قازاندا يەنە ئازراق ئاش قالدى.
There is still some food left in the pot.
ئۇ ئۆيدە قالدى.
He stayed at home.
مەن يامغۇردا قالدىم.
I got wet in the rain.
كۆزدىن قالماق
to be sightless
قۇلاقتىن قالماق

[kalaymikan]
confused, haphazard
قالايمقان هېسابات
an unbalanced financial account
ئۆي ئىچى قالايمقان.
The house is in confusion.
قالايمقان سۆزلىمە.
Don't talk nonsense.
قالايمقانلاشـ قالايمقانلاشماق
[kalaymikanlaxmak]
to be in confusion, disorder
قالايمقانلاشتۇرـ قالايمقانلاشتۇرماق. پ
[kalaymikanlaxturmak]
to fonfuse, put into disorder
قالپاق. ئى [kalpak]
a round hat; head, top:
كىگىز قالپاق
a felt hat
مېخنىڭ قالپىقى
the head of a nail
قالپاقچى. ئى [kalpakqi]
a hat —maker
قالتىس. رەۋ [kaltis]
excellent, outstanding:
ئۆزىنى قالتىس چاغلىماق
to think the world of oneself
قالتىس تۆھپە
an outstanding contribution
قالتىس ببخىل
to be deaf
دادامدىن ئىككى ياشتا قالغان ئىدىم.
I lost my father when I was two.
ئاش پىشىپ قالدى.
The food is ready.
مەشتىكى ئوت ئۆچەي دەپ قالدى.
The fire in the stove is about to go out.
قالاـقالىماق. پ [kalimak]
to burn:
ئوتۇن قالىماق
to burn firewood
قالاق. سۈپ [kalak]
backward, undeveloped
قالاق ئىدىيە
a backward idea
قالاقلاشـقالاقلاشماق. پ
[kalaklaxmak]
to be backward, undeveloped
قالاقلىق. ئى [kalaklik]
backwadness. outdatedness:
مەدەنىيەت جەھەتتىكى قالاقلىق
cultural backwardness
قالانـقالانماق. پ
[kalanmak]
to be burned
ئۆيگە ئوت قالاندى.
The house caught fire.
قالايمقان. سۈپ

very miserly

قالدۇر-قالدۇرماق. پ
[ḳaldurmaḳ]
to leave out, omit, expel

قالدۇرۇق. سۈپ [ḳalduruḳ]
remaining, omitted
قالدۇرۇق يەر
privately owned land

قالدۇرۇل-قالدۇرۇلماق. پ
[ḳaldurulmaḳ]
to be left out, omitted:
ئۇ كوماندىدىن قالدۇرۇلدى.
He was mitted from the team.

قالدۇق. ئى [ḳalduḳ]
remains, surplus:
تاماكا قالدۇقى
cigarette ends
رەخت قالدۇقى
cloth ends
قالدۇق پۇل
surplus money

قالدى-قاتتى. سۈپ
[ḳaldi—ḳatti]
remaining, surplus
بار پۇلۇمنى ئوغرى ئالدى،
قالدى -قاتتىسىنى رەممال.
A thief took most of my money, the remainder went to the fortune—teller. (Misfortunes never come singly.)

قالغان-قاتقان. پ
[ḳaloɩan—ḳatkan]
remainder, leftover

قالقان. ئى [ḳalḳan]
a shield

قالقانبەز. ئى [ḳalḳanbəz]
thyroid gland

قالماق. سۈپ [ḳalmaḳ]
Kalmak (a Mongol tribe)

قالۇن. ئى [ḳa:lun]
a musical instrument

قالۇنچى. ئى [ḳa:lunqi]
a Kalun player

قاما. ئى [ḳama]
an otter

قاما-قامىماق 1. پ
[ḳamimaḳ]
to lock up, shut up:
تۈرمىگە قاماپ قويماق
to imprison

قامىماق 2. پ [ḳamimaḳ]
to set on edge:
غورا يەپ چىشىم قاماپ قالدى.
The raw apricot set my teeth on edge.

قامات-قاماتماق. پ
[ḳamatmaḳ]
to have imprisoned

قاماش-قاماشماق 1. پ
[ḳamaxmaḳ]
to lock up, imprison

قاماشماق 2. پ

قامچا يېمەك. پ
to get a whipping
قامچىلا-قامچىلىماق. پ
[ḳamqilimaḳ]
to whip, castigate:
ئۇنىڭ ئەسەرلىرى كونا جەمئىيەتنى قاتتىق قامچىلىدى.
His writings criticize the society of his time.
قامچىلاش-قامچىلاشماق. پ
[ḳamqilaxmaḳ]
to whip, castigate one another
قامچىلان-قامچىلانماق. پ
[ḳamqilanmaḳ]
to be whipped, costigated
قامدا-قامدىماق. پ
[ḳamdimaḳ]
to supply, provide:
ئاشلىق بىلەن قامدىماق
to provide food
ماڭاش بىلەن تۇرمۇشنى قامدىماق
to support oneself on one's salary
قامدال-قامدالماق. پ
[ḳamdalmaḳ]
to be provided, supplied with
قاملاش-قاملاشقان. پ
[ḳamlaxḳan]
to be satisfactory,

[ḳamaxmaḳ]
to dazzle, shine brightly
قاماشتۇر-قاماشتۇرماق. پ
[ḳamaxturmaḳ]
to dazzle:
چىراغ كۆزۈمنى قاماشتۇردى.
The light dazzled my eyes.
قاماق. ئى [ḳamaḳ]
a prison, jail, goal:
قاماقتا ياتماق
to be in prison
قاماق جازاسى
imprisonment, a prison term
قاماق مۇددىتى
a prison term
قاماقخانا. ئى [ḳamaḳxana]
a prison —cell
قامال. ئى [ḳamal]
a blockage, seige:
ئىقتىسادىي قامال
economic sanctions
قامال قىلماق. پ
to blockade, seige, surround
قامال-قامالماق. پ
[ḳamalmaḳ]
to be imprisoned
قامەت. ئى [ḳa:mət]
figure, stature, build
قامەتلىك. سۈپ [ḳa:mətlik]
tall—statured, well—built
قامچا. ئى [ḳamqa]
a whip

reasonable:

بۇ ئىشىڭ قاملاشمىدى.

You shouldn't have done that.

مۇنداق دېسەڭ قاملىشامدۇ؟

Do you think what you said is reasonable?

خوتۇنى بىلەن قاملىشىپ قالماق

to get along with one's wife

قاملاشقان. پ [kamlaxkan]

suitable, appropriate

قان. ئى [kan]

blood:

قېنى قىزىق ئادەم

an impetuous person

قان بەرمەك

to give blood

قان گۇرۇپپىسى

blood group

قان بېسىمى

blood pressure

قان تومۇرى

vein

قان تومۇرى قاننى يۈرەككە توشۇيدۇ.

Veins carry blood to the heart.

قان چىقماق

to bleed

مېنىڭ بۇرنۇمدىن قان چىقىۋاتىدۇ.

My nose is bleeding.

قانـقانماق. پ [kanmak]

to be full, satisfied:

چايغا قانماق

to drink one's fill of tea

ئۇيقۇغا قانماق

to sleep long and well

قانا-قانماق. پ [kanimak]

to bleed:

بۇرنى قانماق

to have a bleeding nose

قانائەت. ئى [kana:ət]

satisfaction, contentmen:

قانائەت ھاسىل بولماق

to feel satisfied

قانائەتچان. سۈپ [kana:ətqan]

satisfied, content:

قانائەتچان ئادەم

a content person

قانائەتلەنـقانائەتلەنمەك. پ [kana:ətlənmək]

to be satisfied:

سىزنىڭ جاۋابىڭىزدىن قانائەتلەندىم.

I'm satisfied by your answer.

قانائەتلەندۈرـقانائەتلەندۈرمەك. پ [kana:ətləndürmək]

to satisfy, set at ease:

ئۇنىڭ جاۋابى كىشىنى قانائەتلەندۈردى.

His answer satisfied people.

قانائەتلىك. سۈپ [qanaətlik]
satisfied, content

قانائەتلىنەرلىك. سۈپ [qanaətlinərlik]
satisfying, sufficient:
قانائەتلىنەرلىك جاۋاب
a satisfying answer

قانات. ئى [qanat]
a wing (of a bird, plane etc):
قۇشنىڭ قانىتى
a bird's wing
قانات قاقماق
to spread one's wings
ئىشىكنىڭ ئوڭ قانىتى
the right side of the door
سول قانات يازغۇچى
a leftist writer
ئوغلۇم كېتىپ قانىتىمدىن ئايرىلىپ قالدىم.
Since my son left I feel helpless.

قانات يايماق. پ
to launch, develop:
خىزمەت قانات يېيىپ كەتتى.
The work has really developed.

قانات-قاناتماق. پ [qanatmak]
to cause to bleed

قانات-قۇيرۇق. ئى [qanat-quyruk]
wing (of a bird)

قاناتلىق. سۈپ [qanatlik]
winged, with wings:
قوش قاناتلىق ئايروپىلان
a bi-plane

قانال. ئى [qanal]
canal:
پاناما قانىلى
the Panama canal

قان-تەر. ئى [qan-tər]
blood and sweat

قانچە. [qanqə]
how much, how many:
قانچە پۇل
How much (money) is it?
قانچىگە كىردىڭىز؟
How old are you?
يولغا قانچە كۈن كەتتى؟
How many days did you travel?
قانچە كۆپ بولسا شۇنچە ياخشى.
The more the better.
قانچە تېز كەلسە شۇنچە ياخشى.
The quicker, the better.
ئىلاجىم قانچە؟
What can I do?

قانچىچە. [qanqiqə]
approximately how many?
قانچىچە ئادەم بار؟
How many people are there roughly?

قانچىلىك. [qanqilik]
how much, how many:
ئۇ يەر خوتەندىن قانچىلىك يىراق؟
How far is that place from Hotan ?
قانچىلىك ئۆمۈر كۆرسە، شۇنچىچە ئۆگىنىش لازىم.
Study as long as you live.

قانچىنچى. [qanqinqi]
which (of number)
قانچىنچى نومۇر؟
What number?
قانچىنچى ئاي؟
In which month?

قانخور. ئى [qanhor]
bloodthirsty person

قانخورلۇق. ئى [qanhorluq]
bloodthirstiness

قانداش. ئى [qandax]
person of the same blood group

قانداق. [qandaq]
how, what kind of:
قانداق ئەھۋالىڭىز؟
How are you?
سىز بىزنى قانداق تاپتىڭىز؟
How did you find us?
لەغمەننى قانداق ئېتىسىز؟
How do you make noodles?
سىز قانداق تاماقنى ياخشى كۆرىسىز؟
What kind of food do you like?
سىزگە قانداق كىتاب كېرەك؟
What sort of books do you need?

قانداقلا بولمىسۇن
somehow, anyhow
قانداقلا بولمىسۇن، بىز ئازراق سۇ ئېلىشىمىز كېرەك.
We must get some water somehow.

قانداقتۇر. [qandaqtur]
expression of ignorance:
ئۇ قانداقتۇر كەلمىدى.
I don't know why he didn't come.

قانداقتۇر بىر نەرسە
a somthing or other
قانداقتۇر بىر يىگىت سىزنى ساقلاپ تۇرۇپتۇ.
A young fellow is waiting for you.

قانداقسىغا. [qandaqsiɣa]
how come?
سەن بۈگۈن قانداقسىغا كېچىكىپ قالدىڭ؟
How come you're late today?

قانداقلىكى. سۆپ [qandaqliki]
any kind, any type; no way:
قانداقلىكى ئادەم بولسا

بولىۋېرىدۇ.
Absolutely any type of person will do.
قانداقمۇ. [kandakmu]
however?, no way?
ئوقۇمىسا قانداقمۇ بىلەلىسۇن!
If you don't study, how can you ever learn!
قاندۇر-قاندۇرماق. پ [kandurmak]
to satisfy
تەلەپنى قاندۇرماق
to grant a request
ئۇسسۇزلۇقنى قاندۇرماق
to satisfy one's thirst
قانسىرا-قانسىرىماق. پ [kansirimak]
to bleed
يارىدار قانسىراپ كېتىپتۇ.
The injured man has lost a lot of blood.
قانسىراتـقانسىراتماق. پ [kansiratmak]
to cause to bleed
قانسىراش-قانسىراشماق. پ [kansiraxmak]
to bleed together
قانلىق. سۈپ [kanlik]
with blood, bloody:
قانلىق جەڭ
a bloody battle
قانلىق كۈرەش
a bloody struggle
قانلىق قىرغىن
a bloody massacre
قانۇن. ئى [kanun]
the law, a decree:
ئاساسىي قانۇن
a constitution
قانۇنلار توپلىمى
a body, collection of laws
نىكاھ قانۇنى
marriage law
قانۇنغا رىئايە قىلماق
to observe the law
قانۇنغا ئاساسەن سىز 16 ياشقا كىرگۈچە توي قىلالمايسىز.
By law you can't marry until you're sixteen.
قانۇنچى. ئى [kanunqi]
a lawyer, jurist
قانۇنسىز. سۈپ [kanunsiz]
illegal, not permitted:
قانۇنسىز ئىش
an illegal act
قانۇنسىز نىكاھ
an illegal marriage
قانۇنشۇناس. ئى [kanunxunas]
a legal expert
قانۇنلاش-قانۇنلاشماق. پ [kanunlaxmak]
to be legal, become legal:
بۇ ئىش قانۇنلىشىپ قالدى.

This is legal.

قانۇنلاشتۇر-قانۇنلاشتۇر-ماق. پ [kanunlaxturmaq]
to legalize

قانۇنلۇق. سۈپ [kanunluq]
legal, permitted

قانۇنىي. سۈپ [kanuniy]
legal, connected with the law:
قانۇنىي كۈرەش
a legal battle
قانۇنىي ھوقۇق
legal authority

قانۇنىيەت. ئى [kanuniyət]
rules, principles:
جەمئىيەت تەرەققىياتى قانۇنىيتى
the laws governing social progress

قانۇنىيەتلىك. سۈپ [kanuniyətlik]
governed by certain principles

قاۋا-قاۋىماق. پ [kawimaq]
to bark, growl:
ئىت قاۋايدۇ.
Dogs bark.

قاۋاش-قاۋاشماق. پ [kawaxmaq]
to bark at each other

قاۋاق 1. سۈپ [kawaq]
quiet, secluded:
قاۋاق ھويلا
a quite coutyard

قاۋاق 2. ئى [kawaq]
a bar, loquor store

قاۋاقخانا. ئى [kawaqxana]
a bar, liquor store

قاۋان. ئى [kawan]
a wild boar

قائىدە. ئى [qa:idə]
rule, regulation, custom
بۇ ئويۇننىڭ نېمە قائىدىسى بار؟
What are the rules of the game?
قاتناش قائىدىسى
traffic regulation

قائىدە-تۈزۈم. ئى [qa:idə—tüzüm]
rules and regulations

قائىدىسىز. سۈپ [qa:idisiz]
irregular, improper

قائىدىلىك. سۈپ [qa:idilik]
correct, proper

قاي-قايماق. پ [qaymaq]
to feel dizzy; become warped:
تاختاي ئاپتاپتا تۇرۇپ قېيىپ كەتتى.
The plank became warped in the sun.

قاياش. ئى [qayax]
a close friend

قاياق. ئال [qayaq]
where:
قاياققا بارىسىز؟

to repay a debt
بالىنى ئۆيگە قايتۇرماق
to send a child home
جاۋاب قايتۇرماق
to replay
ياماناتلىقنى ياخشىلىق بىلەن قايتۇرۇڭ.
Repay evil with good.
قايتۇرۇش-قايتۇرۇشماق. پ [kayturuxmak]
to return, replay
قايتۇرما. سۆپ [kayturma]
reprisal, retaliatory:
قايتۇرما ھۇجۇم
a reprisal attack
قايتۇرما زەربە
a retaliatory blow
قايتۇرۇل-قايتۇرۇلماق. پ [kayturulmak]
to be given back
قايتىلا-قايتىلىماق. پ [kaytilimak]
to repeat:
سۆزنى قايتىلىماق
to repeat a word
ئۆتكەن ئىشلارنى قايتىلىماق
to repeat a former act
قايتىلان-قايتىلانماق. پ [kaytilanmak]
to be repeated, recur
كونا كېسىلى قايتىلانماق
a reccurence of an old

Where are you going?
قايان. ئال [kayan]
where to:
قايان بارسەن؟
Where are you going?
قايت-قايتماق. پ [katmak]
to return, subside:
ئۇ ئۆيگە قايتتى.
He returned home.
ئۇنىڭ ئاچچىقى قايتتى.
His anger subsided.
پىكرىدىن قايتماق
to change one's mind
قايتا. رەۋ [kayta]
again:
ئۇنى قايتا قىلىڭ.
Do it again.
قايتا قۇرماق
to rebuild
قايتا تەكشۈرمەك
to re-check
قايتا-قايتا. رەۋ [kayta-kayta]
repeatedly, again and again:
قايتا-قايتا ئويلىماق
to mull over
قايتا-قايتا سورىماق
to ask repeatedly
قايتۇر-قايتۇرماق. پ [kayturmak]
to give back, repay, return:
قەرزنى قايتۇرماق

The sun lowered in the west.

قايرىلساڭ، چوڭ كوچىغا چىقىسەن.

Turn, and you'll see the main road.

قايسى. ئال [qaysi]

which:

قايسى ۋاقىتتا؟

At what time?

قايسى كۈنى بارىمىز.

When shall we go?

سىز قايسىنى خالايسىز؟

Which one would you like?

قايسى كۈنى...

on a certain day...

قايسىبىر. [qaysibir]

someone, something:

ئاخشام قايسىبىرى سىزنى ئىزدەپ كەپتۇ.

Someone came to see you last night.

قايغۇ. ئى [kayoɯ]

sadness, misery, grief:

قايغۇغا سالماق

to be sorry, miserable

قايغۇنى كۈچكە ئايلاندۇرماق

to exchange one's sorrow for strength

قايغۇر-قايغۇرماق. پ

[kayoɯrmaq]

to be sad, sorrowful, look

disease

قايچا. ئى [qayqa]

scissors

قايچىلا-قايچىلىماق. پ

[qayqilimq]

to cut (with scissors

قايچىلان-قايچىلانماق. پ

[qayqilanmaq]

to be cut

قايدۇر-قايدۇرماق. پ

[qaydurmaq]

to make dizzy

قايرى-قايرىماق. پ

[qayrimaq]

to turn, wrench, twist:

دەرەخ شېخىنى قايرىماق

to bend a branch

قولنى قايرىماق

to twist one's arm

چاچنى ئارقىسىغا قايرىماق

to push one's hair back

مۇھىم مەسىلىنى بىر تەرەپكە قايرىپ قويماق

to put an important matter to one side

قايرىل-قايرىلماق. پ

[qayrilmaq]

to be twisted, wrenched, turned:

ئۇنىڭ قولى قايرىلىپ كەتتى.

His arm is twisted.

كۈن غەرپكە قايرىلدى.

to boil, get angry, liven up:
سۇ قاياپ بولدىمۇ؟
Has the water boiled?
بالىسىغا قاينىماق
to get angry with one's child
تانسا قاياپ كەتتى.
The dance has livened up.
كوچىدا ئادەملەر قاياپ كەتتى.
The streets are full of people.

قاياتماق. پ
[qaynatmaq]
to (cause to) boil
سۈتنى قاياتماق
to boil milk

قاياتما دورا. ئ
[qaynatma dora]
liquid medicine, medicinal brew

قايناشماق. پ
[qaynaxmaq]
to boil, get angry; liven up

قاينام. سۈپ [qaynaq]
boiled
قايناق سۇ
boiled water
قايناق سۇ ئىچ، كۆڭلۈڭ تىنچ.
Drinkboild water and let your heart be content. (Be satisfied with simple things.)
قايناق كۆرەش

after:
بۇ ئىش ئۇچۇن ئۇ بەك قايغۇردى.
He was very sorry about that.

قايغۇرۇشماق. پ
[qayoɹuruxmaq]
to be sad, sorrowful

قايغۇلۇق. سۈپ [qayoɹuluq]
sad, sorrowful:
قايغۇلۇق كۈنلەر
sorrow-filled days
قايغۇلۇق چىراي
a sorrowful face

قايغۇ-ھەسرەت. ئ
[qayoɹu-həsrət]
sadness, sorrow

قايماق. ئ [qaymaq]
cream, curd:
قايماق چاي
milk tea
قايماقتەك يۇمشاق
as soft as butter (cream)
بۇ ئىش ئۇنىڭغا قايماقتەك ياقتى.
He was very pleased about that.

قايمۇقماق. پ
[qaymuqmaq]
to be confused, perplexed

قاينىماق. پ
[qaynimaq]

a cemetery, graveyard
قەبىلە. ئى [qabi:lə]
a tribe, clan
قەبىھ. سۈپ [qəbih]
evil, corrupt:
قەبىھ قىلىق
an evil action
قەبىھلىك. ئى [qəbihlik]
evil, corruption, wrong
قەپەز. ئى [qəpəz]
a cage:
قۇش قەپىزى
a bird cage
قەتل. ئى [qətl]
see below
قەتل قىلماق. پ
to murder, massacre
قەتئىي. رەۋ [qət'iy]
firm, decisive, resolute:
قەتئىي جاۋاب
a firm answer
قەتئىي نىيەت
iron determination
قەتئىي تەلەپ قىلماق
to insist
قەتئىيەت. ئى [qət'iyət]
resolution, determination:
قەتئىيەتكە كەلمەك. پ
to resolve to do something
قەتئىيەتلىك. ئى
[qət'iyətlik]
resolution, resolve

a fierce struggle
قاينام. ئى [qaynam]
whirlpool, eddy
قاينام-تاشقىن. ئى
[qaynam—taxqin]
waves, billows, a tumult
قاينىتىش-قاينىتىشماق. پ
[qaynitixmaq]
to boil
قاينىتىل-قاينىتىلماق. پ
[qaynitilmaq]
to be boiled
قايىل. رەۋ [qa:yil]
admiration, esteem:
مەن ساڭا قايىل.
I admire you.
قايىل بولماق. پ
to be persuaded
قايىل قىلماق. پ
to persuade:
ئۇلار ئۇنى بېرىشقا قايىل
قىلدى.
They persuaded him to go.
قايىللىق. ئى [qa:yillik]
admiration, esteem
قەبرە. ئى [qəbrə]
a tomb, grave:
ئۇنىڭ قەبرىسى گۇمدا.
His grave is in Guma.
قەبرە تېشى
a tombstone, grave—stone
قەبرىستان. ئى [qəbristan]

قەتئىينەزەر. ئى [kət'iynəzər]
no matter what, no matter who:
ئۇنىڭ كىملىكىدىن قەتئىينەزەر
no matter who it is
ئۇنىڭ نېمە دېيىشىدىن قەتئىينەزەر
no matter what he says
قەد. ئى [kəd]
body, form
قەد كۆتۈرمەك. پ
to lift one's head, liberate oneself
قەد كۆتۈرۈپ تۇرماق. پ
to stand with one's head held high
قەدەر. تىر [kədər]
untill, till:
مۇشۇ ئەسىرنىڭ ئاخىرىغا قەدەر
untill the end of this century
قەشقەردىن خوتەنگە قەدەر
from Kashkar to Hotan
قەدەم. ئى [kədəm]
a step, pace:
بىرىنچى قەدەم
the first step
پۇختا قەدەم بىلەن ئالغا باسماق
to take firm strides forward
بۇ كىتابنى كۆرسىڭىز، ھەر قەدەمدە خاتا بېسىلغان خەتلەر ئۇچراپ تۇرىدۇ.
If you read this book, you can find spelling mistakes everywhere.
قەدەملە-قەدەملىمەك. پ [kədəmlimək]
to pace, stride
قەدەممۇقەدەم. رەۋ [kədəmmukədəm]
step by step
قەدەممۇقەدەم ئالغا باسماق
to progress step by step
قەدىر. ئى [kədir]
value; advantage
قەدرىگە يەتمەك. پ
to realize something's value
قەدىردان. سۈپ [kədirdan]
dear, beloved:
قەدىردان دوست
a dear friend
قەدىردانلىق. ئى [kədirdənlik]
value, worth
قەدىرلە-قەدىرلىمەك. پ [kədirlimək]
to value, esteem, treasure
قەدىرلەشـقەدىرلەشمەك. پ [kədirləxmək]
to value each other
قەدىرلەنـقەدىرلەنمەك. پ [kədirlənmək]

to be valued, esteemed
قەدىرلىك. سۈپ [kədirlik]
dear:
قەدىرلىك ئانا
my dear mother
قەدىم. رەۋ [kədim]
ancient, old:
قەدىمدىن قالغان ئۆرپ-ئادەت
ancient customs and traditions
قەدىمكى. سۈپ [kədimki]
old, ancient:
قەدىمكى دەۋر
ancient times
قەدىمكى مەدەنىيەت
an ancient civilisation
قەدىناس. سۈپ [kədinas]
old, close, intimate:
قەدىناس ئەر-خوتۇن
an old couple
قەدىناس دوست
a long—standing friend
قەرەل. ئى [kərəl]
a limited time, season
قەرەللىك. سۈپ [kərəllik]
timed, for a fixed length of time:
قەرەللىك ئامانەت پۇل
money on fixed term deposit
قەرز. ئى [kərz]
a debt, financial obligation; duty
قەرز ئالماق. پ
to borrow money
قەرز تۆلىمەك. پ
to pay off a debt
قەرزگە بوغۇلماق. پ
to be deeply in debt:
مەن نۇرغۇن قەرزگە بوغۇلدۇم.
I owe large debts
قەرزدار. ئى [kərzdar]
debtor
قەرزدار بولماق. پ
to owe, be a debtor:
سىز ماڭا 50 سومغا قەرزدار.
You owe me fifty yuan
قەسەم. ئى [kəsəm]
an oath, vow
قەسەم بەرمەك. پ
to vow
قەسەم قىلماق. پ
to swear
قەسەمنامە. ئى
[kəsəmna:mə]
a letter of promise, intent
قەست. ئى [kəst]
a conspiracy, plot; intention:
ھاياتىغا قەست قىلماق
to plot to murder
قەستەن. رەۋ [kəstən]
deliberately, on purpose:
سېنىڭ بۇ قىلغىنىڭ مېنى قەستەن تەڭلىكتە قالدۇرۇش ئەمەسمۇ؟

a fort, fortress
قەلەم. ئى [kələm]
a pen, handwriting, writing:
قەلەم ئۇچى
the point, tip of a pen
بۇ ئۇنىڭ قەلىمىگە ئوخشمايدۇ.
This doesn't look like his writing.
ئۇنىڭ قەلىمى كۆچلۈك.
He's a good writer.
قەلەم ھەققى
a writing fee
قەلەمدان. ئى [kələmdan]
pencil box
قەلەندەر. ئى [kələndər]
a beggar
قەلەي. ئى [kələy]
tin(the metal)
قەلب. ئى [kəlb]
the heart, soul:
قەلبى پاك
pure—hearted
قەلبىنى ئىزھار قىلماق
to bare one's soul
ئۇنىڭ قەلبى بىلەن بىزنىڭ قەلبىمىز بىر.
His heart is one with ours.
قەلبداش. ئى [kəlbdax]
a like—minded person
قەمەر. ئى [kəmər]
the moon
قەمەرىيە. ئى [kəmərіyə]

You did that deliberately to get me into difficulties, didn't you?
قەستلە-قەستلىمەك. پ [kəstlimək]
to plot, plan a crime:
قەپچىشنى قەستلىمەك
to plan to escape
ئۇ 1960-يىلى قەستلەپ ئۆلتۈرۈلگەن.
He was murdered in 1960.
ئۇلار زوڭتۇڭنى ئۆلتۈرۈشنى قەستلىدى.
They plotted to kill the president.
قەستلەش-قەستلەشمەك. پ [kəstləxmək]
to oppose, be antagonistic to
قەغەز. ئى [kəɣəz]
paper, ticket, certificate:
ئاق قەغەز
white paper
ئىمتىھان قەغىزى
an examination paper
قەغەز پۇل
paper money
ماڭا بىر پارچە قەغەز لازىم ئىدى.
I need a piece of paper.
قەغەزۋاز. ئى [kəɣəzwaz]
a bureaucratic person
قەلئە. ئى [kəl'ə:]

the lunar calendar

قەنت. ئى [kənt]
sugar:
چاقماق قەنت
cube sugar
قەنتتەك بالا
a lovely child

قەنت-گېزەك. ئى
[kənt—gezək]
sugar and sweets

قەندالەت. ئى [kəndalət]
sweet foods

قەھەتچىلىك. ئى
[kəhətqilik]
a famine:
قاھەتچىلىك يىل
a famine year

قەھر. ئى [kəhr]
anger, indignation

قەھرلىك. سۈپ [kəhrlik]
raging, fierce:
قەھرلىك دېڭىز دولقۇنلىرى
fierce waves

قەھرىتان. سۈپ [kəhritan]
bitterly cold:
قەھرىتان قىش
a bitterly cold winter

قەھرىمان. ئى [kəhriman]
a hero, outstanding person;
brave:
كۈرەش قەھرىمانى
a war hero
ئەمگەك قەھرىمانى
an outstanding worker

قەھرىمانلارچە. رەۋ
[kəhrimanlarqə]
bravely, heroically:
قەھرىمانلارچە كۈرەش قىلماق
to struggle bravely

قەھرىمانلىق. ئى
[kəhrimanlik]
bravery, courage:
قەھرىمانلىق كۆرسەتمەك
to display courage

قەھۋە. ئى [kəhwə]
coffee

قەۋەت 1. ئى [kəwət]
storey, floor, strand:
ئۈچ قەۋەت بىنا
a three—storey building
ئۈستۈنكى قەۋەتكە چىقماق.
Go up to the next floor.
ئىشخانا ئاستىنقى قەۋەتتە.
The office is down—stairs.
ئۈچىنچى قەۋەتتە
on the third floor
ئۈچ قەۋەت يىپ
three strand thread

قەۋەت2. رەۋ [kəwət]
very, extremly:
قەۋەت چىرايلىق
very beautiful

قەۋەتلە-قەۋەتلىمەك. پ
[kəwətlimək]

to pile on top of each other
كۆرپىلەرنى قەۋەتلەپ سالماق
to pile quilts on top of each other
قەۋەتلەپ گۇناھ ئارتىلماق
to add one wrong to another
قەۋەتلىك. سۈپ [kəwətlik]
storey, floor, strand:
تۆت قەۋەتلىك بىنا
a four storey building
قەي قىلماق. پ [kay kilmak]
to vomit
قەيەر. ئال [kəyər]
where:
سىز قەيەرلىك؟
Where are you from?
ئۇ قەيەردە؟
Where is he?
قەيەر بولمىسۇن
wherever
قەيەر بولمىسۇن سىز خالىسىڭىزلا بارالايمىز.
We can go wherever you like.
قەيت قىلماق. پ [kayt kilmak]
to record, put in writing
قەيسەر. سۈپ [kəysər]
staunch, resolute:
قەيسەر جەڭچى
a formidable fighter

قەيسەرلەشـ-قەيسەرلەشمەك. پ [kəysərləxmək]
to be staunch, resolute
قەيسەرلىك. ئى [kəysərlik]
firmness, resolution
قەيسەرلىك بىلەن قارشى تۇرماق
to resist firmly
قوبۇز. ئى [kobuz]
a musical instrument
قوبۇل. ئى [kobul]
see below
قوبۇل بولماق. پ
to be approved
قوبۇل قىلماق. پ
to accept, receive:
بۇ سوۋغاتنى قوبۇل قىلىڭ.
Please accept this gift.
قوبۇل كۆرمەك. پ
to agree with, accept as true
قوبۇلخانا. ئى [kobulhana]
a reception room
قوبۇللانـ-قوبۇللانماق. پ [kobullanmak]
to be received, accepted
قوپـ-قوپماق. پ [kopmak]
to get up, rise, to start:
قوپۇڭ!
Get up!
ئورنىدىن قوپماق
to get up, rise:
ئورنۇمدىن قوپقاندىن كېيىن،

ئەتىگەنلىك تاماقنى يەيمەن.
After getting up I have breakfast.
ئۇ تىللىغىلى قوپتى.
He started to curse.
شامال يەنە چىقىلى قوپتى.
The wind's get up again.

قوپال. سۈپ [qopal]
rough, coarse, boorish:
قوپال ئادەم
a coarse fellow
قوپال تىكىلگەن ئۆتۈك
coarsely sewn boots

قوپاللاش-قوپاللاشماق. پ
[qopallaxmaq]
to be coarse, rude

قوپاللىق. ئى [qopallik]
rudeness, crudity

قوپتۇر-قوپتۇرماق. پ
[qopturmaq]
to raise, cause to get up:
تام قوپتۇرماق
to build a wall
بوۋاينى يۆلەپ كارىۋاتتىن قوپتۇرماق
to help an old man out of bed

قوتاز. ئى [qotaz]
a mountain yak

قوتان. ئى [qotan]
a fold, animal enclosure:
قوي قوتىنى
a sheep—fold

قوتانلىماق. پ
[qotanlimaq]
to have a halo (of the moon):
ئاي قوتانلىدى.
The moon has a halo around it.

قوتۇر. سۈپ [qotur]
mangy, flea—ridden:
قوتۇر ئىت
a mangy dog

قوتۇرماچ. ئى [qoturmaq]
a type of cake

قوچۇ-قوچۇماق. پ
[qo:qumaq]
to stir, agitate:
چاينى قوچۇڭ
Stir the tea.
ئۇ كۆپ سۆزلەپ مېڭەمنى قوچۇۋەتتى.
He said so much, I'm confused.

قوچۇل-قوچۇلماق. پ
[ko:qulmaq]
to be stirred, agitated:
مېڭەم قوچۇلۇپ كەتتى.
I'm confused.

قورال. ئى [qoral]
tools; weapons, arms:
ئەمگەك قوراللىرى
work tools

يادرو قوراللىرى
nuclear weapons
قولغا قورال ئالماق
to take up weapons
قورال-جابدۇق. ئى
[ḳoral—jabduḳ]
utensils, instruments, tools
قورال-سايمان. ئى
[ḳoral—sayman]
utensils, instruments, tools
قوراللسز. سۈپ [ḳoralsiz]
unarmed, without weapons
قوراللسزلاندۇرماق. پ [ḳoralsizlandurmaḳ]
to disarm somebody:
دۈشمەننى قوراللسزلاندۇرماق
to disarm the enemy
قوراللانماق. پ
[ḳorallanmaḳ]
to be armed with:
يېڭى تېخنىكا بىلەن قوراللانماق
to be armed with new technology
قوراللاندۇرماق. پ
[ḳorallandurmaḳ]
to arm, provide with weapons
ئارمىيىنى قوراللاندۇرماق
to arm the army
قوراللىق. سۈپ [ḳorallıḳ]
armed, having weapons:
قوراللىق قوزغىلاڭ
an armed uprising
قوراللىق كۈرەش
an armed struggle
قورال-ياراق. ئى
[ḳoral—yaraḳ]
weapons, arms:
قورال-ياراق زاۋۇتى
a weapons factory
قوراي. ئى [ḳo:ray]
withered grass
قورچاق. ئى؛ سۈپ [ḳorḳaḳ]
a puppet, a doll:
قورچاق ھۆكۈمەت
a puppet government
قورداق. ئى [ḳordaḳ]
a meat and potato stew
قورساق. ئى [ḳorsaḳ]
stomach, belly:
قورساق ئاچماق
to be hungry
قورسىقىم ئاچتى.
I'm hungry.
غوجامنىڭ قورسىقى توق، قۇلى بىلەن ئىشى يوق.
When the master's belly is full, he won't bother his slaves.
قورسىقى كەڭ

generous, magnanious

قورساق ئاغرىماق

1. to fell sorry; 2. to have a stomach ache

قورسىقىم ئاغرىدى.

I'm very sorry to hear that.

قورساق كۆپۈكىنى چىقارماق

to be angry, mad

قورساقتا قالماق

to be pregnant

قورسىقىدا بالا بار.

She's pregnant.

قورشا-قورشىماق. پ

[korximak]

surround, encircle:

باغنى تام بىلەن قورشىماق

to build a wall around a garden

دۈشمەننى قورشىماق

to surround the enemy

قورشال-قورشالماق. پ

[korxalmak]

to be surrounded, encircled:

بۇ ئۆي تام بىلەن قورشالغان.

The house is surrounded by a wall.

قورشاۋ. ئى [korxaw]

encirclement:

قورشاۋغا ئالماق

to surround, encircle

قورغان. ئى [korɵan]

a fort, fortress:

تاش قورغان

a stone fortress

قورق-قورقماق. پ

[korkmak]

to be afraid, scared of:

مەن ئىتتىن قورقمايمەن.

I'm not scared of dogs.

مەن بۇ خەۋەردىن قورقۇپ كەتتىم.

I was frightened by the news.

بىز قورقمايمىز.

We're not afraid.

قورققاق. سۈپ [korkkak]

cowardly, timid, fearful

قورققاقلىق. ئى

[korkkakliq]

cowardice, timidity, fear

قورقۇت-قورقۇتماق. پ

[korkutmak]

to frighten, scare:

ئۇ مېنى قورقۇتۇۋەتتى.

He frightened me.

قورقۇش-قورقۇشماق. پ

[korkuxmak]

to be afraid, scared

قورقۇمسىز. سۈپ

[korkumsiz]

unafraid, brave

قورقۇنچ. ئى [korkunq]

fear, dread, apprehension:

قورقۇنچ ئىچىدە قالماق

to be fried, cooked, to shrink

قورۇما. سۈپ [ko:ruma]
fried, cooked; a vegetable dish:
قورۇما كاۋاپ
fried kebab

قورۇن-قورۇنماق. پ [korunmaq]
to be restrained, restricted:
قورۇنماي، ئازادە ئولتۇرۇڭ.
Make yourself comfortable.

قوزا. ئى [koza]
a lamb

قوزغا-قوزغىماق. پ [kozoimaq]
to move; excite, arouse:
جوزىنى ئورنىدىن قوزغاپ قوي.
Move the table aside.
ئۇنىڭ قىلمىشى كۆپچىلىكنىڭ غەزىپىنى قوزغىدى.
His deeds aroused people's anger.

قوزغاتقۇچ. ئى [kozoatkuq]
a starting device

قوزغاتقۇچ دورا. ئى [kozoatkuq dora]
to set out; be aroused:
ئۇ بېيجىڭدىن قوزغالدى.
He set out from Beijing.
ئاممىا قوزغالدى.
The masses rose up in

to be in a state of fear

قورقۇنچاق. سۈپ [korkunqaq]
timid, fearful

قورقۇنچاقلىق. ئى [korkunqaqlik]
timidity, fear

قورقۇنچلۇق. سۈپ [korkunqluq]
terrifying, frightening:
قورقۇنچلۇق مەنزىرە
a terrible scene

قورۇ-قورۇماق. پ [ko:rumaq]
to fry, cook:
سەي قورۇماق
to fry vegetables

قورۇش-قورۇشماق. پ [koruxmaq]
to fry, cook

قورۇق 1. ئى [ko:ruk]
a wrinkle, line
يۈزىگە قورۇق چۈشمەك
to have wrinkles (on the face)

قورۇق 2. ئى [ko:ruk]
an enclosure, surrounding wall, farm

قورۇل. ئى [ko:rul]
the sights (of a gun)

قورۇل-قورۇلماق. پ [korulmak]

قوش ئايلىق ژورنال
a bi—monthly magazine
قوش تىرناق
quotation marks
قوش قاناتلىق ئايروپىلان
a bi—plane
قوش مەنىلىك سۆز
an ambiguous word
قوشۇلماق. پ [qoxulmaq]
to add together merge:
ئۈچنى ئالتىگە قوشسىڭىز توققۇز بولىدۇ.
If you add 3 and 6, you get 9.
ھاراقنى سۇ قوشماق
to add water to wine
قوشاق. ئى [qoxaq]
a folk song
قوشاقچى. ئى [qoxaqqi]
a folk singer
قوشاقلا-قوشاقدىماق. ئى [qoxaqdimaq]
to tie together:
قويلارنى قوشاقداپ باغلىماق
to tie sheep up together
قوشچى. ئى [qoxqi]
a person who ploughs
قوش-قوش. سۈپ [qox—qox]
many, double
قوشقار. ئى [qoxqar]
a ram:

revolt.
دېڭىز دولقۇنلىرى قوزغالدى.
The waves increased in strength.
كونا كېسەل قوزغىلىپ قالدى.
His previous disease has broken out again.
قوزغىلاڭ. ئى [qozoyilaŋ]
a riot, uprising, mutiny:
قوراللىق قوزغىلاڭ
an armed uprising
قوزغىلاڭ كۆتۈرمەك. پ
to revolt, riot
قوزغىلاڭچى. ئى [qozoyilaŋqi]
a rioter, mutineer
قوزۇق. ئى [qo:zuq]
a stake, post:
ئاتنى قوزۇققا باغلاپ قويماق
to tie a horse to a stake
قوزىچاق. ئى [qoziqaq]
a young lamb
قوزىلا-قوزىلىماق. پ [kozilimaq]
to give birth to lambs:
قويلار قوزىلاشقا باشلىدى.
The lambing season has begun.
قوزىلىق. سۈپ [qozilik]
with lambs
قوش. سۈپ [qox]
bi—, double:

neighbourly relations

قوشۇش-قوشۇشماق [qoxuxmaq] to add:

قوشۇش بەلگىسى
the addition sign

قوشۇش ئەمىلى
addition, adding

قوشۇق. ئى [qoxuq] a spoon:

قوشۇق سالما!
Don't interrupt!

قوشۇقلا-قوشۇقلىماق. پ [qoxuqlimaq] to spoon: (eg. food, medicine)

قوشۇل-قوشۇلماق. پ [qoxulmaq] to agree, join:

مەن قوشۇلىمەن.
I agree.

يېرىم يولدا بىر قانچە ئادەم بىزگە قوشۇلدى.
Half way there, we were joined by a few people.

بۇ دەريا ئاخىر بېرىپ تارىمغا قوشۇلىدۇ.
The river joins the Tarim further down.

قوشۇلما. سۈپ [qoxulma] mixed, united, combined

قوشۇلۇش-قوشۇلۇشماق. پ

ئىككى قوشقار سوقۇشسا بۆرىگە پايدا.
If two rams fight, the wolf benefits.

قوشكېزەك. ئى [qoxkezək] twins:

ئۇلار قوشكېزەكمۇ؟
Are they twins?

قوشلاپ. رەۋ [qoxlap] in two's and three's, in groups

قوشما. سۈپ [qoxma] united, added together:

قوشما سان
a compound number

ئامېرىكا قوشما شتاتلىرى
the United States of America

قوشما سۆز
a compound word

قوشما جۈملە
a compound sentence

قوشنا. ئى [qoxna] a neighbour:

يىراقتىكى تۇغقاندىن يېقىندىكى قوشنا ئەلا.
A near neighbour is better than a distant relative.

قوشنىدارچىلىق. ئى [qoxnidarqilik] neighbourliness:

قوشنىدارچىلىق مۇناسىۋىتى

[ḳoxuluxmaḳ]
to agree, consent to

قوشۇما. ئى [ḳoxu:ma]
the brow:
قوشۇمىسىنى تۈرمەك
to knit the brows, frown

قوشۇمچە 1. ئى [ḳoxumqə]
an appendix (in a book)

قوشۇمچە 2. ئى [ḳoxumqə]
an affix, suffix; addition:
سۆز ياسىغۇچى قوشۇمچىلار
word—building affixes
قوشۇمچە باج
an additional tax
قوشۇمچە مەھسۇلات
a by—product

قوشۇن. ئى [ḳoxun]
troops, soldiers:
چەت ئەل قوشۇنلىرى
foreign troops

قوغدا-قوغدىماق. پ
[ḳoɔ̣dimaḳ]
to defend, protect:
مەن دۆلىتىمنى قوغدايمەن.
I'll defend my country.

قوغداش-قوغداشماق. پ
[ḳoɔ̣daxmaḳ]
to defend, protect

قوغدال-قوغدالماق. پ
[ḳoɔ̣dalmaḳ]
to be guarded, protected:
بۇ قوغدىلىدىغان ئۆي.
The house is guarded.

قوغدان-قوغدانماق. پ
[ḳoɔ̣danmaḳ]
to defend oneself:
قوغدىنىش ئۇرۇشى
a war in self—defence

قوغلا-قوغلىماق. پ
[ḳoɔ̣limaḳ]
to pursue, chase:
ئىت مۈشۈكنى قوغلىدى.
The dog chased the cat.
ئۇ تېز ماڭىدۇ، مەن ئۇنى قوغلاپ يېتەلمەيمەن.
He's walking so fast, I'll never catch him.

قوغلات-قوغلاتماق. پ
[ḳoɔ̣latmaḳ]
to cause to pursue

قوغلان-قوغلانماق. پ
[ḳoɔ̣lanmaḳ]
to be pursued, expelled

قوغلاندى. سۈپ [ḳoɔ̣landi]
a person expelled or banished

قوغۇشۇن. ئى [ḳoɔ̣uxun]
lead (the metal):
قوغۇشۇن ھەرپ
lead type

قوغۇن. ئى [ḳoɔ̣un]
sweet —melon

قوغۇنچى. ئى [ḳoɔ̣uqi]

I haven't time now.

قول ئۇچىدا ئىشلىمەك

to do something in a slap—dash way

قولاش-قولاشماق. پ [kolaxmaq]

to be nimble, agile, easy fo use

ئاغزىم گەپكە قولاشمايدۇ.

I'm not good at speaking.

بۇ كەتمەن قولۇمغا قولىشىپ قالدى.

This hoe is easy to use.

قولاي. سۈپ [kolay]

convenient, appropriate:

ئىشقا قولاي

useful for one's work

قولايسىز. سۈپ [kolaysiz]

inconvenient. inappropriate

قولايلاش-قولايلاشماق. پ [kolaylaxmaq]

to be convenient, appropri—ateness

قولتۇق. ئى [koltuk]

the armpit:

دېڭىز قولتۇقى

a bay, gulf

دەريا قولتۇقى

a bend in a river

قولتۇقتاياق. ئى [koltuqtayaq]

a crutch

قولتۇقلا-قولتۇقلىماق. پ [koltuqlimaq]

to support by holding under the arm:

قېرىلارنى قولتۇقلىماق

to support old people

قولچۇماق. ئى [kolqumaq]

a criminal accomplice

قولداش. ئى [koldax]

a helper (at a wedding)

يېگىت قولداش

a bestman (at a wedding)

قىز قولداش

a bridesmaid

قولداما. ئى [koldama]

a Uigur macaroni — like dish

قولقاپ. ئى [kolkap]

mittens, gloves

قول-قانات. ئى [kol—kanat]

wings; support

بۇ بالا مېنىڭ قول-قانىتىم.

This child is my only support.

قوللا-قوللىماق. پ [kollimaq]

to support, agree with, back:

بىز ئۇنىڭ پىكىرلىرىنى قوللايمىز.

We support his suggestions.

قوللاش-قوللاشماق. پ [kollaxmaq]

قومۇر-قومۇرماق. پ [ḳomurmaḳ]
to pull up, uproot:
دەرەخنى يىلتىزى بىلەن قومۇرماق
to uproot a tree

قون-قونماق. پ [ḳonmaḳ]
to descend, spend a night:
ئايروپىلان يەرگە قوندى.
The aeroplane landed.
قۇش دەرەخكە قوندى.
The bird alighted on the tree.

قوناق. ئى [ḳonaḳ]
sorghum, corn:
قوناق ئۇنى
corn flour

قونالغۇ. ئى [ḳonaloɣu]
a place to spend a night

قونچ. ئى [ḳonq]
the upper part of a boot

قوندۇق. ئى [ḳondaḳ]
the butt (of a rifle); a bird perch

قوندۇر-قوندۇرماق. پ [ḳondurmaḳ]
to make someone spend the night

قوۋزاق. ئى [ḳowzaḳ]
the bark (of a tree:)
دەرەخ قوۋزىقى
the bark of a tree

to support, agree with

قوللان-قوللانماق. پ [ḳollanmaḳ]
to use, adopt (a method)

قوللانما. ئى [ḳollanma]
a manual, guide—book
ئوقۇتۇش قوللانمىسى
a teacher's handbook

قوللىنىل-قوللىنىلماق. پ [ḳollinilmaḳ]
to be used, adopted
كۆپ قوللىنىلىدىغان سۆزلەر
common, high — frequency words

قولمۇقول [ḳolmuḳol]
hand in hand, together
قولمۇقول ئىشلىمەك
to work together

قولۋاق. ئى [ḳolwaḳ]
a small boat

قوماچ. ئى [ḳomaq]
roasted corn

قوماندا. ئى [ḳomanda]
a command, order; leader

قوماندان. ئى [ḳomandan]
a commander
ئالىي باش قوماندان
a high — ranking commander

قوماندانلىق. ئى [ḳomandanlik]
leading, commanding

قوۋم. ئى [qowm]
tribe, people

قوۋۇرغا. ئى [qowuroa]
the rib cage:

قوۋۇرغا گۆشى
rib meat

قوۋۇرغىسى كۆرۈنۈپ قالماق
to be very thin

قوۋۇز. ئى [qowuz]
a cheek (part of the face)

قوۋۇشـقوۋۇشماق. پ [qowuxmaq]
to join together

قوۋۇق. ئى [qowuq]
the city gate, a bird cage

قوي. ئى [qoy]
a sheep:

قوي گۆشى
mutton

ساغلىق قوي
a female sheep

قوي تېرىسى
a sheep skin

قوي-قويماق. پ [qoymaq]
to put down. leave, place:

مەن كىتابنى ئەركىنگە قويۇپ قويىمەن.
I will leave the book with Arkin.

ۋېلىسىپىتنى بۇ يەرگە قويۇڭ.
Put the bike here.

كىتابنى كىتاب جازىسىغا قويۇڭ.
Put the book on the shelf.

ئۇنىڭ يۈك-تاقلىرىنى ھازىرچە مۇشۇ يەرگە قويۇپ تۇرۇپ، قايتىشىمدا ئالاي.
Leave his luggage here, I'll pick it up when I come back.

قويۇپ بەرمەك
to release, let go

ئۇ تۇرمىدىن قويۇپ بېرىلدى.
He was released from prison.

ساقال قويۇپ بەرمەك
to grow one's beard

بالىغا ئات قويماق
to name a child

قوي، بۇنداق گەپنى.
Stop talking like that.

قويچى. ئى [qoyqi]
a sheepherd

قويچىلىق. ئى [qoyqilik]
sheep raising

قويۇق. سۈپ [qoyuq]
dense, thick:

قويۇق قايماق
thick cream

قويۇق بۇلۇت
thick clouds

قويۇق ئورمان
a dense forest

قويۇقلاش-قويۇقلاشماق. پ

[koyuklaxmak]
to be thick, dense:
ئومان قويۇقلاشماق
to thicken (of a fog)
قويۇلـ قويۇلماق 1. پ
[koyulmak]
to become dense, thick
قويۇلماق 2. پ [koyulmak]
to be placed; released
قويۇن. ئى [koyun]
breast, bosom:
قويۇن ساەت
a breast watch
قويۇن يانچۇق
a breast pocket
قۇپقۇرۇق. سۈپ [kupkuruk]
very dry
قۇتا. ئى [kuta]
a box, tin, jar
قۇترا ـ قۇترىماق. پ
[kutrimak]
to run wild. be rampant
قۇتراتـ قۇتراتماق. پ
[kutratmak]
to incite, stir up
قۇتراتقۇچى. ئى
[kutratkuqi]
a person inciting trouble, provocateur
قۇتراتقۇلۇق. ئى
[kutratkuluk]
provocation, incitement

دۈشمەننىڭ قۇتراتقۇلۇقىدىن قاتتىق هوشيار بولۇش كېرەك.
We must be very careful of the enemy's provocations.
قۇتقۇز ـ قۇتقۇزماق. پ
[kutkuzmak]
to rescue, save:
ئۇ ئوت ئۆچۈرگۈچىلەر تەرىپىدىن قۇتقۇزۇۋېلىندى.
He was rescued by the firemen.
ئۇ مېنى سۇ ئاستىدىن قۇتقۇزۇۋالدى.
He saved me from drowning.
قۇتقۇزغۇچى. ئى
[kutkuzoquqi]
saviour, redeemer
قۇتلا ـ قۇتلىماق. پ
[kutlimak]
to be glad, congratulate
قۇتلۇق. سۈپ [kutluk]
happy, joyful:
قۇتلۇق كۈن
a happy day
بايرىمىڭىز قۇتلۇق بولسۇن!
Many happy returs! (said during a festival)
قۇتۇپ. ئى [kutup]
the (North)pole; extreme:
شىمالىي قۇتۇپ
the North pole
بىر قۇتۇپتىن يەنە بىر قۇتۇپقا

ئۆتمەك

to go from one extreme to the other

قۇتۇپلان-قۇتۇپلانماق. پ [kutuplanmak]

to be polarized

قۇتۇل-قۇتۇلماق. پ [kutulmak]

be extricate oneself, escape from:

ئۆلۈمدىن قۇتۇلماق

to escape death

قەرزدىن قۇتۇلماق

to pay off a debt

قۇتۇلدۇر-قۇتۇلدۇرماق. پ [kutuldurmak]

to save, rescue someone:

قۇتۇلدۇرۇش پۇلى

rescue money

قۇتۇلدۇرغۇچى. ئى [kutuldurоuqi]

saviour, redeemer

قۇتۇلدۇرۇل-قۇتۇلدۇرۇلماق. پ [kutuldurulmak]

to be saved, rescued

قۇتۇلغۇسىز. سۈپ [kutulоusiz]

inescapable, hopeless

قۇچ-قۇچماق. پ [kuqmak]

to get, obtain:

زەپەر قۇچماق

to win a victory

قۇچاق. ئى [kuqak]

bosom, breast:

بالىنى قۇچاقلا ئالماق

to take a child in one's arms

بىر قۇچاق سامان

an armful of goods

قۇچاق يەتمەيدىغان دەرەخ

a tree too thick to put one's arms around

قۇچاقلا-قۇچاقلىماق. پ [kuqaklimak]

to embrace, hug

قۇچاقلاش-قۇچاقلاشماق. پ [kuqaklaxmak]

to embrace, hug

قۇچاقلىشىپ كۆرۈشمەك

to greet one another with an embrace

قۇچاقلان-قۇچاقلانماق. پ [kuqaklanmak]

to be embraced

قۇدا. ئى [kuda]

relatives by marriage

قۇدرەت. ئى [kudrət]

power, strength

قۇدرەت تاپماق. پ

to become strong

دۆلىتىمىز تېخىمۇ قۇدرەت تاپتى.

Our country has become very strong.

to install, put together
ئۇ ۋېلىسىپىتنى قۇراشتۇردى.
He put the bicycle together.

قۇرام. ئى [ḳuram]
of age, mature:
قۇرامىغا يەتكەن ئادەم
an adult

قۇرئان. ئى [ḳur'an]
the Koran:
سىز قۇرئاننى ئوقۇغانمۇ؟
Have you read the Koran:

قۇربان. ئى [ḳurban]
a sacrifice, offering

قۇربان قىلماق. پ
to sacrifice:
ئۇلار ھەر يىلى قوي ئۆلتۈرۈپ قۇربانلىق قىلىدۇ.
They sacrifice a sheep every year.

قۇربان ھېيت. ئى
Kurban Festival

قۇرت. ئى [ḳurt]
a worm, bug, grub:
ئۇنى مەن قۇرتتەك ۋاقتىدىن تارتىپ بېقىپ چوڭ قىلغاندىم.
I've looked after him since he was tiny.

قۇرت-قوڭغۇز. ئى
[ḳurt—ḳoŋoɣuz]
insects, bugs

قۇرتلا-قۇرتلىماق. پ
[ḳurtlimaḳ]

قۇدرەتلىك. سۈپ
[ḳudrətlik]
strong, powerful

قۇدۇق. ئى [ḳuduḳ]
a well:
قۇدۇق سۈيى
well water
قۇدۇق كولىماق
to dig a well

قۇدىلاش-قۇدىلاشماق. پ
[ḳudilaxmaḳ]
to be related by marriage

قۇر. ئى [ḳur]
a line, a stroke, a time:
قۇر ئارىلىق
between the lines
بىر قۇر ئوقۇماق
to read something once
بىر قۇر كىيىم
a set of clothes

قۇرماق-قۇرماق. پ [ḳurmaḳ]
to build, found, establish:
ئىتتىپاقلىق قۇرماق
to build unity
يېڭى بىر دوختۇرخانا قۇرۇلدى.
A new hospital has been built.

قۇرما-قۇرماق. پ
[ḳurimaḳ]
to patch, piece together

قۇراشتۇر-قۇراشتۇرماق. پ
[ḳuraxturmaḳ]

قۇرۇت. ئى [qurut]
hardened Kazakh cheese
قۇرۇتـقۇرۇتماق. پ
[qurutmaq]
to (cause to)dry:
هۆل كىيىمنى قۇرۇتماق
to dry damp clothes
ئوتۇننى قۇرۇتماق
to dry firewood
قۇرۇق. سۈپ [quruq]
dry, empty
قۇرۇق مېۋە
dried fruit
قۇرۇق كىتاب
a worthless book
قۇرۇق گەپ
empty talk, nonsense
قۇرۇق هارۋا قاتتىق تاراقلايدۇ.
An empty cart makes a loud noise.
قۇرۇق يولغا سېلىپ قويدۇق.
(polite experession said by host to departing guests)
قۇرۇق كەلدۇق !
We came empty handed!
(said by a guest)
قۇرۇق ئولتۇرۇپ قالدىڭلار !
We haven't fed you well!
(said by the host)
قۇرۇقدا‌ـقۇرۇقدىماق. پ
[qurqdimaq]
to dry, clean out; empty:

to be worm ridden
قۇرداش. سۈپ [kurdax]
the same age:
مەن ئۇنىڭ بىلەن قۇرداش.
I'm the same age as he.
قۇرغاق. سۈپ [quroɣaq]
dry, arid:
قۇرغاق رايۇن
an arid region
ھاۋا بەك قۇرغاق
The weather is very dry.
قۇرغاقچىلىق. ئى
[quroɣaqqilik]
drought:
قۇرغاقچىلىق ئاپىتى
a serious drought
قۇرغۇز‌ـقۇرغۇزماق. پ
[quroɣuzmaq]
to have something built, founded
قۇرما تام. ئى [qurma tam]
a mud fence
قۇرۇ‌ـقۇرۇماق. پ
[qurumaq]
to become dry, dry up:
كىر ئاپتاپتا تېز قۇرۇيدۇ.
The washing will dry quickly in the sun.
سىر قۇرۇپتۇ.
The paint has dried.
دەريا قۇرۇپ كەتتى.
The river has dried up.

to vomit, throw up

قۇسۇر. ئى [qusur]

an error, mistake:

قۇسۇر چىقارماق. پ

[qusur qikarmaq]

to make a mistake

قۇسۇق. ئى [qusuq]

vomit, puke

قۇش. ئى [qux]

a bird, eagle:

ئۆي قۇشى

a pet bird

قۇشچى. ئى [quxqi]

one who hunts with an eagle

قۇشخانا. ئى [quxhana]

an abattoir, slaughter—house

قۇشقاچ. ئى [quxqaq]

a sparrow

قۇشلا-قۇشلىماق. پ

[quxlimaq]

to hunt with an eagle

قۇل. ئى [qul]

servant, slave

قۇل قىلماق. پ

to enslave

قۇلاق. ئى [qulaq]

the ear:

قۇلىقىنى داڭ تۇتماق

to listen carefully

قۇلىقى ئېغىر

to be hard of hearing

قۇلىقى يۇمشاق

قوتاننى قۇرۇقدىماق

to clean out a sheep pen

ئوغرىلار ئۆينى قۇرۇقداپ قويدى.

The thieves ransacked the house.

قۇرۇقلۇق. ئى [qurukluq]

dryness, aridity:

قۇرۇقلۇق ئارمىيسى

the Army, land forces

قۇرۇل-قۇرۇلماق. پ

[qurulmaq]

to be formed, established:

جۈملىلەر سۆزلەردىن قۇرۇلىدۇ.

Sentences are formed from words.

يېڭى بىر مەكتەپ قۇرۇلدى.

A new school has been founded.

قۇرۇلتاي. ئى [qurultay]

a meeting if delegates

قۇرۇلما. ئى [qurulma]

structure, make—up

قۇرۇلۇش. ئى [qurulux]

building, construction:

شەھەر قۇرۇلۇشى

urban construction

جۈملىنىڭ قۇرۇلۇشى

sentence construction

قۇرۇم. ئى [qurum]

soot, ash

قۇس-قۇسماق. پ [qusmaq]

to be locked
قۇلۇپلۇق. سۈپ [kulupluk]
with a lock
قۇلۇله. ئى [kulu:lə]
a snail
قۇلۇن. ئى [kulun]
a pony
قۇلۇنـقۇلۇنلىماق. پ
[kulunlimak]
to give brith to a pony
قۇم. ئى [kum]
sand, grit:
قۇم خالتا
a sandbag
قۇم قازان
an earthenware pot
قۇمساڭ. سۈپ [kumsaŋ]
sandy, gritty:
قۇمساڭ توپا
sandy soil
قۇملۇق. ئى [kumluk]
desert, wilderness
قۇمىلاق. ئى [kumilak]
a pebble, divination stone
قۇندۇز. ئى [kunduz]
a beaver
قۇۋ. سۈپ [kuw]
crafty, cunning
قۇۋانچ. ئى [kuwanq]
happy, joyful
قۇۋلۇق. ئى [kuwluk]
guile, cunning:

to be credulous
قۇلىقىم سىزدە.
Carry on(talking). I am
listening.
بۇ قۇلاقتىن كىرىپ ئۇ
قۇلاقتىن چىقىپ كەتمەك
in one ear, out of the other
گەپ بىر، قۇلاق ئىككى.
Listen more than you speak.
قۇلاقنا كىرمەك
to listen, obey
قۇلىقىغا گەپ كىرمەيدىغان بالا
a disobedient child
قۇلاقچا. ئى [kulakqa]
a fur hat
قۇلان. ئى [kulan]
a wild horse
قۇلدار. ئى [kuldar]
a slave—owner
قۇلۇپ. ئى [kulup]
a lock, padlock:
ئىشىككە قۇلۇپ سالماق
to lock a door
قۇلۇپساز. ئى [kulupsaz]
a lock maker
قۇلۇپلا-قۇلۇپلىماق. پ
[kuluplimak]
to lock:
ئىشىكنى قۇلۇپلاڭ.
Lock the door.
قۇلۇپلان-قۇلۇپلانماق. پ
[kuluplanmak]

قۇلۇقى يوق ئادەم
a guileless man
قۇۋۋەت. ئى [kuwwət]
strength, power
قۇۋۋەتسىزلەنـ قۇۋۋەتسىزلەنـمەك. پ [kuwwətsizlənmək]
to be weak, feeble
قۇۋۋەتلەـ قۇۋۋەتلىمەك. پ [kuwwətlimək]
to support, strengthen:
مەن ئۇنىڭ پىكرىنى قۇۋۋەتلەيمەن.
I support his suggestion.
قۇۋۋەتلىك. سۈپ [kuwwətlik]
strong, powerful:
قۇۋۋەتلىك تاماق
nourishing food
قۇيـ قۇيماق. پ [kuymak]
to pour
چۆگۈنگە سۇ قۇيۇڭ.
Pour some water into the kettle.
قاچىغا ئازراق سۇ قۇيۇۋېتىڭ.
Pour some water into the bowl.
يامغۇر قۇيۇۋەتتى.
It poured (rain).
قۇياش. سۈپ [kuyax]
solar, of the sun:
قۇياش نۇرى
sunlight
قۇياش ئېنېرگىيىسى
solar energy
قۇياش سىستېمىسى
the solar system
قۇيدۇر ـ قۇيدۇرماق. پ [kuydurmak]
to have something poured
قۇيرۇق. ئى [kuyruk]
a tail:
ئاتنىڭ قۇيرۇقى
a horse's tail
قۇيرۇق كۆرسىتىپ، ئۆپكە ساتماق
to deal dishonesty
قۇيرۇقىنى تالىماق
to be concerned, but helpless
قۇيما. سۈپ [kuyma]
cast (eg. in iron):
قۇيما قازان
a cast —iron pot
قۇيما پولات
cast steel
قۇيماق. ئى [kuymak]
deep fried pancake
قۇيمىچى. ئى [kuymiqi]
foundry worker
قۇيۇچ. ئى [kuyuq]
pure steel
قۇيۇش ـ قۇيۇشماق. پ [kuyuxmak]
to pour

قۇيۇل-قۇيۇلماق. پ [quyulmaq]
to be poured
قۇيۇمچاق. ئى [quyumqaq]
tail bone
قۇيۇن. ئى [quyun]
a tornado:
قۇيۇندەك چاپماق
to fly away
قېپىن-قېپىنماق. پ [qepinmaq]
to get rich
قېتىش-قېتىشماق. پ [qetixmaq]
to dry:
سېمونت قېتىشپتۇ.
The cement has dried
قېتىق. ئى [qetiq]
yoghurt
قېتىم. ئى [qetim]
time, occasion:
بىر قېتىم
once
ئىككى قېتىم
twice
كېلەر قېتىم
next time
ئۇ ئۆتكەن قېتىملىق يىغىنغا قاتناشمىدى.
He didn't come to the last meeting.
قېتىمقى. سۈپ [qetimki]
time, occasion
ئۆتكەن قېتىمقى
last time
قېچىر. ئى [qeqir]
a mule
قېچىش-قېچىشماق. پ [qeqixmaq]
to run away, escape
قېرى. سۈپ [qeri]
old, aged; an aged person:
ئۇ بەك قېرى.
She is very old.
قېرىلار
the aged, old people
قېرىلارنى ئاسرىشىمىز كېرەك.
We must look after our old people.
قېرى-قېرىماق. پ [qerimaq]
to become old, to age:
قېرىغاندا
as one gets older
قېرىش-قېرىشماق. پ [qerixmaq]
to oppse, counter, resist:
خەق بىلەن قېرىشماق
to confront others
ئۇ مېنى ئىزدەپ كەلسە، قېرىشقاندەك مەن ئۆيدە يوق بولۇپ قاپتىمەن.
He came to see me, However, it so happened that

an officious person

قېلىپلاش-قېلىپلاشماق. پ [kęliplaxmaḳ]

to make a pattern, mould

قېلىشماق. پ [kęlixmaḳ]

to remain, stay; to be inferior, not as good as:

ئۇلار مەكتەپتە قېلىشتى.

They stayed at school.

ئۇنىڭ ئوقۇشىنى مېنىڭكىدىن قېلىشمايدۇ.

He's as good a student as I.

قېلىن. سۈپ [kęlin]

thick, dense; close:

قېلىن قەغەز

thick paper

قېلىن پاختىلىق چاپان

a thick cotton padded coat

يۈزى قېلىن

brazen, shameless

قېلىنلا-قېلىنلىماق. پ [kęlinlimaḳ]

to become thick

قار بارغانسېرى قېلىنلاپ كەتتى.

The snow got thicker.

قېلىنلاتقىماق. پ [kęlinlatmaḳ]

to (cause to)thicken

قېنى. [kęni]

where, well:

I was not at home.

قېرىشقاق. سۈپ [kęrixḳaḳ]

a person who likes opposing others

قېرىق. سۈپ [kęriḳ]

bitter; afraid:

قېرىق ئالما

a bitter apple

بۇ بالا چاچ ئالدۇرۇشقا قېرىق.

This child is afraid of having his hair cut.

قېرىنداش. ئى [kęrindax]

brother; pencil

قېزىش-قېزىشماق. پ [kęzixmaḳ]

to dig

قېزىلما. سۈپ [kęzilma]

mineral:

قېزىلما بايلىقلار

mineral wealth

قېقىش-قېقىشماق. پ [kęḳixmaḳ]

to knock, hammer, nail

قېقىل-قېقىلماق. پ [kęḳilmaḳ]

to be hammered, nailed

قېلىپ. ئى [kęlip]

model, mould, pattern:

قېلىپ ياسىماق

to make a mould

قېلىپباز. ئى [kęlipbaz]

father in—law

قىبلە. ئى [kiblə]

the part of a mosque pointing to Mecca

قىپقىزىل. سۈپ [kipkizil]

bright red;extrimly:

قىپقىزىل بايراق

a red flag

قىپقىزىل يالغانچىلىق

absolute lies

قىپيالىڭاچ. سۈپ [kipyaliŋaq]

stark naked; blunt (of speech)

قىپيالىڭاچ ئادەم

a stark naked person

گەپنى قىپيالىڭاچ ئوتتۇرىغا قويماق

to put something bluntly

قىتئە. ئى [kit'ə:]

a continent:

ئاسىيا قىتئەسى

the Asian continent

قىتمالالاش-قىتمالالاشماق. پ [kitmallaxmaq]

to be impervious, unconcerned:

بۇ بالا تىل ئاڭلاۋېرىپ قىتمالالىشپ كېتىپتۇ.

The child has had so many scoldings he no longer cares.

قىچا. ئى [kiqa]

كىتاب قېنى؟

Where's the book then?

قېنى، سۆزلەپ بېقىڭ!

Go ahead,say something!

قېنىق. سۈپ [kenik]

concentrated, dark (of colours):

قېنىق چاي

strong tea

قېنىق قىزىل

deep,dark red

قېيدا-قېيدىماق. پ [keydimak]

angry,feel upset

ئۇ قېيداپ ئۆيدىن چىقىپ كەتتى.

He left the house in a temper.

قېيىش-قېيىشماق. پ [keyixmak]

to act in anger

قېيىق. ئى [keyik]

a small boat:

يەلكەنلىك قېيىق

a sailing boat

ماتورلۇق قېيىق

a motor boat

قېيىن. ئى [keyin]

in—law:

قېيىن ئانا، قېيىن ئاپا

mother in—law

قېيىن ئاتا، قېيىن دادا

ساقال قىرماق
to shave
سەۋزە قىرماق
to scrape a carrot clean
دۈشمەننى قىرماق
to kill an enemy
قىرائەت. ئى [kiraːət]
see below
قىرائەت قىلماق. پ
to read(esp. the Koran)
قىرائەتخانا. ئى
[kiraːəthana]
a reading room
قىران. سۈپ [kiran]
strong, well—built
قىراۋ. ئى [kiraw]
frost
قىرچاڭغۇ. سۈپ [kirqaŋoɹu]
slow, sluggish:
قىرچاڭغۇ ئات
a slow horse
قىرچىل-قىرچىلماق. پ
[kirqilmak]
to be worn, used:
چاپاننىڭ يېڭى قىرچىلىپ
قاپتۇ.
The coat sleeves look worn.
قىرغاق. ئى [kiroak]
a bank, edge, side:
دېڭىز قىرغىقى
the coast
دەريا قىرغىقى

rape seed
قىچقار-قىچقارماق. پ
[kiqkarmak]
to call, shout at, invite:
مېنى قىچقارغان كىم؟
Who called me?
مېھمانخانىغا قىچقارماق
to invite guests over
قىچقارت-قىچقارتماق. پ
[kiqkartmak]
to have someone invited
قىچىش-قىچىشماق. پ
[kiqixmak]
to itch, scratch, tickle:
دۇمبىسى قىچىشقان ئېشەك
تۇغمەنگە ئۆزى بېرىپتۇ.
If ticklesa donkey's back,
he'll make his own way
to the mill.
قىچىشقاق. ئى [kiqixkak]
scabies
قىدىر-قىدىرماق. پ
[kidirmak]
to search for, look for
قىر. ئى [kir]
edge, side:
جوزىنىڭ قىرى
the side of the table
ئېتىز قىرى
the edge of the field
قىر-قىرماق. پ [kirmak]
to scrape; to kill, massacre:

The sheep is ready for shearing.

قىرلا-قىرلىماق. پ [kirlimaq]
to place carefully on top of each other:

شەپكىنى قىرلاپ كىيىمەك
to wear a hat at an angle

قىرلىق. سۈپ [kirlik]
having edges:

ئۈچ قىرلىق ئىكەك
a triangular file

قىرىچە. رەۋ [kiriqə]
sideways, on edge:

قىرىچە قۇيماق
to put something on its side

قىرىشـقىرىشماق. پ [kirixmaq]
to scrape, shave

قىرىق. س [kirik]
forty

قىرىل-قىرىلماق. پ [kirilmaq]
to be scraped, shaved, massacred

قىرىندى. ئى [kirindi]
shavings:

تۆمۈر قىرىندىسى
metal shavings

قىز. ئى [kiz]
a young girl, daughter, bride

قىزار-قىزارماق. پ
the bank of the river

قىرغۇچ. ئى [kiroquq]
a (vegetable) scaper; a shaving knife

قىرغۇز-قىرغۇزماق. پ [kiroquzmaq]
to have something scraped, shaved

قىرغىز. ئى [kiroqiz]
Khirghiz, a Khirghiz

قىرغىزچە. رەۋ؛ سۈپ [kiroqizqə]
the Khirghiz language, Khirghiz

قىرغىن. ئى [kiroqin]
a slaughter, massacre:

قانلىق قىرغىن
a bloody massacre

قىرغىن قىلماق. پ
to slaughter, massacre

قىرقـقىرقماق. پ [kirkqimaq]
to cut (hair), trim:

چاچ قىرقماق
to cut hair

قوي قىرقماق
to shear a sheep

قىرقىم. سۈپ [kirkqim]
cut, trimmed:

قىرقىم چاچ
trimmed hair

قوي يۈڭى قىرقىمغا كەلدى.

enthusiasm, ardour

قىزىـ قىزىماق. پ [ḳizimaḳ]

to be hot, have a temperature; be excited:

كۈن قىزىپ كەتتى.

It's getting hotter.

سىز يەنىلا قىزىۋاتامسىز؟

Have you still got a temperature?

ئويۇن قىزىپ كەتتى.

The game has become exciting.

ئۇ هاراق ئىچىپ قىزىپ قالدى.

He drunk too much and got excited.

قىزىتـ قىزىتماق. پ [ḳizitmaḳ]

to heat:

سۈتنى قىزىتىڭ.

Heat the milk.

قىزىتما. ئى [ḳizitma]

fever, high temperature

قىزىتىشـ قىزىتىشماق. پ [ḳizitixmaḳ]

to heat

قىزىشـ قىزىشماق. پ [ḳizixmaḳ]

to be hot, be excited

قىزىق. سۈپ [ḳiziḳ]

hot, funny, interesting:

قىزىق چاي

hot tea

[ḳizarmaḳ]

to become red, blush:

ئۇ ئۇيالغىنىدىن قىزىرىپ كەتتى.

He blushed with shame.

قىزچاق. ئى [ḳizqaḳ]

a young girl

قىزدۇر ـ قىزدۇرماق. پ [ḳizdurmaḳ]

to heat, cause to redden

قىزدۇرغۇچ. ئى [ḳizduroɣuq]

a heating device

قىزغانـ قىزغانماق. پ [ḳizoɣanmaḳ]

to be stingy, mean

قىزغانچۇق. سۈپ [ḳizoɣanquḳ]

mean, stingy

قىزغۇچ. سۈپ [ḳizoɣuq]

reddish in colour

قىزغىن. سۈپ [ḳizoɣin]

enthusiastic, warm:

قىزغىن مۇهەببەت

a passionate love

قىزغىن ئۈمىد

a burning hope

قىزغىن تەبرىكلىمەك

to warmly congratulate

ئۇ قىزغىن نوتۇق سۆزلىدى.

He gave a passionate speech.

قىزغىنلىق. ئى [ḳizoɣinliḳ]

قىزىق ھېكايە
an interesting story
قىزىق گەپ
a joke
قىزىق ئىشلىمەك
to work hard
قىزىقـ قىزىقماق. [qiziqmaq]
to be interested in, to enjoy:
سىز مۇزىكىغا قىزىقامسىز؟
Are you interested in music?
سىز نېمىگە قىزىقسىز؟
What are you interested in?
قىزىقارلىق. سۈپ [qiziqarliq]
funny, interesting, exciting:
قىزىقارلىق مۇسابىقە
an exciting match (race)
قىزىقارلىق كىنو
a funny film
قىزىقتۇرـ قىزىقتۇرماق. پ [qiziqturmaq]
to interest someone in something
قىزىقچى. ئى [qiziqqi]
a joker, witty person
قىزىقچىلىق. ئى [qiziqqilik]
humour, joking
قىزىقسىنـ قىزىقسىنماق. پ [qiziqsinmaq]
to find something interesting, curious:
مەن بۇ ئىشقا قىزىقسىنىۋاتىمەن.
I find this matter interesting.
قىزىققان. سۈپ [qiziqqan]
impetuous, rash
قىزىقلىق. ئى [qiziqlik]
interest, curiosity
قىزىل. سۈپ [qizil]
red; lip—stick:
قىزىل تۈلكە
a red fox
قىزىلگۈل
a rose
قىزىل ئارمىيە
the Red Army
قىزىللاشـ قىزىللاشماق. پ [qizillaxmaq]
to become red:
ھەم قىزىللاشقان، ھەم مۇتەخەسسىسلەشكەن
both red and expert
قىس. سۈپ [qis]
rare, in short supply:
ۋاقىت قىس.
Time is short.
سۇ بەكمۇ قىس بولدى.
Water is very scarce.
قىسـ قىسماق. پ [qismaq]
to squeeze, press; wear:
ئىشىك قولۇمنى قىسىۋالدى.
My hand got caught in the door.

ئوتوك پوتۇمنى قىسۋاتىدۇ.
The boots are hurting my feet.

گۈل قىسماق
to wear a flower

قىساس. ئى [qisas]
hatred, revenge, vengeance

قىساس ئالماق. پ
to take revenge

قىساسچى. ئى [qisasqi]
an avenger, one who takes revenge

قىستا-قىستماق. پ
[qistimaq]
to press, compel, supress:

سەن قالايمقان قىستاۋەرمە.
Stop shoving.

قىستاشمايلى!
Let's not push!

قەرزنى قىستماق
to press for payment of a debt

كۈلكىسى قىستماق
to surpress a smile

قىستاق. سۈپ [qistaq]
narrow, tight:

بۇ ئۆي بەك قىستاق.
This room is too small.

قىستاڭ. سۈپ [qistaŋ]
crowded, over—crowded:

قىستاڭ يول
a crowded road

قىستاڭدا قالماق. پ
[qistaŋda kalmaq]
to be in financial difficulty

قىستالا-قىستالماق. پ
[qistalmaq]
to push, shove, crowd:

قىستالماڭلار.
Don't crowd.

قىستىلىپ ئولتۇرماق
to sit cramped up

قىستۇر-قىستۇرماق. پ
[qisturmaq]
to insert, squeeze into

قىستۇرما. ئى
[qisturma]
interpolated, inserted

قىستۇرما سۆز
an interpolated remark

قىستۇرۇل-قىستۇرۇلماق. پ
[qisturulamaq]
to be interpolated; to meddle in:

ئۇ نېمە ئىش بولسا قىستۇرۇ-لۇۋالىدۇ.
He's always meddling in things.

قىسسە. ئى [qissa]
a story, fable

قىسقا. سۈپ [qiska]
short, brief:

قىسقا ماقالە
a short article

قسقا مۇددەتلىك كۇرس
a short course
قسقا خەۋەر
brief news
قسقا دولقۇن
short waves
قسقار-قسقارماق. پ
[kiskarmaq]
to be become short:
كۈن قسقىراپ كەتتى.
The days are shortening.
يول قسقاردى.
The road has been shortened.
قسقارت-قسقارتماق. پ
[kiskartmaq]
to shorten, lower, reduce:
خىراجەتنى قسقارتماق
to lower expenditure
ئىشلەپچىقارمايدىغان خادىملارنى قسقارتماق
to reduce the number of non-productive staff
قسقارتما. ئى
[kiskartma]
summary, abstract
قسقارتىل-قسقارتىلماق. پ
[kiskartilmaq]
to be abbreviated, abstracted
قسقارتىلما. ئى
[kiskartilma]
a summary, abstract:
ماقالىنىڭ قسقارتىلمىسى
an abstract of an article
قسقۇچ. ئى [kiskuq]
pliers, pincers, cutters:
چاچ قسقۇچ
hair-cutters
قسقىچە. رەۋ [kiskiqə]
brief, short, concise
قسقىچە لۇغەت
a concise dictionary:
قسقىچە قىلىپ ئېيتقاندا
to summarize
قسقىلىق. ئى [kiskilik]
shortness, briefness;
tightness:
بۇ چاپان ماڭا قسقىلىق قىلىدۇ.
This coat is too tight for me.
قسما. سۈپ [kisma]
the space between two adjacent objects
قسماق. ئى [kismaq]
trap, snare:
قسماق بىلەن قۇشقاچ تۇتماق
to catch sparrows with a snare
قسمەت. ئى [kismət]
destiny, fate
قسمەن. رەۋ [kismən]
partial, in part, some:
قسمەن مەنپەئەت

a part, a section

ئىككىنچى قىسىم

Part Two

قىسىنىش-قىسىنماق. پ [qisinmaq]

to worry about, be concerned:

بالىسىغا قىسىنىپ ئانىسىنىڭ گۆشىدىن تاماق ئۆتمىدى.

The mother couldn't eat for worrying about her child.

قىش. ئى [qix]

winter:

قىش باشلاندى.

Winter has begun.

قىشنىڭ غېمىنى يازدا قىل.

Prapare for winter in the summer.

قىشلا-قىشلىماق. پ [qixlimaq]

to spend the winter

قىشلاق. ئى [qixlaq]

witer pastures

قىشلىق. سۈپ [qixlik]

wintery, winter:

قىشلىق تەتىل

the winter holiday

قىشلىق كىيىم

winter clothes

قىش-ياز. ئى [qix—yaz]

winter and summer, all year round

partial, local interests

قىسمەن ئامما

some people

قىسمەن بىلىمەك

to have partial knowledge

قىسىر. سۈپ [qisir]

an animal who has not yet calved

قىسىر ئىنەك

a heifer

قىسىش-قىسىشماق. پ [qisixmaq]

to squeeze, wear:

قول قىسىشماق

to shake each other's hands

قىسىل-قىسىلماق. [qisilmaq]

to be squeezed, pressed

قىسىلىپ ئولتۇرماق

to sit crammed together:

قىسىلىپ قالمائ!

Make yourself at home!

بۇ ئايدا پۇلدىن بىر ئاز قىسىلىپ قالدۇق.

We're a bit short of money this month.

قىسىلىش-قىسىلىشماق. پ [qisilixmaq]

to be squeezed, pressed together

قىسىم. ئى [qisim]

part, section; a military unit:

بىر قىسىم

قىغ. ئى [ḳio1]
manure, fertilizer

قىغلا-قىغلىماق. پ
[ḳio1limaḳ]
to spread manure:
ئېتىزنى قىغلىماق
to spred manure on a field

قىڭراق. ئى [ḳiŋraḳ]
a kitchen, vegetable knife

قىڭغاي-قىڭغايماق. پ
[ḳiŋo1aymaḳ]
to be at an angle, lean; to rest:
تام قىڭغايدى.
The wall is leaning over.
بىر دەم قىڭغىيىۋالاي.
Let me have a rest.

قىڭغايت-قىڭغايتماق. پ
[ḳiŋo1aytmaḳ]
to cause to lean

قىڭغىر. سۈپ [ḳiŋo1ir]
bent, slanted:
قىڭغىر يول
a windy roud
شەپكىنى قىڭغىر كىيىۋالماق
to wear one's cap at an angle

قىل. ئى [ḳil]
an animal hair:
قىلدىن قېيىق كەتمەك
to be liable to
ئۇ قىلدىن قېيىق كەتسىلا
يىغلايدۇ.
She cries very easily.
قىل سىغماسلىق
absolute, complete
قىل سىغمايدىغان ھەقىقەت
the whole truth

قىل-قىلماق. پ [ḳilmaḳ]
to do; auxiliary verb
سەن نېمە قىلىۋاتىسەن؟
What are you doing?
يامان ئىش قىلماق
to do something bad
ياردەم قىلماق
to help
گەپ قىلماق
to speak, talk
رېمونت قىلماق
to repair
پولتۇڭ قىلىپ سۇغا چۈشۈپ كەتمەك
to fall into the water with a splash
ئۇ كەلمەيدىغاندەك تۇرىدۇ.
It looks like he's not coming.
ئون سۆزلىگەندىن بىر قىلغان ئەلا.
Actions speak louder than words.

قىلىش. ئى [ḳilix]
actions, behaviour

قىلتاق. ئى [ḳiltaḳ]

[kilixmak]
to do something together

قىلىق. ئى [kilik]
a custom, habit, deed:

گەسكى قىلىق
a bad habit

قىلىقسىز. سۈپ [kiliksiz]
discourteous, impolite

قىلىنـ-قىلىنماق. پ
[kilinmak]
to be done; passive auxiliary verb

قىمار. ئى [kimar]
betting, gambling

قىمار ئويناماق. پ
to gamble

قىمارخانا. ئى [kimarhana]
a gambling den; betting office

قىمارۋاز. ئى [kimarwaz]
a gambler

قىمارۋازلىق. ئى
[kimarwazlik]
betting, gambling

قىمشـ-قىمشىماق. پ
[kimximak]
to be dense, thick:

مەيداندا ئادەم دېگەن قىمشىپ كېتىپتۇ.
The square is packed with people.

قىممەت. سۈپ [kimmət]
a case, a cover, a trap:

قىلتاققا چۈشمەك
to fall into a trap

قىلتاق قۇيماق
to place a trap

قىلتىرىق. ئى [kiltirik]
a small bone:

بېلىق قىلتىرىقى
a small fish—bone

قىلچە. رەۋ [kilqə]
absolutely, nothing, very little:

ئۇ قىلچە بىلمەيدۇ.
He's completely ignorant.

قىلچە پايدىسى يوق.
It's absolutely worthless.

قىلچىمۇ. رەۋ [kilqimu]
absolutely nothing

قىلدۇر-قىلدۇرماق. پ
[kildurmak]
to cause someone to do something

قىلمىش. ئى [kilmix]
evil deeds:

ئۇنىڭ قىلمىشى ناھايىتى يامان.
He did some terrible things.

قىلىچ. ئى [kiliq]
a sword

قىلىچۋاز. ئى [kiliqwaz]
a swordsman

قىلىش-قىلىشماق. پ

قىمىز. ئى [kimiz]
a drink of fermented mare's milk made by Khazakhs
قىمىلدا-قىمىلدىماق. پ [kimildimak]
to wriggle; to form a crowd
قىن. ئى [kin]
sheath, scabbard:
قىلىچنىڭ قىنى
a sword sheath, scabbard
قىلىچنى قىنىغا سالماق
to put a sword into its scabbard
قىي-قىيماق. پ [kiymak]
to cut:
قەغەز قىيماق
to cut paper
ئەينەك قولۇمنى قىيىۋەتتى.
The glass cut my hand.
قىياپەت. ئى [kiyapət]
appearance, face:
سىياسىي قىياپەت
a political appearance
قىياس. ئى [kiyas]
inference, conjecture
قىياس قىلماق. پ
to infer, hypothesize
قىياسەن. رەۋ [kiyasən]
supposing, in the event that...
قىياسەن ئېيتماق
supposing, let's imagine

valuable, precious; expensive:
بۇ بەك قىممەت جۇمۇ!
That's very expensive!
ئۇ ساڭا قىممەت ساتتى.
He charged you too much.
قىممەت باھالىق بۇيۇملار
luxury goods
قىممەتسىنىش-قىممەتسىنىمەك. پ [kimmətsinmək]
to consider something as valuable
قىممەتلەش-قىممەتلىمەك. پ [kimmətlimək]
to be expensive, precious
قىممەتلىك. سۈپ [kimmətlik]
precious, valuable, expensive:
قىممەتلىك تاش
a jewel
قىممەتلىك سوۋغات
a precious gift
قىمىر قىلماق. پ [kimir kilmak]
to move, stir, wriggle:
قىمىر قىلما.
Don't move.
قىمىرلا-قىمىرلىماق. پ [kimirlimak]
to move about, stir, wriggle
قىمىرلات-قىمىرلاتماق. پ [kimirlatmak]
to cause to move

قيسسيپ ياتماق
to sleep in a reclining position

قيسسق. سۈپ [kiysik]
slanting, leaning, tilted:
قيسسق كۆز
slit, squinting eyes

قيقاس. تەق [kiykas]
a commotion, hubbub

قيقاس كۆتۈرمەك. پ
to raise a commotion

قيما. ئى [kiyma]
a filling (in cooking):
مانتىنىڭ قيمىسى
manta filling
قيما گۆش
ground meat, mince
قيما كاۋاپ
shami (ground meat) kebab

قينا-قينىماق. پ
[kiynimak]
to torture, torment:
بۇ كېسەل مېنى بەك قينىدى.
This sickness is torturing me.
قيناپ ئۆلتۈرمەك
to torture to death
قيناپ سوراق قىلماق
to interrogate

قيناتقىنا-قيناتماق. پ
[kiynatmak]
to have someone tortured

that...

قياسىي. سۈپ [kiya:siy]
supposing, in the event of...

قياق. ئى [kiyak]
a type of grass

قيام 1. [kiyam]
paste, jam
ئالما قيامى
apple jam

قيام 2. ئى [kiyam]
noon, midday
كۈن قيام بولدى.
It was exactly midday.

قيامەت. ئى [kiyamət]
the Day of Resurrection:
قيامەت قايىم بولغاندا
on the Day of Resurrection

قيامەتلىك. سۈپ
[kiyamətlik]
undying, life—long:
قيامەتلىك دوست
very close friend

قيان. ئى [kiyan]
a flood

قيپاش. سۈپ [kiypax]
leaning, slanting, tilted

قيدۇر-قيدۇرماق. پ
[kiydurmak]
to have something cut

قيسايقىسايماق. پ
[kiysaymak]
to lean, slant:

to meet with difficulties

قىينسىنىش-قىينسىنماق. پ [kiyinsinmak]

to consider something difficult

بۇ ئىش ئۇچۇن ئۇ قىينسىندى.

He considered this matter very difficult.

قىيىن-قىستاق. ئى [kiyin—kistaη]

a cruel punishment, torture

قىيىن-قىستاققا ئالماق

to cruelly torture

ئۇ قىيىن-قىستاققا ئېلىندى.

He was cruelly tortured.

قىيىن-قىستاق قىلماق

to torture someone

قىينىلىش-قىينىلاشماق. پ [kiyinlaxmak]

to be, become difficult

يول بارغانسېرى قىينىلىشىپ كەتتى.

The road became increasingly difficult.

قىينىلىق. ئى [kiyinlik]

difficulty, problem

مەسىلىنىڭ قىينىلىقى

the difficulty, the crux of the problem

قىيناقخانا. ئى [kiynakhana]

a torture chamber

قىينالىش-قىينالماق. پ [kiynalmak]

to suffer from, undergo trials:

ئۇ دەم سىقىلىش كېسىلىدىن قىينىلىدۇ.

He suffers from asthma.

تۇرمۇشتا قىينالماق

to have a hard life

قىيىق. سۈپ [kiyik]

stubborn, crooked

قىيىلىش-قىيىلماق. پ [kiyilmak]

to be cut, trimmed

قىيىن. سۈپ [kiyin]

difficult, hard:

بۇ تاپشۇرۇق ناھايىتى قىيىن.

The homework is very difficult.

قىيىن ئەھۋالدا قالماق

to be in a difficult situation

قىيىن ئىش يوق ئالەمدە، كۆڭۈل قويغان ئادەمگە.

Nothing is impossible for a determined person.

قىينچىلىق. ئى [kiyinqilik]

difficulties, trouble:

قىينچىلىق تارتماق

ك

كابىنېت. ئى [kabinet]
an office, place of work

كاپالەت. ئى [kapa:lət]
a guarantee, assurance:
غەلىبە قىلىشنىڭ كاپالىتى
the assurance of victory

كاپالەت بەرمەك. پ
to guarantee, assure:
بۇ بىر يىلغىچە كاپالەتكە ئىگە.
It's guaranteed for a year.

كاپالەتلەن-كاپالەتلەنمەك. پ
[kapa:lətlənmək]
to be guaranteed

كاپالەتلەندۇر-كاپالەتلەندۇر-مەك. پ
[kapa:lətləndürmək]
to guarantee

كاپالەتلىك. سۈپ
[kapa:lətlik]
guaranteed, assured

كاپالەتنامە. ئى
[kapa:lətnamə]
a guarantee certificate

كاپام. م [kapam]
a mouthful, a measure word:
بىر كاپام پولو
a mouthful of palau

كاپاملاش-كاپاملاشماق. پ
[kapamlaxmaḳ]
to take a mouthful at a time

كاپاملاپ يېمەك. پ
to eat a mouthful at a time

كاپشىـ-كاپشىماق. پ
[kapximaḳ]
to bark; to be talkative

كاپكاپ. تەق [kapkap]
yapping, yelping, talkative:
كاپكاپ كۈچۈك
a yapping puppy
كاپكاپ ئادەم
a talkative person

كاپ-كۇپ. تەق [kap—kup]
quickly, hurriedly:
ئۇ ئاشنى كاپ-كۇپ قىلىپ ئېلىپ تاشلىدى.
He gulped down the food.

كاپىتال. ئى [kapital]
capital, money:
كاپىتال سالماق
to invest capital

كاپىتالىزم. ئى [kapitalizm]
capitalism

كاپىتالىست. ئى [kapitalist]
a capitalist

كاپىتالىستىك. سۈپ
[kapitalistik]

capitalist:
كاپىتالىستىك ئەللەر
capitalist countries
كاپىتالىستىك جەمئىيەت
a capitalis society
كاپىر. ئى [ka:pir]
an infidel, atheist
unbeliver
كات.ئى [kat]
a large wooden bed
كاتاك. ئى [kataŋ]
a rut (in a road)
كاتالوگ. ئى [katalog]
a catalogue:
كىتابلار كاتالوگى
a book catalogue
كاتالوگ تۈزمەك
to compile a catalogue
كاتەك. ئى [katək]
a cage, pen:
توخۇ كاتىكى
a chicken coop
كاتەكتەك ئۆي
a tiny room
كاتەكچە. ئى؛ سۈپ [katəkqə]
squares, checks; squared:
كاتەكچە رەخت.
chequered cloth
كاتتا. سۈپ [katta]
great, tremeudous:
كاتتا زىياپەت
a lavish banquet

كاتتا ئىش
a important matter
كاتتىباش. ئى [kattibax]
a ring—leader
كاتولىك. ئى [katolik]
catholic
كاتېگورىيە. ئى [kategoriyə]
a category
كاتىبات. ئى [ka:tibat]
a secretary:
كاتىبات باشقارمىسى
secretarial office
كاتىپ. ئى [ka:tip]
a secretary
كاج. سۈپ [kaj]
wilful, stubborn, pigheaded
كاجى. ئى [kaji:]
khaki:
كاجى رەخت
khaki—coloured cloth
كاچات. ئى [kaqat]
a slap, blow to the face:
كاچات يېمەك
to get a slap
كاچات سالماق
to slap someone
كاچاتلا-كاچاتلىماق. پ
[kaqatlimaq]
to slap someone
كادىر. ئى [ka:dir]
a cadre, administrator:
كادىرلار مەكتىپى

a school for cadres

كار. ئى [kar]
business, affair:
كارىم يوق.
I don't care.
سېنىڭ نېمە كارىڭ؟
What's it got to do with you?
بۇ ئىش بىلەن كارىم يوق.
That's none of my business.

كاردىن چىقماق. پ
to no longer be of use:
بۇ ئۆتۈك كاردىن چىقتى.
These boots are worn out.
بۇ ئىش بىلەن كارىڭ بولمىسۇن.
Don't get involved in that.

كارابىن. سۈپ [karabin]
a carbine, rifle

كارات. ئى [katat]
carat (as in diamonds etc)

كارامەت 1. ئى [kara:mət]
a sign, miracle, wonder:
كارامەت ئىش
an amazing event
كارامەت كۆرسەتمەك
to perform a miracle, display great ability
كارامىتى ئاشكارا بولۇپ قالماق
to show one's true clours

كارامەت 2. رەۋ [kara:mət]
amazing; very, extremely:
ئۇ كارامەت ياخشى.
He's very good.
بۈگۈن بىز كارامەت ئىشلىدۇق.
We really worked hard today.

كارانتىن. ئى [karantin]
quarantine

كاربون. ئى [karbon]
carbon

كارتا. ئى [karta]
a card, playing cards; a calling card

كارخانا. ئى [karhana]
a workshop, small production unit:
ياغاچچىلىق كارخانىسى
carpenter's workshop
كىيىم تىكىش كارخانىسى
a small clothes factory

كاروان. ئى [karwan]
a trade caravan:
كاروان ساراىى
a desert, roadside inn
تۆگە كاروانى
a camel caravan

كاردور. ئى [karidon]
a carridor

كارىز. ئى [ka:riz]
a karez (underground irrigation; channel)

كارىۋات. ئى [kariwat]
a bed:

ياغاچ كارىۋات
a wooden bed
راھەت كارىۋات
a comfortable bed
كاززاپ. سۈپ [kazzap]
a cheat, swindler:
كاززاپ ئادەم
a cheat
كازىلدا-كازىلدىماق. پ
[kazildimak]
to make a loud sound
كاسا 1. ئى [kasa]
a wooden bowl; a buttock, a half:
بىر كاسا قېتىق
a bowl of yoghurt
بىر كاسا قوغۇن
half a melon
كاسا 2. ئى [kasa]
the hip bone
كاساپەت. ئى [kasa:pət]
bad luck; blame, implication
كاساپىتى تەگمەك. پ
to get someone into trouble
كاساپىتىگە كەتمەك. پ
to be implicated in a matter:
سېنىڭ كاساپىتىڭدىن مەن
تەنقىدكە ئۇچرىدىم.
I was criticized because of you.
كاسات. سۈپ [kasat]
sluggish, selling slowly:
بازىرى كاسات.
The market is sepressed.
كاسات مال
goods which are hard to sell
كاساتچىلىق. ئى [kasatqilik]
economic depression
كاساتلاش-كاساتلاشماق. پ
[kasatlaxmak]
to be in an economic slump
كاساك. ئى [ka:saŋ]
a coin; wooden ball
كاستۇم. ئى [kastum]
a western—style suit:
ئۇ يېڭى كاستۇم كىيىۋاپتىكەن.
He was wearing a new suit.
كاسسا. ئى [kassa]
a cash desk (in a store)
كاسسىر. ئى [kassir]
a cashier (esp, in a store)
كاسكا. سۈپ [kaska]
barking fiercely; garrulous:
كاسكا ئىت
a dog with a fierce bark
كاسكا ئادەم
a talkative person
كاسىپ. ئى [ka:sip]
a craftsman
كاسىپلار ئۇيۇشمىسى
a trade guild
كاسىلا-كاسىلماق. پ
[kasilimak]

a cow:

كالا گۆشى

beef

كالا ئېغىلى

a cow enelosure

كالا پادىسى

a herd of cows

كالاچ. ئى [kalaq]

rubber overshoes

كالاك. سۈپ [kalaŋ]

out of shape, warped:

ۋېلىسىپىتنىڭ چاقى كالاك بولۇپ قاپتۇ.

The bicycle wheel is warped.

كالام. ئى [kalam]

words, speech:

ئاۋۋال تاماق، ئاندىن كالام.

Eat first, talk later.

كالانپاي. سۈپ [kalanpay]

stupid, clumsy, unwieldy:

كالانپاي نەرسە

an unwieldy object

كالپۇك. ئى [kalpuk]

a lip:

ئۈستۈنكى كالپۇك

the upper lip

ئاستىنقى كالپۇك

the lower lip

كالپۇك بىلەن چىشنىڭ مۇناسىۋىتىدەك

to be mutually dependent

كالتە. سۈپ [kaltə]

to cut in half:

قوغۇن كاسلاپ يېمەك

to cut a melon in two and eat it

كاشكى. ئىم، باغل [kaxki]

expression of disappointment

ئۇ ۋاقتىدا كەلگەن بولسا كاشكى!

I wish he had arrived on time!

كاشىلا. ئى [kaxila]

a disturbance, trouble

كاشىلا قىلماق. پ

to disturb, annoy

كافېدرا. ئى [kafedra]

a teaching group (in a university department)

كاكائو. ئى [kakao]

cocoa

كاككۇك. ئى [kakkuk]

a cuckoo

كاڭشىماق. پ [kaŋximaq]

to bark; to wail:

نېمە كاڭشىيسەن؟

What are you moaning about?

كاڭشىتماق. پ

to cause to bark, howl:

ئۇ ئىتنى ئۇرۇپ كاڭشىتۇۋەتتى.

He hit the dog and made it to howl.

كالا. ئى [kala]

نېمىلارنى دېيىشىۋاتىدۇ.
They are muttering away to each other.
كالدىرلا-كالدىرلىماق. پ
[kaldirlimak]
to mutter, talk in a low voice
كالدىرلاش-كالدىرلاشماق. پ
[kaldirlaxmak]
to mutter, to one another
كاللا. ئى [kalla]
brain, head:
كاللا ئىشلەتمەك
to use one's brain
كاللىسى يوق
a foolish person
كاللەك. ئىم؛ م [kallək]
a lump, piece; a measure word:
بىر كاللەك لاي
a lump of mud
بىر كاللەك ناۋات
a lump of rock sugar
كاللەكلە-كاللەكلىمەك. پ
[kallәklimək]
to roll something into a ball
كاللىپەز. ئى [kallipəz]
person who sells sheep heads
كالون. ئى [kalon]
an military unit
كالۋا. ئى؛ سۈپ [kalwa:]
a fool, stupid person, foolish, short, brief:
كالتە چاپان
a jacket, short coat
كالتە ئىشتان
shorts
كالتە-كالتە دەستىلەر
short handles
كالتە پەم
shortsighted, lacking foresight
كالتەك. ئى [kaltək]
a stick, cane, sceptre:
كالتەك بىلەن ئۇرماق
to beat with a stick
كالتەك يېمەك. پ
to get a beating
كالتەكلە-كەلتەكلىمەك. پ
[kaltəklimək]
to beat with a stick
كالتەكلەنـ-كالتەكلەنمەك. پ
[kaltəklənmək]
to be beaten with a stick
كالچاق. سۈپ [kalqaŋ]
big, large:
كالچاق ئېغىز
a big mouth
كالچاي-كالچايماق. پ
[kalqaymak]
to open the mouth; grin
كالدىر-كۇلدۇر. تەق
[kaldir—kuldur]
muttered speech:
ئۇلار كالدىر-كۇلدۇر بىر

subject.

كان. ئى [kan]

a mine:

كۆمۈر كان

a coal mine

ئالتۇن كان

a gold mine

كان ئىشچىسى

a miner

كانارا. ئى [kana:ra]

a hook used to hang meat

كاناي. ئى [ka:nay]

the windpipe; chimney, loud speaker, signal; trumpet:

كاناي يالليۇغى

inflammation of the trachea

كاناي چالماق

to sound a signal

رادىئو كاناي

a radio signal

مەش كانىيى

a stove chimney

كانايچى. ئى [ka:nayqi]

a commander; a bugler, a trumpet player

كانجىلا-كانجىلىماق. پ [kanjilimaq]

to irrigate during the winter

كانچى. ئى [kanqi]

a miner

كاندۇكلا-كاندۇكلىماق. پ [kanduklimaq]

stupid

كالۋالاش-كالۋالاشماق. پ [kalwa:laxmaq]

to be clumsy, foolish

كالۋالىق. ئى [kalwa:liq]

stupidity, clumsiness

كالېندار. ئى [kalendar]

a calendar

كالىكومشا. سۈپ [kalikomxa:]

clumsy, awkward

كامار. ئى [kamar]

a hole, aperture:

چاشقان كامىرى

a mouse—hole

دەرەخ كامىرى

a hole in a tree

كامال. سۈپ [kamal]

perfect, complete

كامالىغا يەتمەك. پ

to be perfect

كامالەت. ئى [kama:lət]

perfection, completeness

كامان. ئى [kaman]

a bow (as in bow and arrow)

كامىل. سۈپ [ka:mil]

absolute, complete; expert:

ئىشەنچىم كامىل.

I trust (you) implicitly.

ئۆز كەسپىگە كامىل.

He's very good at his

rubber:

كاؤچۇك دەرىخى

a rubber tree

كائىنات. ئى [ka:inat]

creation, the World

كايە-كايىماق. پ [ka:yimaq]

to be angry at, reprimand:

بالىغا كايىماق

o reprimand a child

سىز بىزنى كۈتىمەن دەپ كايىپ كەتتىڭىز.

I'm sorry, we have kept you waiting.

كايىتە-كايىتماق. پ [ka:yitmaq]

to cause someone to get angry:

مەن سىزنى كايىتىپ قويدۇم، خاپا بولماڭ.

I'm very sorry I angered you.

كايىشە-كايىشماق. پ [ka:yixmaq]

to get angry with each other:

ئۇلار كايىشىپ كەتتى.

They got angry with each other.

كەبە. ئى [kə:bə]

the Kaaba, in Mecca

كەپە. ئى [kə:pə]

a hut, shed

كەپتەر. ئى [kəptər]

to divide fields eg. for irrigation

كاندىدات. ئى [kandidat]

a candidate, applicant

كانكى. ئى [kanki]

ice—skates

كانكى تەيىلماق. پ

to go ice—skating

كانۋا. ئى [kanwa]

a decorative border (eg. for a shirt):

كانۋا كۆڭلەك

an embroidered shirt

كاۋا. ئى [ka:wa]

marrow (squash):

كاۋا مانتىسى

marrow—filled dumplings

كاۋاپ. ئى [kawap]

kebab, roasted meat:

كاۋاپ قىلماق

to roast

كاۋاپچى. ئى [kawapqi]

a kebab seller

كاۋاپدان. ئى [kawapdan]

a kebab cooker, kebab stand

كاۋاك. ئى [kawak]

a hole, cavity:

ئىچى كاۋاك دەرەخ

a hollow tree

چىش كاۋىكى

a dental cawity

كاۋچۇك. ئى [kawquk]

cotton.

كەپلەنـ-كەپلەنمەك. پ [kəplənmək]

to be stuffed with, blocked

مورا ئىچىگە كىسەك كەپلىنىپ قاپتۇ.

Mud has blocked the chimney.

كەتـ-كەتمەك. پ [kətmək]

to go, leave; take; auxiliary verb:

مەن كېتەي.

I'm leaving.

ئۇ كەتتى.

He's left.

مەكتەپكە كېتىۋاتقان بالىلار

children going to school

قانچىلىك ۋاقىت كېتىدۇ؟

How long does it take?

يېرىم سائەت كېتىدۇ.

It takes half an hour.

ئون سوم كەتتى.

It cost ten yuan.

كەتكۈز-كەتكۈزمەك. پ [kətküzmək]

to make someone go:

مەن ئۇنى كەتكۈزدۈم.

I made him go.

كەتمەن. ئى [kətmən]

a large, hoe—like tool for digging

كەچ. ئى [kəq]

evening, night; late:

a pigeon:

كەپتەر باقماق

to keep pigeons

كەپتەرۋاز. ئى [kəptərwaz]

a person who keeps pogeons

كەپسىز. سۈپ [kəpsiz]

naughty, unruly:

كەپسىز بالا

a naughty boy

كەپشەر. ئى [kəpxər]

welding

كەپشەرچى. ئى [kəpxərqi]

a welder

كەپشەرلە-كەپشەرلىمەك. پ [kəpxərlimək]

to weld together

كەپكە. ئى [kəpkə]

a peaked cap

كەپكۈر. ئى [kəpkür]

a strainer used in making palau

كەپلە-كەپلىمەك. پ [kəplimək]

to stuff into, cram:

تۆشۈككە لاتا كەپلەپ قويماق

to stuff a hole with rags

كەپلەشـ-كەپلەشمەك. پ [kəpləxmək]

to stuff, block up:

جۈمەككە پاختا كەپلىشىپ قاپتۇ.

The tap is blocked up with

to lay down one's life
گۈناھىدىن كەچمەك
to forgive someone's wrongs
كەچقۇرۇن. رەۋ [kəqqurun]
evening, night
كەچكى. سۈپ [kəqki]
evening, night:
كەچكى يىغىن
an evening meeting
كەچكى تاماق
supper, dinner
كەچلە-كەچلىمەك. پ [kəqlimək]
to be late, dark
ئالدىرماڭ، كەچلەپ كېتىڭ.
Don't hurry off, Stay till it's dark.
كەچلىك. سۈپ [kəqlik]
evening, night:
كەچلىك تاماق
supper, dinner
كەچلىك تاماق قاچان تەييار بولىدۇ؟
When will dinner be rady?
كەچۈر-كەچۈرمەك 1. پ [kəqürmək]
to forgive, excuse:
كەچۈرۈڭ!
Excuse me!
ئۇ ئۇلارنىڭ ئاكىسىنى ئۆلتۈرگەنلىكىنى كەچۈردى.
He forgave them for killing

كەچ كىرمەك
to get late
كەچ سائەت بەش
five pm.
كەچ كۇرس
an evening class
بۈگۈن كەچتە كۆرۈشەيلى.
See you this evening.
بۈگۈن ئىشقا كەچ قالدىم.
Today I was late for work.
كەچ يېتىپ، ئەتىگەن تۇرماق
to retire late and get up early
كەچ-كەچمەك 1. پ [kəqmək]
to trample on, wade through; experience:
قار كەچمەك
to trample through snow
بىز دەريانى كېچىپ ئۆتتۇق.
We waded across the river.
باشتىن كەچكەن ئىشلار
past experiences
خىيالىمغا بىر ئىش كەچتى.
I've just thought of some thing.
كەچمەك 2. پ [kəqmək]
to abandon, give up; forgive:
خام خىيالدىن كەچمەك
to give up one's illusions
جاندىن كەچمەك

to stretch open the mouth of a sack
كۆكرەك كەرمەك
to expand one's chest
كەررە. ئى [kərrə]
multiplication; multiplied by:
ئىككى كەررە ئىككى - تۆت.
Two times two is four.
كەررىلە-كەررىلىمەك. پ
[kərrilimək]
to multiply
كەز-كەزمەك. پ [kəzmək]
to tour, visit for pleasure:
پۈتۈن دۇنيانى كەزمەك
to tour the world
كەس-كەسمەك. پ [kəsmək]
to cut, chop:
گۆش كەسمەك
to chop meat
ياغاچ كەسمەك
to chop wood
ئۇ دەرەخنى كەستى.
He cut the tree down.
يەتتە ئۆلچەپ بىر كەس.
Think before you act.
كېسىپ ئۆتمەك. پ
to cross (eg. a river)
كەسپي. سۇپ [kəspiy]
professional, specialist:
كەسپي يازغۇچى
a professional writer
كەستۇر-كەستۇرمەك. پ
his brother.
كەچۈرمەك 2. پ
[kəqürmək]
to experience, undergo:
ئۇ نۇرغۇن ئىشلارنى بېشىدىن كەچۈرگەن كىشى.
He has been through a lot.
كەچۈرگۈسىز. سۇپ
[kəqürgüsiz]
unforgivable:
كەچۈرگۈسىز جىنايەت
an unforgivable crime
كەچۈرۈشـ-كەچۈرۈشمەك. پ
[kəqürüxmək]
to forgive, excuse one another
كەچۈرۈل-كەچۈرۈلمەك. پ
[kəqürülmək]
to be forgiven
كەچۈرۈم. ئى [kəqürüm]
forgiveness
كەچۈرۈم سورىماق. پ
to apologize, ask for forgiveness:
سىز ئۇنىڭدىن كەچۈرۈم سورىشىڭىز كېرەك.
You should apologize to him.
ئۇ كەچۈرۈم قىلىندى.
He was pardoned.
كەر-كەرمەك. پ [kərmək]
to stretch, pull open:
تاغارنىڭ ئاغزىنى كەرمەك

سىزنىڭ كەسپىڭىز نېمە؟
What's your major?
ئۇنىڭ كەسپى نېمە؟
What is his speciality?
مەكتەپتە قايسى كەسىپنى ياخشى كۆرىسىز؟
What subject do you like best in scholl?

كەسىر. ئى [kəsir]
fraction, remaining number:
ئاددىي كەسىر
a simple fraction
توققۇزنى ئىككىگە بۆلسە بىرى كەسىر قالىدۇ.
If you divided nine by two, you're left with one.

كەسىرسىز. سۈپ [kəsirsiz]
without fractions

كەش. ئى [kəx]
sandals, slippers:
كەش كىيمەك
to wear sandals

كەشىپ. [kəxp]
see below

كەشپ قىلماق.
to invent:
قەغەز جۇڭگودا كەشپ قىلىنغان.
Paper was invented in China.

كەشپىيات. ئى [kəxpiyat]
invention:
ئىلمىي كەشپىيات

[kəstürmək]
to have something cut, chopped

كەسكىن. سۈپ [kəskin]
decisive, critical, intense:
ئۇ خېلى كەسكىن ئادەم دەپ ئاڭلىدىم.
I've heard he's very decisive.
كەسكىن كۈرەش
a critical struggle

كەسكىنلەشـكەسكىنلەشمەك. پ
[kəskinləxmək]
to intensify, be acute:
كۈرەش كەسكىنلەشتى.
The struggle intensified

كەسلەـكەسلىمەك. پ
[kəslimək]
to cut, chop:
مەن دادامغا ئوتۇن كەسلەشىپ بېرەي.
I'll cut some wood for my father.

كەسلەتـكەسلەتمەك. پ
[kəslətmək]
to have something chopped, cut

كەسلەنچۈك. ئى [kəslənqük]
a lizard

كەسمە. سۈپ [kəsmə]
sliced, in pieces

كەسىپ. ئى [kəsip]
major, spesiality, subject.

leniency, generosity:
كەڭچىلىك كۆرسەتمەك
to handle something leniently
كەڭچىلىك قىلماق. پ
to be lenient
كەڭرى. سۈپ [kəŋri]
wide, expansive; abundant:
كەڭرى جاي
a broad, wide place
مېۋە-چېۋىلەر كەڭرى.
Fruit is plentiful.
كەڭرى-كەڭرىمەك. پ
[kəŋrimək]
to increase, widen
كەڭرىتە-كەڭرىتمەك. پ
[kəŋritmək]
to cause to increase, widen
كەڭرىچىلىك. ئى [kəŋriqilik]
plenty, abundance
كەڭلىك. ئى [kəŋlik]
width:
يولنىڭ كەڭلىكى
the width of the road
كەڭلىكى ئۈچ مېتر.
It's three metres wide.
كەل-كەلمەك. پ [kəlmək]
to come, arrive:
سەن قاچان كېلىسەن؟
When are you coming?
باھار كەلدى.
Spring has arrived.
ئۇ كېلىمەن دېگەن ئىدى،

a scientific invention
يېڭى كەشپىيات
a new invention
كەشپىياتچى. ئى
[kəxpiyatqi]
an inventor
كەشتە. ئى [kəxtə]
embroidery:
ياستۇقنا كەشتە تىكمەك
to embroider a pillow
كەشتىلە-كەشتىلىمەك. پ
[kəxtilimək]
to embroider a pillow
كەشتىلىك. سۈپ [kəxtilik]
embroidered:
كەشتىلىك كۆڭلەك
an embroidered shirt
كەكە. ئى [kə:kə]
a small hatchet, axe:
كەكە ساقال
a goatce beard
كەكلىك. ئى [kəklik]
a pheasant
كەڭ. سۈپ [kəŋ]
wide, extensive:
كەڭ ئېكرانلىق كىنو
a wide screen cinema
كەڭ كوچا
a wide street
كەڭ قورساق
generous
كەڭچىلىك. ئى [kəŋqilik]

بىراق كەلمىدى.
He said he would come, but he didn't.
مېنىڭ ئۆيگە قايتقۇم كېلىۋاتىدۇ.
I want to return home.
بۇ قوغۇن قانچە ئېغىر كېلىدۇ؟
How heavy is this melon?
كەلتۈر-كەلتۈرمەك. پ [kəltürmək]
to have something brought:
چاي كەلتۈرمەك
to have tea brought to one
چەت ناھىيىلەردىن كەلتۈرۈلگەن مالالار
goods brought in from other counties
كەلسە-كەلمەس. رەۋ [kəlsə—kəlməs]
carelessly, irresponsibly
كەلسە-كەلمەس سۆزلىمەك
to talk carelessly
كەلكۈن. ئى [kəlkün]
a flood
كەلكۈن يولنى بۇزۇۋەتتى.
The flood destroyed the road.
كەلگۈسى. ئى [kəlgüsi]
future:
كەلگۈسىمىز پارلاق.
Our future is bright
كەلگۈسىدە
in the future
كەلگۈسى زامان
future time, future tense
كەلگۈلۈك. ئى [kəgülük]
bad luck, misfortune
كەلىمە. ئى؛ م [kəli:mə]
the Muslim confession:
بىر كەلىمە سۆز
a word
كەم. سۈپ [kəm]
to be lacking, few, short of:
سائەت چارەك كەم تۆت.
It's a quarter to four.
بىزدە بەش كىتاب كەم.
We're 5 books short.
كەم سۆز ئادەم
a man of few words
كەم دىدار
rarely seen
كەم دېگەندە
at least
ئۇنىڭ باھاسى كەم دېگەندە يۈز سوم.
It will cost at least a hundred yuan.
كەمەر. ئى [kəmər]
strap, belt
كەمبەغەل. سۈپ [kəmbəɣəl]
poor, impoverished:
كەمبەغەل دېھقان
a poor peasant
كەمبەغەللەشـ-كەمبەغەللەشـمەك. پ [kəmbəɣəlləxmək]

شىنجاڭدا سۇ كەمچىل.
Water is scarce in Xinjiang.
مېنىڭ پۇلۇم كەمچىل.
I'm short of money.
كەمچىللىك. ئى [kəmqillik]
shortage, lack
كەمچىلىك. ئى [kəmqilik]
mistakes; shortcomings:
كەمچىلىكنى تۈزەتمەك
to correct mistakes
كەمدىن كەم. رەۋ [kəmdinkəm]
seldom:
مەن كەمدىن كەم خەت يازىمەن.
I seldom write letters:
كەمسىتـكەمستمەك. پ [kəmsitmək]
to be despised
كەمسىتىلـكەمستىلمەك. پ [kəmsitilmək]
to be despised
كەم-كۈتە. سۈپ [kəmkütə]
deficient, imperfect:
كەم - كۈتىنى تولدۇرماق
to make up what is lacking
كەم - كۈتىسىز. سۈپ [kəm—kütisiz]
complete, whole, perfect:
كەملەـ كەملىمەك. 1. پ [kəmlimək]
to be too little, too short:
بۇ رەخت چاپان تىكىشكە

to become poor
كەمبەغەللىك. ئى [kəmbəɵəllik]
poverty, indigence
ئۇ كەمبەغەللىكتە كۈن كەـ چۈردى.
He lived in poverty.
كەمپۈت. ئى [kəmpüt]
sweets, candy:
مەن بىر كىلو كەمپۈت ئالدىم.
I bought a kilo of sweets.
كەمتەر. سۈپ [kəmtər]
humble, modest
كەمتەرانە. رەۋ [kəmtəra:nə]
modestly
كەمتەرلىك. ئى [kəmtərlik]
modesty, humility:
كەمتەرلىك كىشىنى ئالغا باستۇرىدۇ.
Humble people will be promoted.
كەمتەرىن. سۈپ [kəmtərin]
humble, modest
كەمتۈك. سۈپ [kəmtük]
cracked, broken, imperfect
كەمچەت. ئى [kəmqət]
a sea otter:
كەمچەت ياقىلىق جۇۋا
a coat with sea otter lining
كەمچىل. سۈپ [kəmqil]
scarce, short of:

يبرىم مېتر كەملەيدۇ.
This cloth is half a matre too short for a coat.
چەت ئەلگە چىقىش ئۈچۈن ئۇنىڭ پۇلى كەملەپ قالدى.
He lacks the money to go abroad.

كەملىمەك 2. پ [kəmlimək]
to measure:
بۇغداينى كەملىمەك
to measure the size of the wheat

كەملىك. ئى [kəmlik]
shortage, absence:
ئۇنىڭ كەملىكى سېزىلمىدى.
His absence was not noticed.
كەملىك قىلماق
to lack, be short of

كەنت. ئى [kənt]
village, hamlet

كەنجى. سۈپ [kənji]
youngest sibling; lateripening:
بۇ مېنىڭ كەنجى بالام.
This is my youngest child.
كەنجى قوناق
late— ripening corn

كەھرىۋا. ئى [kəhriwa:]
amber

كەيپ. ئى [kəyp]
mood, temperament:
خۇش كەيپ
a happy mood
كەيپى چاغ
having a good temperament

كەيپسىز. سۈپ؛ رەۋ [kəypsiz]
depressed, moody:
كەيپسىز ئولتۇرماق
to be seated, looking depressed

كەيپسىزلەنمەك. پ [kəypsizlənmək]
to be moody, depressed

كەيپلىك. سۈپ [kəyplik]
lively, invigorating:
كەيپلىك ئىچىملىك
an invigorating drink

كەيپىيات. ئى [kəypiyat]
atmosphere, mood:
سۆھبەت دوستانە كەيپىياتتا ئۆتتى.
The talks were held in a friendly mood.

كەين. رەۋ [kəyn]
back, behind:
ئۇ ئۆينىڭ كەينىدە ئولتۇرۇۋاتىدۇ.
He's sitting behind he house.
چوتكا ئىشكىنىڭ كەينىدە.
The brush is behind the door.

كەينىچە رەۋ [kəyniqə]
back, backwards

كەينىچە ماڭماق
to walk backwards:
ئۇ خوش دەپ، كەينىچە مەڭمەي ئۆيدىن چىقىپ كەتتى.
He said goodbye and backed out of the house.
كەينى كەينىدىن. رەۋ [käyni—käynidin]
one after another; in succession
كراخمال. ئى [krahmal]
starch
كران. ئى [kran]
a crane, lifting machine
كرېدىت. ئى [kredit]
credit
كرېست. ئى [krest]
cross, crucifix:
قىزىل كرېست
the Red Cross
كرېستقا مىخلاپ قويماق
to crucify
كرىزىس. ئى [krizis]
a crisis, dangerous situation
كرىستال. ئى [kristal]
crystal
كلاسسىفىكاتسىيە. ئى [klassifikatsiyə]
classification, taxonomy
كلاسسىك. سۈپ [klassik]
classical:
كلاسسىك مۇزىكا
classical music
كلاسسىك ئەدەبىيات
classical literature
كوپتا. ئى [kopta]
blouse
كوپىراتسىيە. ئى [kopiratsiyə]
co—operation
كوپىراتسىيىلەش - كوپىراتسىيىلەشمەك. پ [kopiratsiyiləxmək]
toco—operate
كوت-كوت. سۈپ [kot—kot]
talkative, garrulous
كوتۇلدا-كوتۇلدىماق. پ [kotuldimak]
to chatter, gossip
كوچا. ئى [ko:qa]
street, road:
تار كوچا
a narrow street
تۆت كوچا
a crossroad
كوچا تىلى
street language, slang
كوچا خەۋەرلىرى
rumours, gossip
بۇ پەقەت كوچا خەۋەرلىرىدىنلا ئىبارەت.
That's only rumours.
كوچىلا-كوچىلىماق. پ [ko:qilimak]

a cigarette:

كوروپكا 2. ئى [korupka]
a cardboard box

كوزا. ئى [ko:za]
an earthenware jar

كوزچى. ئى [ko:ziqi]
a jar maker

كوزىر. ئى [ko:zir]
king (in a pack of cards)

كوس. ئى [kos]
slanting, tilted, crooked

كوسا. ئى [kosa]
an adult man without a beard

كوفى. ئى [kofi]
coffee

كوفىخانا. ئى
coffee bar

كوكائىن. ئى [kokain]
cocaine

كوكولا. ئى [kokola]
a short pigtail

كوكۇس. ئى [kokus]
coke

كوكۇس مېيى. ئى [kokus]
tar

كولا-كولىماق. پ [kolimak]
to dig, excavate

ئۆزىگە ئۆزى ئورا كولىماق
to dig one's own grave

ئۇلار قۇدۇق كولاۋاتىدۇ.
The are digging a well.

to poke, stoke, annoy:

ئوتنى كوچىلىساڭ ئۆچەر،
قوشناڭنى كوچىلىساڭ كۆچەر.
Poke a fire and it will die out, annoy your neighbour and he'll move.

كوچىلاش-كوچىلاشماق. پ [ko:qilaxmaq]
to poke, stoke; annoy

كور. سۈپ [kor]
blind:

كور ئادەم
a blind man

كورا. ئى
a double—handled cooking pot

كورپۈس. م، ئى [korpus]
a measure word for buildings:

ئۈچ كورپۈس ئۆي
three houses:

كوررېكتور. ئى [korrektor]
editor, proof—reader

كور-كور. تەق [kor—kor]
the sound of water dripping

كوركىرىما. ئى [korkirima]
a (drop of water)

كورلۇق. ئى [korluq]
blindness, sightlessness

كورۇپكا 1. ئى [korupka]
measure word for a cigarette:

بىر كوروپكا تاماكا

كولان-كولانماق. پ [ko:lanmaq] to be dug, excavated

كولخوز. ئى [kolhoz] a collective farm

كولخوزلاش-كولخوزلاشماق. پ [kolhozlaxmaq] to collectivize

كولدۇر-كولدۇر. تەق [koldur—koldur] a clanging, ringing sound

كولدۇرلا-كولدۇرلىماق. پ [koldurlimaq] to make a clanging sound; be teased

كولدۇرلات-كولدۇرلاتماق. پ [koldurlatmaq] to tease, play pranks:

كىشىنى كولدۇرلاتماق to play a hoax on someone

كوللېكتىپ. سۈپ [kollektip] collective:

كوللېكتىپ ئىگىلىك collective ownership

كوللېكتىپلاش-كوللېكتىپلاشماق. پ [kollektiplaxmaq] to collectivize

كوللېكتىۋىزم. ئى [kollektiwizm] collectivism

كوماندا. ئى [komanda] team, side:

توپ كوماندىسى a sports team

ئەرلەر ۋالىبول كوماندىسى the men's volleyball team

كوماندىر. ئى [komandir] commander

كومپارتىيە. ئى [kompartiyə] the communist party

كومپاس. ئى [kompas] compass

كومپوزىتور. ئى [kompozitor] a musical composer

كومشار. ئى [komxar] mouth (esp, of animals):

كالىنىڭ كومشىرى a cow's mouth

كومشايماق. پ [komxaymaq] to curl one's lip (eg. in contempt)

كوممۇنىزم. ئى [kommunizm] communism

كوممۇنىست. ئى [kommunist] a communist

كوممۇنىستىك. سۈپ [kommunistik] communist:

كوممۇنىستىك پارتىيە the communist party

كومېدىيە. ئى [komediyə]
a comedy, a comic play

كومىتېت. ئى [komitet]
a committee

كومىسسار. ئى [komissar]
a commissar

كونا. سۈپ [ko:na]
ancient, old:
كونا پەلتو
an old coat
كونا نۇسخا
old—fashioned
كونا دوست
an old friend
كوننى تاشلاپ يېڭىنى قوبۇل قىلماق
to discard the old and accept the new

كونار-كونارماق. پ [konarmaq]
to become old, decrepit:
كونىراپ كەتكەن
worn—out
بۇ ئاياغلار كونىراپ كېتىپتۇ.
These shoes are worn out.

كونارت-كونارتماق. پ [ko:nartmaq]
to (cause to) wear out:
ئۇ ئاياغنى كونىرتىۋېتىپتۇ.
He's worn those shoes out.

كونتاكت. ئى [kontakt]
contack

كونترول. ئى [kontrol]
control

كونترول قىلماق. پ
to control

كونتېكست. ئى [kontekist]
context

كوندۇكتور. ئى [konduktor]
a train conductor

كونسپېك. ئى [konspik]
a course book

كونسۇل. ئى [konsul]
a consul:
باش كونسۇل
an ambassador

كونسۇلتاتسىيە. ئى [konsultatsiyə]
a consultation

كونسۇلخانا. ئى [konsulhana]
a consulate, embassy

كونسېرت. ئى [konsert]
a concert, performance
كونسېرت قويماق
to put on a performance

كونسېرۋا. ئى [konserwa:]
conserved (tinned) food:
بېلىق كونسېرۋاسى
tinned fish, canned fish

كونسېرۋاتىپ. سۈپ [konserwa:tip]
conservative

كونكرېت. سۈپ [kon'kret]

do?

ئوقۇشنىڭ كويىغا چۈشمەك

to plan to study

كويزا. ئى [koyza]

chopsticks

كۇب. سۇپ [kub]

cubic, cubed:

كۇب مېتر

a cubic metre

كۇپايە. رەۋ [kupa:yə]

enough, sufficient:

ساڭا مۇشۇ كۇپايە.

That's enough for you.

بىر ئېغىز سۆز كۇپايە.

A single word is sufficient.

كۇپايىلەنـكۇپايىلەنمەك. پ

[kupa:yilənmək]

to feel satisfied, content

كۇپپار. ئى [kuppar]

infidels, unbelievers, atheists

كۇپلېت. ئى [kuplet]

a (rhyming) couplet

كۇپۇر. رەۋ [kupur]

blasphemously:

كۇپۇر سۆزلىمەك

to speak blasphemously

كۇپۇرلۇق. ئى [kupurluk]

blashphemy

كۇتۇپخانا. ئى [kutuphana]

library

كۇتۇلدا-كۇتۇلدىماق. پ

[kutuldimak]

concrete, specific:

كونكرېت ئەھۋال

an actual situation

كونكرېت قىلىپ ئېيتقاندا...

to be specific...

كونكرېتلاشتۇر-كونكرېتلاشـتۇرماق. پ

[kon'kretlaxturmak]

to concretize, make specific:

مەسىلىنى كونكرېتلاشتۇرماق

to specify the problem

كونۋېرت. ئى [konwert]

envelope:

خەتنى كونۋېرتقا سالماق

to put a latter in an envelope

كونىچە. رەۋ [ko:niqə]

old—style, old fashioned:

كونىچە مەكتەپ

an old — fasshioned school

كونىچە ئىشلىمەك

to do things in the old way

كونىلىق. ئى

old ways, old ideas:

كونىلىقنى تاشلىماق

to do away with old wa'ys

كوۋا. ئى [kowa]

a hammer

كوي. ئى [koy]

intention, idea, plan:

سەن نېمە كويدا؟

What are you intending to

a measure word:
لاینی کۆمىلاچ قىلماق
to form mud into lumps
بىر کۆمىلاچ دورا
a pellet of medicine
کۆمىلاچلا-کۆمىلاچلىماق. پ [kumilaqlimak]
to form into balls
کۆنۈپکا. ئى [kunupka]
a drawing pin
کۆپ. سۈپ [kop]
many, much, a lot:
کۆپ رەھمەت.
Many thanks
کۆپ بالىلىق ئانا
a mother with many children
بىزنىڭ دوستلىرىمىز کۆپ.
We have many friends.
مەن ئۇنىڭ ئۆيىگە کۆپ بارىمەن.
I go to his home often.
کۆپ کىشىلەر کۆمۈر ئوچاق ئىشلىتىدۇ.
Most people use coal cookers.
کۆپ ساندىكى ئوقۇغۇچىلار ئۇرۇمچىلىك.
The majority of the students are from Urumqi.
کۆپ ئۇچرايدىغان
common, customary
to whisper, murmur
کۆرس. ئى [kurs]
a course of study:
كەچلىك کۆرس
a night course
کۆرس ئاچماق
to open, run a course
کۆس-کۆس. تەق [kus—kus]
the sound of whispering, hissing
کۆسۈلدا-کۆسۈلدىماق. پ [kusuldimak]
to whisper; hiss
کۆسۈلداش-کۆسۈلداشماق. پ [kusuldaxmak]
to whisper to each other
کۆکۈم. ئى [kukum]
powder, dust
کۆکۈم-تالقان. رەۋ [kukum—talkan]
powder, dust:
کۆکۈم-تالقان بولماق
to be crushed into powder
کۆلا. ئى [kula]
straw rope; a type of hat
کۆلۈب. ئى [kulub]
a social club
کۆلۈچ. ئى [kuluq]
spanner, wrench, pliers
کۆمىلاچ. ئى؛ م [kumilaq]
a round shape, ball, pellet;

تۆگە شىنجاڭدا كۆپ ئۇچرايدىغان ھايۋان.
Camels are common in Xinjiang.

كۆپ دېگەندە
at the most

كۆپ بوغۇملۇق سۆز
a polysyllabic word

كۆپ-كۆپمەك. پ [kepmək]
to rise (of yeast); to swell, bloat

كۆپەي-كۆپەيمەك. پ [kepəymək]
to increase; reproduce:

مۆشۈك ئېيىق ئاستا كۆپەيدۇ.
Pandas reproduce slowly.

كۆپەيت-كۆپەيتمەك. پ [kepəytmək]
to (cause to) increase, multiply:

بەشنى ئىككىگە كۆپەيتسە ئون بولىدۇ.
Five multiplied byt wo equals ten.

كۆپەيتكۈچى. ئى [kepəytküqi]
a multiplier

كۆپەيتمە. ئى [kepəytmə]
the product of a multiplication

كۆپەيتىش. ئى [kepəytix]
multiplication:

كۆپەيتىش بەلگىسى
multiplication sign

كۆپەيتىش جەدۋىلى
multiplication table

كۆپەيگۈچى. ئى [kepəygüqi]
a multiplicand

كۆپتۈر-كۆپتۈرمەك. پ [keptürmək]
to exaggerate:

مەسىلىنى كۆپتۈرمەك
to ecaggerate a problem

نەتىجىلەرنى كۆپتۈرۈپ كۆرسەتمەسلىك كېرەك.
Don't exaggerate the results.

كۆپتۈرمە. سۈپ [keptürmə]
exaggerated, bombastic:

كۆپتۈرمە گەپ
exaggerated talk

كۆپتىن كۆپ. سۈپ [keptinkep]
very many, a great number

كۆپچىلىك. سۈپ [kepqilik]
most people, the majority:

كۆپچىلىك كىشىلەر
most people

كۆپچىلىكنىڭ ئۈمىدى
the hope of most people

كۆپلەپ. رەۋ [keplәp]
very many, a lot

كۆپلۈك. ئى؛ سۈپ [keplük]
a great number; plural:

كوچىدا ئادەملەرنىڭ كۆپلۈ-

to lift, raise, carry:
بايراق كۆتۈرمەك
to raise the flag
مەن چامادانىنى كۆتۈرەلمەيمەن.
I can't lift the suitcase.
بىلىكىڭىزنى كۆتۈرۈڭ.
Raise your arm.
قورققان ئاۋۋال مۇشت كۆ-
تۈرەر.
The coward is the first to raise his fist.
كۆتۈر قاسقىنىڭنى!
Get out of here!

كۆتۈرە. ئى [kotürə]
contract work

كۆتۈرە ئالماق. پ
to take financial respon—sibility
for

كۆتۈرەڭگۇ. سۈپ [kotürəŋgü]
high—spirited, high (of a voice):
كۆتۈرەڭگۇ روھلۇق
vigorous, dynamic (personality)
كۆتۈرەڭگۇ ئاۋاز
a high voice:

كۆتۈرەم. سۈپ [kotürəm]
weak and feeble:
كۆتۈرەم موزاي
a weak calf

كىشىنىڭ ماڭغىلى بولمايدۇ.
It's hard to go out, there are so many people in the streets.
كۆپلۈك ئىسىم
a plural noun

كۆپۈك. ئى [köpük]
foam, froth:
سۇنىڭ كۆپۈكى
water foam

كۆپۈكلەش-كۆپۈكلەشمەك. پ [köpükləxmək]
to foam, lather

كۆپۈكلۈك. سۈپ [köpüklük]
foamy, frothy

كۆت 1. ئى [köt]
a buttock

كۆت 2. ئى [kot]
a male prostitute; abusive term

كۆتەك. ئى [kotək]
a stump:
دەرەخنىڭ كۆتىكى
the stump of a tree

كۆتمەك. سۈپ [kotək]
bald, hairless:
قۇيرۇقى كۆتمەك ئات
a horse with a hairless tail
كۆتمەك ساقال
a short beard

كۆتۈر-كۆتۈرمەك. پ [kotürmək]

house.

كۆچەت. ئى [kɵqət]
sapling, young tree:
كۆچەت تىكمەك
to plant saplings

كۆچەتلىك. ئى [kɵqətlik]
a field of saplings

كۆچمە. سۈپ [kɵqmə]
mobile, shifting
كۆچمە كۈتۈپخانا
a mobile library
كۆچمە قۇم
shifting sand
كۆچمە مەنە
the figurative sense of a word

كۆچمەن. ئى [kɵqmən]
a nomad

كۆچۈر-كۆچۈرمەك. پ
[kɵqürmək]
to move; copy:
ئۆي كۆچۈرمەك
to move house
ئۇ تۇرسۇننىڭ تاپشۇرۇقىنى كۆچۈردى.
He copied Tursun's hom e work.

كۆچۈرگۈچى. ئى
[kɵqürgüqi]
a person who transcribes

كۆچۈرمە. سۈپ [kɵqürmə]
copied, reported:

كۆتۈرت-كۆتۈرتمەك. پ
[kɵtürtmək]
to have something lifted, raised

كۆتۈرمە. سۈپ [kɵtürmə]
raised, lifted:
كۆتۈرمە يول
a raised road

كۆتۈرۈش-كۆتۈرۈشمەك. پ
[kɵtürüxmək]
to raise, lift up

كۆتۈرۈل-كۆتۈرۈلمەك. پ
[kɵtürülmək]
to be raised up; take off:
ئايروپىلان كۆتۈرۈلدى.
The plane took off.
ئايروپىلان قاچان كۆتۈرۈلىدۇ؟
When does the plane take off?
شامال يەنە كۆتۈرۈلدى.
The wind has got up again.
تېمپېراتۇرا كۆتۈرۈلدى.
It's getting warmer.

كۆچ. ئى [koq]
a migrant shepherd

كۆچ-كۆچمەك. پ [kɵqmək]
to migrate, emigrate, move house:
قۇشلار كۆچىدۇ.
Brids migrate.
يېڭى ئۆيگە كۆچۈپ كىردۇق.
We've moved to a new

يىغىن خاتىرىسىنىڭ
كۆچۈرمىسى
the transcript of a meeting
كۆچۈرمە گەپ
reported speech
كۆچۈرمىچى. ئى
[koqürmiqi]
a transcriber; plagiarist
كۆر-كۆرمەك. پ [kormək]
to see, read, watch, consider:
كىتاب كۆرمەك
to read a book
كىنو كۆرەيلى.
Let's watch a film.
مەن ئۇنى كۆرەلمىدىم.
I didn't see him.
مەن تېلېۋىزور كۆرۈۋاتىمەن.
I'm watching television.
ئۇ سېنى ئۆز ئوغلىدەك
كۆرۈۋاتىدۇ.
He considers you like a son.
قىممەت كۆرمەك
to consider something to be valuable
كۆرۈش قۇۋۋىتى
eyesight
مېنىڭ كۆرۈش قۇۋۋىتىم
ناھايىتى ياخشى.
My eyesight is excellent.
كۆرە. تىر [kərə]
rather than, better than:

بىكار تۇرغاندىن كۆرە، ئىشلەپ
تۇرغان ياخشى.
Better to work than stand around doing nothing.
كۆرەك. ئى [kərək]
performance, competition; parade
ئەدەبىيات-سەنئەت كۆرىكى
an arts festival
قوشۇنلارنى كۆرەكتىن
ئۆتكۈزمەك
to hold a military parade
كۆرەڭ. سۈپ [kərəŋ]
complacent, proud
كۆرەڭلە-كۆرەڭلىمەك. پ
[kərəŋlimək]
to be complacent, peroud
كۆرەڭلىك. ئى [kə:rəŋlik]
complacency, pride
كۆرەلمەس. سۈپ [kərəlməs]
envious, jealous
كۆرەلمەسلىك. ئى
[kərəlməslik]
envy, jealousy
كۆرپە. ئى [kərpə]
mattress, cushion
كۆرسەت-كۆرسەتمەك. پ
[kərsətmək]
to show, demonstrate, point to
قول بىلەن كۆرسەتمەك
to point out by hand

instructions (eg. for using a machine):

پارتىيىنىڭ كۆرسەتمىسى

party directives

كۆرسەتمىلىك. سۈپ [kərsətmilik]

audio— visual:

كۆرسەتمىلىك ئوقۇتۇش قوراللىرى

audio—visual teaching aids

كۆرسىتىش-كۆرسىتىشمەك. پ [kərsitixmək]

to indicate, denote

كۆرسىتىش ئالماش. ئى

a demonstrative pronoun

كۆرسىتىل-كۆرسىتىلمەك. پ [kərsitilmək]

to be appointed:

ئۇ مۇدىرلىققا كۆرسىتىلدى.

He was appointed principal.

كۆرك. ئى [kərk]

beauty, brilliance:

تىلنىڭ كۆركى ماقال، ئەرنىڭ كۆركى ساقال.

As proverbs enhance speech, so a beard enhances a man's appearance.

كۆركەم. سۈپ [kərkəm]

beautiful, lovely, magnificent:

كۆركەم شەھەر

a magnificent city

كۆركەم يېگىت

يول كۆرسەتمەك

to show someone the way

ھېيتكارغا بارىدىغان يولنى كۆرسىتىپ بېرەمسىز؟

Cay you show me the way to Heytkar?

سىز ئاكىڭىزنىڭ رەسىمىنى ماڭا كۆرسىتىپ بەرسىڭىز؟

Can you show me a picture of your brother?

كومپاس يىڭنىسى جەنۇبنى كۆرسىتىپ تۇرىدۇ.

The compass meedle is pointing south.

لەغمەننى قانداق ئېتىدىغانلىقىنى كۆرسىتىپ قويسىڭىز.

Please show us how to make noodles.

ئۆزىنى بىلەرمەن قىلىپ كۆرسەتمەك

to pretend to be know—ledgeable

كۆرسەتكۈچ. ئى [kərsətküq]

pointer, sign, index

ئىشلەپچىقىرىش كۆرسەتكۈچى

a production target

يول كۆرسەتكۈچى

a road sign

كۆرسەتكۈچ بارماق. ئى

the index finger

كۆرسەتمە. ئى [kərsətmə]

a handsome youth

كۆركەملەشـ كۆركەملەشمەك. پ [kərkəmləxmək]

to be beaututiful, magnificent:

شەھرىمىز بارغانسېرى كۆركەملەشمەكتە.

Our city is getting progressively more beautiful.

كۆركەملىك. ئى [kərkəmlik]

beauty, splendour

كۆرگەزمە. ئى [kərgəzmə]

an exhibition:

فوتو سۈرەتلەر كۆرگەزمىسى

a photo exhibition

كۆرگەزمە قىلماق. پ

to exhibition

كۆرگەزمىخانا. ئى [kərgəzmihana]

an exhibition hall, gallery:

سەنئەت كۆرگەزمىخانىسى

an art gallery:

كۆرگۈچى. ئى [kərgüqi]

spectator:

كۆرگۈچىلەر

audience, spectators

كۆرۈشـ كۆرۈشمەك. پ [kərüxmək]

to see, meet each other

كۆپچىلىك كۆرگەزمە كـۆرۈشتى.

Most people saw the exhibition.

بىز دائىم كۆرۈشۈپ تۇرىمىز.

We're always seeing each other.

كۆرۈمسىز. سۈپ [kərümsiz]

ugly, unsightly:

كۆرۈمسىز ئادەم

an ugly man

كۆرۈنـ كۆرۈنمەك. پ [kərünmək]

to be visible, to seem

تاغ مۇشۇ يەردىن كۆرۈنىدۇ.

The mountain is visible from here.

ئۇ ناھايىتى دوستانە كۆرۈنىدۇ.

He seems very friendly.

ئۇ دوختۇرغا كۆرۈنگىلى كەتتى.

He went to see the doctor.

كۆرۈنەرلىك. سۈپ [kərünərlik]

visible:

ئىلان كۆرۈنەرلىك جايغا چاپلانغانىدى.

The notice was posted in an eye—catching spot.

كۆرۈنۈش. ئى [kərünüx]

appearance, sight:

بىنانىڭ تاشقى كۆرۈنۈشى

the outward appearance of the building

ئۇ قورقۇنچلۇق كۆرۈنۈش ئىكەن.

It was a terrible sight.

كۆز. ئى [køz]
eye:
كۆز يېشى
tears
سىزنىڭ كۆز ئالدىڭىزدا
in front of your eyes
سەن كۆزۈڭنى ئاچ.
Open your eyes.
كۆزدىن نېرى، كۆڭۈلدىن نېرى.
Out of sight, out of mind.
كۆزۈڭگە قاراپ ماڭ.
Mind where you're going.
ئۇيگە كىرىش بىلەنلا ئۇنىڭ كۆزى جۇرنىدىكى كىتابلارغا چۈشتى.
As soon as he entered the house his eyes fell on the books on the table.
ئۇنىڭ كەلمەيدىغانلىقىغا كۆزۈم يەتكەن.
I could have told you he wasn't going to come.
كۆز قاراش
opinion, viewpoint
كۆز قارىشىنى ئۆزگەرتمەك
to change one's opinion
كۆز قارچۇقى.
pupil of the eye
كۆزدە تۇتماق
to refer to, denote
كۆز تەگمەك
to come under the influence of the evil eye
كۆزى تۆت بولماق
to be eager, excited
كۆزەتـكۆزەتمەك. پ [køzətmək]
to watch, observe:
ۋەزىيەتنى كۆزەتمەك
to keep an eye on a situation
قۇياشنىڭ كۆتۈرۈلۈشىنى كۆزەتمەك
to watch the sun rise
كۆزەتچى. ئى [køzətqi]
an inspector, investigator
كۆزەتچىلىك. ئى[køzətqilik]
patrolling, inspecting:
كۆزەتچىلىك قىلماق
to patrol, inspect
كۆزەتكۈچى. ئى [køzətküqi]
a spectator, observer
كۆزەينەك. ئى [køzəynək]
glasses:
كۆزەينەك تاقماق
to wear glasses
سىز كۆزەينەك تاماقسىز؟
Do you wear glasses?
كۆز-قۇلاق. ئى [køz—kulak]
eyes and ears:
كۆز-قۇلاق بولماق
to keep a watchful eye on
بالىلىرىمغا كۆز-قۇلاق بولۇپ

تۇرغىن.
Keep an eye on my children.

كۆزلە-كۆزلىمەك. پ [közlimək]
to pursue, seek for:
بىرەر مەقسەتنى كۆزلىمەك
to pursue an objective
مۇۋاپىق بىر ئۆينى كۆزلىمەك
to look for a suitable house

كۆزنەك. ئى [köznək]
hole, slit

كۆسەي. ئى [kösəy]
poker (for a fire):
كۆسەي ئۇزۇن بولسا، قول كۆيمەس.
If you have a long poker you won't burn your hand.

كۆشە-كۆشىمەك. پ [köximək]
to chew the cud

كۆشىگۈچى. ئى [köxigüqi]
an animal that chews the cud

كۆك 1. سۈپ [kök]
blue; bluish—green:
كۆك كۆز
blue eyes

كۆك 2. ئى [kök]
the sky, the heavens
بۇركۇت كۆكتە پەرۋاز قىلماقتا.
An eagle was hovering in the sky.

كۆك 3. ئى [kök]
grass, hay:
قويلار كۆككە تويدى.
The sheep ate their fill of grass.

كۆكەر-كۆكەرمەك. پ [kökərmək]
to turn blue or green:
دەل-دەرەخلەر كۆكەرمەك.
to sprout (of trees)

كۆكەرمە. سۈپ [kökərmə]
see below:
كۆكەرمە ئادەم
a rascal

كۆكتات. ئى [köktat]
raw vegetables:
كۆكتات بازىرى
a vegetable market
كۆكتات يېيىشلىك بولىدۇ.
Vegetables are good to eat.

كۆكتاتچى. ئى [köktatqi]
a grocer

كۆكچاي. ئى [kökqay]
green tea

كۆكرەك. ئى [kökrək]
chest, breast

كۆكس. ئى [köks]
chest, breast

كۆكلە-كۆكلىمەك. پ [köklimək]
to turn green, sprout:
دەل-دەرەخلەر كۆكلىدى.

بۇ ئىشنى قىلىشقا كۆڭلۈم تارتمايدۇ.
I don't want to do that.

كۆڭۈل تىنماق. پ
to feel at ease:
سەن كەلگەندىن كېيىن كۆڭلۈم تىندى.
I felt happy once you'd arrived.

كۆڭۈل قويماق. پ
to do something diligently:
كۆڭۈل قويۇپ ئوقۇغىنىڭ.
Study hard.

كۆڭۈلچەك. سۈپ [køŋülqək]
kind—hearted, warm—hearted

كۆڭۈلسىز. سۈپ [køŋülsiz]
heartless, cruel

كۆڭۈللۈك. سۈپ [køŋüllük]
happy, festive:
كۆڭۈللۈك كۈنلەر
happy days

كۆل. ئى [køl]
lake, pool:
سايرام كۆلى
Sayram Lake
سۇ ئوزۇش كۆلى
a swimming pool

كۆلەڭگە. ئى [kələŋgə]
shadow:
ئادەم كۆلەڭگىسى
a person's shadow:
The trees have sprouted.

كۆكلەم. ئى [kokləm]
spring

كۆكنار. ئى [køknar]
opium poppy

كۆكنارچى. ئى [køknarqi]
a poppy grower

كۆكۈيۇن. ئى [køküyün]
a gadfly

كۆكيوتەل. ئى [kokyətəl]
whooping cough

كۆڭلەك. ئى [køŋlək]
a skirt, shirt

كۆڭۈل. ئى [køŋül]
heart, soul:
كۆڭلى يۇمشاق
soft—hearted
ئۇنىڭ كۆڭلى ئاق.
He's very honest.
كۆڭۈل ئازادە بولماق
to feel at ease, happy
كۆڭلۈڭگە كەلمىسە، ساڭا بىر گەپىم بار ئىدى.
If you don't mind, I have something I wanted to tell you.
كۆڭۈل يېرىم بولماق
to be unhappy, sad

كۆڭۈل بۆلمەك. پ
to feel concerned, care about

كۆڭۈل تارتماق. پ
to enjoy doing something

The shops are loaded with goods.

كۆن. ئى [kon]
tanned leather:
كۆن ئۆتۈك
leather boots

كۆنـكۆنمەك. پ [konmək]
to agree; be accustomed to:
ئۇ پىكرىمگە كۆندى.
He agreed with me.
سىز ئىسسىق ھاۋاغا كۆنەلىدىڭىزمۇ؟
Are you accustomed to hot weather?
ئۇ يېزا تۇرمۇشىغا كۆنۈپ قالدى.
He's got accustomed to country life.
سىز بۇ تاماققا كۆنەلىدىڭىزمۇ؟
Are you used the food?
ھەئە، مەن ھازىر كۆنۈپ قالدىم.
Yes, I'm used to it now.

كۆنەك. ئى [kənək]
honeycomb

كۆنچى. ئى [kənqi]
a leather tanner

كۆنچىلىك. ئى [kənqilik]
tanning hides

كۆندۈرـكۆندۈرمەك. پ [kəndürmək]
to persuade, convince; tame:

كۆلەم. ئى [koləm]
scale, scope; area:
يەر كۆلىمى
land area

كۆلەملىك. سۈپ [koləmlik]
scale, scope:
كەڭ كۆلەملىك ھەرىكەت
a large scale movement

كۆلچەك. ئى [kolqək]
a small pool

كۆمـكۆمەك. پ [kəmmək]
to bury, cover up:
جەسەتنى كۆمەك
to bury a corpse

كۆمۈر. ئى [kəmür]
coal:
كۆمۈر كانى
a coal mine

كۆمۈرـكۆمۈرمەك. پ [kəmürmək]
to turn over, turn upside down

كۆمۈرچى. ئى [kəmürqi]
a coal miner

كۆمۈلـكۆمۈلمەك. پ [kəmülmək]
to be buried, covered in:
يول قارغا كۆمۈلۈپ كەتتى.
The road was covered in snow.
ماگىزىنلار مالغا كۆمۈلۈپ كەتتى.

The food is burnt.

كۆيدۈر-كۆيدۈرمەك. پ

[køydürmək]

to burn, light a fire:

بارمىقىمنى كۆيدۈرۈۋالدىم.

I burnt my finger.

قەغەز كۆيدۈرمەك

to burn paper

كۆيدۈرگۈچ بومبا. ئى

[køydürgüq bomba]

an incendiary bomb

كۆيۈپ - پىشىپ. پ

[køyüp—pixip]

enthusiastically:

كۆيۈپ - پىشىپ ئىشلىمەك

to work hard

كۆيۈك. ئى [køyük]

a burn; love:

كۆيۈك قاپارتمىسى

a burn blister

كۆيۈك ئوتى

the fire of love

كۆيۈك نان

burnt bread

كۆيۈمچان. سۈپ

[køyümqan]

kind, considerate

كۆيۈمسىز. سۈپ

[køyümsiz]

unkind, inconsiderate

كۆيۈنـ-كۆيۈنمەك. پ

[køyünmək]

مەن ئۇنى كۆندۈرەلمىدىم.

I couldn't convince him.

ئاتنى هارۋىغا كۆندۈرمەك

to get a horse used to a cart

تىلنى كۆندۈرمەك

to practise speaking

كۆندۈرۈل-كۆندۈرۈلمەك. پ

[køndürülmək]

to be convinced; tamed:

كۆندۈرۈلگەن قۇش

a tame bird

كۆنۈك. سۈپ [konük]

tame, docile:

كۆنۈك ئات

a docile horse

كۆنۈك-كۆنۈكمەك. پ

[kønükmək]

to be acustomed to;tame

كۆنۈكمە. ئى [kønükmə]

academic text—book exercises

كۆۋرۈك. ئى [kowrük]

bridge:

كۆۋرۈكتىن ئۆتۈڭ.

Go over the bridge.

كۆيـ-كۆيمەك. پ [køymək]

to catch fire, burn:

كۆيۈپ كۈل بولماق

to be burnt to ashes

ئىشخانا كۆيۈپ كەتتى.

The office was burnt down.

تاماق كۆيۈپ كەتتى.

caring, looking after
كۈتۈنۈش-كۈتۈنمەك. پ
[kütünmək]
to take care of oneself
كۈجە. ئ [küjə]
incense
كۈچ. ئ [küq]
power, strength:
ھەربىي كۈچ
military power
ئات كۈچى
horse power
دورىنىڭ كۈچى
the potency of a medicine
بىلىم كۈچ دېمەكتۇر.
Knowledge is power.
ئۆز كۈچىگە تايىنىپ ئىش كۆرمەك
to rely on one's own strength
بۇنى كۆتۈرۈشكە كۈچۈم يەتمەيدۇ.
I haven't the strength to lift this.
كۈچ بەرمەك
to exert oneself; to be strong
كۈچە-كۈچىمەك. پ
[küqimək]
to strive, use one's strength:
كۈچەپ ئىشلىمەك
to work hard

to be caring, to love
كۆيۈنۈپ سۆزلىمەك. پ
to speak carin gly
كۈپ. ئ [küp]
jar, jug
كۈپكۈندۈز. رەۋ
[küpkündüz]
bright daylight
كۈت-كۈتمەك. پ [kütmək]
to wait for, expect, look after:
بىر دوستۇمنى كۈتۈپ تۇرۇپمەن.
I'm waiting for a friend.
كۈتۈش ئۆيى.
a waiting room
ئىشنىڭ مۇنداق بولۇشىنى كۈتمىگەن ئىدىم.
I didn't expect things to turn out like that.
كۈتكۈچى. ئ [kütküqi]
a waiter, attendant
كۈتۈل-كۈتۈلمەك. پ
[kütülmək]
to entertain, look after:
مېھمانلار ياخشى كۈتۈلدى.
The guests were well entertained.
سىزنى ياخشى كۈتەلمىدۇق!
We haven't entertained you well!
كۈتۈم. ئ [kütüm]

[küqsizlənmək]
to be weak, feeble
كۈچسىزلىك. ئى [küqsizlik]
weakness, feebleness
كۈچ-قۇۋۋەت. ئى
[küq—kuwwət]
power, strength
كۈچلەنـكۈچلەنمەك. پ
[küqlənmək]
to become strong:
ۋەتىنىمىز بارغانسېرى
كۈچلەنمەكتە.
Our country is getting
stronger all the time.
كۈچلۈك. سۈپ [küqlük]
powerful, strong, tough:
كۈچلۈك زەربە
a powerful blow
كۈچلۈك دۆلەت
a powerful country
كۈچلۈك تاماق
nutritious food
كۈچلۈك شامال
a strong wind
كۈچۈك. ئى [küqük]
a puppy, cub:
ئىتنىڭ كۈچۈكى
a puppy
بۆرىنىڭ كۈچۈكى
a wolf cub
كۈچۈكلە-كۈچۈكلىمەك. پ
[küqüklimək]

كۈچەنـكۈچەنمەك. پ
[küqənmək]
to use one's strength, strive,
struggle
يەردىن كۈچىنىپ قوپماق.
to struggle to one's feet
كۈچەيـكۈچەيمەك. پ
[küqəymək]
to become stronger
شامال بارغانسېرى كۈچەيـ
مەكتە.
The wind is getting stronger.
دۆلىتىمىز كۈچەيمەكتە.
Our country is becoming
strong.
كۈچەيتـكۈچەيتمەك. پ
[küqəytmək]
to strengthen:
رەھبەرلىكنى كۈچەيتمەك
to strengthen the leadership
ئىنتىزامنى كۈچەيتمەك
to improve discipline
كۈچەيتكۈچ. ئى
[küqəytküq]
a stabiliser, strengthener
كۈچسىز. سۈپ [küqsiz]
weak, feeble:
كۈچسىز توك
a low voltage electric supply
كۈچسىز ھاراق
wine containing little alcohol
كۈچسىزلەنـكۈچسىزلەنمەك. پ

liberation

كۈرەش قىلماق. پ

to struggle

كۈرەشچان. سۈپ [küräxqan]

valiant in battle, redoutable:

كۈرەشچان يىللار

years of struggle

كۈرەشچانلىق. ئى [küräxqanlik]

bravery, courage

كۈرەشچى. ئى [küräxqi]

a fighter:

كۈرەشچى ئايروپىلان

a fighter plane

كۈرەك. ئى [kürək]

a mill:

ياغاچ كۈرەك

a wood mill

كۈرەك چىش

grinders, molars

كۈرەڭ. سۈپ [küräŋ]

a mill:

كۈرەڭ ئات

a wood mill

كۈرمەك. ئى [kürmək]

millet

كۈز. ئى [küz]

autumn:

كۈز شامىلى

an autumn wind

كۈز كىرمەك

to enter the autumn season

to give birth to a puppy, cub

قانجۇق كۈچۈكلىدى.

The butch has had puppies.

كۈچۈكلەنمەك. پ [küqüklənmək]

to flatter, beguile

كۈدە. ئى [küdə]

chinese chives

كۈدە-كۆرپە. ئى [küdə-körpə]

bedding

كۈرە. م؛ ئى [kürə]

a unit of measurement:

بىر كۈرە بۇغداي

a kura of wheat

كۈرىمەك. پ [kürimək]

to shovel, spade:

قار كۈرىمەك

to shovel snow

كۈرىتمەك. پ [kütərmək]

to have something shovelled

كۈرەش. ئى [küräx]

a struggle, conflict:

كۈرەش قەھرىمانى

a hero

سىنىپىي كۈرەش

class struggle

مىللىي ئازادلىق كۈرىشى

a struggle for national

كۈزەك. سۈپ [küzək]
autumn
كۈزەك پاقلان
an autumn lamb
كۈزەم. سۈن [küzəm]
autumn:
كۈزەم يۇڭ
autumn wool
كۈزگى. سۈپ [küzgi]
autumnal
كۈزگى بۇغداي
autumnal wheat
كۈزلۈك. سۈپ [küzlük]
autumnal:
كۈزلۈك كىيىم
autumnal clothes
كۈزلۈك يىغىم
autumnal harvest
كۈشەندە. ئى [küxəndə]
enemy, foe:
مۇشۇك چاشقانئىڭ كۈشەندىسى.
The cat is the enemy of the mouse.
كۈشكۈرتە-كۈشكۈرتمەك. پ [küxkürtmək]
to put someone up to something:
ياماڭ ئىشقا كۈشكۈرتمەك
to get someone to do wrong
كۈشكۈرتكۈچى. ئى [küxkürtküqi]
the in stigator of a crime

كۈش-كۈش. ئىم [küx—küx]
Shhh!, Hush!
كۈل. ئى [kül]
ash
ئوچاقنىڭ كۈلى
the ashes from a stove
كۈل-كۈلمەك. پ [külmək]
to laugh, smile:
قاقاقلاپ كۈلمەك
to laugh heartily
كۈلپەت. ئى [külpət]
hardship, difficulty
كۈلپەت چەكمەك. پ
to suffer hardship
كۈلپەتلىك. سۈپ [külpətlik]
difficult, hard:
كۈلپەتلىك كۈنلەر
hard times
كۈلتۈك. ئى [kültük]
bedpan, urinal under a child's cot
كۈلدان. ئى [küldan]
an ashtray
كۈلكە. ئى [külkə]
a smile, laugh:
كۈلكە چىراي
a smiling face
كۈلكە ئاۋازى
the sound of laughter
كۈلكىسى كەلمەك
to breakinto laughter
كۈلكىلىك. سۈپ [külkilik]

كۈمۈش تەڭگە
a silver coin
كۈن. ئى [kün]
the sun; a day:
شەرق قىزارىدى، كۈن چىقتى.
The east is red, the sun has risen.
كۈن پاتتى.
The sun has set.
كۈن نۇرى
sunlight
ھەر كۈنى
every day
كۈندىن - كۈنگە
from day to day
ئەمگەك كۈنى
a working day
كۈنى تۈگەي دەپ قالماق
to be near death
ئۇنىڭ كۈنى تۈگەي دەپ قالدى.
He's at death's door.
كۈنپېتىش. ئى [künpetix]
the west
كۈنتەرتىپ. ئى [küntərtip]
an agenda, schedule:
بۇ مەسىلە كۈنتەرتىپكە قويۇلدى.
This matter is on the agenda.
كۈن-تۈن. ئى [kün—tün]
day and night
كۈنچى. ئى [künqi]
funny, amusing:
كۈلكىلىك ئىش
a funny event
كۈلكىلىك چاقچاق
a good joke
كۈلگەك. سۈپ [külgək]
a person who is often laughing
كۈلگۈنچەك. سۈپ [külgünqək]
smiling, happy:
كۈلگۈنچەك بالا
a happy child
كۈلۈشۈش-كۈلۈشمەك. پ [külüxmək]
to laugh together:
بىز ئۇنىڭ ھېكايىسىگە كۈلۈشتۇق.
We laughed at her story.
كۈلۈمسىرەش-كۈلۈمسىرىمەك. پ [külümsirimək]
to smile, laugh
كۈلۈمسىرەڭلار!
Smile!
كۈلۈمسىرەتتۈرمەك. پ [külümsirətmək]
to make someone smile, laugh
كۈمۈش. ئى [kümüx]
silver (the metal):
كۈمۈش رەڭ
silver coloured

ئىككى كۈنلۈك خىزمەت
two days work

كۈي . ئى [küy]
tune, melody

كۈيە. ئى [küyə]
a moth:

كىيىمنى كۈيە يەپ كەتمەك
to be moth—eaten

كۈيلە-كۈيلىمەك. پ
[küylimək]
to sing in praise of:

ۋەتەننى كۈيلىمەك
to sing the praises of one's country

كۈيلىمەك 2. پ [küylimək]
to be ready for mating:

قوي كۈيلىمەك
to be ready for mating (of sheep)

كۈيوغۇل. ئى [küyoɔul]
a son in—law; bridegroom

كۈيۈش-كۈيۈشمەك. پ
[küyüxmək]
to be numb:

پۇت كۈيۈشمەك
to have a numb foot

كۋادرات. سۈپ [kwadrat]
cubic:

كۋادرات مېتر
a cubic metre

كېپەك. ئى [kepək]
wheat bran

a jealous person

كۈنچىقىش. ئى [künqiqix]
the east

كۈنچىلىك. ئى [künqilik]
jealousy, envy

كۈندۈز. رەۋ [kündüz]
daylight hours

كۈندىلىك. سۈپ [kündilik]
daily:

كۈندىلىك گېزىت
a daily paper

كۈندىلىك تۇرمۇش
daily life

كۈندىن-كۈنگە. رەۋ
[kündin—küngə]
from day to day

كۈنسېرى. رەۋ [künseri]
from day to day

كۈنگەي. سۈپ [küngəy]
facing the sun, south

كۈنلە-كۈنلىمەك. پ
[künlimək]
to be jealous, envious

كۈنلەپ-كۈنلەپ. رەۋ
[künləp—künləp]
for days and days

كۈنلۈك ئى 1. [künlük]
umbrella:

مەن كۈنلۈكۈمنى ئېلىۋالاي.
I'll fetch my umbrella.

كۈنلۈك 2. ئى [künlük]
a day's

[keqikmək]
to be late:
پويىز ئون مىنۇت كېچىكتى.
The train is ten minutes late.
كېچىكتۇر-كېچىكتۈرمەك. پ
[keqiktürmək]
to delay, postpone:
ئۇ مەجلىسنى كېچىكتۈردى.
He postponed the meeting.
كېچىكتۈرۈل-كېچىكتۈرۈلمەك. پ [keqiktürülmək]
to be post poned, delayed:
مەجلىس كېچىكتۈرۈلدى.
The meeting has been delayed.
كېچىلەپ. رەۋ [keqiləp]
all night, the whole night long
كېچىلىك. سۇپ [keqilik]
evening, night:
كېچىلىك سمېنا
the night shift, night duty
كېرەك. رەۋ [kerək]
necessary, obligatory:
كېرەك ئەمەس.
It's not necessary.
سەن ئىشلىشىڭ كېرەك.
You should be working.
بىزگە بالدۇرراق دېيىشىڭىز كېرەك ئىدى.
You should have told us

كېپەن. ئى [kepən]
a white burial cloth, a shroud
كېپەنلە-كېپەنلىمەك. پ
[kepənlimək]
to wrap in a burial cloth
كېپەنلەن-كېپەنلەنمەك. پ
[kepənlənmək]
to be wrapped in a burial cloth:
ئۇنىڭ جەسىتى كېپەنلىنىپ دەپنە قىلىندى.
His body was wrapped in a burial cloth and buried.
كېپىل. ئى [kepil]
a guarantor, sponser
كېپىنەك. ئى [kepinək]
butterfly
كېچە. ئى؛ رەۋ [keqə]
night, evening; late:
قاراڭغۇ كېچە
a dark night
كېچە-كۈندۈز. رەۋ
[keqə—kündüz]
day and night
كېچىچە. رەۋ [keqi:qə]
the night long, until late:
يامغۇر كېچىچە ياغدى.
It rained all night.
كېچىك. ئى [keqik]
a ferry boat
كېچىكىمەك. پ

كېزەك. ئى [kezək]
foetus, embryo:
قوشكېزەك
twins
بىر كېزەكتە ئۈچنى تۇغماق
to have triples
كېزىك. ئى [kezik]
typhoid
كېسەك. ئى [kesək]
a brick of baked mud
كېسەل. ئى [kesəl]
illness, disease; a sick person:
ئېغىر كېسەل
a serious disease
يۇقۇملۇق كېسەل
a contagious disease
كېسەل بولماق
to be sick
كېسەل يوقلىماق
to visit the sick
كېسەلنىڭ دەردىنى ساق بىلەن ئاچنىڭ دەردىنى توق.
The healthy cannot share the pain of the sick, nor the full that of the hungry.
كېسەلچان. سۈپ [kesəlqan]
in poor health, sickly
كېسەلخانا. ئى [kesəlhana]
a hospital, ward
كېسەلكۆرپىسى. ئى [kesəlkorpisi]
a person who is often ill

before.
ئارتۇق گەپنىڭ نېمە كېرىكى بار؟
What need is there for futher talk?
كېرەك يوق.
It doesn't matter.
كېرەكسىز سۈپ [kerəksiz]
unwanted, useless:
كېرەكسىز قەغەز
waste paper
كېرەكلىك. سۈپ [kerəklik]
useful, undispensable:
كېرەكلىك تاشنىڭ ئېغىرلىقى يوق.
A useful stone is never too heavy.
كېرەك-ياراق. ئى [kerək—yarak]
tools, utensils
كېرىلمەك. پ [kerilmək]
tostretch, stretch out:
ئۆتۈكۈم كېرىلىپ كەتتى.
My boots have been stretched.
بۇرۇننىڭ تۆشۈكى كېرىلمەك
to flare one's nostrils
كېرىلىپ ياتماق
to lie stretched out
سەن تولىمۇ كېرىلىپ كەتمە.
Don't be too complacent.

كېسەللىك. ئى [kesəllik]
disease, sickness:
كېسەللىكنىڭ ئالدىنى ئالماق
to prevent disease
كېسەلمەن. سۈپ [kesəlmən]
often ill, sickly
كېسىش-كېسىشمەك. پ
[kesixmək]
to cut, sever; intersect:
كېسىشىپ ئۆتكەن يوللار
intersecting roads
ئىككى سىزىقنىڭ كېسىشىپ
ئۆتكەن نۇقتىسى
the point of inter section
two lines
كېسىك. سۈپ [kesik]
cut, severed; short:
كېسىك ئارغامچا
a short rope
كېسىك قول
a maimed arm
كېسىل-كېسىلمەك. پ
[kesilmək]
to be cut, severed
كېسىم. م؛ ئى [kesim]
a piece, slice; cut
بىر كېسىم نان
a slice of bread
بۇ چاپانىنىڭ كېسىمى ياخشى
ئىكەن.
This coat has been well cut.
كېسىندى. ئى [kesindi]
odds and ends, offcuts
كېشەك. ئى [kexək]
frame:
ئىشىك كېشىكى
a door frame
دېرىزە كېشىكى
a window frame
كېكەچ. سۈپ [kekəq]
a person who stammers
كېكەچلە-كېكەچلىمەك. پ
[kekəqlimək]
to stammer, falter when
speaking
كېكىر-كېكىرمەك. پ
[kekirmək]
to burp
كېڭەش. ئى [keŋəx]
discussion, consultation:
سىياسىي كېڭەش
a political consultation
كېڭەش پالاتاسى
the senate
كېڭەش-كېڭەشمەك. پ
[keŋəxmək]
to consult, confer with:
ئاممىا بىلەن كېڭەشمەك
to consult the people
كېڭەشلىك. سۈپ [keŋəxlik]
well—advised, fully discussed
كېڭەشلىك ئىش بۇزۇلماس،
كەڭ تون يىرتىلماس.
A well—advised matter will

كېلەڭسىز. سۈپ [kələŋsiz]
clumsy; ill—fitting:
كېلەڭسىز كىيىم
ill—fitting clothes
كېلىش. ئى [kelix]
grammatical case
ئىگىلىك كېلىش
the possessive case
كېلىشـ-كېلىشمەك 1. پ
[kelixmək]
to agree to;
باھادا كېلىشمەك
to agree on a price
كېلىشمەك 2. پ [kelixmək]
to make up, be reconciled:
ھازىر ئۇلار كېلىشىپ قالدى.
They've made up now.
كېلىشتۈر-كېلىشتۈرمەك. پ
[kelixtürmək]
to reconcile, mediate:
ئىككى قوشنىنى كېلىشتۈرمەك
to reconcile two neighbours
كېلىشتۈرگۈچى. ئى
[kelixtürgüqi]
mediator, reconciler
كېلىشكەن. سۈپ [kelixkən]
handsome, beautiful, fitting
كېلىشمەسلىك. ئى
[kelixməslik]
unfortunate:
كېلىشمەسلىك بوپتۇ.
What a pity.

not fail, a wide cloak
will not tear.
كېڭەي-كېڭەيمەك. پ
[keŋəymək]
to become wider, to expand:
شەھەر كېڭەيدى.
The city has become much
larger.
تۆمۈر قىزىغاندا كېڭىيىدۇ.
Iron expands as it is heated.
يۈرەكنىڭ كېڭىيىشى
the expansion of the heart
كېڭەيت-كېڭەيتمەك. پ
[keŋəytmək]
to widen, expand:
يولنى كېڭەيتمەك
to widen the road
ئىشلەپچىقىرىشنى كېڭەيتمەك
to expand production
كېڭەيمىچىلىك. ئى
[keŋəymiqilik]
expansionism
كېلەچەك. ئى [keləqək]
the future, hereafter
كېلەر. سۈپ [kelər]
next, coming:
كېلەر ھەپتە
next week
كېلەر يىل
next year
كېلەر نۆۋەت
next time

دىققەت قىلىڭ، كېلىشمەسلىك
يۈز بېرىپ قالمىسۇن.
Be careful so that nothing unfortunate happens.

كېلىشىم. ئى [kelixim]
an agreement, treaty, pact:
كېلىشىم تۈزمەك
to draw up an agreement
ئۇرۇش توختىتىش كېلىشىمى
a peace treaty

كېلىشىملىك. سۈپ
[keliximlik]
modest, unassuming

كېلىن. ئى [kelin]
daughter—in—law, bride

كېمە. ئى [kemə]
a small boat:
يەلكەنلىك كېمە
a sailing boat
كېمە باشلىقى
the captain of the boat

كېمەيـ-كېمەيمەك. پ
[keməymək]
to become less, decrease

كېمەيتـ-كېمەيتمەك. پ
[keməytmək]
to decrease, lesson

كېمىچى. ئى [kemiqi]
a sailor

كېمىر. سۈپ [kemir]
arched, domed:
كېمىر ئۆي
a domed room

كېمىر-كېمىرمەك. پ
[kemirmək]
to arch, bend

كېمىسازلىق. ئى
[kemisazlik]
ship—building

كېنىزەك. ئى [kenizək]
servant girl

كېۋەز. ئى [kewəz]
cotton:
كېۋەز تېرىماق
to plant cotton

كېۋەزلىك. ئى [kewəzlik]
a cotton field

كېيىك. ئى [keyik]
a deer

كېيىن. رەۋ [keyin]
after, afterwards, next:
مەن كېيىن بارىمەن.
I'll go later.
ئۇنىڭدىن كېيىن نېمە بولدى؟
What happened next?
بىز يەپ-ئىچىشكەندىن كېيىن
تانسا ئوينىدۇق.
We ate, and after that we danced.

كېيىنچە. رەۋ [keyinqə]
soon after, in a moment

كېيىنكى. سۈپ [keyinki]
the next, the following
كېيىنكى قېتىم

bookish, literary:
كىتابىي سۆز
a bookish word
كىچىك. سۈپ [kiqik]
little, small:
كىچىك ھەرپ
a small letter
كىچىك مەسىلە
a small problem
كىچىكىمدىن تارتىپ
since I was small
بۇ ئاياغ ماڭا كىچىك كەلدى.
These shoes are too small for me.
كىچىك پېئىل
humble
كىچىك تىل
the uvula
كىچىك تەرەت
urine
كىچىككىنە. سۈپ [kiqikkinə]
small, tiny
كىچىكلە-كىچىكلىمەك. پ [kiqiklimək]
to become smaller, decrease
كىچىكلەت-كىچىكلەتمەك. پ [kiqiklətmək]
to make smaller, minimize:
پەرقنى كىچىكلەتمەك
to minimize the difference
كىچىكلىك. ئى [kiqiklik]
next time
كېيىنكى ئەۋلاد
the next generation
كېيىنكى ئادەم كىم؟
Who's next?
كىبىر. ئى [kibir]
pride, haughty airs
كىبىرنى تاشلىماق
to stop putting on airs
كىت. ئى [kit]
a whale
كىتاب. ئى [kitab]
a book:
كىتاب كۆرمەك
to read a book
كىتاب جازىسى
a book case
كىتابباز. ئى [kitabbaz]
a bookish person
كىتاببازلىق. ئى [kitabbazlik]
bookishness
كىتابپۇروش. ئى [kitabpurux]
a book seller
كىتابچە. ئى [kitabqə]
a booklet
كىتابخان. ئى [kitabhan]
a reader
كىتابخانا. ئى [kitabhana]
a book shop
كىتابىي. سۈپ [kita:biy]

smallness, youthfulness
ئۇ كىچىكلىكىدىن بۇ گەپنى چۈشىنەلمىدى.
He was too young to understand what was said.
كىر. ئى [kir]
dirty clothes, laundry:
كىر يۇيۇش ماشىنىسى
washing machine
كىر سوپۇن
washing soap
مەن كىرلىرىمنى يۇيۇشۇم كېرەك.
I must wash my laundry.
كىر-كىرمەك. پ [kirmək]
to enter, join:
كىرىڭ!
Come in!
ئوقۇشقا كىرمەك
to enter school
پارتىيىگە كىرمەك
to join the party
گەپكە كىرمەك
to hear and obey
ئۇ مېنىڭ گېپىمگە كىرمەيدۇ.
He won't listen to me.
كىرا. ئى [kira:]
transport:
كىراغا ئالماق
to rent, hire
كىراغا بەرمەك
to rent out

كىرا ماشىنىسى
a taxi
كىراكەش. ئى [kira:kəx]
a porter
كىرپە. ئى [kirpə]
a hedgehog
كىرپىك. ئى [kirpik]
eyelash
مەن كېچىچە كىرپىك قاقماي چىقتىم.
I did not sleep a wink all night.
كىرت-كىرت. تەق [kirt—kirt]
a scrunching, munching noise
كىرتىلدا-كىرتىلدىماق. پ [kirtildimaq]
to scrunch, munch
كىرچى. ئى [kirqi]
a washer of clothes
كىرخانا. ئى [kirhana]
a laundry
كىرسىن. ئى [kirsin]
kerosene
كىر-قات. ئى [kir—qat]
dirty laundry
كىرگۈز-كىرگۈزمەك. پ [kirgüzmək]
to cause to enter; to import:
ئاتنى ئاتخانىغا كىرگۈزمەك
to put a horse into a stable

زالغا كىچىك بالىنى كىرگۈزمەڭ.
Don't take the child into the hall.
ئۇلار ياپونىيەدىن كىرگۈزۈلگەن.
They are imported from Japan.

كىرلە-كىرلىمەك. پ [kirlimək]
to become dirty
كىيىمىم كىرلەپ كەتتى.
My clothes have got dirty.

كىرلىك. ئى [kirlik]
a sheet, cover:
كۆرپە كىرلىكى
a bed sheet
يوتقان كىرلىكى
a quilt cover

كىرىش. ئى [kirix]
an introduction, entrance
كىرىش سۆز. ئى
prologue (to a book)

كىرىش-كىرىشمەك. پ [kirixmək]
to enter together; to interlock:
ۋەكىللەر مەيدانغا كىرىشتى.
The delegates entered the stadium.
قولىنىڭ بارماقلىرى بىربىرىگە كىرىشمەك
to interlock one's fingers

كىرىش-چىقىش. ئى [kirix—qikix]
coming and going; social contact

كىرىم. ئى [kirim]
income:
پۇل كىرىمى
revenue, cash takings

كىژ-كىژ. تەق [kiz—kiz]
the sound of food frying, hissing

كىژىلدا-كىژىلدىماق. پ [kizildimak]
to hiss (when cooking)

كىسپۇرۇش. ئى [kispurux]
a scoundrel, rascal

كىسلاتا. ئى [kislata:]
acid:
سۇلفات كىسلاتاسى
sulphuric acid

كىشەن. ئى [kixən]
chains, shackles, fetters
كىشەن سالماق. پ
to put someone in shackles

كىشەنلە-كىشەنلىمەك. پ [kixənlimək]
to shackle, fetter

كىشەنلىك. سۈپ [kixənlik]
fettered, shackled

كىشمىش. ئى [kixmix]
dried fruit:
كىشمىش ئۈزۈم

raisins

كىشى. ئى [kixi]
person, individual:

ئەر كىشى
a man

ئايال كىشى
a woman

نۇرغۇن كىشىلەر
a lot of people

كىشىلىك. سۈپ [kixilik]
personal, individual; measure word:

كىشىلىك ھوقۇقى
individual rights

كىشىلىك ئالماش
personal pronouns

بىر كىشىلىك ئاياغ
a pair of shoes

كىگىز. ئى [kigiz]
felt matting:

كىگىز ئۆي
a yurt

كىگىز قالپاق
a felt hat

كىلو. ئى [kilo]
a kilo:

بىر كىلو گۆش
a kilo of meat

كىلوگرام. ئى [kilogram]
a kilogram

كىلومېتر. ئى [kilometr]
a kilometre:

بۇ يەردىن بەش كىلومېتر يىراقتا.
Five kilometres from here.

كىلىمات. ئى [kilimat]
climate

ئالماتانىڭ ھاۋا كىلىماتى قانداق؟
What's the weather like in Alma—Ata?

كىلىماتشۇناس. ئى [kilimatxunas]
meteorologist

كىلىماتشۇناسلىق. ئى [kilimatxunasliq]
meteorology

كىلىونكا. ئى [kilyonka]
an oil cloth

كىم. ئال [kim]
who:

كىم؟
Who is it?

ئۇنى سىزگە كىم بەردى؟
Who gave it to you?

مۇسابىقىدە كىم ئۇتسا، شۇ مۇكاپات ئالىدۇ.
Whoever wins the race will get a prize

كىمەرسە. ئال [kemərsə]
whoever, anyone

كىمخاب. ئى [kimhab]
brocade

كىمدىكىم. ئال [kimdikim]

سىز نېمە ئۈچۈن بۇ شەپكىنى كىيىۋالدىڭىز؟
Why are you wearing that hat?

كىيدۈر-كىيدۈرمەك. پ [kiydürmək]
to dress, clothe:
بالىغا كىيىم كىيدۈرمەك
to dress a child

كىيىم. ئى [kiyim]
clothes, garments

كىيىم تىكىش ماشىنىسى. ئى
a sewing machine

كىيىم ئىشكاپى. ئى
a wardrobe, cupboard:
مېنىڭ ئىشتىنىم كىيىم ئىشكاپىدا.
My trousers are in the wardrobe.

كىيىم-كېچەك. ئى [kiyim—keqək]
clothes

كىيىملىك. ئى [kiyimlik]
garment, article of clothing

كىيىنىش-كىيىنمەك. پ [kiyinmək]
to get oneself dressed:
تېزراق كىيىنىڭ.
Get dressed quickly.
چىرايلىق كىيىنگەن قىزچاق
a well—dressed young lady

whoever, anyone

كىنايە. ئى [kina:yə]
metaphor, analogy; satire:
كىنايە بىلەن سۆزلىمەك
to speak in metaphors
كىنايە گەپ
satirical talk

كىندىك. ئى [kindik]
belly button:
كىندىك قېنى تۆكۈلگەن يەر
one's birthplace

كىنو. ئى [kino]
film, movie

كىنو قويماق. پ
to put on a film

كىنوخانا. ئى [kinohana]
cinema, movie theater:
كىنوخانىغا بارامسىز؟
Do you want to come to the cinema?

كىنىشكا. ئى [kinixka]
licence, permit:
خىزمەت كىنىشكىسى
work permit

كىيمەك. پ [kiymək]
to wear, put on:
دوپپا كىيمەك
to wear a doppa (hat)
ئۆتۈك كىيمەك
to wear boots
ئاياغنى كىيىۋىلىڭ.
Put your shoes on.

گ

گاباردىن. ئى [gabardin]
gabardine cloth

گاچا. سۈپ [gaqa]
dumb, mute:
گاچا قىزنىڭ تىلىنى ئانىسى بىلەر.
Only the dumb girl's mother understands her.

گاچچىدە. رەۋ [gaqqidə]
with a thump, thud:
گۆشنى گاچچىدە كەسمەك
to hack at a piece of meat

گاچ-گۇچ. تەق [gax—guq]
a thumping, thudding sound:
گاچ-گۇچ ئىككى مۇشت سالماق
to punch someone twice

گاچىلدا-گاچىلدىماق. پ [gaqildimaq]
to make a thumping sound

گاچىلىق. ئى [gaqilik]
dumbness, being unable to speak

گادای. سۈپ [gaday]
a beggar, poor; to man

گادايلاش-گادايلاشماق. پ [gadaylaxmaq]
to be poor; to beg

گادايلىق. ئى [gadaylik]
begging:
گادايلىق قىلماق
to beg

گادىرماچ. سۈپ [gadirmaq]
chaotic, messy, confused
ئىشنى گادىرماچ قىلىۋەتمەك
to make a mess of something

گار. ئى [gar]
a basket (eg in lasketball)
توپنى گارغا ئاتماق
to shoot a basket

گاراخ. رەۋ [garah]
deeply asleep or very drunk:
گاراخ مەست
stone drunk
گاراخ ياتماق
to be in a deep sleep

گاراژ. ئى [garaz]
a garage

گاراڭ. تەق [garaŋ]
dazed, dizzy:
بېشىم گاراڭ بولۇپ قالدى.
I feel dazed.

گاراڭ-گاراڭ. تەق [garaŋ—garaŋ]
a rasping, husky sound.

گاراڭ-گۇرۇڭ سۆزلىمەك
to speak in a husky voice
زۇكام بولۇپتىمەن، ئۇنۇم گاراڭ-گۇرۇڭ بولۇپ قالدى.
I've got a cold and my voice is all husky.

گارشوك. ئى [garxok]
a bedpan

گارمون. ئى [garmon]
an accordion

گارمون چالماق. پ
to play the accordion

گارمونچى. ئى [garmonqi]
an accordion player

گاز. ئى [gaz]
gas:
زەھەرلىك گاز
a poisonous gas
گاز ئوچاق
a gas stove
كۆمۈر گازى
coal gas

گازسىمان. سۆپ [gazsiman]
gas—like, gaseous

گازىر. ئى [gazir]
sunflower seeds

گازىرچى. ئى [gazirqi]
a sunflower seed seller

گاژ. تەق [gaz]
the sound of frying food; hissing

گاژىلداش-گاژىلدىماق. پ
[gazildimaq]
to make a hissing sound:
قىزىتقان تۆمۈر سۇغا سېلىنسا گاژىلدايدۇ.
Hot iron hisses when immersed in water.

گاس. سۆپ [gas]
deaf, hard of hearing:
گاس ئادەم
a deaf person

گاس بولماق. پ
to be deaf

گاس-گاچا. سۆپ
[gas—gaqa]
deaf and dumb

گاڭبەن. ئى [gaŋbən]
a steel plate, steel sheeting

گاڭبى. ئى [gaŋbi]
a fountain pen

گاڭگۇڭ. سۆپ [gaŋguŋ]
generous, openhanded

گاڭپەن. ئى [gaŋpən]
rice and vegetables

گاڭگىرا-گاڭگىرىماق. پ
[gaŋgirimaq]
to be dumbfounded, stupefied:
بۇ گەپنى ئاڭلاپ، ئۇ گاڭگىراپ قالدى.
When he hear that he was stupefied.

گاڭگىراتا-گاڭگىراتماق. پ

[gaŋgiratmaq]
to stupefy, dumbfound
گال 1. سۇپ [gal]
blunt:
گال پىچاق
a blunt knife
گال 2. ئى [gal]
throat
مېنىڭ گېلىم ئاغرىيدۇ.
I have a sore throat.
گال مايلىماق
to bribe, flatter
گالدى-گۇلدۇڭ. تەق
[galdi—gulduŋ]
sumple, witless, foolish:
گالدى-گۇلدۇڭ ماڭماق
to stagger, lurch
گالزاڭ. سۇپ [galzaŋ]
foolish, witless
گالىستۇك. ئى [galistuk]
a necktie:
قىزىل گالىستۇك
a red necktie
گالىستۇك تاقىماق
to wear a tie
گاللاش-گاللاشماق. پ
[gallaxmaq]
to be, become blunt:
پىچاق گاللىشىپ قالدى.
The knife is blunt.
گالۋاڭ. سۇپ [galwaŋ]
muddle—headed, forgetful:
گالۋاڭ بولماق. پ
to bustle about
گالۋاڭ قىلماق. پ
to disturb, trouble another person
گالۋاڭ ئادەم
a muddle—headed man
گالۋاڭلاش-گالۋاڭلاشماق. پ
[galwaŋlaxmaq]
to be muddle—headed, forgetful
گامەن. ئى [gamən]
fine dried noodles
گاھ. رەۋ [gah]
sometimes, occasionally
گاھى. رەۋ [gahi]
sometimesm, occasionally:
ھاۋا گاھى سوغاق، گاھى ئىسسىق بولىدۇ.
The weather is some times cold, sometimes hot.
گاھىبىر. ئال [gahibir]
some, a few:
گاھىبىر ئادەم
some people
گاھىبىر ۋاقىتتا
sometimes
گەپ. ئى [gəp]
talk, words:
قۇرۇق گەپ
nonsense
ھېچ گەپ يوق!

I couldn't convince him, you go and try.

گەپ ئۆتمەك

to listen to, obey

ئۇنىڭغا سىزنىڭ گېپىڭىز ئۆتىدۇ.

He listens to you.

گەپچى. ئى [gəpqi]

a conversationalist, good talker

گەپدان. سۈپ [gəpdan]

good at talking, witty

گەپساتتى. ئى [gəpsatti]

a smooth talker

گەپلەش-گەپلەشمەك. پ [gəpləxmək]

to talk, converse

گەج. ئى [gəj]

gypsum, plaster stone

گەدەن. ئى [gə:dən]

the neck;

گەدىنى قاتتىق

obstinate, self—willed

گەدەنگە ئالماق

to undertake, assume

مەسئۇلىيەتنى گەدەنگە ئالماق

to assume responsibility

گەدەنگە ئارتماق

to make another person responsible

جاۋابكارلىق ئۇنىڭ گەدىنىگە ئارتىلدى.

No problem.

ئاچچىق گەپ

unkind, harsh talk

گەپ ئاڭلىماق

to listen, pay attention to, obey

گەپكە كىرمەك

to obey, liston to

ئۇنىڭ قۇلىقىغا گەپ كىرمەيدۇ.

He won't obey others.

گەپنى بۆلمەك

to interupt

ئۇ سۆزلەۋاتقاندا گەپنى بۆلمە.

Don't interrupt when he's talking.

گەپ كەتمەسلىك

it goes without saying

ئۇنىڭ بۇ ئىشنىڭ ھۆددىسىدىن چىقىشىغا گەپ كەتمەيدۇ.

Of course he's able to do this.

گەپ سىغماسلىق

to be beyond words

بۇ كىتابنىڭ ياخشىلىقىغا گەپ سىغمايدۇ.

Words cannot express how good this book is.

گەپ ئۆتكۈزمەك

to convince, persuade

مەن ئۇنىڭغا گەپ ئۆتكۈزەلمىدىم، سەن بېرىپ گەپ قىلىپ باققىن.

a cloth seller
گەمە. ئى [gə:mə]
a cave, basement, cellar
گەندە. ئى [gəndə]
human excrement
گەۋدە. ئى [gəwdə]
build, body, stature:
گەۋدىسى يوغان ئادەم
a tall, well—built man
ماشىنا گەۋدىسى
the chassis of a car
گەۋدىلەنـگەۋدىلەنمەك. پ
[gəwdilənmək]
to appear, emerge, take shape:
كۆز ئالدىمدا يېڭى بىر مەنزىرە گەۋدىلەندى.
Afresh view appeared before me.
گەۋدىلىك. سۈپ [gəwdilik]
large, tall, well—built:
گەۋدىلىك ئادەم
a large, tall man
گرادۇس. ئى [gradus]
degrees (centigrade)
بۈگۈن يۇقىرى تېمپېراتۇرا ئون گرادۇس بولىدۇ.
The highest temperature today will be ten degrees.
گراف. ئى [graf]
graph
گرافىك. سۈپ [grafik]

The responsibility fell on his shoulders.
گەدەنكەش. سۈپ
[gədənkəx]
stubborn, obstinate
گەدەنكەشلىك. ئى
[gə:dənkəxlik]
obstinacy, stubborness
گەرچە. باغل [gərqə]
although:
ئىش گەرچە كىچىك بولسىمۇ، ئەھمىيىتى ناھايىتى زور.
Although it's small, it's a very significant work.
گەردى. ئى [gərdi]
a Chinese chess piece
گەردىش. ئى [gərdix]
circle, hoop:
داپىنىڭ گەردىشى
the rim of a tambourine
گەز. ئى [gəz]
an old Unit of measurement
گەزلە-گەزلىمەك. پ
[gəzlimək]
to measure:
رەختنى گەزلىمەك
to measure cloth
گەزلىمە. ئى [gəzlimə]
cloth, fabric
گەزمال. ئى [gəzmal]
cloth, fabric
گەزمالچى. ئى [gəzmalqi]

graphic

گرام. ئى [gram]
a gram

گراملا-گراملىماق. پ
[gramlimak]
to weigh in grammes

گراملىق. سۈپ [gramlik]
gramme
ئەللىك گراملىق بوتۇلكا
a fifty gramme bottle

گرامماتىكا. ئى
[grammatika]
grammar, structure
ئۇيغۇر تىلى گرامماتىكىسى
Uighur grammar
سېلىشتۇرما گرامماتىكا
comparative grammar

گرامماتىكىلىق. سۈپ
[grammatikilik]
grammatical, structural
گرامماتىكىلىق قۇرۇلۇش
grammatical composition

گرانات. ئى [granat]
a grenade bomb

گرانىت. ئى [granit]
granite

گرېكچە. رەۋ [grekqə]
the Greek language

گرېلكا. ئى [grelka]
a hot—water bottle

گلوبۇس. ئى [globus]
the globe

گوپەي. ئى [gopəy]
a tall and fat man

كوداڭ. ئى [godaŋ]
a hole, a pit:
گوداڭغا چۈشۈپ كەتمەك
to fall into a pit

گوكەي. ئى [gokəy]
a type of cake

گول. سۈپ؛ رەۋ [gol]
naive, artless, gullible:
گول بولماق
to be deceived
بالىنى گول قىلماق
to deceive a child

گوللا-گوللىماق. پ
[gollimak]
to deceive, trick

گوللاش-گوللاشماق. پ
[gollaxmak]
to deceive one another

گوللۇق. ئى [golluk]
gullibility, naivety

گومۇش. ئى [go:mux]
slow, dull, foolish

گومىنداڭ. ئى [gomindaŋ]
the Guo Min Dang (KMT)

گوۋۇيۈەن. ئى [gowuyüən]
the State Council

گويا. رەۋ [goya:]
as if, as though:
ئۇ گويا بىر چوڭ ئادەمدەك
سۆزلەپ كەتتىغۇ.

factionalism

گۇخشي. ئى [guŋxe]

a commune

گۇخشي ئەزاسى. ئى

a member of a commune

گوخشىلاش-گوخشىلاشماق. پ [guŋxelaxmaq]

to collectivize

گۇخۇلدا-گۇخۇلدىماق. پ [guŋuldimaq]

to mumble, mutter to oneself

گۇم. [gum]

see below

گۇم بولماق. پ

to collapse, crumble, be destroyed

گۇم قىلماق. پ

to destory, smash

گۇماشتا. ئى [gumaxta]

an agent, deputy

گۇمان. ئى [guman]

suspicion, doubt:

مېنىڭ ئۇنىڭدىن گۇمانىم بار.

I have doubts about him.

گۇمان قىلماق. پ

to suspect, doubt:

مەن ئۇنىڭ كېلىشىدىن گۇمان قىلىمەن.

I doubt he'll come.

مەن ئۇنىڭدىن سائىتىمنى ئوغرىلىۋالدى دەپ گۇمان قىلىمەن.

I suspect he stole my watch.

He spoke as though he was an adult.

گويياكى. رەۋ [goya:ki]

as if, as though

گۇدۇڭ. تەق [guduŋ]

the noise of a bell;

گۇدۇڭ ھارۋا

a cart pulled by a team of horses

گۇدۇڭلا-گۇدۇڭلىماق. پ [guduŋlimaq]

to grumble, mutter to oneself

گۇرۇپپا. ئى [guruppa]

group, party, unit:

بىر گۇرۇپپا ئايالار يول بويىدا ئولتۇراتتى.

A group of women were sitting by the road.

گۇرۇپپىلاش-گۇرۇپپىلاشماق. پ [guruppilaxmaq]

to group together

گۇرۇپپىۋاز. ئى [guruppiwaz]

a factious person

گۇرۇھ. ئى [guruh]

(political) party, faction:

ئەكسىيەتچىلەر گۇرۇھى

a reactionary faction

گۇرۇھۋاز. ئى [guruhwaz]

a factionalist

گۇرۇھۋازلىق. ئى [guruhwazlik]

گۇمانخور. سۇپ
[gumanhor]
suspicious, having doubts
گۇمانخورلۇق. ئى
[gumanhorluq]
suspicion, doubt
گۇمانسىز. سۇپ [gumansiz]
without doubt, certain
گۇمانلان-گۇمانلانماق. پ
[gumanlanmaq]
to suspect, doubt
گۇمانلىق. سۇپ [gumanliq]
suspicious, doubtful
گۇمانىي. سۇپ [guma:niy]
suspicious, doubtful
گۇمپا. ئى [gumpa]
chinese martial arts
گۇمران. رەۋ [gumran]
see below
گۇمران بولماق. پ
to be destroyed, smashed
گۇناھ. ئى [gunah]
wrongdoing, sin:
گۇناھىغا توۋا قىلىپ
يېڭىباشتىن ئادەم بولماق
to confess one's wrongdoing
and become a new man
گۇناھ قىلماق. پ
to sin, do wrong
گۇناھسىز. سۇپ [gunahsiz]
incocent, without sin
گۇناھكار. ئى [gunahkar]
wrongdoer, sinner
گۇناھكارلىق. ئى
[gunahkarliq]
sin, wrongdoing
گۇناھلىق. سۇپ [gunahliq]
wrong, sinful
گۇندا. ئى [gunda]
stocks (placed on prisoner's
feet)
گۇندىپاي. ئى [gundipay]
a gaoler, jailer
گۇندىخانا. ئى [gundihana]
a prison, a prison cell
گۇۋاھ. ئى [guwah]
witness, testimony:
يالغان گۇۋاھ
false witness
گۇۋاھچى. ئى [guwahqi]
a witness, testifier
گۇۋاھچىلىق. ئى
[guwahqiliq]
witness, testimony
گۇۋاھلىق. ئى [guwahliq]
witness, testimony
گۇۋاھلىق بەرمەك. پ
to bear witness
گۇۋاھنامە. ئى
[guwahna:mə]
a certificate, reference
گۆدەك. سۇپ [gödək]
naive, gullible, child
گۆر. ئى [gör]

گۆش رەڭ. سۈپ
purple
گۆشەيـگۆشەيمەك. پ
[gɵxəymək]
to be brazen, unreasonable
گۆشلۈك. سۈپ [gɵxlük]
meaty, with meat:
گۆشلۈك سەي
meat and vegetables
گۆھەر. ئى [gɵhər]
atersure, jewellery
گۆھەر تاپماق. پ
to find some treasure
گۈپ-گۈپ. تەق [güp—güp]
thump, thump:
يۈرەك گۈپ-گۈپ قىلىپ سوقماق
to thump (of the heart)
گۈپۈلدەيـگۈپۈلدىمەك. پ
[güpüldimək]
to thump, throb:
يۈرەك گۈپۈلدەپ سوقماق
to thump (of the heart)
گۈدۈك. ئى [güdük]
a bamboo flute
گۈرجەك. ئى [gürjək]
a spade:
ياغاچ گۈرجەك
a wooden spade
گۈررىدە. رەۋ [gürridə]
with a fluttering sound:
قۇشلار گۈررىدە قىلىپ ئۇچۇپ

a grave, tomb
گۆركار. ئى [gɵrkar]
a grave digger
گۆرلۈك. ئى [gɵrlük]
a cemetery, graveyard
گۆرۈ. ئى [gɵrü]
pawning, mortgaging:
گۆرۈگە قويماق. پ
to pawn mortgage:
سائەت گۆرۈگە قويۇلدى.
The watch was pawned.
گۆرۈ خەتتى
a pawn ticket
گۆرۈخانا. ئى [gɵrühana]
a pawn shop
گۆرىستان. ئى [gɵristan]
a cemetery, graveyard
گۆرىستانلىق. ئى
[gɵristanlik]
cemetery, graveyard
گۆش. ئى [gɵx]
meat, muscle; flesh (eg. of fruit):
قوي گۆشى
mutton
گۆش مانتا
meat dumplings
مۇسۇلمانلار قوي گۆشى ۋە كالا گۆشى يەيدۇ، بىراق چوشقا گۆشى يېمەيدۇ.
Muslims eat mutton and beef, but not, pork.

ۋەتەنىمىزنىڭ زېمىنى تېخىمۇ گۈزەللەشمەكتە.
Our country is becoming more and more beautiful.

گۈزەللەشتۈر-گۈزەللەشتۈرمەك. پ [güzəlləxtürmək]
to decorate, beautify, embellish

گۈزەللىك. ئى [güzəllik]
beauty, loveliness

گۈگۈم. ئى [gügüm]
dusk, nightfall:

گۈگۈم ۋاقتى
dusk, nightfall

گۈگۈم چۈشتى.
Dusk has fallen.

گۈڭگۈرت. ئى [güŋgürt]
sulphur

گۈل. ئى [gül]
a flower:

گۈلدەستە
a bouquet of flowers

گۈلە. ئى [gülə]
dried apricots

گۈلچى. ئى [gülqi]
flower grower, flower seller

گۈل-چىمەن. ئى [gül—qimən]
a flower garden

گۈلخان. ئى [gülhan]
a bonfire:

گۈلخان ياقماق
to light a bonfire

كەتتى.
The birds fluttered away.

گۈرسسىدە. رەۋ [gürssidə]
with a thud, thump

ئۆگزىدىن گۈرسسىدە سەكرەپ چۈشمەك
to leap down from the roof

گۈر-گۈر. تەق [gür—gür]
a fluttering, crackling, chugging sound

ئوت گۈر-گۈر قىلىپ يانماق
to crackle (of a fire)

ئۇلار كەلگەن ئوخشايدۇ. ماشىنا گۈر-گۈر قىلىۋاتىدۇ.
They must be here, I can hear the car.

گۈرۈچ. ئى [gürüq]
rice:

گۈرۈچ ھارىقى
rice wine

گۈرۈلدە-گۈرۈلدىمەك. پ [gürüldimək]
to crackle; flutter:

ئوت گۈرۈلدەپ كۆيمەكتە.
The fire was crackling.

گۈزەل. سۈپ [güzəl]
beautiful, pretty:

گۈزەل سەنئەت
fine arts

گۈزەللەش-گۈزەللەشمەك. پ [güzəlləxmək]
to be beautiful

گۈلدۇر. سۈپ [güldar]
decorated with flowers

گۈلدۇر. تەق
a rumbling, thunderous noise
گۈلدۇرى بار، يامغۇرى يوق.
More bark than bite.

گۈلدۇرلە-گۈلدۇرلىمەك. پ
[güldürlimək]
to thunder

گۈلدۇرماما. ئى
[güldürmama]
thunder:
گۈلدۇرماما ۋە چاقماق
thunder and lightning

گۈلزار. ئى [gülzar]
a flower bed

گۈلشەن. ئى [gülxən]
a rose flower bed

گۈلقەقە [gülqəqə:]
see below

گۈلقەقەلىرى ئېچىلماق. پ
to be jubilant, elated

گۈلقەنت. ئى [gülkənt]
rose petal jam

گۈل-گۈلىستان. ئى
[gül—gülistan]
an oasis

گۈللە-گۈللىمەك. پ
[güllimək]
to prosper, thrive:
مەدەنىيەت گۈللىمەك.
to thRive (of a culture)

گۈللەنـ-گۈللەنمەك. پ
[güllənmək]
to thrive, prosper
ۋەتىنىمىز كۈندىن كۈنگە
گۈللەنمەكتە.
Our country is thriving.

گۈللەندۇر-گۈللەندۇرمەك. پ
[gülləndürmək]
to cause to thrive, prosper

گۈللۈك. سۈپ [güllük]
with flowers, flowery:
گۈللۈك رەخت
flower—decorated cloth
گۈللۈك پەتنۇس
a tray decorated with
flowers

گۈلنار1. ئى [gülnar]
the flower of the
pomegranate tree

گۈلنار 2. ئى [gülnar]
name of a woman

گۈلىستان. ئى [gülistan]
a flower garden

گۈمبەزسىمان. سۈپ
[gümbəzsiman]
domed, dome—shaped

گۈمبەزلىك. سۈپ
[gümbəzlik]
domed, with a dome

گۈمۈرۈل-گۈمۈرۈلمەك. پ
[gümürülmək]
to collapse, cave in:

قۇدۇق گۇمۇرۇلۇپ چۈشتى.
The well has fellen in.

گۈن. ئى [gün]
lustre, shine:
ئۇنىڭ چىرايىدا گۈن يوق.
Her face looked dark.

گۈنسىز. سۈپ [günsiz]
without lustre, dark, dim:
شامنىڭ گۈنسىز يورۇقىدا
in the dim candle light

گېرمانىيە. ئى [germaniyə]
Germany

گېزەك. ئى [gezək]
time, turn; sweets and candy

گېزىت. ئى [gezit]
newspaper:
قەشقەر گېزىتى
The Kaxkar Daily

گېزىتخانا. ئى [gezithana]
newspaper printing house

گېزىت-ژۇرنال. ئى
[gezit—zurnal]
newspapaer and magazines

گېنېتىكا. ئى [genetika]
genetics

گېنېراتور. ئى [generator]
a generator

گېنېرال. ئى [general]
general (of an army)

گېئولوگ. ئى [geolog]
geologist

گېئولوگىيە. ئى [geologiyə]
geology

گېئومېتىرىيە. ئى
[giometriyə]
geometry

گىپس. ئى [gips]
gypsum, plaster stone

گىپنوز. ئى [gipnoz]
hypnosis

گىپنوزچى. ئى [gipnozqi]
a hypnotizer

گىپنوزلۇق. ئى [gipnozluk]
hypnosis

گىپنوزلۇق قىلماق. پ
to hypnotize

گىتار. ئى [gitar]
a guitar:
گىتار چالالامسىز؟
Can you play the guitar?

گىتارچى. ئى [gitarqi]
a guitar player

گىجىرماچ. سۈپ [gijirmaq]
confused, chaotic

گىجىڭ. سۈپ [gijiŋ]
slow—witted; stubborn

گىجىڭلىق. ئى [gijinlik]
slow—wittedness; stubborness

گىچ-گىچ. تەق [giq—giq]
a crunching sound:
مۇشۇ مانتىنىڭ پىيىزى گىچ-گىچ
قىلىدۇ، پىشمىغان ئوخشايدۇ.
The onions in this dumpling
are crunchy, I'd say it's no

a weighing machine operator

گىردا‌ب. ئى [girdab]
whirlpool, eddy; edge, side:
ئالەم گىردابى
the horizon
ئۆلۈم گىردابى
the verge of deth

گىردە. ئى [girdə]
a small bagel shaped bun

گىرلە‌ـگىرلىمەك. پ [girlimək]
to weigh on a scale

گىرۋەك. ئى [girwək]
edge, side
پارتىنىڭ گىرۋىكى
the edge of the desk
دېرىزىنىڭ گىرۋىكى
the edge of the window

گىرى. ئى [giri:]
a country bumpkin

گىرىپتار. [giriptar]
see below

گىرىپتار بولماق. پ
to meet with trouble, hardship:
كېسەلگە گىرىپتار بولماق
to have a sickness

گىرىم. ئى [girim]
make—up (esp. for actors)

گىرىم قىلماق. پ
to make—up

tcooked.

گىچىلدا‌ـگىچىلدىماق. پ [giqildimak]
to make a crunching sound

گىدەيـگىدەيمەك. پ [gidəymək]
to be haughty, put on airs

گىر. ئى [gir]
a weight, scale

گىرگە سالماق. پ
to weigh something on a scale

گىرە. ئى [girə:]
a vice (tool for gripping wood etc)

گىرە سالماق. پ
to embrece, hold

گىرەلەشـگىرەلەشمەك. پ [girə:ləxmək]
to intersect, interlock:
گىرەلىشىپ ئېلىشماق
to engage in hand to hand fighting

گىرت‌ـگىرت. تەق [girt—girt]
a crunching sound made while eating certain foods

گىرتىلدا‌ـگىرتىلدىماق. پ [girtildimak]
to make a crunching sound while eating

گىرچى. ئى [girqi]

گىرىمچى. ئى [girimqi]
a make—up artis

گىرىمخانا. ئى [girimhana]
make—up room

گىز-گىز. [giz—giz]
a buzzing, humming sound:
چۈشنىلار گىز-گىز قىلىۋاتاتتى.
The flies were buzzing.

گىزىلدا-گىزىلدىماق. پ [gizildimaq]
to buzz, hum

گىگانت. سۈپ [gigant]
huge, gigantic

گىل. سۈپ [gil]
dark red

گىلاس. ئى [gilas]
cherry

گىلەم. ئى [gilәm]
carpet, rug:
گىلەم توقۇماق
to weave a carpet
بۇ گىلەم خوتەنده توقۇلغان.
This carpet was woven in Hotan.

گىلەمچى. ئى [giləmqi]
a carpet—weaver, carpet—seller

گىلەمچىلىك. ئى [giləmqilik]
carpet—weaving

گىلدىڭلا-گىلدىڭلىماق. پ [gildiŋlimaq]
to shake involuntarily (of the head)

گىمنازىيە. ئى [gimnaziyə]
a middle school

گىمناستىكا. ئى [gimnastika]
gymnastics

گىنېكولوگىيە. ئى [ginekologiyə]
gynaecology

گىياھ. ئى [giyah]
plants and trees:
گىياھ ئۈنمەيدىغان يەر
ground that will not support plants

ل

لابورانت. ئى [laborant]
a laboratory

لاپ 1. ئى [lap]
boasting, pride

dol rags, cloth—ends:
كونا لاتا
old rags
لاتده‌ك تېتسماق
to taste awful
لاتاپەت. ئى [lata:pət]
refinement, courtesy
لاتاپەتلىك. سۈپ
[lata:pətlik]
refined, cou courteous
لاتا-پۈتا. ئى [lata—puta]
old rags, cloth—ends
لاتارى. ئى [latari]
a lottery:
لاتارى بېلىتى
a lottery ticket
لاتىپۇرۇش. ئى
[latipurux]
a rag and bones man, a good for—nothing
لاتىن. ئى [la:tin]
Latin
لاتىغلاپ. ئى؛ سۈپ
[latioqilap]
a cloth sheath;a good—for nothing
لاتىنچە. سۈپ؛ رەۋ [la:tinqə]
the Latin language; Latin
لاتىنلاش-لاتىنلاشماق. پ
[la:tinlaxmak]
to latinis
لاچىن. ئى [la:qin]

لاپ ئۇرماق. پ
to boast, pride oneself
لاپ 2. ئى [lap]
see below:
لاپ قىلىپ
suddenly, without warning
چىراغ لاپ قىلىپ ياندى.
The lamp suddenly came on.
لاپ قىلىپ ئېسىمگە چۈشتى.
I remembered all of a sudden.
لاپاس. ئى [lapas]
a shed, hut
لاپپىدە. رەۋ [lappidə]
suddenly, without;warning
لاپچاي-لاپچايماق. پ
[lapqaymaq]
to have one's legs stretched out:
لاپچىيىپ ئولتۇرماق.
to sit with one's legs stretched out
لاپچى. ئى [lapqi]
a boaster
لاپخور. سۈپ [laphor]
a boastful
لاپخورلۇق. ئى [laphorluk]
boasting, exaggeration
لاپقۇت. ئى [lapkut]
contract labour, work
لاتا. ئى [lata]

necessary:

لاسسده. رەۋ [lassidə]

discouragingly, downheartedly:

ئۇ بۇ گەپنى ئاڭلاپ لاسسده بولۇپ قالدى.

He was discouraged when he heard that.

لاغايلا-لاغايلىماق. پ [la oaylimaq]

to stroll, saunter

لاغىلدا-لاغىلدىماق. پ [la oildimaq]

to tremble, shiver, vibrate

لاقا-لۇقا. ئى [laqa—luqa]

odds and ends; bits and pieces

لاك. ئى [lak]

paint

لاك بەرمەك. پ

to paint

لاكمۇس. ئى [lakmus]

litmus:

لاكمۇس قەغىزى

litmus paper

لاله. ئى [la:lə]

a tulip

لالما. سۇپ [lalma]

stray, wandering:

لالما ئىت

a stray dog

لالمىلىق قىلماق. پ

to be vagrant

a falcon

لاخشىگىر. ئى [lahxigir]

fire tongs

لازا. ئى [la:za]

pepper(the vegetable); chili:

تاماققا لازا سالامسز؟

Do you want to put any chili on it?

لازېر. ئى [lazer]

laser

لازىگۈل. ئى [la:zigül]

a species of flower

لازىم. سۇپ؛ رەۋ [lazim]

obligatory, repuired, needed:

ماڭا بىر جۈپ ئاياغ لازىم.

I need a pair of shoes.

رۇخسەت ئېلىش لازىم.

It's necessary to ask for permission.

بۇ مەسىله تېز هەل قىلىنىشى لازىم.

This problem must be solved quickly.

لازىم تاپماق. پ

to consider necessay

لازىمەت. ئى [lazimət]

necessary goods, articles

لازىمەتلىك. ئى [lazimətlik]

necessary goods, items:

يول لازىمەتلىكلىرى

travelling necessities

لازىملىق. سۇپ [lazimliq]

لاما. ئى [lama]
a lama priest:
لاما دىنى
Lamaism:
لامپا. ئى [lampa]
an oil lamp; light:
لامپا پىلىكى
an oil lamp wick
لامپۇچكا. ئى [lampuqka]
a bulb:
يورۇق لامپۇچكا
a lit bulb
لام-جىم. رەۋ [lam—jim]
see below:
لام-جىم دىمەسلىك
to say nothing, remain silent
لامزەللە. سۈپ [lamzəllə]
good—for—nothing
لاۋازىمات. ئى [lawazimat]
stores, necessary goods:
ھەربىي لازىمات
military stores
لاۋزا. سۈت [lawza]
tasteless, insipid:
لاۋزا قوغۇن
a tasteless melon
لاۋزا گەپ
boring, insipid talk
لاۋزىلاش-لاۋزىلاشماق. پ
[lawzilaxmak]
to be boring, gloomy, dejected:
ئۇ قولىدىن كەلمەيدىغان ئىشنى قىلىمەن دەپ ئاخىر تازا لاۋزىلاشتى.
He tried to do the impossoble and became dejected.
لاۋزىلىق. ئى [lawzilik]
boredom, gloominess:
سەن تولا لاۋزىلىق قىلما.
Don't be so gloomy.
لاۋىلدا-لاۋىلدىماق. پ
[lawildimak]
to be ablaze, burn fiercely
ئوت لاۋىلداپ كۆيمەكتە.
The fire is burning fiercely.
لاۋىلداتـلاۋىلداتماق. پ
[lawildatmak]
to fan (flames)
شامال ئوتنى لاۋىلدىتىۋەتتى.
The wind was fanning the flames.
لاي. ئى [lay]
mud, adobe:
سامانلىق لاي
adobe, a mixture of mud and straw
لاي ئەتمەك
to make mud (for building purposes):
ئۆگزىگە لاي سالماق
to make a mud roof
لاياقەت. ئى [laya:kət]
qualification, standard

He's qualifed to be a teacher.
ئون سومغا لايىق رەخت ئالماق
to buy ten yuan woth of cloth

لايىق كۆرمەك. پ
to consider suitable

لايىقلاش-لايىقلاشماق. پ
[la:yikłaxmaq]
to be suitable, suited to:
شارائىتقا لايىقلاشماق
to suit the conditions

لايىقلاشتۇر-لايىقلاشتۇرماق. پ
[la:yiklaxturmak]
to make suitable, cause to suit

لايىھە. ئى [la:yihə]
design, plan, drawing:
دەسلەپكى لايىھە
an original draft

لايىھە تۈزمەك. پ
to draw up a design

لايىھىچى. ئى [la:yihiqi]
architect, designer

لايىھىلە-لايىھىلىمەك. پ
[la:yihilimək]
to design

لايىھىلەت-لايىھىلەتمەك. پ
[la:yihilətmək]
to have something designed
ئۇلار سۇ ئامبىرىنى ئىنژېنېرغا لايىھىلەتتى.
They had the reservoir desig

لاياقەتلىك. سۈپ
[laya:kətlik]
qualified, suitable:
لاياقەتلىك ئادەم
a qualified person

لايچى. ئى [lapqi]
a person who builds with mud, adobe

لايچىلىق. ئى [la:qilik]
mud—construction, adobe—construction

لايغەزەل. سۈپ [layoəzəl]
sluggish, negligent

لايغەزەللىك. ئى
[lay əzəllik]
sluggishness, negligence

لايلا-لايلىماق. پ [laylimak]
to cover with adobe or mud:

لايلان-لايلانماق. پ
[laylanmak]
to be covered in adobe, mud:
يېڭى سېلىنغان ئوچاق لايلىنىپ بولدى.
The newly built stoves have been covered with mud.

لايىق. سۈپ [la:yik]
qualified, worthy of:
ئۇ ھۆرمەتكە لايىق.
He's worthy of our respect.
ئۇ ئوقۇتقۇچى بولۇشقا لايىق.

ned by an engineer.

لايىهىلە-لايىهىلەنمەك. پ [la:yihilənmək]
to be designed:
سېلىنىدىغان كۆۋرۈك لايىهىلە-نىپ بولدى.
The bridge has already been designed.

لەپەر. ئى [ləpər]
singing accompanied by actions

لەپەڭشە-لەپەڭشىمەك. پ [ləpəŋximək]
suddenly, all of a sudden:

لەپپىدە. رەۋ [ləppidə]
suddenly, all of a sadden:
ئۇ لەپپىدە ئۆيدىن چىقتى.
He suddenly went out of the house.

لەپ-لەپ. تەق [ləp—ləp]
suddenly, without warning, thickly:
لەپ-لەپ قىلىپ قار ياغماق
to snow heavily

لەپىلدە-لەپىلدىمەك. پ [ləpildimək]
to wave, flutter.
بايراق لەپىلدىمەك
to wave, flutter(of a flag)
قار لەپىلدەپ ياغماقتا ئىدى.
The snow was fluttering down.

لەپىلدەت-لەپىلدەتمەك. پ [ləpildətmək]
to cause to wave, flutter:
شامال بايراقنى لەپىلدەتمەكتە.
The wind is making the flag flutter.

لەت. رەۋ [lət]
see below

لەت بولماق. پ
to be shy, embarrassed

لەت قىلماق. پ
to embarrass

لەتىپە. ئى [ləti:pə]
anecdote, joke:
ئۇيغۇر خەلق لەتىپىلىرى
Uighur folk anecdotes

لەخمە. ئى [ləhmə]
a tunnel, trench:
لەخمە ئۇرۇشى
trench—warfare:
لەخمە كولىماق
to dig a trench

لەرزان. سۈپ [lərzan]
gentle, quiet:
لەرزان شامال
a gentle breeze
لەرزان ئاۋاز
a melodious voice

لەرزە. ئى [lərzə]
see below

لەرزىگە كەلمەك. پ
to tremble, quiver, shake:

يەر لەرزىگە كەلدى.
The ground shook.
لەرزىگە كەلتۈرمەك. پ
to cause to shake
لەززەت. ئ [ləzzət]
joy, pleasure:
تۇرمۇشنىڭ لەززىتى
the joys of life
لەززەت ئالماق. پ
to enjoy, find pleasure in
لەززەت بەرمەك. پ
to give pleasure
لەززەتلەنمەك. پ [ləzzətlənmək]
to relish, enjoy:
بىز تاماقنى لەززەتلىنىپ يېدۇق.
We ate the food with relish.
بىز كىنونى لەززەتلىنىپ كۆردۇق.
We enjoyed watching the film.
لەززەتلىك. سۈپ [ləzzətlik]
delicious, wonderful:
لەززەتلىك تاماق
delicious food
لەززەتلىك ھايات
a wonderful life
لەشكەر. ئ [ləxkər]
soldier:
لەشكەر توپلىماق
to gather an army

لەقەم. ئ [ləkəm]
nickname, sobriquet
لەقەم قويماق. پ
to give someone a nick name
لەقۋا. سۈپ [ləqwa:]
apathetic, sluggish
لەقۋالاشماق. پ [ləqwa:laxmaq]
to be apathetic, sluggish
لەقۋالىق. ئ [ləqwa:liq]
apathy, sluggishness
لەگلەك. ئ [ləglək]
a kite (children's toy)
لەگلەك ئۇچۇرماق. پ
to fly a kite
لەڭپۇڭ. ئ [ləŋpuŋ]
a transparent type of bean jelly
لەڭپۇڭچى. ئ [ləŋpuŋqi]
a langpung seller
لەڭگەر. ئ [ləŋgər]
an anchor (of a boat)
لەڭگەر تاشلىماق. پ
to drop the anchor
لەڭگەر كۆتۈرمەك. پ
to raise anchor
لەڭشىدە. رەۋ [ləŋʃidə]
quickly (of biological growth):
زىرائەتلەر يامغۇردىن كېيىن لەڭشىدە ئۆسۈپ كەتتى.
The crops grew quickly

after the rain.

لەڭمەن. ئى [ləŋmən]
traditional noodle and vegetable dish:
لەڭمەن سوزماق
to make (stretch) noodles

لەلەڭشە-لەلەڭشىمەك. پ
[lələŋximək]
to roam around

لەنەت 1. ئى [lə:nət]
a curse, malediction

لەنەت ئوقۇماق. پ
to curse, swear

لەنەت 2. ئى [lə:nət]
evil, terrible:
لەنەتى كونا جەمئىيەت
the terrible society of former times

لەھەڭ. ئى [ləhəŋ]
a shark

لەۋ. ئى [ləw]
lip; side, edge:
ئاستىنقى لەۋ
the lower lip
ئۈستۈنكى لەۋ
the upper lip
لەۋ تاۋۇشلىرى
labial consonants
لەۋنى چىشلىمەك
to grit one's teeth
ئۇ ئېغىر كۈنلەرنى لەۋنى چىشلەپ ئۆتكۈزۈۋەتتى.
He grit his teeth and endured the difficult times.

لەۋەي. ئىم [ləwəy]
Pardon?
لەۋەي، نېمە دېدىڭىز؟
Pardon, what did you say?

لەۋز. ئى [ləwz]
a promise:
لەۋزىدە تۇرماق
to keep a promise
لەۋزىدىن يېنىۋالماق
to go back on a promise
لەۋز بەرمەك
to promise

لەۋلەشە-لەۋلەشمەك. پ
[ləwləxmək]
to round the lips:
لەۋلەشكەن سوزۇق تاۋۇش
rounded vowels
لەۋلەشمىگەن سوزۇق تاۋۇشلار
unrounded vowels

لەيلە-لەيلىمەك. پ
[ləylimək]
to float:
ياغاچ سۇدا لەيلەيدۇ.
Wood floats in water.
ئۇ ئىشلىمەي، لەيلەپ يۈرىدۇ.
He doesn't work, he's just drifting.

لەيلەتە-لەيلەتمەك. پ
[ləylətmək]
to cause to float

[lokuldimaq]
to rock, sway
لوكۇلداپ ماڭماق. پ
to stagger, totter
لوگىكا. ئى [logika]
logic
لوگىكىلىق. سۈپ [logikilik]
logical:
لوگىلىكىق ئۇرغۇ
logical stress
لوڭقا. ئى [loŋka]
vase:
بىر لوڭقا گۈل
a vase of flowers
لولا. سۈپ [lola]
crafty, sl; ppery
لوم. ئى [lom]
an iron rod
لۇشيەن. ئى [luxyən]
a (political)line
لۇغەت. ئى [luoət]
dictionary
لۇغەت تۈزمەك. پ
to compile a dictionary
لۇغەتشۇناس. ئى
[luoətxunas]
a lexicographer
لۆڭگە. ئى [ləŋgə]
a towel
لۆمشىمەك. پ
[ləmximək]
to be soft

لەيلى. ئى [ləyli]
hollyhock (a plant)
لەيلىمە. سۈپ [ləylimə]
floating:
لەيلىمە كۆۋرۈك
a floating bridge
لوپا. سۈپ [lopa]
magnifying:
لوپا ئەينەك
a magnifying glass
لوزۇنكا. ئى [lozunka]
a benner inscribed with a slogan
لوق. سۈپ [lok]
refined, choice:
لوق گۆش
choice meat
لوقما. ئى [loqma]
a mouthful; interjection
لوقما سالماق. پ
to interrupt
لوقۇلدا-لوقۇلدىماق. پ
[loquldimaq]
to throb, pulsate:
مېنىڭ بېشىم لوقۇلداپ ئاغرىۋاتىدۇ.
My head is throbbing.
لوكدان. ئى [lokdan]
a door bolt
لوككا. ئى [lokka]
a camel's hump
لوكۇلدا-لوكۇلدىماق. پ

لۆمشىتـ-لۆمشىتمەك. پ
[ləmxitmək]
to soften soft.
قار سۈيى يولنى لۆمشىتىۋېتىپتۇ.
The melted snow has softened the road.

لۆم-لۆم. تەق [ləm—ləm]
springy, roose:
لۆم-لۆم كارىۋات
a bed with springs
لۆم-لۆم ئادەم
a negligent person

لۆمۈلدە-لۆمۈلدىمەك. پ
[ləmüldimək]
to wriggle, squirm:
قۇرۇتلار لۆمۈلدەشكە باشلىدى.
The worms started squirming.

لۈكچەك. ئى؛ سۈپ [lükqək]
a rogue, scoundrel

لۈجاڭ. ئى [lüjaŋ]
a brigade commander

لېپەز. ئى [lepəz]
a waistband (of trousers)

لېچەك. ئى [leqək]
a woman's scarf worn while praying

لېس. ئى [les]
a baking tray

لېكتور. ئى [lektor]
a lecturer

لېكسىكا. ئى [leksika]
vocabulary; concise dictionary

لېكسىيە. ئى [leksiyə]
lecture, talk:
ئۇ لېكسىيە سۆزلىدى
He gave a lexture.

لېكىن. باغىل [lekin]
but, however:
مەن مېڭىشنى ئويلىغانىدىم، لېكىن ماڭالمىدىم.
I wanted to go, but I coul dn't

لېگەن. ئى [legən]
a communal dish (esp. for palau)

لېنتا. ئى [lenta]
ribbon, tape, camera film

لېنتا كەسمەك. پ
to cut the ribbon

لېنتىغا كۆچۈرمەك. پ
to record:
سەنئەت نومۇرلىرى لېنتىغا كۆچۈرۈلدى.
The concert was recorded.

لېنىنىزم. ئى [leninizm]
Leninism

لېيىـ-لېيىماق. پ [leyimaḳ]
to become muddy:
سۇ لېيىپ كەتتى.
The water has become muddied.

لىباس. ئى [libas]
clothes, garments

a litre of milk

لىرىك. سۈپ [lirik]

lyrical, lyric:

لىرىك شېئىر

lyric poetry

لىرىكا. ئى [lirika]

song lyrics

لىغ-لىغ. تەق [lioɪ—lioɪ]

a shaking, vibrating sound

لىغىلداڭ-لىغىلدىماق. پ [lioɪldimaq]

to shake, vibrate

لىفت. ئى [lift]

a lift:

لىفت بوزۇلۇپ قاپتۇ.

The lift isn't working.

لىق. سۈپ [liq]

full, packed:

كۆزگە لىق ياش ئالماق

to fill with tears (of the eyes)

كىنوخانا تاماشىبىنلار بىلەن لىق تولدى.

The cinema is full of people.

لىقلا-لىقلىماق. پ [liqlimaq]

to fill:

ئىدىشقا سۇ لىقلىماق

to fill a jug with water

لىقلان-لىقلانماق. پ [liqlanmaq]

to be filled

لىبېرال. سۈپ [liberal]

liberal

لىبېرالىزم. ئى [liberalizm]

liberalism

لىپاپ. ئى [lipap]

an envelope

لىپپىدە. رەۋ [lippidə]

suddenly; full to the brim

لىپتىك. ئى [liptik]

a bra, brassiere

لىپ-لىپ. تەق [lip—lip]

in a flash, a blink:

قاپىقىم لىپ-لىپ قىلىپ تارتىۋاتىدۇ.

My eyelid is twitching.

لىپىلدا-لىپىلدىماق. پ [lipildimaq]

to flash, flutter, blink:

چىراق شامالدا لىپىلداپ يېنىپ تۇراتتى.

The lamp fluttered in the wind.

لىپىلداتـ-لىپىلداتماق. پ [lipildatmaq]

to flutter, blink

قىزچاق كۆزىنى لىپىلدىتىپ ئانىسىغا قاراپ تۇراتتى.

The girl looked at her mother, blinkling her eyes.

لىتر. ئى [litr]

litre:

بىر لىتر سۈت

لىقمۇلىق. سۈپ [likmulik]
full to the brim:
لىقمۇلىق بىر چىنە چاي
a bowl of tea full to the brim
لىكىلداڭ-لىكىلدىماق. پ [likildimak]
to become loose; to walk in small steps
لىكىلداپ ماڭماق. پ
to mince along
لىڭتاسما. سۈپ [liŋtasma]
irresolute, slap—dash, ineffi cient:
لىڭتاسما ئادەم
an irresolute person
لىڭشىڭ-لىڭشىماق. پ [liŋximak]
to be loose, rattle, shake:
چىش لىڭشىماق
to have a loose tooth
لىڭشىڭ-لىڭشىتماق. پ [liŋxitmak]
to shake:
ئۇ بېشىنى لىڭشىتتى.
He shook his head.
لىڭىدە. رەۋ [liŋŋidə]
suddenly, sharply:
ئايروپىلان لىڭىدە يەردىن كۆتۈرۈلدى.
The plane took off sharply.
لىللا. سۈپ [lilla:]
fair, just:
لىللا گەپ
fair talk, just words
لىللالىق. ئى [lilla:lik]
fairness, justice
لىمفا. ئى [limfa]
a lymph:
لىمفا تۈگۈنى
a lymph node
لىمون. ئى [limon]
lemon
لىمونات. ئى [limonat]
lemonade
لىمىت. ئى [limit]
a limit
لىنىيە. ئى [liniyə]
a line, mark:
قاتناش لىنىيىسى
a traffic line, traffic marking
لىيەن. ئى [lyən]
a company (in the army)
لىيەنجاڭ. ئى [lyənjaŋ]
a company commander

م

مائارىپ. ئى [maa:rip]
education, learning

مائارىپچەرۋەر. سۈپ [maa:rippərwər]
an educationalist

مائارىپچى. ئى [maa:ripqi]
an educationalist

مائارىپچىلىق. ئى [maa:ripqilik]
education

مائاش. ئى [maax]
wage, salary:

تۆۋەن مائاش
a low salary

مائاشىڭىز قانچە؟
What's your salary?

مائاش ئالماق. پ
to get a salary

مائاشسىز. سۈپ [maaxsiz]
unpaid, voluntary

مائاشلىق. سۈپ [maaxlik]
pais, salaried:

مائاشلىق كادىر
a salaried cadre

مات. ئى [mat]
on the point of death;defeat

مات بولماق. پ
to be defeated, fail

مات قىلماق. پ
to defeat

ماتا. ئى [mata:]
homespun rough cotton cloth

ماتا توقۇماق. پ
to weave cloth

ماتەم. ئى [ma:təm]
mourning, lamentation:

ماتەم مۇراسىمى
a funeral

ماتەم مۇزىكىسى
funeral music, a dirge

ماتەم تۇتماق. پ
to mourn:

ئۇلار ئاتىسى ئۈچۈن ماتەم تۇتۇۋاتىدۇ.
They are mourning for their father.

ماتەمدار. ئى [ma:təmdar]
a mourner

ماتەملىك. سۈپ [ma:təmlik]
mourning, lamenting:

ماتەملىك كۈنلەر
days of mourning.

ماتراس. ئى [matras]
a mattress

ماتروس. ئى [matros]
a sailor

ماتېرىئارخال. سۈپ

ماتېرىيالىست. ئى [materiyalist]
a meterialist

ماتېماتىكا. ئى [matematika]
mathematics

ماجاڭ. ئى [majaŋ]
majiang (Chinese board game)

ماجال. ئى [majal]
strength, power:
ئۇنىڭ كۆزىنى ئېچىشقىمۇ ماجالى يوق ئىدى.
He hasn't even the strength to open his eyes.

ماجىرا. ئى [majira:]
dispute, argument, torment, turmoil:
چېگرا ماجىراسى
a border dispute, incident
ئىچكى ماجىرا
internal strife, turmoil

ماجىرا چىقارماق. پ
to provoke a dispute

ماجىرا كۆتۈرمەك. پ
to create a commotion

ماجىرالاش-ماجىرالاشماق. پ [majira:laxmaq]
to have a dispute

ماختا-ماختىماق. پ [mahtimaq]
to praise, commend, comp liment:

[matriarhal]
matriarchal

ماتكا 1. ئى [matka]
the womb, corvix:
ماتكار راكى
cervical cancer

ماتكا 2. ئى [matka]
the queen (in a pack of cards)

ماتور. ئى [mator]
engine, motor:
ماشىنىنىڭ ماتورى
a car engine

ماتورلاش-ماتورلاشماق. پ [matorlaxmaq]
to motorize:
ماتورلاشقان قىسىملار
motorized army units

ماتورلۇق. سۈپ [matorluq]
motorised:
ماتورلۇق كېمە
a motorised ship

ماتېرىيال. ئى [matiriyal]
meterial:
بىناكارلىق ماتېرىياللىرى
building meterials
بۇ نېمە ماتېرىيالدىن ياسالغان؟
What material is it mede of?

ماتېرىيالىزم. ئى [meteriyalizm]
materialism

see below

مادارا قىلماق. پ
to compromise

مادارا چىلىق. ئى
[madara:qilik]
compromise, eclecticism

مادارا چىلىق قىلماق. پ
to compromise

مادارسىز. سۈپ [madarsiz]
weak, lifeless

مادىدا 1. ئى [madda]
clause, item:
بىرىنچى مادىدا
the first clause (eg. in a contract)

مادىدا 2. ئى [madda]
material, substance:
پارتلىغۇچى مادىدا
explosive material
مادىدا تۈزۈلۈشى
the composition of a substance

مادىدىلىق. سۈپ [maddilik]
itemed, having clausess:
ئۈچ مادىدىلىق بەلگىلىمە
a regulation with three clauses

مادىدىي. سۈپ [maddiy]
physical, material:
مادىدىي دۇنيا
the physical world
مادىدىي بايلىق

ياخشى ئىشلارنى ھەممە كىشى ماختايدۇ.
Every one approves good deeds.
ئۇ ئايالىمنىڭ سەي قورۇشىنى ماختىدى.
He complimented my wife on her cooking.
ماختاشقا لايىق
praise—worthy

ماختان-ماختانماق. پ
[mahtanmaq]
to boast, brag:
ماختىنىشقا ئامراق ئادەم
a person who likes to boast

ماختانچاق. سۈپ
[mahtanqaq]
boastful, proud

ماختانچاقلىق. ئى
[mahtanqaqlik]
boasting, bragging

مادا. سۈپ [mada]
female (of some animals):
مادا ئېشەك
a female donkey

مادار. ئى [madar]
power, strength:
ماداری يوق.
He has no strength.
ئۇنىڭ ماداری قالمىدى.
His strength was exhausted.

مادارا. رەۋ [madara:]

physical resources, riches
ماددي ئەشيا
material resources
ماددىيلىق. ئى [maddiylik]
substantiality, tangibility
مارا-ماريماق. پ [marimak]
to peep, glance furtively
مارافون. ئى [marafon]
a marathon race
ماراقچى. ئى [marakqi]
a person who peeps, spies
مارت. ئى [mart]
(the month of) March
مارت-مۇرت. تەق
[mart—murt]
the sound of blowing one's nose
مارتىلدا-مارتىلدىماق. پ
[martildimak]
to inhale, breathe; blow one's nose
مارجان. ئى [marjan]
a necklace:
مارجان ئاسماق
to wear a necklace
مارس. ئى [mars]
the planet Mars
مارش. ئى [marx]
a musical march
ماركا. ئى [marka]
stamp:commercial label,logo:
ماركا چاپلىماق
to stamp (a letter)
سىز ماركا يىغامسىز؟
Do you collect stamps?
مال ماركىسى
a brand name
ماركسىزم. ئى [marksizm]
Marxism
ماركسىست. ئى [marksist]
Marxist
ماركىلىق. سۈپ [markilik]
brand, make:
كېپىنەك ماركىلىق كىيىم تىكىش ماشىنىسى
a Butterfly brand sewing machine
ماروژنى. ئى [marozni]
ice—cream
ماروژنىچى. ئى [marozniqi]
an ice—cream seller
ماز 1. ئى [maz]
old cotton padding
ماز 2. سۈپ [maz]
foolish, senseless
ماز بولماق. پ
to be complacent
مازار. ئى [mazar]
grave, tomb
مەھمۇت قەشقىرىنىڭ مازىرى ئۇپالدا.
Mahmud Kaxgari's tomb is in Uppal.
مازارلىق. ئى [mazarlik]

green, beans

ماش رەڭ. ئى

a light green colour

ماشائاللا. ئسم [ma:xa:alla]

God forbid!

ماشىنا. ئى [maxina]

machine; car, bus:

كىر يۇيۇش ماشىنىسى

a washing machine

ماشىنا ئادەم

robot

ماشىنا بېكىتى

the bus station

ماشىنىنى ھەرىكەتلەندۈرمەك

to start a machine

ماشىنىچى. ئى [maxiniqi]

a tailor

ماشىنىچىلىق. ئى [maxiniqilik]

tailoring

ماشىنىسازلىق. ئى [maxinisazlik]

machine, car manufacturing

ماشىنىست. ئى [maxinist]

a typist

ماشىنلاش-ماشىنلاشماق. پ [maxinilaxmak]

to mechanize:

ماشىنلاشقان قۇدۇق

a mechanized well

ماغدۇر. ئى [maoɒdur]

strength, vigour:

graveyard, vemetry

مازاق. ئى [mazak]

mockery, sarcasm

مازاق قىلماق. پ

to ridicule, satirize

مازلاش-مازلاشماق. پ [mazlaxmak]

to make a fool of oneself

ماس. رەۋ [mas]

suited, matching, appropriate:

بۇنىڭغا يېشىل رەڭ ماس ئەمەس.

Yellow doesn't suit it.

ماس بولۇڭ

a corresponfing angle

ماس كەلمەك

to match up with, square with

ھەقىقەتكە ماس كەلمەك

to square with the truth

ماسسا. ئى [massa]

mass, size (in physics)

ماسكا. ئى [maska]

a face—mask

ماسكا تارتماق. پ

to wear a face—mask

ماسلاش-ماسلاشماق. پ [maslaxmak]

to suit, be appropriate for:

شارائىتقا ماسلاشماق

to suit the conditions

ماش. ئى [max]

بىر ئازمۇ ماغدۇرۇم قالمىدى.
I was exhausted.

ماغدۇرسىزلاندۇرسىز-لانماق. پ [ma:ɣdursizlanmaq]
to become weak

ماغدۇرلۇق. سۈپ [ma:ɣdurluq]
strong, spirited

ماغزاپ. ئى [ma:ɣzap]
foam, lather:
سوپۇن ماغزىپى
soap lather

ماقال. ئى [maqal]
a proverb, folk saying:
ئەرنىڭ كۆركى ساقال،
سۆزنىڭ كۆركى ماقال.
As a beard beautifies a man, so proverbs beautify speech.

ماقالە. ئى [maqa:lə]
academic article, newspaper article:
ماقالە يازماق
to write an article

ماقۇل. ئىسم [ma:qul]
all right, OK:
ماقۇل، سېنىڭ پىكرىڭ بويىچە قىلايلى.
OK, let's do as you suggest.
ماقۇل بولماق
to agree, consent
ماقۇل كۆرمەك
to agree to, approve of
ماقۇل ئەمىسە!
All right then!

ماقۇللا-ماقۇللىماق. پ [ma:qullimaq]
to consent to, endorse:
پىكرنى ماقۇللىماق
to endorse an opinion

ماقۇللاشماق. پ [ma:qullaxmaq]
to come to agreement through discussion

ماقۇللۇق. ئى [ma:qulluq]
consent, agreement
ئۇ مېنىڭ ماقۇللۇقۇمنى ئالدى.
He got my consent.

ماكان. ئى [makan]
place, area, room:
تۇرپان-ئۈزۈم ماكانى.
Turpan is a place of grapes.
ماكان تاپماق
to find a place to live

ماكانداش. ئى [makandax]
a person from the same place as another

ماكانسىز. سۈپ [makansiz]
homeless, without abode

ماكانلاشماق. پ [makanlaxmaq]
to set up house, live:
يېزىدا ماكانلاشماق
to live in the country

ماكانلىق. سۈپ [makanliq]

ماگىستىرلىق. سۈپ [magistirlik]
having an MA or MSc degree

ماڭ-ماڭماق. پ [maŋmak]
to walk, leave, depart:
مەن ھەر كۈنى مەكتەپكە مېڭىپ بارىمەن.
I walk to school every day.
ماڭايلى.
Let's go.
سىز قاچان ماڭىسىز؟
When are you leaving?

ماڭدا-ماڭدىماق. پ [maŋdimak]
to pace, stride:
ماڭداپ كۆرۈڭ، قانچە ماڭدام كېلەركىن؟
Pace it and see how many strides it is.

ماڭدام. ئى؛ م [maŋdam]
pace, stride, a short distance:
بىر ماڭدام يەرگىمۇ ئاپتو-بۇسقا چۈشمىمىزمۇ؟
Do we want to take the bus such a short distance?

ماڭدۇر-ماڭدۇرماق. پ [maŋdurmak]
to cause to walk, get some thing moving:
زاۋۇت ماڭدۇرماق
to get a factory working with a home

ماكچاي-ماكچايماق. پ [makqaymak]
to be shirivelled, flat:
چاق ماكچيىپ كەتتى.
The tyre is flat.

ماكچايت-ماكچايتماق. [makqaytmak]
to cause to shrivel, flatten

ماكسىمۇم. ئى؛ سۈپ [maksimum]
maximum

ماكىلدا-ماكىلدىماق. پ [makildimak]
to open and close

ماگنىت. ئى [magnit]
magnet

ماگنىتلا-ماگنىتلىماق. پ [magnitlimak]
to magnetize:
تۆمۈرنى ماگنىتلىماق
to magnetize iron

ماگنىتلىق. سۈپ [magnitlik]
magnetic

ماگىزىن. ئى [magizin]
a shop, store:
كىيىم-كېچەك ماگىزىنى
a clothes shop

ماگىزىنچى. ئى [magizinqi]
shop—keeper

ماگىستىر. ئى [magistir]
Master of Arts or Science

slavery, servanthood

مالتىلا-مالتىلماق. پ [maltilimaq]
to stir, mix up

مال-مۈلۈك. ئى [mal—mülük]
wealth, goods, belongings

مالىخاي. ئى [malihay]
a white hat

مالىماتاڭ. رەۋ [malimataŋ]
in disorder, in confusion

مالىمان. رەۋ [maliman]
in disorder, in confusion:
ئۆيىڭىز ئىچى تازا مالىمان بولۇپ كەتتى.
The house is in a mess.

مالىمانچىلىق. ئى [malimanqilik]
confusion, disorder

مالىيە. ئى [ma:liyə]
finance, financial affairs:
مالىيە يىلى
a financial year
مالىيە بۆلۈمى
the financial department

ماموق. ئى [ma:muq]
down, feather:
ماموق ياستۇق
a down pillow

مانا. ئال [mana]
here, there you are:
مانا!

ماڭقا. ئى [maŋqa]
nasal fluid

ماڭلاي. ئى [maŋlay]
the forehead:
ماڭلىيى كەڭ
having a wide forehead
ماڭلاي چاچ
a fringe, bangs

مال. ئى [mal]
belongings, goods, cattle:
ئۇنىڭ ھەممە مالىنى بىرلا چاماداندا.
He had all his belongings in one suitcase.
ئۇ مال باقىدۇ.
He raises cattle.

مال دوختۇرى. ئى
a veterinary surgeon

مالال. رەۋ [malal]
trouble, disturbance:
سىزگە مالال كەلمىسە، ماڭا ياردەم بەرسىڭىز.
If it wouldn't be too inconvenient, could you possibly help me.
بىراۋنى مالال قىلماق
to disturb someone

مالائىكە. ئى [mala:ikə]
an angel, heavenly being

مالاي. ئى [malay]
a servant, slave

مالايلىق. ئى [malaylik]

ماهىر تەنھەربكەتچى
a skilful sportsman
ماهىرانە. رەۋ [ma:hira:nə]
skilfully, dextrously
ماهىرلىق. ئى [ma:hirlik]
skill, dexterity
ماهىيەت. ئى [ma:hiyət]
essence, fundamentals:
مەسىلىنىڭ ماهىيىتى
the essence of the problem
ماهىيەتنى ئاچماق
to expose the essential (facts)
ماهىيەتلىك. سۈپ [ma:hiyətlik]
essential, fundamental
ماهىيەتلىك ئۆزگىرىش
a fundamental change
ماۋزۇ. ئى [mawzu]
topic, subject, title:
ماقالىنىڭ ماۋزۇسى
the title of the article
ماۋزۇ قويماق. ئى
to give a title to
ماۋۇ. ئال [mawu]
this
ماۋۇ بالا توپنى ياخشى ئوينايدىكەن.
This child plays ball very well.
ماي 1. ئى [may]
oil, petrol:

Here you are!
مانا، پويىز قوزغىلىپ كەتتى.
There we go, the train's moving.
مانتا. ئى [manta]
steamed dumplings
كاۋا مانتىسى
manta made with marrow (squash)
مانتىپەز. ئى [mantipəz]
a manta seller
مانجا. ئى [manja]
money paid for work done
مانجۇ. ئى [manju]
Manchu (nationality)
مانېۋر. ئى [manewr]
army manoeuvres
مانېۋر ئۆتكۈزمەك. پ
to hold manoeuvres
ماھارەت. ئى [maha:rət]
skill, dexterity:
ئوقۇتۇش ماھارىتى
teaching skill
ماھارەتنى كامالەتكە يەتمەك
to perfect one's skill
ماھارەتلىك. سۈپ [maha:rətlik]
skilful, dextrous
ماھىر. سۈپ [ma:hir]
skilful, dextrous:
ماھىر ئىشچى
a skilful worker

ماشنا مېيى
petrol
چاچ مېيى
hair oil
ماي قەلەم
a ballpoint pen
قارامايدا ماي جىق.
There's a lot of oil in Karamay.
ماي 2. ئى [may]
(the month of) May
مايا‌ق. ئى [mayaq]
droppings, manure:
قوي مايىقى
sheep's droppings
تۆگە مايىقى
camel dung
مايا‌قلا‌-مايا‌قلىما‌ق. پ
[mayaqlimaq]
to pass dung, defecate (of animals)
مايا‌ك. ئى [mayak]
a lighthouse, beacon
مايتۇق-سايتۇق. سۈپ
[maytuk—saytuk]
shapeless, twisted
مايسا. ئى [maysa]
a seedling, young plant
بۇغداي مايسىسى
a wheat seedling
مايسا تىكمەك. پ
to transplant seedlings
مايسا كۆچۈرمەك. پ
to transplant seedlings
مايسىرا‌-مايسىرىماق. پ
[maysirimaq]
to lack oil (of a machine)
مايكا. ئى [mayka]
a sleeveless garment, singlet
مايلا‌-مايلىما‌ق. پ
[maylimaq]
to oil:
ماشىنىنى مايلىماق
to oil a machine
مايلاش-مايلاشما‌ق. پ
[maylaxmaq]
to become oily:
كىيىمىم مايلىشىپ كەتتى.
My clothes got oily.
مايلامچى. ئى [maylamqi]
a person who oils machines
مايلىق 1. سۈپ [maylik]
with oil, oily:
مايلىق زىرائەت
oil crops
مايلىق نان
oil bread (a special type of nan)
مايلىق 2. ئى [maylik]
cloth used to wipe hands after eating
مايما‌ق. سۈپ [maymaq]
slanted, twisted, warped:
مايماق ئېغىز

a twisted mouth

مايماق ياغاچ

warped wood

مايمۇن. ئى [maymun]

monkey:

ئۇ دەرەخكە مايمۇندەك چىقىپ كەتتى.

He climbed up the tree like a monkey.

مايمۇن ئويناتماق

to monkey about

مايمۇنسىمان. سۈپ [maymunsiman]

resembling a monkey

مايىل. رەۋ [ma:yil]

tendency, inclination

مايىل بولماق. پ

to incline to, to tend to

مەبلەغ. ئى [məbləoɪ]

fund, funds

مەبلەغ توپلىماق. پ

to collect money

مەبلەغ سالماق. پ

to invest money

مەبۇد. ئى [mə:bud]

idol, statue

مەبۇدە. ئى [mə:budə]

an immortal being, goddess

مەپتۇن. رەۋ [məptun]

see below

مەپتۇن بولماق. پ

to be fascinated, enthralled

كىشىنى مەپتۇن قىلىدىغان ناخشا

an enthralling song

مەتبەئە. ئى [mətbə:ə]

a printing house

مەتبەئەچىلىك. ئى [mətbəə:qilik]

printing, publishing

مەتبۇئات. ئى [mətbuat]

publication, printing:

مەتبۇئات ئەركىنلىكى

the freedom to print

مەتبۇئاتچىلىق. ئى [mətbuatqilik]

publishing, printing

مەجبۇر. رەۋ [məjbur]

obliged, compelled

مەجبۇر بولماق. پ

to be obliged, compelled:

ئۇ دۆلىتىدىن ئايرىلىشقا مەجبۇر بولدى.

He was obliged to leave his country.

مەن بېرىشقا مەجبۇر بولىدىغان-دەك تۇرىمەن.

I feel obliged to go.

مەجبۇرەن. رەۋ [məjburən]

under compulsion, forced

مەجبۇرەن ئىشلىمەك. پ

to be forced to work

مەجبۇرلا-مەجبۇرلىماق. پ [məjburlimaq]

madness, insanity
مەجنۇنلۇق قىلماق. پ
to act insanety
مەجھۇل [məjhul] سۈپ
unclear, unknown; passive:
مەجھۇل پېئىل
a passive verb
مەجھۇل دەرىجە
the passive voice
مەخپي [məhpiy] سۈپ
secret, secretly:
مەخپي بەلگە
a secret sign
مەخپي رېتسېپ
a secret recipe
مەخپي سوراق قىلماق
to interrogate secretly
مەخپىيەت. ئى [məhpiyət]
a secret, classified information:
ھەربىي مەخپىيەت
a military secret
مەخپىيەتنى ئاشكارا قىلماق
to reveal a secret
مەخپىيەتلىك. ئى
[məhpiyətlik]
a secret, classified information
مەخپىيەتلىكنى ساقلىماق
to keep a secret
مەخپىيلىك. ئى [məhpiylik]
a secret
مەخرەج. ئى [məhrəj]
a denominator (in

to oblige, compel, force
مەجبۇرىي. سۈپ [məjburiy]
compulsory, obligatory;
obligation, duty:
مەجبۇرىي ئەمگەك
compulsory work
مەجبۇرىي دەرىجە
the causative mood (in grammar)
مەجبۇرىيەت. ئى
[məjburiyət]
obligation duty:
مەجبۇرىيەتنى ئۈستىگە ئالماق
to accept one's obligations
مەجبۇرىيەتنى ئادا قىلماق
to fulfill one's obligations
مەجرۇھ. سۈپ [məjruh]
wounded; handicapped, lame:
مەجرۇھ بالا
a handicapped child
مەجلىس. ئى [məjlis]
a conference, meeting:
يېپىق مەجلىس
a closed meeting
مەجلىس ئاچماق. پ
to hold a meeting
مەجلىسخانا. ئى [məjlishana]
a meeting hall
مەجنۇن. سۈپ؛ ئى [məjnun]
a mad, insane man; infatuation, fascination
مەجنۇنلۇق. ئى [məjnunluk]

cultural heritage
مەدەنىي يادىكارلىق
cultural relics
مەدەنىيەت. ئى [mədəniyət]
civilisation, culture:
مەدەنىيەت مەركىزى
a centre of culture
مەدەنىيەت سەۋىيىسى
the level of civilisation
مەدەنىيەتسىز. سۈپ [mədəniyətsiz]
uncivilised, uncultured
مەدەنىيەت-مائارىپ. ئى [mədəniyət—maa:rip]
culture and learning
مەدەنىيلەشـ-مەدەنىيلەشـمەك. پ [mədəniyləxmək]
to civilize
مەددا. ئى [məddah]
a story—teller; a talkative person
مەددالىق. ئى [məddahlik]
story—telling; talkativeness:
سەن تولا مەددالىق قىلما.
Don't go on and on (talking).
مەددە. ئى [məddə]
roundworm
مەدرىس. ئى [mədris]
an Islamic school
مەدھىيە. ئى [mədhiyə]
praise, acclaim, worship:

mathematics)
مەخسۇس. سۈپ [məhsus]
special, unusual; especially:
مەخسۇس مۇخبىر
a special correspondent
مەخسۇس كەسىپ
an academic area of specialization
بۇ كىتابنى مەخسۇس سىز ئۈچۈن ئېلىپ كەلدىم.
I brought this book specially for you.
مەخسۇسلاشـ-مەخسۇسلاشـماق. پ [məhsuslaxmak]
to specialize
مەخلۇق. ئى [məhluk]
created, living, organic
مەخلۇقات. ئى [məhlukat]
living things, organisms
مەدەت. ئى [mədət]
help, assistance, support
مەدەت ئالماق. پ
to get help, support
مەدەت بەرمەك. پ
to help, support, assist
مەدەتكار. ئى [mədətkar]
supporter, helper
مەدەك. ئى [mə:dək]
very small, young
مەدەنىي. سۈپ [mədəniy]
civilised, cultural:
مەدەنىي مىراس

time, occasion:
بىر مەرتەم
once
مەرتىۋە 1. ئى؛ م [mərtiwə]
time, occasion:
بىر مەرتىۋە
once
مەرتىۋە 2. ئى [mərtiwə]
an official title, official standing:
مەرتىۋىسى ئۆسمەك
to be promoted
مەرتىۋىسى چۈشمەك
to be demoted
مەرتىۋىلىك. سۈپ [mərtiwilik]
having an official standing:
مەرتىۋىلىك ئەمەلدار
an important official
مەرد. سۈپ [mərd]
brave, horoic person:
مەردنى مەيداندا سىنا.
The time to be brave is in battle.
مەردانە. سۈپ [mərdanə]
brave, courageous:
مەردانە جەڭچى
a brave warrior
مەردانىلەرچە. رەۋ [mərdanilərqə]
bravely, courageously
مەردانىلىك. ئى

مەدھىيە ئوقۇماق. پ
to praise, extol
مەدھىيىچىلىك. ئى [mədhiyiqilik]
praise, acclaim, worship
مەدھىيىلەيمەك. پ [mədhiyilimək]
to praise, extol:
خۇدانى مەدھىيىلىمەك
to praise God
مەدھىيىلەنمەك. [mədhiyilənmək]
to be praised, extolled
مەدىكار. ئى [mə:dikar]
an odd-jobber:
مەدىكار بولۇپ ئىشلىمەك
to do temporary work
مەدىكارلىق. ئى [mə:dikarlik]
odd-jobbing, temporary work
مەرەيمەك. پ [mə:rimək]
to bleat (of sheep and goats)
مەرەز. ئى [mərəz]
a sore, wound; a crucial, vexing problem
ئىشسىزلىق كاپىتالىزمنىڭ مەرەزى.
Unemployment is the plague of capitalism.
مەرتەم. ئى؛ م [mərtəm]

to be centralized

مەركەزلىك. سۈپ [mərkəzlik]
with a centre, concentrated

مەركىزىي. سۈپ [mərkiziy]
central, principal:

مەركىزىي ھۆكۈمەت
central government

مەركىزىي نېرۋا
a cetral nerve

مەرگەن. سۈپ [mərgən]
a marksman, sharp shooter

مەرمەر. ئى [mərmər]
white marble

مەرھابا! ئىم [mərḥaba]
Welcome!

مەرھەمەت. ئىم [mərhəmət]
please, please do; kindness:

مەرھەمەت، چاي ئىچىڭ.
Please, have some tea.

بۇ كىتابنى كۆرسەم بولامدۇ؟
Can I look at this book?

مەرھەمەت!
Please do!

مەرھەمىتىڭىزنى مەڭگۈ ئۇنتۇمايمەن.
I'll never forget your kindness.

مەرھەمەتلىك. سۈپ [mərḥəmətlik]
kindly, benevolently

مەرھۇم. سۈپ [mərḥum]
[mərdə:nilik]
bravery, courage

مەردلەرچە. رەۋ [mərdlərqə]
bravely, fearlessly

مەردلىك. ئى [mərdlik]
bravery, fearlessness

مەرسىيە. ئى [mərsiyə]
a dirge, lamentation

مەرغۇل. ئى [mərɣul]
a transitional section of a mukan

مەركەز. ئى [mərkəz]
centre, capital:

ئېغىرلىق مەركىزى
the centre of gravity

سانائەت مەركىزى
an industrial centre

ئۆلكە مەركىزى
the provincial capital

شەھەر مەركىزى
the town centre

مەركەزچىلىك. ئى [mərkəzqilik]
centralization, a centralised system

مەركەزلەشـمەركەزلەشمەك. پ [mərkəzləxmək]
to centralize, concentrate, amass

مەركەزلەشتۈرۈلـمەركەزلەشتۈرۈلمەك. پ [mərkəzləxtürülmək]

تاماقنىڭ مەزىسى
the taste of the food
مەزە قىلماق. پ
to do something with relish
مەززىلىك. سۈپ [məzzilik]
delicious, good—tasting:
مەززىلىك پولو
delicious palau
مەزكۇر. ئال [məzkur]
the said, the designated (person or object):
مەزكۇر جىنايەتچى
the said criminal
مەزگىل. ئى [məzgil]
term, period of time:
ئۆسۈش مەزگىلى
the period of growth
يىغىن مەزگىلى
the duration of the meeting
بىر مەزگىل
a short time, a while
مەزگىللىك. سۈپ [məzgillik]
periodical, seasonal, cyclical
مەزلۇم. 1. ئى [məzlum]
respectful term for a woman
مەزلۇم 2. ئى [məzlum]
oppressed, down trodden
مەزمۇت. سۈپ [məzmut]
firm, stiff, secure:
مەزمۇت قەدەم
firm steps
deceased, dead(a respectful term):
مەرھۇم ئانام
my deceased mother
مەرۇزە. ئى [mə:ruzə]
a peport, review
مەرۋايىت. ئى [mərwayit]
a pearl
مەرىپەت. ئى [mə:ripət]
knowledge, wisdom:
مەرىپەت ئىزدىمەك
to seek knowledge
مەرىپەتپەرۋەر. ئى [mə:ripətpərwər]
one who loves knowledge
مەرىپەتچى. ئى [mə:ripətqi]
a learned, educated person
مەرىپەتچىلىك. سۈپ [məripətlik]
well — educated, knowledgeable
مەرىكە. ئى [mə:rikə]
ceremony, celebration
توي مەرىكىمىزگە قەدەم تەشـ
رىپ قىلىشلىرىنى سورايمىز.
Please attend our wedding ceremony.
مەريەمئانا. ئى [mə:ryəmana]
Mother Mary
مەزە. ئى [mə:zə]
sweet foods; taste:

drunk, intoxicated

مەست بولماق. پ

to get drunk

غەلىبىدىن مەست بولماق

to be drunk with victory

ئۇ مەست ئىدى.

He was drunk.

مەستانە. رەۋ [məstanə]

drunken, intoxicated; a fan:

توپ مەستانىسى

a football fan

مەستلىك. ئى [məstlik]

drunkenness, intoxication; delight:

مەستلىكتە قىلغان گەپ

drunken talk

مەستلىكتىن يېشىلمەك

to sober up

مەسچىت. ئى [məsqit]

a mosque

مەسخىرە. ئى [məshirə]

ridicule, satire

مەسخىرە قىلماق. پ

to mock, ridicule

مەسخىرىلە-مەسخىرىلىمەك. پ [məshirilimək]

to mock, ridicule

مەسخىرىلىك. سۈپ [məshirilik]

mocking, satirical:

مەسخىرىلىك سۆز

mocking talk

مەزمۇت تۇرماق

to stand firm

شوتا مەزمۇت ئەمەسكەن.

The ladder isn't firm.

مەزمۇن. ئى [məzmun]

content, contents:

ئەسەرنىڭ قىسقىچە مەزمۇنى

a summary of the contents of a literary work

مەزمۇنغا باي

rich in content

مەزمۇنەن. رەۋ [məzmunən]

according to the contents:

مەزمۇنەن تەرجىمە

a paraphrase, freetranslation

مەزمۇنسىز. سۈپ [məzmunsiz]

meaningless, empty of content

مەزمۇنلۇق. سۈپ [məzmunluk]

content—filled, meaningful

مەزھەپ. ئى [məzhəp]

a religious sect

مەزىن. ئى [mə:zin]

a muezzin, one who calls to prayer

مەسە. ئى [mə:sə]

soft—bottomed shoes

مەسەل. ئى [məsəl]

fable, allegory

مەست. سۈپ؛ رەۋ [məs]

A well—advised matter will not fail, a wide cloak will not tear.

مەسئۇل. سۈپ [mәs'ul]
responsible, in charge:
مەسئۇل مۇھەررىر
responsible editor
بۇ دوختۇرخانىنىڭ مەسئۇلى كىم؟
Who's in charge of this hospital?

مەسئۇل بولماق. پ
to be responsible

مەسئۇلىيەت. ئى
[mәs'uliyәt]
responsibility, accountability:
ئېغىر مەسئۇلىيەت
a heavy responsiblity
مەسئۇلىيەتنى ئۈستىگە ئالماق
to take on a responsibility
مەسئۇلىيەتتىن قاچماق
to escape from a responsibility

مەسئۇلىيەتچان. سۈپ
[mәs'uliyәtqan]
responsible, trustwothy:
مەسئۇلىيەتچان خىزمەتچى
a responsible worker

مەسئۇلىيەتلىك. سۈپ
[mәs'uliyәtlik]
important, weighty:
مەسئۇلىيەتلىك ۋەزىپە

مەسكە ماي. ئى
[mәskәmay]
butter

مەسلەك. ئى [mәslәk]
doctrine, belief, principle:
سىياسىي مەسلەك
a political belief

مەسلەكداش. ئى
[mәslәkdax]
a person who shares a belief

مەسلىھەت. ئى [mәsliһәt]
suggestion, advice:
ياخشى مەسلىھەت
good advice
مەن ساڭا بىر مەسلىھەت بېرەي.
let me give you a suggestion.

مەسلىھەتچى. ئى
[mәsliһәtqi]
adviser, confidant

مەسلىھەتلەشمەك. پ [mәsliһәtlәxmәk]
to confer with, seek advice from:
بىز ئۇلار بىلەن مەسلىھەتلىشىشىمىز كېرەك.
We should confer with them.

مەسلىھەتلىك. سۈپ
[mәsliһәtlik]
well—advised:
مەسلىھەتلىك ئىش بۇزۇلماس، كەڭ تون يىرتىلماس.

مەشرەپ. ئى [məxrəp]
a celebration with song and dance

مەشرىق. ئى [məxrik]
east:
مەشرىقتىن مەغرىبقىچە
from east to west

مەشغۇل. رەۋ [məxoɹul]
busy, occupied, engaged in:
ئۇ ئۆز ئىشى بىلەن مەشغۇل.
He's busy with his own affairs.
مەشغۇل بولماق. پ
to be busy with

مەشغۇلات. ئى [məxoɹulat]
activity, assignment, work

مەشق. ئى [məxk]
exercise, practice
مەشق قىلماق. پ
to practise:
سىز كۆپرەك مەشق قىلىشىڭىز كېرەك.
You need to practise more.

مەشھۇر. سۈپ [məxhur]
famous, well—known
تۇرپاننىڭ ئۈزۈمى مەملىكىتىمىز بويىچە مەشھۇر.
Turpan grapes are famous all over the country.

مەشۇق. ئى [mə:xuk]
sweet—heart, lover

مەغرۇر. سۈپ [məoɹur]
an important task

مەسۇم. سۈپ [mə:sum]
naive, innocent:
مەسۇم بالا
an innocent child

مەسىلە. ئى [məsilə]
problem, affair:
مەسىلىنىڭ توگۈنى
the crux of a problem
مىللىي مەسىلە
the nationality problem
مەسىلىنى ھەل قىلماق
to solve a problem
مەسىلىنى ئوتتۇرىغا قويماق
to raise a problem (for discussion)
مەسىلە چىقتى.
A problem arose.
بۇ قىيىن مەسىلە.
That's a difficult question.
ئېقىم مەسىللىرى
current affairs

مەسىلەن. رەۋ [məsilən]
for example, e. g.

مەش. ئى [məx]
stove, heater:
كۆمۈر مېشى
a coal stove

مەشئەل. ئى [məx'əl]
a flaming torch:
مەشئەل ياقماق
to light a torch

failed, defeated, lost:
مەغلۇبىيەتلىك جەڭ
a lost war
مەغلۇپ. رەۋ [məoɪlup]
see below
مەغلۇپ بولماق. پ
to fail, lose, be defeated
مەغلۇپ قىلماق. پ
to defeat, beat:
بىز ئۇلارنى مەغلۇپ قىلدۇق.
We beat them.
مەقسەت. ئى [məkˈsət]
intention, purpose, motive:
ئۇنىڭ مەقسىتى نېمە؟
What's his intention?
مەقسەتكە يەتمەك
to get to the point
مەقسىتى ئەمەلگە ئاشماق
to achieve one's purpose
مەقسەت پېئىلى
verb of intention
مەقسەتلىك. سۈپ
[məkṣətlik]
deliberate, on purpose
مەكتەپ. ئى [məktəp]
school:
ئوتتۇرا مەكتەپ
middle school
مەكتەپكە كىرمەك
to enter, start school
مەكتەپنى پۈتتۈرمەك
to graduate

proud, arrogant:
مەغرۇر يىگىت
a proud youth
مەغرۇرانە. رەۋ
[məoɪruraːnə]
proudly, arrogantly:
مەغرۇرانە سۆزلىمەك
to speak proudly
مەغرۇرلاڭ-مەغرۇرلانماق. پ
[məoɪrurlanmakˌ]
to boast, pride oneself
مەغرۇرلۇق. ئى
[məoɪrurlukˌ]
pride, arrogance:
كەمتەرلىك كىشىنى ئالغا باسا-
تۇرىدۇ، مەغرۇرلۇق كىشىنى
ئارقىدا قالدۇرىدۇ.
The humble will be first,
the proud will be left
behind.
مەغرىب. ئى [məoɪrib]
west
مەغلۇبىيەت. ئى
[məoɪlubiyət]
failure, defeat:
مەغلۇبىيەت غالىبىيەتنىڭ
ئانىسى.
Failure is the mother of
success.
مەغلۇبىيەتلىك. سۈپ
[məoɪlubiyətlik]

مەكتەپ يۈزى كۆرمىگەن
unschooled
مەكتەپ يېشىدىكى بالىلار
schoolchidren
مەكتەپداش. ئى
[məktəpdax]
a schoolmate
مەككار. سۈپ [məkkar]
sly, sunning:
مەككار سودىگەر
a sly dealer
مەڭ. ئى [məŋ]
a mole, spot
مەڭدە-مەڭدىمەك. پ
[məŋdimək]
to be confused, in a daze
مەڭز. ئى [məŋz]
cheek:
مەڭزى قىزىل
red—cheeked
مەڭگەن. ئى [məŋgən]
straw
مەڭگۈ. رەۋ [məŋgü]
eternal, forever:
مەڭگۈ ياشىماق
to live forever
مەن بۇنى مەڭگۈ ياد ئېتىمەن.
I'll remember that forever.
مەڭگۈلۈك. سۈپ
[məŋgülük]
everlasting, eternal:
مەڭگۈلۈك دوستلۇق

everlasting friendship
مەڭلىك. سۈپ [məŋlik]
having moles, spots
مەللە. سۈپ [məllə]
bright yellow:
مەللە چاپان
a bright yellow coat
مەلۇم. سۈپ [mə:lum]
known; a certain:
ھەممىگە مەلۇم
known to all
مەلۇم كىشى
a vertain person, somebody
مەلۇمات. ئى [mə:lumat]
information, education; an accont:
ئالىي مەلۇمات ئالغان كىشى
a highly—educated person
بۇ ناھايىتى پايدىلىق مەلۇمات.
This information is very useful.
ئۇ بىزگە ئۆزىنىڭ سەپىرى توغرۇلۇق مەلۇمات بەردى.
He gave us an account of his journey.
مەلۇماتلىق. سۈپ
[mə:lumatlik]
well—informed, educated
مەلىكە 1. ئى [məli:kə]
princess, queen
مەلىكە 2. رەۋ [məlikə]
engrossed, captivated

to accept a task with pleasure:

مەمۇر. ئى [mə:mur]
administrator, official:
هۆكۈمەت مەمۇرلىرى
government officials

مەمۇرچىلىق. سۈپ
[mə:murqilik]
plenteous, prosperous:
مەمۇرچىلىق يىللىرى
years of plenty

مەمۇرىي. سۈپ [məmuriy]
administrative, executive:
مەمۇرىي رايون
an administrative region

مەمۇرىيەت. ئى
[məmuriyət]
an office, government department

مەن. ئال [mən]
I (first person sing)
مەن باراي.
I'll go.

مەنە. ئى [mə:nə]
meaning, sense:
كۆچمە مەنە
figurative meaning
چوڭقۇر مەنە
the underlying meaning
بۇ سۆزنىڭ مەنىسى نېمە؟
What does this word mean?
بۇنىڭ مەنىسىنى چۈشەندۈرۈش

مەلىكە بولماق. پ
to be busy, engrossed in
ئۇ بالا بىلەن مەلىكە بولۇپ قېلىپ، ئىشقا كېچىكىپ قالدى.
She was busy with her child and was late for work.

مەلىكە قىلماق. پ
to busy, occupy with:
بالىنى ئويۇنچۇق بىلەن مەلىكە قىلماق
to occupy a child with toys

مەملىكەت. ئى [məmlikət]
contry, nation:
مەملىكەت بويىچە
throughout the country
قوشنا مەملىكەت
neighbouring country

مەملىكەتلىك. سۈپ
[məmlikətlik]
national:
مەملىكەتلىك خەلق قۇرۇلتىيى
the National People's Congress

مەمنۇن. سۈپ [məmnun]
satisfied, pleased

مەمنۇن بولماق. پ
to be pleased, satisfied with

مەمنۇنىيەت. ئى
[məmnuniyət]
satisfaction, pleasure:
ۋەزىپىنى مەمنۇنىيەت بىلەن قوبۇل قىلماق

قىيىن.
The meaning is difficult to explain.
بۇ جۈمله مەنه بىلدۈرمەيدۇ.
This sentence doesn't make sense.

مەنبە. ئى [mənbə:]
origin, source:
مەسىلىنىڭ مەنبەسى
the source of the problem
دەريانىڭ مەنبەسى
the source of the river
تۈرمۇش ـ ئەدەبىيات-سەنئەتـ نىڭ مەنبەسى.
Life is the source of literature and art.

مەنپەئەت. ئى [mənpəət]
profit, benefit, advantage:
شەخسىي مەنپەئەت
private profit

مەنپەئەتپەرەس. سۈپ [mənpəətpərəs]
a person eager for profit

مەنپەئەتدار. ئى [mənpəətdar]
beneficiary, person who benefits

مەنپەئەتدارلىق. ئى [mənpəətdarlik]
benefit, gain:
مەنپەئەتدارلىق ھوقۇقى
patent laws

مەنپەئەتلىك. سۈپ [mənpəətlik]
profitable, gainful
مەنپەئەتلىك ئىش
profitable work

مەنپەر. ئى [mənpər]
a stage (in a theatre):
ئۇلار مەنپەر ياسىدى.
They built a stage.

مەنپىي. سۈپ [mənpiy]
negative (in physics etc.):
مەنپىي ئېلېكتر
negative charge
مەنپىي قۇتۇپ
a negative pole

مەنتاق. ئى [məntaη]
noodle soup

مەنتىق. ئى [məntik]
logic, reason:
مەنتىقىغە ئۇيغۇن
conforming to logic, logical

مەنتىقىي. سۈپ [məntikiy]
logical, reasonable, rational

مەنزىرە. ئى [mənzirə]
scenery, view, scene:
چىرايلىق مەنزىرە
beautiful scenery
شەھەر مەنزىرىسى
a view of the city
كۈز مەنزىرىسى
an autumnal scene

مەنزىرىلىك. سۈپ

He beat a famous wrestler.

مەنمەنچى. ئى [mənmənqi]
a conceited, arrogant person

مەنمەنلىك. ئى [mənmənlik]
pride, conceit, arrogance

مەنمەنلىك قىلماق. پ
to act conceitedly, arrogantly

مەنى. ئى [məni]
sperm, semen

مەنئى. رەۋ [mənʔi]
see below

مەنئى بولماق. پ
to break one's word

مەنئى قىلماق. پ
to ban, prohibit:
تاماكا چېكىش مەنئى قىلىندى.
Smoking is forbidden.
ئوقۇش مەنئى قىلىنغان كىتابلار
illegal books

مەنداش. سۈپ [mə:nidax]
synonymous, meaning the same:
مەنداش سۆز
a synonym

مەنسىز. سۈپ [mə:nisiz]
meaningless, senseless:

مەنسىزلىك. ئى
senseless talk

مەنىلىك. سۈپ [mə:nilik]
meaningful, having significance

مەنىۋى. سۈپ [mə:niwi]
moral, spiritual:

[mənzirilik]
scenic, beautiful (of scenery)

مەنزىل. ئى [mənzil]
destination:
مەنزىلگە يەتمەك
to reach one's destination

مەنسەپ. ئى [mənsəp]
official status, official title:
مەنسەپكە چىقماق
to take up a post
مەنسەپتىن ئۆسمەك
to be promoted

مەنسەپپەرەس. سۈپ
[mənsəppərəs]
a person overly concerned with his status

مەنسەپپەرەسلىك. ئى
[mənsəppərəslik]
overconcern with one's status

مەنسەپدار. ئى [mənsəpdar]
an official, dignitary

مەنسۇپ. رەۋ [mənsup]
belonging to:
بۇ كىتاب ماڭا مەنسۇپ.
This book belongs to me.
شان-شەرەپ ئۇنىڭغا مەنسۇپ.
The glory belongs to him.

مەنمەن. رەۋ [mənmən]
arrogant, conceited; famous:
ئۇ مەنمەن دېگەن چېلىشچىنى يەڭگەن.

مەھسۇل. ئى [məhsul]
result, outcome; product
مەھسۇلات. ئى [məhsulat]
products, produce:
سانائەت مەھسۇلاتلىرى
industrial products
دېھقانچىلىق مەھسۇلاتلىرى
agricultural products
يەرلىك مەھسۇلاتلار
local products
مەھسۇلات قىممىتى
output value
مەھكەم. رەۋ [məhkəm]
tightly, firmly
مەھكەملە-مەھكەملىمەك. پ
[məhkəmlimək]
to tighten, hold firmly
مەھكۇم. سۈپ [məhkum]
dominated, subjugated:
مەھكۇم مىللەت
a subjugated nation
جازاغا مەھكۇم بولماق
to be sentenced to
punishment
مەھكىمە. ئى [məhkimə]
a government office
مەۋج. ئى؛ رەۋ [məwj]
a wave, ripple
مەۋج ئۇرماق. پ
to be rough (of water):
دەريا سۇيى مەۋج ئۇرماقتا.
The river is flowing

مەنىۋى كۈچ
moral strength, courage
مەنىۋى ئوزۇق
spiritual nourishment
مەھەل. رەۋ [məhəl]
a period of time, amoment:
تاڭ ئاتقان مەھەل
dawn, sunrise
بىر مەھەل ساقلاپ تۇرۇڭ.
Wait a moment.
مەھەللە. ئى [məhəllə]
suburb, neighbourhood in a
town
مەھەللىۋازلىق. ئى
[məhəlliwazlik]
parochialism
مەھەللىۋى. ئى [məhəlliwi]
parochial, local:
مەھەللىۋى ئۇسۇل
a local working method
مەھبۇب. ئى [məhbub]
a sweet—heart, lover
مەھبۇس. ئى [məhbus]
a prisoner:
سىياسىي مەھبۇس
a political prisoner
مەھرۇم. رەۋ [məhrum]
loss, forfeiture
مەھرۇم بولماق. پ
to lose
مەھرۇم قىلماق. پ
to strip of, deprive of

wine, alcohol

مەي بولماق. پ
to be ripe (of fruit etc.)

مەي شاراب. ئى
[məy—xarab]
wine, alcohol

مەيپۇرۇش. ئى [məypurux]
a wine seller

مەيخور. سۈپ [məyhor]
an alcoholic, a heavy drinker

مەيدان 1. ئى [məydan]
a square, stadium; standpoint:

قىزىل مەيدان
the Red Square

توپ مەيدانى
a football pitch

جەڭ مەيدانى
a battle ground

مەيدانى يوق.
groundless, having no standing

مەيدان 2. ئى [məydan]
round, showing:

بىرىنچى مەيدان
the first round (eg: in a boxing match)

مەيدە. ئى [məydə]
bosom, chest:

مەيدە ئاغرىقى
chest pain

مەيدىسىگە ئۇرماق
to assure, guarantee

turbulently.

مەۋجۇت. رەۋ [məwjut]
existing, extant

مەۋجۇت بولماق. پ
to exist:

ئەجدىھا مەۋجۇت ئەمەس.
Dragons do not exist.

مەۋجۇدات. ئى [məwjudat]
creation, the netural world

مەۋجۇدىيەت. ئى
[məwjudiyət]
existence, being

مەۋسۇم. ئى [məwsum]
season; semester, term, time

دېھقانچىلىقنىڭ ئالدىراش مەۋسۇمى
the time when farmers are busy

قىشلىق مەۋسۇم
the winter term, winter semester

بۇ مەۋسۇمدا مېنىڭ دەرسىم يوق.
I have no classes this term.

مەۋسۇملۇق. سۈپ
[məwsumluk]
seasonal; termly, semesterly:

مەۋسۇملۇق ئىشلار
seasonal work

مەۋسۇملۇق ئىمتىھان
end of term (semester) exam

مەي. ئى [məy]

an acre

موپاك. ئى [mopaŋ]

a mill

موتسكلىت. ئى [motsiklit]

a motor—cycle

موخوركا. ئى [mohorka]

tobacco

موخوركا چەكمەك. پ

to smoke tobacco

مودا. ئى [mo:da]

fashion, style; fashionable:

يېڭى مودا

a new fashion

موددىن قالماق

to be out of style

مودەن. ئى [mo:dən]

a peony (a flower)

مودېرن. سۈپ [modern]

modern, up—to—date

مودېل. ئى [mo:del]

a model, copy:

ئايروپىلان مودېلى

a model aeroplane

مودېللاش-مودېللاشماق. پ

[mo:dellaxmaq]

to model, copy

مورا. ئى [mo:ra]

a chimney, smoke outlet

ئوچاقنىڭ مورىسى

a stove chiimney

مورفولوگىيە. ئى

[morfologiyə]

مەيدە 2. سۈپ [məydə]

bosom, chest:

مەيل. ئى [məyl]

interest, desire, mood (of a verb):

ئۇنىڭ مۇزىكىغا مەيلى بار.

He's interested in music.

ئۆز مەيلى بىلەن قاتناشماق

to take part voluntarily

پېئىل مەيىللىرى

verb moods

مەيلى. ئسم [məyli]

as you like, never mind:

مەيلى. ئۇ بارسۇن.

Never mind, let him go.

مەيلى، قانداق قىلسىڭىز شۇنداق قىلىڭ.

Do it any way you like.

مەينەت. سۈپ [məynət]

dirty, unclean:

بۇ پىيالە مەينەت.

This cup is dirty.

مەينەتچىلىك. ئى

[məynətqilik]

dirtiness, uncleanness

مەيۈس. سۈپ [məyüs]

distressed, unhappy

مەيىن. سۈپ [məyin]

slight, faint, light:

مەيىن شامال

a light wind

مو. ئى [mo:]

morphology

مورفېما. ئى [morfema]
a morphema

مورلا-مورلىماق. پ
[morlimaq]
to scratch, lecerate

مۇشۇك بالىنىڭ يۈزىنى
مورلىۋالدى.
The cat scratched the baby's face.

موزاي. ئى [mozay]
a calf

كىچىك موزاي
a young calf

موزايبېشى. ئى
[mozaybexi]
a cricket (insect)

موزدۇز. ئى [mozduz]
a cobbler, shoe—maker

موك. تەق [mok]
an expression of speed

موك چۈشمەك. پ
to fall quickly

موككىدە. رەۋ [mokkidə]
quickly, rapidly

موك-موك. تەق
[mok—mok]
quickly, in haste

موگۇ. ئى [mogu]
a mushroom

مول. سۈپ [mol]
plenteous, rich, abundant

مول ھوسۇل. ئى
a bumper harvest

موللا. ئى [molla]
a mullah, muslim priest:

موللىنىڭ دېگىنىنى قىل،
قىلغىنىنى قىلما.
Do as the mullahs say, not as they do.

موللا كۆپ بولسا، قوي
ھارام بولار.
Where there are many mullahs even mutton is "haram".

موللاق. ئى [mollaq]
a somersault, head—over—heels

موللىتاپقاق. سۈپ
[mollitapqaq]
person who is good at finding things

مولۇن. ئى [molun]
a leopard

موم. ئى [mom]
wax:

ئاق موم
white wax

موم سۈرمەك
to wax something

موما. ئى [moma]
a grandmother

موماي. ئى [momay]
an old woman

a hair, bristle, fur

مويكا. ئى [moyka]

a fur factory

مۇئامىلە. ئى [mua:milə]

treatment. reception

مۇئامىلە قىلماق. پ

to treat, regard:

ئۇلار ماڭا ياخشى مۇئامىلە قىلدى.

They treated me very well.

ئۇ يولدىشىغا ياخشى مۇئامىلە قىلىدۇ.

He treats his wife very well.

مۇئاۋىن. سۈپ [mua:win]

vice:

مۇئاۋىن زوڭتۇڭ كىم؟

Who is the vice Presiden?

مۇئەللىم. ئى [muəllim]

a teacher

مۇئەييەن. سۈپ [muəyyən]

necessary, requisite:

مۇئەييەن شارائىت

a necessary prerequisite

مۇئەييەنلەشـ-مۇئەييەنلەشمەك. پ [muəyyənləxmək]

to be certain, sure

مۇئەييەنلەشتۇر-مۇئەييەنلەشتۈرمەك. پ [muəyyənləxtürmək]

to affirm, confirm

مۇئەييەنلىك. ئى [muəyyənlik]

مومىلا-مومىلىماق. پ [momlimaq]

to wax something

مونارخىست. ئى [monarhist]

a monarchist

مونارخىيە. ئى [monarhiyə]

a monarchy

موناستىر. ئى [monastir]

a monastery

مونەك. ئى؛ م [monək]

a lump, piece:

بىر مونەك موم

a lump of wax

مونچاق. ئى [monqaq]

a pearl; a bead (eg: of sweat)

مونوپولىيە. ئى [monopoliyə]

a monopoly

مونولوگ. ئى [monolog]

a monologue

موھتاج. سۈپ [mohtaj]

necessary, needful:

مەن ھېچنەرسىگە موھتاج ئەمەسمەن.

I don't need anything.

موھتاجلىق. ئى [mohtajlik]

necessity; poverty, want:

موھتاجلىقتا ياشىماق

to live in poverty

موي. ئى [moy]

[mutəpəkkur]
a thinker, muse, intelectucal
مۇتەخەسسىس. ئى
[mutəhəssis]
expert, specialist
مۇتەكەببۇر. سۈپ
[mutəkəbbur]
proud, arrogant
مۇتەكەببۇرلۇق. ئى
[mutəkəbburluq]
pride, arrogance
مۇتتەھەم. سۈپ [muttəhəm]
scoundrel, rascal
مۇتلەق. سۈپ [mutləq]
absolute, complete:
مۇتلەق ھەقىقەت
absolute truth
مۇتلەق كۆپچىلىك
an absolute majority
مۇتلەق ھۆكۈمران
a tyrant
مۇتلەقلىك. ئى [mutləqlik]
absoluteness, sufficiency
مۇجۇ-مۇجۇماق. پ
[mujumaq]
to hold with the fingers
مۇخبىر. ئى [muhbir]
a reporter, journalist:
گېزىت مۇخبىرى
a newspaper reporter
مۇخبىرلىق. ئى [muhbirlik]
reporting, journalism
necessity, requirement
مۇبادا. باغل [muba:da]
if, in the event of:
مۇبادا يىغىن ئېچىلماي قالسا، دەرسكە قاتنىشارمىز.
If the meeting doesn't go ahead, we'll attend class.
مۇبارەك. ئسم [muba:rək]
blessed, happy:
مۇبارەك بولسۇن!
Congratulations!
قۇربان ھېيتىڭىزغا مۇبارەك بولسۇن!
Happy Kurban festival!
مۇبارەكلە-مۇبارەكلىمەك. پ
[muba:rəklimək]
to congratulate, celebrate:
بالىڭىزنىڭ تۇغۇلغانلىقىنى مۇبارەكلەيمەن.
Congratulations on birth of your baby.
مۇبالىغە. ئى [muba:liɣə]
boasting, exaggeration
مۇبالىغە قىلماق. پ
to exaggerate, boast
مۇپتىلا. رەۋ [muptila:]
see below
مۇپتىلا بولماق. پ
to meet with, encounter:
بالاغا مۇپتىلا بولماق
to meet with a disaster
مۇتەپەككۇر. ئى

motive, intention:
مۇددىئايىڭىز زادى نېمە؟
What are you getting at?
ئۇنداق قىلىشتىكى مۇددىنا نېمە ئىكەن؟
What's the purpose of doing that?

مۇدھىش. سۈپ [mudhix]
immoral, terrible, frightful:
مۇدھىش كۆرۈنۈش
a terrible sight

مۇدىر. ئى [mudir]
leader, manager, boss:
ماگىزىن مۇدىرى
store manager
مەكتەپ مۇدىرى
head — master, school president

مۇراببا. ئى [murabba:]
jam, conserve:
ئۇرۇك مۇرابباسى
apricot jam, apricot conserve

مۇراجىئەت. ئى [mura:jiət]
appeal, call, cry

مۇراجىئەت چىقارماق. پ
to raise a cry

مۇراجىئەت قىلماق. پ
to rely on, resort to:
قۇرال كۈچىگە مۇراجىئەت قىلماق
to resort to armed force

مۇراد. ئى [murad]

مۇخلىس. ئى [muhlis]
a follower, disciple

مۇداپىئە. ئى [muda:piə]
defence, protection:
دۆلەت مۇداپىئەسى
national defence

مۇداپىئە قىلماق. پ
to defend, protect

مۇداخىلە. ئى [muda:hilə]
interference, intervention:
قوراللىق مۇداخىلە
armed intervention

مۇداخىلە قىلماق. پ
to interfere, intervene

مۇدەررىس. ئى [mudərris]
an Islamic school

مۇددەت. ئى [muddət]
time, period:
ئۇزۇن مۇددەت
a long time
مۇددەتتىن بۇرۇن ئورۇنلىماق
to do something ahead of time

مۇددەتلىك. سۈپ [muddətlik]
time, —term:
ئۇزۇن مۇددەتلىك كۈرەش
a long—term struggle
قىسقا مۇددەتلىك كۇرس
an intensive, short—term course

مۇددىئا. ئى [muddia:]

complexity, intricacy

مۇردا. ئى [murda]

a corpse, dead body

مۇرچ. ئى [murq]

a corpse, dead body

مۇرىت. ئى [murit]

follower, dead body

مۇز. ئى [muz]

ice, frost; icy cold:

مۇز تاغ

an iceberg

مۇز يارغۇچى پاراخوت

an ice—breaking ship

مۇز دەۋرى

the Ice Age

مۇز تېيىلماق

to skate

مۇزدەك سۇ

icy cold water

مۇزدەك ئادەم

a cold person

مۇزاكىرە. ئى [muza:kirə]

discussion, conference

مۇزاكىرە قىلماق. پ

to discuss, talk over:

بىز بۈنى ئەتە ئەتىگەن مۇزاكىرە قىلايلى.

We will discuss it tomorrow morning.

مۇزاكىرىلەشـمۇزاكىرىلەشـمەك. پ

[muza:kiriləxmək]

wish, longing, desire

مۇرادىغا يەتمەك. پ

to realize one's dream

مۇراسىم. ئى [mura:sim]

ceremony, formality:

توي مۇراسىمى

a wedding ceremony

مۇراسىم ئۆتكۈزمەك. پ

to hold a ceremony

مۇرەسسە. ئى؛ رەۋ

[murəssə:]

a compromise, ageement

مۇرەسسە قىلماق. پ

to reconcile, mediate

مۇرەسسەچى. ئى

[murəssə:qi]

a mediator, reconciler

مۇرەككەپ. سۈپ

[murəkkəp]

complicated, complex:

مۇرەككەپ مەسىلە

a complex problem

مۇرەككەپلەشـمۇرەككەپلەشـمەك. پ

[murəkkəpləxmək]

to become complex, comp—licated:

مەسىلە تېخىمۇ مۇرەككەپلەشـپ كەتتى.

The problem has been comp ounded.

مۇرەككەپلىك. ئى

[murəkkəplik]

[muzikixunas]
a music expert
مۇزىكىلىق. سۆپ
[muzikilik]
musical, accompanied by music:
مۇزىكىلىق ئۇسسۇل
a musical dance
[musa:bikə] ئى مۇسابىقە.
competition, watch, race:
ۋالىبول مۇسابىقىسى
a volleyball competition
باسكېتبول مۇسابىقىسى
a basketball match
مۇسابىقىدە كىم ئۇتتى؟
Who won the race?
[musa:bikiqi] ئى مۇسابىقىچى.
a competitor
[musabikiləxmək] پ مۇسابىقىلەشـمۇسابىقىلەشـمەك.
to compete, race
[musa:pə] ئى مۇساپە.
distance, journey's length:
ئون كىلومېتىرلىق مۇساپە
a ten kilometre journey
[musa:pir] ئى مۇساپىر.
a pilgrim, immigrant, refugee
ئى مۇساپىرخانا.
[musa:pirhana]
small roadside inn
ئى مۇساپىرلىق.

to discuss, debate
[muzhana] ئى مۇزخانا.
an igloo
پ مۇزلا-مۇزلىماق.
[muzlimak]
to be cold, become frozen:
مۇزلاۋاتامسىز؟
Are you cold?
دەريا مۇزلاپ كەتتى.
The river has frozen over.
پ مۇزلات-مۇزلاتماق.
[muzlatmak]
to freeze:
بېلىقنى مۇزلاتماق
to freeze fish
[muzluk] سۆپ مۇزلۇق.
icy, cold
[muzey] ئى مۇزېي.
a museum
[muzika] ئى مۇزىكا.
music:
كلاسسىك مۇزىكا
classical music
مۇزىكا ئەسۋابلىرى
musical instruments
پ مۇزىكا چالماق.
to play, make music
[muzikant] ئى مۇزىكانت.
a musician
[muzikiqi] ئى مۇزىكىچى.
a musician
ئى مۇزىكىشۇناس.

[mustəqillik]
independence, autonomy
مۇستەملىكە. ئى
[mustəmlikə]
a colony, dependent state
مۇستەھكەم. سۈپ
[mustəhkəm]
firm, strong, staunch:
مۇستەھكەم ئىرادە
firm resolution, strong will
مۇستەھكەم تۈۋرۈك
a mainstay, supporting pillar
مۇستەھكەم بولماق
to be staunch, resolute
مۇستەھكەملە-مۇستەھكەملىمەك. پ
[mustəhkəmlimək]
to be firm, strong
مۇسكۇل. ئى [muskul]
muscle:
يۈرەك مۇسكۇلى
the heart muscle
مۇسكۇللۇق. سۈپ
[muskulluk]
muscular, strong
مۇسۇلمان. ئى؛ سۈپ
[musulman]
muslim, islamic:
سىز مۇسۇلمانمۇ؟
Are you a Muslim?
مۇسۇلمانلار ئاشخانىسى
a muslum restaurant
مۇسىبەت. ئى [musi:bət]
[musa:pirlik]
away from home, migrant
مۇساپىرلىق. سۈپ
[musa:pilik]
distance, length:
ئۇزۇن مۇساپىلىق يۈرۈش
a long distance march
ئۇزۇن مۇساپىلىق باشقۇرۇلىدىغان بومبا
long-range guided missiles
مۇسادىرە. ئى [musa:dirə]
see below
مۇسادىرە قىلماق. پ
to confiscate, commandeer
مۇسەللەس. ئى [musəllәs]
home-made wine; fermented grape juice
مۇسەممەن. ئى [musəmmən]
a poetic form
مۇسبەت. سۈپ [musbət]
positive (in maths, electricity etc.):
مۇسبەت ئېلېكتر
a positive charge
مۇستەقىل. سۈپ [mustəqil]
independent, autonomous, alone:
مۇستەقىل دۆلەت
an independent country
مۇستەقىل ياشىماق
to live alone
مۇستەقىللىك. ئى

the heart muscle

مۇسكۇللۇق. سۈپ [muskulluk]
muscular, strong

مۇسۇلمان. ئى؛ سۈپ [musulman]
muslim, islamic:

سىز مۇسۇلمانمۇ؟
Are you a Muslim?

مۇسۇلمانلار ئاشخانىسى
a muslum restaurant

مۇسىبەت. ئى [musi:bət]
funeral arrangements

مۇشەققەت. ئى [muxəkkət]
difficulties, trouble

مۇشەققەت چەكمەك. پ
to undergo difficulties

مۇشت. ئى [muxt]
fist, punch:

مۇشت ئاتماق
to punch

قورققان ئالدىن مۇشت كۆتۈرەر.
The coward is the first to raise his fist.

مۇشتا. ئى [muxta]
a wooden mallet

مۇشتاق. ئى [muxtak]
thirst, longing

مۇشتەك. ئى [muxtək]
a cigarette holder

مۇشتلا-مۇشتلىماق. پ [muxt limak]

positive (in maths, electricity etc.):

مۇسبەت ئېلېكتر
a positive charge

مۇستەقىل. سۈپ [mustəkil]
independent, autonomous, alone:

مۇستەقىل دۆلەت
an independent country

مۇستەقىل ياشىماق
to live alone

مۇستەقىللىك. ئى [mustəkillik]
independence, autonomy

مۇستەملىكە. ئى [mustəmlikə]
a colony, dependent state

مۇستەھكەم. سۈپ [mustəhkəm]
firm, strong, staunch:

مۇستەھكەم ئىرادە
firm resolution, strong will

مۇستەھكەم تۈۋرۈك
a mainstay, supporting pillar

مۇستەھكەم بولماق
to be staunch, resolute

مۇستەھكەملە-مۇستەھكەملىمەك. پ [mustəhkəmlimək]
to be firm, strong

مۇسكۇل. ئى [muskul]
muscle:

يۈرەك مۇسكۇلى

cunning, craft, wiliness
مۇقام. ئى [mukam]
traditional Uighur musical form:
ئون ئىككى مۇقام
the twelve traditional mukam
مۇقاۋا. ئى [muqa:wa]
the cover of a book or magazine
مۇقاۋچى. ئى
[muqa:wiqi]
a book binder
مۇقاۋلا-مۇقاۋلىماق. پ
[muqa:wilimaq]
to bind a book or magazine
مۇقەددەس. سۈپ
[muqəddəs]
holy, sacred:
مۇقەددەس جاي
a holy place, shrine
مۇقەددەس دەپ بىلمەك
to conside sacred
مۇقەددەم. رەۋ [mukəddəm]
before. ago:
بۇنىڭدىن ئىككى مىڭ يىل مۇقەددەم
two thousand years ago
مۇقەددىمە. ئى [muqəddimə]
introduction (of a book etc.)
مۇقىم. سۈپ [muqim]
to punch, hit with the fist
مۇشتلاش-مۇشتلاشماق. پ
[muxtlaxmaq]
to fall to blows, punch
مۇشتەرى. ئى [muxtəri]
subscription (to a paper etc.)
مۇشتەرى بولماق. پ
to subscribe (to a newspaper etc.)
مۇشۇ. ئال [muxu]
this, these:
مۇشۇ كۈنلەردە
nowadays
مۇشۇنچە. ئال [muxunqə]
this many, this much
مۇشۇنچىلىك. ئال
[muxunqilik]
this many, this much
مۇشۇنچۇالا. ئال
[muxunqiwala]
this much, this many
مۇشۇنداق. ئال [muxundaq]
in this way, like this
مۇغەمبەر. سۈپ
[muoɹəmbər]
crafty, sly, cunning
مۇغەمبەرلەرچە. رەۋ
[muoɹəmbərlərqə]
craftily, cunningly
مۇغەمبەرلىك. ئى
[muoɹəmbərlik]

مۇڭ. ئى [muŋ]
distress, sorrow

مۇڭداش. ئى [muŋdax]
a fellow—sympathizer

مۇڭداش-مۇڭداشماق. پ
[muŋdaxmaq]
to converse, sympathize
with one another

مۇڭ-زار. ئى [muŋ—zar]
distress, sorrow

مۇڭلان-مۇڭلانماق. پ
[muŋlanmaq]
to feel depressed, sad

مۇڭلۇق. سۈپ [muŋluq]
sad, unhappy

مۇڭلۇق ناخشا
a sad song

مۇلازىمەت. ئى [mula:zimət]
service, duty:

بۇ مېھمانخانىنىڭ مۇلازىمىتى ناھايىتى ياخشى.
The service in this hotel
is very good.

مۇلاھىزە. ئى [mula:hizə]
a theory, opinion

مۇلايىم. سۈپ [mula:yim]
kind, gentle:

مۇلايىم مۇئامىلە قىلماق
to treat kindly

مۇلايىملىق. ئى
[mula:yimlik]
kindness, gentleness

fixed, stable:

مال باھاسى مۇقىم.
Prices are stable.

مۇقىم ۋاقىت
a fixed time

مۇقىم ئىشچى
a permanent worker,
employee

مۇقىملاش-مۇقىملاشماق. پ
[mukimlaxmaq]
to be fixed, stable

مۇقىملاشتۇر-مۇقىملاشتۇرماق. پ
[mukimlaxturmaq]
to fix, stabilize

مۇكاپات. ئى [mukapat]
prize, bonus, reward:

ئۇ بىرىنچى دەرىجىلىك مۇكاپات ئالدى.
He won first prize.

مۇكاپاتلا-مۇكاپاتلىماق. پ
[mukapatlimaq]
to reward, award a prize

مۇكەممەل. سۈپ
[mukəmməl]
ideal, perfect, excellent

مۇكەممەللەش-مۇكەممەللەشمەك. پ
[mukəmməlləxmək]
to be perfect, excellent

مۇكەممەللىك. ئى
[mukəmməllik]
perfection, completion,
excellence

proven, indisputable

مۇنازىرىلەشـمۇنازىرىلەشـمەك. پ [muna:ziriləxmək]
to debate, argue

بىز مۇنازىرىلىشىپ قالدۇق.
We had a discussion.

مۇناسىپ. سۈپ [muna:sip]
worthy, deserving, suitable:

خەلقىمىز ئۇلۇغ خەلق بولۇشقا مۇناسىپ.
Our people deserve to be great.

مۇناسىۋەت. ئى [muna:siwət]
relationship, connection:

دىپلوماتىك مۇناسىۋەت
diplomatic relations

دوستلۇق مۇناسىۋەت
friendly relations

مېنىڭ ئۇلار بىلەن مۇناسىۋىتىم يوق.
I have no connections with them.

مۇناسىۋەتلەشـمۇناسىۋەتـلەشمەك. پ [muna:siwətləxmək]
to develop relations

مۇناسىۋەتلىك. سۈپ [muna:siwətlik]
related, connected:

چىراي بىلەن ئەقىل مۇناسىۋەتلىك ئەمەس.

مۇمكىن. سۈپ [mumkin]
maybe, likely, possible:

ئۇ ئەتە كېلىشى مۇمكىن.
He may come tomorrow.

ئۇلار ئوقۇشى مۇمكىن.
They'll probably win.

ئادەمگە مۇمكىن بولمىغان ئىش خۇداغا مۇمكىن بولىدۇ.
What is impossible with man is possible with God.

مۇمكىنچىلىك. ئى [mumkinqilik]
possibility

مۇناپىق. ئى [muna:piq]
a traitor, renegade

مۇناپىقلىق. ئى [muna:piqlik]
treachery, betrayal

مۇنار. ئى [munar]
a tower, monument:

سۇ مۇنارى
a water tower

مۇنازىرە. ئى [muna:zirə]
argument, difference of opinion:

بۇ مەسىلە مۇنازىرىدە.
This problem is not yet solved.

ئىلمىي مۇنازىرە
scientific debate

مۇنازىرىسىز. سۈپ [muna:zirisiz]

Beauty and intelligence are not related.

مۇناقى. ئى [muna:ki]
a variety of grape

مۇنەججىم. ئى [munəjjim]
an astronomer, wise man

مۇنەۋۋەر. سۈپ [munəwwər]
excellent, wonderful

مۇنبەت. سۈپ [munbət]
fertile, high—yielding:
مۇنبەت يەر
fertile ground

مۇنبەر. ئى [munbər]
a platform, stage:
زالنىڭ ئاخىرقى تەرىپىدە مۇنبەر بار.
At one end of the hall is a platform.

مۇنتىزىم. سۈپ [muntizim]
regular, proportional:
مۇنتىزىم قوشۇن
regular troops
مۇنتىزىم ئۈچ بۇلۇڭ
an equilateral triangle

مۇنتىزىملاشماق. پ [muntizimlaxmaq]
to be regular, proportional

مۇنچا. ئى [munqa]
a bath, shower:
مۇنچىغا چۈشمەن.
I'm going to take a bath.

مۇنچىلىك. ئال [munqilik]
so much, so many, this much etc:
بۇلتۇر شۇ مەزگىلدە سوغۇق مۇنچىلىك ئەمەس ئىدى.
It wasn't this cold this time last year.

مۇنچىۋالا. ئال [munqiwala]
so much, so many:
مۇنچىۋالا ئاۋارە بولۇشنىڭ ھاجىتى يوق.
There's no need to go to so much trouble.

مۇنداق. ئال [mundaq]
like this, like that:
مۇنداق دېيىش توغرا ئەمەس.
It's not true to say that.

مۇندەرىجە. ئى [mundərijə]
contents (page of a book)

مۇنۇ. ئال [munu]
this

مۇھاپىزەت. ئى [muha:pizət]
safety, protection

مۇھاپىزەت قىلماق. پ
to protect, safeguard

مۇھاپىزەتچى. ئى [muha:pizətqi]
a body—guard

مۇھاجىر. ئى [muha:jir]
immigrant, emigre:
جۇڭگو مۇھاجىرلىرى

overseas Chinese

مۇھاسىرە. ئى [muha:sirə]
a siege, blockade:
مۇھاسىرىگە ئالماق
to siege, blockade
مۇھاسىرە ئىچىدە قالماق
to be besieged, blockaded

مۇھاكىمە. ئى [muha:kimə]
discussion, debate

مۇھەببەت. ئى [muhəbbət]
love, affection:
ۋەتەنگە مۇھەببەت
love for country
مۇھەببەت قوشىقى
a love song

مۇھەببەتلەشـ ـمۇھەببەتلەشـ ـمەك. پ [muhəbbətləxmək]
to be in love, fall in love

مۇھەررەم. ئى [muhərrəm]
the month of Muherrem

مۇھەررىر. ئى [muhərrir]
an editor:
باش مۇھەررىر
editor—in—chief

مۇھىت. ئى [muhit]
environment, surroundings:
مۇھىت تازىلىقى
environmental health

مۇھىم. سۈپ [muhim]
important, main, chief:
مۇھىم ئىش
an important matter
مۇھىم گەپ
important words
مۇھىم نۇقتا
an important point

مۇھىملىق. ئى [muhimlik]
importance, significance

مۇۋاپىق. سۈپ [muwa:pik]
suitable, fair:
مۇۋاپىق تەلەپ
a fair request
بۇ كىتاب بالىلار ئۈچۈن
مۇۋاپىق ئەمەس.
This book isn't suitable for children.

مۇۋاپىق كەلمەك. پ
to suit, fit

مۇۋاپىقلاشـ ـمۇۋاپىقلاشتۇرـ ماق. پ [muwa:piklaxmak]
to be suitable, fair

مۇۋازىنەت. ئى [muwa:zinət]
balance, equilibrium:
مۇۋازىنەت ساقلىماق
to keep the balance

مۇۋەپپەقىيەت. ئى [muwəppəkiyət]
triumph, victory, success:
مۇۋەپپەقىيەت قازانماق
to succeed
ئۇ مۇۋەپپەقىيەت قازاندىمۇ؟
Did he succeed?
سىزگە مۇۋاپپەقىيەت تىلەيمەن.

to hide, conceal oneself:
ئوغرىلار ئورمانلىققا مۆكۈۋالدى.
The thieves hid in the forest.

مۆڭ. سۈپ [məŋ]
stupid, muddle—headed

مۆلچەر. ئى [məlqər]
estimate, appraisal, guess:
مۆلچەر قىلماق
to estimate, guess

مۆلچەرلە-مۆلچەرلىمەك. پ
[məlqərlimək]
to estimate, appraise, guess

مۆلدۈر. ئى [məldür]
hail, hailstones:
مۆلدۈر ياغماق
to hail

مۆلدۈرلە-مۆلدۈرلىمەك. پ
[məldürlimək]
to blink, flutter one's eyelids

مۆل-مۆل. تەق [məl—məl]
batting the eye, blinking:
بالا كۆزىنى مۆل-مۆل قىلىپ قاراپ ئولتۇردى.
The child sat down and looked around, blinking.

مۆمىن. ئى؛ سۈپ [mə:min]
a believer; sincere, honest

مۇجمەل. سۈپ [müjməl]
vague, unclear:
مۇجمەل پىكىر
a vague opinion

I wish you success.

مۇۋەپپەقىيەتلىك. سۈپ
[muwəppəqiyətlik]
successful

مۇۋەششەھ. ئى
[muwəxxəh]
a poetic form

مۇيەسسەر [muyəssər]
see below

مۇيەسسەر بولماق. پ
to earn, gain, receive

مۇتىدىل. سۈپ [mə:tidil]
mild, clement, bland:
مۇتىدىل ھاۋا
mild weather

مۇجىزە. ئى [mə:jizə]
a miracle, miraculous event

مۇجىزىلىك. سۈپ
[mə:jizilik]
miraculous, extraordinary:
مۇجىزىلىك دورا
a wonder drug

مۇرە-مۇرىمەك. پ
[mərimək]
to low, moo (of cows):
كالا مۇرىدى.
The cow mooed.

مۇرىت. ئى [mə:rit]
opportunity, chance:
مۇرىتى كەلمەك.
to have an opportunity

مۇكە-مۇكمەك. پ [məkmək]

مۇجمەل جاۋاب
a vegue answer
مۇجمەللەشـمۇجمەللەشمەك. پ
[mujməlləxmək]
to be vague, unclear
مۇجمەللىك. ئى [müjməllik]
vagueness, indistinctness
مۇچە. ئى [müqə]
limbs (of the body);
components:
مۇچىلىرى ساق.
His limbs are fine.
مۇرە. ئى [mürə]
shoulder:
مۇرىگە ئالماق
to put something over one's shoulder
مۇرىدەـمۇرىدىمەك. پ
[müridimək]
to shoulder something
مۇشكۇل. سۈپ [müxkül]
difficult, hard:
مۇشكۇل ئىش يوق ئالەمدە، كۆڭۈل قويغان ئادەمگە.
Nothing is too hard for the person who applies himself.
مۇشكۈلات. ئى [müxkülat]
trouble, difficulty:
بۇ مۇشكۈلات بىزگە ھېچنېمە ئەمەس.
This difficilty is nothing to us.

مۇشكۇللەشـمۇشكۇللۇشـ
مەك. پ [müxkülləxmək]
to be difficult
مۇشكۇللۇك. ئى
[müxkülük]
difficulties, trouble
مۇشۇك. ئى [müxük]
a cat:
مۇشۇككە ئويۇن، چاشقانغا قىيىن.
What's easy for the cat is hard for the mouse.
مۇشۇكئېيىق. ئى
[müxükeyik]
a panda bear
مۇكچەيـمۇكچەيمەك. پ
[mükqəymək]
to bend over, arch one's back:
مۇكچەيگەن بىر بوۋاي كېلىۋاتىدۇ.
An old bent—over man is coming this way
مۇگدەـمۇگدىمەك. پ
[mügdimək]
to fall asleep, doze off
مۈڭگۈز. ئى [müŋgüz]
a horn, antler:
كالىنىڭ مۈڭگۈزى
a cow's horns
مۈڭگۈزلۈك. سۈپ
[müŋgüzlük]

methodology

مېتېئور. ئى [meteor]
a meteor

مېتېئورولوگىيە. ئى
[meteorologiyə]
meteorology

مېتىس. سۇپ [metis]
hybrid, cross—bred:
مېتىس قوي
a cross—bred sheep

مېخانىزم. ئى [mehanizm]
mechanism

مېخانىك. ئى [mehanik]
a mechanic

مېخانىكا. ئى [mehanika]
mechanics

مېدال. ئى [medal]
medal, award:
ئالتۇن مېدال
a gold medal:
ئۇ بىر دانە ئالتۇن مېدال
مۇكاپات ئالدى.
He won a gold medal.

مېدىتسىنا. ئى [meditsina]
medecine

مېراج. ئى [meraj]
a mirage

مېركۇرىي. ئى [merkuriy]
the planet Mercury

مېرىدىئان. ئى [meridian]
a meridian

مېرىنوس. سۇپ [merinos]
horned, having horns

مۈلۈك. ئى [mülük]
goods, property, wealth

مۈلۈكدار. ئى [mülükdar]
a proprietor, owner:
مۈلۈكدار سىنىپ
the wealthy class

مېتافورا. ئى [metafora]
a metaphor

مېتافىزىكا. ئى [metafizika]
metaphysics

مېتال. ئى [metal]
metal:
قىممەت باھالىق مېتاللار
precious metals
مېتالدىن ئىشلەنگەن نەرسە
something made from metal

مېتاللۇرگىيە. ئى
[metalurgiyə]
metallurygy

مېتر. ئى [metr]
metre; tape measure:
مەن بىر مېتر سەكسەن
كېلىمەن.
I'm one metre eighty tall.

مېترلا-مېترلىماق. پ
[metrlimak]
to measure in metres

مېتود. ئى [metod]
a method, means

مېتودولوگىيە. ئى
[metodologiyə]

مېنىڭچە. رەۋ [meniŋqə]
in my opinion, I think.

مېنىڭكى. ئال [meniŋki]
mine, belonging to me:
ئاۋۇ ۋېلىسىپىت مېنىڭكى.
That bicycle is mine.

مېھرىبان. سۈپ [meḥriban]
kind, good:
مېھرىبان ئانام
my kind mother

مېھرىبانلىق. ئى
[meḥribanlik]
kindness, goodness

مېھمان. ئى [meḥman]
guest, visitor:
بۈگۈن ئۆيىمىزگە نۇرغۇن
مېھمان كەلدى.
We had many guests today.
مېھمان كۈتمەك
to entertain guests

مېھمانخانا. ئى
[meḥmanhana]
hotel, guest house, guestroom

مېھماندوست. سۈپ
[meḥmandost]
hospitable, kind to strangers

مېھماندوستلۇق. ئى
[meḥmandostluk]
hospitality, kindness

مېھمانكۈتۈش. ئى
[meḥmankütüx]
hotel, hostel

merinos, a species of sheep

مېشچان. سۈپ [mexqan]
delicate, tender

مېشچانلىق. ئى [mexqanlik]
tenderness, delicay

مېغىز. ئى [meɣiz]
kernel, center, nut:
ياڭاق مېغىزى
a walnut kernel
مېغىزىنى چاقماق
to hit the nail on the head

مېغىزلىق. سۈپ [meɣizlik]
with a kernel; meaningful:
مېغىزلىق گەپ
meaningful talk

مېكىيان. ئى [mekiyan]
chicken, hen

مېڭە. ئى [meŋə]
brain:
ئۇ مېڭىسىنى ئىشلەتمەيدۇ.
He doesn't use his brain.

مېڭىش-مېڭىشماق. پ
[meŋixmak]
to go, walk together

مېڭىش-تۇرۇش. ئى
[meŋix—turux]
behaviour, conduct
مېڭىش-تۇرۇشى جايىدا.
He behaves well.

مېمورانداۇم. ئى
[memorandum]
memorandum

an orchard, fruitgarden

مېۋىزارلىق. ئى [mewizarlik]
an orchard, fruit garden

مېۋىلىك. سۈپ [mewilik]
with fruit, fruitbearing:

مېۋىلىك دەرەخ
a fruit—bearing tree

مېۋىلىك باغ
a fruit garden

مېيخۇا. ئى [meyhua]
plum—blossom

مېيىپ. سۈپ [meyip]
handicapped, crippled:

مېيىپ بولماق. پ
to be crippled

مېيىپلىك. ئى [meyiplik]
a cripple, handicapped person

مېيىت. ئى [meyit]
a corpe

مىتە. ئى [mitə]
a rice weevil

مىتىلدا-مىتىلدىماق. پ
[mitildimak]
to move, fidget

مىتىلدىماي جىم ئولتۇر.
Sit still.

مىتىلداڭ-مىتىلداتماق. پ
[mitildatmak]
to move, stir

مىجەز. ئى [mijəz]
temperament; feeling:

مېھنەت. ئى [mehnət]
work, labour; suffeing

مېھىر. ئى [mhеir]
loving—kindness, love:

ئانا مېھرى
a mother's love

مېھرىنى ئۈزەلمەسلىك
undying love

مېھرى چۈشمەك. پ
to love

مېھىر-شەپقەت. ئى
[mehir—xəpkət]
love, kindness

مېھىرلىك. سۈپ [mehirlik]
loving, kind

مېھىر-مۇھەببەت. ئى
[mehir—muhəbbət]
love, kindness

مېۋە. ئى [mewə]
fruit; result:

مېۋە شىرنىسى
fruit juice

قۇرۇق مېۋە
dried fruit

مېۋە مۇرابباسى
fruit jam

غەلبە مېۋىسى
the fruit of victory

مېۋە-چېۋە. ئى
[mewə—qewə]
fruit

مېۋىزار. ئى [mewizar]

[mihlanmaq]
to be nailed
مىدىرلا-مىدىرلىماق. پ
[midirlimaq]
to move, fidget; be occupied:
مىدىرلىما!
Stop fidgeting!
ئەتىگەندىن كەچكىچە مىدىرلاپلا يۈرمەك
to be running around all day
مىدىر-مىدىر. تەق
[midir—midir]
see below
مىدىر-مىدىر قىلما. پ
to fidget, wriggle
مىراب. ئى [mirab]
a plumber
مىرابلىق. ئى [mirablik]
plumbing
مىراس. ئى [miras]
inheritance, legacy:
ئەدەبىي مىراس
a literary inheritance
مىراسخور. سۈپ [mirashor]
an heir, inheritor:
مىراسخورلۇق قىلماق. پ
to inherit:
ئۇ نۇرغۇن پۇلغا مىراسخورلۇق قىلدى.
He inherited a lot of money.
مىرتتىدە. رەۋ [mirttidə]

ئۇنىڭ مىجەزى ناھايىتى ئوسال.
She's very bad tempered.
مىجەزىم يوق.
I don't feel well.
ئۇنىڭ مىجەزى ياخشى.
He's good natured.
مىجە-مىجىماق. پ
[mijimaq]
to squeeze, pinch
مىجىق. سۈپ [mijiq]
sluggish, lazy
مىجىقلا-مىجىقلىماق. پ
[mijiqlimaq]
to kuead, rub together
مىچ-مىچ. تەق [miq—miq]
sticky, stodgy
مىچىلدا-مىچىلدىماق. پ
[miqildimaq]
to be sticky, stodgy:
يەر مىچىلداپ قاپتۇ.
The ground is soggy.
مىخ. ئى [mih]
a nail, screw:
بولقا ۋە مىخ
a hammer and nail
مىخلا-مىخلىماق. پ
[mihlimaq]
to nail, fix with a nail:
ئۈستەلنى مىخلىماق
to nail the table together
مىخلان-مىخلانماق. پ

an example, parable, anology:
تىپىك مىسال
a typical example
مىسال ئۈچۈن
for example
مەن بىر مىسال ئالاي.
I'll give an example.

مىسرا. ئى [misra:]
verse, line of poetry:
بۇ شېئىردا نۇرغۇن مىسرالار بار.
This poem has several verses.
شېئىرنىڭ بىر مىسراسى
a verse of a poem

مىسقال. ئى [miskal]
a unit of measurement, esp. for gold

مىسقاللا-مىسقاللىماق. پ [miskallimak]
to measure by miskal units

مىسكەر. ئى [miskər]
a copper—smith

مىسكىن. سۈپ [miskin]
poor, unfortunate, sad

مىس-مىس. تەق [mis—mis]
sluggish, lazy

مىسىل. رەۋ [misil]
a straw mattress:
مىسلى كۆرۈلمىگەن
unprecedented, never seen before
with aspurt, splash:
چىش پاستىسىنى سىقىۋىدىم، مىرتىنىدە قىلىپ چىقتى.
The toothpaste spurted out of the tube when I squeezed it.

مىزان. ئى [mi:zan]
a balance, scales:
مىزانغا سېلىپ ئۆلچىمەك
to measure something with scales

مىزگان. ئى [mizgan]
a bugle:
مىزگان چالماق
to play the bugle

مىژ-مىژ. تەق [miz—miz]
densely, peacked together:
مەيداندا ئادەملەر مىژ-مىژ ئىكەن.
The stadium was packed with people.

مىژىلدا-مىژىلدىماق. پ [mizildimak]
to wriggle; be closely packed together

مىس. ئى [mis]
copper:
مىس كان
a copper mine
مىس ھەيكەل
a copper statue

مىسال. ئى [misal]

سۆزدۇر.
The word ‹دانه› is a measure word.

مىقياس. ئى [mikyas]
scope, limit, range:
پۈتۈن مەملىكەت مىقياسى
throughout the country, nation—wide

مىكرو. سۆپ [mikro]
micro:
مىكرو ئورگانىزم
micro—organism

مىكروسكوپ. ئى [mikroskop]
a microscope

مىكروفون. ئى [mikrofon]
a microphone

مىكىر. ئى [mikir]
a sleight, trick:
مىكىر ئىشلەتمەك
to achieve something by trickery

مىكى-مىكى. سۆپ [miki—miki]
uncertain, indefinite
مىكى-مىكى گەپ
vague talk

مىڭ. س [miŋ]
a thousand:
بەش يۈز ئوتتۇز مىڭ
five hundred and thirty thousand

مىسىلدا-مىسىلدىماق. پ [misildimak]
to do something slowly:
ئىشنى مىسىلداپ قىلماق
to do something slowly

مىشقىر-مىشقىرماق. پ [mixkirmak]
to blow one's nose

مىشكاپ. ئى [mixkap]
a sack, bag

مىش-مىش. تەق [mix—mix]
see below

مىش-مىش گەپ. ئى
whispers, rumours

مىشىلدا-مىشىلدىماق. پ [mixildimak]
to wail, sob:
مىشىلداپ يىغلىماق
to wail, sob

مىغ-مىغ. تەق [miɔ̃—miɔ̃]
packed, bustling, busy

مىغىلدا-مىغىلدىماق. پ [miɔ̃ildimak]
to wriggle; be packed together:

مىقدار. ئى [mikdar]
measure, capacity:
ئاز مىقداردا
a small amount
مىقدار سۆز
a measure word
دانه دېگەن سۆز، مىقدار

مىڭ ئاڭلىغاندىن بىر كۆرگەن ئەلا.
A picture is worth a thousand words.
مىڭبىر. سۈپ [miŋbir]
very many, innumerable
مىڭلىغان. س [miŋlioan]
thousands, many thousands:
ميلادى. ئى [mila:di]
AD, the Christian era:
ميلادىدىن بۇرۇن
BC, (Before Christ)
ميلادىدىن ئىككى يۈز يىل بۇرۇن
in two hundred BC
ميلە-ميلىمەك. پ [milimək]
to soak in, moisten:
نانىنى ھەسەلگە ميلەپ يېمەك
to eat bread soaked in honey
ميلەش-ميلەشمەك. پ [miləxmək]
to stick to, adhere to:
ئۇنىڭ قولى مايغا ميلەشتى.
He got some oil on his hand.
ميلتىق. ئى [miltiq]
a rifle, gun:
قوش ئاتار ميلتىق
a double—barrel rifle
ميلجىڭ. سۈپ [mijiŋ]
sluggish, slow:
ميلجىڭ ئادەم
a sluggish person
مىللەت. ئى [millət]
nation, nationality, ethnic group:
ئاز سانلىق مىللەت
a minority ethnic group
سىزنىڭ مىللىتىڭىز نېمە؟
What's your ethnicity?
مىللەتپەرۋەر. سۈپ [millətpərwər]
nationalistic
مىللەتچى. ئى [millətqi]
a seperatist, nationalist
مىللىگرام. ئى [milligram]
a milligramme
مىللىي. سۈپ [milliy]
national, ethnic:
مىللىي كىيىم-كېچەك
national dress
مىلىتارىزم. ئى [militarizm]
millitarism
مىلىچلا-مىلىچلىماق. پ [miliqlimaq]
to squash into pulp, pulverize
مىلىق-سىلىق. تەق [milik—silik]
soft, spongy, limp
مىلىقلا-مىلىقلىماق. پ [miliklimaq]
to be soft, spongy:
ئالما مىلىقلاپ سېسىشقا باشلاپتۇ.

[minnətdar]
grateful, thankful, endebted
مىننەتدار بولماق. پ
to be grateful:
سىلەردىن مىننەتدارمەن.
I'm grateful to you.
مىننەتدارلىق. ئى
[minnətdarlik]
gratitude, thankfulness:
مىننەتدارلىق خېتى
a letter of gratitude
مىنۇت. ئى [minut]
a minute:
بەش مىنۇت
five minutes
سائەت بىردىن يېگىرمە مىنۇت ئۆتتى.
It's twenty minutes past one.
سائەت-ئونغا ئون مىنۇت قالدى.
It's ten minutes to ten.
مىنۇس. ئى [minus]
minus
مىنۇس بەلگىسى. ئى
the minus sign
مىنېرال. ئى [mineral]
mineral:
مىنېرال سۇ
mineral water
مىنىبۇس. ئى [minibus]

The apple is going soft and rotten.
مىليون. س [milyon]
a million
مىليونلىغان. سۈپ
[milyonliɣan]
millions, many millions
مىليونېر. ئى [milyoner]
a millionaire
مىنمەك. پ [minmək]
to ride (a horse etc.):
ئاتقا مىنەلەمسىز؟
Can you ride a horse?
ۋېلىسىپىتكە مىنمەك
to ride a bike
مىنبىڭ. ئى [minbiŋ]
the People's Militia
مىندۈرمەك. پ
[mindürmək]
to cause to ride
مىنگەشمەك. پ
[mingəxmək]
to ride (eg. a horse) together
مىننەت. ئى [minnət]
see below
مىننەت قىلماق. پ
to recount one's exploits
مىننەتخور. پ
a person fond of recounting his exploits
مىننەتدار. سۈپ

a ministry, state deparment

مىنىستىر. ئى [ministir]
a minibus

مىنىستىر. ئى [minimum]
the minimum

مىياۋلا-مىياۋلىماق. پ [miyawlimaq]
to miaow (of a cat)

مياۋزۇ. ئى [myawzu]
the Miao ethnic group, Miao nationality

مىنىستىر. ئى [ministir]
a Minister of State:
ئىقتىساد مىنىستىرى
the Finance Minister
تاشقى ئىشلار مىنىستىرى
the Minister for Foreign Affairs

مىنىستىرلىق. ئى [ministirlik]

ن

ناباب. سۈپ [nabab]
unsuitable, improper, inappropriate:
تېرىقچىلىققا ناباب يەر
land not fit for cultivation

نابۇت. رەۋ [nabut]
see below

نابۇت بولماق. پ
to be destroyed

نابۇت قىلماق. پ
to destroy

ناپاك. سۈپ [na:pak]
unclean, impure; lewd:
ناپاك قول
unclean hands

ناپاكلىق. ئى [na:paklik]
umpurity, uncleaness

ناتايىن. سۈپ [na:ta:yin]
uncertain, not definite:
ئۇنىڭ كېلىشى ناتايىن.
He may not come.
ناتايىن ئادەم
a fickle person

ناتوغرا. سۈپ [na:toora]
incorrect, wrong

ناتونۇش. سۈپ [na:tonux]
unknown, unfamiliar:
ناتونۇش ئادەم
a stranger

ناتۇرا. ئى [natura]
nature

ناتۇرال. سۈپ [natural]
natural

ناتۇرالىزم. ئى [naturalizm]

a singer, vocalist

نادامەت. ئى [nada:mət]
sorrow, grief

نادامەت چەكمەك. پ
to grieve, be sorrowful

نادامەت قىلماق. پ
to grieve, be sorrowful

نادامەتلىك. سۈپ
[nada:mətlik]
sorowful, sad:
نادامەتلىك ئەھۋال
a tragic situation

نادان. سۈپ [nadan]
foolish, ignorant

نادانلارچە. رەۋ [nadanlarqə]
foolishly, ignorantly

نادانلىق. ئى [nadanlik]
foolishness, ignorance

نادىر. سۈپ [na:dir]
remarkable, outstanding:
نادىر ئەسەرلەر
outstanding literary works

نار. ئى [nar]
a one—humped camel

نارازى. سۈپ [na:ra:zi]
dissatisfied, unhappy:
مەن ئۇنىڭدىن نارازى بولدۇم.
I am dissatisfied with him.

نارازىلىق. ئى [na:ra:zilik]
dissatisfaction, disscontent:
نارازىلىق خېتى
letter of complaint

naturalism

ناچار. سۈپ [naqar]
inadequate, poor, low standard:
سۈپىتى ناچار
poor—quality, low quality

ناچارلاشماق. پ
[naqarlaxmaq]
to become worse, deteriorate:
كېسەلنىڭ ئەھۋالى ناچارلاشتى.
The patient's condition worsened.

ناچارلىق. ئى [naqarlik]
poor quality, deficiency:
بۇ ئارغامچا سۈپىتىنىڭ ناچارلىقىدىن ئۈزۈلۈپ كەتتى.
The rope broke because of its poor quality.

ناخشا. ئى [nahxa]
a song
ئەنئەنىۋى ناخشا
a traditional song

ناخشا ئېيتماق. پ
to sing:
بىزگە بىر ناخشا ئېيتىپ بېرىڭ.
Sing us a song.

ناخشا-ئۇسسۇل. ئى
[nahxa—ussul]
song and dance

ناخشىچى. ئى [nahxiqi]

نارازىلىق بىلدۈرمەك
to express one's dissatisfaction

نارەسىدە. سۈپ [na:rəsidə]
young, under-age, immature

ناز. ئى [naz]
flirtation, coquetery

ناز قىلماق. پ
to flirt, act flurtively

نازارەت. ئى [naza:rət]
supervision, observation:
ئۇ نازارەت ئاستىدا.
he's under observation.

نازارەت قىلماق. پ
to supervise, observe

نازارەتچى. ئى [naza:rətqi]
supervisor, observer

نازاكەت. ئى [naza:kət]
gentleness, refinement

نازاكەتلىك. سۈپ
[naza:kətlik]
gentle, refined, polished

نازلانـنازلانماق. پ
[nazlanmaq]
to flirt; to act in an affected manner

نازۇك. سۈپ [na:zuk]
slender, delicate, fine:
نازۇك بارماقلار
slender fingers
نازۇك پەرق
a fine difference

نازۇكلاشـنازۇكلاشماق. پ
[na:zuklaxmaq]
to be delicate, fine

نازۇنېمەت. ئى
[na:zu nemət]
fine food, luxury foods

نازىر. ئى [na:zir]
provincial government official

ناسۇس. ئى [nasus]
a pump:
ناسۇس بىلەن ھاۋا بەرمەك
to pump air with a pump
سۇ ناسۇسى
a water pump

ناسۋال. ئى [naswal]
a mild narcotic

ناسۋال قاپاق. ئى
a naswal pipe

ناسۋالچى. ئى [naswalqi]
a naswal seller

ناشتا. ئى [naxta]
breakfast; early morning:
ئۇ ناشتا ۋاقتىدا كەلدى.
He came at breakfast time.

ناشتا قىلماق. پ
to have breakfast

ناشتىلىق. سۈپ [naxtilik]
early morning:
ناشتىلىق تاماق
breakfast

ناغرا. ئى [naoɣra]
a traditional drum

ناغرا چالماق. پ
to play the drums
ناغرىچى. ئى [naoriqi]
a drummer, nagra player
ناگان. رەۋ [nagan]
a pistol, handgun
ناگاھ. رەۋ [nagah]
a pistol, handgun
نال. ئى [nal]
the sole of the foot
نالايىق. سۈپ [nalayik]
unworthy, unsuitable:
نالايىق گەپ
unsuitable talk
نالە. ئى [na:lə]
a groan, sigh
نالە قىلماق. پ
to groan, grunt:
ئۇ ئاغرىقىدىن نالە قىلدى.
He groaned with pain.
نام. ئى [nam]
name, reputation
ھۆكۈمەت نامىدىن
on behalf of the government
نامدا بار. ئەمەلدە يوق.
In name only.
بۇ مەكتەپنىڭ ياخشى نامى بار.
The school has a good reputation.
نام قويماق. پ
to name
نام-ئاتاق. ئى [nam—atak]
reputation, fame
نامار. ئى [namaz]
muslim ritual prayer:
نامار بامدات
the early morning prayer time
نامار پېشىن
the midday prayer time
نامار شام
the dusk prayer time
نامار ئوقۇماق. پ
to perform the prayers
نامازخان. ئى [namazhan]
a faithful believer, one who prays regularly
ناماقۇل. سۈپ [nama:kul]
unreasonable, irrational:
سەن ناماقۇل ئىش قىلىپ قويۇپسەن.
You did a foolish thing.
نامايان. رەۋ [nama:yan]
clear, obvious
نامايان بولماق. پ
to appear, be visible:
ئاي تاغ ئارقىسىدىن نامايان بولدى.
The moon appeared behind the mountain.
نامايان قىلماق. پ
to show, demonstrate:
ئۆز كۈچىنى نامايان قىلماق

unknown, foreign, unfamiliar:
نەمەلۇم ئارال
an unnamed island
ئۇنىڭ نەگە بارىدىغانلىقى نەمەلۇم.
His where abouts is unknown.

نامرات. سۈپ [namrat]
poor, destitute:
نامرات دۆلەت
a poor country

نامراتلاشـنامراتلاشماق. پ
[namratlaxmak]
to be become poor

نامراتلىق. ئى [namratlik]
poverty, destitution:
ئۇ نامراتلىقتا ھايات كەچۈردى.
He lived in poverty.

نامزات. ئى [namzat]
a person, figure, candidate:
نامزات كۆرسەتمەك
to put forward a candidate

نامسىز. سۈپ [namsiz]
without reputation, unknown:
نامسىز قەھرىمان
an unknown hero

نام-شۆھرەت. ئى
[nam—xohrət]
reputation, fame

ناملىق. سۈپ [namlik]
famous, esteemed; called:
to put on a show of strength

نامايەندە. ئى
[nama:yəndə]
an exponent, leading representative

نامايىش. ئى [nama:yix]
demonstration, parade:
سىياسىي نامايىش
a political demonstration
ھەربىي نامايىش
a military parade

نامايىش قىلماق. پ
to demonstrate:
ئىشچىلار ناچار شارائىتقا قارشى نامايىش قىلدى.
The workers demonstrated against the bad conditions.
ئۇلار نامايىش قىلىپ شەھەرگە كىردى.
They paraded through the town.

نامايىشچى. ئى
[nama:yixqi]
protestor, demonstator

نامەرد. سۈپ [na:mərd]
disloyal, untruthful:
نامەرد قەسەمخور كېلىدۇ.
Liars always swear.

نامەردلىك. ئى [na:mərdlik]
disloyalty, untruthfulness

نەمەلۇم. سۈپ [na:mə:lum]

ئايگۈل ناملىق بىر قىز
a girl called Aygul

ناموناسىپ. سۈپ [na:muna:sip]
not fitting, not matching

ناموۋاپىق. سۈپ [na:muwa:pik]
unsuitable, inappropriate

ناموۋاپىق گەپ
unsuitable talk

نان. ئى [nan]
nan, Uighur bread

نان-پان. ئى [nan—pan]
food and drink

نانقېپى. ئى [nankepi]
a good—for—nothing

نانكور. ئى [nankor]
an ungrateful person:

ناھايىتى. رەۋ [naha:yiti]
very, extremely:

شىر ناھايىتى چوڭ ۋە كۈچلۈك.
Lions are very big and str ong.

ناھەق. سۈپ [na:hək]
unrighteous, wrong, untrue

ناھەقلىق. ئى [na:həklik]
wrongdoing, unrighteousness

ناھىيە. ئى [nahiyə]
county, district:

ئاپتونوم ناھىيە
an autonomous county

ناھىيىلىك. سۈپ [nahiyilik]
county, district:

ناھىيىلىك ھۆكۈمەت
the county government

نائۇستا. سۈپ [na:usta]
shoddy, careless, unskilful:

نائۇستا ياغاچچى
a shoddy carpenter

نائۈمىد. سۈپ [na:ümid]
hopeless, despairing

ناۋا 1. ئى [nawa:]
one of the twelve mukam

ناۋا 2. ئى [nawa:]
a board, plank of wood

ناۋات. ئى [nawat]
sugar crystals

ناۋادە. باغل [nawa:də]
if, in the event of

ناۋاي. ئى [na:way]
a baker

ناۋايخانا. ئى [na:wayhana]
a bakery

نائىل. رەۋ [na:il]
see below

نائىل بولماق. پ
to obtain, get, earn:

ئۇ ئۇنىڭ ھۆرمىتىگە نائىل بولدى.
He won his respect.

نائىلاج. سۈپ [na:ilaj]
compelled, having no other choice

respiration, breath; a moment:

يېنىك نەپەس ئالماق

to give artificial respiration

ئاخىرقى نەپەسگىچە

until his death

بىر نەپەس كۈتۈپ تۇرۇڭ.

Wait just a moment.

نەپەسلەنـنەپەسلەنمەك. پ [nəpəslənmək]

to breathe, inhale:

چوڭقۇر نەپەسلىنىڭ.

Breathe deeply.

نەپرەت. ئى [nəprət]

contempt, scorn, disdain:

نەپرەت بىلەن قارىماق

to regard with scorn

نەپرەتلەنـنەپرەتلەنمەك. پ [nəprətlənmək]

to hold in contempt, scorn

نەپرەتلىك. سۈپ [nəprətlik]

contemptible, despicable

نەپس. ئى [nəps]

greed, lust:

پۇل تېپىش نەپسى

a lust for money

نەپسىگە ئامراق

greedy, avaricious

نەپسى ئارام تاپماق

to satisfy one's greed

نەپسانىيەت. ئى [nəpsa:niyət]

نائىنساب. سۈپ [na:insab]

having no conscience, heartless

نايناق. سۈپ [naynak]

frivolous, flughty:

نايناقلا-نايناقلىماق. پ [naynaqlimaq]

to be flighyt; swing one's hips:

ئۇ نايناقلاپ مېڭىپ كەتتى.

She flounced away.

نە 1. ئال [nə]

where:

نەگە بارىسىز؟

Where are you going?

نەدەن كەلدىڭىز؟

Where are you from?

نە 2. ئال [nə]

not, neither..nor:

نە بىز، نە ئۇلار

neither we nor they

نەپ. ئى [nəp]

benefit, profit, advantage:

بۇ ئىشتىن بىزگە نەپ يوق.

We don't benefit from this.

نەپ ئالماق. پ

to benefit, gain, profit

نەپەر. م [nəpər]

measure word for people:

ئۈچ نەپەر ئوقۇتقۇچى

three teachers

نەپەس. ئى [nəpəs]

many people

نەچچىنچى. ئال [nəqqinqi]

which one?

نەرسە. ئى [nərsə]

a thing, object:

بۇ قانداق نەرسە؟

What kind of thing is this?

ئاۋۇ يەردىكى كىچىك نەرسە نېمە؟

What's that small object over there?

ئادەملەر نەرسىلەردىن كۆپ مۇھىم.

People are more important than things.

نەرسە-كېرەك. ئى [nərsə—kerək]

necessities

نەرسە كېرەك سېتىۋالغىلى بارماق

to go shopping

مەن نەرسە كېرەك سېتىۋالغىلى بارىمەن.

I'm going shopping.

نەزەر. ئى [nəzər]

view, opinion:

ئۈرۈمچىگە بىر نەزەر

a view of Urumqi

نەزىرىمدە

in my opinion

نەزەردە تۇتماق. پ

to pay attention to

greed, lust

نەپس. سۈپ [nəpis]

beautiful, fine:

نەپس قول سانائەت بۇيۇملىرى

beautiful handicrafts

نەپس سەنئەت

fine arts

نەتىجە. ئى [nati:jə]

result, effect; score:

نەتىجىسى نېمە بولدى؟

What was the result?

مۇسابىقىنىڭ نەتىجىسى

the result of a competition

نەتىجە قانداق بولدى؟

What was the score?

نەتىجىگە ئېرىشمەك. پ

to get results:

نەتىجىلىك. سۈپ [nətijilik]

fruitful, effective:

نەچچە. ئال [nəqqə]

several; how many:

نەچچە قېتىم

several times

سائىتىڭىز نەچچە بولدى؟

What time does your watch say?

بىر نەچچە بالا

several children

نەچچە-نەچچە. ئال [nəqqə—nəqqə]

many, not a few:

نەچچە-نەچچە ئادەم

نەزەرگە ئالماق. پ
to refer to, have in mind
نەزەر سالماق. پ
to consider, fix one's attention on:
كەلگۈسىگە نەزەر سالماق
to condiser the future
نەزەرىيە. ئى [nəzəriyə]
theory, proposition:
تەدرىجىي تەرەققىيات نەزەرىيەسى
the theory of evolution
نەزەرىيىدە شۇنداق قىلىش مۇمكىن، لېكىن ئەمەلىيەتتە ناھايىتى قىيىن.
In theory it's possible, in practice it's very difficult.
نەزەرىيىنى ئەمەلىيەت بىلەن بىرلەشتۈرمەك
to combine theory with reality
نەزەرىيىچى. ئى [nəzəriyiqi]
a theorist
نەزەرىيىۋى. سۈپ [nəzəriyiwi]
theoretical, hypothetical:
نەزەرىيىۋى ماقالە
a theoretical article
نەزىر. ئى [nəzir]
a mourning ceremony(held 3 days, 40 days and one year after a person' death)
نەزىر ئۆتكۈزمەك. پ
to hold a mourning ceremony
نەزىر-چىراغ. ئى [nəzir—qirao]
a mourning ceremony
نەس. سۈپ [nəs]
unlucky, unfortunate
نەس باسماق. پ
to be unlucky, unfortunate
نەسەب. ئى [nəsəb]
clan, tribe; genealogy
نەسەبشۇناس. ئى [nəsəbxunas]
a genealogist
نەسىل. ئى [nəsil]
stock, pedigree; generation, descendants:
ئېسىل زاتلارنىڭ نەسلى
noble stock, noble pedigree
نەسىلدىن نەسىلگە قالماق
to last from generation to genration
نەسىلداش. ئى [nəsildax]
a distant relative
نەسىلسىز. سۈپ [nəsilsiz]
without descendants
نەسىللەندۈر-نەسىللەندۈرمەك. پ [nəsilləndürmək]
to breed, raise (eg. horses)
نەسىللىك. سۈپ [nəsillik]
pedigree, of good stock (of animals)

This book was published in Beijing.

نەغمە. ئى [nəoɱmə]
music

نەغمىچى. ئى [nəoɱmiqi]
a musician

نەق. سۈپ [nək]
ready, to—hand; just right:
نەق پۇل
ready cash
نەق مەيدان
the scene of a crime or accident
ئۇنىڭ سۆزى نەق جايىغا تەگدى.
He hit he nail on the head.

نەقشلە-نەقشلىمەك. پ [nəkixlimək]
to carve, engrave

نەقىل. ئى [nəkil]
quotation, citation

نەقىل كەلتۈرمەك. پ
to quote, cite:
ئۇ دائىم قۇرئاندىكى سۆزلەرنى نەقىل كەلتۈرىدۇ.
He often quotes the words of the Koran.

نەم. سۈپ [nəm]
damp, wet, moist:
يەرنىڭ نېمى قېچىپتۇ.
The ground has dried out.
نەم ھاۋا

نەسىھەت. ئى [nəsi:hət]
advice, counsel
سەمىمىي نەسىھەت
sincere advice
نەسىھەتنى قۇلاقتا تۇتماق
to heed someone's advice

نەسىھەت قىلماق. پ
to scold, advise:
كەپسىز بالىغا نەسىھەت قىلماق
to scold a naughty child

نەشە. ئى [nəxə]
marijuana, hash

نەشپۈت. ئى [nəxpüt]
a pear

نەشتەر. ئى [nəxtər]
a scalpel, sharp pin

نەشرىيات. ئى [nəxriyat]
a publishing house
خەلق نەشرىياتى.
The People's Publishing House

نەشرىياتچىلىق. ئى [nəxriyatqilik]
publishing, printing

نەشىر. ئى [nəxir]
publishing, printing:
بىرىنچى نەشىر
the first printing

نەشىر قىلماق. پ
to publish, issue:
بۇ كىتاب بېيجىڭدە نەشىر قىلىنغان.

moist, damp weather

نەمدە-نەمدىمەك. پ [nəmdimək]
moisten, dampen:
ئۇرۇقنى نەمدەپ تېرىماق
to plant seeds after moistening them

نەملەش-نەملەشمەك. پ [nəmləxmək]
to be moist, damp:
كىيىم-كېچەكلەر نەملەشمەك
to be damp (of clothes)
ئۇنىڭ كۆزلىرى ياش بىلەن نەملەشتى.
Her eyes were moist with tears.

نەملىك. ئى [nəmlik]
dampness, moisture:
بۇ ئۆينىڭ نەملىكىدىن ئادەم ياتقىلى بولمايدۇ.
This house is too damp to be lived in.

نەمۇنە. ئى [nəmu:nə]
model, pattern; souvenir:
نەمۇنە كۆرسەتمەك
to set an example
ئاتامدىن قالغان نەمۇنە
a souvenir of my father

نەمۇنە قىلماق. پ
to make a model of

نەمۇنچى. ئى [nəmuniqi]
a model, example

نەمۇنىلىك. سۈپ [nəmunilik]
model. exemplary

نەۋرە. ئى [nəwrə]
grand—child:
ئوغۇل نەۋرە
a grand—son
قىز نەۋرە
a grand—daughter
نەۋرە ئاكا، نەۋرە ھەمشىرە
a cousin

نەۋرە-چەۋرە. ئى [nəwrə—qəwrə]
grandchildren and great grand—children

نەي. ئى [nəy]
a flute, pipe

نەي چالماق. پ
to play the flute

نەيچە. ئى [nəyqə]
a tube, pipe:
ئەينەك نەيچە
a glass tube

نەيرەڭ. ئى [nəyrəŋ]
magic. trickery, deceit

نەيزە. ئى [nəyzə]
a spear, javelin

نەيزە ئاتماق. پ
to throw the javelin

نەيزە ئۇرماق. پ
to spear someone

نەيزىلەش-نەيزىلەشمەك. پ

[nəyziləxmək]
to spear each other
نەيزىۋاز. ئى [nəyziwaz]
a soldier armed with a spear
نوپۇز. ئى [nopuz]
authority, power
نوپۇزلۇق. سۈپ [nopuluq]
authoritative, powerful:
نوپۇزلۇق ئەرباب
a powerful person
نوپۇس. ئى [nopus]
population, populace;
residence certificate:
شەھەر نوپۇسى
the population of a city
نوپۇس كۆپىيىۋاتىدۇ.
The population is increasing.
نوپۇسقا ئالماق. پ
to get a residence certificate
نوتا 1. ئى [no:ta]
a bud, sprout
نوتا 2. ئى [no:ta]
a note in music, music score:
ناخشىنى نوتىغا سالماق
to score the tune of a song
سازنى نوتىغا قاراپ چالماق
to play by reading music
نوچى. سۈپ [noqi]
excellent, wonderful
نوختا. ئى [nohta]
a halter (for a horse):
ئاتقا نوختا سالماق
to put a halter on a horse's head
نوختىلا-نوختىلىماق. پ
[nohtilimaq]
to halter (a horse)
نورما. ئى [norma]
quota, ratio; foodration:
ئىشلەپچىقىرىش نورمىسى
a production quota
ئاشلىق نورمىسى
food rations
نورمال. سۈپ [normal]
normal, common:
نورمال ھادىسە
a normal phenomena
نورماللاش-نورماللاشماق. پ
[normallaxmaq]
to normalize, stabilize:
مۇناسىۋەت نورماللاشماق
to normalize relations
نورمىلىق. سۈپ [normilik]
rationed, controlled:
نورمىلىق مالالار
rationed goods
نورمىلىق تەمىنلىمەك. پ
to be rationed, controlled:
بۇغداي نورمىلىق تەمىنلىنىدۇ.
Wheat is rationed.
نورۇز. ئى [no:ruz]
the New Year; the start of

بەشىنچى نومۇرلۇق ئۆي
house number five

نومۇس. ئى [nomus]
shame, embarassment; chastity
نومۇس ئەمەسمۇ!
What a shame!

نومۇس قىلماق. پ
to be ashmed, embarassed;
ئۇ نومۇس قىلىپ سۆزلىيەلمىدى.
He was so ashamed he couldn't speak.

نومۇسسىغا تەگمەك. پ
to rape, seduce

نومۇسىنى ساقلىماق. پ
to preserve one's chastity, integrity

نومۇسچان. سۈپ
[nomusqan]
shy, timid, bashful

نومۇسسىز. سۈپ
[nomussiz]
brash, shameless

نومۇسسىزلارچە. رەۋ
[nomussizlarqə]
shamelessly, brashly

نومۇسلۇق. سۈپ
[nomusluq]
coy, bashful:
نومۇسلۇق قىز.
a coy girl.

نويابىر [noyabir] ئى
Spring

نوغۇچ. ئى [noɣuq]
a pastry rolling pin

نوقۇ-نوقۇماق. پ
[nokumaq]
to poke at, stab

نوقۇت. ئى [nokut]
a type of white bean

نوقۇل. سۈپ [noqul]
pure, simple. unadulterated:
نوقۇل ھەربىي كۆز قاراش
a purely military viewpoint

نوكەش. سۈپ [no:kəx]
a pipe—like, tube—like:
نوكەش تۆمۈر
an iron pipe

نومۇر. ئى [nomur]
mumber, digit; musical piece, act:
تېلېفون نومۇرى
a telephone number
سەنئەت نومۇرى
a musical piece, performance

نومۇر ئالماق. پ
to register, enroll:
دوختۇرغا كۆرۈنۈشتىن بۇرۇن نومۇر ئېلىشىڭىز كېرەك.
You have to register before you can see the doctor.

نومۇرلۇق. سۈپ
[nomurluq]
numbered, number:

the bazaar.

نۇرغۇنلا-نۇرغۇنلىماق. پ [nuroɹunlimaq]
to be come many, increase

نۇرغۇنلىغان. پ [nuroɹunlioɹan]
very many, lots of

نۇرلان-نۇرلانماق. پ [nurlanmaq]
to light up, shine:
ئۆينىڭ ئىچى نۇرلىنىپ كەتتى.
The interior of the house is very bright.

نۇرلۇق. سۈپ [nurluk]
sunny, bright:
نۇرلۇق كۆز
bright eyes
نۇرلۇق يۇلتۇز
a bright star

نۇسخا. ئى [nusʼha]
pattern, style; specimen; a measure word:
دوپپا نۇسخىسى
a Uighur cap style
كىيىم نۇسخىسى
a clothes pattern
ئۇ چېچىنى يېڭى نۇسخىدا ياساتتى.
She has a new hair style.
ئەسلى نۇسخا
an original copy, original manuscript

November

نوتۇق. ئى [nutuk]
speech, lecture:
قارشى ئېلىش نوتقى
a speech of welcome
نوتۇق قابىلىيىتى
the ability to speak well

نۇر. ئى [nur]
light, brilliance; ray, beam:
چىراغ نۇرى
the light of a lamp
باغ ئاي نۇرىغا تولغان ئىدى.
The garden was flooded with moon light.
كۈن نۇرى ناھايىتى يورۇق.
The sun's light is very bright.
ئالفا نۇرى
alpha rays
نۇر سېزىش قەغىزى
light sensitive paper

نۇرانىي. سۈپ [nuraːniy]
distinguished, dignified, elegant

نۇرغۇن. سۈپ [nuroɹun]
many, a lot:
نۇرغۇن كىتاب
many books
مەن نۇرغۇن ئۇن ئالدىم.
I bought a lot of flour.
بازاردا نۇرغۇن ئادەم بار ئىدى.
There were many people in

faulty, defective, blemished

نۆل. س [nəl]

nought, zero:

نۆلدىن تۆۋەن ئىككى گرادۇس

two degrees below zero

نۆۋەت. ئى [nə:wət]

turn, opportunity:

سىزنىڭ نۆۋىتىڭىز كەلدى.

It's your turn.

نۆۋەت بىلەن كىرمەك

to enter by turns

نۆۋەتتىن تاشقىرى

exceptional, unusual, emergency

نۆۋەتتىن تاشقىرى يىغىن

a special, emergency meeting

نۆۋەتتىكى. سۈپ [nə:wəttiki]

current, present:

نۆۋەتتىكى مۇھىم ئەھۋال

the present situation

گېزىتنىڭ نۆۋەتتىكى سانى

the current issue of a news paper

نۆۋەتچى. ئى [nə:wətqi]

a person on duty, on call

نۆۋەتلەش-نۆۋەتلەشمەك. پ [nə:wətləxmək]

to supercede, replace, take over from:

نۆۋەتلىشىپ ئىشلىمەك

ئەسلى نۇسخىدىن تەرجىمە قىلىنغان رومان

a novel translated from the original

نۇسرەت. ئى [nusrət]

Cictory, triumph:

نۇسرەت تاپماق. پ

to win a victory

نۇقتا. ئى [nuqta]

a place, site, point:

كۆزنى بىر نۇقتىغا تىكمەك

to stare at something

قايناش نۇقتىسى

boiling point

مۇزلاش نۇقتىسى

freezing point

نۇقتىلىق. سۈپ [nuqtilik]

focal, key, important:

نۇقتىلىق ئورۇن

a key place

نۇقتىئىنەزەر. ئى [nuqtiinəzər]

viewpoint, standpoint:

ماركسىزملىق نۇقتىئىنەزەر

the Marxist viewpoint

نۇقسان. ئى [nuksan]

fault, shortcoming, error:

ساختىپەزلىك ئەڭ چوڭ نۇقسان.

Hypocrisy is the worst failing.

نۇقسانلىق. ئى [nuksanlik]

to work in shifts

نۆۋەتلەشتۈر-نۆۋەتلەشتۈرمەك. پ [nɵ:wətləxtürmək]

to cause to take turns, rotate:

نۆۋەتلەشتۈرۈپ تېرىماق

to rotate crops

نۆۋەتلىك. سۈپ [nɵ:wətlik]

turn:

بىرىنچى نۆۋەتلىك

the first

نېپىز. سۈپ [nepiz]

thin, slender:

نېپىز قەغەز

thin paper

نېپىزلە-نېپىزلىمەك. پ [nepizlimək]

to become thin:

بۇ چاپاننىڭ پاختىسى نېپىزلەپ كېتىپتۇ.

The cotton in this coat has become very thin.

نېرۋا. ئى [nerwa]

nerve; nervous:

نېرۋا سىستېمىسى

the nervous system

نېرۋا ئادەم

a nervous person

نېرۋا ئاجىزلىقى

a nervous breakdown

نېرۋا قىلماق. پ

to tease, annoy, upset:

ئۇ كېسەل، سەن ئۇنى نېرۋا قىلما.

He's sick, don't annoy him.

نېرى. رەۋ [neri]

over there, away from:

ئۇنى نېرى تاشلىۋەت.

Throw it away.

نېرى كەت.

Go away.

نېرى تۇر.

Stand back.

ئۈرۈمچى سانجىدىن 30 كىلومېتر نېرىدا.

Urumqi is thirty kilometres from Sanji.

نېرى-بېرى. رەۋ [neri—beri]

there and back; the ins and outs:

نېرى-بېرى ماڭماق

to walk there and back

مەن ئۇنىڭ نېرى-بېرىسىنى بىلمىدىم.

I didn't know the whole story.

نېرى-بېرى قىلماق

to mess up, muddle up

مەن كەلگۈچە جوزىدىكى كىتابلارنى بىر كىم نېرى-بېرى قىلىۋەتمىسۇن.

Don't let anyone move the books till I return.

نېرىقى. سۈپ [neriki]
the far side, opposite:
دەريانىڭ نېرىقى تەرىپىدە
on the far side of the river
نېرىن چۆپ. ئى [nerin—qop]
a noodle dish
نەسى. ئى [nesi]
on credit:
نەسى ئالماق. پ
to buy something on credit:
نەسى ساتماق. پ
to sell something on credit:
نەق سېتىلىدۇ. نەسى سېتىلمايدۇ.
We sell for cash only.
نەسىپ. ئى [nesip]
good luck, fortune; opportunity:
نەسىپ بولماق. پ
to have a chance, opportunity
نەسىۋە. ئى [nesi:wə]
a portion, lot, share:
مېنىڭ نەسىۋەمنى ئېلىپ قويۇڭلار.
Give me my portion.
نەفت. ئى [nefit]
crude oil:
نەفت قۇدۇقى
an oil well
نەفت ئايرىماق. پ
to distil oil
نەفتلىك. ئى [nefitlik]
an oil—field, oil deposit
نېگىر. ئى [negir]
a negro, black person
نېمانچە. رەۋ [nemanqə]
to that extent, like that, so much:
نېمانچە يىغلايسىز؟
Why are you crying like that?
نېمانداق. رەۋ [nemandaq]
like that, in such a way:
سەن نېمانداق يازىسەن؟
Why are you writing like that?
نېمە. ئال [nemə]
what, pardon:
نېمە دېدىڭىز؟
What did you say?
نېمە ئۈچۈن
why, what for?
نېمىدۇر. ئال [nemidur]
I don't know what:
نېمىدۇر بىر نېمە تاراقشىپ كەتتى.
I don't know waht that noise was.
نېمىدېگەن. رەۋ [nemidegən]
how, very:
نېمىدېگەن چىرايلىق!
How beautiful!

نىزا. ئى [niza:]
a dispute, contention
نىزام. ئى [nizam]
rules, regulations
نىزامنامە. ئى
[nizamna:mə]
a rule book, constitution, charter
نىسبەت. ئى [nisbət]
proportion, ratio
تەتۇر نىسبەت
an inverse ratio
نىسبەتەن. رەۋ [nisbətən]
fairly, rather; as far as, with regard to:
نىسبەتەن ياخشى
fairly good
ماڭا نىسبەتەن ئېيتقاندا
as far as I'm concerned
ئۇلارغا نىسبەتەن
with regard to them
نىسبەتلىك. سۈپ
[nisbətlik]
proportional, commensurable:
نىسپىي. سۈپ [nispiy]
half, mid:
تۇن نىسپىي
mid—night, in the middle of the night
نىسپىي ھەقىقەت
a half—truth
نىشان. ئى [nixan]

نېمىدېگەن چوڭ قوغۇن!
What a large melon!
نېمىس. ئى [nemis]
German, a German person:
نېمىسچە. ئى: رەۋ [nemisqə]
the German languange, German:
نېمىشقا. ئال [nemixkə]
why, what for:
نېمىشقا ناخشا ئېيتىۋاتىسىز؟
Why are you singing?
نېمىشقا كەلمىدىڭ؟
Why didn't you come?
نېمىگە. ئال [nemigə]
why, what for:
نېمىگە كۈلىسىز؟
Why are you smiling?
نېيترال. سۈپ [neyt'ral]
neutral, non—aligned
نى. سۈپ [ni]
see ni—ni
نىجات. ئى [nijat]
salvation, deliverance:
نىجاتچى. ئى [nijatqi]
saviour, deliverer, redeemer
نىجاتكار. ئى [nijatkar]
saviour, redeemer
نىجاتلىق. ئى [nijatlik]
salvation, deliverance
نىجىس. سۈپ [nijis]
dirty, filthy, foul; a bad man

to force everything into a suitcase

يەرگە نىقتاپ دەسسىمەك

to stamp one's foot down

نىكاھ. ئى [nikah]

marriage; the marriage vorwns:

نىكاھ قانۇنى

marriage law

نىكاھ ئوقۇماق

to recite the marriage vows

نىكاھدىن ئاجراشماق

to divorce

ئۇلار ئۆتكەن يىلى نىكاھدىن ئاجراشتى.

They got divorced last year.

نىكاھسىز. سۈپ [nikahsiz]

unmarried, outside marriage:

نىكاھسىز تۇغۇلغان بالا

a child born outside marriage

نىكاھلا-نىكاھلىماق. پ [nikahlimak]

to marry off a girl:

ئۇ قىزىنى تۇرسۇنغا نىكاھلاپ قويۇپتۇ.

He married off his daughter to Tursun.

نىكاھلان-نىكاھلانماق. پ [nikahlanmak]

to marry:

نىكاھلىق. سۈپ [nikahlik]

aim, farget, objective:

نىشانغا تەگكۈزمەك

to reach one's objective

نىشانسىز. سۈپ [nixansiz]

aimless, purposeless:

نىشانلا-نىشانلىماق. پ [nixanlimak]

to aim at; to remember, celebrate:

نىشانلاپ ئاتماق

to aim and fire (a gun)

ئۇ نېمىنى نىشانلاۋاتىدۇ؟

What is he aiming at?

نىشانلىق. سۈپ [nixanlik]

purposeful, directed

نىقاب. ئى [nikab]

a mask; a disguise.

دوستلۇق نىقابى ئاستىدا

under the guise of friendship

نىقاب تارتماق. پ

to wear a mask.

نىقابلا-نىقابلىماق. پ [nikablimak]

to wear a mask; to disguise, cover up.

ئۆز ئەيبىنى نىقابلىماق

to cover up one's guilt

نىقتا-نىقتىماق. پ [niktimak]

to press, force, squeeze:

بارلىق نەرسىلەرنى چامادانغا نىقتاپ تىقماق

intention, heart feelings, motive:

ياخشى نىيەت

good intentions

قارا نىيەت

evil intentions

نىيىتى ياماننىڭ قازىنى تۆشۈك.

Harm others and you'll harm yourself.

نىيەت قىلماق. پ

to decide, intend to:

ئۇ ئارتىس بولۇشقا نىيەت قىلدى.

He decided to be an actor.

نىيىتىدىن قايتماق. پ

to change one's mind

married:

نىكوتىن. ئى [nikotin]

nicotine

نىگار. ئى [nigar]

a sweetheart, beloved friend

نىل. ئى [nil]

indigo

نىلون. ئى [nilon]

nylon

نى-نى. سۈپ [ni—ni]

a superlative marker; extreme, extremely:

بىزنىڭ كەنتته نى-نى چىرايلىق قىزلار بار.

In our village there are some extremely beautiful girls.

نىيەت. ئى [niyət]

ھ

ھاپ. تەق [hap]

see below

ھاپ قىلماق. پ

to swallow with a single gulp

ھاپاش. [hapax]

see below

ھاپاش بولماق. پ

to be carried on someone's back

ھاپاش قىلماق. پ

to carry on one's back:

بالىنى ھاپاش قىلماق

to carry a child on one's back

ھاپىز. ئى [ha:piz]

accident:

تارىخىي ھادىسە

a historical event

تەبىئەت ھادىسىلىرى

natural phonomena

ھادىسىگە ئۇچرىماق. پ

to have an accident:

ئۇ ئۆتكەن يىلى ھادىسىگە ئۇچرىغان.

He had an accident last year.

ھار-ھارماق. پ [ḥarmaḳ]

to be, become tired:

ھاردىڭىزمۇ؟

Are you tired?

بۈگۈن بەك ھاردىم.

I'm tired out today.

ھارارەت. ئ [ḥa:rarət]

heat, temperature:

ھاراق. ئ [ḥaraḳ]

alcohol, spirits:

ئاق ھاراق

spirits (whisky etc.)

ئۈزۈم ھارىقى

wine

ئۇ ھاراق ئىچمەيدۇ.

He doesn't drink alcohol.

ھاراق-شاراب. ئ

[ḥaraḳ—xarab]

alcoholic drinks

ھاراقكەش. ئ [ḥaraḳkəx]

a person who is fond of

one who can recite the Koran; a man's name:

ھاپىلا-شاپىلا. رەۋ

[ḥapila—xapila]

hurriedly, hastily:

ھاپىلا-شاپىلا يولغا چىقماق

to set out in haste

ھاجەت. ئ [ḥa:jət]

need, requirement:

ھاجىتى يوق.

There is no need.

نېمە ھاجىتىڭ بار؟

What do you need?

ھاجەتخانا. ئ [ḥa:jətḥana]

a lavotory, toilet

ھاجەتسىز. سۈپ [ḥa:jətsiz]

eunnecessary, not required:

بۇ نەرسە ماڭا ھاجەتسىز.

I don't need this.

ھاجەتلىك. سۈپ [ḥa:jətlik]

necessary, required:

ھاجەتمەن. ئ [ḥa:jətmən]

one who has needs:

ھاجەتمەنلەرنىڭ ھاجىتىدىن چىقماق

to satisfy the needs of the needy

ھاجى. ئ [ḥa:ji]

one who has made the pilgrimage to Mecca

ھادىسە. ئ [ḥa:disə]

an event, phenomena,

drinking

هارام. سۈپ [ḥaram]
haram (not permitted in Islam):

هارام گۆش
meat not permitted to be eaten in Islam

هارام بايلىق
riches gained unlawfully

هارامدىن بولغان بالا
an illegitimate child

هارامتاماق. ئى
[ḥaramtamaḳ]
one who eats the fruit of other's labours

هارامزەدە. ئى
[ḥaramzə:də]
a bastard, illegitimate child

هاراملىق. ئى [haramliḳ]
a bastard, mongrel, half—breed:

هارپا. ئى [harpa]
the eve of:

چاغاننىڭ هارپىسى
the eve of the Spring Festival

هاردۇق. ئى [ḥarduḳ]
exhaustion, tiredness

هاردۇق ئالماق. پ
to rest

هاردۇق يەتمەك. پ
to be exhausted, spent

هارسىنـ هارسىنماق. پ
[ḥarsinmaḳ]
to be tired

ناھەقتىن ئەيىبلەنگەنلىكىم
ئۈچۈن هارسىندىم.
I'm tired of being falsely accused.

هارغۇزـ هارغۇزماق. پ
[ḥaroɿuzmaḳ]
to cause tiredness:

ئۇزۇن سەپەر كىشىنى
هارغۇزىدۇ.
Long journeys are tiring.

هارغىن. سۈپ [ḥaroɿin]
tired, exhausted:

هارغىن چىراي
a tired face

هارغىنلىق. ئى [ḥaroɿinliḳ]
tiredness, exhaustion

هارماي-تالماي. پ
[ḥarmay—talmay]
tireles; tirelessly:

هارماي-تالماي تەتقىق قىلغۇچى
a tireless researcher

هارۋا. ئى [ḥarwa]
a two or four wheeled cart:

ئېشەك هارۋىسى
a donkey cart

ئات هارۋىسى
a horse cart

هارۋىكەش. ئى [ḥarwikəx]
a cart—driver

هارۋىلىق. سۆپ [harwilik]
with a cart, by cart:
مەن هارۋىلىق كەلدىم.
I came by cart.

هازا 1. ئى [haza]
in a moment. a short time later

هازا 2. ئى [haza:]
mourning, lamentation

هازا تۇتماق. پ
to mourn, lament

هازىر. رەۋ [ha:zir]
at present, just now:
مەن هازىر ئالدىراش.
I'm busy now.
ئۇ هازىرلا يېتىپ كەلدى.
He's just arrived.
هازىر كۆپ كىشىلەرنىڭ تېلېفونى بار.
Nowadays, most people have telephones.
هازىردىن باشلاپ تاماكا چەكمەيمەن.
From now on I' ll stop smoking.

هازىر بولماق. پ
to a wait, be ready for:
سائەت بەشتە پويىز ئىستانسىسىدا هازىر بول.
Be ready at the train station at five.

هازىرچە. رەۋ [ha:zirqə]
for the time being, just now:
ئۇ مەسىلە ئۈستىدە هازىرچە توختالمايلى.
Let's not discuss that problem now.
هازىرچە ئىشلىتىپ تۇراي.
I'll borrow it for a moment:

هازىرقى. سۆپ [ha:zirki]
modern, up to date:
هازىرقى زامان ئۇيغۇر تىلى
modern Uighur

هازىرلا-هازىرلىماق. پ
[hazirlimak]
to prepare for, get ready for

هازىرلاڭ-هازىرلانماق. پ
[ha:zirlanmak]
ready, prepared:
ئىمتىھانغا هازىرلانماق
to prepare for an examination

هازىرلىق. ئى
to get ready for a journey
تويغا هازىرلىق كۆرمەك
to get ready for a wedding
ھېچقانداق هازىرلىقىم يوق.
I haven't prepared at all.

هاسىرا-هاسىرىماق. پ
[ha:sirimak]
to pant, be out of breath
ئۇ تاغقا چىققۇچە هارغىنىدىن هاسىراپ كەتتى.

هاقارەت. ئى [haqa:rət]
an insult, affront:
قاتتىق هاقارەت
a great insult
هاقارەت كەلتۈرمەك. پ
[haqa:rət kəltürmək]
to insult, abuse, affront
هاقارەتلە-هاقارەتلىمەك. پ
[haqa:rətlimək]
to insult, abuse, affront
هاقارەتلىك. سۈپ
[haqa:rətlik]
insulting, abusive:
هاقارەتلىك سۆزلەر
abusive language
هاك. ئى [hak]
lime:
هاك تاش
limestone
هاكاۋۇر. سۈپ [haka:wur]
supercilious, arrogant
هاكاۋۇرلۇق. ئى
[haka:wurluk]
arrogance, pride
هاكچى. ئى [hakqi]
a lime seller
هاكلا-هاكلىماق. پ
[haklimak]
to whitewash with lime:
ئۆي هاكلىماق
to whitewash a house
هاكىم. ئى [ha:kim]

He was panting from the effort of climbing the mountain.
هاسىراپ-هۆمۈدەپ. پ
[ha:sirap—həmüdəp]
out of breath, panting:
هاسىل. رەۋ [ha:sil]
see below
سۇ قاينىسا هور هاسىل بولىدۇ.
Water produces steam when it boils.
هاسىل قىلماق. پ
to obtain, get, win
ئىشەنچ هاسىل قىلماق
to come to faith
بىلىم هاسىل قىلماق
to get knowledge
هاشار. ئى [haxar]
an errand, task:
هاشارغا كەتمەك
to go on an errand
هاشارات. ئى [haxa:rat]
an insect, bug, beetle etc:
زىيانلىق هاشارات
harmful insects
هاشارات ئاپىتى
a plague of insects
هاشاراتشۇناس. ئى
[haxa:ratxunas]
an expert in insects
هاشارچى. ئى [haxarqi]
an errand boy

to ask after, enquire about

هالاك. ئى [halak]

see below

هالاك بولماق. پ

to die, perish:

هالاك بولساق بولمىزكى، تەسلىم بولمايمىز.

Though we die, we will not surrender.

هالاك قىلماق. پ

to kill, destroy

هالال. سۈپ [halal]

permitted in Islam; suitable, just:

هالال گۆش

meat permitted to be eaten in Islam

ئۇنىڭغا يېرىلگەن جازا هالال بولدى.

he recieved a just punishment.

هالەت. ئى [ha:lət]

circumstances, state, condition; an adverbial:

قىيىن هالەت

a difficult situation

ھەربىي هالەت

martial law

هال-ئەھۋال. ئى [hal—əhwal]

situation, circumstances

هالبۇكى. باغىل [halbuki]

a county official; ruling, leading:

ھاكىم مىللەت

a ruling ethnic group

ھاكىملىق. ئى [ha:kimlik]

rule, domination, autbority:

سىياسىي جەھەتتىكى ھاكىملىق

political power

ھاكىمىيەت. ئى [ha:kimiyət]

politicial power:

ھاكىمىيەت ئورگانلىرى

politicial organs

هاڭ. ئى [haŋ]

an abyss, chasm

هاڭرا-هاڭرىماق. پ [haŋrimak]

an idiot, blockhead

ھاڭگا. سۈپ [haŋga]

male, masculine:

ھاڭگا ئېشەك

a male donkey

ھاڭۋاقتى. ئى [haŋwakti]

an idiot, blockhead

هال. ئى [hal]

circumstances, situation, condition:

كېسەلنىڭ هالى

a patient's condition

ئېغىر هالغا چۈشۈرۈپ قويماق

to be in a difficult situation

هال سورىماق. ئى

foolish, stupid

هاماقەتلىك. ئى [hama:kətlik]
foolishness, stupidity:

هامان. رەۋ [haman]
immediately, at once, as soon as:

ئۇ هامان كېلىدۇ.
He'll be here in a minute.

ئۇ ئىشىكتىن كىرگەن هامان مېنى كۆردى.
He saw me as he came in the door.

هاممما. ئى [hamma]
an aunt

هاممال. ئى [hammal]
a porter, luggage carrier

هاممام. ئى [hammam]
a public bath;

هامىلدار. سۈپ [ha:mildar]
pregnant, with child

هامىلدار بولماق. پ
to be pregnant

هاۋا. ئى [hawa:]
weather, air:

ساپ هاۋا
fresh air

هاۋا ئوچۇق
clear weather, sunny weather

بۇ يەرنىڭ هاۋاسى ياخشى.
The climate here is good.

yet, but however:

ئۇ كەتتى، هالبۇكى مەن قېپقالدىم.
He left, but I stayed.

هالسىرا-هالسىرىماق. پ [halsirimak]
to be tired, exhausted

هالسىز. سۈپ [halsiz]
weak, poor:

هالقا. ئى [halqa]
ring, band; ear—ring:

ئالتۇن هالقا
golden ear—ring

قۇلاققا هالقا سالماق
to wear ear—rings

هالقى-هالقىماق. پ [halqimak]
to pass through, go over:

ئۇ يېشى سەكسەندىن هالقىغان ئادەم.
He's over eighty.

هالقىلىق. سۈپ [halqilik]
having a ring; key, important:

هالقىلىق مەسىلە
a key question

هاللىق. سۈپ [hallik]
rich, prosperous:

هالۋا. ئى [halwa]
a sweet dish made from sugar and sheep fat

هاماقەت. سۈپ [hama:kət]

هاۋا ئارمىيىسى
the Air Force

هاۋاله. ئى [hawa:lə]
trust, custody, keeping

هاۋاله قىلماق. پ
to entrust to someone's custody

هاۋالىق. سۈپ [hawa:lik]
having good weather:
هاۋالىق يەر
a place with a pleasant climate

هاۋايى-ھەۋەس. ئى
[hawa:yi—həwəs]
sexual intercourse, love making

هاۋشى-هاۋشىماق. پ
[hawximak]
to bark (a dog)

هاي. ئىم [hay]
Hey! (used to get someone's attention)

هايا. ئى [haya]
shame, embarrassment:
هايانى بىلمەيدىغان ئادەم
a shameless person

هايات. ئى؛ سۈپ [hayat]
life; alive:
ئەبەدىي هايات
enternal life
مەڭگۈ هايات
enternal life

ئۇ پۈتۈن هاياتىدا بۇ يەردە ياشىغان.
He has lived here all his life.
ئۇنىڭ ئاتا-ئانىسى هايات.
His parents are still alive.

هايات قالماق. پ
to survive.
پەقەت ئىككى يولۇچى هايات قالدى.
Only two of the passengers survived.

هاياتبەخش. سۈپ
[hayatbəhx]
vigorous, full of life

هايات-مامات. ئى
[hayat—mamat]
life and death:
هايات-ماماتلىق كۈرىشى
a life and death struggle

هاياجان. ئى [haya:jan]
excitement, enthusiasm:
بۇ خەۋەر ھەممىنى هاياجانغا سالدى.
Everyone was very excited at the news.

هاياجانلان-هاياجانلانماق. پ
[haya:janlanmak]
to become, excited, enthused:
بۇ تىياتىرنى كۆرۈپ مەن بەك هاياجانلاندىم.

Oh my, my word:
هاي-هاي، نېمىدېگەن چىرايلىق مەنزىرە!
My, what a beautiful sight!

هايۋان. ئى [haywan]
an animal, beast:
ئۆي هايۋانلىرى
tame animals, pets
ياۋايى هايۋان
a wild animal
يىرتقۇچ هايۋان
beast of prey

هايۋانات. ئى [haywanat]
animals, fauna:
هايۋانات باغچىسى
a zoo. wildlife park

هايۋاناتشۇناس. ئى [haywanatxunas]
a zoologist:
بۇ باغچىدا هايۋاناتلار باغچىسى بار.
There is a zoo in this park.

هايۋانلارچە. رەۋ [haywanlarqə]
resembling an animal:

هايۋانىي. سۈپ [haywa:niy]
animal, zoological:
هايۋانىي تۈرمۇش
animal life

ھەئە. ئىم [hə'ə]
yes:
بۈگۈن كەلدىڭمۇ؟
I was very excited after seeing the play.

هاياجانلىق. سۈپ [haya:janlik]
excitement, enthusiasm:

هايال. رەۋ [hayal]
see below

هايال بولماق. پ
to be late:
بۈگۈن مەجلىسكە هايال بولۇپ كەپتىمەن.
I was late for the meeting today.

هايالىق. سۈپ [haya:lik]
shy, timid

هايان. ئى [hayan]
profit, benefit

هايان ئالماق. پ
to malke a profit

هايانكەش. ئى [hayankəx]
a speculator who takes financial risks

هايت. ئىم [hayt]
a call, a shout:
ئىشقا ماڭغاندا، مېنى هايت دەپ قوي.
When you go to work give me a shout.

هايت-هۇيت. ئىم [hayt—huyt]
all at once, quickly

هاي-هاي. ئىم [hay—hay]

even, so far as

هەج. ئى [həj]

a pilgrimage:

ئۇ بۇلتۇر مەككىگە بېرىپ هەج قىلدى.

Last year he went on pilgrimage to Mecca.

هەجۋي. سۈپ [həjwiy]

humorous, satirical:

هەجۋي رەسىم

a caricature. cartoon

هەجۋي شېئىر

satirical poetry

هەجىلە-هەجىلىمەك. پ [həjilimək]

to spell:

هەجىلەپ ئوقۇماق. پ

to spell out something:

هەد. ئى [həd]

limit, right, authority

هەددىدىن ئاشماق. پ

to exceed the limit:

هەدە. ئى [hədə]

an older sister, aunt:

هەددى-هېساب. ئى [həddi—hesab]

see below

هەددى-هېسابى يوق

innumerable, countless.

هەددى-هېسابسىز. [həddi—hesabsiz]

very many; countless

Did you arrive today?

هەئە.

Yes.

هەپتە. ئى [həptə]

a week, seven days:

ئۆتكەن هەپتە

last week

هەپتىدە ئۈچ قېتىم

three times a week

هەپتىلەپ. پ [həptiləp]

several weeks, weeks on end

هەپتىلىك. سۈپ [həptilik]

wekly:

هەپتىلىك ژۇرنال

a weekly magazine

ئۈچ هەپتىلىك تەتىل

a three—week holiday

هەپىلەشـ-هەپىلەشمەك. پ [hə:piləxmək]

to deal with, have contact with; pester:

سەن مەن بىلەن هەپىلەشمە.

Don't pester me.

هەتتا. باغلىما [hətta]

even, as far as:

ئۇ ئىشقا بېرىلىپ كېتىپ، هەتتا تاماق يېيىشنىمۇ ئۇنتۇپ قالدى.

He was so busy working, he even forgot to eat.

هەتتاكى. باغلىما [həttaki]

a bee, wasp:
هەسەل هەرىسى
a honey bee
هەرەم. ئى [hərəm]
a harem
هەرەم ئاغىسى. ئى
a eunuch
هەربىر. ئال [hərbir]
every, each
هەربىي. سۈپ؛ ئى [hərbiy]
military, army; a soldier:
هەربىي رايون
a military region
هەربىي دوختۇر
an army doctor
هەربىي ھالەت
martial law
هەرپ. ئى [hərp]
a letter (of the alphabet):
ئېلىپبەدىكى هەرپ
a letter of the alphabet
چوڭ هەرپ
a capital letter
هەرقاچان. ئال [hərkaqan]
whenever; probably
هەرقانچە. ئال [hərkanqə]
whatever, no matter what:
هەرقانچە بولسىمۇ، ئۆز بالاڭ ئەمەسمۇ!
No matter what, he's still your child.
هەرقانداق. ئال

هەدىس. ئى [hədis]
the Islamic Hadith (traditions)
هەدىيە. ئى [hədiyə]
a present, gift:
هەدىيە قىلماق. پ
to give a gift:
بۇ مېنىڭ سىزگە قىلغان هەدىيەم.
This is my present to you.
هەر. ئال [hər]
each, every:
هەر خىل
every kind
هەر سائەت
every hour
مەن هەر كۈنى يۈگۈرەيمەن.
I go running every day.
ئۇنى هەرقانداق كىشى قىلالايدۇ.
Anybody could do that.
ئەركىن بىلەن يۈسۈپ هەر ئىككىسى قەشقەرلىق.
Both Arkin and Yusup are from Kashkar.
هەر دائىم
always, invariably
هەرە 1. ئى [hərə]
a saw (for cutting wood):
پولات هەرە
a steel saw
هەرە 2. ئى [hə:rə]

a lively person

هەرىكەتلەنـ-هەرىكەتلەنـمەك. پ [hərkətlənmək]

to move, be active

هەرىكەتلىنەيلى!

Let's take action!

هەرىلە-هەرىلىمەك. پ [hə:rilimək]

to saw:

بۇنى هەرىلەپ ئىككى قىلىڭ.

Saw this in two.

هەزەر. رەۋ [həzər]

see below

هەزەر قىلماق. پ

to be careful, take care

هەزرەت. ئى [həzrət]

(an honorific title) Mr, Sir

هەزىل. ئى [həzil]

a joke, prank:

هەزىل قىلماق. پ

to jest, play a joke on someone

هەزىلكەش. ئى [həzilkəx]

one who enjoys playing jokes

هەزىم. ئى [həzim]

see below

هەزىم بولماق. پ

to be digested:

هەزىم قىلماق. پ

to digest:

هەزىم قىلىش سىستېمىسى

[hərkandak]

however, whatever:

ئۇ هەرقانداق ئىشنى قىلىپ كېتەلەيدۇ.

He can turn his hand to anything.

هەرقايسى. ئال [hərkaysi]

whichever, every:

هەرقايسى ناھىيىلەر

every conty district

هەركىم. ئال [hərkim]

whoever, everyone, everybody:

هەركىم ئۆز پىكرىنى بايان قىلسۇن.

Let every one speak his mind.

هەرگىز. رەۋ [hərgiz]

never, not ever, certainly not:

ئۇ هەرگىز كەلمەيدۇ.

He's certainly not coming.

هەرنېمە. ئال [hərnemə]

whatever, everything:

بۇ ماگىزىندا هەرنېمىلەر بار.

This shop has everything.

هەرىكەت. ئى [hərikət]

action, movement, activity

هەرىكەتچان. سۈپ [hərikətqan]

mobile; active, lively:

هەرىكەتچان ئەسكىرىي كۈچ

mobile military strength

هەرىكەتچان ئادەم

هەسرەت-نادامەت. ئى
[həsrət—nadamət]
depression, sorrow, regret
هەسسە. ئى [həssə]
times, multiples of; a contribution:
ئون هەسسە
ten times, by ten
ئىشلەپچىقىرىش مەھسۇلاتى بىر هەسسە ئاشتى.
Production has doubled.
هەسسە قوشماق. پ
to make a contribution:
هەسسىلە-هەسسىلىمەك. پ
[həssilimək]
to increase exponentially:
هەسسىلەپ كۆپەيمەك. پ
to increase exponentially
هەشەم. ئى [həxəm]
extravagance, style, pomp:
هەشەمى چوڭ توي
a grand wedding
هەش-پەش. تەق [həx—pəx]
see below:
هەش-پەش دېگۈچە
in a short time, in a flash
هەشقاللا. ئى [həxkalla]
thanks, thank you
هەشقاللا ئېيتماق. پ
to say thank you
هەشىمەت. ئى [həximət]
extravagance, style, pomp:

the digestive system
هەسەت. ئى [həsət]
see below
هەسەت قىلماق. پ
to envy, be jealous of:
ئۇ ئاكىسىغا هەسەت قىلىدۇ.
He's jealous of his brother.
هەسەتخور. سۈپ [həsəthor]
a jealous, envious person
هەسەتخورلۇق. ئى
[həsəthorluk]
envy, jealousy
هەسەل. ئى [həsəl]
honey:
هەسەل هەرىسى
a honey bee
هەسەل هەرىسى هەسەل ئىشلەيدۇ.
Bees make honey.
هەسەن-هۈسەن. ئى
[həsən—hüsən]
a rainbow
هەسرەت. ئى [həsrət]
sorrow, grief, mourning:
هەسرەت قىلماق. پ
to sorrow, mourn
هەسرەتلەنمەك. پ [həsrətlənmək]
to sorrow, be sorrowful
هەسرەتلىك. سۈپ
[həsrətlik]
sorrowful, mournful

unfair, unjust:
ھەققانىيەتسىز ئۇرۇش
an unjust war

ھەققىدە. تىر [hәkkidә]
about, to do with:
بۇ بولسا دۇنيا ئۇرۇشى ھەققىدىكى كىتاب.
This book is about the World War.

ھەقلىق. سۈپ [hәklik]
to have the authority to do something:
ئۇ شۇنداق قىلىشقا ھەقلىق.
He has the power to do that.

ھەق-ناھەق. ئى
[hәk—nahәk]
truth and untruth

ھەقىقەت. ئى [hәki:kәt]
truth, reality, fact:
مۇتلەق ھەقىقەت
absolute truth
ھەقىقەت ئىگىلىدۇ، سۇنمايدۇ.
The truth can be bent, but not broken.
ھەقىقەت ئالدىدا پىل يەل قويۇپ بېرىدۇ.
Before the truth even elephants tremble.

ھەقىقەتەن. رەۋ
[hәki:kәtәn]
really, truly:
مەن ھەقىقەتنى بىلمەيمەن.

ھەشەمەتلىك. سۈپ
[hәximәtlik]
stylish, pompous, grand:
ھەشەمەتلىك بىنالار
grand buildings

ھەق. ئى [hәk]
reward, wage; right, correct:
ئىش ھەققى
payment for work done
قەلەم ھەققى
royalties (for published work)
تىرىشچانلىق بىلەن قىلغان ئىشنىڭ ھەققى مۇۋەپپەقىيەت.
The reward for hard work is success.
سېنىڭ مېنى ئەيىبلەشكە نېمە ھەققىڭ بار؟
What right do you have to accuse me?
سېنىڭ سۆزۈڭ ھەق.
What you said is true.

ھەقسىز. سۈپ [hәksiz]
free, voluntary, unpaid

ھەققانىي. سۈپ [hәkkә:niy]
just, righteous

ھەققانىيەت. ئى
[hәkkә:niyәt]
justice, righteousness

ھەققانىيەتسىز. سۈپ
[hәkkә:niyәtsiz]

ھەمراھ. ئى [həmrah]
a companion, associate, accomplice

ھەمراھلىق. ئى [həmrahlik]
companionship, accompaniment

ھەمسۆھبەت. ئى [həmsəhbət]
person with whom one is talking

ھەمشىرە. ئى [həmxirə]
a nurse; sister

ھەمكار. ئى [həmkar]
colleague, collaborator

ھەمكارلاش-ھەمكارلاشماق. پ [həmkarlaxmak]
to collaborate, cooperate:

ھەمكارلىق. ئى [həmkarlik]
collaboration; cooperation:
خەلقئارا ھەمكارلىق
international cooperation

ھەممە. ئى [həmmə]
all, every:
ئۇلارنىڭ ھەممىسى مۇشۇ يەردە.
They are all here.
ھەممە يەر
everywhere
ھەممىسى بولۇپ
altogether

ھەممەيلەن. ئال [həmməylən]
everyone, everybody:
I really don't know.

ھەقىقىي. سۈپ [həki:kiy]
true, exact; exactly:
ھەققىي ئەھۋال
the real situation
ئۇ يەردە ھەقىقىي بار ئادەم قانچە ئىدى؟
Exactly how many people were there?

ھەل. رەۋ [həl]
see below

ھەل بولماق. پ
to be resolved:
ئۇنىڭ مەسىلىسى ھەل بولدى.
His problem was resolved.

ھەل قىلماق. پ
to solve, resolve:
ئۇلار بۇ مەسىلىنى ھەل قىلالمايدۇ.
They can't solve this problem.

ھەم. باغلىل [həm]
also, both...and:
ھەم تېز، ھەم ياخشى
both quick and good

ھەمدە. باغلىل [həmdə]
as well, and

ھەمدۇسانا. ئى [həmdusana:]
praise, worship

ھەمدۇسانا ئوقۇماق. پ
to praise, worship (God)

[həwəslənmək]
to be interested in:
هەۋەسلىنىپ مۇزىكا ئاڭلىماق
to listen to music with interest
هەۋەسمەن. سۈپ [həwəsmən]
amateur, fan
هەي. ئىم [həy]
Hey; an expression of sorrow
هەيئەت. ئى [həy'ət]
a representative committee, council
هەيدە-هەيدىمەك. پ [həydimək]
to expel, drive out; drive, plough:
ئۇ ئوغلىنى ئۆيدىن هەيدەپ چىقاردى.
He drove his son out of the house.
سىز ماشىنا هەيدىيەلەمسىز؟
Can you drive?
قېيىق هەيدىمەك
to row, paddle a boat
يەر هەيدىمەك
to plough
هەيدەكچى. ئى [həydəkqi]
person who exhorts others
هەيدەكچىلىك. ئى [həydəkqilik]
exhortation, coercion

هەممەيلەننىڭ كېلىشىنى خالايمىز.
We hope everyone will come.
هەمىشە. رەۋ [həmi:xə]
always, invariably:
ئۇ هەمىشە كېچىكىپ قالىدۇ.
He's always late.
هەميان. ئى [həmyan]
a wallet, purse:
هەننۇا. ئال [hənniwa:]
all, every:
هە-هۇ. تەق [hə—hu]
see below
هە-هۇ دېگۈچە
in a flash, excitement, enthusiasm:
هەۋەس. ئى [həwəs]
interest, excitement, enthusiasm:
هەۋەس بىلەن ئاڭلىماق
to listen with interest
هەۋىسى قوزغالماق
to have one's interest awakened
هەۋەس قىلماق. پ
to be interested in:
مۇزىكىغا هەۋەس قىلماق
to be interested in music
هەۋەسكار. ئى [həwəskar]
amateur, fan, hobbyist
هەۋەسلەندىرمەك. پ

a copper statue

ھەيكەلتىراش. ئى [həykəltirax]
a sculptor, modeler

ھەيكەلتىراشلىق. ئى [həykəltiraxlik]
sculpture, carving

ھەيۋە. ئى [həywə]
overbearing nature, fierce appearance:

ئۇنىڭ ھەيۋىسىدىن ئادەم قورقىدۇ.
His appearance is terrifying.

ھەيۋەت. ئى [həywət]
dignity, najesty, pomp

ھەيۋەتلىك. سۈپ [həywətlik]
magnificent, dignified, majestic:

ھەيۋەتلىك بوغدا چوققىسى
the magnificent peak of Mt. Bogda

ھەييار. سۈپ [həyyar]
shy, timid; sly, cunning

ھودۇقـ-ھودۇقماق. پ [hodukmak]
to terrify, appall:

ئۇ ناھايىتى ھودۇقۇپ كەتتى.
He was terrified.

ھور. ئى [hor]
steam, vapour:

ھورغا ئايلانماق

ھەيدەكچىلىك قىلماق. پ
to urge, compel, coerce:

ھەيدەلـ-ھەيدەلمەك. پ [həydəlmək]
to be expelled, driven out

ھەيدىگۈچى. ئى [həydigüqi]
one who exhorts others

ھەيران. رەۋ [həyran]
surprised, astonished, shocked:

مەن بۇ خەۋەردىن ھەيران قالدىم.
I was shocked by the news.

ھەيران قالماق. پ
to be astonished, amazed:

ھەيران قالدىم.
I was amazed.

مەن بۇنى ئاڭلىغاندا ھەيران قالمىدىم.
I wasn't surprised to hear that.

ھەيرانلىق. ئى [həyranlik]
astonishment, shock:

ھەيز. ئى [həyz]
menstruation, a period

ھەيز مەزگىلى
a (woman's)period

ھەيز كۆرمەك. پ
to menstruate, have a period

ھەيكەل. ئى [həykəl]
statue, sculpture:

مىس ھەيكەل

to evaporate

هوردا-هوردىماق. پ
[ḥordimaḳ]
to breathe out, exhale, below on:
ئۇ خەت يېزىۋېتىپ توڭلىغان قولىنى هوردايتتى.
He was writing and blowing on his cold hand.

هورداش-هورداشماق. پ
[ḥordaxmaḳ]
to steam up:
ئۆي ئىچى هوردىشىپ كەتتى.
The house is full of steam.

هوسۇل. ئى [ḥosul]
harvest, crop:
مول هوسۇل
a bumper harvest

هوسۇل ئالماق. پ
to harvest

هوش. ئى [ḥox]
sense, consciousness

هوشىغا كەلمەك. پ
to come to one's senses, regain consciousness

هوشىدىن كەتمەك. پ
to lose consciousness, pass out

هوشسىز. سۈپ [ḥoxsiz]
unconscious, senseless:
كېسەل هوشسىز ياتىدۇ.
The patient is unconscious.

هوشسىزلان-هوشسىزلان-ماق. پ [ḥoxsizlanmaḳ]
to be unconscious

هوشسىزلىق. ئى [ḥoxsizliḳ]
unconsciousness

هوشيار. سۈپ [ḥoxyar]
clever, intelligent:
بۇ بالا بەك هوشيار.
This child is very clever.

هوشيار بولماق. پ
to be careful, take care

هوشيارلىق. ئى [ḥoxyarliḳ]
vigilance, alertness

هوقۇق. ئى [ḥokuḳ]
power, authority:
كىمنىڭ رۇخسەت بېرىش هوقۇقى بار؟
Who has the authority to give permission?
مېنىڭ بىلىش هوقۇقۇم بار.
I have a right to know.

هوقۇقدار. ئى [ḥoḳuḳdar]
a person with authority

هوقۇقسىز. سۈپ [ḥoḳuḳsiz]
without rights or authority

هوقۇقشۇناس. ئى
[ḥoḳuḳxunas]
a legal specialist, lawyer

هوقۇقلۇق. سۈپ [ḥoḳuḳluk]
having the right or authority:
مەن بۇنى كۆرۈشكە هوقۇقلۇق.

to enjoy, to find pleasure in:
مەن سۇ ئۈزۈشتىن ھۇزۇرلىنىمەن.
I enjoy swimming.
ناھايىتى ھۇزۇرلىنىپ ئۇخلىماق
to sleep very well
ھۇزۇرلۇق. سۈپ [huzurluk]
happy, glad:
ھۇزۇرلۇق ھېس قىلماق
to feel happy, be glad
ھۇقۇش. ئى [hu:kux]
a young owl
ھۇۋلا-ھۇۋلىماق. پ
[huwlimak]
to howl, bark, roar:
بۆرە ھۇۋلىدى.
The wolf howled.
ھۆ. تەق [hө]
a choking sound:
ھۆ بولماق. پ
to vomit
ھۆ قىلماق. پ
to vomit; hate:
مەن ئۇنى كۆرسەم ھۆ قىلغۇم كېلىدۇ.
I hate the sight of him.
ھۆددە. ئى [hөddə]
see below
ھۆددىدىن چىقماق. پ
to be capable of, able to:
ئۇ بۇ خىزمەتنىڭ ھۆددىسىدىن

I have the right to see that.
ھويلا. ئى [hoyla]
the courtyard in front of a house
ھۇجرا. ئى [hujra]
a room, apartment
ھۇجۇم. ئى [hujum]
a raid, attack:
ھۇجۇم قىلماق. پ
to raid, attack, invade:
باندىتلار ئۆيگە تۇيۇقسىز ھۇجۇم قىلدى.
The bandits raided the house.
ھۇجۇمچى. ئى [hujumqi]
a raider, attacker, aggressor
ھۇرۇن. سۈپ [hu:run]
lazy, indolent:
ھۇرۇنغا ئىش خۇش ياقمايدۇ.
The lazy man doesn't enjoy work.
ھۇرۇنلاش-ھۇرۇنلاشماق. پ
[hu:runlaxmak]
to be, become lazy
ھۇرۇنلۇق. ئى [hu:runluk]
laziness, sloth, indolence
ھۇزۇر. ئى [huzur]
happiness, joy:
ھۇزۇر بىلمەك. پ
to feel happy
ھۇزۇرلان-ھۇزۇرلانماق. پ
[huzurlanmak]

چىقالايدۇ.
He can take care of this business.

ھۆددىگە ئالماق. پ
to take responsibility for something

ھۆددە قىلماق. پ
to contract to do something

ھۆددىگەر. ئى [hoddigər]
a contractor

ھۆركىرە-ھۆركىرىمەك. پ [hərkirimək]
to call; to moo (of a cow):
ھۆركىرەپ يىغلىماق
to wail, sob
كالا ھۆركىرىمەك
to moo (of a cow)

ھۆسن. ئى [hosn]
appearance, looks:
ھۆسنى گۈزەل
good-looking, beautiful
ھۆسن خەت
calligraphy, decorative writing

ھۆسن-جامال. ئى [hosn-jamal]
appearance

ھۆكۈم. ئى [hoküm]
judgement, sentence, verdict:
بەش يىللىق تۈرمە ھۆكۈمى
a five year prison sentence:
ھۆكۈم شۇكى، ئۇ جىنايەتكار.
The verdict was that he was guilty.

ھۆكۈما. ئى [hokümaː]
a prophet, seer

ھۆكۈمەت. ئى [hokümət]
government:
ھۆكۈمەت خەلقنى قوغدايدۇ.
The government protects the people.

ھۆكۈمدار. ئى [hokümdar]
a ruler, governor

ھۆكۈمدارلىق. ئى [hokümdarlik]
rule, control, domination:

ھۆكۈمران. ئى [hokümran]
a ruler, governor:
ئۇ ئادىل ھۆكۈمران ئىدى.
He was a just ruler.

ھۆكۈمرانلىق. ئى [hokümranlik]
government, rule, control:

ھۆكۈمرانلىق قىلماق. پ
to govern, reign:
ئۇ يىگىرمە يىل ھۆكۈمرانلىق قىلدى.
He reigned for twenty years.

ھۆكۈمنامە. ئى [hokümnaːmə]
a sentence handed down by a judge

ھۆكۈرە-ھۆكۈرىمەك. پ

ھۆججەت. ئى [hüjjət]
a receipt, document:
تارىخىي ھۆججەت
a historical document
ھۆججەت كەسمەك. پ
to write out a receipt
ھۆججەتلىك. سۈپ
[hüjjətlik]
documentary, factual
ھۆججەتلىك فىلىم. ئى
[hüjjətlik film]
a documentary film
ھۆر. سۈپ [hür]
free, independent, atlarge
ھۆرپەيـ-ھۆرپەيمەك. پ
[hürpəymək]
to foam with rage
ھۆرلۈك. ئى [hürlük]
freedom, loberty
ھۆرمەت. ئى [hürmət]
honour, respect, reverence:
ھۆرمەتكە لايىق
worthy of honour
ھۆرمەت بىلدۈرمەك. پ
to express one's respect
ھۆرمەت قىلماق. پ
to honour, respect
ھۆرمەتسىز. سۈپ
[hürmətsiz]
lacking respect, irreverent
ھۆرمەتلە-ھۆرمەتلىمەك. پ
[hürmətlimək]
[hərrimək]
to sob, wail
ھۆڭرەپ يىغلىماق. پ
to sob, wail
ھۆل. سۈپ [həl]
wet, damp:
ھۆل ئوتۇن
damp firewood
قوللىرىم ھۆل.
My hands are wet.
ھۆلچىلىك. ئى [həlqilik]
dampness, wetness:
ھۆلچىلىك ئاپىتى
water—logging, flooding
ھۆللە-ھۆللىمەك. پ
[həllimək]
to dampen, moisten
ھۆل-يىغىن. ئى
[həl—yeğin]
rain, rainfall:
كۈزدە ھۆل-يىغىن ئاز بولدى.
There was little rain this autumn.
ھۆمۈدە-ھۆمۈدىمەك. پ
[həmü:dimək]
to pant, be out of breath:
ھۆمۈدەپ يۈگۈرۈپ كەلمەك
to run in panting
ھۆجەيرە. ئى [hüjəyrə]
a (biological) cell:
ھۆجەيرە يادروسى
the nucleus of a cell

at no time, never:
مەن ھېچقاچان سىزنى ئۇنتۇ-
مايمەن.
I'll never forget you.

ھېچقانداق. ئال
[heqqandaq]
not any, none:
ھېچقانداق ئادەمنى كۆرمىدىم.
I didn't see anybody.

ھېچقايسى. ئال [heqqaysi]
neither, not either:
ھېچقايسىمىز خەنزۇچە سۆزلە-
يەلمەيمىز.
Neither of us can speak Chinese.

ھېچكىم. ئال [heqkim]
nobody, not anybody:
ھېچكىم كەلمىدى.
Nobody came.
ئۆيدە ھېچكىم يوق ئىكەن.
There is nobody at home.
ئارىمىزدا ھېچكىم تاماكا
چەكمەيدۇ.
None of us smoke.

ھېچنېمە. ئال [heqnemə]
nothing, not anything:
چامادان ئىچىدە ھېچنېمە يوق.
There's nothing in this suitcase.

ھېرىپ-ئېچىپ. پ
[herip—eqip]
tired and hungry

to respect, honour:
مەن ئۇنى ھۆرمەتلەيمەن.
I respect him.

ھۆرمەتلىك. سۈپ
[hürmətlik]
respected, honoured; dear:
ھۆرمەتلىك ئەپەندى
Dear Sir (letter heading)

ھۆرىيەت. ئى [hüriyət]
freedom, liberty

ھۈنەر. ئى [hünər]
craftsmanship, workmanship

ھۈنەر-سەنئەت. ئى
[hünər—sən'ət]
technology, craftsmanship

ھۈنەرۋەن. ئى [hünərwən]
a craftsman

ھېچ. ئال [heq]
not, none:
ھېچ گەپ يوق.
It doesn't matter.
ھېچ پايدىسى يوق.
It won't do any good.
ھېچ يەر
nowhere:
ئۇنى ھېچ يەردىن تاپالمىدىم.
I couldn't find it anywhere.

ھېچبىر. ئال [heqbir]
not any, none:
ھېچبىر تەمى يوق
quite tasteless

ھېچقاچان. ئال [heqkaqan]

ھېرىش-چارچاش. پ
[herix—qarqax]
tiredness, exhaustion

ھېس. ئى [hes]
feeling, emotion:

ھېس قىلماق. پ
to feel, sense, notice
ئۇ يېزىدا چوڭ ئۆزگىرىش بولغانلىقىنى ھېس قىلدى.
He noticed a great change in the village.

ھېساب. ئى [hesab]
an account; arithmetic:
ھېساب دەپتىرى
an account book
بۇ پۇلنى مېنىڭ ھېسابىمغا قوشۇپ قويۇڭ.
Pay this money into my account.
باشقىلارنىڭ ھېسابىغا ياشىماق
to live at someone else's expense

ھېساب ئالماق. پ
to calculate, budget

ھېسابات. ئى [hesa:bat]
a bank account:
ھېسابات نومۇرى
a bank account number
ھېسابات ئورناتماق
to open a bank acount

ھېسابسىز. سۈپ [hesabsiz]
countless, innumerable

ھېساب-كىتاب. ئى
[hesab—kitab]
accounts, accounting:
ئۇنىڭ بىلەن ئاخىر ھېساب-كىتاب قىلىشىمىز.
We need to square up with him.

ھېسابلا-ھېسابلىماق. پ
[hesablimak]
to count, calculate, reckon:
ئۇنى ئەلاچى ئوقۇغۇچى دەپ ھېسابلىغىلى بولىدۇ.
He is an exceptional student.

ھېسابلاش-ھېسابلاشماق. پ
[hesablaxmak]
to compute, calculate:
ھېسابلاش سىزغۇچى
a slide ruler
ھېسابلاش ماشىنىسى
a computer, calculator

ھېسابلان-ھېسابلانماق. پ
[hesablanmak]
to be reckoned, counted as

ھېسابلىق. سۈپ [hesablik]
numbered, counted:
ئۇنىڭ ھېسابلىق كۈنى قالدى.
His days are numbered.

ھېس-تۇيغۇ. ئى
[hes—tuyou]
feelings, sentiments

ھېسداش. ئى [hesdax]

ئېيتىپ بېرەي.
I'll tell you a story.

هېكايىچى. ئى [hekaːyiqi]
a story—teller

هېكمەت. ئى [hekmət]
intelligence, understanding, acumen

هېلى. رەۋ [heli]
just now, in a minute:
هېلى بارىمەن.
I'll go in a moment.
هېلى دېگەن گەپنى ئۇنتۇپ قالدىڭمۇ؟
Have you forgotten what I just said?

هېلىتىن. رەۋ [heliːtin]
just now, a moment ago:
ئۇ مەكتەپتىن هېلىغىچە كەلمەيۋاتىدۇ.
He's just left.

هېلىقى. ئال [helikʲi]
that, the one over there:
هېلىقى ئادەم كىم؟
Who's that man?

هېلىمۇ. رەۋ [helimu]
still, as yet:
گېپىڭنى هېلىمۇ ئېسىمدە.
I still remember what you said.

هېيت. ئى [heyt]
a festival, celebration:
روزا هېيت

a sympathizer, friend

هېسداشلىق. ئى [hesdaxlikʲ]
sympathy, empathy:
هېسداشلىق بىلدۈرمەك
to express sympathy
مەن ئوغرىلارغا ئانچە هېسداشلىق قىلمايمەن.
I don't feel much sympathy for thieves.

هېسسىي. سۈپ [hessiy]
perceptual, experiential:
هېسسىي بىلىم
experiential knowledge

هېسسىيات. ئى [hessiyat]
emotion, feeling

هېسسىياتچان. سۈپ [hessiyatqan]
emotional, with feeling:

هېسسىياتلىق. سۈپ [hessiyatlikʲ]
with emotion, with feeling
هېسسىياتلىق يېزىلغان ئەسەر
a work written with feeling

هېسىپ. ئى [hesip]
a kind of sausage

هېكايە. ئى [hekayə]
a story, tale:
هېكايە فىلىم
a feature film
هېكايىلەر توپلىمى
a collection of stories
مەن سىلەرگە بىر هېكايە

هېد. ئى [hid]
smell, scent:
سېسىق هېد
a stink, bad odour
مەززىلىك تاماقنىڭ هېدى
the smell of delicious food
هىدروگېن. ئى [hidrogen]
hydrogen
هىدسىز. سۈپ [hidsiz]
odourless, unscented
هىدلىق. سۈپ [hidlik]
having an odour, scented.
هىڭگاڭ. سۈپ [hiŋgaŋ]
see below:
هىڭگاڭ چىش
protruding teeth
هىلهىلە. ئى [hilhilə]
a thin type of silk:
هىلهىلە ياغلىق
a silk scarf
هىم. سۈپ؛ رەۋ [him]
tight, close; tightly:
هىم ئۆي
a cramped house
ئىشىكنى هىم ياپماق
to close a door
بوتۇلكىنىڭ ئاغزىنى هىم قىلماق
to secure the cap of a bottle
هىمات. ئى [himat]
a supporter, guarantor,

the Roza festival
قۇربان هېيت
the Korban festival
هېيتنى خۇشال-خۇرام ئۆتكۈزمەك
to enjoy a festival
هېيت-بايرام. ئى [heyt—bayram]
a festival, celebration
هېيتلا-هېيتلىماق. پ [heytlimaq]
to visit friends during a festival
هېيتلىق. سۈپ [heytlik]
festive, celebratory:
هېيتلىق كىيىم
festive clothes
هېيىق-هېيىقماق. پ [heyikmaq]
to revere, respect
هىجاي-هىجايماق. پ [hijaymaq]
to grin, smile:
ئۇ هىجايدى.
He grinned.
هىجايغاق. سۈپ [hijayoaq]
one who likes to laugh, smile
هىجران. ئى [hijran]
a leaving, leave—taking
هىجىرىيە. ئى [hijiriyə]
the Muslim calendar

backer

همات تاپماق. پ

to find a backer

همايه. ئى [hima:yə]

support, endorsement, backing

همايه قىلماق. پ

to support, endorse

همله-همىلىمەك. پ [himlimək]

to tighten, secure something:

بوتۇلكىنىڭ ئاغزىنى همىلىمەك

to secure the cap of a bottle

همىمەت. ئى [himmət]

grace, favour, kindness:

همىمىتىڭىزگە ھەشقاللا.

Thank you for your kindness.

همىمەتلىك. سۈپ [himmətlik]

kind, gracious

ھىندى. ئى [hindi]

an Indian person

ھىندىچە. رەۋ [hindiqə]

the Indian language, Indian.

ھىيلە. ئى [hiylə]

a trick, ploy, ruse:

ھىيلە ئىشلەتمەك

to use a trick

ھىيلە-مىكىر. ئى [hiylə—mikir]

a trick, ploy, ruse

ھىيلە-مىكىرلىك. سۈپ [hiylə—mikirlik]

devious, tricky, wily

ھىيلە-نەيرەڭ. ئى [hiylə—nəyrəŋ]

a trick, ploy, ruse

ھىيلىگەر. سۈپ [hiyligər]

wily, devious, tricky

ھىيلىگەرلىك. ئى [hiyligərlik]

trickery, deviousness, subterfuge

ئو

ئوبدان. سۈپ [obdan]

good; well:

چوڭ ئانىڭىز ئوبدان تۇرۇ-ۋاتامدۇ؟

Is your grandmother well?

ئوبدان قارىماق. پ

objective, goal:
ئىلمىي تەتقىقات ئوبيېكتى
a research objective
ئوبيېكتىپ. سۈپ [obyektip]
objective, impartial
ئوبيېكتىۋىزم. ئى [obyektiwizm]
objectivism
ئوپورتۇنىزم. ئى [oportunizm]
opportunism
ئوپتىك. ئى [optik]
optics
ئوپتىكا. سۈپ [optika]
optical:
ئوپتىكا ئەسۋابلىرى
optical instruments
ئوپتىمىزم. ئى [optimizm]
optimism, confidence
ئوپئوچۇق. سۈپ [op'oquk]
very clear, crystal clear; wide open:
ئوپئوچۇق ھاۋا
very clear weather
ئىشىك ئوپئوچۇق قالدى.
The door was wide open.
ئوپئوخشاش. سۈپ [op'ohxax]
identical, alike:
ئاكا-ئۇكا ئىككىسى ئوپئوخشاش.
Those two brothers are

to look after your brother.
ئۇكىڭىزغا ئوبدان قاراڭ.
Look after your brother.
ئوبدانچاق. رەۋ [obdanqak]
fawning, flattering
ئوبدانلا-ئوبدانلىماق. پ [obdanlimaq]
to get better, improve
ئوبراز. ئى [obraz]
image, form (in a work of art)
ئوبرازلاش-ئوبرازلاشتۇر-ماق. پ [obrazlaxmaq]
to be depicted (in a work of art)
ئوبرازلىق. سۈپ [obrazlik]
figurative; vivid, striking
ئوبزور. ئى [obzor]
comment, editorial (in a newspaper)
ئوبزورچى. ئى [obzorqi]
newspaper commentator, editorial writer
ئوبلاست. ئى [oblast]
a district, administrative area
ئوبوروت. ئى [oborot]
turnovar, circulation (of money):
نەق پۇل ئوبوروتى
cash flow
ئوبيېكت. ئى [obyekt]

The house caught fire.

ئوت قويماق. پ

to set on fire

بىز ئوت قويدۇق.

We set a fire.

بىناغا ئوت قويۇپ بېرىلدى.

The building was set on fire.

ئوت ئۆچمەك

to go out (of a fire):

ئوچاقنىڭ ئوتى ئۆچتى.

The stove has gone out.

ئوت ئۆچۈرمەك

to put out a fire

ئوت ئۆچۈرۈش ئەترىتى

the fire brigade

ئوت ئاچماق

to open fire

ئوت 2. ئى [ot]

grass, pasture:

ئوت ئورماق

to cut grass

ئوت ئورۇش ماشىنىسى

a grass cutting machine, lawn mower

ئوتا-ئوتماق. پ [otimak]

to weed with a hoe, hoe weeds

ئوتاق. ئى [otak]

hoeing, weeding:

ئوتاق ماشىنىسى

a hoeing machine

very alike.

ئوپئوڭاي. سۈپ [op'oŋay]

very easy, simple

ئوپۇر-توپۇر. تەق

[opur—topur]

see below

ئوپۇر-توپۇر بولماق. پ

to be alarmed, frightened

ئوپۇل-توپۇل. رەۋ

[opul—topul]

hurriedly, quickly:

ئۇ ئوپۇل-توپۇل كېتىپ قالدى.

He hurried off.

ئوپېرا. ئى [opera:]

an opera

ئوپېراتسىيە. ئى

[operatsiyə]

a surgical operation:

ئوپېراتسىيە قىلماق. پ

to operate

ئوپېراتور. ئى [operator]

an operator

ئوت 1. ئى [ot]

a fire, a blaze:

ئوتقا چىداملىق خىش

a fire—resistant brick

ئوت ياقماق

to light a fire (eg. for cooking)

ئوت تۇتاشماق

to catch fire

ئۆيگە ئوت تۇتىشىپ كەتتى.

ئوتالـئوتالماق. پ
[otalmaq]
to be hoed:
كېۋەزلەر ئوتىلىپ بولدى.
The young cotton plants have been hoed.
ئوتپەرەس. ئى [otpərəs]
a fire-worshipper:
ئوتتۇرا. سۈپ [ottura]
average, middle, medium; between:
ئوتتۇرا ياشلىق ئادەم
a middle-aged man
ئوتتۇرا مەكتەپ
a middle school
ئوتتۇرا شەرق
the Middle East
ئوتتۇرا ئەسىر
the Middle Ages
ئۇ ئوتتۇرىدا تۇرۇۋاتىدۇ.
He's standing in the middle.
ئوتتۇرىغا ئالماق. پ
to surround; criticize, censure
ئوتتۇرانچى. سۈپ
[otturanqi]
the middle one (eg, of three children)
ئوتتۇرىچە. رەۋ [otturiqə]
average, medium:
ئوتتۇرىچە ئېگىزلىك
the average height
ئوتتۇرىچە مائاش
an average wage
ئوتتۇز. س [ottuz]
thirty
ئوتتۇزىنچى. ئى [ottuzinqi]
the thirtieth
ئوت-چۆپ. ئى [ot—qəp]
grass, weed
ئوتخانا. ئى [othana]
a combustion chamber, furnace:
پويىزنىڭ ئوتخانىسى
the furnace of a (steam) train
ئوت-سامان. ئى
[ot—saman]
weeds and straw
ئوت-سۇ. ئى [ot—su]
water and straw
ئوتسىنىش-ئوتسىنماق 1. پ
[otsinmaq]
to warm oneself by a fire
ئوتلا-ئوتلىماق 1. پ
[otlimaq]
to graze, feed
قويلار تاغدا ئوتلاۋاتاتتى.
The sheep were grazing on the mountain.
ئوتلىماق 2. پ [otlimaq]
to sip a drink:
چاينى ئوتلىماق
to sip tea

ئوچۇق. سۈپ [oquk]
open, fine, clear:
ماگىزىنلار ئوچۇق.
The shops are open.
قەشقەر ئوچۇق شەھەر.
Kashkar is an open city.
ئوچۇق دېڭىز
the open sea
ھاۋا ئوچۇق.
The weather is fine.
ئوچۇق ئاۋاز
a clear voice
ئوچۇقراق سۆزلەڭ.
Please speak more clearly.
ئوچۇق سوت
an open, public trial

ئوچۇق-ئاشكارا. سۈپ
[oquk—axka:ra]
open, open to investigation

ئوچۇق-يورۇق. سۈپ
[oquk—yoruk]
open, not hidden

ئوچۇم. ئى؛م [oqum]
a small group, handful:
بىر ئوچۇم لۇكچەك
a handful of ruffians

ئوچۇملا-ئوچۇملىماق. پ
[oqumlimak]
to scoop with one's hand
سۇنى ئوچۇملاپ ئىچمەك
to drink water by scooping it the mouth

ئوتلاتـ-ئوتلاتماق. پ
[otlatmak]
to put out to grass

ئوتلاق. ئى [otlak]
grass, grasslands

ئوتلام. ئى [otlam]
a mouthful, a sip; a measure word:
بىر ئوتلام سۇ
a sip of water

ئوتلۇق. سۈپ [otluk]
fiery, fire—like:
ئوتلۇق كۆز
fiery eyes
ئوتلۇق مۇھەببەت
passionate love

ئوتۇن. ئى [otun]
firewood:
قۇرۇق ئوتۇن
dry firewood

ئوتۇن-چاۋار. ئى
[otun—qawar]
firewood and dry grass

ئوتىغۇچ. ئى [otioɲuq]
a hoe, weeder

ئوچاق. ئى [oqak]
a stove, oven; source, origin:
توك ئوچاق
an electric stove
مەدەنىيەت ئوچىقى
a place from which culture spreads

پەلتويۇم بار.
I have a coat like yours.
ئۇ ساڭا ئوخشاشلا ياخشى.
He's just as good as you.
ئوخشاش-ئوخشاشماق. پ [ohxaxmaq]
to resemble each other:
ئۇلار بەك ئوخشىشىدۇ.
They look very similar.
ئوخشاشلىق. ئى [ohxaxliq]
likeness, similarity
ئۇلار ئوتتۇرىسىدا ھېچقانداق ئوخشاشلىق يوق.
There is no similarity between them.
ئور-ئورماق. پ [ormaq]
to harvest:
بۇغداي ئورماق
to harvest wheat
ئورۇش ماشىنىسى
a harvesting machine
ئورا. ئى [o:ra]
a pit, crater, ditch:
ئورا قازماق
to dig a pit
ئورىنى كىم كولىسا ئۆزى چۈشەر.
He who digs a pit will fall into it.
ئورا-ئورىماق. پ [o:rimaq]
to roll up, wrap up; surround:

ئوخشا-ئوخشىماق. پ [ohximaq]
to resemble, be similar to; be excellent:
بۇ بالا دادىسىغا ئوخشايدۇ.
This child looks like his father.
يامغۇر ياغىدىغان ئوخشايدۇ.
It looks like rain.
بۇ تاماق بەك ئوخشاپتۇ.
This food is delicious.
ئوخشات-ئوخشاتماق. پ [ohxatmaq]
to liken, compare; be excellent:
ياشلىق دەۋرىنى باھارغا ئوخشاتماق
to liken one's youth to spring
ئۇنى ساڭا ئوخشاتقىلى بولمايدۇ.
He can't be compared with you.
تاماقنى ئوخشىتىپ ئەتمەك
to cook food very well
ئوخشاش. سۈپ [ohxax]
similar, like, the same:
بۇ ئىككى كىتاب ئوخشاش ئەمەس.
These two books aren't the same.
مېنىڭ سېنىڭكىگە ئوخشاش

تاماكا ئورماق
to roll a cigarette
پۇتقا لاتا ئورماق.
to wrap cloth around one's fect
بۇ شەھەرنىڭ ئەتراپىنى تاغلار ئوراپ تۇرىدۇ.
This city is surronded by mountains.
ئورالـ ئورالماق. پ [o:ralmaq]
to be wrapped up, rolled up:
يوتقانغا ئورىلىپ ياتماق
to sleep wrapped up in a quilt
قەغەزگە ئورالغان نەرسە
something wrapped in paper
ئورام. م [o:ram]
a roll, package: a measure word
بىر ئورام قەغەز
a roll of paper
ئورەك. ئى [o:rək]
a pit, deep hole
ئوربېتا. ئى [orbeta]
orbit:
يەر شارىنىڭ ئوربېتىسى
the earth's orbit
ئورتا. سۈپ [orta]
middle, medium:
ئورتا مەكتەپ
middle school

ئورتاق. سۈپ [ortak]
common, prevalent:
ئورتاق تىل
a lingua franca
ئورتاق غايە
a common, shared aspiration
(ياۋروپا) ئورتاق گەۋدىسى
the (European) Common Market
ئورتاقلاشـ ئورتاقلاشماق. پ [ortaqlaxmaq]
to be shared, be common to:
قايغۇ-ھەسرەتكە ئورتاقلاشماق
to share someone's grief
بىر نانغا ئورتاقلاشماق
to share a piece of bread
ئوردا. ئى [orda]
a horde; a palace
ئالتۇن ئوردا
the golden horde
خان ئوردىسى
the Khan's palace:
ئورغاق. ئى [oroɣak]
a sickele:
ئورغاقتەك ئاي
a sickle—shaped moon
ئوركېستىر. ئى [orkestir]
an orchestra
ئورگان. ئى [organ]
organ, body, office:
دۆلەت ئورگانلىرى
the state organs

چوڭقۇر يېرىگە ئورنىدى.
His advice struck me deeply.

ئورناتـ-ئورناتماق. پ [ornatmaq]
to put in place, install; establish:

ئىشىك-دېرىزە ئورناتماق
to install doors and windows

ئۇلار تېلېفون ئورناتتى.
They installed a telephone.

دىپلوماتىك مۇناسىۋەت ئورناتـماق
to establish diplomatic

ئورنىتىلـ-ئورنىتىلماق. پ [ornitilmaq]
to be installed; be established

ئورۇشـ-ئورۇشماق. پ [o:ruxmaq]
to harvest together

ئورۇق. سۈپ [o:ruq]
thin, slim:

ئۇ ناھايىتى ئورۇق.
She's very thin.

ئورۇقلاـ-ئورۇقلىماق. پ [o:ruqlimaq]
to be, become thin:

ئورۇقلاپ كەتتىڭىز!
You've lost weight!

ئورۇن. ئى [orun]
place, seat; a unit:

خەلق گېزىتى كومپارتىيە مەركىزىي كومىتېتىنىڭ ئورگان گېزىتى.
The People's Daily is the official organ of the central party committee.

ئورگانىزم. ئى [organizm]
an organism

ئورگانىك. سۈپ [organik]
organic:

ئورگانىك خىمىيە
organic chemistry

ئورگانىك ئوغۇت
organic fertilizer

ئورمان. ئى [orman]
a wood, forest

ئورمانچى. ئى [ormanqi]
a forester, forest ranger

ئورمانچىلىق. ئى [ormanqilik]
forestry:

ئورمانلىق. ئى [ormanlik]
forested, wooded:

ئورمانلىق تاغ
a forested mountain

ئورنا-ئورنىماق. پ [ornimaq]
to be in place:

دېرىزە كېشەككە ئوبدان ئورنىدى.
The window sits well in the frame.

ئۇنىڭ نەسىھىتى قەلبىمنىڭ

بۇ ئورۇن بىكارمۇ؟
Is this seat free?
سىز قايسى ئورۇندا ئىشلەيسىز؟
Which unit do you work in?
سىز نېمە ئۈچۈن پويىزدا بېرىشنىڭ ئورنىدا ئايروپىلانغا ئولتۇرمايسىز؟
Why don't you fly instead of going by train?
ئايشەم مېنىڭ ئورنۇمدا بارسۇن.
Let Aysham go in my place.
ئۇنىڭ ئورنىدا سەن بېرىپ باققىن.
You go instead of him.
ئورۇندىن تۇرماق
to get up
سىز سائەت قانچىدە ئورنىڭىزدىن تۇرىسىز؟
When do you get up?
ئورۇن باسماق. پ
to replace, take the place of
ئورۇنباسار. ئ [orunbasar]
a replacement, successor
ئورۇندا-ئورۇندىماق. پ [orundimak]
to complete, finish, fulfill:
ۋەزىپىنى ئورۇندىماق
to finish a task
ۋەدىنى ئورۇندىماق
to fulfill one's promise
ئورۇندۇق. ئ [orunduk]
chair, seat, stool:
يۇمشاق ئورۇندۇق
a comfortable seat
مەن بۇ ئورۇندۇقتا ئولتۇرىمەن.
I'll sit on this stool.
ئورۇنسىز. سۈپ [orunsiz]
without a seat; unsuitable, groundless:
ئورۇنسىز تەلەپ
an unreasonable request
ئورۇنسىز ئەيىبلىمەك
to blame some one for no reason
ئورۇنسىز ئەندىشە
needless concern
ئورۇنلاش-ئورۇنلاشماق. پ [orunlaxmak]
to live, reside, move into:
ئىشچىلار يېڭى ئۆيلەرگە ئورۇنلاشتى.
The workers have moved into new houses.
خىزمەتكە ئورۇنلاشماق
to find a job, start work
ئورۇنلاشتۇر-ئورۇنلاشتۇرماق. پ [orunlaxturmak]
to place in, arrange, organize:

بالىلارنى يەسلىگە ئورۇنلاشتۇر-ماق

to place the children in the nursery

ماڭا بىر ماشىنا ئورۇنلاشتۇرۇپ بېرىڭ.

Please arrange a car for me.

ئورۇنلۇق. سۈپ [orunluk]

having seats; reasonable

ئەللىك ئورۇنلۇق ئاپتوبۇس

a fifty seater bus

ئورۇنلۇق تەلەپ

a reasonable demand

ئورىگىنال. ئى [original]

an original manuscript

ئوز-ئوزماق. پ [ozmak]

to surpass, over take:

باشقا ئەللەردىن ئوزۇپ كەتمەك

to overtake other countries

ئوزۇق. ئى [o:zuk]

food, nourishment, fodder:

يول ئوزۇقى

dried travel provisions

روھىي ئوزۇق

spiritual food

ئوزۇق-تۈلۈك. ئى [o:zuk—tülük]

food, nourishment

ئوزۇقلان-ئوزۇقلانماق. پ [o:zuklanmak]

to eat, consume

ئوزۇقلاندۇر-ئوزۇقلاندۇرماق. پ [o:zuklandurmak]

to feed, nourish

ئوزۇقلۇق. سۈپ [o:zukluk]

edible, nourishing

ئوسا. ئى [o:sa]

irrigation which precedes planting

ئوسال. سۈپ [osal]

bad, immoral; low quality:

ئوسال ئادەم

a bad man

ئوسال بولماق. پ

to be embarrassing:

ئوساللاش-ئوساللاشماق. پ [osallaxmak]

to deteriorate, get worse:

ئۇنىڭ مىجەزى ئوساللىشۋاتىدۇ.

His temper is getting worse.

ئوسالىلىق. ئى [osallik]

badness, immorality, indeccency

ئوسما. ئى [osma]

a plant used for making eye—shadow

ئوسۇر-ئوسۇرماق. پ [osurmak]

to break wind

ئوسۇرغاق. ئى [osuroɣak]

a person who breaks wind often

of things you need.

ئوغا. ئى [o:oa]
poison, venom

ئوغا ئىچمەك. پ
to take poison:

ئوغىسى قاينىماق. پ
to be enraged, angry

ئوغرى. ئى [ooɤri]
a thief, robber, crook:

ئوغرى ئالماق. پ
to be stolen:

بار پۇلۇمنى ئوغرى ئالدى، قالغىنىنى رەببال.
It never rains, it pours.

ئوغرى-قاراقچى. ئى
[ori—qarakqi]
a thief, robber

ئوغرىلا-ئوغرىلىماق. پ
[ooɤrilimak]
to steal, rob:

ئۇ پۇل ئوغرىلىدى.
He stole some money.

ئوغرىلان-ئوغرىلانماق. پ
[ooɤrilanmak]
to be stolen

ئوغرىلىق. ئى [ooɤrilik]
stealing, thieving, robbery

ئوغرىلىقچە. رەۋ [ooɤrilikqə]
stealthily, furtively:

ئوغرىلىقچە ئاڭلىماق
to eavesdrop, listen at the

ئوسۇرۇق. ئى [osuruk]
a fart:

ئوشتۇ-ئوشتۇماق. پ
[oxtumak]
to break, break off:

دەرەخ شېخىنى ئوشتۇماق
to break off the branch of a tree

نان ئوشتۇماق
to break bread into pieces

ئوشۇق 1. ئى [oxuk]
the ankle(part of the foot):

ئوشۇقۇمنى يارىلاندۇرۇۋالدىم.
I've hurt my ankle.

ئوشۇق 2. سۈپ [oxuk]
surplus, extra, superfluous:

ئوشۇق پۇل
surplus money

ئوشۇق گەپ قۇلاققا ياقماس.
Superfluous words don't please the ear.

ئوشۇقچە. رەۋ [oxukqə]
surplus, waste:

ئوشۇقچە ئاشلىق
surplus food

ئوشۇقلۇق. ئى [oxukluk]
excess surplus:

ئوشۇقلۇق قىلماق. پ
to have an excess

كىرەكلىك نەرسە ئوشۇقلۇق قىلمايدۇ.
You never have too much

door

ئوغلاق. ئى [ooɿlaḳ]

a young goat:

ئوغلاق تارتىش

bozkashi, a game played on horseback, in which two teams compete for a dead goat

ئوغۇت. ئى [ooɿut]

fertilizer, manure:

خىمىيىۋى ئوغۇت

chemical fertilizer

ئوغۇتلا-ئوغۇتلىماق. پ [ooɿutlimaḳ]

to fertilize

ئوغۇل. ئى [ooɿul]

a son, boy:

يالغۇز ئوغلۇم

my only son

ئوغۇل نەۋرە

a grand-son

مېنىڭ بىر ئوغۇل، بىر قىزىم بار.

I have one boy and one girl.

ئوغۇلچە. رەۋ [ooɿulqə]

boyish, masculine:

ئوغۇلچە ياسانماق

to dress as a boy

ئوغۇل-قىز. ئى [ooɿul—ḳiz]

children, sons and daughters

ئوغۇللۇق. سۈپ [ooɿulluḳ]

having sons

ئۇ بەش ئوغۇللۇق بولدى.

She has five sons.

ئوق 1. ئى [oḳ]

a bullet:

مىلتىقنىڭ ئوقى

a rifle bullet

ئوق يارىسى

a bullet wound

ئوق 2. ئى [oḳ]

the axle (of a wheel):

ئوقەت. ئى [oḳət]

business, trade; thing:

بۇ قانداق ئوقەت؟

What kind of thing is this?

ئوقەت قىلماق. پ

to do business:

ئوق-دورا. ئى [oḳ—do:ra]

ammunition, shot, bullets

ئوقلا-ئوقلىماق. پ [oḳlimaḳ]

to load (a gun)

ئوقلان-ئوقلانماق. پ [oḳlanmaḳ]

to be loaded:

ئوقۇ-ئوقۇماق. پ [oḳumaḳ]

to read, study:

ئۈنلۈك ئوقۇماق

to read aloud

مەن بىر قىزىق كىتاب

ئوقۇدۇم.
I read an interesting book.
نېمە ئوقۇۋاتىسىز؟
What are you reading?
كونا يېزىق ئوقۇيالامسىز؟
Can you read the old script?
خەنزۇچىنى ئۈچ يىل ئوقۇدۇم.
I studied Chinese for three, years.
ناخشا ئوقۇماق (ئېيتماق)
to sing a song
ناماز ئوقۇماق
to perform the ritual prayers
ئوقۇبەت. ئى [okuːbət]
distress, suffering
ئوقۇبەتلىك. سۈپ [okuːbətlik]
distressing, harassing
ئوقۇت-ئوقۇتماق. پ [okutmaq]
to teach, instruct:
ئوقۇتۇش پىلانى
a teaching plan
چەت ئەل تىلىنى ئوقۇتماق
to teach a foreign language
ئوقۇتقۇچى. ئى [okutquqi]
an instructor, teacher:
مەن بىر ئوقۇتقۇچى.
I'm a teacher.
ئوقۇتقۇچىلىق. ئى [okutquqilik]
teaching, instruction
ئوقۇر. ئى [okur]
a feeding trough
ئوقۇردەك. ئى [okurdək]
the shoulder blade
ئوقۇش. ئى [okux]
teaching, academic:
ئوقۇش باشلىماق
to start one's studies
ئوقۇش پۈتتۈرمەك
to graduate
ئوقۇش يىلى
an academic year
ئوقۇش تارىخى
academic record
ئوقۇشسىز. سۈپ [okuxsiz]
unschooled, uneducated
ئوقۇشلۇق. ئى [okuxluk]
reading material; educated
ئوقۇغۇچى. ئى [okuoquqi]
a pupil, student:
ئوقۇغۇچىلار ئۇيۇشمىسى
students union
ئوقۇغۇچىلىق. ئى [okuoquqilik]
studying, learning:
مېنىڭ ئوقۇغۇچىلىق دەۋرىمدە
in my student days
ئوقيا. ئى [okya]
an arrow:
ئوقيا ئېتىش مۇسابىقىسى
an archery competition

ئوق-يارا‌ق. ئى [oq—yaraq]
ammunition, munitions
ئوكسىدلان-ئوكسىدلانماق. پ
[oksidlanmaq]
to oxidise
ئوكسىگېن. ئى [oksigen]
axygen
ئوكۇل. ئى [okul]
an injection, syringe:
ئوكۇل سالماق. پ
to give an injection:
مەن ئوكۇل سالدۇردۇم.
I had an injection.
ئوكيان. ئى [okyan]
the ocean:
تىنچ ئوكيان
the Pacific Ocean
ئوكيانشۇناس. ئى
[okyanxunas]
an oceanographer:
ئوڭ 1. سۈپ [oŋ]
right; suitable:
ئوڭ قولۇم
my right hand
ئوڭ تەرەپ
the right side
توّت كوچىدا ئوڭغا بۇرۇلۇڭ.
Turn right at the crossroads.
ئوڭدىن كەلمەك
to turn out well
ئوڭ تەرىپىدىن قوپماق
to be lucky
بۇگۈن سەن ئوڭ تەرىپىڭدىن قوپقان ئوخشىمامسەن!
Lucky you!
ئوڭ 2. ئى [oŋ]
reality (as opposed to a dream):
بۇ ئوڭۇممۇ، چۈشۈممۇ؟
Am I dreaming or is this really happening?
ئوڭاي. سۈپ [oŋay]
convenient, easy:
بۇ مەسىلىگە جاۋاب بەرمەك ئوڭاي.
This is an easy question to answer.
ئوڭايسىزلان-ئوڭايسىزلانماق. پ [oŋaysizlanmaq]
to be embarrassed, nonplussed:
مەن ئوڭايسىزلىنىپ قالدىم.
I was embarrassed.
ئوڭايسىزلاندۇر-ئوڭايسىزلاندۇرماق. پ
[oŋaysizlandurmaq]
to embarrass, disconcert:
ئۇنى ئوڭايسىزلاندۇرۇپ قويما.
Don't embarrass him.
ئوڭايسىزلىق. ئى
[oŋaysizliq]
shame, embarrassment
ئوڭايلاش-ئوڭايلاشماق. پ
[oŋaylaxmaq]

to swin the backstroke

ئوڭدا-دۈمده. رەۋ [oŋda—dümdə]

tossing and turning.

ئوڭدا-دۈمده قىلماڭلار.

Don't toss and turn.

ئوڭشا-ئوڭشىماق. پ [oŋximaq]

to repair, put right, mend

ئوڭشات-ئوڭشاتماق. پ [oŋxatmaq]

to have mendedm repaired:

ئوڭغۇل-دوڭغۇل. سۈپ [oŋoɹul—doŋoɹul]

bumpy, uneven:

ئوڭغۇل-دوڭغۇل يول

a bumpy road

ئوڭلا- ئوڭلىماق. پ [oŋlimaq]

to repair, put right, mend:

سائەتنى ئوڭلىماق

to put one's watch right

ۋېلىسىپىتنى ئوڭلىماق

to repair a bicycle

ئوڭلات-ئوڭلاتماق. پ [oŋlatmaq]

to have something mended, repaired:

سائەتنى سەمەتكە ئوڭلاتتىم.

Samat repaired my watch.

ئوڭلاش-ئوڭلاشماق. پ [oŋlaxmaq]

to ease, become easier, improve:

قاتناش ئوڭايلاشتى.

Transport has improved.

ئوڭايلىق. ئى [oŋaylik]

with ease; easily:

ئوڭايلىق بىلەن ھەل قىلماق

to resolve a problem with ease

ئوك -تەتۈر. سۈپ [oŋ—tətür]

positive and negative, front and back

ئوڭتەي-توڭتەي. رەۋ [oŋtəy—toŋtəy]

see below

ئوڭتەي-توڭتەي بولماق. پ

to be messy, chaotic

ئوڭچە. رەۋ [oŋqə]

alone, solitary

ئوڭچە تۇرىمەن.

I live alone.

ئوڭچى. ئى [oŋqi]

a rightist, conservative

ئوڭچىلىق. ئى [oŋqilik]

rightism, rightist tendencies:

ئوڭدا. رەۋ [oŋda]

face upwards, on one's back:

ئوڭدا ياتماق

to lie on one's back

ئوڭدىسىغا ئۆزمەك

ئولاش-چولاش. رەۋ
[o:lax—qo:lax]
together, unitedly:
بىز بۇ ئىشنى ئولاش-چولاش قىلىۋەتتۇق.
We finished the job together.
ئولاق. ئى [o:lak]
a wooden feeding trough
ئولپان. ئى [olpan]
dry soil, dry earth
ئولتۇر-ئولتۇرماق. پ
[olturmak]
to sit down, settle; to set (of the sun):
ئولتۇرۇڭ.
Sit down.
ئۇ كاڭدا ئولتۇراتتى.
He was sitting on the kang.
ئولتۇرۇپ كىتاب ئوقۇشقا باشلىماق
to sit down and start reading a book
سىز قەيەردە ئولتۇرىسىز؟
Where do you live?
كۈن ئولتۇرۇۋاتىدۇ.
The sun is setting.
ئولتۇراق. سۈپ [olturak]
residing, settled:
ئولتۇراق جاي
place of residence

to repair
ئوڭلان-ئوڭلانماق. پ
[oŋlanmaq]
to have been repaired, mended:
رادىئو ئوڭلاندى.
The radio has been repaired.
ئوڭلۇق. سۈپ [oŋluq]
modest, unassuming:
ئوڭسىز. سۈپ [oŋsiz]
unsuccessful, unproductive
ئوڭۇشسىزلىق. ئى
[oŋuxsizlik]
failure, defeat
ئوڭۇشلۇق. سۈپ [oŋuxluq]
successful, productive:
ئوپېراتسىيە ئوڭۇشلۇق بولدى.
The operation was successful.
مەسىلە ئوڭۇشلۇق ھەل بولدى.
The matter was successfully resolved.
ئولاش-ئولاشماق. پ
[olaxmaq]
to gether, cluster around:
ئادەملەر ئۇنىڭغا ئولاشتى.
Many people gathered around him.
گۆشكە چۈن ئولاشتى.
Flies gathered round the meat.

ئولتۇراقلاش-ئولتۇراقلاشماق. پ [olturaklaxmak]
to settle in a fixed house, place:
ئولتۇراقلىشىپ چارۋىچىلىق قىلماق
to settle down to raising livestock
ئولتۇراقلاشتۇر-ئولتۇراقلاشتۇرماق. پ [olturaklaxturmak]
to (cause to) settle, live
ئولتۇراقلىق. ئى [olturaklik]
residing in..., living in...:
غالىبىيەت يولىدا ئولتۇراقلىق
residing in Victory Street
ئولتۇرغۇز-ئولتۇرغۇزماق. پ [olturoquzmak]
to (cause to) sit:
بالىنى تىزىدا ئولتۇرغۇزماق
to sit a child on one's knee
ئولتۇرۇش. ئى [olturux]
a dinner party, tea party etc.
قىزلار ئولتۇرۇشى
a women's party
ئولتۇرۇش قىلماق. پ
to throw a party
ئولتۇرۇشماق. پ [olturuxmak]
to sit down together
مېھمانلار كەچ كىرگۈچە پاراڭلىشىپ ئولتۇرۇشتى.
The guests sat and talked into the night.
بالىلار چەمبىرەك بولۇپ ئولتۇرۇشتى.
The children sat in a circle.
ئولتۇرۇشلۇق. سۈپ [olturuxluk]
residing, living:
بىر ھويلىدا ئولتۇرۇشلۇق كىشىلەر
all the residents of a courtyard
ئولجا. ئى [olja]
booty, spoils
ئوماق. سۈپ [omaq]
lovely, sweet:
ئوماقلاشماق-ئوماقلاشماق. پ [omaqlaxmaq]
to be lovely, sweet
ئومۇم. ئى [omum]
everyone, the public:
ئومۇم ئالدىدا
in public
ئومۇمنىڭ مۈلكى
public property
ئومۇمەن. رەۋ [o:mumən]
generally, usually, on the whole:
ئومۇمەن ئېيتقاندا
usually speaking
ئومۇمەن ئېيتقاندا، باھار بە-

[omumiylik]
generality, universality:
ئومۇميلىق كۆز قارىشى
an overall view
ئومۇن-ئومۇنماق. پ
[omunmaq]
to indulge in wishful thinking.
سەن ئومۇنۇپ قالما، ئۇنىڭدىن ئۈمىد يوق.
Don't be wishful, there's no hope of that.
ئومۇندۇر-ئومۇندۇرماق. پ
[omundurmaq]
to cause someone to think wishfully
ئون. س [on]
ten
ئون ئالته. س
sixteen
ئون بىرىنچى ئاي. ئ
November
ئونەيلەن. س [onəylən]
ten people
ئونلاپ. س [onlap]
tens of, scores of
ئونلۇق. سۈپ [onluq]
ten, decimal:
ئونلۇق سان
decimal numbers
ئونىنچى. س [oninqi]
the tenth:
شىنچى ئايدىن باشلىنىدۇ.
Spring generally begins in May.
ئۇ ئومۇمەن شۇنداق ئىدى.
He's usually like that.
ئومۇملاش-ئومۇملاشماق. پ
[omumlaxmaq]
to be common, popular
ئومۇملاشتۇر-ئومۇملاشتۇرماق. پ [omumlaxturmaq]
to pupularize, make widely available:
مائارىپنى ئومۇملاشتۇرماق
to make education widely available
ئومۇملاشتۇرۇل-ئومۇملاشتۇرۇلماق. پ
[omumlaxturulmaq]
to be popularized
ئومۇمىي. سۈپ [omu:miy]
general, total, public:
ئومۇمىي سايلام
a general election
ئومۇمىي پرىنسىپ
a general principle
ئومۇمىي يىغىن
a plenary session
ئومۇمىي سان سەككىز مىليوندىن ئارتۇق.
The total number is over 8 million.
ئومۇمىيلىق. ئ

to engrave a wall

ئويـپىكىر. ئى

thought, ideas, suggestions:

ئويچان. سۈپ [oyqan]

contemplative, deepthinking:

ئويچانلىق. ئى [oyqanlik]

contemplation, meditation:

ئۇ ئويچانلىقىدىن كېسەل بولۇپ قالدى.

He became sick from over—contemplation.

ئوي-چوڭقۇر. سۈپ [oy—qoŋkur]

bumpy, rough, uneven

ئوي-خىيال. ئى [oy—hiyal]

thoughts, ideas, opinions

ئوي-دوڭغۇل. سۈپ [oy—doŋoɣul]

bumpy, rough, uneven:

ئوي-دوڭغۇل يول

a bumpy road

ئويدۇر-ئويدۇرماق. پ [oydurmak]

to have something carved; to fabricate:

پىتنە-پاسات ئويدۇرۇپ چىقماق

to spread lying rumours

ئويدۇرما. سۈپ [oydurma]

fabricated, concocted:

ئويدۇرما سۆز

lies, falsehood

ئوننىنچى ئاي. ئى

October

ئوۋ. ئى [ow]

hunting, stalking; game:

ئالدىمىزدا ئوۋ ئۇچرىمىدى.

We didn't find any game.

ئوۋغا چىقماق. پ

to go hunting.

ئوۋچى. ئى [owqi]

a hunter, stalker

ئوۋلا-ئوۋلىماق. پ [owlimak]

to hunt, stalk

ئوي. ئى [oy]

idea, thought, notion:

يازغۇچىنىڭ ئويىدا

in the mind of the author

ئويغا پاتماق

to be deep in thought

نېمە ئويدا يۈرسەن؟

What are you thinking about?

مەن ئۆيدە قېلىش ئويىدا.

I'm thinking of staying at home.

ئويـئويماق. پ [oymak]

to carve, engrave; hollow out:

تاۋۇزنى ئويۇپ يېمەك

to eat a melon by hollowing it out

تامغا ئويماق

نېمە ئويلاۋاتسىز؟
What are you thinking about?
ئۇ ئويلاپ كۆرۈپ رەت قىلدى.
He thought it over, then refused.
ئويلاپ تاپماق
to think over and find the answer
مەن ئۇنى چوقۇم ئويلاپ تاپىمەن.
I'll think it over and find the right answer.
ئۆزىنى ئەقىللىق دەپ ئويلىماسلىق كېرەك.
One shouldn't consider oneself clever.

ئويلىمىغان. سۈپ
unexpected, suprise:
بىزنىڭكىگە ئويلىمىغان مېھمانلار كېلىپ قالدى.
We had some unexpected guests.

ئويلاندۇر-ئويلاندۇرماق. پ
[oylandurmak]
to make some one think:
كىشىنى ئويلاندۇرىدىغان ئىش
a thought — provoking matter

ئويما. سۈپ [oyma]
carved, in relief:
ئويما خەت

ئوي-دۆڭ. سۈپ [oy—dəŋ]
bumby, rough, uneven

ئويغات-ئويغاتماق. پ
[oyoatmak]
to wake someone up:
مېنى سائەت يەتتىدە ئويغىتىۋەتسىڭىز.
Please wake me up at seven.

ئويغاق. سۈپ [oyoak]
awake, up, alert:
تۈن بويى ئويغاق ياتتىم.
I stayed awake all night.
ئۇ تېخى ئويغاق.
He's still awake.

ئويغان-ئويغانماق. پ
[oyoanmak]
to awake:
ئۇ تېخى ئويغانمىدى.
He hasn't woken up yet.
ئۈچىنچى دۇنيا ئەللىرى ئويغاندى.
The peoples of the third world have awoken.

ئويلا-ئويلىماق. پ
[oylimak]
to think, think over, consider:
ئويلاپ جاۋاب بەرمەك
to give a measured answer
ئاۋۇال ئويلا، كېيىن سۆزلە.
Think before you speak.

شاهمات ئوينىماق
to play chess
قىمار ئوينىماق
to bet, wager, gamble
يۈرىكىم ئويناپ كەتتى.
My heart skipped a beat.
ئويناتـ ئويناتماق. پ
[oynatmak]
to play with, amuse:
سەن ئۆكاڭنى ئوينىتىپ تۇر،
مەن مەجلىسكە باراي.
You amuse your brother,
I'm going to a meeting.
ئوينـاشـ ئوينـاشماق. پ
[oynaxmak]
to play with:
ئوت بىلەن ئويناشماق
to play with fire
ئۆزىنىڭ ھاياتى بىلەن ئويناشماق
to play with, risk one's life
ئوينـاقشـ ئوينـاقشماق. پ
[oynakximak]
to skip and dance for joy:
ئوينـاقلاـ ئوينـاقلىماق. پ
[oynaklimak]
to skip and dance for joy:
قوزىلار ياىلاقتا ئويناقلاپ
يۈرمەكتە.
The lambs are skipping in
the grasslend.
ئويۇق. ئى [oyuk]
a closet, cupboard:
carved letters
ئويما گۈللۈك مۇقاۋا
a book cover imprinted
with a flower pattern
ئويماق. ئى [oymak]
a thimble; small, tiny:
ئويماقتەك ئېغىز
a tiny mouth
ئويمان. سۈپ [oyman]
hollow, void; lowlying
ئويمانلىق. ئى [oymanlik]
low — lying land, a
depression:
تۇرپان ئويمانلىقى
the Turpan depression
ئويمان-دۆڭ. سۈپ
[oyman—doŋ]
bumpy, uneven, rough
ئويمىچى. ئى [oymiqi]
a carver, engraver
ئويمىكەش. ئى [oymikəx]
a carver, engraver
ئوينـا-ئوينـماق. پ
[oynimak]
to play, perform, dance
بالىلار سىرتتا ئويناۋاتىدۇ.
The children are playing
outside.
ئۇسسۇل ئوينىماق.
to dance
ئۇلار ئۇسسۇل ئويناندى.
They performed a dance.

چىنە-قاچىلارنى ئويۇققا تىزىپ قويماق
to arrange the china in the cupboard
ئويۇل-ئويۇلماق. پ
[oyulmak]
to be carved; to collapse
ئويۇن. ئى [oyun]
a geme; an act, performance;
ۋالىبول ياخشى ئويۇن.
Volleyball is a good game.
ئويۇن قويماق. پ
to put on a performance
ئويۇن-تاماشا. ئى
[oyun—tama:xa]
games, sports
ئويۇن-چاقچاق. ئى
[oyun—qakqak]
fun and games
ئويۇن-چاقچاقچى. ئى
[oyun—qakqakqi]
a fun, lively person
ئويۇنچۇق. ئى [oyunquk]
a toy, plaything
ئويۇنچى. ئى [oyunqi]
a player, performer
ئويۇنخانا. ئى [oyunhana]
a playground
ئويۇن-كۈلكە. ئى
[oyun—külkə]
smilling and laughing
ئويۇن-كۈلكە قىلماق. پ
to smile and laugh, have fun

ئۇ

ئۇ. ئال [u]
he, she, it, that;
بۇنى ئۇ ئۆزى كۆتۈردى.
He lifted it himself.
ئۇ شۇ يەردە ئولتۇرماقتا.
He's sitting over there.
ئۇنىڭدىن كېيىن
after that
ئۇ دۇنيا
the other world, the next world
ئۇنىڭ ئۈستىگە
in addition, what is more
ئۇ چاغدا
at that time
ئۇ هالدا
in that case
ئۇپا. ئى [upa]
face powder
ئۇپا-ئەتىلىك. ئى

مەكتەپنىڭ ئۇتتۇرىدا بىر دۇ-
كان بار.
There's a shop opposite the school.

ئۇتتۇر ماڭماق. پ
to walk in a straight line

ئۇتتۇر-ئۇتتۇرماق. پ
[utturmaq]
to lose, be defeated:
بۈگۈنكى توپ مۇسابىقىسىدە بىز
ئۇتتۇردۇق.
We lost today's game.

ئۇتقۇز-ئۇتقۇزماق. پ
[utkuzmaq]
to lose, be defeated

ئۇتوپىزم. ئى [utopizm]
utopianism, idealism

ئۇتوپىيە. ئى [utopiyə]
utopia, cloud nine

ئۇتۇش-ئۇتۇشماق. پ
[utuxmaq]
to win, be victorious

ئۇتۇق. ئى [utuk]
a win, victory; achievement:

ئۇتۇق قازانماق. پ
to win a victory

ئۇتۇل-ئۇتۇلماق. پ
[utulmaq]
to be defeated, to lose:

ئۇجۇر-بۇجۇر. ئال
[ujur—bujur]
the finest details, the ins

[upa—əŋlik]
cosmetics, make—up:

ئۇپرا-ئۇپرىماق. پ
[uprimaq]
to deteriorate,
ماشىنىنىڭ بەزى دېتاللىرى
ئۇپراپ كەتتى.
Some parts of the car have deteriorated.

ئۇپراتـ-ئۇپراتماق. پ
[upratmaq]
to wear away, wear out:
پىيادە تولا مېڭىپ ئايىغىمنى
ئۇپرىتىۋەتتىم.
My shoes are worn out from my walking so much.

ئۇپۇق. ئى [upuq]
the horizon:
ئۇپۇق سىزىقى
the horizon

ئۇپىلا-ئۇپىلىماق. پ
[upilimaq]
to powder one,s face, make—up

ئۇتـ-ئۇتماق. پ [utmaq]
to win, be victorious:
مۇسابىقىدە ئۇتماق
to win a competition
كىم ئۇتتى؟
Who won?

ئۇتتۇر. رەۋ [uttur]
opposite, facing; straight:

to fly; be used up:
قۇشلار جەنۇبقا قاراپ ئۇچۇپ كەتتى.
The birds have flown south.
ئايروپىلان ئۇچۇۋاتىدۇ.
The plane is in flight.

ئۇچا. ئى [uqa]
the back; the body

ئۇچار. پ [uqar]
flying, able to fly:
ئۇچار بېلىق
a flying fish
ئۇچار ئات
a flying horse

ئۇچرا-ئۇچرىماق. پ [uqrimaq]
to meet, bump into, come across:
كىنوخانىدا بىر تونۇشقا ئۇچراپ قالدىم.
I bumped into a friend in the cinema.
مۇنداق ئەھۋال دائىم ئۇچرايدۇ.
That's a common occurrence.

ئۇچراتـ-ئۇچراتماق. پ [uqratmaq]
to meet with, come across:
زىيانغا ئۇچراتماق
to meet with loss
بۈگۈن كوچىدا بىر كونا دوستۇمنى ئۇچراتتىم.

and outs:
ئۇجۇر-بۇجۇرىغىچە سورىماق
to ask detailed questions
ئۇيغۇرچىنى ئۇجۇر-بۇجۇرىغىچە بىلمەك
to know Uighur extremely well

ئۇجۇقـ-ئۇجۇقماق. پ [ujukmaq]
to choke, gag:
ئۇ بۇ گەپنى ئاڭلاپلا ئۇجۇقۇپ كەتتى.
He choked on hearing that.

ئۇجۇقتۇر-ئۇجۇقتۇرماق. پ [ujukturmaq]
to strangle, throttle someone, to silence:
ئۇ بىر ئېغىز گەپ بىلەن ئۇنى ئۇجۇقتۇرۇۋەتتى.
She silenced him with a single word.

ئۇچ. ئى [uq]
the tip, point, pinnacle:
قەلەم ئۇچى
the tip of a pen
پىچاق ئۇچى
the point of a knife

ئۇچىغا چىقماق. پ
to go to extremes
ئۇچىغا چىققان جىنايەتچى
a flagrant criminal

ئۇچـ-ئۇچماق. پ [uqmaq]

to spark, sparkle, flash:
ئوت ئۇچقۇنلاپ كەتتى.
The fire was spitting.
ئاسماندا قار ئۇچقۇنلاۋاتاتتى.
Snow flakes sparkled in the sky.

ئۇچلا-ئۇچلىماق. پ [uqlimak]
to sharpen, cut to a point:
قەلەمنداشنى ئۇچلىماق
to sharpen a pencil

ئۇچلۇق. سۈپ [uqluk]
sharp, pointed:
ئۇچلۇق پىچاق
a sharp knife

ئۇچما. سۈپ [uqma]
high, towering:
ئۇچما ساراي
a towering building
تاغنىڭ ئۇچما چوققىسى
the towering mountain peak

ئۇچۇر. ئى [uqur]
a message, note, dispatch:
ئۇچۇر بەرمەك. پ
to give a message

ئۇچۇر-ئۇچۇرماق. پ [uqurmak]
to(cause to)fly, blow about:
كەپتەر ئۇچۇرماق
to fly pigens
لەگلەك ئۇچۇرماق
to fly a kite

I met an old friend in the street today.

ئۇچراش-ئۇچراشماق. پ [uqraxmak]
to meet, get together:
دوستلار ئۇچراشتى.
The friends met together.

ئۇچراشتۇر-ئۇچراشتۇرماق. پ [uqraxturmak]
to bring together, cause to meet:
مېنى ئۇنىڭغا ئۇچراشتۇرۇڭ.
Take me to meet him.

ئۇچقۇچى. ئى [uqkuqi]
a pilot. flier:
ئۇچقۇچىلار مەكتىپى
a pilot training school

ئۇچقۇچىلىق. ئى [uqkuqilik]
flying, piloting

ئۇچقۇر. سۈپ [uqkur]
good at flying
ئۇچقۇر قۇش
a bird that flies well

ئۇچقۇن. ئى [uqkun]
a spark, sparkle, flash:
ئېلېكتر ئۇچقۇنى
an electric spark
ئۈمىد ئۇچقۇنلىرى
sparkles of hope

ئۇچقۇنلا-ئۇچقۇنلىماق. پ [uqkunlimak]

My wish has come true.

ئۇخلا-ئۇخلىماق. پ [uhlimaq]

to be asleep, go to sleep:

گەپ قىلماي، ئۇخلا.

Be quiet and go to sleep.

جىم! بۇ بوۋاق ئۇخلاۋاتىدۇ.

Shh! The baby's asleep.

سىز قاچان ئۇخلايسىز؟

When do you go to sleep?

ئۇخلىماي چۆش كۆرمەك

to see a vision

ئۇخلاش كىيىمى

night—wear, pyjamas.

ئۇخلات-ئۇخلاتماق. پ [uhlatmaq]

to put to sleep:

بالىنى ئۇخلاتماق

to put a child to sleep

ئۇخلىتىدىغان دورا

sleeping pills

كىشىنى ئۇخلىتىپ قويىدىغان ھېكايە

a story which puts people to seleep

ئۇخلاش-ئۇخلاشماق. پ [uhlaxmaq]

to be asleep together:

ئۆيدىكىلەر ئۇخلىشىپ قاپتۇ.

Everyone in the house was asleep.

ئۇدا. رەۋ [uda]

ئۇچۇرۇپ كۆككە كۆتۈرمەك

to blow something into the sky

شامال غازاڭنى ئۇچۇرۇپ كەتتى.

The wind was blowing the dead leaves about.

ئۇچۇرما. رەۋ [uqurma]

see below

ئۇچۇرما بولماق. پ

to be able to fly:

كەپتەر ئۇچۇرما بولۇپتۇ.

The pigeon can fly now.

بۇ قىز ئۇچۇرما بولۇپ قاپتۇ.

This girl has grown to be a woman.

ئۇچۇق. ئى [uquq]

measle (a disease)

ئۇچۇقلا-ئۇچۇقلىماق. پ [uquqlimaq]

to tell off, reprimand

ئۇچۇن-ئۇچۇنماق. پ [uqunmaq]

to get sick (from shock)

ئۇچىلىق. ئى [uqilik]

a donkey saddle

ئۇختا [uhta]

see below

ئۇختىسىغا كەلمەك. پ

to come true(of a prediction etc.):

مېنىڭ ئويۇم ئۇختىسىغا كەلدى.

to hit, strike, knock:
ئۇ ساقچىنى ئۇردى.
He hit a policeman.
ئۇ ئوغلىنى تاياق بىلەن ئۇردى.
He beat his son with a stick.
ئەگەر ھارامزادىلىك قىلساڭ ئۇرىمەن.
If you're naughty, I'll smack you.
بېشىمنى ئىشىككە ئۇرۇۋالدىم.
I hit my head on the door.
تام سائىتى ئالتىگە قوڭغۇراق ئۇردى.
The clock struck six.
ئاھ ئۇرماق
to sigh, moan
ئۇران. ئى [uran]
Uranus
ئۇرتوقاي. رەۋ [urtokay]
see below
ئۇرتوقاي قىلماق. پ
to hit, beat up
ئۇرغۇ. ئى [uroɣu]
stress, emphasis:
ئۇرغۇ بىرىنچى بوغۇمدا.
The stress is on the first syllable.
ئۇرغۇ بەلگىسى
a stress mark
ئۇرغۇ-ئۇرغۇماق. پ
[uroɣumaq]
continuously, without letting up:
ئۈدا ئۈچ كۈن بوران چىقتى.
The storm blew continuously for three days.
ئۇدۇل. رەۋ [udul]
opposite, adjacent; straight:
كىنوخانا مەسچىتنىڭ ئۇدۇلىدا.
The cinema is opposite the mosque.
ئۇدۇل مېڭىپ، سول تەرەپكە بۇرۇلۇڭ.
Walk straight on, then turn left.
ئۇدۇللۇق. رەۋ [udulluq]
in quick succession, at once:
ئۇدۇللۇق پىشۇرۇپ ئۇدۇللۇق ساتماق
to sell freshly cooked food
ئۇدۇللۇق ئېلىپ ئۇدۇللۇق يەپ تۇرماق
to buy something and eat it on the spot
ئۇدۇم. ئى [udum]
a secret recipe; heriditary:
ئاتا-بوۋىسىدىن قالغان ئۇدۇم
a recipe handed down from one's ancestors
بۇ كېسەل ئۇنىڭ ئۇدۇمىدا بار.
This is a hereditary disease.
ئۇرۇ-ئۇرماق. پ [urmaq]

a war of liberation
ئىككىنچى دۇنيا ئۇرۇشى
the Second World War
مەن كىشىلەرنىڭ ئۇرۇشقىنىنى كۆردۈم.
I saw a fight.
ئۇرۇش ئېلان قىلماق
to declare war
گېرمانىيە فرانسىيىگە ئۇرۇش ئېلان قىلغان.
Germany declared war on France.

ئۇرۇش قىلماق. پ
to fight, wage war

ئۇرۇش-ئۇرۇشماق. پ [uruxmaq]
to fight against one another:
ئۇلار ئۇرۇشۇۋاتاتتى.
They were fighting.

ئۇرۇشپەرەس. سۈپ [uruxpərəs]
one who likes to fight

ئۇرۇشقاق. سۈپ [uruxkaq]
one who likes to fight

ئۇرۇق. ئى [uruk]
a seed, grain:

ئۇرۇق-ئايماق. ئى [uruk—aymaq]
a clan, tribe

ئۇرۇق-ئەجداد. ئى [uruk—əjdad]

to gush forth, pour, well up:
بۇلاقتىن سۇ ئۇرغۇپ چىقاتتى.
Water was gushing out of the spring.

ئۇرغۇسىز. سۈپ [uroɹusiz]
unstressed. unem phasized
ئۇرغۇسىز بوغۇم
an unstressed syllable

ئۇرغۇلۇق. سۈپ [uroɹuluk]
stressed, emphasized:
ئۇرغۇلۇق بوغۇم
a stressed syllable
ئۇرغۇلۇق ئوقۇماق
to stress while reading

ئۇركالتەك. ئى [urkaltək]
see below

ئۇركالتەك قىلماق. پ
to beat up, hit

ئۇرۇپ-سوقۇپ. پ [urup—soḳup]
perfuncrotily, careless:
ئىشنى ئۇرۇپ-سوقۇپ پۈتتۈرمەك
to do something perfunctorily

ئۇر-ئۇر. سۈپ [ur—ur]
see below

ئۇر-ئۇر قىلماق. پ
to beat up, strike:

ئۇرۇش. ئى [urux]
fighting, war, struggle:
ئازادلىق ئۇرۇش

to try and open the door
ئۇز. سۈپ [uz]
dexterous; good, beautiful:
بۇ قىزنىڭ قولى ئۇز ئىكەن.
This girl is very dexterous.
ئۇز ئايال
a beautiful woman
ئاز قىل، ئۇز قىل.
Quality before quantity.
ئۇزا-ئۇزىماق. پ [uzimaq]
to leave, go:
مېھمانلار ئۇزاپ كەتتى.
The guests have left.
ئۇزات-ئۇزاتماق. پ
[uzatmaq]
to stretch out; to see someone off:
قول ئۇزاتماق
to stretch out one's hand
مېھمانلارنى ئۇزاتماق
to see the guests off
ئۇزار-ئۇزارماق. پ
[uzarmaq]
to become longer:
كۈن ئۇزاردى.
The days are lengthening.
ئۇزارت-ئۇزارتماق. پ
[uzartmaq]
to extend, lengthen
ئۇلار مۇددەتنى ئۇزارتتى.
They extended the time.
گەپنى ئۇزارتماق

forefathers, ancestors
ئۇرۇق-تۇغقان. ئى
[uruq—tuoɣqan]
relatives, relations
ئۇرۇق تاللىماق. پ
to select seed
ئۇرۇق چاچماق. پ
to sow
ئۇرۇق-جەمەت. ئى
[uruq—jəmət]
relatives; co—religionists
ئۇرۇقداش. ئى [uruqdax]
a person of the same clan or religion
ئۇرۇقدان. ئى [urukdan]
the testicles
ئۇرۇقلان-ئۇرۇقلانماق. پ
[uruqlanmaq]
to breed, produce
ئۇرۇقلاندۇر-ئۇرۇقلاندۇرماق. پ [uruqlandurmaq]
to breed, cross:
سۈنئىي ئۇرۇقلاندۇرۇش
artificial fertilization
ئۇرۇل-ئۇرۇلماق. پ
[urulmaq]
to be hit, struck
ئۇرۇن-ئۇرۇنماق. پ
[urunmaq]
to try, attempt to:
ئىشكنى ئېچىشقا ئۇرۇنۇپ كۆرمەك

a long life
ئۇزۇن يوللۇق تېلېفون
long distance telephone call
ئۇزۇن ئۆتمەي
soon after, not long after
ئۇزۇنچاق. سۈپ [ozunqak]
elongated, long
ئۇزۇنقۇلاق. سۈپ
[uzunkulak]
one who keeps his ears to the ground
ئۇزۇن-قىسقا. سۆپ
[uzun—kiska]
length, span; uninteresting talk
ئۇزۇن-قىسقا گەپ
uninteresting talk
ئۇزۇنلۇق. ئى [uzunluk]
length, span:
جوزىنىڭ ئۇزۇنلۇقى ۋە كەڭلىكىنى ئۆلچىمەك
to measure the length and breadth of the table
ئۇزۇنلۇقى قانچە مېتر كېلىدۇ؟
How many metres long is it?
ئۇسۇماق. پ [usmak]
to ladle out, spoon out:
ئاش ئۇسۇماق
to ladle out food
ئۇستا 1. ئى [usta]
a master craftsman

to talk for a long time
ئۇزاق. رەۋ [uzak]
long, extended, protracted:
ئۇزاق ۋاقىت
a long time
ئۇزاق مۇساپە
a long way
ئۇزاق تارىخ
a long history
ئۇزاقتىن بۇيان
since time immemorial
ئۇزاق ئۆتمەيلا
shortly afterwards
ئۇزاقلا-ئۇزاقلىماق. پ
[uzaklimak]
to take one's leave, go
ئۇزاقلاش-ئۇزاقلاشماق. پ
[ozaklaxmak]
to take one's leave, go
ئۇزاقلاشتۇر-ئۇزاقلاشتۇرماق. پ [uzaklaxturmak]
to cause to go, see off
ئۇزاقلىق. ئى [uzaklik]
length, distance protraction
ئۇزلاش-ئۇزلاشماق. پ
[uzlaxmak]
to be dexterous; beautiful
ئۇزۇن. سۈپ [uzun]
long, extended:
بىز ئۇزۇن ساقلىدۇق.
We waited a long time.
ئۇزۇن ئۆمۈر

ئۇسسۇل. ئى [ussul]
a dance; manners:
بالېت ئۇسسۇلى
ballet dancing
ئۇسسۇل ئويناماق.
to dance
ئۇسسۇل ئويناماسىز؟
Will you dance?
بالىلار ياخشى ئۇسسۇللارنى ئۆگىنىشى كېرەك.
Children should learn good menners.

ئۇسسۇلچى. ئى [ussulqi]
a dancer

ئۇسسۇلۇق. سۈپ [ussuluk]
accompanied by dancing:
ئۇسسۇللۇق ناخشا
a song with dance

ئۇسسۇللۇق. ئى [usulluk]
a drink, beverage

ئۇسلۇب. ئى [uslub]
style of writing:
ئۇسلۇبى راۋان
a flowing style
ماقالىنىڭ ئۇسلۇبى
the style of the artical

ئۇسۇل. ئى [usul]
a method, way, manner:
بىز ئوخشىمىغان ئۇسۇللارنى قوللىنىمىز.
We use different methods.
ئۇ بىزگە بېلىق تۇتۇشنىڭ ئەڭ

ئۇستا 2. سۈپ [usta]
to be good at:
ئۇستا ياغاچچى
a good carpenter
ئۇ شاھماتقا ئۇستا.
He's good at chess.

ئۇستات. سۈپ [ustat]
skilful, dexterous

ئۇستاتلىق. ئى [ustatlik]
skill, dexterity

ئۇستاز. ئى [ustaz]
a craftsman, tutor; form of address

ئۇستىخان. ئى [ustihan]
a bone, skeleton:
بىر تېرە بىر ئۇستىخان بولۇپ قالماق
to be nothing but skin and bones

ئۇستىكار. ئى [ustikar]
a craftsman, artisan

ئۇسسا-ئۇسسىماق. پ [ussimaq]
to be thirsty:
ئۇسسىدىم.
I'm thirsty.
ئۇسساپ كەتتىم
I'm thirsty.

ئۇسسۇز. سۈپ [ussuz]
thirsty, parched

ئۇسسۇزلۇق. ئى [ussuzluk]
thirst, dryness

smaller change

ئۇششۇق. سۈپ [uxxuk]
a rascal, ruffian

ئۇششۇقلۇق. ئى [uxxukluk]
rowdiness, bullying

ئۇقـئۇقماق. پ [uqmaq]
to know, understand:
ئۇقامسىز؟
Do you understand? Got it?
بۇ ئىشنىڭ ئاسان ئەمەسلىكىنى ئۇقىمەن.
I know this isn't easy.
غەرىزىڭنى ئۇقتۇم.
I know what you mean.

ئۇقا. ئى [uqa]
a silk thread

ئۇقار. ئى [uqar]
a goose, swan

ئۇقتۇرـئۇقتۇرماق. پ [uqturmaq]
to tell, inform, publicize:
بۇ خەۋەرنى ھەممىگە ئۇقتۇرۇش لازىم.
This information should be widely publicized.

ئۇقتۇرۇش. ئى [uqturux]
a notice, sign, advertisement

ئۇقتۇرۇش چىقارماق. پ
to issue a proclamation

ئۇقتۇرۇلـئۇقتۇرۇلماق. پ [uqturulmaq]
to be publicized

ياخشى ئۇسۇلىنى كۆرسەتىپ قويدى.
He showed us the best way to catch fish.

ئۇسۇل-چارە. ئى [usul—qa:rə]
a method, way

ئۇشبۇ. ئال [uxbu]
this:
ئۇشبۇ خەت تۇرنىساغا تېگىدۇ.
This letter is for Turnisa.

ئۇشتۇمتۇت. رەۋ [uxtumtut]
suddenly, all of a sudden:
ئۇشتۇمتۇت ھۇجۇم قىلماق
to attack suddenly

ئۇششاق. سۈپ [uxxaq]
slender, delicate, petty:
ئۇششاق يامغۇر
light rain
ئۇششاق بالا
a slender child
ئۇششاق مەسىلە
a petty problem

ئۇششاق-چۈششەك. سۈپ [uxxaq—qüxxək]
fragmentary, scrappy

ئۇششاقلاـئۇششاقلىماق. پ [uxxaklimaq]
to break into pieces:
پۇلنى ئۇششاقلىماق
to convert money into

ئۇقۇش-ئۇقۇشماق. پ [uḳuxmaḳ]
to understand, ask about
ئۇقۇشلۇق. سۈپ [uḳuxluḳ]
understandable, comprehensibe
ئۇقۇشماسلىق. ئى [uḳuxmasliḳ]
a misunderstanding, mistake
ئۇقۇم. ئى [uḳum]
a concept, idea
ئۇقۇمسىز. سۈپ [ukumsiz]
hard to understand or concieve
ئۇقۇملۇق. سۈپ [uḳumluḳ]
understandable, easy to conceive
ئۇقۇمۇشلۇق. سۈپ [uḳumuxluḳ]
understanding, discerning, wise:
ئۇقۇمۇشلۇق ئادەم
an enlightened man
ئۇكا. ئى [uka]
a younger sibling
ئۇكىلىق. سۈپ [ukiliḳ]
brotherly, sisterly:
ئۇكىلىق مۇناسىۋەت
brotherly relations
ئۇل. ئى [ul]
a foundation, base:
تامنىڭ ئۇلى
the foundations of the wall
ئۇلار تېخىچە ئۇل كولاۋاتىدۇ.
They're still digging the foundations.
نانىنىڭ ئۇلى كۆيۈپ كەتتى.
The bread is burnt underneath.
ئۇلا-ئۇلىماق. پ [ulimaḳ]
to connect, tie up:
توك سىمىنى ئۇلىماق
to make an electrical connection
بۇ پارچە تۆمۈرلەرنى ئۇلاڭ.
Join these pieces of iron together.
ئۇلات-ئۇلاتماق. پ [ulatmaḳ]
to have something connected
ئۇلار. ئال [ular]
they, them:
ئۇلار ئۆزبېك.
They are Uzbeks.
بىز ئۇلارغا رەسىملىرىمىزنى كۆرسەتتۇق، بىراق ئۇلارنىڭكىنى كۆرمىدۇق.
We showed them our photos, but we didn't see theirs.
ئۇلاش-ئۇلاشماق. پ [ulaxmaḳ]
to join up, connect:
ئىككى سىم ئۇلاشتى.

The two wires connected.

ئۇلاق 1. ئى [ulak̦]
a join, connection
ئارغامچىنىڭ ئۇلىقى
a knot in a rope

ئۇلاق 2. ئى [ulak̦]
a farm or domestic animal:
ئۇلاق كۈچى ترانسپورتى
animal powered transport

ئۇلاقسىز. سۈپ [ulak̦siz]
without joins or connections
ئۇلاقسىز تۇرۇبا
a piece of tubing without joins

ئۇلاڭ. ئى [ulaŋ]
the strap around a horse's waist, girth:
ئۇلاڭ تارتماق
to tighten the girth

ئۇلان-ئۇلانماق. پ
[ulanmak̦]
to be joined, connected:
ئۇلانغان ئارغامچا
joined rope

ئۇلانما. سۈپ [ulanma]
an interjectory particle;
ئۇلانما يەڭ
rolled—up slevees

ئۇلتاڭ. ئى [ultaŋ]
the sole of a shoe

ئۇلترا. سۈپ [ultra]
ultra (as in ultraviolet)

ئۇلتىماتۇم. ئى
[ultimatum]
an ultimatum

ئۇلغاي-ئۇلغايماق. پ
[ulo1aymak̦]
to increase, become larger.
ئىش ئۇلغايدى.
The matter has been aggravated.
ئارمىيىنىڭ كۈچى ئۇلغايدى.
The army has become stronger.

ئۇلغايت-ئۇلغايتماق. پ
[ulo1aytmak̦]
to cause to increase

ئۇلۇغ. سۈپ [uluo1]
big, great, wonderful; leader:
ئۇلۇغ ۋەتەن
a great country
ئۇلۇغ تۆھپە
a great contribution
ئۇلۇغىمىز
our leader

ئۇلۇغلا-ئۇلۇغلىماق. پ
[uluo1limak̦]
to be big, great; to esteem

ئۇلۇغۋار. سۈپ [uluo1war]
great, wonderful

ئۇماچ. ئى [umaq]
a kind of porridge

ئۇن. ئى [un]
flour

بۇغداي ئۇنى
wheat flour
ئۇن خالتىسى
a flour sack
ئۇن تارتماق. پ
to grind flour
ئۇنا-ئۇنماق. پ [unimak]
to agree, wish, want:
ئاران ئۇنماق
to agree reluctantly
ئۇ ئۇنمىدى.
He didn't agree.
ئۇنمىغانغا ئۇنماي، مەمەت ئۇنى كىنوخانىغا سۆرەپ ئەكىردى.
Mamat took him to the cinema disregarding his protestations.
ئۇناتـئۇناتماق. پ
[unatmak]
to persuade, coerce:
مەن ئۇنى بۇ يەردە قېلىشقا ئاران ئۇناتتىم.
I managed to persuade him to stay here.
ئۇنتۇ-ئۇنتۇماق. پ
[untumak]
to forget, overlook:
مەن ئاچقۇچۇمنى ئۆيدە ئۇنتۇپ قالدىم.
I forgot the key at home.
مەن سېنى مەڭگۈ ئۇنتۇمايمەن.
I'll never forget you.
ئۇنتۇغاق. سۈپ [untuoɣaq]
forgetful
ئۇنتۇغاقلىق. ئى
[untuoɣaqliq]
forgetfulness:
ئۇنتۇغاقلىقىمدىن كىتاب ئۆيده قاپتۇ.
I forgot the book at home.
ئۇنتۇل-ئۇنتۇلماق. پ
[untulmaq]
to be forgotten:
ئۇنتۇلغان تارىخ
forgotten history
ئۇنتۇلغۇسىز. سۈپ
[untuloɣusiz]
unforgettable, memorable
ئۇنتۇلماس. سۈپ
[untulmas]
unforgettable, memorable:
ئۇنتۇلماس كۈنلەر
unforgettable days
ئۇنچە. ئال [unqə]
not that, not so:
ئۇنچە يىراق ئەمەس.
It's not so far.
مەن ئۇنچە چارچىمىدىم.
I'm not that tired.
ئۇنچە-مۇنچە. ئال
[unqə—munqə]
a little, a few
ماگىزىندىن ئۇنچە-مۇنچە

ئەمەس.
He's an exceptional person.
ئۇنۋان. ئى [unwan]
a title, name:
ھەربىي ئۇنۋان
a military title
ئۇنىۋېرسال. سۈپ
[uniwersal]
universal
ئۇنىۋېرسىتېت. ئى
[uniwersitet]
a university, college
ئۇھ. ئىنم [uh]
Oh! My!:
ئۇھ، چارچاپ كەتتىم.
My, I'm tired.
ئۇھ، تارتماق. پ
to groan, sigh
ئۇۋا. ئى [uwa]
a den, nest:
تۈلكە ئۇۋىسى
a fox's den
چۈمۈلە ئۇۋىسى
an ant's nest
باندىتلار ئۇۋىسى
a bandits' lair
ئۇۋا-ئۇۋىماق. پ [uwimak]
to pound hummer
تاشنى ئۇۋىماق
to pound a stone to pieces
ئۇۋاق. سۈپ [uwak]
a crumb, piece:

نەرسىلەرنى ئالماقچىمەن.
I want to buy a few things from the shop.
ئۇنچىلىك. ئال [unqilik]
so much, that much, so little, that little:
ئۇنچىلىك ئاش كىمگە يېتەر؟
That little food isn't enough for anyone.
ئۇنچىۋالا. ئال [unqiwala]
so much, so little:
ئۇ ئۇنچىۋالا نەرسىنى نېمە قىلار؟
What does he want with so many things?
ئۇنچىۋالا ئاۋارە بولماڭلار.
Don't go to such touble.
ئۇنداق. ئال [undaq]
like that, in that way:
ئۇنداق ئادەمگە كۆپ ئۇچرىغانىدىم.
I have met a lot of people like that.
ئۇنداق بولسا
in that case
يامغۇر يېغىۋاتىدۇ.
It's raining.
ئۇنداق بولسا، كەتمەيمەن.
In that case, I won't go.
ئۇنداق-مۇنداق. ئال
[undaq—mundaq]
ordinary, common:
ئۇ ئۇنداق-مۇنداق ئادەملەردىن

نان ئۇۋقى
a bread crumb
ئۇۋاق كۆمۈر
coal powder
ئۇۋاقلا-ئۇۋاقلىماق. پ
[uwaklimaq]
to break into crumbs:
نانىنى ئۇۋاقلىما.
Don't crumble the bread.
ئۇۋال. رەۋ [uwal]
a wrong, a grievance
ئۇۋال بولماق. پ
to be wronged, grieved:
ئۇنىڭغا ئۇۋال بولدى.
He was wronged.
ئۇۋال قىلماق. پ
to grieve, wrong
ئۇۋال-ئۇۋالماق. پ
[uwalmaq]
to bo ground to powder, hammered
ئۇۋۇلا-ئۇۋۇلىماق. پ
[uwulimaq]
to rub, massage:
ئاغرىغان يەرنى ئۇۋۇلىماق
to rub a painful spot
ئۇۋىلا-ئۇۋىلىماق. پ
[uwilimaq]
to rub, massage:
قۇشقاچ ئۇۋىلىدى.
The sparrows have nested.
ئۇي. ئى [uy]
a bullock
ئۇيات. ئى [uyat]
shame, embarrassment:
ئۇياتنى بىلمەيدىغان ئادەم
a shameless person
ئۇياتـ-ئۇياتماق. پ
[uyatmaq]
to be embarrassed, ashamed:
ئۇ ئۇياتقىنىدىن يىغلۇۋەتتى.
He cried for shame.
ئۇياتچان. سۈپ [uyatqan]
shy, bashful:
ئۇياتچان بالا
a shy boy
ئۇياتسىز. سۈپ [uyatsiz]
shameless, brazen
ئۇياتسىزلارچە. رەۋ
[uyatsizlarqə]
shamelessly, brazenly
ئۇياتلىق. سۈپ [uyatlik]
disgraceful, shameful
ئۇيال-ئۇيالماق. پ
[uyalmaq]
to be ashamed, embarrased:
ئۇيلىپ سۆزلىيەلمەسلىك.
to be too ashamed to speak
ئۇيغۇر. ئى [uyoɹur]
Uighur:
ئۇيغۇر تىلى
the Uighur language
ئۇيغۇرچە. سۈپ؛ رەۋ
[uyoɹurqə]

پۈتۈن كېچىنى ئۇيقۇسىز ئۆتكۈزدۇم.
I didn't sleep the whole night.

ئۇيقۇسىزلىق. ئى [uykusizliq]
sleeplessness, insomnia

ئۇيقۇلۇق. سۈپ [uykuluq]
sleepy, tired, haggard:
ئۇيقۇلۇق كۆزلەر
sleepy eyes

ئۇيۇ-ئۇيۇماق. پ [uyumaq]
to clot, solidify:
قېتىق ئۇيۇماق
to solidify (of yoghurt)
قان ئۇيۇماق
to clot (of blood)

ئۇيۇت-ئۇيۇتماق. پ [uyutmaq]
to thicken, cause to slidify

ئۇيۇتما. ئى [uyutma]
clot, solid piece:
قان ئۇيۇتمىسى
a blood clot

ئۇيۇش-ئۇيۇشماق. پ [uyuxmaq]
to unite, join together:
بايراق ئاستىغا ئۇيۇشماق
to gather under a flag
دېھقانلار ئۇيۇشتى.
The peasants have united together.

the Uighur language

ئۇيغۇرشۇناس. ئى [uyoɹurxunas]
a Uighurologist, Uighur expert

ئۇيغۇن. سۈپ [uyoɹun]
suitable, fitting, conforming to

ئۇيغۇن كەلمەك. پ
to suit, conform to

ئۇيغۇنلاش-ئۇيغۇنلاشماق. پ [uyoɹunlaxmaq]
adapt to, conform to
ئۆسۈملۈكلەر يېڭى شارائىتقا ئۇيغۇنلىشىپ قالدى.
The plants have adapted to the new environment.

ئۇيقۇ. ئى [uyku]
sleepiness; a nap:
چۈشلۈك ئۇيقۇ
a siesta
ئۇيقۇم كېلىۋاتىدۇ.
I'm feeling sleepy.
بالا ئۇيقۇغا كەتتى.
The child has fallen asleep.

ئۇيقۇچان. سۈپ [uykuqan]
sleepy, fond of sleeping

ئۇيقۇسىرا-ئۇيقۇسىرىماق. پ [uykusirimaq]
to fall asleep, doze off

ئۇيقۇسىز. سۈپ [uykusiz]
sleepless:

ئۇيۇشما. ئى [uyuxma]
an association, trade union:
ئىشچىلار ئۇيۇشمىسى
a worker's union
ئوقۇغۇچىلار ئۇيۇشمىسى

a student union
ئۇيۇندى. ئى [uyundi]
a clot, solid lump:
قان ئۇيۇندىسى
a blood clot

ئۆ

ئۆپچۆره. رەۋ [opqo:rə]
around, about, nearby:
ئۆينىڭ ئۆپچۆرىسى
around the house
ئۆپچۆردە ھېچكىم يوق.
Tere's no one about.
ئۆپكە. ئى [өpkə]
a lung:
قوي ئۆپكىسى
a sheep's lung
قۇيرۇق كۆرسىتىپ ئۆپكە ساتماق
to cheat, mislead someone
ئەتىكى قۇيرۇقتىن بۈگۈنكى ئۆپكە ياخشى.
Today's lung is better than tomorrow's tail.
ئۆپكىسى يوق
frivolous, flighty
ئۆپكىسىنى باسماق
to restrain oneself
ئۆ ئۆپكىسىنى باسالماي يىغلاپ كەتتى.
He started crying unre strainedly.
ئۆپكە-ھېسىپ. ئى [өpkə—ḥesip]
cooked sheep entrails
ئۆت. ئى [өt]
the galbladder
ئۆتـئۆتمەك. پ [өtmək]
to pass, cross, go through:
دەريادىن ئۆتتۇق.
We crossed the river.
بىر يىل ئۆتتى.
A year passed.
دەريا شەھەردىن ئېقىپ ئۆتىدۇ.
The river flows through the city.
ئاقسۇدىن ئۆتتۇق.
We passed through Aksu.
مەن ئىمتىھاندىن ئۆتتۈم.
I passad the exam.
ئۇ مېنى ياندىن ئۆتۈپ كەتتى.

ئۆتكەنكى كۈنلەر
in days gone by
ئۆتكۈر. سۈپ [ötkür]
sharp, pointed; fierce:
ئۆتكۈر پىچاق
a sharp knife
ئۆتكۈر كۈرەش
a fierce struggle
ئۆتكۈرلەشـ-ئۆتكۈرلەشـمەك. پ [ötkürləxmək]
to sharpen; to intensify
ئۆتكۈز-ئۆتكۈزمەك. پ [ötküzmək]
to carry over, deliver; hold (a meeting etc.):
يۈكنى دەريادىن ئۆتكۈزمەك
to transport the load across the river
نەرسىلەرنى ئامبارچىغا ئۆتكۈزمەك
to deliver the articles to the warehouse keeper
بىز ئەتە ئولتۇرۇش ئۆتكۈزىمىز.
We're holding a party tomorrow.
ئۆتكۈنچى. سۈپ [ötkünqi]
transitional, passing:
ئۆتكۈنچى دەۋر
a transitional age
ئۆتمۈش. رەۋ [ötmüx]
former, previous
ئۆتنە. ئى [ötnə]

He walked past me.
موتسىكلىت يۈك ماشىنىسىدىن ئۆتۈپ كەتتى.
The motorcycle over took the lorry.
دەرس ئۆتمەك
to teach a lesson
گۇناھىدىن ئۆتمەك
to forgive a crime
ئۆتەـئۆتىمەك. پ [ötimək]
to carry out, fulfill, execute:
نامار ئۆتىمەك
to recite one's prayers
ئۆتكەل. ئى [ötkəl]
a strategic pass, juncture
ئۆتكەمە. ئى [ötkə:mə]
a large sieve
ئۆتكەن. سۈپ [ötkən]
last, previous:
ئۆتكەن ھەپتە مەن ئاتۇشقا باردىم.
Last week I went to Atux.
ئۆتكەن زامان پېئىل
the past tense
ئۆتكەنـكەچكەن. سۈپ [ötkən—kəqkən]
coming and going; past, former:
ئۆتكەنـكەچكەن يولۇچىلار
passing passengers
ئۆتكەنكى. سۈپ [ötkənki]
former, past, previous:

something borrowed, on loan:
كتاب ئۆتنه ئالماق
to borrow a book
ئۆتنه بەرمەك. پ
to lend, loan:
ئۆتتىسىنى بېرىۋەتمەك
to return something borrowed
ئۆتۈش-ئۆتۈشمەك. پ
[ətüxmək]
to get on with, have dealings with:
بىز قوشنىلار بىلەن ياخشى ئۆتۈشىمىز.
We get on well with our neighbours.
ئۆتۈك. ئى [ətük]
a boot
بىر جۈپ ئۆتۈك
a pair of boots
ئۆتۈل-ئۆتۈلمەك. پ
[ətülmək]
to happen, come to pass:
ھەرخىل ئىشلار ئۆتۈلدى.
All kinds of things happened.
ئۆتۈمسىز. سۈپ [ətümsiz]
intransitive:
ئۆتۈمسىز پېئىل
an intransitive verb
ئۆتۈملۈك. سۈپ [ətümlük]
transitive:
ئۆتۈملۈك پېئىل
a transitive verb
ئۆتۈن-ئۆتۈنمەك. پ
[ətünmək]
to lend, loan out; beg, request:
مەن بۇ كىتابنى سىزگە ئۆتۈنۈپ بېرەي.
I'll lend you this book.
مېنىڭ ئىشىمنى تېزراق ھەل قىلىپ بېرىشىڭىزنى ئۆتۈنىمەن.
Please would you resolve my problem quickly.
مېنى بىللە ئېلىپ كېتىشىڭىزنى ئۆتۈنۈپ سورايمەن.
Please take me with you.
ئۆچ. سۈپ [oq]
hatred, grudging:
مەن تاتلىق يېمەكلىككە ئۆچ.
I hate sweet food.
ئۇ ماڭا ئۆچ.
He hates me.
ئۆچ ئالماق. پ
to take revenge
مەن ئۆچ ئالماقچى ئەمەس.
I don't want revenge:
ئۆچ كۆرمەك. پ
to hate
ئۆچ-ئۆچمەك. پ [oqmək]
to go out, disappear:
چىراغ ئۆچتى.
The lamp went out.

an eraser, rubber

ئۆچۈرۈل-ئۆچۈرۈلمەك. پ [өqürülmək]

to be put out, erased:

ئوت ئۆچۈرۈلدى.

The fire was extinguished.

ئۆچىرەت. ئى [өqirət]

a queue, line:

ئۆچىرەت بولۇڭلار!

Line up!

ئۆچىرەتكە كىرىڭلىك.

Please join the queue.

ئۆچىرەتسىز. سۈپ [өqirətsiz]

out of line, in disorder

ئۆر-ئۆرمەك. پ [өrmək]

to turn; plait, braid (hair):

ۋاراق ئۆرۈڭ.

Turn the page.

چېچىڭنى ئۆر.

Plait your hair.

ئۆرە. رەۋ [ө:rə]

tall, high, erect:

بۇ يەر بەك ئۆرە ئىكەن.

This place is very high up.

ئۆرە باھا بىلەن ساتماق

to sell at a high price

ئۆرە تۇرماي ئولتۇرۇڭ.

Make yourself comfortable.

ئۆرە بولماق. پ

to get up, stand up:

بۇ يىل كېسەلدىن ئۆرە تاشتىكى يېزىق تامامەن ئۆچۈپ كېتىپتۇ.

The writing on the rock had faded completely.

ئۆچەكەشـ-ئۆچەكەشمەك. پ [өqə:kəxmək]

to fall out, hate one another:

ئۇلار ئۆچەكىشىپ قالدى.

They have fallen out.

ئۆچكە. ئى [өqkə]

a goat

ئۆچمەس. پ [өqməs]

never—ending, inexit—inguishable, immortal:

ئۆچمەس ئەسەر

an immortal literary work

ئۆچمەن. سۈپ [өqmən]

see below

ئۆچمەن بولماق. پ

to hate, be hostile towards

ئۆچۈر-ئۆچۈرمەك. پ [өqürmək]

to put out, switch off; erase, clean:

ئۇ ئوتنى ئۆچۈردى.

He put the fire out.

تېلېۋىزورنى ئۆچۈرۈۋېتىڭ.

Switch the television off.

دوسكىنى ئۆچۈرمەك

to clean the black board

ئۆچۈرگۈچ. ئى [өqürgüq]

بولالمىدىم.
I've been plagued by illness this year.

ئۆرپ-ئادەت. ئى [ərp—adət]
custom, tradition:
كونا ئۆرپ-ئادەتلەر ئۆزگىرىۋاتىدۇ.
The old customs are changing.

ئۆرتە-ئۆرتىمەك. پ [ərtimək]
to burn, heat:
قەغەزنى ئۆرتىمەك
to burn paper

ئۆرتەن-ئۆرتەنمەك. پ [ərtənmək]
to suffer heartache, pain

ئۆردەك. ئى [ə:rdək]
a duck

ئۆركەشلە-ئۆركەشلىمەك. پ [orkəxlimək]
to roar, surge (of waves):

ئۆرۈلۈپ چۈشمەك. پ
to collapse:
ئۆگزە ئۆرۈلۈپ چۈشتى.
The roof collapsed.

ئۆرۈم. م [ə:rüm]
a string, plait, braid; a measure word:
بىر ئۆرۈم سامساق
a string of garlic
بىر ئۆرۈم چاچ
a braid of hair

ئۆرۈمە. سۈپ [ə:rümə]
a financial award; braided, plaited

ئۆرىتۆپە. رەۋ [ə:ritəpə]
see below

ئۆرىتۆپە بولماق. پ
to be in disorder, in a tumult

ئۆرىدە-ئۆرىدىمەك. پ [ə:ridimək]
to pile up, amass:
قۇمنى ئۆرىدىمەك
to heap sand in a pile

ئۆز. ئال [əz]
self:
ئۆزۈم
myself
ئۆزىڭىز
yourself
بۇنى ئۆزۈم ياسىدىم.
I made it myself.
ئۇ ئۆزى ئۆگەنگەن.
He taught himself.
ئۆز ۋاقتىدا
punctual

ئۆزئارا. ئال [əzara]
one another, each other
ئۆزئارا ياردەملەشمەك
to help each other

ئۆزەك. ئى

Kashkar is changing.
ئۇ 38 ياشتا مۇسۇلمان بولۇپ ئۆزگەرگەن.
He became a Muslim when he was thirsty eight.
ئۆزگەرت-ئۆزگەرتمەك. پ
[ozgərtək]
to alter, (cause to) change:
ئۇلار پىلاننى ئۆزگەرتتى.
They changed the plan.
ئۆزگەرتىل-ئۆزگەرتىلمەك. پ
[ozgərtilmək]
to be changed, altered
بۇ كىنوخانا موزېيغا ئۆزگەرتىلگەن.
The cinema has been turned into a muscum.
ئۆزگىچە. رەۋ [ozgiqə]
another, different, distinct:
ئۆزگىچە قىلىپ ئېيتقاندا
in other words
ئۆزگىچىلىك. ئى [ozgiqilik]
difference, distinctive quality
ئۆزگىرىش. ئى [ozgirix]
change, alteration, modi—fication:
ئۆزگىرىشچان. سۈپ
[ozgirixqan]
changeable, unstable:
ئۆزگىرىشچان ھاۋا
changeable weather
ئۆزلەش-ئۆزلەشمەك. پ
[ozləxmək]

heart, core:
پېئىل ئۆزىكى
the root of a verb
ئۆزەمچى. سۈپ [ozəmqi]
obstinate, stubborn, cocksure
ئۆزبېك. ئى [ozbek]
Uzbek
ئۆزبېكچە. سۈپ [ozbekqə]
the Uzbek language
ئۆزرە. ئى [ozrə]
reason, cause:
ئۆزرە ئېيتماق. پ
to offer an apology
ئۆزرىخاھلىق. ئى
[ozrihahlik]
comfort, solace
ئۆزگە. ئال [ozgə]
other, different; another person:
ئۆزگە ئىش
some other business
ئۇنىڭدىن ئۆزگە ھېچكىمنى بىلمەيمەن.
I don't know anyone but him.
ئۆزگەر-ئۆزگەرمەك. پ
[ozgərmək]
to change, alter:
ھاۋا بىردىنلا ئۆزگەردى.
The weather suddenly changed.
قەشقەر ئۆزگىرىۋاتىدۇ.

the price of oil.

ئۆسمە. [өsmə] سۇپ

a tumour, growht:

ئۆسمە گۆش

a sarcoma, tumour

ئۆسمۈر. [өsmür] ئى

young people, youth:

ئۆسمۈرلەر سارىيى

a youth club

ئۆسۈم. [өsüm] ئى

interest, growth, increase

ئۆسۈملۈك. [osümlük] ئى

a plant, herb:

بۇ ئۆسۈملۈك ئاران قۇرغاق را-يوندىلا ئۆسىدۇ.

This plant only grows in dry regions.

ئۇشرە-زاكات. [өxrə—zakat] ئى

a religious tax

ئۆشنە. [өxnə] ئى

the shoulder:

ئۆشنىگە ئالماق

to put something on one's shoulder

ئۆكتەبىر. [өktəbir] ئى

Octobert

ئۆكتەم. [өktəm] سۇپ

rascally, villanous

ئۆكتەملىك. [өktəmlik] ئى

evildoing, villainy

ئۆكچە. [өkqə] ئى

to get used to, adjust to:

يېڭى شارائىتقا ئۆزلەشمەك

to adjust to new conditions

ئۆزلەشتۇر-ئۆزلەشتۈرمەك. پ [өzləxtürmək]

to learn, master; reclaim:

يېڭى تېخنىكىنى ئۆزلەشتۈرمەك

to master a new technology

بوز يەر ئۆزلەشتۈرمەك

to reclaim waste land

ئۆزلۈك. [өzlük] سۇپ

reflexive:

ئۆزلۈك ئالماش

a reflexive pronoun

ئۆسۈ-ئۆسمەك. پ [өsmək]

to grow, increase, develop well:

بۇغداي ئوبدان ئۆسۈپتۇ.

The wheat has grown well.

چېچىم ئۆسۈپ قالدى.

My hair has grown.

مال باھاسى ئۆسمەك

to increace (of prices)

ئۆستەڭ. [өstəŋ] ئى

a stream, small water channel

ئۆستۇر-ئۆستۈرمەك. پ [өstürmək]

to cause to increase, raise:

ھۆكۈمەت نېفىتنىڭ باھاسىنى ئۆستۇردى.

The government has raised

the heel (of a shoe)

ئۆكچىلىك. سۈپ [ökqilik]

having a heel (of shoes):

ئۆكچىلىك ئاياغ

shoes with a hell

ئۆكسۈ-ئۆكسۈمەك. پ [öksümək]

to sob, weep

ئۆكۈز. ئى [öküz]

a bullock

ئۆكۈن-ئۆكۈنمەك. پ [ökünmək]

to regret, lament, bewail:

ئۆمرۈمنىڭ بىھۇدە ئۆتۈپ كەتكىنىگە ئۆكۈنمەن.

I regret the empty passing of my life.

ئۆكۈنچ. ئى [ökünq]

sorrow, regret

ئۆكۈنچلۈك. سۈپ [ökünqlük]

regretful. remorseful

ئۆكۈنۈشلۈك. سۈپ [ökünüxlük]

regretful, remorseful:

ئۆگەت-ئۆگەتمەك. پ [ögətmək]

to teach, train:

دەرس ئۆگەتمەك

to teach a class

ھۈنەر ئۆگەتمەك

to teach a craft

ئاتنى ھارۋىغا ئۆگەتمەك

to train a horse to pull a cart

ئۆگەن-ئۆگەنمەك. پ [ögənmək]

to study, learn:

ئۇيغۇر تىلىنى ئۆگەنمەك

to study Uighur

مەن ئۇيغۇرچىنى ئۆگىنىۋاتىمەن.

I'm learning Uighur.

مەن فىزىكا ئۆگىنىۋاتىمەن.

I'm studying physics.

ئۆگىنىپ قالماق

to get used to, adjust to

مۇشۇ يەرنىڭ ھاۋاسىغا ئۆگىنىپ قالدىم.

I've got used to the weather here.

ئۆگەنگەن ئات

a trained horse

ئۆگەي. سۈپ [ögəy]

step:

ئۆگەي ئاتا

a step—father

ئۆگەي ئانا

a step mother

ئۆگەيلە-ئۆگەيلىمەك. پ [ögəylimək]

to mistreat, abuse:

بالىنى ئۆگەيلىمەك

to mistreat a child

ئۆگزە. ئى [ögzə]

[oŋtürmək]
to cause to hit, smash:
چىنىنى جوزىغا ئۆڭتۈرۈپ قويماق
to put the bowl on the table with a bang

ئۆڭگۈر. ئى [oŋkür]
a cave, grotto:
ئۇ ئۆڭكۈردە ياشايدۇ.
He lives in a cave.

ئۆڭگەك. سۈپ [oŋgək]
fading easily; quicktempered:
ئۆڭگەك رەخت
cloth that fades quickly
ئۆڭگەك ئادەم
a quick—tempered man

ئۆڭلۈك. سۈپ [oŋlük]
colour, complexion

ئۆل-ئۆلمەك. پ [olmək]
to die, pass away; be no use:
مەن ئۇنى ئۆلگۈچە ئۇنتۇمايمەن.
I'll remember him till the day I die.
ئۇ بالىسى ئۈچۈن ئۆلۈپ بېرىدۇ.
He's infatuated with his child.
نۇرغۇن ۋاقتىم ئۆلدى.
I have wasted a lot of time.

ئۆلەرمەن. سۈپ [ölərmən]
half—dead, at death's door

ئۆتەك. ئى [ötəŋ]
roof, ceiling

ئۆگۈن. رەۋ [ögün]
the day after tomorrow

ئۆگۈنلۈك. ئى [ögünlük]
the day after tomorrow:
بىز ئۆگۈنلۈككە يولغا چىقىمىز.
We are leaving the day after tomorrow.

ئۆگىتىش-ئۆگىتىشمەك. پ [øgitixmək]
to teach, train

ئۆگىتىل-ئۆگىتىلمەك. پ [øgitilmək]
to be taught, trained

ئۆگىنىش. ئى [øginix]
study, learning:
ئۆگىنىشىڭىز قانداقراق؟
How are your studies?

ئۆگىنىش-ئۆگىنىشمەك. پ [øginixmək]
to study, learn

ئۆڭ. ئى [øŋ]
colour, appearance, looks:
رەختنىڭ ئۆڭى
the colour of the cloth
ئۇنىڭ ئۆڭى ئۆچۈپ كەتتى.
He went pale.

ئۆڭ-ئۆڭمەك. پ [oŋmək]
to fade, change colour:
بۇ رەخت ئاسان ئۆڭىدۇ.
This cloth fades easily.

ئۆڭتۈر-ئۆڭتۈرمەك. پ

سىزنىڭ بەدىنىڭىزنىڭ ئۆلچىمى قانداق؟
What are your measurements?
ئۆلچەم ئەسۋابى
a measuring device
ئۆلچەم بىرلىكى
a unit of measurement
ئۆلچەمگە توشماق
to fulfill a quota
ئۆلچەملىك. سۈپ [ölqəmlik]
standard, regulated:
ئۆلچەملىك خەنزۇ تىلى
standard Chinese
ئۆلچەملىك ۋاقىت
standard time
ئۆلچىگۈچ. ئى [ölqigüq]
a meter, measuring device, gauge:
يامغۇر ئۆلچىگۈچ
a rain gauge
ئۆلكە. ئى [ölkə]
a province within a country
ئۆلكىلىك. سۈپ [ölkilik]
provincial, local:
ئۆلكىلىك ھۆكۈمەت
the provincial government
ئۆلگۈر. سۈپ [ölgür]
cursed, dammed
ئۆلمەس. پ [ölməs]
immortal, imperishable, song
ئۆلەڭچى. ئى [ölәŋqi]
a singer
ئۆلتۈر-ئۆلتۈرمەك. پ [öltürmək]
to murder, kill
ئېيىقنى ئۆلتۈرمەك
to kill a bear
بوغۇپ ئۆلتۈرمەك
to strangle someone to death
ئۆلتۈرۈش-ئۆلتۈرۈشمەك. پ [öltürüxmək]
to kill one another
ئۆلتۈرۈل-ئۆلتۈرۈلمەك. پ [öltürülmək]
to be killed, murdered:
ئۆلچە-ئۆلچىمەك. پ [ölqimək]
to weigh, measure:
بەدەن تېمپېراتۇرىسىنى ئۆلچىمەك
to take someone's temperature
ماشىنىچى ئۇستام مېنىڭ بېلىمنى ئۆلچىدى.
The tailor measured my waist.
ئۆلچەت-ئۆلچەتمەك. پ [ölqətmək]
to have measured
ئۆلچەم. ئى [ölqəm]
a measurement, quota:

a scholar, intellectual

ئۆم. [øm] سۈپ؛ رەۋ

united, close:

ئۆم ئائىلە

a close family

ئۇلار ناھايىتى ئۆم ئۆتتىدۇ.

They are very close.

ئۆمەك. [ømək] ئى

a group, troupe:

ۋەكىللەر ئۆمىكى

a delegation

سەنئەت ئۆمىكى

an artistic troupe:

ئۆملۈك. [ømlük] ئى

wunity, togetherness, communality

ئۆمۈچۈك. [ømüqük] ئى

a spider

ئۆمۈر. [ømür] ئى

life, life—span:

ئۇزۇن ئۆمۈر كۆرمەك

to live a long life

ئۇ ئۆمۈر بويى مۇشۇ يەردە ياشىغان.

He has lived here all his life.

بۇ نەرسىنى ئۆمرۈمدە كۆرگەن ئەمەس.

I've never seen such a thing in my life.

ئۆمۈرلۈك. [ømürlük] سۈپ

lifelong, all one's life

everlasting:

ئۆلمەس مال

durable goods

ئۆلمەس ئەسەر

an immortal work of literature

ئۆلمىگۇر. [ølmigür] سۈپ

immortal; dammed

ئۆلۈك. [ølük] ئى

a corpse, dead person or amimal:

ئادەم ئۆلۈكى

a human corpse

ئۆلۈكتەك ئۇخلىماق

to sleep like a log

ئۆلۈكخانا. [ølükhana] ئى

a mortuary

ئۆلۈم. [ølüm] ئى

death, mortality, passing away:

ئۆلۈم جازاسى

the death penalty

ئۆلۈمگە ھۆكۈم قىلماق

to sentence to death

ئۆلۈمدىن ئۇيات يامان.

Shame is worse than death.

ئۆلۈمتۈك. [ølümtük] سۈپ

half—dead, at death's door

ئۆلۈملۈك. [ølümlük] ئى

funeral arrangements; bereavement

ئۆلىما. [ølima:] ئى

ئۆمۈرلۈك دوست
wa lifelong friend
ئۆمۈرۋايەت. رەۋ
[ɵmürwa:yət]
for a life time, forever:
ئۆمۈرۋايەت ئۇنتۇمايمەن.
I will never forget.
ئۆمىلە-ئۆمىلىمەك. پ
[ɵmilimək]
to crawl, creep:
ئۇ ماڭالمايدۇ، بىراق ئۆمىلىيەلەيدۇ.
He can't walk, but he can crawl.
جەڭچىلەر دۈشمەننىڭ سىم توسالغۇلىرىدىن ئۆمىلەپ ئۆتتى.
The soldiers crawled through the enemies wire defences.
ئۆمىلىگۈچى. ئى؛ سۈپ
[ɵmiligüqi]
a reptile; reptilian:
ئۆمىلىگۈچى ھايۋان
a reptile.
ئۆندەرە-ئۆندەرىمەك. پ
[ɵndə:rimək]
to be shocked, alarmed:
ئۆندەرەپ ئويغىنىپ كەتمەك
to wake with a start
ئۆي. ئى [ɵy]
a house, home, room, apartment:
ياغاچ ئۆي
a wooden house, cabin
ئۈچ ئېغىزلىق ئۆي
a three—roomed house
ئۇ ئۆيدە.
He's at home.
ئۆي جاھازلىرى
furniture
ئۆيدە ئۆي جاھازلىرى يوق ئىكەن.
There is no furniture in the house.
ئۆي ئىشى
housework
ئۆي ھايۋانلىرى
tame animals, pets
ئۆي كۆچمەك
to move house
ئۇلار ئۆي كۆچتى.
They have moved house.
ئۆيدىكى گەپ بازارغا كەلمەپتۇ.
Home talk is not fit for the marketplace.
ئۆي-جاي. ئى [ɵy—jay]
home, dwelling
ئۆيلە-ئۆيلىمەك. پ
[ɵylimək]
to give a girl in merriage
ئۆيلەن-ئۆيلەنمەك. پ
[ɵylənmək]
to merry, take a wife
ئۆيلۈك. سۈپ [ɵylük]
a house hold, houseful:

بۇ كەنتته ئون ئۆيلۈك ئادەم بار.
This village has ten households.

ئۆيلۈك بولماق. پ
to marry, take a wife

ئۆي-ماكان. ئى [öy—makan]
a home, dwelling

ئۆي-ئوچاقلىق. سۈپ [öy-oqaqilik]
married, having a family;

ئۆي-ئوچاقلىق ئادەم
a married man

ئۆيۋاق. ئى [öywaq]
a wife and children

ئۆيۋاقلىق. سۈپ [öywaqlik]
with a wife and children

ئۆيىچى. ئى [öyiqi]
family members

ئۆي-ئىمارەت. ئى [öy—ima:rət]
a house, building

ئۇ

ئۈچ. س [üq]
three, triple:

ئۈچ بۇلۇڭ
a triangle

ئۈچ كىزەك
triplets

ئۈچتىن بىرى
a third

ئۈچ ئاتلاپ ئۇزۇنغا سەكرەش
triple jump

ئۈچته ياخشى ئوقۇغۇچى
a student who performs well all—round

ئۈچەي. ئى [üqəy]
the intestines, entrails, innards, guts:

چوڭ ئۈچەي
the large intestine

ئۈچەي ياللۇغى
an intestinal inflammation

ئۈچەيلەن. س [üqəylən]
three people

ئۈچقات. سۈپ [üqqat]
three—layered, triplelayered

ئۈچقۇلاق. سۈپ [üqqulaq]
three—leaved, three—eared (of a plant)

ئۈچكە. ئى [üqkə]
the stone, pip of a fruit

ئۈچلۈك. سۈپ [üqlük]
three, triple

ئۈچۈن. تىر [üqün]

for, for the sake of:
نېمە ئۈچۈن؟
What for?
بۇ سىز ئۈچۈن.
This is for you.
مەن دادام ئۈچۈن بولسىمۇ
بېرىشىم كېرەك.
I must go for my father's sake.

ئۈچىنچى. س [üqinqi]
the third:
ئۇ ئۈچىنچى قاتاردا كەلدى.
He came third.
ئۈچىنچى ئاي
March
ئۈچىنچى دۇنيا
the Third World
ئۈچىنچى سىنىپ ئوقۇغۇچىسى
a third year student

ئۈرەن. ئى [üran]
a seed, grain

ئۈركۈ-ئۈركۈمەك. پ [ürkümək]
to start, be frightened:
ئات ئۈركۈدى.
The horse started.

ئۈز-ئۈزمەك 1. پ [üzmək]
to break, sever; to pick (flowers etc.):
يىپنى ئۈزمەك
to break a thread
مۇناسىۋەتنى ئۈزمەك
to sever relations
گەپنى ئۈزمەك
to interrupt someone
بىز ئۆرۈكتىن ئازراق ئۈزدۇق.
We picked some apricots from a tree.
جان ئۈزمەك
to die, pass away

ئۈزمەك 2. پ [üzmək]
to swim, float, drift, waft:
بالىلار دەريادا سۇ ئۈزۈۋاتىدۇ.
The children are swimming in the river.
ئاسماندا بۇلۇتلار ئۈزۈپ يۈرمەكتە.
The clouds are floating across the sky.

ئۈزلۈكسىز. رەۋ [üzlüksiz]
constant, continuous, incessant:
يامغۇر ئۈزلۈكسىز يېغىۋەردى.
It rained continuously.

ئۈزۈك. ئى [üzük]
a ring:
ئالتۇن ئۈزۈك
a gold ring

ئۈزۈك سالماق. پ
to wear a ring

ئۈزۈك 2. سۈپ [üzük]
broken off, snapped, discontinuous:
ئۈزۈك يىپ

ئۈزۈك يىپ
a broken thread
ئۈزۈك تاۋۇش
a consonant
ئۈزۈكچىلىك. سۈپ [üzükqilik]
discontinuity:
ئۈزۈكچىلىك ۋاقتى
a temporary shortage before the harvest
ئۈزۈل-ئۈزۈلمەك. پ [üzülmək]
to be broken off, snapped; picked:
يىپ ئۈزۈلدى.
The thread snapped.
ئالاقە ئۈزۈلۈپ قالدى.
Relations were broken off.
ئۈزۈم ئۈزۈلۈپ بولدى.
The grapes have been picked.
ئۈزۈل-كېسىل. رەۋ [üzül—kesil]
thoroughly, completely:
مەسىلىنى ئۈزۈل-كېسىل ھەل قىلماق
to completely solve a problem
ئۈزۈلمە. سۈپ [üzülmə]
a geological fault:
ئۈزۈلمە زىلزىلە
a fault earthquake

ئۈزۈلۈش-ئۈزۈلۈشمەك. پ [üzülüxmək]
to divorce, seperate
ئۈزۈم. ئى [üzüm]
grapes, a grape:
كىشمىش ئۈزۈم
seedless grapes
ئۈزۈم ھارىقى
grape wine
ئۈزۈمچىلىك. ئى [üzümqilik]
grape—growing, viticulture
ئۈزۈمزار. ئى [üzümzar]
a vineyard
ئۈزۈمسىمان. سۈپ [üzümsiman]
grape—like, like a grape
ئۈزۈندى. ئى [üzündi]
a quotation, saying, extract:
ماۋجۇشى سۆزلىرىدىن ئۈزۈندى
extracts from Chairman Mao
ئۈزمە. ئى [üzmə]
a mulberry; a mulberry tree:
قارا ئۈزمە
black mulberries
ئۈسۈ-ئۈسمەك. پ [üsmək]
to gore (of an animal); rely on, sponge:
بۇ كالا ئۈسىدۇ.
This cow gores people.

ئۇ پۇلىنى يوقىتىپ قويۇپ باشقىلارغا ئۇسۇاتىدۇ.
He's relying on others after wasting all his money.

ئۈست. رەۋ [üst]
above, over; in addition:
جوزا ئۈستىگە
above the table
دۈشمەن ئۈستىدىن غەلىبە قازانماق
to win victory over the enemy
دەرەخلەرنىڭ ئۈستىدە بىر لەگلەك ئۇچۇۋاتاتتى.
A kite was flying above the tress.
مەسىلە ئۈستىدە توختالماق
to talk about a problem
ئۈنىڭ ئۈستىگە
what's more; in addition
ئۈستىگە ئالماق
to take upon oneself
مەسئۇلىيەتنى ئۈستىگە ئالماق
to shoulder the responsibility

ئۈستەك. ئى [üstək]
change, balance (from money paid)
ئۈستەك بەرمەك. پ
to retun the balance
give change

ئۈستەل. ئى [üstəl]
a writing desk

ئۈستقۇرۇلما. ئى [üstqurulma]
the superstructure, outer structure

ئۈستىكى. سۈپ [üstiki]
upper, outer:
ئۈستىكى قەۋەت
the upper floor
ئۈستىكى قىسمى ياغاچتىن ياسالغان.
The upper part is made of wood.

ئۈستۈن. رەۋ [üstün]
superior, greater:
ئۈستۈن ھەربىي كۈچ
superior military strength
ھۈنىرى ئۈستۈن
high quality workmanship

ئۈستۈنكى. سۈپ [üstünki]
upper, outer

ئۈستى-ئۈستىگە. رەۋ [üsti—üstigə]
continously, one after the other:
ئۇ ئۈستى-ئۈستىگە ئۈچ پىيالە سۇ ئىچتى.
He drank three glasses of water one after the other.

ئۈسكەك. سۈپ [üskək]
an animal who gores others:
ئۈسكەك كالا

a bone joint

ئۈگده-ئۈگدىمەك. پ [ügdimək]

to doze off, fall a sleep

ئۈگره. ئى [ügrə]

a thin noodle soup

ئۈگۈت. ئى [ügüt]

cereal, grain

ئۈلەش-ئۈلەشمەك. پ [üləxmək]

to divide, distribute

ئۆز ئىچىده ئۈلەشمەك

to divide amongst:oneselves

ئۈلەشتۇر-ئۈلەشتۇرمەك. پ [üləxtürmək]

to distribute, give out:

ئۈلەشتۇرۇپ بەرمەك

to give out, distribute

ئۈلپەت. ئى [ülpət]

a companion, partner

ئۈلگه. ئى [ülgə]

an example, model, pattern

كىيىم ئۈلگىسى

a clothes pattern

سىز باشقىلارغا ئۈلگه بولۇشىڭىز كېرەك.

You should be an example to the others.

ئۈلگه ئالماق. پ

to learn from another's example

ئۈلگه كۆرسەتمەك. پ

a cow which gores others

ئۈسكۈنه. ئى [üskünə]

equipment, tools:

ماشىنا ئۈسكۈنىلىرى

car tolls

ئۈسۈش-ئۈسۈشمەك. پ [üsüxmək]

to gore one another:

ئىككى كالا ئۈسۈشتى.

The two cows gored each other.

ئۈشتەك. ئى [üxtək]

a whistle

ئۈشتەك چالماق. پ

to blow a whistle

ئۈششۈ-ئۈششۈمەك. پ [üxxümək]

to be frostbitten, damaged by the cold:

قۇلىقىم ئۈششۈپ قالدى.

My ear got frost bite.

كۆكتاتلار ئۈششۈپ كەتتى.

The vegetables have been damaged by the frost.

ئۈششۈك. ئى [üxxük]

frostbite, a wound caused by the cold

ئۈششۈك تەگمەك. پ

to get frostbite

ئۈشكه. ئى [üxkə]

a drill; a drill bit

ئۈگه. ئى [ügə]

to set an example
ئۈلگۈچە. رەۋ [ülgüjə]
wholesale, in bulk:
ئۇلگۇچە باھا
wholesale price
ئۇلگۇچە ساتماق
to sell in bulk
ئۈلگۈجەك. ئى [ülgüjək]
a pivot, hinge, hub:
ئىشىك ئۇلگۇجىكى
a door hinge
ئۈلگۈر-ئۈلگۈرمەك. پ
[ülgürmək]
to be in time for, catch:
پويىزغا ئۈلگۈرۈپ بارماق
to catch a train
بىز پويىزغا ئۈلگۈرەلمىدۇق.
We missed the train.
سائەت بەشكە ئۈلگۈرۈپ كەل.
Come for five o'clock.
ئۈلگىلىك. سۈپ [ülgilik]
model, exemplary:
ئۈلگىلىك ئوقۇغۇچى
a model student
ئۈلگىلىك رول
an exemplary role
ئۈلۈش. ئى [ülüx]
a portion, share:
ئۆز ئۈلۈشىنى ئالماق
to get one's share
ئۈلۈشكۈن. رەۋ [ülüxkün]
the day before yesterday:
ئۇ ئۈلۈشكۈن كەلدى.
He arrived the day before yesterday.
ئۈمچەي-ئۈمچەيمەك. پ
[ümqəymək]
to be on the point of crying
ئۈمىد. ئى [ümid]
hope, desire, wish, aspiration:
ئۈمىدىنى يەردە قويماق
to let someone down
ئۈنىڭ ئۈمىدى ئەمەلگە ئاشتى.
His wish came true.
ئۈمىد قىلماق. پ
to hope, wish, desire
ئۈمىد ئۈزمەك. پ
to be disappointed
ئۈمىد-ئارزۇ. ئى
[ümid—arzu]
hopes, wishes, desires
ئۈمىدسىز. سۈپ [ümidsiz]
hopeles, forlorn:
ئۈمىدسىز ئادەم
a pessimist
ئۈمىدسىز قالماق. پ
to be hopeless, forlorn
ئۈمىدسىزلەنمەك. پ [ümidsizlənmək]
to be disappointed, forlorn:
مەن ئۈمىدسىزلەندىم.
I was disapointed.
سەن بۇ ئىشتىن ئۈمىدسىزلەنمە.
Don't be too disappointed

ئۇنىڭنى چىقارما.
Don't make a sound.
ئۇنـ-ئۇنمەك. پ [ünmək]
to sprout, bud, appear; be pregnant:
بۇغداي ئۇنۇپتۇ.
The wheat has sprouted.
ئۇنئالغۇ. ئى [ünalɵu]
a tape recorder, cassette player
ئۇن-تىن. ئى [ün—tin]
a sound, voice, noise
ئۇنچە. ئى [ünqə]
a precious stone
ئۇنچە-مارجان. ئى [ünqə—marjan]
a pearl
ئۇندە-ئۇندىمەك. پ [ündimək]
to appeal, call for; make a sound:
چېگرا رايونغا بېرىشقا ئۇندىمەك
to appeal to people to move to border areas
ئۇندەش. ئى [ündəx]
an exclamation:
ئۇندەش بەلگىسى
an exclamation mark
ئۇندەش جۈملە
an exclamatory sentence
ئۇندەك. ئى [ündək]
about this.
ئۈمىدسىزلەندۈر-ئۈمىدسىز-لەندۈرمەك. پ [ümidsizləndürmək]
to disappoint, frustrate:
بۇ خەۋەر ئۇنى ئۈمىدسىز-لەندۈرۈپ قويدى.
This news disappointed him.
ئۈمىدسىزلىك. ئى [ümidsizlik]
hopelessness, pessimism
ئۈمىدلەن-ئۈمىدلەنمەك. پ [ümidlənmək]
to hope, wish
سىز ئۇنى كېلىدۇ دەپ ئۈمىد-لىنىپ ئولتۇرامسىز؟
Are you still hoping he'll come?
ئۈمىدلەندۈر-ئۈمىدلەندۈر-مەك. پ [ümidləndürmək]
to inspire hope, give rise to hope
ئۈمىدۋار. سۈپ [ümidwar]
hopeful, optimistic
ئۈمىدۋارلىق. ئى [ümidwarlik]
optimism, cheerfulness, wishful thinking
ئۈن. ئى [ün]
a voice, sound, noise
ئۈن چىقارماق. پ
to make a sound:

result, output, reward fruit:
خىزمەت ئۈنۈمى
work efficiency
ئۈنۈم بەرمەك. پ
to yield results, yieled fruit
ئۈنۈمدار [ünümdar] سۈپ
fertile, rewarding, effective:
ئۈنۈمدار
fertile land
ئۈنۈمدار ئەمگەك
profitable work
ئۈنۈمسىز. [ünümsiz] سۈپ
barren, unrewarding, fruitless:
ئۈنۈمسىز يەر
barren land
ئۈنۈمسىز ئەمگەك
unprofitable work
ئۈنۈملۈك. [ünümlük] سۈپ
efficient, rewarding, fruitful
ئۈيۈر. [üyür] سۈپ
a herd, flock:
بىر ئۈيۈر يىلقا
a herd of horses

a call, a shout
ئۈندۈر-ئۈندۈرمەك. پ [ündürmək]
to cause to sprout; to get by improper means:
قەرزنى ئۈندۈرمەك
to force the repayment of a debt
ئۈندۈرمە. [ündürmə] ئى
a young shoot, bud:
پۇرچاق ئۈندۈرمىسى
bean sprouts
ئۈنسىز. [ünsiz] سۈپ
quiet, soundless:
ئۈنسىز كىنو
a silent film
ئۈنسىز يىغلىماق. پ
to cry silently
ئۈنلۈك. [ünlük] سۈپ
loud, noisy; aloud:
مۇزىكا بەك ئۈنلۈك ئىكەن.
The music is tool loud.
ئۈنلۈك ئوقۇماق. پ
to read aloud
ئۈنۈم. [ünüm] ئى

ۋ

ۋابا. [waba:] ئى
a pestilince, plague

[watildaxmak]
to prattle, gossip with one another

ۋاجىپ. ئى [wa:jip]
a religious duty

ۋاچچىدە. رەۋ [waqqidə]
with a soft squelechy sound

ۋاخ. رەۋ [wah]
time;a measure word for meals:

ئۈچ ۋاخ تاماق
three meals

ۋاخ قالماق. پ
to be late

ۋادى. ئى [wa:di]
a valley, canyon:

ئىلى ۋادىسى
the Ili valley

ۋاراق. ئى [wa:rak]
a sheet (of paper), a page:

بىر ۋاراق قەغەز
a sheet of paper

ۋاراقلا-ۋاراقلىماق. پ
[waraqlimak]
to turn a page, leaf through

ۋاراقلىماق 2. پ
[waraqlimak]
to make a bubbling, gurgling sound:

سۇ ۋاراقلاپ قاينىماق
to boil with a bubbling sound

ۋاپا. ئى [wapa:]
trust, goodwill, kindness:

ۋەدىگە ۋاپا قىلماق
to keep a promise

ۋاپاغا جاپا قىلماق
to return evil for good

ۋاپات. ئى [wapat]
death, decease, passing away

ۋاپات بولماق. پ
to die, pass away

ۋاپادار. سۈپ [wapadar]
honest, loyal; filial:

ۋاپادار دوست
a loyal friend

ۋاپادارلىق. ئى
[wapadarlik]
loyalty, kindness, goodness

ۋاپاسىز. سۈپ [wapasiz]
disloyal, unkind, uncaring

ۋاپالىق. سۈپ [wapa:lik]
loyal, honest; filial

ۋات. ئى [wat]
a watt (unit of electrical power):

قىرىق ۋات
forty watts

ۋات-ۋات. تەق [wat—wat]
talkative, garrulous prattling

ۋاتىلدا-ۋاتىلدىماق. پ
[watildimak]
to prattle, babble, gossip

ۋاتىلداش-ۋاتىلداشماق. پ

ۋارسلىق قىلماق. پ
to inherit, receive:
ئۇ نۇرغۇن پۇلغا ۋارسلىق قىلدى.
He inherited a lot of money.

ۋارى-ۋارى. تەق
[wari—wari]
bickering, quarreling

ۋارى-ۋارى قىلماق. پ
to bicker, quarrel

ۋاز. رەۋ [waz]
see below

ۋاز كەچمەك. پ
to give up, renounce
abstain (from voting):
ئۆز پىكرىدىن ۋاز كەچمەك
to renounce one's opinions

ۋازا. ئى [wa:za]
a large dish, plate, vase

ۋاز-ۋۇز. تەق [waz—wuz]
a hizing, sizzling sound

ۋازىلدا-ۋازىلدىماق. پ
[wazildimak]
to hiss, sizzle, buzz
تاۋدا ياغ ۋازىلداۋاتىدۇ.
The oil is sizzling in the pan.

ۋاسكتبول. ئى [wasketbol]
basketball

ۋاسىتە. ئى [wa:sitə]
tools, instruments; means:
ئىشلەپچىقىرىش ۋاسىتىلىرى

ۋاراق-ۋاراق. تەق
[warak—warak]
a bubbling, gurgling sound

ۋاراڭ-چۇرۇڭ. تەق
[waraŋ—quruŋ]
a noise, disturbance:
ئۇنچىۋالا ۋاراڭ-چۇرۇڭ قىلماڭلار.
Don't make so muck noise.

ۋارقىرا-ۋارقىرىماق. پ
[warkirimak]
to call, shout
ۋارقىرىما.
Don't shout.

ۋارقىراش-ۋارقىراشماق. پ
[warkiraxmak]
to call to each other
بالىلار ۋارقىرىشىپ كەتتى.
The children started calling out to one another.

ۋارونكا. ئى [waronka]
a funnel

ۋار-ۋۇر. تەق [war—wur]
the sound of crying, sobbing:
بالا ۋار-ۋۇر يىغلاپ كەتتى.
The child broke out in sobs.

ۋارىس. ئى [wa:ris]
an heri, inheritor

ۋارىسلىق. ئى [wa:rislik]
an inheritance, legacy

ۋاقتىنچە توختىماق
to stop for the time being
ۋاقچە. رەۋ [wakqə]
late, tardy, belated
ۋاقچە كەلمەك. پ
to arrive late
ۋاقسىپ. رەۋ [wa:kip]
see below
ۋاقسىپ بولماق. پ
to learn, be informed of:
يازغان خېتىڭىزنىڭ مەزمۇنىـ
دىن ۋاقسىپ بولدۇم.
I have recieved and acknow—
ledge your letter.
ۋاقسىپلانـۋاقسىپلانماق. پ
[wa:kiplanmak]
to learn, be informed of
ۋاقىت. ئى [wakit]
time, era, season, epoch:
بەزى ۋاقىتتا
sometimes, occasionally
ۋاقىت توشتى.
Time's up.
ۋاقىتنى غەنىيمەت بىلمەك
to know the value of time
مەن ۋاقىت چىقىرالمىدىم.
I didn't have time.
ماڭىدىغان ۋاقىت بولۇپ
قالدى.
It's time to go.
بىز دەل ۋاقتىدا باردۇق.
We arrived on time.

the means of production
قاتناش ۋاستىلىرى
means of transport
سەن كىمنىڭ ۋاستىسى بىلەن
بۇ ئىدارىگە كىردىڭ؟
Who helped you get into
this unit?
ۋاستىچى. ئى [wa:sitiqi]
a go — between, liason
person
ۋاستىچىلىك. ئى
[wa:sitiqilik]
mediation, arbitration
ۋاستىسىز. سۈپ
[wa:sitisiz]
direct, without using an
intermediary
ۋاستىلىك. سۈپ
[wa:sitilik]
intermediary, indirect
ۋاق. رەۋ [wak]
time, occasion; a measure
word:
بۇ دورىنى كۈندە ئۈچ ۋاق
ئىچىڭ.
Take this medicine three
times a day.
ۋاق قالماق. پ
to be late
ۋاقتىنچە. رەۋ [waktinqə]
fot the time being, at
present:

[waŋximak]
to bark. yap (of dogs)

ۋالاقتەككۇر. ئى
[walaqtəkkür]
a gossip, garrulous person

ۋالاقشىماق. پ
[walaqximaq]
to talk incessantly, prattle:

ۋالاقلاتماق. پ
[walaqlimaq]
to talk uncessantly, prattle

ۋاللىدە. رەۋ [wallidə]
suddenly, abruptly:
چىراغ ۋاللىدە ياندى.
The lamp lit up suddnely.

ۋال-ۋۇل. تەق [wal—wul]
shining, glistening

ۋالىبول. ئى [walibol]
Wolleyball:
ۋالىبول ئويناش ياخشى ئويۇن.
volleyball is a good game.

ۋالىبولچى. ئى [walibolqi]
a volleyball player

ۋالس. ئى [wa:lis]
a waltz (a kind of dance)

ۋالىلدا-ۋالىلدىماق. پ
[walildimaq]
to glisten, shine

ۋالىلداتماق. پ
[walildatmaq]
to cause to shine, glisten:
قىلچىنى ۋالىلداتماق

ۋاقىتتا. ئى [wakitta]
while, when, as
بىز ئىشلەۋاتقان ۋاقىتتا
ناخشا ئېيتتۇق.
While we worked, we sang.

ۋاقىت-سائەت. ئى
[wakit—sa:ət]
time:
ئۇ دەل ۋاقىت-سائىتىدە كەلدى.
He arrived just on time.

ۋاقىتسىز. سۈپ [wakitsiz]
untimely, at an incon—
venient time:
ۋاقىتسىز ئۆلۈم
an untimely death
سىز ۋاقىتسىز كېلىپسىز.
You've come at an incon—
venient time.

ۋاقىتلىق. سۈپ [wakitlik]
temporary, transient;
fortuitous:
ۋاقىتلىق خىزمەت
temporary work

ۋاكسىنا. ئى [waksina]
a vaccine

ۋاكۇئۇم. ئى [wakuum]
a vacuum:
ۋاكۇئۇم لامپا بەك قىممەت.
Vacuum tubes are expensive.

ۋاگون. ئى [wagon]
a wagon, a train carriage

ۋاخشى-ۋاخشىماق. پ

to make a sword shine

ۋالي. ئى [wa:liy]
a commisioner, mayor

ۋاننا. ئى [wanna]
a bath—tub

ۋايه
see below

ۋايىگه يەتمەك. پ
to come of age, mature

ۋاي-ۋاي. ئسم [way—way]
an exclamation of dismay

ۋاي-ۋوي. ئسم [way—wuy]
an exclamation of surprise or joy

ۋاييەي. ئسم [wayyəy]
an exclamation of shock. alarm or fear

ۋە. باغل [wə]
and, also:

سىز ۋە مەن
youn and me

ۋەئەلەيكۇم ئەسسالام. ئسم
[wəəloykum əssalam]
a reply to the greeting (Salam aleykum)

ۋەتەن. ئى [wətən]
country, motherland:

ۋەتەننى قوغدىماق
to defend one's country

ۋەتەنپەرۋەر. ئى
[wətənpərwər]
a patriot

ۋەتەنپەرۋەرلىك. ئى
[wətənpərwərlik]
patriotism

ۋەتەنداش. ئى [wətəndax]
a fellow—countryman

ۋەج. ئى [wəj]
a reason, excuse

ۋەج كۆرسەتمەك. پ
to find an excuse

ۋەدە. ئى [wə:də]
a promise, pledge; appointment

ۋەدە بەرمەك. پ
to promise, pledge:

سىز دائىم خەت يېزىپ تۇرۇپ مەن دەپ ۋەدە بەرگەن ئىدىڭىز.
You promised to write to me often.

ئۇ ۋەدىسىنى بۇزدى.
He broke his promise.

ئۇ ۋەدىسىگە ۋاپا قىلدى.
He fulfilled his promise.

ۋەدىلەشـ-ۋەدىلەشمەك. پ
[wədiləxmək]
to agree to, promise to, arrange to:

بۈگۈن كەچتە خەمىت بىلەن كۆرۈشۈشكە ۋەدىلەشكەنىدىم.
I have an appointment with Hamid this evening.

بىز بۈگۈن كىنوغا بېرىشقا ۋەدىلەشتۇق.

We arranged to go a film today.

ۋەدىنامە. ئى [wə:dina:mə]
a guarantee, letter of promise

ۋەز. ئى [wəz]
a sermon, discourse, homily

ۋەز ئېيتماق. پ
to preach a sermon

ۋەزمىن. سۈپ [wəzmin]
calm, unruffled, steady

ۋەزمىنلىك. ئى [wəzminlik]
calmness, unruffledness

ۋەز-نەسىھەت. ئى
[wəz—nəsi:hət]
preaching, discourse, advice

ۋەزىپە. ئى [wəzipə]
a task, job, assignment:
ۋەزىپىنى ئادا قىلماق
to fulfill a task
ۋەزىپىسىدىن ئېلىپ تاشلىماق
to remove someone from office
بىزنىڭ ئەڭ مۇھىم ۋەزىپە-مىز-ۋەتەننى قوغداش.
Our main task is to protect the country.

ۋەزىر. ئى [wəzir]
a vizier, king's advisor

ۋەزىيەت. ئى [wəziyət]
situation, circumstances:
خەلقئارا ۋەزىيەت
the international situation

ۋەسۋەسە. ئى [wəswəsə]
enticement, temptation, alarm.

ۋەسۋەسە قىلماق. پ
to entic, tempt

ۋەسىيەت. ئى [wəsiyət]
the will (of a dying person); testament:
ۋەسىيەت قالدۇرماق
to leave a will
مال-مۈلكىنى ئوغلىغا قالدۇ-رۇشنى ۋەسىيەت قىلماق
to leave one's wealth to one's son

ۋەسىيەتنامە. ئى
[wəsiyətnamə]
a will, testament

ۋەقە. ئى [wə:kə:]
an event; accident:
تارىخىي ۋەقە
a historical event
مەن ماشىنا ۋەقەسىدە پۇتۇمنى سۇندۇرۇۋالدىم.
I broke my leg in a car accident.

ۋەقەلىك. ئى [wə:kə:lik]
the story, plot (of a novel, film etc.)

ۋەكالىتەن. رەۋ [wəka:litən]
representation, representing:
مەن سىزگە ۋەكالىتەن يىغىنغا قاتناشتىم.
I attended the meeting

a fierce dog

ۋەھشيانە. رەۋ [wəhxiya:nə]
terrible, fierce, ferocious:
ۋەھشيانە ئازاب
terrible torment

ۋەھشيلەرچە. رەۋ [wəhxiylərqə]
cruelly, fiercely

ۋەھشيلەشـ ۋەھشيلەشـمەك. پ [wəhxiyləxmək]
to be fierce, cruel

ۋەھى. ئى [wəhi]
a revelation

ۋەھىمە. ئى [wəhimə]
terror, fear, alarm

ۋەھىمىگە چۈشمەك. پ
to be alarmed, afraid

ۋەھىمىگە سالماق. پ
to frighten, scare

ۋەھىمىلىك. سۈپ [wəhimilik]
terrible, awful:
ۋەھىمىلىك كۆرۈنۈش
a terrifying sight

ۋەيران. رەۋ [wəyran]
destroyed, ruined

ۋەيران بولماق. پ
to be ruined, destroyed, wiped out

ۋەيران قىلماق. پ
to ruin, destroy

instead of you.

ۋەكىل. ئى [wəkil]
a delegate, representative
تولۇق ھوقۇقلۇق ۋەكىل
a plenipotentiary representative
ۋەكىللەر ئۆمىكى
a delegation

ۋەكىللىك. ئى [wəkillik]
representation, delegation

ۋەكىللىك قىلماق. پ
to represent:
بىز مەكتەپكە ۋەكىللىك قىلىمىز.
We represent the school.

ۋەلىي. ئى [wəliy]
a sage, saint; a man's name

ۋەھالەنكى. باغىل [wəha:lənki]
but, however

ۋەھشەت. ئى [wəhxət]
terror, fear

ۋەھشەت سالماق. پ
to threaten, intimidate

ۋەھشەتلىك. سۈپ [wəhxətlik]
terrible, terrifying:
ۋەھشەتلىك ھۆكۈمرانلىق
a terrifying governor

ۋەھشىي. سۈپ [wəhxiy]
fierce, ferocious:
ۋەھشىي ئىت

ۋەيرانە. سۈپ [wəyra:nə]
wiped out, destroyed, ruined:
ۋەيرانە ئۆيلەر
ruined houses
ۋەيرانلىق. ئى [wəyranlik]
ruin, destruction
ۋراچ. ئى [wraq]
a doctor, a medic
ۋوتكا. ئى [wotka]
vodka
ۋوگزال. ئى [wogzal]
a train station
ۋولتاژ. ئى [woltaz]
electric voltage
ۋولقان. ئى [wolkan]
a volcano:
ۋولقان پارتىلىدى.
The volcano erupted.
ۋوي-ۋوي. ئىسم [woy—woy]
an exclamation of surprise
ۋۇجۇد. ئى [wujud]
body, being:
پۈتۈن ۋۇجۇدى بىلەن
with all one's being
ۋۇجۇدقا چىقارماق. پ
to come into being, to happen
ۋۇجۇدقا كەلتۈرمەك. پ
to succeed in doing something:
بۇ ئىشنى ۋۇجۇدقا كەلتۈرەلمىدىم.
I couldn't bring this about.

ۋېلىسىپىت. ئى [welisipit]
a bicycle, bike
ۋېنگر. ئى [wengr]
Hungarian
ۋېنگرچە. سۈپ؛ رەۋ
[wengrqə]
the Hungarian language;
Hungarian
ۋىتامىن. ئى [witamin]
a vitamin
ۋىتىلدا-ۋىتىلدىماق. پ
[witildimak]
to talk incessantly, prattle
ۋىتىلداق. سۈپ [witildak]
talkative, garrulous
ۋىجدان. ئى [wijdan]
the conscience:
ساپ ۋىجدان
a clear conscience
ۋىجدانىنى يوقاتماق
to have no conscience
بۇ مېنىڭ ۋىجدانىمغا مۇخالىپ ئىش.
It's against my conscience.
ۋىجدان ئازابى
mental torture
ۋىجدانسىز. سۈپ
[wijdansiz]
without a conscience, unscrupulous
ۋىجدانسىزلىق. ئى
[wijdansizlik]

The mosquitoes were buzzing about.

ۋىسال. ئى [wisal]
the sight of one's loved one

ۋىڭىلداڭ-ۋىڭىلدىماق. پ [wiŋildimaq]
to whistle; buzz:

ئوق يېنىمدىن ۋىڭىلداپ ئۆتۈپ كەتتى.
The bullet whistled past me.

پاشا ۋىڭىلدىماق
to buzz (of a mosquito)

ۋىلايەت. ئى [wila:yət]
a district, region:

سىز قايسى ۋىلايەتتە تۇرىسىز؟
In which district do you live?

ۋىلايەتلىك. سۈپ [wilayətlik]
regional, district

ۋىلكا. ئى [wilka]
a fork (an eating utensil)

ۋىلىلداڭ-ۋىلىلدىماق. پ [witildimaq]
to shine, glisten; gently, softly:

سۇ ۋىلىلداپ قاينىۋاتىدۇ.
The water is boiling gently.

ۋىنتا. ئى [winta]
a screw:

ۋىنتىسى بوش

unscrupulousness, heartlessness

ۋىجدانلىق. سۈپ [wijdanlik]
conscientious, with a conscience

ۋىجدانىي. سۈپ [wijdaniy]
conscientious, mental:

ۋىجدانىي ئازاب
mental torture

ۋىجىك. سۈپ [wijik]
slight, thin

ۋىچىرلاڭ-ۋىچىرلىماق. پ [wiqirlimaq]
to twitter (of birds):

قۇشقاچلار ۋىچىرلاۋاتىدۇ.
The sparrows are twittering.

ۋىدالاش-ۋىدالاشماق. پ [wida:laxmaq]
to say goodbye, bid farewell

ۋىرۇس. ئى [virus]
a virus

ۋىزا. ئى [wi:za]
a visa

ۋىز-ۋىز. تەق [wiz—wiz]
a whistling or buzzing noise

ۋىزىلداڭ-ۋىزىلدىماق. پ [wizildimaq]
to whistle; buzz:

ئوق ۋىزىلدىماق
to whistle (of a bullet)

پاشىلار ۋىزىلداپ ئۇچۇشاتتى.

wine, alcohol

to have a loose screw
ۋىنو. ئى [wi:no]

ئې

ئېپىزوت. ئى [epizot]
an episode (eg. in a novel, film)

ئېپىك. سۈپ [epik]
epic:
ئېپىك داستان
an epic poem

ئېپىلوگ. ئى [epilog]
an epilogue, conclusion

ئېتەك. ئى [etək]
the front part of a jacket:
ئېتىكى ئوتلۇق
very attractive (usually of girls)

ئېتنوگراف. ئى [etnograf]
an ethnographer

ئېتنوگرافىيە. ئى [etnografiyə]
ethnograpy, the study of ethinc groups

ئېتنىك. سۈپ [etnik]
ethnic

ئېتىبار. ئى [e:tibar]
value, importance, consideration:

ئېتىبار بەرمەك. پ
to attach importance to, regard as important

ئېتىبارەن. رەۋ [e:tiba:rən]
since; because of:
بۈگۈندىن ئېتىبارەن
from today on
شۇنىڭدىن ئېتىبارەن
for this reason

ئېتىراپ. [e:tirap]
see below

ئېتىراپ قىلماق. پ
to acknowledge, recognize

ئېتىراز. ئى [e:tiraz]
dissatisfaction, disapprovel, disapprobation:

ئېتىراز بىلدۈرمەك. پ
to express one's dosapproval

ئېتىرازنامە. ئى [e:tirazna:mə]
a letter of protest

ئېتىز. ئى [etiz]
a field, meadow:
قوناق ئېتىزى

ئېتىكاپ. ئى [e:tikap]
meditation, contemplation:
ئېتىكاپتا ئولتۇرماق. پ
to be seated in meditation
ئېتىلـ-ئېتىلماق. پ
[etilmak]
to be shot, thrown; to hurry, dash, to throw oneself:
ئۆيگە ئېتىلىپ كىرمەك
to dash into the house
جەڭچىلەر دۈشمەنگە ئېتىلدى.
The soldiers charged towards the emeny.
ئېتىلمەك. پ [etilmək]
to obstruct, block:
يول ئېتىلمەك
to block a road
ئېتىمولوگىيە. ئى
[etimologiyə]
etymology
ئېجىل. سۈپ [ejil]
intimate, close:
ئېجىل بولماق. پ
to be intimate, close
ئېچـ-ئېچىماق. پ
[eqimak]
to go sour, go off, ferment:
خېمىر ئېچىماق
to go sour (of dough)
سۈت ئېچىماق
to go off (of milk)
ئېچىتـ-ئېچىتماق. پ
a corn field
ئېتىز-ئېرىق. ئى
[etiz—erik]
fields, agricultural land.
ئېتىشـ-ئېتىشماق. پ
[etixmak]
to exchange fire:
دۈشمەن بىلەن ئېتىشماق
to exchange fire with the enemy
ئېتىشـ-ئېتىشمەك. پ
[etixmək]
to cook together
ئېتىشۇازلىق. ئى
[etixwazlik]
firing, gun—fire:
يىراقتا ئېتىشۇازلىق بولۇۋاتىدۇ.
There's gun—fire in the distance.
بالىلار ئېتىشۇازلىق ئويناۋاتىدۇ.
The children are playing at soldiers.
ئېتىقاد. ئى [etikad]
a belief, conviction, creed:
دىنىي ئېتىقاد
religious belief.
ئېتىقاد قىلماق. پ
to believe, trust, have faith in
ئېتىقادچى. ئى [etikadqi]
a believer, devotee
ئېتىكا. ئى [etika]
ethics, morals, morality

saliva

ئېچىلـ-ئېچىلماق. پ
[eqilmaq]
to be opened:
ئىشىك ئېچىلدى.
The door opened.
يىغىن ئېچىلدى.
The meeting was opened.
كۆڭۈل ئېچىلماق
to feel happy, enjoy oneself

ئېچىنـ-ئېچىنماق. پ
[eqinmaq]
to feel sorry for, have pity on:
سىزنىڭ ئاغرىپ قالغانلىقىڭىز-نى ئاڭلاپ كۆپ ئېچىندىم.
I was very sorry to hear you've been sick.
مەن ئۇنى ئاڭلاپ بەك ئېچىندىم.
I am so sorry to hear that.

ئېچىنارلىق. سۈپ
[eqinarliq]
regretabble, unfortunate, unhappy:
ئېچىنارلىق ئەھۋال
a regrettable situation

ئېچىنىشـ-ئېچىنىشماق. پ
[eqinixmaq]
to feel sorry for, take pity on

ئېچىنىشلىق. سۈپ
[eqinixliq]

[eqitmaq]
to cause to go sour, ferment; to aggravate:
سەن ئۇنى ئېچىتما.
Don't aggravate him.

ئېچىتقۇ. ئى [eqitqu]
yeast:
ھاراق ئېچىتقۇسى
alcohol yeast

ئېچىتقۇ سالماق. پ
to add yeast

ئېچىتقۇلۇق. ئى
[eqitquluk]
incitation, provocation:

ئېچىتقۇلۇق قىلماق. پ
to incite, provoke, stir up

ئېچىرقا-ئېچىرقىماق. پ
[eqirqimaq]
to be famished, starving:
ئېچىرقاپ كەتكەن ئادەم
a starving person

ئېچىشـ-ئېچىشماق. پ
[eqixmaq]
to sting, smart, be painful.
كۆزى ئېچىشماق
to sting (of the eyes)
ئېچىشقان يەرگە تۇز سەپمەك
to rub salt on a wound

ئېچىشتۇر-ئېچىشتۇرماق. پ
[eqixturmaq]
to cause to sting, smart

ئېچىق. ئى [eqiq]

to wipe away tears

ئېروگلىف. ئى [eroglif]
hieroglyphics

ئېرىـئېرىمەك. پ
[erimək]
to melt, dissolve

قار ئېرىۋاتىدۇ.
The snow is melting.

شېكەر سۇدا ئېرىيدۇ.
Sugar dissolves in water.

ئېرىتـئېرىتمەك. پ
[eritmək]
to cause to melt or dissolve:

مىسنى ئېرىتمەك
to melt copper

ئېرىتكۈچ. ئى [eritküq]
a solvent

ئېرىتمە. ئى [eritmə]
a solution, molten, melted:

تۇز ئېرىتمىسى
a solution of salt

پولات ئېرىتمىسى
molten steel

ئېرىتىلـئېرىتىلمەك. پ
[eritilmək]
to have melted, dissolved

ئېرىشـئېرىشمەك. پ
[erixmək]
to obtain, gain, win:

مۇكاپاتقا ئېرىشمەك
to win a prize

سىز قانداق قىلىپ بۇ كىتابقا

regrettable, unfortunate, unhappy:

ئېچىنىشلىق ئۆلۈم
an untimely death

ئېدەر. ئى [edər]
confinement (due to childbirth):

ئېدەر ۋاقتى
the time of confinement after childbirth

ئېدىتلا-ئېدىتلىماق. پ
[editlimaq]
to fitdy, put in order:

ئامبارداىكى نەرسىلەرنى ئېدىتلىماق
to put the warehouse in order

ئېدىر. ئى [edir]
a hill, hillock, mound

ئېدىرلىق. ئى؛ سۈپ
[edirlik]
hilly, elevated:

ئېدىرلىق يەر
hilly terrain

ئېرا. ئى [era:]
an era, period of time

ئېرەن. ئى [erən]
a species of tree

ئېرتـئېرتماق. پ
[ertmaq]
to wipe away, clean:

كۆز يېشىنى ئېرتماق

ئېرىشتىڭىز؟
How did you obtain that book?

ئېرىشچان. سۈپ [erixqan]
seluble, easy to dissolve

ئېرىشچانلىق. ئى [erixqanlik]
solubility

ئېرىق. سۈپ [erioɣ]
clean, pure:
ئېرىق ئالتۇن
pure gold
ئېرىق مال
jewellery, valuables

ئېرىغدا-ئېرىغدىماق. پ [erioɣdimak]
to clean, purify

ئېرىق. ئى [erik]
a stream, ditch, irrigation channel

ئېرىق-ئۆستەڭ. ئى [e:rik—østəŋ]
a stream, irrigation channel

ئېرىك. سۈپ [erik]
male, masculine:
ئېرىك قوي
a ram (male sheep)

ئېرىتە-ئېرىتمەك. پ [eritmək]
to be tired of, fed up with:
بازارغا چىقىشقا ئېرىتمەك
to be tired of going shopping:
ئېرىتمەي ئۆگەنمەك
to study tirelessly

ئېرىنچەك. سۈپ [e:rinqək]
sluggish, indolent, lazy

ئېزىتقۇ. ئى [ezitqu]
an illusion, mirage; enchanting, perplexing

ئېزىق. ئى [ezik]
a molar, grinder:
ئېزىق چىش
a molar tooth

ئېزىق-ئېزىقماق. پ [ezikmak]
to be lost, puzzled

ئېزىقتۇر-ئېزىقتۇرماق. پ [ezikturmak]
to puzzle, mystify, baffle:
ئېزىقتۇرۇش تەشۋىقاتى
misleading propaganda

ئېزىل-ئېزىلمەك. پ [ezilmək]
to be crushed, oppressed
شاپتۇل ئېزىلىپ كېتىپتۇ.
The peach has been crushed.
ئېزىلگەن مىللەتلەر
oppressed peoples

ئېزىلەڭگۈ. سۈپ [eziləŋgü]
sluggish, indolent, lazy

ئېزىلگۈچى. ئى [ezilgüqi]
an oppressed person; oppressed, downtrodden

[exinmaq]
to leave over, be surplus:
ئېشىنغان پۇل
surplus money, extra money
ئېشىنچا. ئى [exinqa]
surplus, extra, leftover
ئېغىر. سۈپ [eoir]
heavy, difficult, important:
ئېغىر يۈك
a heavy load, burden
ئېغىر مەسىلە
a serious problem
ئېغىر كۈنلەر
difficult times
ئېغىر تۇغۇت
a difficult birth
ئېغىر تاماق
infigestible food
ئېغىرئاياق. سۈپ
[eoirayaq]
pregnant, with child:
ئېغىر ئاياق ئايال
a pregnant, woman:
ئېغىربوي. سۈپ [eoirboy]
pregnant, with child
ئېغىر-بېسىق. سۈپ
[eoir—besiq]
steady, calm, unruffled
ئېغىرچىلىق. ئى [eoirqilik]
difficulties, suffering
ئېغىرچىلىقلارنى بېشىدىن
كەچۈرگەن ئادەم

ئېستېتىكا. ئى [estetika]
aesthetics
ئېسىقلىق. ئى [esiqlik]
hanging, suspended
ئېسىل. سۈپ [esil]
valuable, precious:
ئېسىل مال
valuable goods
ئېسىل-ئېسىلماق. پ
[esilmaq]
to hang down, droop; to nag:
ئېسىلىپ تۇرماق
to hang down, droop
ئۇنىڭغا ئېسىلمىۋالما.
Don't nag him.
ماشىنىغا ئېسىلماق
to hang on to a car
دەرەخكە ئېسىلماق
to clamber up a tree
ئېشەك. ئى [exək]
a donkey, an ass:
ئېشەك ھارۋىسى
a donkey cart
ئېشەكقۇلاق. سۈپ
[exəkkulaq]
disobedient, stubborn
ئېشەكلىك. سۈپ [exəklik]
by donkey, with a donkey:
ئۇ ئېشەكلىك كەلدى.
He came by donkey.
ئېشىنىش-ئېشىنماق. پ

better.

ئېغىز. ئى [eoɣiz]

the mouth, opening; oral:

ئېغىزىڭنى ئېچىڭ.

Open your mouth.

تاغارنىڭ ئاغزى

the opening (mouth) of the sack

ئۇنىڭ ئاغزى گەپكە كەلمىدى.

He was speechless.

ئاغزى ئېچىلىپلا قالماق.

to be speechless

ئاغزى قۇلىقىغا يەتمەك

to smile, grin from ear to ear

ئېغىز ئەدەبىياتى

oral literature

ئېغىز بوشلۇقى

the oral cavity

ئېغىز تىلى

the spoken language

ئېغىز گارمونى

a mouth organ

بىر ئېغىز سۆز

a few words

ئۈچ ئېغىز ئۆي

a three— roomed house

ئېغىزچە. رەۋ [eoɣizqə]

oral, speech

ئېغىزچە ئىمتىھان

an oral exam

ئېغىزلىق. م [eoɣizlik]

a man who has suffered considerably

ئېغىرسىنىڭ-ئېغىرسىنماق. پ [eoɣirsinmak]

to seem heavy, difficult

ئېغىرلاش-ئېغىرلاشماق. پ [eoɣirlaxmak]

to be heavy, difficult, important, worse:

باش ئاغرىقىم ئېغىرلىشىپ كېتىۋاتىدۇ.

My headache is getting worse.

ئېغىرلاشتۇر-ئېغىرلاشتۇرماق. پ [eoɣirlaxturmak]

to make heavier, more difficult

ئېغىرلىق. ئى [eoɣirlik]

weight; responsibility:

ئۆيىنىڭ ئېغىرلىقى ماڭا ئارتىلدى.

I am now responsible for the family.

ئېغىرلىق قىلماق. پ

to be calm, sober

ئېغىر-يېنىك. سۈپ [eoɣir—yenik]

heavy or light:

كېسىلىڭ تولۇق ساقايمىغۇچە ئېغىر-يېنىك ئىشلارنى قىلما!

Don't do anything strenuous until you're completely

[ekixmak]
to leak, flow, trickle

ئېقىم. ئى [ekim]
a stream; a school of thought, trend:
تارىخىي ئېقىم
a historical trend
ئېقىم مەسىللىرى
corrent affairs

ئېقىن. سۈپ [ekin]
flowing, trickling, moving:
ئېقىن سۇ
running water

ئېكەك. ئى [ekək]
a file (for cutting metal)

ئېكەكلە-ئېكەكلىمەك. پ
[ekəklimək]
to file, cut(metal)with a file

ئېكران. ئى [ekran]
a screen(for a TV, computer etc.)

ئېكرانلىق. سۈپ [ekranlik]
with a screen:
كەڭ ئېكرانلىق فىلىم
a wide—screen film

ئېكسپورت. ئى [eksport]
an export, goods solabroad

ئېكسپورت قىلماق. پ
to export

ئېكسپىلاتاتسىيە. ئى
[ekispilatatsiyə]
exploitation, abuse

a measure word:
ئۈچ ئېغىزلىق ئۆي
a three—roomed house

ئېغىنا-ئېغىنىماق. پ
[eoinimak]
to roll over on one's back:
ئات ئېغىنىغان يەردە تۆك قالار، ئېشەك ئېغىنىغان يەردە پوق (قالار).
A good man leaves a good ompression, a bad man leaves a bad one.

ئېقىت-ئېقىتماق. پ
[ekitmak]
to cause to flow, wash away:
كۆز يېشىنى ئېقىتماق
to shed tears, cry
سۇ ئېتىزدىكى لايلارنى ئېقىتىپ كەتتى.
The water washed away the mud in the fields.

ئېقىتما. ئى [ekitma]
alluviation, moisture

ئېقىتما قىلماق. پ
to pour water on, make a solution of

ئېقىتماي-تېمىتماي. سۈپ
[ekitmay—temitmay]
from beginning to end, without exception

ئېقىش-ئېقىشماق. پ

gear

ئېگەرلە-ئېگەرلىمەك. پ
[egərlimək]
to saddle (a horse etc.)

ئېگىچە. ئى [egiqə]
an older sister

ئېگىچە-سىڭىل. ئى
[egiqə—siŋil]
sisters

ئېگىر. ئى [egir]
a medicinal plant

ئېگىر-ئېگىرمەك. پ
[egirmək]
to spin, wind:

يىپ ئېگىرمەك
to spin thread

ئېگىز. سۈپ [egiz]
tall, high, towering:

ئېگىز بوي
tall

ئېگىز چوققا
a towering mountain summit

ئېگىز غوللۇق زىرائەت
crops with tall stalks

ئېگىز-پەس. سۈپ
[egiz—pəs]
bumpy, rough:

ئېگىز - پەس يەر
rough ground

ئېگىز - پەس يول
a bumpy road

ئېكسپلاتاتسىيە قىلماق. پ
to exploit, abuse, take advantage of

ئېكستراكت. ئى [ekstrakt]
an extract

ئېكسكۇرسىيە. ئى
[ekiskursiyə]
an excursion, trip, visit

ئېكسكۇرسىيە قىلماق. پ
to visit, tour make an excursion to

ئېكولوگىيە. ئى [ekologiyə]
ecology

ئېكولوگىيىلىك. سۈپ
[ekologiyilik]
ecological, pertaining to ecology

ئېكۋاتور. ئى [ekwator]
the equator

ئېكۋىۋالېنت. ئى
[ekwiwalint]
an equivalent weght (in chemistry)

ئېكىن. ئى [ekin]
crops, agricultural yield

ئېكىنزار. ئى [ekinzar]
a plantation, farm

ئېگەر. ئى [egər]
a saddle

ئېگەر-جابدۇق. ئى
[egər—jabduk]
a saddle and other riding

an undisputable fact

ئېگىلىش. ئى [egilix]
bending, curvature

ئېگىن. ئى
clothes, dress, attire

ئېگىن - ئاياغ. ئى
[egin—ayaoɣ]
clothes and shoes, dress and footwear

ئېڭەك. ئى [eŋək]
the lower jaw, chin

ئېڭىز. ئى [eŋiz]
stubble, the part of a plant left after harvesting:

بۇغداي ئېڭىزى
wheat stubble

ئېڭىشـ ئېڭىشمەك. پ
[eŋixmək]
to bend, curve, bow:

ئېڭىشىپ ماڭماق. پ
to walk bent over

ئېڭىشەڭگۇ. سۈپ
[eŋixəŋgü]
bent over, bowed over

ئېڭىشەڭگۇ ئادەم
a person who cannot stand up straight

ئېلاستىك. سۈپ [elastik]
elastic

ئېلان. ئى [e:lan]
a notice, poster, advertisement:

ئېگىز- پەس سۆزلىمەك
to talk lightly, frivolously

ئېگىزلەـ ئېگىزلىمەك. پ
[egizlimək]
to rise, climb, go higher:

ئايروپىلان بارغانسېرى ئېگىز-لىمەكتە.
The aeroplane is climbing.

ئېگىزلەتـ ئېگىزلەتمەك. پ
[egizlətmək]
to raise, cause to climb

ئېگىزلىك. ئى [egizlik]
height, plateau:

پامىر ئېگىزلىكى
the Pamir plateau

ئېگىلـ ئېگىلمەك. پ
[egilmək]
to bend, curve, bow:

دەرەخ شاخلىرى ئېگىلدى.
The branches of the tree bent.

ئالدىغا ئېگىلىڭ.
Bend over.

ئېگىلدۇرـ ئېگىلدۇرمەك. پ
[egildürmək]
to cause to bend, curve

ئېگىلمەس. سۈپ [egilməs]
indomitable, unyielding

ئېگىلمەس-سۇنماس. سۈپ
[egilməs—sunmas]
indestructible, in domitable:

ئېگىلمەس -سۇنماس ھەقىقەت

a chemical element

ئېلىپ. ئى [elip]

the first letter of the Arabic alphabet

ئېلىپبە. ئى [elipbə]

an alphabet:

ئۇيغۇر تىلى ئېلىپبەسى

the Uighur alphabet

ئېلىپبەلىك. سۈپ [elipbə:lik]

alphabetical, having an alphabet:

ئېلىپبەلىك يېزىق

an alphabetical script

ئېلىپساتار. پ [elipsatar]

a small businessman

ئېلىشىـئېلىشماق. پ [elixmak]

to take hold of each other; go crazy

قول ئېلىشماق

to shake hands

دۈشمەن بىلەن ئېلىشماق

to engage with the enemy

ئۇ ئېلىشىپ قاپتۇ.

He's gone crazy.

ئېلىم-بېرىم. ئى [elim—berim]

business transactions:

ئېلىم-بېرىم ھېساباتى

income and expenditure

تامدا ئېلان بار ئىكەن.

There is a notice on the wall.

ئېلان چىقارماق. پ

to issue a statement

ئېلان قىلماق. پ

to publicize, advertize

ئېلېكتر. ئى [elektr]

electricity, electric, electrical:

ئېلېكتر ئېنېرگىيىسى

electrical energy

ئېلېكتر ئىستانسىسى

a power generating station

ئېلېكتر شامالدۇرغۇچ

an electric fan

ئېلېكتر چىراغ

an electric lamp

ئېلېكتر لەشتۈر-ئېلېكتر لەشتۈرمەك. پ [elektrləxtürmək]

ئېلېكترون. ئى [elektron]

an electron, electric particle

ئېلېكترونلۇق. سۈپ [elektronluk]

electric, electrical

ئېلېكترونلۇق ساقال قىرغۇچ

an electric shaver

ئېلېكترونلۇق ھېسابلاش ماشىنىسى

a computer

ئېلېمېنت. ئى [element]

vague, indistinct

ئېنىق سۆزلىمەك

to talk unambiguously

ئۇنىڭ ئەتە كېلىشى ئېنىق.

He'll certainly come tomorrow.

ئېنىقسىز. سۈپ [eniksiz]

indefinite, indistinct:

ئۇ ئېنىقسىز جاۋاب بەردى.

He gave an indefinite answer.

ئېنىقسىزلىق. ئى [eniksizlik]

vagueness, indefiniteness:

بۇ مەسىلىدە ھېچقانداق ئېنىقسىزلىق يوق.

This problem is very clear cut.

ئېنىقلا-ئېنىقلىماق. پ [eniklimak]

to clarify; make clear:

مەسىلىنى ئېنىقلىماق

to clarify a problem

ئېنىقلات-ئېنىقلاتماق. پ [enikłatmak]

to have something clarified

ئېنىقلانغۇچى. ئى [enikłanoɹuqi]

a word which is modified (in grammar)

ئېنىقلىغۇچى. ئى [enikłioɹuqi]

a modified (in grammar), accounts

ئېلىم-سېتىم. ئى [elim—setim]

buying and selling, business

ئېلىنىش-ئېلىنماق. پ [elinmak]

to be taken, bought

ئېمىت-ئېمىتمەك. پ [emitmək]

to breastfeed, suckle:

بالا ئېمىتمەك

to feed a baby

ئېمىزگە. ئى [emizgə]

a breast—fed baby

ئېمىلداش. ئى [emildax]

siblings suckled by the same mother

ئېنسىكلوپېدىيە. ئى [ensiklopediyə]

an encyclopaedia

ئېنېرگىيە. ئى [enirgiyə]

energy, power:

يادرو ئېنېرگىيىسى

nnclear energy

ئېنېرگىيە مەنبەسى

an energy source

ئېنىق. سۈپ [enik]

clear, exact, obvious:

ئېنىق ۋاقىت

an exact time

ئېنىق بولمىغان

It may rain today.

ئېھتىماللىق. ئى [ehtimallik]
probability, likelihood

ئېھتىماللىق نەزەريىسى
probability theory(in maths)

ئېھتىيات. ئى [ehtiyat]
care, caution, attention

ئېھتىيات قىلماق. پ
to be careful:

سىز ئېھتىيات قىلىڭ!
Be careful!

ئېھتىياتچان. سۈپ [ehtiyatqan]
careful, cautious:

ئېھتىياتچان بول.
Be careful.

ئېھتىياتچانلىق. ئى [ehtiyatqanlik]
care, caution

ئېھتىياتسىز. سۈپ [ehtiyatsiz]
careless, negligent

ئېھتىياتسىزلىق. ئى [ehtiyatsizlik]
carelessness, negligence:

ئۇ ئېھتىياتسىزلىق قىلىپ، قولىنى كۆيدۈرۈۋالدى.
He burnt his hand as a result of his carelessness.

ئېھتىياج. ئى [ehtiyaj]
need, requirement:

attribute

ئېنىقلىق. ئى [eniklik]
clarity, distinctness, vividness

ئېنىقلىما. ئى [eniklima]
an explanation, account

ئېھ. ئىم [eh]
an expression of wonder, alarm or disappointment

ئېھ، پۇرسەتنى قولدىن بېرىپ قويدۇم-دە.
Oh my, I wasted my opportunity.

ئېھاتە. سۈپ [eha:tə]
protective, sheltering:

ئېھاتە ئورمانلىقى
a forest which prevents land erosion

ئېھتىرام. ئى [ehtiram]
respect, honour:

ئېھتىرام بىلدۈرمەك. پ
to show respect

ئېھتىمال. رەۋ [ehtimal]
maybe, possibly:

ئېھتىمال مەن سىزنى بېيجىڭدا ئۇچرىتىپ قالارمەن.
Maybe I'll see you in Beijing.

ئېھتىمال ئۇ كېسەل بولۇپ قالغاندۇ.
Perhaps he's ill.

ئېھتىمال يامغۇر يېغىشى مۇمكىن.

ئۇنىڭ پۇلغا ئېھتىياجى يوق.
He doesn't need money.
مېنىڭ سىزگە ئېھتىياجىم چۈشتى.
I need your help.
ئېھتىياج بولماق. پ
to need, require
ئېھتىياجسىز. سۈپ [ehtiyajsiz]
unnecessary, superfluous, needless
ئېھتىياجلىق. سۈپ [ehtiyajliq]
necessary, indispensable
ئېھرام. ئى [ehram]
a pyramid;
مىسىر ئېھرامىلىرى
the pyramids of Egypt
ئېھسان. ئى [ehsan]
a grace, a favour
ئېھسان قىلماق. پ
to bestow a favour, give a gift
ئېۋەن. ئى [ewən]
fault, shortcoming
ئېۋەن تاپماق. پ
to find fault
ئېيت-ئېيتماق. پ [eytmaq]
to tell, say, infrom;
ساقچىغا ئېيتىڭ.
Please in form the police.

ئېيتماق ئاسان، قىلماق تەس.
Easier said than done.
ئېيتقان سۆز، ئاتقان ئوق.
Words can never be retracted.
بۇ ھەقتە ئۇ ماڭا بىر نەرسە ئېيتمىدى.
He didn't tell me about that.
ناخشا ئېيتماق
to sing a song
ئېيتقۇسىز. سۈپ [eytqusiz]
indescribable, unspeakable;
ئېيتقۇسىز ئىش
an indescribable affair
ئېيتماقچى. پ [eytmaqqi]
what I mean is … (used to get a listener's attention)
ئېيتىشـئېيتىشماق. پ [eytixmaq]
to talk together; quarrel;
ئېيتىشلارغا قارىغاندا
it is said. I have heard
سەن مېنىڭ بىلەن نېمە ئانچە ئېيتىشىسەن؟
Why are you so angry with me?
ئېيىق. ئى [eyiq]
a bear
ئېيىقتاپان. ئى [eyiqtapan]
a wild mulberry

ئى

ئىئانە. ئى [ia:nə]
a financial gift donation; reward
ئىئانە بەرمەك. پ
to donate
ئىئانە توپلىماق. پ
to collect donations
ئىبادەت. ئى [iba:dət]
worship, adoration
ئىبادەت قىلماق. پ
to worship, adore:
بىز مەبۇدقا ئەمەس، خۇداغا ئىبادەت قىلىمىز.
We worship God, not idols.
ئىبادەتخانا. ئى [ibadəthana]
a temple, place of worship
ئىبارە. ئى [iba:rə]
words, speech
ئىبارەت. تىر [iba:rət]
see below
بىزنىڭ مەقسىتىمىز ساڭا ياردەم بېرىشتىن ئىبارەت.
We want to help you.
ئىبرانىي. سۈپ [ibra:niy]
Hebrew:
ئىبرانىي تىلى
the Hebrew language

ئىبرەت. ئى [ibrət]
a lesson, moral
ئىبرەت ئالماق.
to draw a moral or lesson from
ئىبرەتلىك. سۈپ [ibrətlik]
moralistic, with a moral:
ئىبرەتلىك سۆزلەر
wise counsel
ئىبلىس. ئى [iblis]
Satan, the devil
ئىپادە. ئى [ipa:də]
verbal or facial expression, speech:
ئۇنىڭ ئىپادىسى ياخشى.
He expresses himself well.
ئالگېبرالىق ئىپادە
an algebraic expression
ئىپادە قىلماق
to express, communicate
ئىپادىلە-ئىپادىلىمەك. پ [ipa:dilimək]
to show, express, communicate:
ھېسسىياتنى ئىپادىلىمەك
to express one's feelings
ئىپار. ئى [ipar]
musk:

ئىپار ھىدى
the aroma of musk
ئىپارچاشقان. ئى
[iparqaxqan]
a musk rat
ئىپار-زەپەر. ئى
[ipar—zəpər]
saffron (a spice)
ئىپارگۈل. ئى [ipargül]
a lilac (a species of flower)
ئىپتار. ئى [iptar]
the breaking of the fast
ئىپتارغا چاقىرماق. پ
to invite someone to share in breaking the fast
ئىپتىخار. ئى [iptihar]
pride, conceit; joy:
ئۇ ۋەتىنىمىزنىڭ ئىپتىخارى.
He's the pride of our country.
ئىپتىخارلاندۇرماق. پ [iptiharlanmaq]
to feel proud
ئىپتىخارلىق. ئى [iptiharlik]
lofty sentiments, high ideas
ئىپتىدا. ئى [iptida:]
the beginnig, genesis
ئىپتىدائىي. سۈپ
[iptida:iy]
primitive, original:
ئىپتىدائىي ئادەم
primitive man
ئىپتىدائىي جەمئىيەت
primitive society
ئىپتىدائىي مەكتەپ
primary school
ئىپلاس. سۈپ [iplas]
dirty; low, mean
ئىت. ئى [it]
a dog:
ئوۋ ئىتى
a hunting dog
ئىت ھاۋشىماق
to bark (of a dog)
ئاق ئىت، قارا ئىت، ھەممىسى بىر ئىت.
Black or white, a dog is a dog.
ئىتائەت. رەۋ [ita:ət]
see below
ئىتائەت قىلماق. پ
to obey, submit
ئىتائەتچان. سۈپ
[ita:ətqan]
obedient, submissive
ئىتائەتسىز. سۈپ
[ita:ətsiz]
disobedient, rebellious
ئىتائەتلىك. سۈپ
[ita:ətlik]
obedient, submissive
ئىتائەتمەن. سۈپ
[ita:ətmən]
obedient, submissive

solidarity, unity

ئىتتىپاقلاش-ئىتتىپاقلاشماق. پ [ittipaqlaxmaq]
to unite, unify

ئىتتىپاقلىق. ئ [ittipaqlik]
unity, solidarity:
ئىتتىپاقلىق كۈچ دېمەكتۇر.
Unity is strength.

ئىتتىرىشىش-ئىتتىرىشمەك. پ [ittirixmək]
to push, shove together

ئىتتىك. سۈپ [ittik]
quick, fast; sharp:
ئىتتىك ماڭماق
to walk fast
ئىتتىك قايرىلماق
to swerve
بىز ئۆڭكۈردىن قۇتۇلۇش ئۈچۈن ئىتتىكلا قايرىلدۇق.
We swerved to avoid a hole.
ئىتتىك پىچاق
a sharp knife
مىجەزى ئىتتىك
quick-tempered

ئىتتىكلەش-ئىتتىكلىمەك. پ [ittiklimək]
to accelerate, quicken speed; be sharp

ئىتتىكلىك. ئ [ittiklik]
acceleration, speed; quick-temperedness

ئىتىقۋىنى. ئ [itqiwini]

ئىتالىيلىك. ئ [italiyilik]
an Italian

ئىتالىيان. ئ [italiyan]
Italian, from Italy:
ئىتالىيان تىلى
the Italian language

ئىتالىيانچە. رەۋ [italiyanqə]
the Italian language; Italian

ئىتتەر-ئىتتەرمەك. پ [ittərmək]
to push, shove; to evade, shirk:
بىز پىكاپنى ئىتتىرىشىمىز كېرەك ئىدى.
We had to puch the car.
جاۋابكارلىقنى باشقىلارغا ئىتتەرمەك
to blame someone else, shirk responsibility

ئىتتىپاق. ئ [ittipaq]
unity; union:
ياشلار ئىتتىپاقى
the youth league

ئىتتىپاقداش. ئ [ittipaqdaš]
an ally, supporter:
ئىتتىپاقداش دۆلەتلەر
allied countries

ئىتتىپاقداشلىق. ئ [ittipaqdaxlik]

creativity, inventiveness
ئىجادىي. سۈپ [ija:diy]
creative, inventive
ئىجادىيەت. ئى [ija:diyət]
creation, composition
بەدىئىي ئىجادىيەت
an artistic creation;
ئىجارە. ئى [ija:rə]
rent, lease;
ئىجارە ھەققى قانچە پۇل؟
How much is the rent?
ئىجارە ئالماق. پ
to hire, rent;
مېنىڭ بىر پىكاپ ئىجارىگە ئالغۇم بار.
I'd like to rent a car.
ئىجارە بەرمەك. پ
to rent out, hire out
ئىجارىچى. ئى [ija:riqi]
a person who rents out to others, one who leases, lends out
ئىجارىكەش. ئى [ija:rikəx]
a tenant farmer
ئىجازەت. ئى [ija:zət]
permission, leave
ئىجازەت ئالماق. پ
to get permission
ئىجازەت بەرمەك. پ
to allow, permit
ئىجتىمائىي. سۈپ [ijtima:iy]

dog fleas
ئىتلىق. سۈپ [itlik]
belonging to a dog;
ئىت ئىتلىق قىلمىسا كۆڭلى تىنماس.
A dog enjoys acting like a dog.
ئىجابەت. ئى [ija:bət]
agreement, consent
ئىجابەت بولماق. پ
to be accepted, agreed to;
تەلىپى ئىجابەت بولماق
to have a request agreed to
ئىجابىي. سۈپ [ija:biy]
positive, constructive;
active, vigorous;
ئىجابىي پىكىر
a constructive suggestion
ئىجاد. ئى [ijad]
a creation, invention
ئىجاد قىلماق. پ
to compose, invent;
ئۇ يېڭى بىر ناخشا ئىجاد قىلدى.
He composed a new song.
ئىجادچانلىق. ئى [ijatqanlik]
creativity, inventiveness
ئىجادكار. ئى [ijadkar]
a composer, inventor
ئىجادكارلىق. ئى [ijadkarlik]

social, pertaining to society:
ئىجتىمائىي پەن
social science
ئىجتىمائىي مۇناسىۋەت
social relations
ئىجتىمائىي ھادىسە
a social phenomena
ئىجتىمائىي مەسىلە
a social problem
ئىجتىمائىيلاش-ئىجتىمائىيلاشماق. پ [ijtima:iylaxmak]
to nationalize:
ئىشلەپچىقىرىش ۋاستىلىرىنى ئىجتىمائىيلىشىش
the nationalisation of the means of production
ئىجتىھات. ئى [ijtihat]
perserverance, diligence:
ئىجتىھات بىلەن ئىشلىمەك
to work with diligence
ئىجتىھاتلىق. سۈپ [ijtihatlik]
diligent, perservering:
ئىجتىھاتلىق ئوقۇغۇچى
a diligent student
ئىجرا. ئى [ijra:]
execution, implementation
ئىجرا قىلماق. پ
to carry out, implement:
بۇيرۇقنى ئىجرا قىلماق
to implement an order
خىزمەتنىڭ ئىجراسىنى تەكشۈرمەك
to supervise work, progress
ئىجراچى. ئى [ijra:qi]
a person who carries out a given rask
ئىجرائىي. سۈپ [ijra:iy]
executive:
ئىجرائىي ھەيئەت
an executive committee
ئىجرائىيە. سۈپ [ijra:iyə]
executive:
ئىجرائىيە ھەيئەت
an executive committee
ئىچ. ئى [iq]
the insid, inner part; the heart (figurative):
ئىچ كىيىم
underwear
ئۆي ئىچى
the inside of the house
ئۇ ئىچىدە نېمىلەرنى ئويلاۋاتىدۇ؟
I wonder what he's thinking.
ئىچ ئاغرىقى
mental pain, worry, anxiety
ئىچى تار
narrow—minded, petty
ئىچى كەڭ
broad minded, tolerant
ئىچ ئاغرىتماق
to have pity on, feel sorry

to share one's feelings

ئىچ-تاش. ئى [iq—tax] both the inside and the outside:

ئۆينىڭ ئىچ-تېشى the inside and outside of the house

ئىچكۈز-ئىچكۈزمەك. پ [iqküzmək] to make someone drink:

بالىغا دورا ئىچكۈزمەك to give a child medicine

ئىچكى. سۈپ [iqki] internal, inner, inside:

ئىچكى ئىشلار internal affairs

ئىچكى كېسەل internal (gastric) diseases

ئىچكى بازار the domestic market

ئىچكى دۇنيا the inner world

ئىچكى-تاشقى. سۈپ [iqki—taxqi] the inside and the outside

ئىچكىرى. ئى [iqkiri] inside a house; inland China:

ئىچكىرىدە ھېچكىم يوق. There's no one inside.

ئۇ ئىچكىرىدىن كەلگەن. He's come from inland

for

ئۇنىڭ ئۈلارغا ئىچى ئاغرىدى. He felt sorry for them.

بۇ بالىغا ئۇنىڭ ئىچى ئاغرىدى. He felt compassion for the child

سومكىنىڭ ئىچىدە نېمە بار؟ What's inside the bag?

ئىچى سۇرمەك to have diarrhoea

ئىچىم سۇردى. I have diarrhoea.

ئىچىگە ئالماق to include, consist of

ئىچى كۆيمەك to love, like

ئىچ كۆيەر دوست an intimate friend

ئىچ-ئىچمەك. پ [iqmək] to drink, consume:

دورا ئىچمەك to take medicine

چاي ئىچەمسىز؟ Would you like some tea?

ئۇسسۇزلۇق ئىچكۈم بار. I'd like something to drink.

مەن ئازراق پىۋا ئىچتىم. I drink some beer.

ئىچ-باغىر. ئى [iq—baoir] inner feelings, inner thoughts:

ئىچ-باغرىنى تۆكمەك

بولدى.
They had a disagreement.
ئىختىيار. ئى [ihtiyar]
one's free will, opinion, wish:
ئىختىيارىڭىز!
If you like!
ئۆز ئىختىيارى بىلەن قاتناشماق
to take part voluntarily
ئىختىيار قىلماق. پ
to volunteer
ئىختىيارسىز. سۈپ
[ihtiyarsiz]
involuntary, forced:
ئىختىيارسىز كۈلۈۋەتمەك
fo smile involuntarily
ئىختىيارىي. سۈپ
[ihtiya:riy]
voluntary, voluntarily:
ئىختىيارىي ھەرىكەت
a voluntary activity
ئىخچام. سۈپ [ihqam]
compact, convenient; concise, terse:
سۆز ئىخچام بولماق
to speak concisely, tersely
ئىخچاملا-ئىخچاملىماق. پ
[ihqamlimaq]
to reduce, simplify
سۆز مەزمۇنىنى ئىخچاملىماق
to simplify, summarize
ئىخچاملاش-ئىخچاملاشماق. پ
[ihqamlaxmak]

China.
ئىچكىرىلە-ئىچكىرىلىمەك. پ
[iqkirilimək]
to go inside, to enter
ئىچى-تېشى. ئى [iqi—texi]
the inside and the outside
ئىچىكىش-ئىچىكىشمەك. پ
[iqikixmək]
to be familiar with, know well
ئىچىملىك. ئى [iqimlik]
a drink, beverage:
سوغۇق ئىچىملىكلەر
cold drinks
ئىختىرا. ئى [ihtira:]
an invention, design
ئىختىرا قىلماق. پ
to invent, devise
ئىختىراچى. ئى [ihtira:qi]
an inventor, designer
ئىختىساس. ئى [ihtisas]
a special skill, a speciality
ئىختىساسلاش-ئىختىساسلاشماق. پ [ihtisaslaxmak]
to be a specialist, an expert
ئىختىساسلىق. سۈپ
[ihtisasliq]
specialist, expert
ئىختىلاپ. ئى [ihtilap]
a dispute, disagreement:
ئۇلار ئارىسىدا ئىختىلاپ پەيدا

ئىداره قىلدى.
He ruled Xunjiang for 8 years.

ئىددەت. ئى [iddət]
a period of 100 days, following her divorce, after which a woman may remarry

ئىدىئال. ئى [ideal]
an ideal, utopia

ئىدىئالىزم. ئى [idealizm]
idealism, utopianism

ئىدىئالىست. ئى [idealist]
an idealist, utopianist

ئىدىئولوگىيە. ئى [ideologiyə]
an ideology, a creed

ئىدىش. ئى [idix]
a large jar, jug

ئىدىئوم. ئى [idiom]
an idiom, a phrase, saying

ئىدىيە. ئى [idiyə]
ideas, thoughts, thinking:
ئىدىيە ئۆزگەرتمەك
to change one's thinking

ئىدىيىۋى. سۈپ [idiyiwi]
mental, intellectual:
ئىدىيىۋى كۈرەش
an intellectual struggle

ئىدىيىۋىلىك. ئى [idiyiwilik]
ideological content,

to be consise, terse

ئىخچاملاشتۇر-ئىخچاملاشتۇرماق. پ [ihqamlaxturmaq]
to reduce, simplify, cut back

ئىخچاملىق. ئى [ihqamlik]
compactness, conciseness, terseness

ئىخلاس. ئى [ihlas]
faith, belief, devotion:
ئىخلاس بىلەن كىتاب ئوقۇماق
to study seriously

ئىخلاس باغلىماق. پ
to believe in, trust

ئىخلاس قايتماق. پ
to lose faith in

ئىخلاس قىلماق. پ
to believe in, trust

ئىخلاسلىق. سۈپ [ihlaslik]
sincere, devout; serious, disciplined

ئىخلاسمەن. ئى [ihlasmən]
a believer, devotee

ئىدارە. ئى [idarə]
a unit, place of work:
قايسى ئىدارىدە ئىشلەيسىز؟
Which unit do you work in?

ئىدارە قىلماق. پ
to manage, run:
مەملىكەتنى ئىدارە قىلماق
to manage, rule a country
ئۇ شىنجاڭنى سەككىز يىل

ideological thinking

ئىرادە. ئى [ira:də]

will, determination; fate, luck:

ئىرادىسى كۈچلۈك

a strong will

ئىرادە بولۇپ قالسا، تۇرپانغىمۇ بارارسىز.

With a bit of determination, you can get a long way.

ئىرادىسىز. سۈپ

[ira:disiz]

spineless, without determination

ئىرادىلىك. سۈپ

[ira:dilik]

determined, strong—willed

ئىرادىنامە. ئى

[ira:dina:mə]

a written pledge

ئىرراتسىئونال. سۈپ

[irratsional]

irrational, illogical

ئىرسىي. سۈپ [irsiy]

hereditary, genetic:

ئىرسىي كېسەللىك

hereditary diseases

ئىرسىيەتشۇناسلىق. ئى

[irsiyətsunaxlik]

genetics

ئىرغاڭلا-ئىرغاڭلىماق. پ

[irɑŋlimaq]

to sway, rook, shake:

ئىرغاڭلاپ ماڭماق

to totter, swagger

ئىرغە-ئىرغىماق. پ

[irɑjimaq]

to jump, leap:

ئۈرنىدىن ئىرغىپ تۇرماق

to jump up

ئىرق. ئى [irk]

race, ethicity:

بۇ يەردە ئوخشىمىغان ئىرقتىكى كىشىلەر بار.

People of different races live here.

ئىرقچى. ئى [irkqi]

a racist

ئىرقچىلىق. ئى [irkqilik]

racism

ئىرقىي. سۈپ [irkiy]

racial, racist:

ئىرقىي كەمسىتىش

racial discrimination

ئىرماش-چىرماش. سۈپ

[irmax—qirmax]

intertwined, interconnected:

ئىرماش-چىرماش باغلىنىش

inseperable interconnections

ئىرىس. ئى [iris]

sweetened milk

ئىز. ئى [iz]

a mark, print

ئاياغ ئىزى

a foot—print:

relieves another worker

ئىزچى. ئى [izqi]
an army scout

ئىزچىل. رەۋ [izqil]
consistent, thorough:
ئىزچىل ياخشى
good throughout

ئىزچىللاش-ئىزچىللاشماق. پ [izqillaxturmaq]
to be implemented, carried out

ئىزچىللاشتۇر-ئىزچىللاش-تۇرماق. پ [izqillaxturmaq]
to carry out, implement

ئىزچىللىق. ئى [izqillik]
coherence, continuity

ئىزدە-ئىزدىمەك. پ [izdimək]
to search for, look for:
يول ئىزدىمەك
to try to find one's way somewhere
ھەقىقەت ئىزدىمەك
to seek the truth
سىز نېمە ئىزدەۋاتىسىز؟
What are you looking for?

ئىزدەك-سوراق. ئى [izdək—so:rak]
news, tidings

ئىزدەن-ئىزدەنمەك. پ [izdənmək]
to be careful, serious:
ئىزغا چۈشمەك
to follow, be on a trail
يېگىت سۆزىدىن قايتماس، يولۇاس ئىزىدىن.
A good man always keeps his word.

ئىزا. ئى [iza:]
shame, embarrassment

ئىزا تارتماق. پ
to feel shame, be embarrassed

ئىزا-ئاھانەت. ئى [iza:aha:nət]
shame, humiliation:
ئىزا-ئاھانەتكە قالدۇرماق
to be shamed, humiliated
ئىزا-ئاھانەت قىلماق
to humiliate, shame

ئىزاھ. ئى [izah]
a footnote, annotation

ئىزاھ بەرمەك. پ
to annotate, explain

ئىزاھات. ئى [izahət]
a footnote, explanation, annotation

ئىزاھلا-ئىزاھلىماق. پ
to annotate, explain with footnotes

ئىزاھلىق. سۈپ [izahlik]
annotated, with explanations

ئىزباسار. ئى [izbasar]
a successor, person who

ئىزدىنىپ ئۆگەنمەك
to study carefully
ئىز-دېرەك. ئى [iz—derək]
news, tidings
ئىز-دېرىكىنى قىلماق. پ
to look for someone
ئىززەت. ئى [izzət]
respect, honour; glory
ئىززەتلە-ئىززەتلىمەك. پ
[izzətlimək]
to respect, honour
ئىززەتلىك. سۈپ [izzətlik]
honoured, respected:
ئىززەتلىك مېھمان
an honoured guest
ئىززەت-نەپس. ئى
[izzət—nəps]
pride, selfesteem
ئىززەت-ھۆرمەت. ئى
[izzət—hürmət]
respect, honour
ئىزلە-ئىزلىمەك. پ
[izlimək]
to search for, look for
ئىزمە. ئى [izmə]
a button hole
ئىزنا. ئى [izna:]
an outline, contour:
ئىزناسىنى چىقارماق
to draw in outline
ئىزناك. ئى [iznak]
a badge, emblem:
مەكتەپ ئىزناكى
a school badge
ئىزھار. رەۋ [izhar]
see below
ئىزھار قىلماق. پ
to state, indicate, reveal:
مىننەتدارلىق ئىزھار قىلماق
to express one's thanks
ئىچكى ھېسسىياتنى ئىزھار قىلماق
to reveal one's inner feelings
ئىس. ئى [is]
smoke, air pollution:
كۆمۈر ئىسى
coal smoke
كىگىز ئۆيدىن ئىس چىقىۋاتاتتى.
Smoke was rising from the yurt.
ئىسپات. ئى [ispat]
proof, evidenece
ئىسپات قىلماق. پ
to prove, verify, demonstrate
ئىسپاتسىز. سۈپ [ispatsiz]
groundless, without proof
ئىسپاتلا-ئىسپاتلىماق. پ
[ispatlimak]
to prove, verify, demonstrate:
ئۆز پىكرىنىڭ توغرىلىقىنى ئىسپاتلىماق
to demonstrate the truth of one's ideas

سز ئۇنى ئىسپاتلىيالمايسىز.
You can't prove it.

ئىسپاتلاندۇرۇلماق. پ [ispatlanmaq]
to have been proved

ئىسپاتلىق. سۈپ [ispatlik]
proven, with proof

ئىسپان. ئى [ispan]
a Spaniard; Spanish

ئىسپانچە. سۈپ؛ رەۋ [ispanqə]
the Spanish language; Spanish

ئىسپىرت. ئى [ispirt]
spirit, alcohol:

ئىسپىرت لامپىسى
an alcohol lamp

ئىسپىرتلىق. سۈپ [ispirtlik]
alcoholic, with alcohol:

ئىسپىرتلىق ئىچىملىكلەر
alcoholic drinks

ئىستاكان. ئى [istakan]
a galss, beaker, tumbler:

بىر ئىستاكان سۇ
a glass of water

ئىستانسا. ئى [istansa]
a station, terminal:

پويىز ئىستانسىسى نەدە؟
Where's the railway station?

رادىئو ئىستانسىسى
radio station

ئېلېكتر ئىستانسىسى
an electricity station

ئىس-تۈتەك. ئى [is—tütək]
smoke and fog, air pollution

ئىستېپا. ئى [istepa:]
resignation:

ئىستېپاسىنى قوبۇل قىلماق
to accept a resignation

ئىستېپا بەرمەك. پ
to resign:

ئۇ ئىستېپا بەردى.
He resigned.

ئىستېريە. ئى [isteriyə]
hysteria, frenzy

ئىستېلا. ئى [istela:]
subjugation, domination

ئىستېلا قىلماق. پ
to conquer, subjugate

ئىستېلاچى. ئى [istela:qi]
a conqueror, victor, overcomer

ئىستېمال. ئى [istemal]
use, consumption:

ئىستېمال بۇيۇملىرى
consumer goods

سۆزنىڭ ئىستېمال مەنىسى
the common meaning of a word

كۈندىلىك ئىستېمال بۇيۇملىرى
articles of everyday use

ئىستېمال قىلماق. پ

waste, extravagance

ئىسراپ بولماق. پ

to be wasted, dissipated

ئىسراپ قىلماق. پ

to waste, be extravagant:

مەن تاماق ئىسراپ قىلىشنى خالىمايمەن.

I don't like to waste food.

ۋاقتنى ئىسراپ قىلما.

Don't waste time.

ئىسراپچىلىق. ئى [israpqilik]

waste, extravagance

نېمىدېگەن ئىسراپچىلىق-ھە!

What a waste!

ئىسراپخور. ئى [israphor]

a person who is extravagant or wasteful

ئىسراپخورلۇق. ئى [israphorluk]

waste, extravagance

ئىسرىق. ئى

fragrance, perfume (made by burning certain plants)

ئىسسىق-ئىسسىماق. پ [issimak]

to be hot, warm:

ھاۋا ئىسسىدى.

The weather has warmed up.

ئىسسىت-ئىسسىتماق. پ [issitmak]

to use; to eat, consume

ئىستىراھەت. ئى [istira:hət]

rest, relaxation

ئىستىراھەت قىلماق. پ

to relax, rest

ئىستىسنا. ئى [istisna]

an exception

ئىستىقامەت. ئى [istika:mət]

see below

ئىستىقامەت قىلماق. پ

to sit in meditation

ئىستىقبال. ئى [istiqbal]

future prospects, future potential:

ئۇنىڭ ئىستىقبالى چەكسىز پارلاق.

His future is very bright.

ئىستىقبالللىق. سۈپ [istiqballiq]

with good future prospects

ئىستىل. ئى [istil]

a style, method, way of life:

تۇرمۇش ئىستىلى

a way of life, life-style

ئەدەبىيات ئىستىلى

a literary style

ئىستىھكام. ئى [istihkam]

defence works, defences

ئىستىھكام قۇرماق. پ

to build defensive positions

ئىسراپ. رەۋ [israp]

coat off.

ئىسسىقلىق. ئى [issiqliq]
heat, warmth:
ئىسسىقلىق مىقدارى
heat measuring scale
ئۇلار كۈننىڭ ئىسسىقلىقىغا قارىماستىن ئىشلەۋەردى.
They worked on regardless of the heat.

ئىسقات. ئى [isqat]
alms give after a person's death

ئىسقىرتقىسقىرتماق. پ [isqirtmaq]
to whistle

ئىسكەت. ئى [iskət]
style, feature:
ئىسكەتلىك چىرايلىق
beautiful features

ئىسكەتلىك. سۈپ [iskətlik]
stylish, goodlooking

ئىسكىرىپكا. ئى [iskiripka]
a violin

ئىسكىرىپكىچى. ئى [iskiripkiqi]
a violinist

ئىسكىلات. ئى [iskilat]
a store, storeroom

ئىسكىلىت. ئى [iskilit]
a skeleton

ئىسلاشتۇرماق. پ [islimaq]
to heat up, warm up:
تاماقنى ئىسسىتىڭ
Heat up the food.

ئىسسىتما. ئى [issitma]
a fever, a temperature:
ئىسسىتما ئۆرلىمەك
to go up (of a fever)
ئىسسىتمىنى قايتۇرماق
to go down (of a fever)

ئىسسىق. سۈپ [issiq]
hot warm:
ئىسسىق سۇ
hot water
بۈگۈن ھاۋا بەك ئىسسىق.
It's hot today.
مەن ئىسسىقنى خالىمايمەن.
I don't like the heat.
ئۇ بىزنى ئىسسىق (ئوچۇق) چىراي بىلەن قارشى ئالدى.
He welcomed us warmly.

ئىسسىقچان. سۈپ [issiqqan]
warm blooded(in traditional medicine)

ئىسسىق-سوغۇق. سۈپ [issiq—sooquq]
the temperature, the heat

ئىسسىقلاشتۇرماق. پ [issiqlimaq]
to be, get hot:
ئۇ ئىسسىقلاپ جۇۋىسىنى سېلىۋەتتى.
He got hot and took his

to smoke, preserve:
گۆش ئىسلىماق
to smoke meat
ئىسلام. ئى [islam]
Islamic, muslim; Islam (a man's name)
ئىسلام دىنى مەكتىپى
an Islamic school
ئىسلامشۇناس. ئى [islamxunas]
an Islamicist
ئىسلامىيەت. ئى [islamiyət]
Islam
ئىسلاھ. ئى [islah]
reform, change, improvement
ئىسلاھ قىلماق. پ
to reform
ئىسلاھات. ئى [islahat]
reform, change, improvement:
يەر ئىسلاھاتى
land reform
ئىسلاھات يۈرگۈزمەك. پ
to carry out reform
ئىسلاھاتچى. ئى [islahatqi]
a reformer, crusader
ئىسلىق. سۈپ [islik]
smoky, having smoke:
ئىسلىق كۆمۈر
coa which gives off smoke
ئىسلىق يېشىل
dark green
ئىسىت. ئىم [isit]
interjection expressing anger or disappointment
ئىسىت! ساڭا قىلغان ئەقىدەم.
I should never have trusted you!
ئىسىم 1. ئى [isim]
name, title:
ئىسمىڭىز نېمە؟
What's your name?
كىتابنىڭ ئىسمى نېمە ئىكەن؟
What's the title of the book?
ئىسمى بار، جىسمى يوق.
All bark, and no bite.
ئىسمى جىسمىغا لايىق.
The name fits the reality.
ئىسىم قويماق. پ
to name, call
ئىسىم 2. ئى [isim]
a noun
ئىسىمداش. ئى [isimdax]
a person sharing the same name
ئىسىملىك. سۈپ [isimlik]
called, named:
ئەمەت ئىسىملىك بىر ئادەم
a man named Amat
ئىسيان. ئى [isyan]
a rebellion, revolt:
ئىسيان كۆتۈرمەك
to rebel, revolt
ئىسيانىنى باستۇرماق

a wage, salary
ئىشقا ئاشماق
to come true, be realized
ئارزۇيۇم ئىشقا ئاشتى.
My wish has come true.
ئىشارەت. ئى [ixa:rət]
a signal, sign:
قول ئىشارىتى
a hand signal
ئىشارەت قىلماق. پ
to signal, gesture
ئىشارەتلە-ئىشارەتلىمەك. پ
[ixa:rətlimək]
to hint, suggest
ئىشان. ئى [ixan]
a Sufi leader
ئىشەن-ئىشەنمەك. پ
[ixənmək]
to believe, trust:
راست دەپ ئىشەنمەك
to believe something is true
سىز خۇداغا ئىشىنەمسىز؟
Do yuou believe in God?
مەن (ئۇنىڭغا) ئىشىنىمەن.
I trust him.
ئىشەنچ. ئى [ixənq]
belief, faith, confidence:
مېنىڭ ئۇنىڭغا ئىشەنچىم بار.
I have faith in him.
سىزنىڭ ئىمتىھاندىن ئۆتۈ-
شىڭىزگە ئىشەنچىم بار.
I'm confident that you'll

to crush a rebellion
ئىسيانچى. ئى [isyanqi]
a rebel, mutineer:
ئىسيانچىلار ئوردىغا ھۇجۇم
قىلدى.
The rebels attacked the
palace.
ئىش. ئى [ix]
work job, business; trouble:
نېمە ئىش قىلىۋاتىسىز؟
What are you doing?
ئىشتىن چۈشمەك
to stop work, knock off
ئىشقا چۈشمەك
to start work, go to work
مەن سائەت سەككىزدە ئىشقا
چۈشىمەن.
I go to work at eight
o'clock.
ئىش تاپماق. پ
to look for work
ئىش تاشلىماق. پ
to go on strike:
ئىشچىلار ئىش تاشلىدى.
The workers are on strike.
ئىش قەغىزى
stationery, business
stationery
ئىش قەغىزىنى نەدىن سېتىۋا-
لىمەن؟
Where can I buy stationery?
ئىش ھەققى

ئىشتان. ئى [ixtan]
trousers, pants

ئىشتانباغ. ئى [ixtanbaoɣ]
a belt

ئىشتانچاق. سۈپ [ixtanqak]
wearing shorts

ئىشتانلىق. سۈپ [ixtanlik]
wearing trousers; trouser material:
ئۇ بازاردىن بىر ئىشتانلىق رەخت ئېلىپ كەلدى.
He went shopping and bought enough cloth for a pair of trousers.

ئىشتىراك. ئى [ixtirak]
participation, joinig in:

ئىشتىراك قىلماق. پ
to take part in, participate in

ئىشتىها. ئى [ixtiha]
appetite, hunger:
ئىشتىهايىم ياخشى.
I have a good appetite.

ئىشتىهاسىز. سۈپ [ixtiha:siz]
with no appetite

ئىشتىهالىق. سۈپ [ixtiha:lik]
with a good appetite

ئىشتىياق. ئى [ixtiyak]
interest, pleasure:
ئىشتىياق بىلەن ئاڭلىماق
to listen with pleasure

pass the exam.

ئىشەنچ قىلماق. پ
to believe, be sure
سىز كۆرگەن كىشىنىڭ ماھىرە ئىكەنلىكىگە ئىشەنچ قىلالامسىز؟
Are you sure it was Mahira you saw?

ئىشەنچسىز. سۈپ [ixənqsiz]
unreliable, untrustworthy

ئىشەنچلىك. سۈپ [ixənqlik]
reliable, trustworthy:
ئۇ ناھايىتى ئىشەنچلىك.
He's very reliable.
سىرتقا چىقىشتىن بۇرۇن ئىشىكنى ئىشەنچلىك قىلىپ تاقاڭ.
Make sure the door is locked fefore you go out.

ئىشەندۈر-ئىشەندۈرمەك. پ [ixəndürmək]
to convince, persuade:
ئۇ مېنى بىر سۆز بىلەنلا ئىشەندۈردى.
He convinced me with a single word.

ئىشپىيون. ئى [ixpiyon]
a spy, secret agent

ئىشپىيونلۇق. ئى [ixpiyunluk]
spying, espionage:

ئىشپىيونلۇق قىلماق. پ
to spy on, gather information

love, liking, desire, passion:
ۋەتەنگە بولغان ئىشق
love for one's country
ئىشقىنى بەرمەك
to love, adore

ئىشق-مۇھەببەت. ئى [ixk—muhəbbət]
love, liking, desire, passion

ئىشقۋاز. سۈپ [ixkwaz]
a lover of, amateur, fan:
سازغا ئىشقۋاز
a music lover
ئىشقۋاز ئادەم
an amateur, fen
توپ ئويناشقا ئىشقۋاز
a sports fan

ئىشقىلا-ئىشقىلىماق. پ [ixkilimak]
to rub together:
قولنى ئىشقىلىماق
to rub one's hands together

ئىشقىلىپ. رەۋ [ixkilip]
anyway, well anyway:
ئىشقىلىپ، مۇشۇنداق بولۇپ قالدى.
Anyway, that's what happened.

ئىشكاپ. ئى [ixkap]
a chest of drawers, wardrobe:
كىيىم ئىشكاپى
a clothes cupboard
كىتاب ئىشكاپى

ئىشچان. سۈپ [ixqan]
hard—working, diligent

ئىشچى. ئى [ixqi]
a worker, labourer

ئىشخانا. ئى [ixhana]
an office

ئىشسىز. سۈپ [ixsiz]
unemployed, without work

ئىشسىزلىق. ئى [ixsizlik]
unemployment

ئىششە-ئىششىماق. پ [ixximak]
to swell, bulge:
كۆز ئىششىماق
to bulge (of the eyes)
مېنىڭ پۇتۇم ئىششىپ قالدى.
My foot has swollen.

ئىششىتە-ئىششىتماق. پ [ixxitmak]
to cause to swell, bulge:
ئۇ كۆزىنى ئىششىتىۋاپتۇ.
He made his eyes bulge.

ئىششىق. ئى [ixxik]
a swelling:
ئىششىقنى ياندۇرماق
to cause a swelling to go down

ئىشغال. ئى [ixoal]
see below

ئىشغال قىلماق. پ
to capture, occupy, seize

ئىشق. ئى [ixk]

[ixləpqikirix]
production, output:
ئىشلەپچىقىرىشنى راۋاجلاندۇرۇ-
ماق
to increase output
ئىشلەپچىقىرىش قوراللىرى
the means of production
ئىشلەتـ ئىشلەتمەك. پ
[ixlətmək]
to use, employ, spend:
پۇل ئىشلەتمەك
to spend money
كاللا ئىشلەتمەك
to use one's brain
ئىشلەمچى. ئى [ixləmqi]
a hard working person
ئىشىتـ ئىشىتمەك. پ
[ixitmək]
to hear, listen:
ئاۋاز ئىشىتمەك
to hear a sound, a voice
تىل ئىشىتمەك
to be scorned, cursed
ئىشىتىلـ ئىشىتىلمەك. پ
[ixitilmək]
to be heard, reach one's
ears
ئىشىك. ئى [ixik]
a door, gate, entrance:
ئىشىك باقار
a door keeper
ئىشىكنى ئېچىك.
a book shelf
ئىشكەل. ئى [ixkəl]
shackles, foot chains:
ئىشكەل سېلىپ قويماق
to put someone in shackles
ئىشكەللـ ئىشكەللىمەك. پ
[ixkəllimək]
to shackle, put someone in
chains
ئىشلـ ئىشلىمەك. پ
[ixlimək]
to work, do, use:
تاپشۇرۇق ئىشلىمەك
to do one's home work
سىز نەدە ئىشلەيسىز؟
Where do you work?
مەن كۆچۈمنىڭ بىرىچە
ئىشلەيمەن.
I will do my best.
ماتور ياخشى ئىشلەيۋاتىدۇ.
The engine isn't running
well.
سېنىڭ ھۈنىرىڭ بۇ يەردە
ئىشلىمەيدۇ.
Your skill is not needed
here.
ئىشلەپ چىقارماق
to produce, make
ئۇلار تېلېۋىزور ئىشلەپ
چىقىرىدۇ.
They produce TV's.
ئىشلەپچىقىرىش. ئى

frugal, economical

ئىقتىسادچىللىق. ئى [iqtisadqillik]

frugality, thriftiness;

ئىقتىسادشۇناس. ئى [iqtisadxunas]

an economist

ئىقتىسادشۇناسلىق. ئى [iqtisadxunaslik]

economics;

مەن ئىقتىسادشۇناسلىقنى ئۆگىنىۋاتىمەن.

I am studying economics.

ئىقتىسادىي. سۈپ [iqtisadiy]

economic, concernig economics;

ئىقتىسادىي ياردەم

economic assistance

ئىقتىسادىي ھەمكارلىق

economic cooperation

ئىقرار. ئى [ikrar]

a confession, admission

ئىقرار قىلماق. پ

to acknowledge, confess, admit;

خاتالىقىڭىزنى ئىقرار قىلامسىز؟

Do you acknowledge you were wrong?

ئۇ بۇ ئىشنى قىلغانلىقىنى ئىقرار قىلمايدۇ.

He doesn't admit that he

Open the door.

ئۇ ئىشكنى قاتتىق ياپتى.

He slammed the door.

ئىغۋا. ئى [iɣwa:]

rumour, hearsay, gossip

ئىغۋا تارقاتماق. پ

to spread rumours

ئىغۋاگەر. ئى [iɣwa:gər]

a gossip, scandal monger, talebearer

ئىقبال. ئى [ikbal]

happiness, joy fortune;the future

ئىقتىدار. ئى [iqtidar]

ability, power, strength;

ئۇ كۆپ تەرەپلىمە ئىقتىدارغا ئىگە.

He has many abilities.

ئىقتىدارسىز. سۈپ [iqtidarsiz]

incapable, powerless;

ئۇ ئوقۇشقا ئىقتىدارسىز.

He's unable to read.

ئىقتىدارلىق. سۈپ [iqtidarlik]

powerful, able, strong

ئىقتىساد. ئى [iqtisad]

economics; money

ئىقتىساد قىلماق. پ

to save, econmize

ئىقتىسادچىل. سۈپ [iqtisadqil]

to look at both sides of a problem

ئىككىقات. سۈپ [ikkiqat]
double layered; pregnant

ئىككىلەمچى. سۈپ [ikkiləmqi]
secondary, of less importance

ئىككىلەنـ ئىككىلەنمەك. پ [ikkilənmək]
to hesitate, falter

ئىككىنچى. سۈپ [ikkinqi]
the second:

ئىككىنچى قەۋەت
the second floor

ئىككىنچى ئاي
Febuary

ئىككىنچى نەشرى
the second printing

ئىككىنچى دۇنيا ئۇرۇشى
the second world war

ئىگە. ئى [igə]
lord, master; subject:

ئۆي ئىگىسى
the master of the house

بۇ ئىش ئىنتايىن مۇھىم ئەھمىيەتكە ئىگە.
This work is of great significance.

ئىگە، تولدۇرغۇچى، پېئىل
subject, object, verb

ئىگە بولماق. پ
to obtain, attain, be worthy

did it.

ئۇ جىنايىتىنى ئىقرار قىلدى.
He confessed to his crime

ئىقرارنامە. ئى [iqrarna:mə]
a written confession

ئىقلىم. ئى [iqlim]
climate, weather

ئىككىزەك. ئى [ekkezək]
twins

ئىككى. س [ikki]
two; double

مەن ئۇنىڭدىن ئىككى قېتىم سورىدىم.
I've asked him twice.

ئىككى خىيال
hesitatant, doubleminded

ئىككى تىللىق ئادەم
a bilingual person

ئىككى كىشىلىك كارىۋات
a double bed

ئىككى يۈزلۈك
two—faced, two sided, hypocritical

ئىككى بىسلىق پىچاق
double bladed knife

ئىككى تايىن
uncertain, unlikely

ئۇنىڭ كېلىشى ئىككى تايىن.
He's unlikely to come.

مەسىلىگە ئىككى تەرەپلىمە قارىماق

the possessive case
ئىڭە-ئىڭە. تەق [iŋə—iŋə]
the sound of a baby's cry
ئىڭرا-ئىڭرىماق. پ
[iŋrimaq]
to moan, groan
ئىڭراش-ئىڭراشماق. پ
[iŋraxmaq]
to moan, groan
ئىل-ئىلماق. پ [ilmaq]
to hang up, suspend, stretch
taut:
كىيىمنى كىيىم ئاسقۇچقا
ئىلماق
to hang clothes on a
clothes hanger
ئىلاج. ئى [ilaj]
way, method, manner:
ئىلاج يوق.
There's nothing we can do.
ئىلاج تاپماق. پ
to search for a solution
ئىلاجسىز. سۈپ [ilajsiz]
helpless, with no way out:
ئىلاجسىز قالدۇق.
There was nothing we
could do.
ئىلاھ. ئى [ilah]
God, god
ئىلاھە. ئى [ila:hə]
a deity, a god:
ئىلاھسىزلىق. ئى

of:
ھىمايىگە ئىگە بولماق
to be worthy of support
ھەركىم ئۆزى قىلغان ئىشقا
ئۆزى ئىگە بولىدۇ.
Each one is responsible for
his actions.
ئىگە-چاقا. ئى
[igə—qa:ka]
master, lord, host
ئىگە-چاقسىز. سۈپ
[igə—qakisiz]
without a master, unminded:
ئىگە-چاقسىز بالا
a child without parents or
other relatives
ئىگىدارلىق. سۈپ
[igidarlik]
ownership, possession:
ئىگىدارلىق ھوقۇقى
laws of ownership
ئىگىلە-ئىگىلىمەك. پ
[igilimək]
to master, learn
ئىگىلىك. سۈپ [igilik]
property; ownership;
possessive:
دۆلەت ئىگىلىكىدىكى
state owned property
ئىگىلىك ئالماش
a possessive pronoun
ئىگىلىك كېلىش

kind, gracious

ئىلتىجا. ئى [iltija]

a request, application:

ئىلتىجاسىنى قوبۇل قىلماق

to accept a request

ئىلتىجا قىلماق. پ

to request, apply

ئىلتىماس. ئى [iltimas]

an application:

ئىلتىماس قىلماق. پ

to apply:

پارتىيىگە كىرىشنى ئىلتىماس قىلماق

to apply to join the party

مەن ئامېرىكىدا ئوقۇشقا ئىلتىماس يازدىم.

I've applied to study in America.

ئىلدام. رەۋ [ildam]

quickly, speedily

ئىلدامىلا-ئىلدامىلماق. پ

[ildamlimaq]

to accelearate, speed up:

قەدىمى ئىلدامىلماق

to quicken one's paces

ئىلدامىلىق. ئى [ildamlik]

speed, haste

ئىلغا-ئىلغىماق. پ

[ilɵimaq]

to choose, select

ئىلغار. سۈپ [ilɵar]

advanced, high quality,

[ilahsizlik]

atheism, godlessness:

ئىلاھىي. سۈپ [ila:hiy]

divine, spiritual, pertaining to God:

ئىلاھىي كىتاب

a divine book

ئىلاۋە. ئى [ilawə]

a note, comment:

تەھرىر ئىلاۋىسى

an editor's comments

ئىلاۋە قىلماق. پ

to make comments on, annotate

ئىلەشـ-ئىلەشمەك. پ

[iləxmək]

to mix, blend:

شىلىم ياخشى ئىلەشمەپتۇ.

The glue isn't mixed well.

ئىلەشتۈر-ئىلەشتۈرمەك. پ

[iləxtürmək]

to stir, mix

ئىلەشكەك. سۈپ [iləxkək]

modest, unassuming

ئىلتىپات. ئى [iltipat]

grace, benevolence, kindness:

a gift:

ئىلتىپاتىڭىزغا رەھمەت.

Thank you for your kindness.

ئىلتىپاتلىق. سۈپ

[iltipatlik]

ئىلگىرى-ئاخىر بولماق
to be out of order, jumbled up
كارتىلار ئىلگىرى-ئاخىرى بو-لۇپ قاپتۇ، قايتىدىن رەتلەش كېرەك.
The cards are out of order, we must put them in order again.

ئىلگىرىكى. سۈپ [ilgiriki]
previous, earlier:
ئىلگىرىكى زامانلا
in earlier times

ئىلگىرىلە-ئىلگىرىلىمەك. پ [ilgirilimək]
to progress, advance:
بىز قەدەممۇ قەدەم ئىلگىرىلەۋاتىمىز.
We are advancing step by step.
سىز ياخشى ئىلگىرىلىدىڭىز.
You have made good progress.
ئارمىيە شەھەرگە قاراپ ئىلگىرىلىدى.
The army advanced on the city.

ئىللەت. ئى [illət]
a fault, mistake

ئىللەتلىك. سۈپ [illətlik]
faulty, bad, with shortcomings
excellent:
ئىلغارلاردىن ئۆگەنمەك
to learn from successful people

ئىلغارلاش-ئىلغارلاشماق. پ [ilɣarlaxmaq]
to advance, develop:

ئىلغاندى. سۈپ [ilɣandi]
substandard, deficient:
ئىلغاندى مال
deficient goods

ئىلغۇ. ئى [ilɣu]
a meat hook; a pin:
ئىلغۇدا گۆشۈڭ بولسا، بىر كۈنى مېھمانغا يارار.
If you have meat in the larder, you won't worry if guests arrive.

ئىلغۇچ. ئى [ilɣuq]
a pin, a hook

ئىلگىرى. رەۋ [ilgiri]
before, previously:
بايرامدىن ئىلگىرى
before the holiday
بۇندىن بەش يىل ئىلگىرى
five years ago, five years previously
ئىلگىرى سۈرمەك
to advance, carry forward

ئىلگىرى-ئاخىر. رەۋ [ilgiri—a:hir]
all in all, altogether:

ئىلمەك. ئى [ilmək]
a hook, a pin

ئىلمىي. سۈپ [ilmiy]
scientific, to do with science; educational:
ئىلمىي مەسىلە
a scientific problem
ئىلمىي ئەسەر
a scientific work
ئىلمىي خادىم
a scientist

ئىلمىيلىق. ئى [ilmiylik]
science, knowledge

ئىلھام. ئى [ilham]
inspiration, encouragement

ئىلھام ئالماق. پ
to be inspired

ئىلھام بەرمەك. پ
to encourage, inspire:
مەن ئۇنىڭغا يەنە بىر قېتىم سىناپ بېقىش ھەققىدە ئىلھام بەردىم.
I encouraged him to try again.

ئىلھامبەخش. سۈپ [ilhambəhx]
inspiring, inspired:
ئىلھامبەخش ئەتكۈچى ئەدەبىي ئەسەرلەر
inspiring literary works

ئىلھاملاندۇر-ئىلھاملاندۇرماق. پ [ilhamlandurmaq]
to inspire, encourage

ئىلىش-ئىلىشماق. پ [ilixmaq]
to hang, suspend:
لەگلەك دەرەخقە ئىلىشىپ قالدى.
The kite is stuck in the tree.
ساندۇققا قولۇمنى تىقسام، ھېچقانداق نەرسە ئىلىشمىدى.
I put my hand into the box but felt nothing.

ئىلىشتۇر-ئىلىشتۇرماق. پ [ilixturmaq]
to hang up, suspend something

ئىلىك. ئى [ilik]
the palm of the hand:
ئىلكىدە بار
to be well off financially
دۆلەت ئىلكىگە ئۆتمەك
to hand over to the government

ئىلىك ئالماق. پ
to take notice, pay attention:
مەن ئۇنىڭغا سالام قىلسام، ئۇ ئىلىك ئالمىدى.
I greeted him, but he didn't notice.

tently

ئىلىندۇرۇلماق. پ [ilindurmaq]
to cause to get hooked

ئىمارەت. ئى [ima:rət]
a building, construction:
ئىمارەت سالماق
to put up a building

ئىمام. ئى [imam]
an Imam, Muslim scholar

ئىمان. ئى [i:man]
faith, belief:
ئىمانى سۇس
impious, not very pious
ئۇنىڭ بۇ ۋەزىپىنىڭ ھۆددىسىدىن چىقىشىغا ئىمانىم كامىل.
I am confident he can do this.

ئىمان ئېيتماق. پ
to recite the Muslim creed, believe

ئىمانسىز. سۈپ [i:mansiz]
faithless, without faith

ئىما-ئىشارەت. ئى [i:ma—ixarət]
a signal, sign:
ئىما-ئىشارەت بىلەن بىلدۈرمەك
to give a signal
ئىما-ئىشارەت قىلماق
to signal, hint

ئىمپورت. ئى [import]
an import

ئىلىم. ئى [ilim]
knowledge, learning

ئىلىم ئالماق. پ
to pursue one's studies

ئىلىم-بىلىم. ئى [ilim—bilim]
knowledge, learning

ئىلىمپەرۋەر. سۈپ [ilimpərwər]
one who loves learning

ئىلىم-پەن. ئى [ilim—pən]
scientific kenowledge

ئىلىملىك. سۈپ [ilimlik]
learned, erudite, well informed

ئىلىم-مەرىپەت. ئى [ilim—mə:ripət]
learning, knowledge

ئىلىنىش-ئىلىنماق. پ [ilinmaq]
to be hung, get hooked:
كىيىم تىكەنگە ئىلىنىپ قالدى.
The garment got caught on a thorn.
بېلىق قارماققا ئىلىنىدى.
The fish got hooked.
بۇ قېتىم داشۆگە ئىلىنالمىدىم.
I didn't pass the college exam this time.
تىلىدىن ئىلىنماق
to say something inadver—

ئىمپورت قىلماق. پ
to import
ئىمپېراتور. ئى [imperator]
an emperor, Caesar
ئىمتىھان. ئى [imtihan]
an exam, a test:
ئىمتىھان قەغىزى
an examination paper
كېلەر ھەپتە بىزنىڭ ئىمتىھانىمىز بار.
Next week we have an exam.
ئىمتىھان ئالماق. پ
to give an exam
ئىمتىھان بەرمەك. پ
to take an exam
ئىمزا. ئى [imza:]
a signature
ئىمزا قويماق. پ
to sign:
ئىمزا قويۇڭ.
Please sign your name.
ئىمزاسىز. سۈپ [imza:siz]
unsigned, without a signature, anonymous
ئىمكان. سۈپ [imkan]
possible, probable:
ئىمكان قەدەر
as far as possible
ئىمكان پېئىل
a verb expressing ability
ئىمكانىيەت. ئى [imka:niyət]
possibility, probability:
ئىمكانىيەتنىڭ بېرىچە
as far as possible
ئىمكانىيەت بەرمەك
to make something possible
ئىمكانىيەتسىز. سۈپ [imka:niyətsiz]
sible, improbable:
ئىمكانىيەتسىز قالماق
to be impossible
ئىملا. ئى [imla:]
spelling, ortography:
ئىملا قائىدىسى
spelling rules
ئىملا لۇغىتى
a spelling dictionary
ئىملىق. ئى [imlik]
onomatopoeic
ئىممۇنىتېت. ئى [immunitet]
immunity
ئىمىر-چىمىر. تەق [imir—qimir]
confused, in turmoil:
كۆز ئىمىر-چىمىر بولماق
to have blurred sight
خەتنى ئىمىر-چىمىر يازماق
to write illegibly
ئىن. ئى [in]
a lair, den:
بۆرە ئىنى

very, extremely:
بىزنىڭ بۇگۈن كېتىشىمىز ئىنتايىن مۇھىم.
It is vital that we leave today.

ئىنتوناتسىيە. ئى [intonatsiyə]
intonation

ئىنتېرناتسىئونالىزم. ئى
internationalism

ئىنتېگرال. سۈپ [integral]
integral (in maths)

ئىنتىزار. رەۋ [intizar]
expectation, longing:

ئىنتىزار بولماق. پ
to long for, expect, look forwark to

ئىنتىزارلىق. ئى [intizarlik]
expectancy, longing:
ئىنتىزارلىق بىلەن كۈتمەك
to wait in expectation

ئىنتىزام. ئى [intizam]
discipline, restraint, self—control:
ئىنتىزامغا رىئايە قىلماق
to keep discipline
ئىنتىزامنى بۇزماق
to be ill—disciplined

ئىنتىزامچان. سۈپ [intizamqan]
disciplined, self—controlled:
سىز ئۆگىنىمەن دەيدىكەنسىز

a wolf's lair
ئېيىق ئىنى
a bear's den

ئىناق. سۈپ [inak]
friendly, amicable

ئىنئام. ئى [in'am]
a gift, present, a reward

ئىناۋەت. ئى [ina:wət]
prestige, popularity; validity:
ئۇنىڭ خەلق ئىچىدە ئىناۋىتى ئۇستۇن.
He's very popular.
دىپلوم ئىمزا بولمىسا ئىناۋەتكە ئىگىنمايدۇ.
The diploma is invalid without a signature.

ئىناۋەتسىز. سۈپ [ina:wətsiz]
unpopular; invalid, to no avail
بۇ ھۇججەت ئىناۋەتسىز.
this document is invalid.
ئۇنىڭ سۆزى ئىناۋەتسىز.
His words were to no avail.

ئىناۋەتلىك. سۈپ [ina:wətlik]
prestigious; valid, true

ئىنايەت. ئى [ina:yət]
kindness, mercy, benevolence

ئىنەك. ئى [inək]
a milch cow

ئىنتايىن. رەۋ [inta:yin]

ئىنتىزامچان بولۇشىڭىز كېرەك.
You must be disciplined if you wish to learn.

ئىنتىزامچانلىق. ئى [intizamqanlik]
discipline, restraint, selfcontrol

ئىنتىزامسىز. سۈپ [intizamsiz]
undisciplined, laking self—control

ئىنتىزاملىق. سۈپ [intizamlik]
disciplined, self—controlled

ئىنتىقام. ئى [intiqam]
hatred, enmity, loathing

ئىنتىقام ئالماق. پ
to take revenge

ئىنتىلـ-ئىنتىلمەك. پ [intilmək]
to seek for; reach out for;
ئەركىنلىككە ئىنتىلمەك
to seek freedom
قىزچاق ئالمىغا ئىنتىلدى.
The girl reached out for the apple.

ئىنجىق. ئى [injiq]
a vocal sound, a note

ئىنجىقلا-ئىنجىقلىماق. پ [injiqlimaq]
to huff and puff (from strain)

ئىنجىل. ئى [injil]
the New Testament, gospel, the Bible

ئىنچىكە. سۈپ [inqikə]
slender, delicate, fragile; meticulous;
ئىنچىكە بەل
slender waisted
ئىنچىكە يىپ
fine thread
ئىنچىكە تەكشۈرمەك
to examine closely, scrutinize

ئىنچىكىلە-ئىنچىكىلىمەك. پ [inqikilimək]
to be thin, slender, fragile

ئىنچىكىلىك. سۈپ [inqikilik]
fine, slender, fragile; sensitive.
ئىنچىكىلىك بىلەن
carefully, meticulously
سەن ئۇنچىلىك ئىنچىكىلىك قىلما.
Don't be oversensitive

ئىندىئان. ئى [indian]
an Indian

ئىندىن. ئى [indin]
in 3 days time

ئىنژېنېر. ئى [inzener]
an engineer

ئىنساپ. ئى [insap]
a conscience; mercy; contenment;

humanity, mankind:
ئىنسانىيەت تارىخى
the history of mankind
ئىنسانىيەتچىلىك. ئى [insa:niyətqilik]
humanitarianism
ئىنستىتۇت. ئى [ins'titut]
an institute, college
ئىنس-جىن. ئى [ins—jin]
people, inhabitants
ئىنشا. ئى [inxa:]
a school composition, essay
ئىنشائاللا. ئىم [inxa:alla]
God willing; possibly
ئىنقىلاب. ئى [inkilab]
a revolution, uprising, rebellion
ئىنقىلاب قىلماق. ت
to take part in a revolution
ئىنقىلابچى. ئى [inkilabqi]
a revolutionary
ئىنقىلابىي. سۈپ [inkila:biy]
revolutionary:
ئىنقىلابىي قۇربان
a revolutionary martyr
ئىنقىلابىيلاشتۇر-ئىنقىلابىيلاشتۇرماق. پ [inkila:biylaxturmaq]
to revolutionize
ئىنقىلابىيلاشتۇرۇل-ئىنقىلابىيلاشتۇرۇلماق. پ

ئىنسابى يوق
without a conscience
ئىنساپقا كەلمەك
to show kindness, mercy
ئىنساپسىز. سۈپ [insapsiz]
heartless, without a conscience
ئىنساپلىق. سۈپ [insaplik]
merciful, conscientious
ئىنسان. ئى [insan]
man, humanity:
ئىنسان تەبىئىتى
human nature
ئىنسان قەدىمى يەتمىگەن يەر
a place where no one has been before
ئىنسانپەرۋەر. ئى [insanpərwər]
a humanitarian person
ئىنسانپەرۋەرلىك. ئى [insanpərwərlik]
humanitarianism
ئىنسانچىلىق. ئى [insanqilik]
mankind, humanity
ئىنسانىي. سۈپ [insa:niy]
human, mortal:
ئىنسانىي خۇسۇسىيەت
human nature
ئىنسانىيەت. ئى [insa:niyət]

ئىنېرت. سۈپ [inert]
inert (in chemistry)
ئىنېرتسىيە. ئى [inert'siyə]
inertia (in physics)
ئىنى. ئى [ini]
a younger brother
ئىئون. ئى [ion]
an ion, an electric
ئىۋرىق. ئى [iwrik]
a jug used to pour water for hand washing
ئىۋ-ئىۋىمەك. پ [iwimək]
to be soft after being wettened
ئىۋىت-ئىۋىتمەك. پ [iwitmək]
to soften with water
ئىيۇل. ئى [iyul]
July
ئىيۇن. ئى [iyun]
June

[inki:labiylaxturulmaq]
to be revolutionized
ئىنكار. ئى [inkar]
a denial, negation
ئىنكار قىلماق. پ
to deny
ئىنكاس. ئى [inkas]
a reflection, mirrorimage
ئىنكاس قىلماق. پ
to reflect, portray, mirror; ئەھۋالنى ئىنكاس قىلماق
to depict, portray the situation
ئىنكۇباتور. ئى [inkubator]
an incubator
ئىنگلىز. ئى [in'gliz]
English; an English person
ئىنگلىزچە. سۈپ؛ رەۋ [in'glizqə]
the English language; English

ي

يا 1. ئىسم [ya:]
Oh! my …!
يا، ئاللا!
My God!
يا 2. باغل [ya]
either … or:
يا سەن بار، يا مەن باراي.
Either you go or I'll go.
يا 3. ئى [ya:]
a bow(as in bow and arrow)

the Japenese language;
Japanese

ياپلاق. سۈپ [yapilaq]
flat, smooth

ياپلاقلا-ياپلاقلىماق. پ
[yapilaqlimaq]
to cut up; to smooth out,
flatten:

ياڭيۇنى ياپلاقلىماق
to cut up potatoes

ياپياش. سۈپ [yapyax]
very young, green

ياپيېشىل. سۈپ [yapyexil]
bright green:

ياپيېشىل بۇغداي مايسىلىرى
green seedlings

يات. سۈپ [yat]
unknown, foreign:

يات ئادەم
a stranger

ياتـياتماق. پ [yatmaq]
to lie down, be lying down,
sleep:

مەن كارىۋاتقا ئۆزۈمنى تاشلاپ
ياتتىم.
I lay down on the bed.

تۈرمىدە ياتماق
to be in prison

ئۇنىڭ ياتسىمۇ، قوپسىمۇ
كۆڭلى ئارام تاپمىدى.
Whether awake or a sleep
he felt unhappy.

ياپـياپماق. پ [yapmaq]
to cover, close:

جىنايەتلىرىنى ياپماق
to conceal someone's crimes

يوتقان ياپماق
to cover a quilt

ئىشىكنى ياپماق
to close the door

دېرىزىنى يېپىڭ.
Close the window.

يىغىن يېپىلىش مۇراسىمى
a closing ceremony (of a
conference)

ھېسابنى ياپماق
to close the accounts

ياپتا. سۈپ [yapta]
see below:

ياپتا گەپ
satirical, ironic language

ياپسار. ئى [yapsar]
a crack, a chink

ياپسار كەلتۈرمەك. پ
to close a crack

ياپقۇچ. ئى [yapquq]
a lid, cover

ياپما. سۈپ [yapma]
braised, cooked over a
low fine in a dish

ياپون. ئى [yapon]
a Japanese person

ياپونچە. سۈپ؛ رەۋ
[yaponqə]

to be married

ياتلىق قىلماق. پ

to marry off (a daughter)

ياچەيكا. ئى [yaqeyka]

a party or league branch

ياخشى. سۈپ [yahxi]

good, fine; well;

ياخشى ئادەم

a good man

ياخشى گەپ تاشنى يارار.

Good words can shatter rocks.

ئۇنىڭ كەلگىنى ياخشى بولدى.

It was good he came.

ئەر-خوتۇن ئىككىسى ياخشى بولۇشۇپ قالدى.

The man and wife have made up.

ئۇ كېسەل ئىدى. لېكىن ھازىر ئۇنىڭ كېسىلى خېلى ياخشى بولۇپ قالدى.

He was sick. But now he's getting much better.

ياخشى كۆرمەك. پ

to like, love;

مەن مېڭىشنى ياخشى كۆرىمەن.

I like walking.

مەن ئۇنى ياخشى كۆرىمەن.

I like him.

ئۇلار ئۇزۇن ئۆتمەي ياخشى كۆرۈشۈپ قالدى.

They soon fell in love.

ئۇ ئاغرىپ يېتىپ قاپتۇ.

He's ill in bed.

ئورغۇن ياغاچلار يەردە ياتىدۇ.

There is a lot of wood lying on the ground.

ئۇ مەكتەپتە يېتىپ قوپىۋاتىدۇ.

He lives at school.

ئۇ ئۆيدە بىكار ياتىدۇ.

He's at home doing nothing.

ياتاق. ئى [yataq]

a room, dormitory;

مەن ئوغۇللار ياتىقىدا تۇرىمەن.

I live in the boy's dormitory.

ياتاقخانا. ئى [yataqhana]

a room, dormitory, hostel

ياتسىرا-ياتسىرماق. پ [yatsirimaq]

to be shy, bashful

ياتسىنا-ياتسىنماق. پ [yatsinmaq]

to be shy, bashful

ياتقۇز-ياتقۇزماق. پ [yatquzmaq]

to put to bed; to lay (bricks)

بالىلارنى ياتقۇزماق

to put the children to bed

خىش ياتقۇزماق

to lay bricks

ياتلىق. سۈپ [yatliq]

married, betrothed

ياتلىق بولماق. پ

ياخشى ئىشلىمەك. پ
to work hard
ياخشىچاق. ئى [yahxiqaq]
one who likes to please others, a yes—yes man
ياخشىچاقلىق. ئى [yahxiqaqlik]
trying to please others
ياخشىسى. رەۋ [yahxisi]
the best thing:
ياخشىسى، بىز بۇ يەردىن كېتىۋالايلى.
It would be best if we left here.
ياخشىلا-ياخشىلىماق. پ [yahxilimaq]
to improve, get better:
خىزمەتنى ياخشىلىماق
to improve one's work
ياخشىلاش-ياخشىلاشماق. پ [yahxilaxmaq]
to be reconciled to one another
ياخشىلاشتۇر-ياخشىلاشتۇرماق. پ [yahxilaxturmaq]
to bring together, reconcile
ياخشىلان-ياخشىلانماق. پ [yahxilanmaq]
to have improved
ياخشىلىق. ئى [yahxilik]
goodness, good deeds:
سىزنىڭ قىلغان ياخشىلىقىڭىز-نى ئۇنۇتمايمەن.
I'll never forget your kindness to me.
يامانغا ياخشىلىق قىلما، ئۇنىڭ-دىن ياخشىلىق كۈتمە.
Don't do good to a bad man, and don't expect kindnesses from him.
ياخشىلىققا ياخشىلىق ھەر كىم-شىنىڭ ئىشى، يامانلىققا ياخ-شىلىق ئەر كىشىنىڭ ئىشى.
Anyone can do good in return for good, but only a man can do good in return for evil.
ياخشىلىقچە. رەۋ [yahxilikqə]
honestly, properly, well
ياخشىمۇسىز. ئال [yahximusiz]
How are you? (a general greeting)
ياد. ئى [yad]
memory, mind:
يادىمدا يوق.
I don't remember
سۆزۈمنى يادىڭدا تۇتقىن.
Don't forget my words.
ياد ئەتمەك
to remember with fondness:
مەن ئۇنى دائىم ياد ئېتىمەن.

I will always cherish the memory of him.

يادىغا كەلمەك. پ
to remember, come to mind

يادىغا كەلتۈرمەك. پ
to recall, bring to mind

يادلا-يادلىماق. پ [yadimak]
to be thin, lose weight:
سىز ياداپ كېتىپسىز.
You've lost weight.

يادات-يادىتماق. پ
[yadatmaq]
to cause to slim, lose weight

يادىك. سۈپ [yadaŋ]
thin, emaciated

يادىڭغۇ. سۈپ [yadaŋoɯ]
thin, emaciated

يادرو. سۈپ [yadro]
nuclear:
يادرو ئېنېرگىيىسى
nuclear energy
يادرو كۈچى
nuclear power
يادرو ئۇرۇشى
nuclear warfare
يادرو سىنىقى
a nuclear test

يادلا-يادلىماق. پ
[yadlimaq]
to memorize, learn by heart

يادلان-يادلانماق. پ
[yadlanmaq]
to have been memorized

يادنامە. ئى [yadna:mə]
a memorial tablet, inscription

يادىكار. ئى [yadikar]
a souvenir, memorial

يادىكارلىق. ئى [yadikarlik]
historical relics, cultural relics

يار 1. ئى [yar]
lover, sweet-heart, friend

يار 2. ئى [yar]
a cliff, precipice; a hole, opening:
تىك يار
a vertical cliff

يار ئېلىپ كەتمەك. پ
to breach, burst (of a dyke etc.)

يار-يارماق. پ [yarmaq]
to split, cut open:
ئوتۇن يارماق
to chop fire wood
ئۇ ياغاچنى يېرىپ ئىككى قىلدى.
He split the wood in two.

يارا. ئى [yara]
a scar, wound; emotional suffering:
ئۇنىڭ ئالقىنىدا يارا بار ئىكەن.
He has a wound on his

palm.

پىچاق يارىسى
a knife wound

يارىغا تۇز سەپمەك
to rub salt on a wound

يارا بولماق. پ
to be wounded

يارا-يارىماق. پ [yarimak]
to be of use, to apply, be suitable

بۇ نەرسە يارىمايدۇ.
This thing is no use.

ئۇنىڭ قىلغان ئىشى ماڭا يارايدۇ.
I like what he did.

بۇ نەرسە قانچە پۇلغا يارايدۇ؟
What is this worth?

يارات-ياراتماق. پ [yaratmak]
to make, create; like, enjoy:

رېكورد ياراتماق
to create a new record

مۆجىزە ياراتماق
to work a miracle

خۇدا دۇنيانى ياراتتى.
God created the world.

ئاتنى ياراتماق
to prepare a horse (for a race)

مەن بۇ يەرنى يارىتىپ قالدىم.
I've come to like this place.

يارات‌قۇچى. ئى [yaratkuqi]
a creator, maker, author

يارات-ياراشماق. پ [yaraxmak]
to suit, fit; be reconciled:

بۇ شەپكە ساڭا يارىشىپتۇ.
That hat really suits you.

بۇ ئاياغ ماڭا ياراشمايدۇ.
These shoes don't suit me.

مۇنداق دېيىش ساڭا ياراشمايدۇ.
It's not like you to say that.

ئۇلار ئىككىسى يارىشىۋالدى.
They have made up.

يارا-يارىشتۇرماق. پ [yaraxturmak]
to reconcile, bring together:

ئەر-خوتۇن ئىككىسىنى يارا-شتۇرۇپ قويماق
to reconcile a married couple

يارالماق. پ [yaralmak]
to appear, be created:

دۇنيا يارالغاندىن بېرى
since the beginning of the world

يارامسىز. سۈپ [yaramsiz]
unsuitable, useless

يارامليق. سۈپ [yaramlik]
useful, promising, having potential:

يارامليق يىگىت
a promising young man
يارانـيارانماق. پ [yaranmak]
to be created, made
يارـبۇرادەر. ئى [yar—bura:dər]
a friend, companion
يارچەن. ئى [yarqən]
a silver coin
ياردەم. ئى [yardəm]
help, assistance:
ماددىي ياردەم
material assistance
بىزگە بەرگەن ياردەمىڭلارغا تەشەككۇر.
Thank you for your help.
ياردەم قولىنى سۇنماق.
to offer a helping hand
ياردەم قىلماق. پ
to help, assist
ياردەمچى. ئى [yardəmqi]
a helper, an assistant:
ياردەمچى سۆز
a helping word
ياردەملەشـياردەملەشمەك. پ [yardəmləxmək]
to help one another, co—operate:
ئىككىمىز ياردەملىشەيلى.
Let's co—operate with each other.

يارـدوست. ئى [yar—dost]
a friend, companion
يارلىق. ئى [yarlik]
the emperor's edict; a command
يارماق. ئى [yarmak]
a copper coin
يارىتىشـيارىتىشماق. پ [yaritixmak]
to create, make
يارىتىلـيارىتىلماق. پ [yaritilmak]
to be created, made
يارىدار. سۈپ [yaridar]
wounded, hurt
يارىدار بولماق. پ
to be wounded
يارىشا. تىر [yarixa]
according to, appropriate:
ئەمگەككە يارىشا ھەق بەرمەك
to pay a suitable wage
سۈپىتىڭگە يارىشا ئىش قىلساڭچۇ.
Your work should match your status.
يارىشىق. ئى [yarixik]
courtesy, etiquette, manners
يارىشىملىق. سۈپ [yariximlik]
well—fitting, good—looking (clothes):
يارىشىملىق چاپان

a smart jacket

يارلاڭ-يارلانماق. پ [yarilanmaq]

to be injured, to hurt oneself:

ئۇ ئۇرۇشتا يارلانغان.

He was wounded in battle.

سىز قانداق قىلىپ يارلاندىڭىز؟

How did you hurt yourself?

يارلاندۇر-يارلاندۇرماق. پ [yarilandurmaq]

to injure, hurt:

مەن بىلىكىمنى يارلاندۇرۇ-ۋالدىم.

I injured my arm.

مەن پۇتۇمنى يارلاندۇرۇ-ۋالدىم.

I hurt my leg.

يارىماس. سۈپ [yarimas]

of no use, good — for nothing

يار-يۆلەك. ئى [yar—yolək]

support, a person providing for another:

بۇ بالا مېنىڭ بىردىن بىر يار-يۆلىكىم.

This child is my only support.

ياز. ئى [yaz]

the summer:

ياز پەسلى

the summer season

يازنى ئۆتكۈزمەك

to spend the summer

يازماق. پ [yazmaq]

to write:

كۆچۈرۈپ يازماق

to copy, re—write

بۇ سۆزنى قانداق يازىدۇ؟

How do you write this word?

مەن خەت يېزىۋاتىمەن.

I, m writing a letter.

يازغۇچى. ئى [yazoquqi]

an author, a novelist, writer

يازغى. سۈپ [yazoqi]

the spring:

يازغى بۇغداي

spring wheat

يازلىق. سۈپ [yazliq]

summer, belonging to the summer:

يازلىق كىيىم

summer clothes

مەن يازلىق تەتىل جەريانىدا تاشقورغاننى زىيارەت قىلدىم.

During the summer holidays I visited Tashkorgan.

يازما. سۈپ [yazma]

hand—written, written:

يازما كىتاب

a hand-written book

يازما ئىسپات

written evidence

ياسا-ياسماق. پ [yasimaq]
to build, construct:
يول ياسماق
to build a road
كۆۋرۈك ياسماق
to build a bridge

ياساتـ-ياساتماق. پ [yasatmaq]
to have something built:
چېچىڭىزنى ياستامسىز؟
Do you want a hair cut?

ياسال-ياسالماق. پ [yasalmaq]
to be built, made:
بۇ پىكاپلار نەدە ياسالغان؟
Where are these cars made?

ياسالما. سۈپ [yasalma]
artificial, man—made:
ياسالما چىش
an artificial tooth
ياسالما چاچ
a wig, artificial hair

ياسالمىلىق. ئى [yasalmiliq]
affected, artificial

ياسان-ياسانماق. پ [yasanmaq]
to make oneself up, dress up:
ئادەملەر ياسىنىپ، بايرام
ئۆتكۈزمەكتە.
People are dressing up for the festival.

ياسانچۇق. سۈپ [yasanquq]
one who enjoys getting made—up

ياساندۇر-ياساندۇرماق. پ [yasandurmaq]
to make someone up:
كېلىننى ياساندۇرماق
to get the bride made up

ياساۋۇل. ئى [yasa:wul]
a guard, escort, protector

ياستۇق. ئى [yastuq]
a pillow, head—rest:
پەي ياستۇق
a feather pillow

ياسداق. سۈپ [yasidaq]
decorated, adorned
ياسداق ئۆي
a decorated house

ياسما. سۈپ [yasima]
man—made, artificial

ياش 1. ئى [yax]
age, years; young:
ئۇ قانچە ياشقا كىردى؟
What's his age?
ئۇنىڭ يېشى تېخى كىچىك.
He's still young.
شىنجاڭ ياشلىرى
Xinjiang youth

ياش 2. ئى [yax]
a tear:
ياش ئاققۇزغۇچى بومبا
a tear gas bomb

ئۇنىڭ كۆزلىرى ياش يۇقى تۇراتتى.
Her eyes were tearstained.

ياشا-ياشماق. پ [yaximaq]
to live, reside, survive:
يۈز يىل ياشىغان
a hundred years old
ياشىسۇن ئەركىنلىك!
Long live freedom!
چەت ئەللەردە ياشايدىغان مۇھاجىرلار
people living abroad, expatriates
ياشا؛ ياشاپ كەت!
Long life to you!

ياشار-ياشارماق. پ [yaxarmaq]
to become young, youthful:
سىز ياشىرىپ قاپسىزغۇ.
You're looking young!
يامغۇردىن كېيىن زىرائەتلەر ياشىرىپ قالدى.
The crops revived after the rain.

ياشاڭغىرا-ياشاڭغىرىماق. پ [yaxaŋɢirimaq]
to have moist eyes, cry often

ياشاڭ-ياشانماق. پ [yaxanmaq]
to become old, age:
مەن خېلى ياشىنىپ قالدىم.
I've aged.

ياشانغان. سۈپ [yaxanɢan]
old, aged

ياش-قورام. ئى [yax—qoram]
age, years

ياش-قېرى. ئى [yax—qeri]
young and old; one's age

ياشلىق. سۈپ [yaxliq]
—old, years—old; one's youth:
بەش ياشلىق قىز
a five year—old girl
ياشلىقنى ۋەتەنگە بېغىشلىماق
to devote one's youth to the country

ياشنا-ياشنىماق. پ [yaxnimaq]
to live, reside; to flourish, prosper

ياغ. ئى [yaɢ]
oil, fat:
قوي يېغى
sheep fat

ياغ-ياغماق. پ [yaɢmaq]
to fall(of rain, snow etc.):
قار ياغماق
to snow
يامغۇر يېغۋاتىدۇ.
It's raining.

گېلىنى ياغلىماق
to bribe, grease someone's palm
ياغلاش-ياغلاشماق. پ [ya oɫaxmaq]
to oil
ياغلان-ياغلانماق. پ [ya oɫanmaq]
to have been oiled
ياغلىشاڭغۇ. سۈپ [ya oɫixaŋoɯ]
oily, oiled
ياغلىشاڭغۇ قول
a oil—covered hand
ياغلىق 1. ئى [ya oɫiq]
a scarf or handkerchief:
قول ياغلىق
a handkerchief
باش ياغلىق
a head scarf
ياغلىق 2. سۈپ [ya oɫiq]
oil, fatty, greasy:
ياغلىق نان
bread made with extra oil
ياغلىق گۆش
fatty meat
ياغلىما. سۈپ [ya oɫima]
pleasant, fine; oiled, oily:
ياغلىما سۆز
pleasant words
ياق 1. ئسم [yaq]

ياغاچ. ئى [ya oɫaq]
wood, timber:
ياغاچ ئات
a wooden horse
ياغاچتەك قېتىپ قالماق
to be dumbstruck, dumbfounded
ياغاچچى. ئى [ya oɫaqqi]
a carpenter, woodworker
ياغاچچىلىق. ئى [ya oɫaqqilik]
carpentry, wood—work
ياغاچقۇلاق. سۈپ [ya oɫaqquɫaq]
disobedient, naughty
ياغدۇر-ياغدۇرماق. پ [ya oɫdurmaq]
to cause it to rain:
دۈشمەن ئۈستىگە ئوق ياغدۇرماق
to rain fire on the enemy
سوئال ياغدۇرماق
to fire questions
ياغسىرا-ياغسىرىماق. پ [ya oɫsirimaq]
to be in need of oil
ياغلا-ياغلىماق. پ [yaɫimaq]
to oil:
چاقنى ياغلىماق
to oil a wheel

no (a negative reply):
قورسقىڭىز ئاچتىمۇ؟
Are you hungry?
ياق، ئاچمىدى.
No, I,m not.
سەن نېمە دېسەڭ، ئۇ ياق دېمەيدۇ.
Whatever you say, he won't refuse you.

ياق 2. رەۋ [yaq]
side, edge, border:
ئوڭ ياقتا
on the right side
بۇ ياقتا ئۆت.
Come this way.
سىز بىر ياقتا بارمىدىڭىزمۇ؟
Haven't you been anywhere?

ياق-ياقماق 1. پ [yaqmaq]
to kindle, light (a fire):
ئوت ياقماق
to kindle, light a fire
چىراغ ياقماق
to light a lamp

ياقماق 2. پ [yaqmaq]
to please, satisfy, delight:
ئۇنىڭ سۆزى ماڭا ياقمىدى.
I didn't like what he said.
بۇ يەرنىڭ ھاۋاسى ماڭا ياقمىدى.
I don't like the weather here.
سۈت ساڭا ياقىدۇ.
Milk is good for you.

ياقماق 3. پ [yaqmaq]
to stick, paste; bake (bread):
ئاززاق نان يېقىۋاتىمەن.
I'm baking some nan.
يارىغا دورا ياقماق
to apply medicine to a wound

ياقا. ئى [yaqa]
side, edge, collar:
جۇڭا ياقىسى
the coat collar
دەريا ياقىسى
the bank of the river
يول ياقىسى
the side of the road

ياقتۇر-ياقتۇرماق. پ [yaqturmaq]
to find pleasure in, enjoy, admire:
مەن كىتاب ئوقۇشنى ياقتۇرىمەن.
I love reading books.
مەن تاماكا چېكىشنى ياقتۇرمايمەن.
I don't approve of smoking.

ياقلا-ياقلىماق. پ [yaqlimaq]
to defend, reply to, endorse:
ئۇلار پىكرىمىزنى ياقلايدۇ.
They approve of our request.

ياقۇت. ئى [ya:kut]
a jewel, diamond, precious

toothpaste

ياڭاق 1. ئى [yaŋak]

a walnut

ياڭاق 2. ئى [yaŋak]

the temple (a part of the head):

ياڭاق چاق

hair at the temples

ياڭرا-ياڭرىماق. پ [yaŋrimaq]

to resound, sound loudly:

ناخشا ئاۋازى ياڭراپ كەتمەك

to resound (of a song)

ياڭراتـ-ياڭراتماق. پ [yaŋratmaq]

to cause to resound:

ناخشىنى ياڭراتماق

to sing a song loudly

ياڭراق. سۈپ [yaŋrak]

resounding, loud

ياڭزا. ئى [yaŋza]

appearance, manner

ياڭيۇ. ئى [yaŋyu]

a potato, spud

يالا. ئى [yala]

slander, defamation, vilification:

يالا چاپلىماق. پ

to slander, defame

يالا-يالىماق. پ [ya:limaq]

to lick, lap:

stone:

ياقسىز. سۈپ [yaqisiz]

without a collar:

ياقسىز كۆڭلەك

a shirt without a collar

ياقلا-ياقلىماق. پ [yaqilimaq]

to keep to, stick to, follow:

ئۆستەڭ ياقلاپ ماڭماق

to walk along following the stream

ياقلىق. سۈپ [yaqilik]

having a collar:

كەمچەت ياقلىق جۇۋا

a coat with a collar of otter fur

ياكى. باغل [ya:ki]

or, either…or, neither…nor:

سىز ئۈزۈمنى ياخشى كۆرەمسىز ياكى ئەنجۈرنىمۇ؟

Do you prefer grapes or figs?

ياكى سىز ياكى يۈسۈپ ھېرىشى كېرەك.

Either you or Yusup must go.

مەن ياكى ئايالىم ھېچقايسىمىز تاماق ئېتىشنى ياخشى كۆرمەيمىز.

Neither I nor my wife like cooking.

ياگاۋ. ئى [yagaw]

مۇشۇك بالىسىنى يالىدى.
The cat licked it's kitten.
سۇ قىرغاقنى يالاپ كېتىپتۇ.
The water was lapping the shore.

يالاق. ئى [yalak]
a dog's eating dish

يالاقچى. ئى [yalaqqi]
a lackey, henchman

يالاڭ. سۈپ [yalaŋ]
naked, single, alone:
يالاڭ يىپ
a single thread
بۇ قوينىڭ ئېتى بەك يالاڭ ئىكەن.
This sheep is very lean.
يالاڭ ياشلار كەلدى.
All those who came were young.

يالاڭباش. سۈپ [yalaŋbax]
shaven-headed, bald

يالاڭباشتاق. سۈپ
shaven-headed, not wearing a hat:
ئۇ يالاڭباشتاق ئۆيگە كىرىپ كەلدى.
He entered the house, after removing his hat.

يالاڭتۆش. سۈپ [yalaŋtox]
poor, impoverished

يالپاق. سۈپ [yalpak]
flat, smooth:
يالپاق تاش
a smooth stone

يالپاقلا-يالپاقلىماق. پ
[yalpaqlimaq]
to cut into pieces, shred; to smooth:

يالپۇز. ئى [yalpuz]
a peppermint plant

يالتاي-يالتايماق. پ
[yaltaymaq]
to go back on one's word:
گېپىدىن يالتىيىۋالماق
to go back on one's word

يالتايت-يالتايتماق. پ
[yalataytmaq]
to make someone go back on their word

يالتىرا-يالتىرىماق. پ
[yaltirimaq]
to gleam, glisten, glitter

يالتىراتـ-يالتىراتماق. پ
[yaltiratmaq]
to cause to shine, gleam:
دېرىزە ئەينەكلىرىنى سۈرتۈپ يالتىراتماق
to rub windows till they shine

يالتىراق. سۈپ [yaltiraq]
gleaming, glittering:
يالتىراق قەغەز
shiny paper, silver paper

يالت-يۇلت. تەق

a solo, a song for one voice
يالغۇز ئاياغ يول
a small, narrow path
ئۇ يالغۇز ياشايدۇ.
He lives alone.
يالغۇزچىلىق. ئى
[yalɵuzqilik]
loneliness, solitariness
يالغۇزسىرا-يالغۇزسىرە-ماق. پ [yalɵuzsirimak]
to feel lonely, desolate
يالغۇزلۇق. ئى [yalɵuzluk]
loneliness, solitariness:
يالغۇزلۇق تارتامسىز؟
Do you feel lonely?
يالقاۋ. سۈپ [yalkaw]
lazy, indolent
يالقاۋلاش-يالقاۋلاشماق. پ
[yalkawlaxmak]
to be lazy, indolent
يالقۇن. ئى [yalkun]
a flame, a blaze:
ئوت يالقۇنى
a flame of fire
يالقۇنجا-يالقۇنجىماق. پ
[yalkunjimak]
to blaze, burn fiercely
يالقۇنلا-يالقۇنلىماق. پ
[yalkunlimak]
to leap up (of flames), to blaze
يالقۇنلۇق. سۈپ
[yalt—yult]
with a flash, a glimmer:
چاقماق يالت-يۇلت قىلىپ چاقتى.
Lightning flashed.
يالغان. سۈپ [yalɵan]
untrue, false, fake:
يالغان گەپ
a lie
يالغان مېۋە
fake, plastic fruit
يالغان ئېيتماق
to lie, deceive, fib
يالغان سۆزلىمەك
to lie, deceive, fib
ئۇ يالغاندىن كېسەل بولۇۋالدى.
He pretended to be sick.
ئۇ ماڭا يالغان سۆزلىدى.
He lied to me.
يالغانچى. ئى [yalɵanqi]
a liar, a fibber
يالغانچىلىق. ئى
[yalɵanqilik]
lying, falsehood, deceit
يالغان-ياۋىداق. سۈپ
[yalɵan—yawidak]
untrue, false, fake
يالغۇز. سۈپ [yalɵuz]
only, alone, solitary:
يالغۇز ئوغۇل
an only son
يالغۇز كىشىلىك ناخشا

كالا ئوتنى يالماپ ـيالماپ يېمەكته.
The cow was munching the grass.

يالماۋۇز. ئى [yalmawuz]
a demon, evil spirit

يالۋۇر ـيالۋۇرماق. پ
[yalwurmaq]
to entreat, implore

يالىخور. ئى [yalihor]
a slanderer, person who vilifies others

يالىخورلۇق . ئى
[yalihorluq]
slander, defamation

يالىڭاچ. سۈپ [yaliŋaq]
naked, bare; single:
يالىڭاچ دەرەخلەر
bare trees

يالىڭاچلا ـيالىڭاچلىماق. پ
[yaliŋaqlimaq]
to undress, denude:
بالىنى يالىڭاچلىماق
to undress a child
ئوغرى ئۆينى يالىڭاچلاپ قويۇپتۇ.
The thief completely emptied the house.

يالىڭاچلان ـيالىڭاچلانماق. پ
[yaliŋaqlanmaq]
to be naked, undressd:
يالىڭاچلىنىپ سۇغا چۈشمەك

[yalqunluq]
fiery, blazing; ardent:
يالقۇنلۇق ئوت
a fierce fire
يالقۇنلۇق مۇھەببەت
ardent love

ياللا ـياللىماق. پ
[yallimaq]
to hire, employ:
ئادەم يالليماق
to employ people, hire men
ياللاپ ئىشلەتكۈچى
an employer

ياللان ـياللانماق. پ
[yallanmaq]
to be employed, hired:
ياللانغۇچى
an employee, a worker
ياللانمىغان
unemployed, unhired

ياللانما. سۈپ [yallanma]
hired, employed:
ياللانما دېھقان
a hired farm labourer

يالليۇغ. ئى [yalluo1]
an inflammation, a swelling:
جىگەر يالليۇغى
an inflammation of the liver

يالما ـيالمىماق. پ
[yalmimaq]
to eat in large mouthfuls, munch:

[yamaxmaq]
to climb, scale; to nag, pester:
تاغقا يامشىپ چىقماق
to climb up a mountain
ئۇ دەرەخقە ياماشتى.
He climbed a tree.
سەن ماڭا يامىشۋالما.
Don't nag me.

ياماق. ئى [yamaq]
a patch (for mending clothes); patched:
كىيىم يامىقى
a patch on a garment

ياماق سالماق. پ
to put a patch on a garment

ياماقچە. ئى [yamaqqə]
a small patch (for mending clothes)

ياماقچى. ئى [yamaqqi]
a person who patches clothes

يامال-ياماڭماق. پ
[yamalmaq]
to be mended with a patch

يامان. سۈپ [yaman]
bad, evil; exceedingly, very:
يامان ئادەم
a bad man
يامان ئەمەس.
Not bad.
ھاراق ئىچىش يامان ئادەت.
to undress and jump into the water

يالىڭاياغ. سۈپ
[yaliŋaya o]
barefoot, without shoes:
يالىڭاياغ دوختۇر
a barefoot doctor
يالىڭاياغ سۇدىن قورقماس.
A barefoot person doesn't fear water.

يالىلدا-يالىلدىماق. پ
[yalildimaq]
to flash, gleam, shine:
ئوت يالىلداپ كۆيمەك
to burn brightly (of fire)

ياما-يامىماق. پ
[yamimaq]
to mend, patch (clothes):
سىز بۇ ئىشتاننى يامىيالامسىز؟
Can you mend these trousers?

ياماپ-يۆمەپ. رەۋ
[yamap—yomap]
patched, mended (of clothes):

ياماتا-ياماتماق. پ
[yamatmaq]
to have something mended, patched

ياماش-ياماشماق 1. پ
[ya:maxmaq]
to patch, mend

ياماشماق 2. پ

Drinking is a bad vice.
ياماننىڭ ئاغزىدىن ياخشى گەپ چىقمايدۇ.
A bad man can't say anything good.
يامان يولدىن قايتماق
to mend one's ways
يامان كۆرمەك
to dislike, hate
يامان ياخشى
excellent, very good
بازاردا ئادەم يامان كۆپ.
There are a great many people in the bazaar.
بېشىم يامان ئاغرىۋاتىدۇ.
My head feels terrible.

يامانلا-يامانلىماق. پ
[yamanlimaḳ]
to say bad things about someone; be bad; to do some thing in a fit of anger; to feel wronged:
ئۇ سېنى يامانلاپ بەردى.
He spoke badly of you.
ئۆيدىن يامانلاپ چىقماق
to leave the house in a temper
بالا يامانلاپ كەتتى.
The child is rather naughty.

يامانلاش-يامانلاشماق. پ
[yamanlaxmaḳ]
to become bad, worsen:
ئۇنىڭ كېسىلى يامانلىشىپ كەتتى.
His condition is worsening.
ئۇلارنىڭ مۇناسىۋىتى يامانلىشىپ قالدى.
Their relationship has worsened.

يامانلىق. ئى [yamanliḳ]
badness, evil deeds:
ئۇنىڭ يامانلىقىنى ئەمدى بىلدىم.
Now I realize he's a bad man.
بىر ياخشىلىق ئۇنتۇلماس، بىر يامانلىق.
A good deed is never forgotten, nor an evil one.
مەن ساڭا نېمە يامانلىق قىلدىم؟
What wrong have I done you?

يامانلىقچە. رەۋ
[yamanliḳqə]
with evil intent, maliciously

يامبۇ. ئى [yambu]
an ancient Chinese coin

يامرا-يامرىماق. پ
[yamrimaḳ]
to spread, circulate:
ئوت يامراپ كەتمەك
to speread (of fire)
كېسەللىك يامراپ كەتمەك

يان-يانماق 1. پ [yanmaq]
to lessen, decrease, disappear:
قىزىتما ياندى.
The fever has gone down.
ئۇنىڭ ئاچچىقى ياندى.
He's not angry any more.
دەرستىن يانغاندا
after getting out of class
يانماق 2. پ [yanmaq]
to light up, blaze, shine:
ئوت ياندى.
The fire burnt brightly.
يانار. سۈپ [yanar]
fiery:
يانار تاغ. ئى
a volcano
يانتاق. ئى [yantaq]
a species of thorn
يانتاي-يانتايماق. پ
[yantaymaq]
to slope, tilt, be at an angle:
تام يانتىيىپ قاپتۇ.
The wall is sloping.
يانتاياق. ئى [yantayaq]
an accomplice, accessory
يانتاياقلىق. سۈپ
[yantayaqliq]
accessory, helping, subsidiary:
يانتاياقلىق رول ئوينىماق
to play a helping role
يانتۇ. سۈپ [yantu]
to spread (of a disease)
يامراتـ-يامراتماق. پ
[yamratmaq]
to spread, cause to circulete:
پىتنە-ئىغۋانى يامراتماق
to spread rumours
يامغۇر. ئى [yamoɹur]
rain, precipitation:
يامغۇر سۈيى
rainwater
يامغۇر ياغماق. پ
to rain:
غۇلجىدا يامغۇر كۆپ ياغىدۇ.
In Ghulja it rains a lot.
يامغۇر ياغاي دېدىغۇ دەيمەن.
I think it's going to rain.
يامغۇرلۇق. سۈپ
[yamoɹurluq]
rainy, wet:
يامغۇرلۇق پەسىل
the rainy season
يان. رەۋ [yan]
side, edge; beside:
ماشىنىنىڭ بىر يېنى
one side of the car
ئۆيۈم مەكتەپنىڭ يېنىدا.
My house is near the school.
ئۇ يېنىمدىن ئۆتۈپ كەتتى.
He passed by me.
يان باسماق. پ
to stand by someone

يانچى. ئى [yanqi]
a serf, a slave

ياندا-ياندىماق. پ [yandimaq]
to be next to, by the side of:
مەن ئۇنىڭ يېنىدىن يانداپ ئۆتۈپ كەتتىم.
I passed right by him.

يانداش. رەۋ [yandax]
of equal rank, parallel, side by side:
يانداش ئولتۇرماق
to sit side by side
يانداش ماڭماق
to walk side by side

يانداش-يانداشماق. پ [yandaxmaq]
to be side by side:
يانداشىپ ماڭماق
to walk abreast
ياخشىغا يانداش، ياماندىن قاچ.
Embrace the good, flee from evil.

ياندۇر-ياندۇرماق. پ [yandurmaq]
to return, give back, repeat; vomit:
ياندۇرۇپ سورىماق
to ask repeatedly
ئارىيەت ئالغان كىتابنى ياندۇرۇپ بەردىم.

sloping, tilting:
يانتۇ يۈز
a sloping surface

يانتۇ قىلماق. پ
to tip up, tip over:
مەن قاچىنى يانتۇ قىلدىم.
I tipped the cup over.

يانتۇلۇق. ئى [yantuluq]
a slope, incline, gradient

يانجى-يانجىماق. پ [yanjimaq]
to pound, beat, smash to pieces:
دورا يانجىماق
to grind medicine to powder
بۇغداي يانجىماق
to grind wheat

يانچە. رەۋ [yanqə]
sideways, on one's side:
يانچە ئۈزمەك
to swim side—stroke
يانچە چۈشكەن رەسىم
a photo taken sideways on

يانچۇق. ئى [yanquq]
a pocket (in a garment):
يانچۇق سائىتى
a pocket watch

يانچۇقچى. ئى [yanquqqi]
a pick—pocket, petty thief

يانچۇقلۇق. ئى [yanquqluq]
with pockets

I returned the book I borrowed.

تاماقنى ياندۇرۇۋەتتىم.

I vomited.

ياندۇرماق 2. پ [yandurmaq]

to turn on, light:

توكنى ياندۇرۇۋېتىڭ.

Put the light on.

ئوت ياندۇر.

Light the fire.

ياندۇرغۇز-ياندۇرغۇزماق. پ [yandurɵuzmaq]

to have something lit; cause to vomit

ياندۇرمىلا-ياندۇرمىلىماق. پ [yandurmilimaq]

to do something repeatedly:

ياندۇرمىلاپ سورىماق

to ask repeatedly

يانغاق. سۈپ [yanɵaq]

inflammable, combustible

يانغىن. ئى [yanɵin]

a blaze, inferno, prairie fire:

ئۇچقۇندىن يانغىن چىقىدۇ.

Sparks can start great fires.

يانۋار. ئى [yanwar]

January

ياۋ. ئى [yaw]

an enemy, foe

ياۋا. سۈپ [yawa]

wild, untamed, savage, shy:

ياۋا تۆگە

a wild camel

بۇ بالا بەك ياۋا.

This child is very shy.

ياۋاش. سۈپ [yawax]

gentle, mild, introverted

ياۋاشلا-ياۋاشلىماق. پ [yawaxlimaq]

to be gentle, mild

ياۋاشلىق. ئى [yawaxliq]

gentleness, mildness

ياۋايى. سۈپ [yawa:yi]

wild, fierce:

ياۋايى ئۆسۈملۈك

wild plants

ياۋايى ھايۋانلار

wild animals

ياۋايىلاش-ياۋايىلاشماق. پ [yawa:yilaxmaq]

to be wild, fierce:

بۇ بالا ياۋايىلىشىپ كەتتى.

This child behaves wildly.

ياۋايىلىق. ئى [yawa:yiliq]

wildness, ferocity, savageness

ياۋروپا. ئى [yawropa]

Europe:

غەربىي ياۋروپا

Western Europe

ياۋروپالىق. سۈپ [yawropaliq]

a European; European

ياۋۇز. سۈپ [yawuz]

[yayrimak]
to be happy, rejoice:
ياپراڭلار!
Rejoice!
يايسمان. سۈپ [yaysiman]
in an arc, curved
يايلا-يايلىماق. پ
[yaylimaq]
to eat grass, pasture
ياياق. ئى [yaylaq]
a pasture, grassland
يايما. ئى [yayma]
a street stall; spread out
يايمچى. ئى [yaymiqi]
a street pedlar
يايمكەش. ئى [yaymikəx]
a street pedlar
يە-يېمەك. پ [yemək]
to eat:
تاماق يەپ بولدۇم.
I've already eaten.
پارا يېمەك
to take a bribe
تاياق يېمەك
to take a beating
يەت-يەتمەك. پ [yətmək]
to arrive at, reach; be enough:
ۋاقىت يەتتى.
The time has come.
يېتىپ كەلدۇق.
We've arrived.

ferocious, brutal:
ياۋۇز دۇشمەن
a ferocious enemy
ياۋۇزلارچە. رەۋ
[yawuzlarqə]
fiercely, brutally
ياۋۇزلۇق. ئى [yawuzluk]
ferocity, brutality
يايداق. سۈپ [yaydaq]
bare — back, without a saddle:
ئاتنى يايداق مىنمەك
to ride a horse bareback
ياي. ئى [yay]
an arc, a half—circle
ياي-يايماق. پ [yaymaq]
to spread out, spread open; roll out:
قانات يايماق
to spread one's wings
كىيىمنى ئاپتاپقا يايماق
to put one's clothes out in the sun
داستىخان يايماق
to spread a tablecloth
خېمىر يايماق
to roll out dough
ياياق. سۈپ [yayaq]
on foot
ياياق ماڭماق. پ
to walk, go on foot
يايرا-يايرىماق. پ

destination
مېنىڭ سالىمىمنى ئائىلىڭىزدە-
كىلەرگە يەتكۈزۈڭ.
Please give my regards
to your family
يەتكۈزمە. سۈپ [yətküzmə]
public, circulated,
disseminated:
يەتكۈزمە دوكلات
a public report
يەتكۈزۈش-يەتكۈزۈشمەك. پ
[yətküzüxmək]
to pass on, relay, take
يەتمىش. س [yətmix]
seventy
يەر. ئى [yər]
land, ground; a place:
تاغلىق يەر
mountainous land
يەر تېرىماق
to grow crops, cultivate land
يەر شارى
the earth, the globe
يەر شارى يۇمىلاق.
The earth is round.
يەر ئاستى
underground
يەر تەۋرەش
an earthquake
يەر ھەيدىمەك
to plough
دېھقان يەرلىرىنى ھەيدەۋاتاتتى.

بۇ خەۋەر نۇرغۇن كىشىلەرنىڭ
قۇلىقىغا يەتتى.
This news has reached
many people.
بىز لەنجۇغا قاچان يېتىپ
بارىمىز؟
When will we reach
Lanzhou?
مېنىڭ قولۇم كۇنۇپكىغا
يەتمىدى.
I couldn't reach the switch.
ئالغان سېيىمىز بىر قىشقا
يېتمىدۇ.
We've bought enough vege-
tables to last a winter.
يەتتە. س [yəttə]
seven:
يەتتە ئۆلچەپ، بىر كەس.
Think carefully before you
act.
يەتتەيلەن. س [yəttəylən]
seven people
يەتتىنچى. س [yəttinqi]
the seventh:
يەتتىنچى ئاي
July
يەتكۈز-يەتكۈزمەك. پ
[yətküzmək]
to pass on, relay, take:
يولۇچىلارنى مەنزىلگە يەتكۈز-
مەك
to take passengers to their

of his own

يەرلەشـيەرلەشمەك. پ [yərləxmək]
to settle, take up residence

يەرلىك 1. سۈپ [yərlik]
local, native, provincial:

يەرلىك دوختۇرخانا
the local hospital

يەرلىك مەھسۇلات
a local speciality

مەن يەرلىك.
I'm a local.

يەرلىك 2. ئى [yərlik]
a grave, a tomb:

يەرلىك كولىماق
to dig a grave

يەسلى. ئى [yəsli]
a nursery, kindergarten

يەشـيەشمەك. پ [yəxmək]
to untie, unravel; take off:

ئۇنى يېشىڭلار.
Untie him

توگۇنچىنى يەشمەك
to untie a knot

مەسىلىنى يەشمەك
to get to the bottom of a problem

كىيىم يەشمەك
to undress, take off clothes

يەكپاي. سۈپ [yəkpay]
one of a pair:

يەكپاي ئاياغ

The farmer was ploughing his field.
مەملىكىتىمىزنىڭ يېرى كەڭ.
Our country covers a large area.
بۇ سۆزنىڭ توغرا يېرى بار.
There is some truth in this.
قايسى يېرىڭ ئاغرىيدۇ؟
Where does it hurt?

يەر بولۇپ كەتمەك
to die, pass away

يەردە قويماق
to let down, abandon, disappoint

بىز خەلقنىڭ ئۈمىدىنى يەردە قويمايمىز.
We won't let the people down

يەر چىشلىمەك
to overthrow, cut down

ئۇ بىر ئوق بىلەنلا ئىككى دۈشمەننى يەر چىشلەتتى.
He cut down two of the enemy with a single bullet.

يەر-زېمىن. ئى [yər—zemin]
the earth, land

يەرسىز. سۈپ [yərsiz]
without land:

يەرسىز دېھقان
a peasant without land

a single shoe
يەكچەشمە. ئى [yəkqəxmə]
having only one eye
يەكدىل. سۈپ [yəkdil]
wholehearted, singleminded
يەكدىللىك. ئى [yəkdillik]
wholeheartedness;
singlemindedness
يەكدىللىك بىلەن ئىشلىمەك
to work wholeheartedly
يەكشەنبە. ئى [yəxənbə]
Sunday
يەككە. سۈپ [yəkkə]
single, indevidual, alone;
يەككە ئويناش چىمپىيونى
the singles champion
يەككە-يېگانە. رەۋ
[yəkkə—yegə:nə]
lonely, solitary;
يەككە-يېگانە جەڭ قىلماق
to fight alone
يەكلە-يەكلىمەك. پ
[yəklimək]
to exclude, reject, repel
يەكۈن. ئى [yəkün]
a summary, resume
يەكۈنلە-يەكۈنلىمەك. پ
[yəkünlimək]
to summarize, abridge,
pr.cis
يەڭ. ئى [yəŋ]
a sleeve;
يەڭ تۇرمەك
to roll up one's sleevs
يەڭ شىمايلاپ مەيدانغا چىقماق
to roll one's sleeves up and
go to it
يەڭ سودىسى قىلماق
to do secret business
يەڭ-يەڭمەك. پ [yəŋmək]
to defeat, overcome;
دۈشمەننى يەڭمەك
to defeat one's foes
ئۇلار خوتەن كوماندىسىدىن
يېڭىلدى.
They were defeated by the
Hotan team.
قىيىنچىلىقنى يەڭمەك
to overcome difficulties
ئاچچىقنى يەڭمەك
to supperess one's anger
يەڭگە. ئى [yəŋgə]
an elder brother's wife;
bridesmaid
يەڭگۈشلە-يەڭگۈشلىمەك. پ
[yəgüxlimək]
to change, exchange, switch;
كىيىم يەڭگۈشلىمەك
to change clothes
يەڭگە-يەڭگىمەك. پ
[yəŋgimək]
to be relieved; to give birth;
مەن بۇ خەۋەرنى ئاڭلاپ خېلى
يەڭگىپ قالدىم.

I need to blow the tires up.
يەلپۈ-يەلپۈمەك. پ
[yəlpümək]
to fan, to cool wth a fan
يەلپۈگۈچ. ئى [yəlpügüq]
a hand—fan;
يەلپۈگۈچ بىلەن يەلپۈمەك
to fan oneself with a fan
يەلپۈ-يەلپۈنمەك. پ
[yəlpünmək]
to be fanned;
يەلتاپان. ئى [yəltapan]
a fast runner
يەلقوق. ئى [yəlqoŋ]
a lazy person
يەلكە. ئى [yəlkə]
the shoulder;
يەلكىگە ئالماق. پ
to put onto one's shoulder
يەلكەن. ئى [yəlkən]
a sail (for a boat)
يەلكەن چىقارماق. پ
to put the sail up
يەلكەنلىك. سۈپ
[yəlkənlik]
having a sail;
يەلكەنلىك كېمە
a sailing boat
يەل-يېمىش. ئى
[yəl—yemix]
fruit, dried fruit
يەم. ئى [yəm]

I was very relieved at the news.
ئۇ ساق-سالامەت يەتكۈزالدى.
She gave birth successfully.
يەڭگىل. سۈپ [yəŋgil]
light, lightweight
يەڭگىللە-يەڭگىللىمەك. پ
[yəgillimək]
to ease, become lighter;
be relieved;
ئۇنىڭ كېسىلى يەڭگىللىدى.
His sickness has improved.
مەن ھازىر خېلى يەڭگىللەپ قالدىم.
I'm very relieved.
يەڭگىللىك. ئى [yəŋgillik]
assisting the bride
يەڭلىك. سۈپ [yəŋlik]
sleeve cloth; a sleeve covering
يەل. ئى [yəl]
air, vapour;
يەل مىلتىقى
an air—rifle
يەل كالپۈك
a thick lip
يەل بەرمەك. پ
to pump up, blow up;
چاققا يەل بېرىڭ.
Pump the tire up.
بۇ كامىرغا يەل بەرسەم بولاتتى.

يوبدان. ئى [yobdan]
a soup made with corn noodles

يوپكا. ئى [yopka]
a skirt

يوپۇر-يوپۇرماق. پ [yopurmaq]
to prick one's ears:
قۇلاق يوپۇرماق
to prick up one's ears

يوپۇرماق. ئى [yopurmaq]
a leaf:
دەرەخ يوپۇرماق چىقاردى.
The tree is in leaf.

يوپۇرماقلىق. سۈپ [yopurmaqlik]
leafy, in leaf:
يىڭنە يوپۇرماقلىق دەرەخ
a tree with needle shaped leaves

يوپۇق. ئى [yopuk]
a cover, a cloth for wrapping:
ئات يوپۇقى
a horse cloth

يوپيورۇق. سۈپ [yopyoruk]
very bright, lit:
يوپيورۇق چىراغ
a bright light

يوتا. ئى [yota]
the thigh, upper part of animal fodder:
ئات يېمى
horse food

يەم-خەشەك. ئى [yəm—həxək]
animal fodder

يەملە-يەملىمەك. پ [yəmlimək]
to stick together, paste over, seal:
بىز ئۇلارنى يەملەپ چىقتۇق.
We glued them together.
كونۋېرتنى يەملەڭ.
Seal the envelope.

يەنە. رەۋ [yənə]
again, still, waht else, who else:
يەنە ۋاقىت بار.
There's still time.
يەنە كىمنى كۆردىڭىز؟
Who else did you see?
يەنە ئازراق يەمسىز؟
Would you like some more?

يەنى. رەۋ [yə:ni]
in other words, that is to say

يەنىمۇ. رەۋ
again, still, a little more

يەھۇدي. ئى [yəhudiy]
Jewish; a Jewish person:
يەھۇدي دىنى
Judaism

The sun shines all the time.

يورۇنتقۇچ. سۈپ [yo:rutquq]
flaming, illuminating:

يورۇنتقۇچ بومبا
a flare

يورۇق. سۈپ [yoruk]
light; bright:

ئاي يورۇقى
the light of the moon

كۈن نۇرى ناھايىتى يورۇق.
The sun's light is very bright.

ئىشلىگەننىڭ يۈزى يورۇق، ئىشلىمىگەننىڭ يۈزى چورۇق.
Work makes the face shine, idleness makes it dull.

يورۇقلۇق. ئى [yo:rukluk]
brightness, brilliance; light:

چىراغنىڭ يورۇقلۇقى
the brilliance of the lamp

يورۇقلۇق ئېنېرگىيىسى
radiation

يورۇقلۇق يىلى
a light year

يورۇقلۇق دولقۇنى
a light wave

يوسۇن. ئى [yosun]
manners; rules

يوسۇنلۇق. سۈپ [yosunluk]
well—mannered, polite

the leg:

يوتا سۆڭىكى
the thigh bone

يوتقان. ئى [yotkan]
a quilt:

يوتقان كىرلىكى
a quilt cover

يوتقانلىق تېشىدىن بولغان بالا
an illegitimate child

يوتقان-كۆرپە. ئى [yotkan—körpə]
bedding, bed—clothes

يوچۇق. ئى [yo:quk]
a chink, a crack

يوچۇن. سۈپ [yo:qun]
strange, peculiar

يود. ئى [yod]
iodine:

يود تابلېتكىسى
an iodine tablet

يورغا. ئى [yoroa]
a fast horse

يورغىلا-يورغىلىماق. پ [yoroilimak]
to limp, take small steps; flit here and there:

ھەر مۇقامغا يورغىلىماق
to talk nonsense

يورۇت-يورۇتماق. پ [yo:rutmak]
to shine, righten:

كۈن دائىم يورۇتۇپ تۇرىدۇ.

يوشۇر-يوشۇرماق. پ
[yoxurmaq]
to hide, conceal:
سىزدىن يوشۇرىدىغان سىرىم يوق.
I have no secrets to hide from you.

يوشۇرۇن. سۈپ [yoxurun]
secret, clandestine:
يوشۇرۇن مەجلىس
a secret meeting
يوشۇرۇن ئۆلتۈرمەك
to kill someone secretly

يوشۇرۇن-يوشۇرۇنماق. پ
[yoxurunmaq]
to hide, conceal oneself:
ئۇ نەگە يوشۇرۇندى؟
Where did he hide?
ئاي بۇلۇتلار ئىچىگە يوشۇرۇندى.
The moon is hidden in the clouds.

يوشۇرۇنچە. رەۋ
[yoxurunqə]
secretly, furtively:
يوشۇرۇنچە قارىماق
to peep, glance furtively
يوشۇرۇنچە قېچىپ كەتمەك
to escape secretly

يوغان. سۈپ [yoƣan]
big, large, massive:
يوغان تاش
a huge stone

يوغانچى. ئى [yoƣanqi]
a person who boasts or exaggerates

يوغانلا-يوغانلىماق. پ
[yoƣanlimaq]
to become larger, increase in size:
يارا يوغانلاپ كەتمەك
to get bigger (of a wound)

يوغانلات-يوغانلاتماق. پ
[yoƣanlatmaq]
to cause to increase, enlarge, magnify:
مەسىلىنى يوغانلاتماق
to aggravate the problem

يوغانلىق. ئى [yoƣanlik]
size, dimension:
يوغانلىقىنى ئۆلچىمەك
to measure the size of something

يوغىنا-يوغىنىماق. پ
[yoƣinimaq]
to grow, get bigger:
ئوغلى ئوغلى يوغىناپ كېتىپتۇ.
His son has grown.
ۋەقە يوغىناپ كەتتى.
The affair has escalated.
ئوغلۇكى يۈرىكى يوغىناپ كەتتى.
He plucked up courage.

يوق. سۈپ [yok]
no, none, absent:

تۇرمۇشتا غېمىمىز يوق.
We have all we need.
ئائىلىمىزدە قىز بالا يوق.
There are no girls in our family.
رەشىد بۈگۈن يوق.
Rashid is absent today.
كېرەك يوق.
Never mind, it doesn't matter.
مىجەزىم يوق.
I don't feel well.

يوقا-يوقىماق. پ [yoqimaq]
to get lost, disappear:
پۇلۇم يوقلىپ كەتتى.
My money has disappeared.

يوقاتماق. پ [yoqatmaq]
to lose, destroy, eliminate:
مەن سائىتىمنى يوقاتتىم.
I've lost my watch.
ھەميانىمنى يوقىتىپ قويدۇم.
I've lost my wallet.
دۈشمەننى يوقاتماق
to destroy one's enemies

يوقال-يوقالماق. پ [yoqalmaq]
to be lost, to have perished:
بىر پارچە خەت يوقالدى.
We've lost a letter.
يوقال!
Get lost!

يوقالسۇن جاھانگىرلار!
Down with imperialists!

يوقسۇ. ئىم [yoqsu]
no, not:
تاماققا باقماي ئولتۇرۇۋسىزغۇ؟
Please don't just sit there. Help yourself!
يوقسۇ، ببقىۋاتىمەن.
Thank you, I will.

يوقسۇللۇق. ئى [yoqsulluq]
poverty, indigence, need:
ئۇ يوقسۇللۇقتا چوڭ بولغان.
He grew up in poverty.

يوقلا-يوقلىماق. پ [yoqlimaq]
to visit, call on, drop by:
بىز دوستلىرىمىزنى يوقلىدۇق.
We visited our friends.

يوقلاش-يوقلاشماق. پ [yoqlaxmaq]
to visit one another

يوقلۇق. ئى [yoqluq]
lack of, nonexistence:
يوقلۇقتىن بارلىققا كەلمەك
to come into existence
ۋاقتىمنىڭ يوقلۇقىدىن سىزنىڭكىگە بارالمىدىم.
I didn't have enough time to visit you.

يوقلىما. ئى [yoqlima]
a roll—call, register:
يوقلىما دەپتىر

thing.

يول باشلماق

to guide, lead the way

ئۇلار بىزگە يول باشلاپ موزېينى كۆرسەتتى.

They guided us round the museum.

يول كۆرسەتمەك

to advise, recommend

سىز ماڭا يول كۆرسىتەلەمسىز؟

Can you advise me?

يولغا قويماق

to arrange, put into operation

يول قويماق

to allow, permit

يولا-يولىماق. پ [yolimaq]

to stand near, beside; to frequent:

ئۇنىڭغا يېقىن يولىما.

Don't associate with him.

يولات-يولاتماق. پ [yolatmaq]

to cause to stand near

يولباشچى. ئ [yolbaxqi]

a pioner, guide:

بىزگە بىر يولباشچى كېرەك.

We need a guide:

يولخەت. ئ [yolhət]

travel document

يولداش. ئ [yoldax]

comrade; husband, wife

a register, roll—call booklet

يوقتىش. ئ [yoqitix]

annihilation, defeat

يوقتىل-يوقتىلماق. پ [yoqitilmaq]

to be annihilated, wiped out

يوقلاق. سۈپ [yoqilaq]

groundless, spurious, fabricated:

يوقلاق گەپ

spurious talk

يول. ئ [yol]

road, street, way:

يول خىراجىتى

travel expenses

سۇ يولى

a canal, waterway

ئاق يول بولسۇن!

Have a good trip!

يول بەلگىسى

a signpost

يولغا چىقماق

to set out on a journey

بىز چۈشتىن كېيىن سائەت ئىككىدە يولغا چىقىمىز.

We will depart at two pm.

پوچتىخانىغا بارىدىغان ئەڭ ياخشى يول قايسى؟

Which is the best way to the post office?

سېنىڭ تۇتقان يولۇڭ توغرا.

You are doing the right

يولداشلىق. ئى [yoldaxlik]
companionship, comradeship

يولسىز. سۈپ [yolsiz]
unreasonable, senseless:
يولسىز تەلەپ
an unreasonable demand

يوللا-يوللىماق. پ
[yollimaq]
to send, dispatch:
خەت يوللىماق
to send a letter

يوللانما. ئى [yollanma]
a dispatch:
تېز يوللانما
express mail

يوللۇق. سۈپ [yolluk]
reasonable, sensible; striped:
مۇنداق قىلىش يوللۇق ئەمەس.
That is not reasonable.
يوللۇقلارغا ياردەم كۆپ بو-لىدۇ. يولسىزلارغا ياردەم يوق بولىدۇ.
Reasonable people will get help, unreasonable people will not.
يوللۇق كۆڭلەك
a striped shirt

يولۇچى. ئى [yoluqi]
a passenger, traveller

يولۇق-يولۇقماق. پ
[yoluqmaq]
to meet, bump into; to visit:
مەن ئۇنىڭغا كوچىدا يولۇقۇپ قالدىم.
I met him in the street.
مەن ئۇنىڭغا يولۇقماقچى ئىدىم.
I was planning to visit him.

يولۇقتۇر-يولۇقتۇرماق. پ
[yoluqturmaq]
to meet, see someone

يولۋاس. ئى [yolwas]
a tiger

يولىيورۇق. ئى [yolyo:ruk]
a directive, command:
يولىيورۇق بەرمەك. پ
to issue a command

يونۇ-يونۇماق. پ
[yonumaq]
to pare, cut, peel

يېنىق. سۈپ [yeniq]
pared, cut, peeled

يۇ-يۇماق. پ [yumaq]
to wash, rinse:
يۈز يۇماق
to wash one's face
بۇ كىيىمنى يۇيۇڭ.
Rinse these clothes.
قولىڭىزنى يۇيامسىز؟
Would you like to wash your hands?
مەن بۇ ئىشتىن قولۇمنى يۇدۇم.
I've washed my hands of this affair.

a plant; a rag used for washing dishes

يۇغۇر-يۇغۇرماق. پ [yuoɹurmaq]
to knead (dough):
خېمىر يۇغۇرماق
to knead dough

يۇغۇز-يۇغۇزماق. پ [yuoɹuzmaq]
to develop (a film):
لېنتا ئەتە يۇغۇزۇلىدۇ.
The film will be developed tommorrow.

يۇق. ئى [yuq]
scum, dirt (on a liquid or solid):
ماي يۇقى
the scum floating on oil

يۇق-يۇقماق. پ [yuqmaq]
to be infected, contagious, soiled:
كېسەل يۇقماق
to contract a disease
بۇ ئۆتۈككە سۇ يۇقمايدۇ.
These boots are waterproof.
پەلتۇغا لاي يۇقۇپ قاپتۇ.
The coat has got muddy.

يۇقتۇر-يۇقتۇرماق. پ [yuqturmaq]
to infect; make dirty:
كېسەل يۇقتۇرماق
to pass on a disease

يۇپيۇمىلاق. سۈپ [yupyumilaq]
round, circular

يۇت-يۇتماق. پ [yutmaq]
to swallow, gulp:
ئاچچىقىنى يۇتماق
to supperss one's anger
مەن يۇتالمايمەن.
I can't swallow.

يۇتازا. ئى [yutaza]
a type of steamed bread

يۇتقۇز-يۇتقۇزماق. پ [yutquzmaq]
to make someone swallow something:

يۇتۇم. م [yutum]
a mouthful;a measure word:
بىر يۇتۇم سۇ
a mouthful of water

يۇرت. ئى [yurt]
hometown, home:
يۇرتىڭىز نەدە؟
Where do you come from?
مەدەنىيەت يۇرتى
a cultural centre

يۇرتداش. ئى [yurtdax]
a person from the same town

يۇرتۇاز. ئى [yurtwaz]
a person who looks after people from his own locality

يۇغۇچ. ئى [yuoɹuq]

كىيىمگە كىر يۇقتۇرماسلىق
to keep one's clothes clean

يۇقما. سۈپ [yuqma]
infectious, contagious (of a disease)

يۇقۇمسىز. سۈپ [yuqumsiz]
not infectious (of a disease)

يۇقۇملۇق. سۈپ [yuqumluq]
infectious, contagious:
يۇقۇملۇق كېسەللىك
infectious patients

يۇقۇندى. ئى [yuqundi]
dirt, contamination, scum:
ماي يۇقۇندىسى
the dirt floating on oil

يۇقىرى. رەۋ [yuqiri]
high, above, superior:
يۇقىرى قان بېسىمى
high blood pressure
يۇقىرى مەھسۇلاتلىق زىرائەت
high-yield crops
يۇقىرىدا ئېيتىلغان مەسىلىلەر
the above mentioned problems
ئۇ يۇقىرىغا كەتتى.
He's gone upstairs.
يۇقىرىغا قارىماق
to look up
يۇقىرى تۇتماق
to be aloof, proud, remote

يۇقىرىقى. سۈپ [yuqiriqi]
upper, higher:
بىنانىڭ يۇقىرىقى قەۋىتى
the upper storey of the building
يۇقىرىقى نەپەس يوللىرى
the upper respiratory tract

يۇقىرىلا-يۇقىرىلىماق. پ [yuqirilimaq]
to become higher, rise:
يول بارغانسېرى يۇقىرىلاپ كەتتى.
The road rose steadily.
ئايروپىلان يۇقىرىلاپ ئۇچماقتا.
The aeroplane is gaining height.

يۇقىرىلات-يۇقىرىلاتماق. پ [yuqirilatmaq]
to raise, lift, elevate

يۇڭ. ئى [yuŋ]
wool, fleece:
قوي يۇڭى
sheep's wool

يۇڭدا-يۇڭدىماق. پ [yuŋdimaq]
to pluck:
غازنى يۇڭدىماق
to pluck a goose

يۇڭسىز. سۈپ [yuŋsiz]
without wool

يۇڭلۇق. سۈپ [yuŋluq]
woollen, woolly:

the spinal cord

يۇمـ-يۇمماق. پ [yummaq]
to close, shut:

ئاغزىڭنى يۇم.
Shut your mouth.

يۇمدۇر-يۇمدۇرماق. پ
[yumdurmaq]
to cause to shut, close

يۇمران. سۈپ [yumran]
delicate, soft:

يۇمران مايسا
delicate seedlings

يۇمشا-يۇمشماق. پ
[yumximaq]
to become soft, gentle:

تېرە يۇمشىدى.
The (animal) skin has become soft.

ئۇ خېلى يۇمشاپ قالدى.
He's really become softer.

يۇمشات-يۇمشاتماق. پ
[yumxatmaq]
to soften:

يۇمشاق. سۈپ [yumxaq]
soft, gentle:

كۆڭلى يۇمشاق
soft—hearted

يۇمشاق قوللۇق
lenient, soft

يۇمشاق نان
fresh bread

يۇمشاق ئورۇن

يۇڭلۇق قوي
a woolly sheep

يۇل-يۇلماق. پ [yulmaq]
to pull up, pull out; to extort:

ئوت يۇلماق
to pull up grass

چىش يۇلماق
to pull teeth

يۇلتۇز. ئى [yultuz]
a star (in the sky):

قۇتۇپ يۇلتۇزى
the polar star

ئاسماننى قاپلىغان يۇلتۇزلار
myriad stars filling the sky

چىشىم ئاغرىپ كېچىچە يۇلتۇز ساناپ چىقتىم.
I had toothache and didn't sleep a wink.

يۇلتۇزسىمان. سۈپ
[yultuzsiman]
star—like

يۇلتۇزلۇق. سۈپ
[yultuzluq]
starry, full of stars

يۇلدۇر-يۇلدۇرماق. پ
[yuldurmaq]
to have something pulled up, extracted

يۇلغۇن. ئى [yulƣun]
a tamarisk plant

يۇلۇن. ئى [yulun]

mountain

يۇمىلاش-يۇمىلاشماق. پ
[yumilaxmaq]
to roll around:
بالىلار قۇمدا يۇمىلىشىپ ئويناۋاتىدۇ.
The children are rolling around in the sand.

يۇمىلاق. سۈپ [yumilaq]
round, circular:
يۇمىلاق يۈز
a round face
يۇمىلاق جوزا
a round table

يۇمىلاقلا-يۇمىلاقلىماق. پ
[yumilaqlimaq]
to make something circular:
خېمىرنى يۇمىلاقلىماق
to roll dough into a ball

يۇمىلان-يۇمىلانماق. پ
[yumilanmaq]
to roll, roll around:
تۇڭ يۇمىلىنىپ كەتتى.
The barrel rolled away.
ئۇ ئاغرىقتا چىدىمايۇمىلىنىپ كەتتى.
He was rolling around from the pain.

يۇم-يۇم. تەق [yum—yum]
see below:

يۇم-يۇم يىغلىماق
to cry, to sob

a soft seat

يۇمشاقباش. سۈپ
[yumxaqbax]
obedient, compliant

يۇمشاقلىق. ئى
[yumxaqlik]
softness, gentleness

يۇمغاقسۈت. ئى
[yumoqaqsüt]
coriander (a seasoner)

يۇمۇر. ئى [yumur]
humour, fun

يۇمۇرلۇق. سۈپ [yumurluk]
humourous, funny

يۇمۇق. سۈپ [yumuq]
narrow, half—shut, slit:
يۇمۇق كۆز
slit eyes

يۇمۇل-يۇمۇلماق. پ
[yumulmaq]
to be closed, shut

يۇمىلا-يۇمىلىماق. پ
[yumulimaq]
to roll around:
يەردە يۇمىلىماق
to roll around on the ground

يۇمىلات-يۇمىلاتماق. پ
[yumilatmaq]
to make something roll:
تاغ ئۈستىدىن تاشنى يۇمىلاتماق
to roll stones down a

يۇندا. ئى [yunda]
dirty water, waste, sewage
يۇندىپۇرۇش. ئى
[yundipurux]
a beggar, a person who eats leftovers
يۇندىخور. ئى [yundihor]
a beggar, a person who eats leftovers
يۇيۇش-يۇيۇشماق. پ
[yuyuxmaq]
to wash together:
يۇيۇقسىز. سۈپ [yuyuqsiz]
unwashed, dirty:
يۇيۇقلۇق. سۈپ [yuyuqluq]
washed, cleaned:
يۇيۇقلۇق چىنە
a washed bowl
يۇيۇل-يۇيۇلماق. پ
[yuyulmaq]
to have been washed:
يۇيۇلغان ئىشتان
clean trousers
يۇيۇن-يۇيۇنماق. پ
[yuyunmaq]
to bathe, shower oneself:
سەن يۇيۇندۇڭمۇ؟
Have you showered?
يۆتەل. ئى [yətəl]
a cough, splutter:
قۇرۇق يۆتەل
a dry cough

يۆتەل-يۆتەلمەك. پ
[yətəlmək]
to cough, clear the throat
يۆتكە-يۆتكىمەك. پ
[yətkimək]
to remove, move, carry away:
جوزىنى يۆتكىمەك
to move the table
ئۇ چامادانىنى يۆتكەۋاتاتتى.
He was carrying a suitcase.
ئۇلار ھەيكەلنى يۆتكىدى.
They removed the statue.
بىز تاشنى يۆتكىيەلمىدۇق.
We couldn't move the stone.
يۆتكەل-يۆتكەلمەك. پ
[yətkəlmək]
to be moved, changed; to transfer:
جوزا ئورنىدىن يۆتكىلىپ كېتىپتۇ.
The table has moved.
مەن باشقا ئىدارىغا يۆتكەلسەم دەيمەن.
I'd like to transfer to another unit.
ئۇلار باشقا بىر ئۆيگە يۆتكەلدى.
They have moved to another house.
يۆگە-يۆگىمەك. پ
[yə:gimək]

يۆلە-يۆلىمەك. پ
[yɵlimək]
to support, lean against:
ئۇنى يۆلەپ ماڭ.
Lean on him and walk.
ۋېلىسىپېتنى تامغا يۆلەپ قويماق
to lean a bike against a wall
ئۇ دائىم سېنى يۆلەيدۇ.
He always helps you.
يۆلەش-يۆلەشمەك. پ
[yɵləxmək]
to support one another, help one another:
ئۇ ئۇلارنىڭ يۆلىشىگە تايىنىدۇ.
He relies on their support.
يۆلەك. ئى [yɵlək]
a pillar, support; backing, support
يۆلەكچى. ئى [yɵləkqi]
a backer, sponsor
يۆلەنـيۆلەنمەك. پ
[yɵlənmək]
to lean against; to depend on, rely on:
ئۇ تامغا يۆلىنىپ تۇراتتى.
He was leaning against the wall.
يۆلەنچۈك. ئى [yɵlənqük]
the back—rest(of a chair);

to wrap up, cover; wind up:
بالىنى ئەدىيالغا يۆگىمەك.
Wrap the baby in a blanket.
يىپ يۆگىمەك
to wind thread
يۆگەتـيۆگەتمەك. پ
[yɵ:gətmək]
to have something wrapped up:
بۇنى يۆگىۋەتسىڭىز.
Please wrap it up.
يۆگەش-يۆگەشمەك. پ
[yɵ:gəxmək]
to be wound round, knotted:
دەرەخكە يۆگىشىۋالغان يىلان
a snake, wrapped round a tree
يۆگىشىپ قالغان يىپ
knotted thread
يۆگەك. ئى [yɵ:gək]
swaddling clothes:
بالىنى يۆگەككە يۆگىمەك
to wrap a baby in swaddling clothes
يۆگەلمە. سۈپ [yɵ:gəlmə]
wound up, coiled, curled:
يۆگەلمە سانتىمېتر
a measuring coil
يۆگەم. م [yɵ:gəm]
a ball (of thread):

yuan:
ئوتتۇز يۈەنلىك ئىشتان
a pair of trousers worth thirty yuan
يۈدۈ-يۈدۈمەك. پ [yüdümək]
to carry on one's back:
بالىنى يۈدۈۋالماق
to carry a baby on one's back
يۈر-يۈرمەك. پ [yürmək]
to go;leave;roam around;associate with:
يۈرۈڭلار!
Let's go!
سەن نەدە يۈرىسەن؟
Where are you going?
ياماق ئادەملەر بىلەن يۈرمە.
Don't associate with bad folk.
ئۇ بىزنىڭكىگە كېلىپ يۈرىدۇ.
He often visits us.
يۈرەك. ئى [yürək]
the heart:
يۈرەك كېسىلى
heart disease
يۈرەك سىرلىرى
secrets of the heart
يۈرەك سوقماق
to beat (of the heart)
يۈرىكى سۇ بولماق
to become frightened,

a patron, sponsor
يۆلەنچۈكلۈك. سۈپ [yɵlənqüklük]
with a back—rest
يۆلەنچۈكلۈك ئورۇندۇق
a chair with a backrest
يۆمە-يۆمىمەك. پ [yɵ:mimək]
to hem, stitch
يۆمەپ-چۆمەپ. پ [yɵ:məp—qɵ:məp]
here a stitch, there a stitch:
يۆمەپ-چۆمەپ تىكمەك
to stitch up, mend
يۆنەل-يۆنەلمەك. پ [yɵnəlmək]
to head in a certain direction:
شىمال تەرەپكە يۆنەلمەك
to head north
يۆنەلدۈر-يۆنەلدۈرمەك. پ [yɵnəldürmək]
to head, steer someone in a certain direction
يۆنىلىش. ئى [yɵnilix]
side, direction, orientation
يۈەن. ئى [yüən]
a yuan, Chinese currency unit
يۈەنجاڭ. ئى [yüənjaŋ]
a president, headmaster of a college, university etc.
يۈەنلىك. سۈپ [yüənlik]

بىر يۈرۈش كىتاب
a set of books
يۈرۈش 2. ئى [yürüx]
an expedition, crusade
سەلىپ يۈرۈشى
the Crusades
يۈرۈش-يۈرۈشمەك. پ
[yürüxmək]
to get on, carry on:
ئىشلىرىم خېلى يۈرۈشۈۋاتىدۇ.
Things are going well for me.
يۈرۈش-تۇرۇش. ئى
[yürüx—turux]
bearing, manner, behaviour:
يۈرۈش-تۇرۇشى سالاپەتلىك
graceful behaviour
يۈرۈشلەش-يۈرۈشلەشمەك.
[yürüxləxmək]
to form a set, to match:
يۈرۈشلەشتۈر-يۈرۈشلەشتۈرمەك. پ [yürüxləxtürmək]
to make into a set, to integrate:
يۈرۈشلەشتۈرۈلگەن قۇرۇلۇش
a conveyance system
يۈرۈشلۈك. سۈپ
[yürüxlük]
whole, complete; fast, efficient:
پۈتۈن يۈرۈشلۈك ئۈسكۈنە
a complete set of equipment

alarmed
يۈرىكى ئۆپىناپ كەتمەك
to be excited, overjoyed
ئۇنىڭ يۈرىكى چوڭ.
He's very brave.
توخۇ يۈرەك
timid, cowardly
يۈرەكئالدى. رەۋ [yürəkaldi]
see below
يۈرەكئالدى بولماق. پ
to be worried, fearful
يۈرەك-باغرى. ئى
[yürək—baoɣir]
the heart, conscience; darling, my dearest
يۈرەكزادە. رەۋ
[yürəkza:də]
see below
يۈرەكزادە بولماق. پ
to tremble with fear
يۈرەكسىز. سۈپ [yürəksiz]
timid, cowardly
يۈرەكلىك. سۈپ [yürəklik]
brave, courageous
يۈرگۈز-يۈرگۈزمەك
[yürgüzmək]
to make something go; to carry forward:
پىكىر يۈرگۈزمەك
to make oneself think
يۈرۈش 1. م [yürüx]
a set, series, collection:

يۈرۈشلۈك ئات
a fast horse
يۈز 1. س [yüz]
a hundred:
يۈز كىشى
a hundred people
يۈز بېشى
a centurion
يۈز 2. ئى [yüz]
face, side, suface:
يۈزۈڭنى يۇغىن.
Wash your face.
ئۇ يۈزىگە چۈمبەل تارتىۋاپتۇ.
She wore a veil over her face.
قەغەزنىڭ ئىككى يۈزى
both sides of the paper
سۇ يۈزى
the surface of the water
يۈز بەرمەك
to occur, happen
بۇ ئۆتكەن ئايدا يۈز بەردى.
It happened last month.
يۈزى ئېچىلمىغان قىز
a maiden, a virgin
مەكتەپ يۈزى كۆرمىگەن ئادەم
an unschooled person
پەرزەنت يۈزى كۆرمىگەن ئادەم
a childless man
يۈز-ئابروي. ئى
[yüz—abroy]
reputation, respect

يۈزئاچقۇ. ئى [yüzaqku]
the unveiling of the bride:
يۈزە. رەۋ [yüzə]
superficially, shallowly:
يۈزە بىلمەك
to know superficially
مەسىلىگە يۈزە قارىماق
to tackle a problem superficially
يۈزەكى. سۈپ [yüzəki]
superficial, shallow:
يۈزەكى بىلىم
superficial knowledge
يۈز بېشى. ئى [yüz bexi]
a centurion
يۈزتۇرا. رەۋ [yüztura]
face to face
يۈز-خاتىر. ئى
[yüz—ha:tir]
feelings, face, reputation:
يۈز-خاتىر قىلماق. پ
to plead for, intercede for someone
يۈزدەيۈز. رەۋ
[yüzdə:yüz]
a hundred percent:
يۈزسىز. سۈپ [yüzsiz]
shameless, brazen
يۈزسىزلىك. ئى [yüzsizlik]
shamelessness, brazenness
يۈزلەپ. پ [yüzləp]
hundreds, hundreds upon

يۈك-تاق. ئى [yük—tak] baggage, luggage:
سىزنىڭ يۈك-تاقىڭىز قەيەردە؟
Where's your baggage?

يۈكسەك. سۈپ [yüksək] high, lofty:
يۈكسەك مەجبۇرىيەت
a lofty obligation
يۈكسەك پەزىلەت
a noble character

يۈكسەل-يۈكسەلمەك. پ [yüksəlmək]
to rise, increase:
ئاممىنىڭ مەدەنىيەت سەۋىيىسى يۈكسەلدى.
The general level of civilisation has risen.

يۈكسەلدۈر-يۈكسەلدۈرمەك. پ [yüksəldürmək]
to cause to increase, to raise

يۈكلە-يۈكلىمەك. پ [yüklimək]
to load up; ask someone to be responsible for:
ئېشەككە ئوتۇن يۈكلىمەك
to load a donkey with firewood
ئىشنى بىراۋغا يۈكلىمەك
to make someone responsible for something

يۈكلەن-يۈكلەنمەك. پ [yüklənmək]
hundreds

يۈزلەپ-مىڭلاپ. رەۋ
hundreds and thousands

يۈزلەشـيۈزلەشمەك. پ [yüzləxmək]
to confront (in court)

يۈزلەن-يۈزلەنمەك. پ [yüzlənmək]
to face, be facing:

يۈزلۈك. سۈپ [yüzlük] —faced; prestigious, respected:
ئاق يۈزلۈك قىز
a pale—faced girl

يۈزلىنىش. ئى [yüzlinix] trend, tendency:

يۈزمۇيۈز. رەۋ [yüzmuyüz] face to face:
يۈزمۇيۈز تۇرۇپ سۆزلەشمەك
to talk face to face

يۈزىسىدىن. باغلىـ [yüzisidin] because of, on account of

يۈك. ئى [yük] a load, burden; responsibility:
يۈك پاراخوتى
a cargo ship
يۈك ماشىنىسى
a truck, lorry
ئېغىر يۈك
a heavy load, a heavy responsibility

to be loaded; to become someone's responsibility:

ئېشەككە يۈكلەنگەن ئوتۇن

the firewood loaded on the donkey

بۇ ئىش ماڭا يۈكلەندى.

This work has now become my responsibility.

يۈكلىمە. ئى [yüklimə]

an intensifier, particle (see below)

كۆرۈنمەيسىزغۇ!

I haven't seen you for quite a while!

يۈكۈنۈ-يۈكۈنمەك. پ [yükünmək]

to kneel

يۈكۈنۈپ ئولتۇرماق. پ

to squat, sit on one's haunches

يۈگەن. ئى [yügən]

a bridle:

ئاتقا يۈگەن سالماق

to bridle a horse

يۈگەنسىز. سۈپ [yügənsiz]

without a bridle

يۈگەنلە-يۈگەنلىمەك. پ [yügəlimək]

to bridle (a horse)

يۈگۈر-يۈگۈرمەك. پ [yügürmək]

to run, hurry, rush, dash:

ئۇ ئاپتوبۇسقا ئۈلگۈرۈش ئۈچۈن يۈگۈردى.

He ran to catch the bus.

ئۇلار ياردەم ببرىش ئۈچۈن يۈگۈرۈشۈپ كەلدى.

They rushed to help.

بالىلار مەيداندا يۈگۈرۈشۈپ يۈرىدۇ.

The children are running in the playground.

يۈگۈرتـ-يۈگۈرتمەك. پ [yügürtmək]

to send someone running:

ئۇنى چاقىرىپ كېلىشكە بىر بالىنى يۈگۈرتۈەتتىم.

I sent a boy to run and call him.

يۈگۈرۈش. پ [yügürüx]

running, sprinting, jogging:

يۈگۈرۈش مۇسابىقىسى

a running race

مەن ھەر كۈنى ئەتىگەندە يۈگۈرۈشكە بارىمەن.

I go running every morning.

يۈگۈرۈك. سۈپ [yügürük]

good at running:

يۈگۈرۈك ئات

a fast horse

يۈگۈر-يېتىم. ئى [yügür—yetim]

running here and there:

يۈگۈر-يېتىمگە ماڭماق

[yepilmaq]
to close, shut, finish:
ئىشىك يېپىلمايۋاتىدۇ.
The door won't close.
ماگىزىن يېپىلدى.
The store is closed.
يېپىنىش-يېپىنماق. پ
[yepinmaq]
to wrap around oneself:
چاپان يېپىنماق
to wrap a coat around oneself
يېپىنچا. ئى [yepinqa]
a cloak, a shawl
يېپىنچاقلا-يېپىنچاقلىنماق. پ
[yepinqaqlimaq]
to wrap around oneself:
يوتقانني يېپىنچاقلىماق
to wrap a quilt around oneself
يېتەرسىز. سۈپ [yetərsiz]
insufficient, not enough
يېتەرلىك. سۈپ [yetərlik]
sufficient, enough:
مۇشۇ يېتەرلىكمۇ؟
Is that enough?
ياق، يېتەرلىك ئەمەس.
No, it isn't.
بۇ يەردە يېتەرلىك تاماق بار.
There's enough food here.
يېتەكچى. ئى [yetəkqi]
a leader, guide
to be busy running errands
يېپىش-يېپىشماق. پ
[yepixmaq]
to stick to, adhere to; to pester:
لاي بەدىنىمگە يېپىشىپ قالدى.
The mud is stuck to me.
سەن نېمىشقا ماڭا يېپىشىسەن؟
Why are you pestering me?
ئۇ بىزگە يېپىشماي تۇرىدۇ.
He does't hang around with us.
يېپىشتۇر-يېپىشتۇرماق. پ
[yepixturmaq]
to stick to, adhere to
يېپىشقاق. سۈپ [yepixqaq]
sticky; clingy:
يېپىشقاق لاي
sticky mud
يېپىشقان بالا
a clingy child
يېپىق. سۈپ [yepiq]
closed; restricted, secret:
يېپىق ئىشىك
a closed door
يېپىق خەت
a confidential letter
يېپىق يىغىن
a cloced, secret meeting
يېپىقلىق. سۈپ [yepiqliq]
closed; secret
يېپىل-يېپىلماق. پ

need now.

بۇ يەردە سۇ يېتىشمەيدۇ.

There is a shortage of water.

مېنىڭ بالام جەڭچى بولۇپ يېتىشتى.

My boy has become a soldier.

سەن يېتىشپ قاپسەن.

You're good enough. You'll do!

يېتىشتۇر-يېتىشتۇرمەك. پ

[yetixtürmək]

to cause to catch up with; to nurture

ئارقىدا قالغان ئوقۇغۇچىلارنى ئالدىنقىلارغا يېتىشتۇرمەك

to help slower students catch up with faster ones

بىر ئايلىق مائاشنى يېتىشتۇ-رۇپ خىراجەت قىلماق

to budget one's wage carefully

كادىرلارنى يېتىشتۇرمەك

to foster, train cadres

يېتىشسىز. سۈپ [yetixsiz]

insufficient, inadequate

بۇ ماقالىنىڭ يېتىشسىز يەرلىرى خېلى بار.

This article has a number of inadequacies.

يېتىشسىزلىك. ئى

يېتەكچىلىك. ئى

[yetəkqilik]

leading, guiding, assisting:

يېتەكچىلىك رولى

a leading role

يېتەكلە-يېتەكلىمەك. پ

[yetəklimək]

to lead, guide:

ئات يېتەكلىمەك

to lead a horse

يېتىپ-قوپۇپ.

[yetip—kopup]

see below

نەدە يېتىپ-قوپۇۋاتىسىز؟

Where do you live?

يېتىرقا-يېتىرقىماق. پ

[yetirkimak]

to be shy, bashful:

بۇ بالا يېتىرقايدۇ.

This child is shy.

يېتىش-يېتىشماق. پ

[yetixmak]

to sleep together

يېتىشمەك. پ [yetixmək]

to catch up with, be enough:

دەرسته يېتىشمەك

to make up classes which one has missed

بىز بەختلىك كۈنلەرگە يېتىشتۇق.

We have everything we

to feel lonely, solitary

يېتىملىق. ئى [yetimlik̡]

solitariness, loneliness

يېتىمئوغلاق. ئى

[yetimoo̡lak̡]

an orphan

يېرىق. ئى [yerik̡]

a crack, a gap, a hole:

تام يېرىقى

a crack in the wall

تاختاي يېرىقى

a crack in a plank of wood

يېرىل-يېرىلماق. پ

[yerilmak̡]

to split, crack, burst

مۇز يېرىلىپ كەتتى.

The ice has cracked.

قورققانلىقىمدىن يۈرىكىم

يېرىلىپ كەتكۈدەك بولدى.

I was petrified.

يېرىم. سۈپ [yerim]

half, semi:

يېرىم كىلو

half, a kilo

بىر يېرىم

one and a half

يېرىم كېچە

midnight, the dead of night

يېرىم چەمبەر

a semi—circle

بىز ئۇنى يېرىم يولدا ئۇچراتتۇق.

We met him half way.

[yetixsizlik]

inadequacy, shortcoming

يېتىل-يېتىلمەك. پ

[yetilmək]

to grow, ripen

مېۋىلەر ياخشى يېتىلدى.

The fruit has ripened well.

يېتىلە-يېتىلىمەك. پ

[yetilmək]

to lead, guide

بالىنى يېتىلىمەك

to lead a child

بۇرنىدىن يېتىلىمەك

to lead by the nose

يېتىلەك. ئى [yetilək]

leading, guiding:

يېتىلەككە كۆنۈك ئات

a horse which is used to being led

يېتىم. ئى [yetim]

an orphan, motherless child or animal:

يېتىم بالا

an orphan

يېتىمچى. ئى [yetimqi]

solitary hard labour

يېتىمچىلىك. ئى

[yetimqilik]

solitariness, loneliness, abandonment

يېتىمسىرە-يېتىمسىرىمەك. پ

[yetimsirimək]

يېرىملا-يېرىملىماق. پ
[yerimlimaq]
to halve, bisect:
ساماۋاردىكى سۇ يېرىملاپ كەتتى.
The samovar is half empty.
قاپتىكى ئۇن يېرىملاپ كەتتى.
The flour sack is half empty.

يېرىم-يارتا. سۈپ
[yerim—yarta]
incomplete, half—baked
يېرىم-يارتا گەپ
nonsense, halfbaked ideas
يېرىم-يارتا ئىشلىمەك
to leave a job half done

يېرىندى. ئى [yerindi]
wood choppings

يېزا. ئى [yeza]
a village, the countryside:
يېزىدا ماكانلاشماق
to live in the countryside

يېزا-قىشلاق. ئى
[yeza—qixlaq]
a village, a hamlet

يېزا-كەنت. ئى
[yeza—kənt]
a village, the countryside

يېزىشىش-يېزىشماق. پ
[yezixmaq]
to correspond, to write to each other:
بىز خەت يېزىشىپ تۇرىمىز.
We correspond.

يېزىق. ئى [yeziq]
writing, script, letters:
ئۇيغۇر يېزىقى
Uighur script
يېزىق ئىسلاھ قىلىش
script reform
يېزىق تىلى
the written language

يېزىقچىلىق. ئى [yeziqqilik]
writing, composition

يېزىل-يېزىلماق. پ
[yezilmaq]
to be written

يېزىلىق. سۈپ [yezilik]
rural, of the countryside:
يېزىلىق ھۆكۈمەت
the rural government
ئىككىمىز بىر يېزىلىق.
We are from the same village.

يېسىل-يېسىلماق. پ
[yessilimaq]
to flatten, compress:
تۆمۈرنى يېسىلماق
to flatten iron

يېشىل. سۈپ [yexil]
green (the colour):
يېشىل ئوت
green grass

يېشىل-يېشىلمەك. پ

a boring person
يېقىمسىز پۇراق
an unpleasant smell
يېقىملىق. سۈپ [yeqimlik]
good—natured, cordial;
beautiful;
يېقىملىق ئادەم
a cordial person
يېقىملىق ناخشا
a beautiful song
يېقىملىق پۇراق
a wonderful smell
يېقىن. رەۋ [yeqin]
near, close, approximate;
يېقىن قوشنا
a close neighbour
يېقىن دوستلار
close, friends
كۆڭلىمىز يېقىن.
We're very close.
ئۇ يەر ناھايىتى يېقىن.
It's very close.
ئۇ مەكتەپكە يېقىن جايدا
تۇرىدۇ.
He lives near the school.
ئۈرۈمچىگە يېقىن قالدى.
We're getting near Urumqi.
يېقىندا
revently
يېقىندىن بۇيان مەن بەك
ئالدىراش.
I've been very busy recently.

[yexilmək]
to open, burst, snap;
ئارغامچا يېشىلىپ كەتتى.
The rope has broken.
توگۈن يېشىلدى.
The knot has come undone.
مەسىلە يېشىلدى.
The problem has been
resolved.
يېغا. ئى [yeoɣa]
an enemy; turmoil, upheaval
يېغىر. ئى [yeoɣir]
a saddle wound; a scar, a
tender spot;
يېغىرىغا تەگمەك. پ
to touch a sore spot
يېغىن. ئى [yeoɣin]
rainfall, precipitation;
بۇ يىل يېغىن كۆپ بولدى.
We've had a lot of
rain this year.
يېقىلـيېقىلماق. پ
[yeqilmaq]
to be lit (of a fire, light
etc.);
ئوت يېقىلدى.
The fire was lit.
يېقىلغۇ. ئى [yeqiloɣu]
fuel, energy
يېقىمسىز. سۈپ [yeqimsiz]
boring, unpleasant;
يېقىمسىز ئادەم

alone, solitary:
يېگانه ياشماق. پ
to live alone
يېگۇز-يېگۇزمەك. پ
[yegüzmək]
to feed, nurture:
بالىغا تاماق يېگۇزمەك
to feed a child
يېگۈلۈك. ئى [yegülük]
consumed food, nourishment
يېڭى. سۈپ [yeŋi]
new, fresh; recently:
يېڭى سەي
fresh vegetables
يېڭى يىلىڭىزغا مۇبارەك
بولسۇن!
Happy New Year!
ئۇ يېڭى كىيىم كىيىپتۇ.
He's wearing new clothes.
مەن يېڭى كەلدىم.
I arrived recently.
يېڭى ئەزا
a new recruit
يېڭىباشتىن. رەۋ
[yeŋibaxtin]
all over again, from the
beginning
يېڭىباشتىن يازماق
to rewrite from scratch
يېڭىچە. رەۋ [yeŋiqə]
in a new style, modern:
يېڭىچە مەكتەپ

يېقىنچىلىق. ئى
[yekinqilik]
proximity, closeness
يېقىنقى. سۈپ [yekinki]
recent, late:
يېقىنقى يىللاردا
in recent years
يېقىنقى گەپ
what has just been said
يېقىنلا-يېقىنلىماق. پ
[yekinlimak]
to be close, get close to,
approach:
خوتەنگە يېقىنلاپ قالدۇق.
We're approaching Hotan.
يېقىنلاش-يېقىنلاشماق. پ
[yekinlaxmak]
to be close to, approach:
باھار يېقىنلاشماقتا.
Spring is approaching.
يېقىنلاشتۇر-يېقىنلاشتۇر-
ماق. پ [yekinlaxturmak]
to bring together, cause
to approach:
كىتابنى كۆزگە يېقىنلاشتۇرماق
to bring the book up to
one's eyes
يېقىنلىق. ئى [yekinlik]
proximity, closeness
يېكەن. ئى [yekən]
cattail, a plant species
يېگانە. سۈپ [yeganə]

new goods, new products, news:
بازاردا قانداق يېڭىلىقلار بار؟
What's new in the bazzar?
يېڭىياڭچە. رەۋ [yeŋiya:qə]
recently, newly
يېلىم. ئى [yelim]
gum, resin (from a tree)
يېلىن. ئى [yelin]
an udder (of a mammal):
يېلىن سالماق. پ
to have milk in the udders
يېلىنماق. پ [yelinmaq]
to implore, entreat
يېلىنجىماق. پ [yelinjimaq]
to burn fiercely:
ئوت يېلىنجاپ كەتتى.
The fire burnt fiercely.
يېلىنلىماق. پ [yelinlimaq]
to have enlarged udders (of a mammal)
يېلىنلىق. سۈپ [yelinlik]
with enlarged udders
يېمەك. ئى [yemək]
food, uourishment
يېمەكلىك. ئى [yeməklik]
foodstuffs
يېمەك-ئىچمەك. ئى [yemək—iqmək]
a new style school
يېڭىدىن. رەۋ [yeŋidin]
recently, just recently:
بۇ كىتاب يېڭىدىن نەشر دىن چىقتى.
This book has just been published.
يېڭىلماق. پ [yeŋilmək]
to fail, be defeated:
دۈشمەن يېڭىلدى.
The enemies were defeated.
يېڭىلاش. پ [yeŋilimak]
to renew, change, update:
كونا كىيىمنى يېڭىلىماق
to exchange old clothes for new
يېڭىلانماق. پ [yeŋilanmak]
to be renewed, updated:
مەكتەپنىڭ قىياپىتى يېڭىلاندى.
The school has had a face—lift.
يېڭىلمەس. پ [yeŋilməs]
unconquerable, invincible:
يېڭىلمەس ئارمىيە
an invincible army
يېڭىلىشماق. پ [yeŋilixmak]
to make a mistake, to err:
يېڭىلىق. ئى [yeŋilik]

food and drink

يېمىش. ئى [yemix]
fruit, dried fruit

يېنچىلاپ. رەۋ [yeniqilap]
sideways, on one's side:
يېنچىلاپ ياتماق
to lie on one's side

يېنىشـيېنىشماق. پ
[yenixmaq]
to return, to be reconciled:
ئۇلار كىنودىن يېنىشتى.
They have come back from the cinema.
ئەر-خوتۇن ئىككىسى يېنىشۇاپتۇ.
The couple are back together again.

يېنىشلاپ. رەۋ [yenixlap]
again and again, repeatedly:
يېنىشلاپ سورىماق
to ask again and again

يېنىقلىق. سۈپ [yeniqlik]
on, alight:
چىراغ يېنىقلىقمۇ؟
Is the light on?

يېنىك. سۈپ [yenik]
light; frivolous:
يېنىك سانائەت
light industry
ئاۋۇ چامادان بەك يېنىك.
That suitcase is very light.
يېنىك ئادەم
a frivolous person

يېنىكلەشـيېنىكلىمەك. پ
[yeniklimək]
to be light, to improve:
يۈك يېنىكلىدى.
The load is lighter now.

يېنىكلەتـيېنىكلەتمەك. پ
[yeniklətmək]
to lighten, lift:
يۈكنى يېنىكلەتمەك
to lighten a load

يېنىكلەشـيېنىكلەشمەك. پ
[yenikləxmək]
to become light, to improve
هارۋىنىڭ يۈكى خېلى يېنىكلەشتى.
The cart load is much lighter now.
ئۇنىڭ كېسىلى يېنىكلىشىپ قاپتۇ.
His illness has improved.

يېنىكلىك. ئى [yeniklik]
lightness, buoyancy; levity:

يېنىكلىك قىلماق. پ
to be frivolous

يېيىتـيېيىتماق. پ
[yeyitmaq]
to spread, scatter:
يەرگە قۇم يېيىتماق
to scatter sand on the ground

يېيىشـيېيىشمەك. پ
[yeyixmək]

بىر يېيىم خېمىر
a lump of dough

يىپ. ئى [yip]
string, thread:
يىپ تۈرمەك
to wind thread
يىڭنىگە يىپ ئۆتكۈزمەك
to thread a needle
يىپىدىن يىڭنىسىگىچە قارىماق
to examine carefully, secrutinize

يېپەك. ئى [yepək]
silk:
خام يېپەك
natural silk
يېپەك قۇرتى
a silk—worm
يېپەك يولى
the Silk Road

يېپەكچى. ئى [yepəkqi]
a silk—grower, silk merchant

يېپەكچىلىك. ئى [yepəkqilik]
silk—growing, silk—selling

يېپەكلىك. سۈپ [yepəklik]
silky, made of silk

يىپسىمان. سۈپ [yipsiman]
thread — like, resembling string

يىتـيىتمەك. پ [yitmək]
to get lost, to be misplaced:
كىتاب يىتىپ كەتتى.
to eat, dine together:

يېيىشلىك. سۈپ [yeyexlik]
delicious, good to eat:
يېيىشلىك تاماق
delicious food

يېيىق. سۈپ [yeyik]
spread out, unfolded:
يېيىق قەغەز
unfolded paper
يېيىق كىر
clothes spread out (in the sun)

يېيىلـيېيىلماق. پ [yeyilmak]
to be spread out, scattered, dispersed:
بۇلۇت يېيىلدى.
The clouds dispersed.
قويلار تاغ باغرىدا يېيىلىپ ئوتلىماقتا.
The sheep are grazing, scattered over the hillside.
سىياھ قەغەزگە يېيىلىپ كەتتى.
Ink has spilled onto the paper.

يېيىلىپـئېچىلىپ. رەۋ [yeyilip—eqilip]
carelessly, immodestly:
يېيىلىپ-ئېچىلىپ ئولتۇرماق.
to sit immodestly

يېيىم. م [yeyim]
a measure word:

[yiraqlaxmaq]
to become distant, move away from:
پاراخوت قىرغاقتىن يىراقلاشتى.
The boat moved away from the shore.
بۇ يول بىلەن ماڭساق، يولىمىز يىراقلىشىپ كېتىدۇ.
It will take longer if we take this road.

يىراقلىق. ئى [yiraqlik]
length, distance, distant places
يولنىڭ يىراقلىقى
the distance

يىرتـ-يىرتماق. پ [yirtmak]
to tear, rip, rend:
ئۇ كىتابنى يىرتىپ پارچە-پارچە قىلىۋەتتى.
He tore the book to pieces.

يىرتقۇچ. سۈپ [yirtquq]
fierce, ferocious:
يىرتقۇچ ھايۋانلار
animals of prey
يىرتقۇچ دۈشمەن
a fierce enemy

يىرتىق. سۈپ [yirtiq]
torn, ripped:
يىرتىق چاپان
a torn coat

يىرتىـ-يىرتىلماق. پ [yirtilmaq]
The book is lost.

يىتتۈر-يىتتۈرمەك. پ [yittürmək]
to lose, misplace:
ئۇ ئاچقۇچنى يىتتۈرۈۋېتىپتۇ.
He has lost the key.

يىر-يىرماق. پ [yirmak]
to tear off, break off; interrupt:
دەرەخ شېخىنى يىرماق
to tear a branch off a tree
ئۇ مېنىڭ گېپىمنى يىردى.
He interrupted me.

يىراق. سۈپ [yirak]
distant, far away:
يىراق تاغلار
distant mountains
يىراق شەرق
the Far East
ئۇ بەك يىراق يول.
It's a long way away.
بازار بۇ يەردىن كۆپ يىراق.
The market is a long distance from here.
قانچىلىك يىراق؟
How far is it?
يىراق تۇغقان
a distant relative

يىراقلا-يىراقلىماق. پ [yiraqlimaq]
to be far away from

يىراقلاشـ-يىراقلاشماق. پ

يىرىڭلا-يىرىڭلىماق. پ
[yiriŋlimak]
to become infected
يىرىڭلىق. سۈپ [yeriŋlik]
infected, pussy:
يىرىڭلىق يارا
an infected wound
يىرىل-يىرىلماق. پ
[yirilmak]
to be torn; to burst, split
شاخ يىرىلىپ كەتتى.
The branch has cracked.
يىغ-يىغماق. پ [yiɣmak]
to collect, gather:
مەن ماركا يىغىمەن.
I collect stamps.
ئۇ يېتەرلىك كىتاب يىغدى.
He gathered enough books.
باج يىغماق
to collect taxes
يىغا. ئى [yiɣa]
crying, weeping
يىغا-زار. ئى [yiɣa-zar]
crying, sobbing
يىغدۇر-يىغدۇرماق. پ
[yiɣdurmak]
to make someone collect something
يىغلا-يىغلىماق. پ
[yiɣlimak]
to cry, weep:
بوۋاق يىغلاۋاتىدۇ.

to be torn, ripped, split:
كىيىم يىرتىلىپ كەتتى.
My clothes are torn.
يىرگەن-يىرگەنمەك. پ
[yirgənmək]
to detest, abhor, be disgusted with
يىرگىنچلىك. سۈپ
[yirginqlik]
abhorrent, disgusting, detestable
يىرگىنىش-يىرگىنىشمەك. پ
[yirginixmək]
to abhor, detest
يىرىق. ئى [yiriq]
the groin
يىرىك. سۈپ [yirik]
thick, rough, coarse; large:
يىرىك چاچ
Thick hair
گاڭپەن يىرىك بولۇپ قاپتۇ.
The rice is rather stodgy.
يىرىك قۇم
large-grained sand
يىرىكلەش-يىرىكلەشمەك. پ
[yirikləxmək]
to be coarse; to fall out (of relationships):
بىر-بىرى بىلەن يىرىكلەشمەك
to fall out
يىرىڭ. ئى [yiriŋ]
pus

The baby's crying.

بالا يىغلىمىسا ئانا ئەمچەك سالماپتۇ.

If the baby didn't cry, it's mother wouldn't feed it.

يىغلاش-يىغلاشماق. پ

[yi oɿlaxmak̡]

to cry together

يىغلاڭغۇ. سۈپ [yi oɿlaŋoɿu]

tearful, often crying:

يىغلاڭغۇ بالا

a cry—baby

يىغلامسىرا-يىغلامسىرىماق. پ [yi oɿlamsirimak̡]

to be about to cry:

يىغلامسىراپ سۆزلىمەك

to speak emotionally about something

يىغىش. ئى [yi oɿix]

a financial contribution

يىغىش قىلماق. پ

to collect money to buy something

يىغىش-يىغىشماق. پ

[yi oɿixmak]

to collect, save (money):

پۇل يىغىشماق

to save money

يىغىل-يىغىلماق. پ

[yi oɿilmak̡]

to be collected, gathered:

كۆپ ئادەم يىغىلدى.

A lot of people gathered.

يىغىم. ئى [yi oɿim]

the harvest:

كۈزلۈك يىغىم

the autumn harvest

يىغىم-تېرىم. ئى

[yi oɿim—terim]

harvesting and ploughing:

يىغىم-تېرىم مەزگىلى

the harvesting and ploughing season

يىغىن. ئى [yi oɿin]

a meeting, conference:

يىغىن ئاچماق

to hold a meeting

يىغىنغا قاتناشماق

to attend a meeting

يىغىنغا كەلمىدىڭىزمۇ؟

Didn't you come to the meeting?

يىغىنچاق. سۈپ [yi oɿinqak̡]

concise, brief:

يىغىنچاق يېزىلغان ماقالە

a concise article

يىغىنچاقلا-يىغىنچاقلىماق. پ [yi oɿinqak̡limak̡]

to summarize, sum up

يىغىنچاقلىق. ئى

[yi oɿinqak̡lik̡]

a summary, brief, abstract

an emaciated child

يىگىت. ئى [yigit]
a young man, bridegroom:
يىگىت قولدىشى
the best man(at a wedding)
بىر يىگىت مەن تەرەپكە كەلدى.
A youth came up to me.

يىگىتلىك. سۈپ [yigitlik]
youthful, young:
يىگىتلىك چېغىمدا
in my youth

يىگىرمە. س [yigirmə]
twenty, a score

يىگىرمىنچى. س
[yigirminqi]
the twentieth

يىڭناسقۇ. ئى [yiŋnasku]
a pin prick

يىڭنە. ئى [yiŋnə]
a needle, pin:
يىڭنە كۆزى
the eye of a needle

يىڭنە سانجىماق. پ
to prick with a needle

يىل. ئى [yil]
a year:
كېلەر يىل
next year
بەش يىل ئىلگىرى
five years ago
يىلدىن يىلغا
from year to year

يىغىندى. ئى [yiɣindi]
a collection, compilation;
the total:

يىقىت-يىقىتماق. پ
[yikitmak]
to throw down, overturn:
ئۇ ئىككى چېلىشچىنى يىقىتتى.
He threw two wrestlers.
شامال دەرەخلەرنى يىقىتىپ
تاشلىدى.
The wind blew the trees
over.

يىقىل-يىقىلماق. پ
[yikilmak]
to fall over, be pulled down:
ئۇ يىقىلىپ دۈم چۈشتى.
He fell over with a bang.
كۈلۈپ يىقىلىپ چۈشمەك
to fall over laughing
تەختتىن يىقىلماق
to fall from power

يىك. ئى [yik]
a spindle; straight, smooth:
يىكتەك تۈز يول
a very smooth road

يىگلە-يىگلىمەك. پ
[yiglimək]
to wither, wilt, fade:
كاۋا يىگلەپ كەتتى.
The marrow has withered
up.
يىگلەپ قالغان بالا

for a period of a year
بەش يىللىق پىلان
a five year plan
يىللىق 2. سۈپ
warm, luke—warm, tepid:
يىللىق ھاۋا
warm weather
يىللىقچى. ئى [yillikqi]
a hired farmhand, a servant
يىلمان. سۈپ [yilman]
warm, luke—warm:
يىلمان سۇ
luke—warm water
يىلنامە. ئى [yilnaːmə]
a year book
يىلە-يىلىماق. پ
[yilimak]
to warm up, to get hotter:
ھاۋا يىلىپ قالدى.
The weather has warmed up.
يىلىتە-يىلىتماق. پ
[yilitmaq]
to heat, warm:
سۇنى يىلىتماق
to heat water
يىمىر-يىمىرمەك. پ
[yimirmək]
to twist between one's fingers; to rout:
قەغەزنى يىمىرمەك
to roll paper

يىلان. ئى [yilan]
a snake:
سۇ يىلىنى
a water snake
جىم ياتقان يىلاننىڭ بېشىنى تەۋرەتمەك
to awaken a sleeping snake
يىلانبېلىق. ئى [yilanbeliq]
an eel
يىلپىز. ئى [yilpiz]
a leopard
يىلتىز. ئى [yiltiz]
the root (of a plant):
دەرەخ يىلتىزى
the root of the tree
يىلدىن-يىلغا. رەۋ
[yildin—yilɣa]
from year to year
يىلسېرى. رەۋ [yilseri]
from year to year:
يىلقا. ئى [yilqa]
a horse:
يىلقىچى. ئى [yiqiqi]
a keeper of horses:
يىللاپ. پ [yillap]
years and years, of long standing:
يىللىق 1. سۈپ [yillik]
anniversary, yearly:
ئونىنچى يىللىق
the tenth anniversary
بىر يىللىق مۇددەت

دۇشمەننى يىمىرىپ تاشلىماق
to annihilate the enemy
يىمىرىلـ-يىمىرىلمەك. پ
[yimirilmək]
to be twisted;routed;split;
ئاتومنىڭ يىمىرىلىشى
the splitting of the atom
ئىستىبدات ھاكىمىيەت
يىمىرىلدى.
The autocratic government
has been destroyed.

مەسئۇل مۇھەررىرى: قادىر قاۋۇز

ئۇيغۇرچە - ئىنگلىزچە لۇغەت

تۈزگۈچى: دەنبل سىنجون

*

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى نەشر قىلدى
(ئۈرۈمچى شەھىرى جيەنجۇڭ كوچىسى 54 №)
شىنجاڭ شىنخۇا كىتابخانىسىدىن تارقىتىلدى
شىنجاڭ شىنخۇا باسما زاۋۇتىدا بېسىلدى
فورماتى: 850×1168 مىللىمېتىر 1/32
باسما تاۋىقى: 26.5
1997 - يىل 4 - ئاي 1 - نەشرى
1997 - يىل 4 - ئاي 1 - بېسىلىشى
تىراژى: 1——5,000
ISBN7—228—01381—6/Z・37
باھاسى: 28.80 يۈەن